

Zdigitalizowano w ramach projektu „OCHRONA I KONSERWACJA CIESZYŃSKIEGO DZIEDZICTWA PIŚMIENNICZEGO”

2007-2010

Wsparcie udzielone przez
Islandię, Liechtenstein oraz Norwegię
poprzez dofinansowanie
ze środków Mechanizmu Finansowego
Europejskiego Obszaru Gospodarczego

Zrealizowano
ze środków
Ministra Kultury
i Dziedzictwa
Narodowego

T R A C T A T U S
Ethico - Academicus

DE RECTA IUVENTUTIS NOBILIS
I N S T I T U T I O N E

*Ad Methodum Societati Jesu usitatum
et morem Patriæ, ac Sapientiorum presentis Seculi
Expectationem accommodata
Duss in partes divisa.
Leopoldi quarum Schlegelii*

P A R S. I

*Methodus Institutionis et Ratione Studiorum
Instituti Eiusdem Societatis Jesu*

*Ad informandam, optimeq; excolendam Nobilitatem
tam Patriæ quam exteræ Iuventutem in Collegiorum
Gymnasijs Universitatibus ejusdem Societatis præsen-
tata, et à seculo in præsens usq; tempus proficue in usum
recepta, nunc demum ad pleniorum ejus commendationem*

Studiosè expensa, et Succinctè defensa

*contra quorundam leviiores
opinionēs.*

Strassburg 1753.

L I B R I. XII.

in sua capita distributi

P A R S. II.

Lucubrationes Academicæ

D D I. 12. ex

seu

DE ACADEMIIS NOBILIUM
Illustribus ac opportunis Instituenda
Nobiliter Juventutis contuberniis
Earumq; varijs Ideis, Classibus, ac ordine Dignita-
tis, Foundationibus, convivendi, exercitandi, Gubernan-
di et conservandi atq; ampliandi ratione.

LIBRI. XII

in sua itidem capita divisi

Ad Majorem DEI Gloriam
Ecclesiae Catholicae incrementum, Nobilitatis
Patriae in inclyto Boemia Regno, ac Juventutis
eiusdem Studiosae emolumentum, in pietate, Vir-
tutibus Christianis, atq; in Artibus Liberalibus,
optimisq; Scientijs pleniorē acceleri-
orem Academicorum etiam exterorū
profectum
nec non

Illustribus Progenitoribus Nobilium Domiciliorum
Fundatoribus, Munificis ac Magnificis Bene-
factoribus, Academiarum Gubernationibus
alysq; Regni Nobilitate conficijs in desi-
deratam diu pleniorē Notitiam Stimu-
lumq; promovenda et excolenda Nobiliss-
sima Juventute,
Religiosa in Patriam pietate, ac Erudite Nobilitatis prove-
henda zelo, conscriptus a P. Stranitz e. s. d.

DEDICATIONIS
Titulus et Inscriptio

Dedicatio ipsa in extenso

51

P R Æ F A T I O Ad Lectorem.

Mirabar quondam, Librum de Senectute Sice-
ronis volvens, dum Catonem legerem Octogenna-
rio majorem ultimis Senectutis suæ annis literis
Græcis tum primum condiscendis animum adje-
cis-
se, atq; inde assidua Homeri pervolutione Sen-
ectutis suæ tardium tanquam gratissimo opportu-
nissimoq; levamine mirifice delinivisse; nunc
autem Catone omni magis me metipsum longè ma-
ximè demirari cogor, eo quidem æquius, quod li-
cet tanto adhuc impar Senio, accedens tamen utiū
que, multiplici tamen cum morbis conflictatione sa-
tione prostratus magis, manibus captus rebinde, in-
lenimen languorum, et dolorum, ac Senij invalen-
centis levamen, eam temporibus intercipiis studio
sepe impensis, animi manuumq; occupationem non
verer, ut Scribendo absolvendoq; huic assumpto sen-
bendi argumento, ac viribus prope fractis confidere me
et potuerim et voluerim. Id potuisse consq; præ-
stare hoc in opusculo mirari me facit. Bonitas et beni-
gnitas illius, qui Solus omne elargitur posse et confortat
pro suo sanctissimo beneplacito, conservando mihi.

5.
in suo vigore et ad formandos characteres habilitate solus.
qui calumum ducant manus dextrae digitorum, ne mihi pati
endi solum, sed et agendi aliquid utilem ad eius gloriam ca
sam faveret, sed super et vite afflictum levamentum ex ha
gratuita benignitatis et superantia mecum clementissi
mi disponens. Alterum autem, quod et voluisse me
um in me et ipso admirer, iubeo, quod opus hoc, cum nihil
incommodius manus accidit ex chiragra contracta quam hiberi,
neque minus facile quam paralytico Evangelico perambulare,
mihi tamen, quod rarum est miseris, id ad dei gloriam laborandige
nus et calami occupatio, majorem quam in vita uspiam
vegetiore fierare, imo ^{neque} cogitare ausus sum, accendit prope
onem, et misera illi vita mea, super omnem expectationem
affudit jucunditatem, indubias mihi ipse interpres, optime
ratur, cum digitorum trium illarum facultatem, non alij reli
tam scribendi muneri, quam ad majus obsequium ejus, quicquid
dedit, et in medio dolorem ac languorem tam provide quam beni
gnè conservavit, ad cumulandum quoque ejus gratia, hac parte
mentum quodpiam, vita per brevi videtur.

Volui itaque, deo deo favente omnino potui, vires, id est
tenues omnes gratia deo, et proprio officio Scriptioni, an imo
tanto majore, quanto labore mihi, quod admirabar, iucun
dior impendere, volendo et revolvendo diuturna consideratio
et Numinis invocatione, quod nam eligere Scriptionis Con
siliu atque operis mei futuri argumentum, animusque prope
sio cunctando increvit, quoniam et plurima et gravia ab or
diendi proposito ejus modi, deterrerent obstacula funestissima,
videnim: irruere inopinè iuxta ac hostiliter Miles Bonifacius
in vicinam Borussia Silesiam ad erat urbi nostra propediem
Boemia undique bellis petita primum à Bavaro electore mox
Imperatore coronato bellico exercitu in vasa, Metropolis
Pragena a Gallo, et Layone capta, Moravia armis inani.

7
vix data, Austria Superior & pagana, eodem uno tempore bel-
lum in Italia, bellum in Germania, bellum in Boemia bellum
in Boemia Austria Bavaria Silesia Moravia Belgio oppo-
sitis ubi ubique horum locorum, formidandis exercitibus, pe-
gnatum est terra, pugnatum est manibus, adversus unam magnum
Patris sui orbalem Carolum VI Filiam Augustissimam
Mariam Theresiam Boemiae at Hungariae Reginam do-
minam Nostram clementissimam adversum Carolum VII
Neo electum Romanorum Imperatorem Regum quing-
uaginta exercitus tantum, ac inaudito, fidelitatis, et zelus
sua pro Regina Inelyta Nationis portento Hungaricae.
Pannonica per arma, et Austrum virorum unanimi for-
titudine, ad celeres mox erecta triumphos, multiplici e clade
hostium reportata sese orbi conspicuam fecit Victoriam,
neque tamen felicem adeo, ut illico pacem Regni optata
e victoriarum vestigio haberet. Sequace tam multo
magnoque hoste, quoniam dum parte una Hercules Auspi-
acus, et flamma et ense conpessit, funia majora alibi
non assurgeret, suspendereque attentos in exitum, Regum
populorum Europa totius animos.

Hac scilicet gratia hic favor temporum erat in me-
um scribendi propositum adjuvandum, ubi tam acerbum
pulvisque foris bellum intus pavor, et ante ipsas infirmi-
foris miles explorator et expilator. praeter domesticum illi
poulo mitiorem. si tamen mitis erat, dolorosa morbilan-
quorem. Tunc in ea bellorum tempestate refrigit animus,
donatis mihi utendi gratia. digitis oculisque in obsequium dei
proximi, Quid autem argumenti assumerem ipsalem
porum praefata non modo calamitas, sed et quaedam hi-
mel in Societatis Iesu studiosam juventutem ac pra-
cipue nobilitatem & colendi methodum, opiniones circū-
ferri disculisque promoveri minus faventes, et non nulli
Satis ipsam Auditorum rationem in pugnatum vixisse.

circumferri observata sunt atque in valis, videbantur, lauream obtinere. Quod quidem non tam passionis in-
 juspiciam affectu, quam notitiæ plenioris necessarii
 defectu à multis pro Patria nobilitatis bono zelanti-
 bus, non factum fuisse & eo concluderim, dum multa
 à Studio publico Societatis, aut institutionis metho-
 do exigebant, quæ dudum jam inducta, et fructuose ser-
 vata palam videre licebat alijs, qui suam et fre-
 quentiam in Scholis publicis, et requisitam Nobili-
 ditigentiam non negabant. Intenim his vanis
 alijs rumonibus, aut opinionibus arrectis in tanta auri-
 tudiosa Juventute, illud non satis exponibile incur-
 rit detrimentum, ut animos iniquiter etiam ca-
 paces primum in deprestationem patrij publici
 Societatis Jesu Studij depravaret, depravatos ab
 iisdem avorteret, ac tandem Scientiarum studia
 optima fugeret, et contemneret damno cum irreparabili,
 quod quidem in Nobili Juventute eo propius est contin-
 gere cum eorum multi comoditatum domesticarum
 appetudine, et fortunarum magnitudine, Laborem
 et sollicitam molestiamque Studendi abhorreant tan-
 quam Juventutis ætati minime jucundam, aud i-
 tis ejusmodi deprecationis opinionibus in hoc confi-
 mentur aversione à Studijs, eaque aut plene deserant
 aut ad oculum duntaxat, frigideque prosequi non ab-
 horreant, imò collaudent.

Moverbar intem ad hæc tam insignis Juventutis
 atque Nobilitatis pericula, et ad occurrendum temponi

.censebant mecum vini in libera republica romana
 mi nil opportunius, evellendis hinc opinionum erroribus, quā
 solam prope educandae Juventutis Methodum ac Stadium na-
 tionem civitatis Iesu sincere ad expendum errantibus
 aetali non errore delusis imbui exponi a me, qui vita
 et melioris, et potioris gratia ad senium prope Scholae
 sui altiores earum examina in universitatibus Professor
 clarumq; ac perfectum ^{compen} ex longa quoq; Juventutis Nobilitate
 Convictione Convictorum; eo quo de facto Studium publicum
 civitatis Iesu praecebat lenore in stituti sui, nil omni-
 no recte perfectaq; institutionis Nobili Juventuti deesse
 ut quam optimè informari in Christiana pietate ac virtu-
 te, inq; Artium liberalium et Scientiarum eruditione ple-
 na perfici abundanter, possint modò velint. Ita est:
 repeto: possunt et facile possunt modò velint; Illud enim
 maximi ingemiscendum, quod vestente hoc potissimum sae-
 culo invalescere velle cernitur, contra quam olim Majoribus
 Patria nostra in more animo erat, à Juventute nobilitate
 Indolis etiam admirabilis ampliffimaq; studia ha pub-
 lica non arstimari, erroris opinionibus affecta ipsaq; adhi-
 rente. Neq; namq; videre est tam copiosa nobilitatis flori-
 tantumq; fervorem, ut initio decursum huius saeculi nu-
 merabant, in solo Studio Pragensi anno eodem ~~reverti~~
 à Principi Lichtensteinij Rex Lubomirskij duo, Picolo-
 mineus, unus Comes sac. Rom. Imperij de Boemia potissi-
 mum prope triginta* quid de Baronibus, Equitibus, statu
 plurimo dicendum foret. Et quid nunc? quomodo obfu-
 ratum est aurum: mutatus ut color optimus? dignum le-
 gemia Iherusalem Spectaculum. Sed respondeo Desplenti En-
 phetia. Fulgere splendore, omniq; pretiosius auro eni-
 lere, purpurā, toga Laeq; publicarum dignatum, emine-
 re quondam possunt, ac nolunt. malo Iho, et Brosapia
 sua. quod illi et fortis est, ut mala generet plurima etia.

*
 vide folium
 addenda ad
 praefationem.

210.
Culeniā dñi, et regni publicū redūdantia. opere pū-
tū dūzi, et ea quā par est in deū ac patriā religione et
pū Societatis Ierū in iuventutē recte instruendā zelo
nobilitatēq; patriā Adoleſcentium hūgularem culturam
illud libendi affūmen argūmentū, quod methodū
ac Rationem Audiorū Societatis Ierū Studiūq; pub-
licū, exponere Sinceri, opiniones Lepiores refutare, erro-
res evellere, Iuventutē ad virtutis et Scientiā am-
morem, ac stimulationem exortationēq; Maiorū nostro-
rum exemplo, et continuandā et strenuē proseguendā
animaret quā maxime, ut dñm possint etiam veluti
in sumos virtutis et Sapientia conſurgere, quod prima
Institutūs huius Ethico Academicī parte praeſtare ad labo-
raveram, et conſecuturū me ſpero fructū finemq;
deſideratū.

Propterea in idipſum haud obſcurū collineasse sus-
picio ac veneror Sapientiffima Patria nobilitatē capi-
ta non pauca, bonū Iuventutē Nobilis recte inſtituē-
da non parā cōdi habentia, dū de conſumatis Nobili-
um Ad Academijs in patriā erigendy cordatay affūm-
pſere cogitationes neq; vanae, neq; in congruay cum in-
finem, ut quod per publica forte patriā studia communi ceteray
ſolertia de recta inſtitutione conſequiri poſſet, per academiay
nobilem convivendi et exercitandi rationem ad ſtricta cogatur
elvelle, facilitate forte compendio, et iuēndiore Iuventute
vitae conſortio, hūq; non deſtituatū emolumento, et dñm
per domesticā Academia diſciplinā in hoc quoy magis conſi-
nere officio, quod nihil optabilius Patria videtur. Et ita
quidem res academiay ſchabet, ſi recte ad diſciplinā
congruam ſervandā, et nobilitate concertandi amulationē
animay, aliay influentia coordinata ſint, et obſerventay.
Verū quia in quidā ex terorū Academijs hodie

dem observari potest, in ipsi maxime attendi eam culturam
nobilem quae potissimum ad corpus exercendum et componen-
dum pertinet, aut animum solis artibus liberalibus, linguis
et Scientiis in formatum obtinere contentam videntur, relictam
cujusvis privatae libertati potiore pietatis, et virtutum
exercitatione, tanquam in aetate haec solum supponenda. Ita
quidem supponere volunt tibi non Juventuti benevoli, blandi-
entes quidem placide Juventuti, sed potiore ac digniori cura
se ipsos scite liberantes.

Sunt itaque in tanti momenti sumptibus hoc negotio varia
reparanda nec levia, quae ad rectae institutionis emolumentum Ju-
ventuti nobili plurimum conferre videntur, penitus conde-
randa. Atque ea principaliter quae pietatem ac virtutem et
anam concernunt exercenda sunt. Evidentissimum Illustribus pro-
genitoribus veri Solatii accedat, si filios suos eruditio-
ne insignitos, cultor in omni corporis motu artibusque mi-
rifice ad elegantiam ornatos, virtute autem plurima desti-
tutos, animo feroces, passionibus, et cupiditatibus abnisi fa-
ciles, Parentum horum impatientes, in quibus quidem Scien-
tia^{re} splendens fulgurantque non minus quam gladius praetiosus,
licet, in manu tamen furiosi, raro utilis, plurimum pernicio-
sus.

Moverbar inde quoque, tam pietatis ac virtutum etiam in-
desideratis Academiae Studium, succollare eo quod in vires
ad misere conatu, ad plenitudinem rectae in domino insti-
tutionis Juventutis Nobilis Academicae confectandam
Assumendo in partis Secundae argumentum Cogitationes
Academicas. Hoc quidem eo generosius pro patria mea
ac nobilitatis in clypeo incremento, quoniam mihi, et nobilium
foundationum gratia fruendi, et eas subinde bene longoque tempore
gubernandi per annos viginti tres amplius munus nactus,
eam experientiam saltem domesticam velinvisse consequi

consequi solitam affectus crederem quod me in hoc cogitationum
 Academicorum opere ceteris amplius audere aliquid animare
 amice. Prodent et per vadentes hac prorsus opportuna tem-
 porum circumstantia, quo motus non unus videbatur. Aca-
 demicis erectionibus impulsus haud levem daturus atque fe-
 licem. Insuper causa pia Patronum et pro domo patria ci-
 vionem peroraturum me cudi non erubescam, eas praecipue Aca-
 demias commendando laudibus maximis, et colendo ut verum asy-
 lum; quod ^{non modo} ad rectam Nobilium institutionem certius conse-
 quendam et hoc vivere et Academias incolere valentes recipi-
 unt, sed vel maxime Lectissimis ac praecellentibus in doctis filijs
 patrijs, ad fortunam tamen temporum calamitate lennem
 ad modum devolutis, unicum maximum porrigunt subsidium
 in sublimiora eluctandi, ipso foundationis aere; gratis
 sustentandos invitant, opusque Caritatis Epimachiae et Muni-
 ficentiae Potentum patriae omni majus elogio elucet
 Spectatissimum, et mortale Nobilitati promovenda mo-
 numentum; videri omnino advocatum tam excelsi operis
 agere, Sed neque hoc negotij neque conatus mei est et laboris
 quoniam Cogitationes Academicas duntaxat nuncupare et
 hoc hoc titulo dignari contentor, quia neminem obligant
 Sed solum in formant, neminem laudent, modo prodesse cupiunt,
 praeculendo, et ardentem serviendo; quod si tamen Patria
 in cor potentis et Patriae magnatis pro Indigentium No-
 bilitum Laudatissimis Adolescentibus optimi sanguinis ac
 pro sapientia herculi; fortunarum sufficientia destitutus sen-
 tiatur ita pisa, non meo scribentis ardente studio nata
 Sed caelo delapsam, ab eo, Supremo Domino, qui largitur
 omne id quod potentibus etiam supereffluit, in proximi
 sine culpa sua egentis subsidium, remuneraturque eo
 liberali ^{us} pro donum illi est gratius in miseris erogatum

Totum itaq; uniusq; partis sibi connexa opus aggregi
 divino consecratum boni^{voluntatis} et Juventutis Nobilitatis emolumen-
 to, ex bonis quibusvis optima colligens, ex dubijs nonnulla
 problematica proponens, nonnulla non tam mea quam
 magis sententiarum sententia resolvens pro parvo, stylo utitur pla-
 ro ac familiari non florido, claritatem spectans, non orna-
 tum, neque floribus in firmi abundat adficiis, neque orna-
 tum quare in leni convenit. Sed neq; superest quod hin-
 gulariter Lectorem bene volumus ante animadvertere vel-
 lem, nisi benevole accipi conatus meos; ^{si qua} ~~quae~~ displicitura
 aut imperfecta deprehenderit in firmitatis meae confessione
 placari, quae uti pluribus labi potuit, ita et excusari, nec
 aliter allocutionem meam termino quam eam orsus fui
 Iustitiae in sistens verbis. ac concludens: Nonne Romu-
 lum; nonne Aeger lum, ut nihil mirum si in tam diutino
 Langore; per eum haec scripsimus; memora etiam, et ju-
 dicium langveat alibi aut vauit. Sed valebit hoc mihi
 spero adveniam. imo et gratiam

Ut esse Phoebi dulcius lumen solet

jam jam cadentis

Sic nostra debent abeuntium scripta. . . Vive et vale.

Addenda ad Praefationem Par
tis Prima. Tractatus Ethico-Academici

Pagina 5. in Praefatione dicunt in
Studio Pragensi Comites prope triginta fuisse
videntur tamen nonnullorum et nomina
exprimenda esse.

Est omnino id conveniens quia propter lu
vat ad asteriscum * sequentia interponen
da in praefatione.

* Inter haec Sani Romani Imperij Comi
tes Patres Ordine alphabeti numerare licet.
Sequentes nempe: Comites de Breda, Berthold
Bubna Butler, Carniani, Gernini, Götzii
Haifler, Herberstein, Klaiserstein, Kleber
berg, Klenau, Lichtenstein de ~~Castell~~ Castell
Kokozovetz, Kolowrat, Krakowsky, Kolowrat
Libsteinsky, Kolowrat Novohradsky, Lichten
stein de Kasteleornau, Morizini, Nostitz
Pichowowsky, Sporky, Steinau Trautman
dorf Wetzniak, Wratislaw, Zambka, item
Comites de Lauz Austria, Comites de Mari
nis et Italia, alijque complures ex Polonia
quodammodo et Pragensi Schola Philosophiam
Pragensi Universitati publice professatur.

TRACTATUS

Ethico - Academicus

DE RECTA JUVENUTIS NOBILIS
INSTITUTIONE

*Ad Methodum Societatis Jesu,
Et morem Patriæ ac Sapientiorum præfer-
tis Seculi expectationem accomodata
Duas in partes divisus*

PARS. I.

Methodus Institutionis

^{ex}

Ratione Studiorum

Instituti ejusdem Societatis Jesu

*Ad informandam, optimèq; educandam Nobilitatis
tam patriæ, quam exteræ Juventutem in Collegiorum
Gymnasijs, Universitatibus seu Academijs ejusdem
Societatis Jesu præscripta, atq; à Seculo amplius
in præsens usq; tempus, in fide in usum recepta,
nunc demum ad pleniorè ejus comendationem
Pudiosè expensa, et succincte defensa
contra quorundam leviore opinionem.*

LIBRI.

XII.

TRACTATUS
Ethico-Academici
DE RECTA IUVENTUTIS
INSTITUTIONE
EX METHODO SOCIETATIS IESU
NOBILI PRÆCIPUE IUVENTUTI, AD PRÆSEN-
TIS SÆCULI SAPIENTIORUM EXPECTATIONEM
PATRIS MONI MODATA AC ORDINATA
Quas in partes divixit

~~P A R S I.
ex *Methodus Institutionis* Ratioſtudioſiorum
Societatis Ieſu~~

*Ad informandam optimèq; excolendam No-
bilitatis Patria juvenulem, in Gymnasijs
ac universitatibus patrijs præscripta.*

*Studiose expensa, & ^{facin' la} breviter defensa
Contra variorum opiniones*

~~LIBRI XII~~

~~in sua capita distributi~~

PROOEMIUM.

Ad Partem Primam.

Praeficit fronti tua praesens ligubrationum
Academico Ethicarum bipartitam & toto opusculum:
Sectam Juventutis, et cum primis Nobilis instituti-
onem, ac eam quidem ex methodo Societatis Jesu de sumpta;
Sicut autem institutio illa nobilis, à triplici cultura
potissimum peti consuevit, quarum praecipuae duae sunt
animi, tertia item corporis, ac assona quidem, at perutilij
Juventuti, atq; conveniens. Illa rursus, quae animi sunt,
prima dignitate est pietatis, ac virtutis strenua ex-
ercitatione confectatio; Altera Scientiarum est in Velle-
tialium, ac artium liberalium linguarumq; selecti infor-
matione ac studio, conflurgens eruditio. Ista deniq; quae
juventutem nobilem ad modum condecet, corpus recte compo-
situm ad morem Nobilitatis patriae exercitatum, et agile,
tam in saltus, quam leges Exercitij, armorum tractationem,
peritiam, tum in propriam, cum etiam aliorum tutelam
pro necessitatibus occurrentibus exigentia, minime inditum
politum.

Neven' ipsa in tituli fronte admirativenascatur.
Sola Studiosorum rationem Societatis Jesu, exponi, et in
Scribendi argumentum assumi, cum Maliberaniam den-
tagat, hanc videretur institutionem, in Scholasticam adij-

A exercitatione consistentem, et ad Scientiarum præ-
 stantissimarum ac Sublimium apicem contendentem.
 at penitus eam intuenti, versanti ipsarum Sectionis ordi-
 ne revolventi omnis debilitandi ratio haud difficulter dis-
 parcat necesse est, in illa quoque hic nuncupata Studiorum
 Ratione Societatis Jesu; si his eorum desiderari, quæ ad ple-
 nam summatamque omnigenam pietatis ac Virtutum exercitationem
 Nobili Juventutis animo congruam, facere et conferre
 quacunq ratione censuerit.

Est itaque communis utriusq norma Nobilij, nec methodus
 solum obvia, et temere congesta præfata Studiorum ratio,
 ut in fra fusiq atq luculentius patebit potissimum autē
 à Studiis hanc nata momenti non infirmi nomen cla-
 turam, tanquam à fine proximo in Scientiarum disciplinis
 recte combebendi sibi proposito ac protegendo; licet et re-
 galam et legem plurimam, imo et ipsam moralium disciplinam
 Ethicam, eusque exercitationem in hunc comprehendat, comple-
 taturque tam Scientia quam Virtutis exercitanda methodum
 Societati Jesu legitimissimam, et cuius patrio non acomoda-
 bissem am. *Accedit.* Studia ipsa artium et Scientia-
 rum titulum præcipuum esse habent, quo Juventutis etiam
 Nobilis, forum sortitur Literatum, et in Jurisdictionem
 Gymnasiorum, Academiarum Societatis Jesu publici cypis
 quodam incorporationis accessu recipitur, seque
 committit, instituendam ac gubernandam, in norma et methodo
 Societatis Jesu. Has distributa in classes Gymnasticas, huius
 singula facultatibus altioribus, et legem ejus amplectens vitæ
 morumq honestatem consone ad Religionem orthodoxam et
 et hunc cupervis Statum, etiam nobilem, ac boni publici
 emolumentum proficendi atq paupor miter persequendi.
 pro fit ut amplissimus institutionis moralis aspectus literaria
 campus, ac reliquam plenam a nimirum corporisq excolendi cultu

ram aurea lechissimis Adolescentibus in semel porrigatur
occasio.

Hac proinde non minus de causa tota Juventu-
tutis, etiam nobilissima, quam optime in formanda, in-
stituendaq; methodus, in Gymnasijs, Academijs, ^{ac publicis}
quovis Societatis seu Studio hanc nominis sortita vi-
detur prerogativam, ut merito Ratio Studiorum nun-
quanda omnino censeretur congruentissima. Nam sapien-
tibus quidem nimium quantum notam, Scholanibus quo-
fidiana cum exercitatione notissimam, alijs tamen in
publica sui luce multum attamen adhuc peregrinam
Criticoz hoc saeculo opinionibus minime consentaneis re-
ritati. Laepe sapienter agitatam lugubrationibus dilucida-
tam exponere luculentius, atq; ab aspersis perperam na-
vis vindicatam sua ut par est nativa venustate donare
inq; mentibus umbravaria delusis, verum ejus vultum
faciemq; expingere ^{eo} animo calamus praefens proposui,
ut quidquid de recta Juventutis Scholae institutio-
ne dixerim scripserimve, commendabile ex ejus norma
dictum scriptumq; habere velim.

Sed neque attamen a proposito me defivisse
credo, si praecipuis, quae vetustissimis, quae celeberrimis
Philosophis morum Magistri qualis mihi frequen-
tior est moralium Magnorum, atque ac Politicorum
praceptor longe majores Aristoteles. Si inquam ipsi
eorumq; placitis infistens, auctoritate dicta firmaverim
id ipsum namq; eorumq; sententia adhaere eadem to-
mendat Studiorum ratio: aut incidenti cujuspiam non
incuriosa neq; inutilis quaestio, aut discursus parer-
et cum laxum, totam namq; ad eandem Institutionem
proficuum credo conferre aliquid; aut lucis desiderata
augmentum. afferre saltem, aut experientiam recentem

A quamvis illa Studiorum ratio, in normam et conformabilem, ac cynosuram totius Societatis Jesu Studio publico cuivis, et recta Iuventutis institutioni concinnata atq; constituta est, nil tam atomi determinare potuit, neq; voluit, ut tanta Nationum, Regionum Regnorum populorum, geniorum diversitate, in quibus illa secundum instituti sui rationem Studium et Gymnasia Scholarum Iuventuti aperuit in formanda, probis cujusq; provinciae moribus proprijs, probatis receptisq; adversaret, sed quam optime, maximeq; quod fieri, valeat se conformare valeat ac debeat, uberius enim admonitis; inde tractatus quoq; praesentis materies est assumpta, quae potissimum ad patriam nostram morem et Regni in Chyti Boemiae emolumentum praesentemq; usq; hodie rerum statum in generaliter Societatis Jesu ejusdem Provinciae Boemiae pertinere censebatur, et ipsam adeo atomam exercitationem tam in literis quam morum pietate ac probitate hodie dum exponeret usitatam

Itarum itaq; Exercitationum Seriem in publicis Boemiae Studijs Societatis Jesu in praesens non modo saeculum, sed et diem hodiernum feliciter asilabas ea in ordine referre et recensere licebit, quam ipsa porrigit Institutio, suas Iuventutis distribuens Artes, Humaniorum nempe, Philosophiae ac deniq; Juris prudentiae aut Theologiae. ex quibus illud florenti Boemiae Regno illud accidit, et amplius elucens felicitatis singulare encomium atq; elogium. Nihilominus deesse, nihil desiderari in re literaria, publicoq; patriae Studio, ut consummatam Nobilis Iuventutis Institutionem non minus, quam alio quo cuq;

Aegri Studio aequo con Legvi, imò tutius Lecuniusq, intra
suos Boemiae indyta limites, con Legvi valeat, mo
do velit.

INDEX

Librorum & Capitulorum

PARTIS. I.

*De methodo Institutionis, et
Ratione Studiorum
SOCIETATIS IESU.*

LIBER. I.

*De Juventutis Institutione in
Communi.*

CAPUT. I.

*Ad instituendam Juventutem, Creaturae Rati-
onalis convenientia et propensio*

Caput II.

*In Ecclesia Monarchia Suprema potestas
magnam Pastoralis curae suae partem in re
Juventutis institutione promovenda locatam esse
ostendit.*

Caput. III.

Grandia cujusvis potestatis Secularis impendia

32.
rectam Juventutis institutionem maximi ad regnorum
publicam felicitatem momenti esse comprobant.

Caput IV.

Tam veteris, quam hodierna Boemia Regni, magna
semper visa sunt Juventutis tam Patriae quam Exterae
recte instituenda studia.

Caput V.

Recta Juventutis Institutio est praecipua Societa-
tis munus ac Ministerijs est, ejusdemque Professio.

Caput VI

Varia partium judicia, de Juventutis instituti-
one ad praesens Saeculum conformanda.

Caput VII.

Recta Juventutis institutio non solum in artibus
et Scientijs eruditionem, sed principaliter pietati-
tis ac Virtutum exigit exercitationem.

Caput VIII.

De aetatis et annorum partitione in instituti-
one Juventutis communiter observari solita.

LIBER II.

De Nobilitate, & Juventutis Patria
Nobilis institutione conformiter ad presentis
Saeculi Sapientius Iudicium et Expectationem

Caput. I.

Quid Nobilitas sit. et Aristotelis Politicorum
Magistri de ea Sententia.

Caput. II.

De Nobilitate Inclyti Boemiae Regni, ejusque
splendore ac Magnificentia etiam hoc nostro dum
seculo.

Caput III.

Laus et Encomium Juventutis Nobilis in
Regno Boemiae, et Institutionis recipiendae ex
cellens capacitas.

Caput IV.

Quid sit, et in quo consistat Juventutis Nobilis
debita Patrie institutio, conformiter ad sapien-
tioris Saeculi nostri expectationem, et morem Patriae
meliores.

Caput V.

Animadversio de iis, quos ad promovendam

perficiendamq; Juventutis Nobilis institutionem
concurrere est neesse.

Caput. VI.

An privata Nobilis Adolescentis informatio
hoc seculo nostro, publico studio sit preferenda?

Caput VII

An optius in regionibus potior quam patriis in
Regno fieranda sit hoc nostro seculo Juventutis No-
bilis institutio

Caput. VIII.

An Catholicis in Academijs sperari possit
Juventutis Nobilis Catholicae debitas instituti-
onis profectus?

LIBER. III.

De Triplici potissimum Statu, ad
quem dirigenda sit Institutio Juventutis
Nobilis porro prosequenda. nempe de Statu
Ecclesiastico, Religioso, et Politico seu Seculari.
et matura Status cujuscumque electione libera.

Caput I.

Ad recte prosequendam terminandamq; Nobili
Juventutis institutionem, necesse est Statum
aliquem ex tribus habere præfixum. qui sunt.
Ecclesiasticus, Religiosus, et Secularis.

Caput II.

Certum vitæ Statum debite eligendi methodus
Nobilissima Institutionis recta est pars, quæ in forma
nda est. Juventus Nobilis maturior, ejusq; institu
tionis progressus dirigendus.

Caput. III.

Exponitur Status Ecclesiastici Sublimitas atq;
excellencia. ^{at} circa electionem ejus Salubriter
tam Progenitoribus Instans, quam ipsi Nobili Ju
ventuti attendenda.

Caput IV.

De Statu Religioso, et Admirabili Ordinum
varietate, ac Multitudine.

Caput. V

Status Religiosus cupiscunqz Ordinis approbati et
confirmati etiam mendicantium, Nobilitati Catholi-
cæ perquam Conveniens est, eamqz condecorat.

Caput VI

Vocatio ad Religionem Nobilis præcipue Adolescen-
tis, est gratia divina Beneficium singulare, cui prom-
ptè obtemperandum, nec diu conceptum per gratiam ean-
dem gratiam Religionis propositum ab exequendo diffe-
rendum esse recta Juventutis Catholica docet institutio.

Caput. VII.

De communibus in Religionis Nobiles præcipue
Candidatos insultibus sæculi, adversus quos Juventus
recta institutione præmuniter, et catholice sapientium
defensione animatur.

Caput VIII

Imago excelsi animi in sapientissimo Nobilissi-
moqz Progenitore, Nobilem filium suum in ipso institu-
tionis decursu statui Religio Religiosa, amanter
favente.

Caput. IX.

Multitudo. Ordinum et domiciliorum Religiosorum non est oneri, aut detrimento Regni, Sed insigni emolumento, seu illi possessionibus in communi gaudeant, seu mendicantes sint.

Caput X.

De ijs, qui ad Statum Religiosum aspirant, eundem tamen absq; culpa sua varijs ex causis consequi nequeant Adolescentibus etiam Nobilibus ex institutione recte informandis.

Caput. XI.

De Statu Politico seu Seculari, et in eo vita recte, atq; catholice coordinanda, Secundum convenientem Inventutis Nobilis orthodoxe institutionem.

Caput. XII.

De Nobili Adolescente Statum vitamq; Militarem eligente rite ac mature in virtute, Scientijsq; Militantibus instituendo.

Caput XIII.

De Spiritu Pseudo Politico, omni Juventuti Nobili ad quemcunq; Statum aspiranti, ut peste cavendo, et per rectam institutionem penitus ex animo, pietatem et honestatem amante, eliminando.

LIBER. IV.

De Publicis Artium & Scientiarum Studiis in Regno Boemiae ad instituendam omnigena eruditione Nobilitatis Patriae Juventutem: ac praesertim de celeberrima Universitate Pragensi.

Caput. I.

De Universitatis Studio publico in regno Boemiae Epitome Historica priorum Saeculorum ejusque fama et celebritate.

Caput. II.

Universitatis Caroli Ferdinandae Praegensis praesens Status, ad plene erudiendam, et itaque instituendam Patriae Nobilitatis Juventutem hoc etiam Saeculo nostro sufficiens abundansque, lenio volentibus erudiri.

Caput III.

De Facultate Theologica Universitatis Caroli Ferdinandae Praegensis, ejusque Studiis, exercitationibus privatis juxta a publicis praesenti hoc Saeculo nostro.

Caput. IV.

De Incluta Facultate Juridica ejusdem Almae Universitatis Pragensis, et Publico Juris utriusque Studio hodiernum in Regno Patrio florentissimo, celeberrimorum.

Caput. V.

De Facultate Medica ejusdem Pragensis Universitatis, ejusque in praesens tempus florente ac felici statu, et progressu amplissimo.

Caput. VI.

De Facultate Philosophica ejusdem Universitatis Caroli Ferdinandeae Pragensis, ejusque exercitationibus publicis hodiernum felicicam progressu Juventutis studiosa continuatis, ac strenue ferventibus.

Caput. VII.

De Humanarum disciplinarum Studiis Societatis Jesu ejusdem Universitatis Pragensis, ejusque statu saeculi praesentis.

Caput. VIII

De Rhetorica ejusque Studio publico Pragensi in universitate sub Praeceptoribus Societatis

*Iesu hodierni temporis ejusq; exortationibus In-
ventuti accomodatis*

Caput IX.

*De Poesi, seu Humanitatis classe ejusdem
universitatis Pragensis, sub Professoribus so-
ciatis Iesu, ejusq; praesenti statu ac traditione.*

Caput X.

*Refertur et refellitur calumnia Studio Pra-
gensi impacta, in scripto quodam ad publicum de-
voluto, atq; male accepto, utpote pluribus, et in dy-
his Regni Statibus notam aspergente.*

LIBER. V.

De Methodo Societatis Jesu Instituendi Juventutem quæta suam Studiorum rationi etiam præfente sæculo, Nobilitati, et mori patrio cum primis accommodatam.

Caput. I.

Zelus ac Sincera Sollicitudo Societatis Jesu, recte ac fructuose informandi Juventutem præcipue Nobilem in Christiana pietate et omni generis Scientijs sæculo nostro desideratij, quæ ab Instituto ejus alienæ non sunt.

Caput. II.

Quid per rationem Studiorum Societatis Jesu intelligendum sit. Eæ ejus origo, quæ constitutio, unde merito æstimanda sit.

Caput III.

Acta Congregationis, quæ Anno 1584. Jussu Admodum Reverendi Patris Nostri Claudij Aguiriva habita est de ratione Studiorum instituenda.

Caput IV.

Ratio Studiorum Societatis Iesu Juventutis Nobilis Patrio in Regno Institutioni, non minus, quam alia optima quæq; Catholica per Orbem Europæum Studij publici Methodus accommodata est abundanter, ac sufficiens ad eam facili consequendam à lenis volentibus.

Caput V.

Epitome Rationis Studiorum communis ac Universalis Societatis Iesu, ejusq; hodiernum consensubivis usus, et approbatio.

Caput VI.

De Collegiorum Gymnasijs Societatis Iesu ad erudiendam in disciplinis Manubitionibus Juventutem præcipue Nobilem juxta eandem Studiorum Rationem

Caput VII.

An desiderata à nonnullis Musica, inter Disciplinas referenda sit, et Nobilis Juventutis Institutioni congrua atq; conveniens, præseste hoc Sæculum.

Caput. VIII.

De vacationibus à Scholis, ac diebus remissionum juxta rationem Studiorum Societatis Jesu Inventuti Studiosa præscriptis, et in morem Patris receptis.

Caput. IX.

LIBER VI

*De Institutione Juventutis
Nobilis per primam Studiorum aetate
Sive de inferioribus disciplinis, ac po-
tissimum, de pietatis et virtutum Chri-
stianarum Nobili exercitatione, usque
ad inchoandum Philiae cursum, juxta
Methodum et Actionem Studiorum Soci-
etatis Jesu.*

Caput I.

*De requisitis Juventutis ad hanc Studi-
orum aetatem, et Scholarum primum in-
gressum in Gymnasio Societatis Jesu.*

Caput II.

*De Audientis, et primo instituenda Ju-
ventutis anno, ad praesens usque tempus conve-
nienti Patriae, et Nobilitati accommodato*

Caput III.

De infima Grammaticae classe à Ju-

dimentis Separata secundum methodum Societatis Jesu, ejusque exercitatione prima non modo in literis, Sed et Christiana fidei doctrina, pietate ac moribus Nobilibus probis.

Caput. IV.

De media Grammaticae classe, et in ea pietatis institutione aetati congrua juxta hodiernam et Patriae consuetudinem, et communem Societatis methodum usitatam.

Caput. V.

De Suprema Grammaticae classe, seu Syntaxi et pietatis ac virtutum exercitatione classis huius accommodata hodiernum.

Caput. VI.

De Poetica, et Poesim comitantibus disciplinis ejusque pietatis ac morum, exercitio, ac principio deliberandi de Status vitae futurae electione Juventuti Scholari exponi unitata.

Caput VII.

De Rhetorica, seu Supremo prima institutionis anno, ejusque disciplinis tam Scholasticis, quam moralibus Juventuti Nobili convenientibus, ac electione Status prosequenda.

Caput VIII.

De aaccessione rrenti ad studia humaniora
 Historia Universalis, in Rudimentis historicis
 compendiata, in emolumentum Juventutis Nobilis
 in annos singulos Institutionis aetatis primae us
 que ad Allectoricam distributa. adjuncta Notitia Ge
 nealogica et Heraldica.

Caput. IX.

De Latinis Sodalitatibus. Virginitate
 Majoribus juxta ac minoribus, in universitate
 Pragensi, ac ceteris Societatis Jesu in Regno Boe
 miae Gymnasijs insigni Juventutem pie instituendi
 ad miniculum, ex ratione studiorum eidem hodie in pro
 ficuè usitato.

Caput. X.

De Exercitatione Theatrati, et Dramatica
 In Institutionis Methodo Societatis Jesu
 Singulatim commendata Nobili Juventuti
 perquam proficua.

LIBER VII.

Critica Animadversiones, tam Heterodoxorum, quam aliorum præsentis sæculi, Super ratione Studiorum et Methodo Societatis Jesu. in classibus inferioribus, seu Humanioribus Studijs, Singulis capitibus expositæ ac succinctè refutatæ.

Caput I.

Methodus Societatis Jesu in formandi in Latinitate, videtur ob diuturnitatem et lentam nimium esse, et damnosa Nobili Juventuti, cum annorum jactura.

Caput II.

Compendia, et Temporis, et ipsarum disciplinarum, qualia apud Heterodoxos pro Juventutis Nobilis commoditate haberi creduntur, in methodo Societatis desiderari videntur. et respondetur ad primam hujus animadversionis partem Succinctè.

Caput III.

Respondetur, et refellitur Secunda quoque pars hujus animadversionis critica.

Caput. IV.

Methodus Societatis in tam copiosis memoria mandandis per humaniora studia officere videtur tenera Nobilium aetati, ac complexioni.

Caput. V.

Multum admodum temporis in methodo Societatis Jesu Scholis absque Scholastica institutione subtrahitur per tot dies festos, devotionum copiam, dies item remissionum vacantiarum majorum quod apud acatholicos in disciplinas tradendas utilius imrenditur in Juventutem praecipue Nobilem. in formandam.

Caput. VI.

Portius disciplina, ars metrica inutilis penitus Nobili Juventuti videntur, atque adeo in methodo Societatis Superflua, nec congrua Nobilitati.

Caput. VII.

Graeca lingua Supervacanea est in partibus nostris terris, et ab institutione patrie Juventutis praecipue Nobilis penitus eliminanda.

Caput VIII.

Culta Latinitas, et latinitatis puritas

in paucis Societatis Iesu Scholaribus ab
 soluto Rhetoricæ, studio acquisita deprehendit.

Caput. I X.

Epistolarum bene latinarum, et concinna-
 tarum penitè in Scholaribus Gymnasiorum Socie-
 tatis Iesu absolutis passim de fiderari observa-
 tur.

Caput X.

Stylus Floridus quali nunc sæculum de-
 lectatur in paucis invenitur. Studijs huma-
 nioribus persolutis, juxta Methodum Gymnasio-
 rum Societatis Iesu.

LIBER. VIII.

De Institutione Juventutis præcipue Nobilis, per Secundam Studiorum ætatem, seu per totius Philosophiæ et disciplinarum concomitantium cursum juxta Methodum et Rationem Studiorum Societatis Jesu in præsens usq; tempus Seculi currentis.

Caput. I.

De pietatis ac virtutis exercitatione, ac status vitæ electione per Philosophiæ decursum Juventutis Academica Nobilis ex Methodo et Ratione Studiorum Societatis Jesu.

Caput. II.

De Triennio Philosophiæ juxta eandem Methodum tradenda, jam in morem Patriæ recepto. nempe de Logica, Physica et Metaphysica.

Caput III.

De Physica naturali arcana, experimentali et curiosa qualiter in triennio Philosophico opportune comprehendantur.

Caput IV.

De Philosophia morali seu Ethica Aristotelis. item de Historia Universali Ethica disciplina pro Juventutis Nobilis eruditione longe nobilissima a recentiori saeculo Studiosè adjecta.

Caput V.

De Mathematicis disciplinis et praedictionibus, hoc quoque currente saeculo, adhaec in incitamentum Nobilis Juventutis, et publicis disputationibus copiosius propositis, praecipue Geometria et Geographia, comitante Arithmetica difficultioris et eruditio.

Caput VI.

De publicis actibus Philosophiae disputationibus, Promotionibus ad gradus Philosophicos, et supremam Philosophiae lauream, seu doctoratum.

Caput VII.

De singularibus in Studio Philosophico societatibus Jesu Nobilium praerogativis, adminiculis, et cura singulari eorum honoris promovendi, cum insigni eruditionis profectu, modo Senio et ipsi velint animam suam oblationemque conferre.

Caput VIII.

LIBER IX.

*Crisis varia Evrundam presentis
Seculi Super Philosophico Studio Societa-
tis Jesu, ejusq; comuni Methodo, cum respon-
sis ad singulas Succinctè Subjunctis*

Caput I.

*Crisis 1^a in Universam Philosophiam in ho-
diernum usq; seculum durans, ac invalescens in Ju-
ventutis Nobilis detrimentum irreparabile. nempe
Cui usui Philosophia.*

Caput II.

*Crisis 2. in partem Philosophiae, nempe:
Cui usui Logica: entium rationis inanis
Fabrica. Nobilitati parum proficua.*

Caput III.

*Crisis 3^a in triennium Philosophicum Soci-
etatis Jesu Usitatum, Juventuti Nobili, tri-
mum grave et superfluum.*

Caput IV.

*Crisis. 4^a In Philosophiam naturalem, le-
veu Physicam Societatis Jesu, parum aut omni-
no nihil de experimentali continentem. unde*

Juventus Nobilis ea neglecta inigni eruditione
privatur.

Caput V.

Crisis 5ta in Historico. Ethicam et Mathema-
ticam Societatis Jesu in Patria Regis pralectionem
publicam, quae curta ad modum et in sufficiens ad
congruam Nobilitatis informationem censetur.

Caput. VI.

Crisis 6^a in Methodum Societatis Jesu Philo-
sophicis pralectionibus usitatum, dictando in cala-
mum, Nobilitati nimium onerosam, ac tardioram.

Caput. VII

Crisis 7. in disputationes Philosophicas,
Nobilitum Juventuti graves et sumptuosas sine utili
quopiam emolumento.

Caput VIII.

Crisis 8^a In gradus Philosophiae Academi-
cos ex Societatis methodo conferri solitos, Nobilitati
Patriae parum decoros, Praecipue Baccalaureatus et
Magisterij in ordine publico agnoscendos

har duo

contracta

in unum C. 7

fiunt

LIBER. X.

*De Tertia Institutionis Aetate seu abso-
luta Philosophia, inchoato Theologiae Studio*

Caput. I.

*De ijs qui ad tertiam Institutionis aetatem ex ra-
tione Studiorum Societatis Jesu transigendam perti-
nere de Juventute Nobili intelliguntur.*

Caput. II.

*Quanam in hac matura aetate institutionis sit
ratio, in pietate et morum probitate ex methodo So-
cietatis Jesu.*

Caput III.

*De Adolescente Nobili Ecclesiastica dignitati,
ac beneficio destinato, ejusque in pietate et virtu-
tibus congruis informatione ac peritiatione in
Tertia hac Studiorum Societatis aetate.*

Caput IV.

*De Studio Theologiae Scholasticae Sacra-
rum paginarum et controversiarum Fidei, nec
non Theologiae moralis, ac Linguae Sacrae seu He-
braicae in Regno Patrio, ex methodo Societatis
ad excolendam propriam Juventutem Nobilem
Ecclesiasticam.*

Caput. V.

De exercitationibus publicis disputationū
Theologicarum; Item de Gradibus academicis
Theologiae Baccalariatu, Licentiatu ac Docto-
ratu Theologico Nobili ad Cathedralis etiam Ec-
clesias assumpto congruis.

Caput VI

De Pontificio Casaro Ecclesiasticorum Convi-
ctu Pietatis Jesu Praga ad S. Bartholomaeum.
insigni nobilium Ecclesiasticorum in indylo Boemia
Regno Subsidio ad institutionis Statui consentanea
consecutionem

Caput. VII.

De Triennio canonico pro Residencia in Pra-
gensis Universitate, atq; Convictu Supra facto à Nobi-
libus Ecclesiasticis per Solvi solito ac recepto.

Caput VIII

LIBER. XI.

*De Causis non proficientium
aut in ipso Institutionis progressu deficienti
um Nobilissimorum Adolescentum presenti
præcipue sæculo observatis.*

Caput I.

*De varietate multiplici causarum ac circum
stantiarum varie emergentium, quæ Juventutem
nobilem à profectu rectæ institutionis retardant,
aut penitus avertunt, optimaq; Patriæ Studia pub
lica eidem odiosa reddunt.*

Caput II.

*Prima mox in Institutionis ingressu à profe
ctu deficiendi causa est, radicata aut congenita
teneri Adolescentis indispositio, et phlegma, in
genij tarditas, et langvor ab educatione relictus.*

Caput III.

*Ex opposito non minus quoq; profectum
profectum impedit prima ætatis liberaria, indo
les Adolescentis multum volatilis, inquieta,
nihil serio arripiciens. dissipata, et distracta, atq;
difficiliter regibilis*

Caput. IV.

Deficientium in secunda institutionis etate
 seu per Philosophiae cursum, paulo plures ^{causa} magis no-
 xia observata^{unt} in saeculi nostri Juventute, quarum
 praecipua causa. defectus verae pietatis ac probitatis,
 rectaq; in prosequendis Studiis intentionis.

Caput V.

Libertas intempestiva, promiscua nimium con-
 versatio, passionum animi intemperies, Nobilem Ado-
 lescentem a debito institutionis progressu per facile
 avocare et in praecipua pertrahere solent.

Caput VI.

Praesidentia in opibus et fortunis paternis, et
 quae inde conlegri nata sunt, non vanum de seren-
 da penitus Institutionis optima afferunt peniculū
 etiam Nobili, si incautus sit, adultorq; Adolescenti.

Caput VII.

Defectio animi etiam Nobilissimi, ex fortuna-
 rum sufficientium, ac Mercedum defectu, invitior
 etiam Adolescentes capacitatē amplissimā ad deser-
 tionem rectae institutionis Nobili, ex opposito impellere
 Sunt observata

Caput VIII.

Spei tenuitas, expectationis diuturnitas
 Consecutionis difficultas ad congruam Honoris

et vite Statui his conformis promotionem Nobili Adolescentij animam, cetera optimè dispositum, à persequendo solertè studio, et cultura nobili aut labefacta re aut penitus subvertè non raro visa sunt

Caput IX.

De pretiatio Publici Patrie Universitatis, ac Societatis Studij, Exterarum Academicarum aut curiositas, aut paulo major, quam hic methodo ac ratione Studiorum lib Societatis Iesu libertas, ab oculis paternis remotior, Nobilem Juventutem in optimis Institutionis progressibus perturbant, et à fine facilius consequendo deturbant, tanto certioribus armis, quanto Titulis Juventuti gratioribus.

Caput X.

LIBER. XII.

De Remedijs opportunis, quæ cau-
sas non proficientium Sublatis radicibus
tollant, et Nobilitatis Juventutem in recta
institutionis adjuvent confirmantq; propo-
sitis

Caput I.

Remediorum Sicut non æqua est vanitas,
ita diversa in diversis efficacia; alia præser-
vativa sunt, alia curativa, certiora sunt in mor-
bis et langoribus hisce Juventutis quæ præser-
vant, necessaria autem magis quæ curant.

Caput II

Ingenium Tardum, inertia et langvor, ab
educatione molli, aut assuetudine relicta, mox in
prima institutionis ætate discutienda sunt,
in Nobili teneroq; Adolescente plurimum excitan-
do.

Caput III

Genio Adolescentis præfervido, volatili et
in diversa distracto, difficulter tractabili, quo
modo sub primordio Studij utiliter obviandū
eiq; congrue ad statum ætatis ac Nobilitatis me-
dendū

Caput IV

Deficientibus in progressu recta institutio
nis ob defectum pietatis et morum probitatis,
tam praeservantia, quam scilicet curantia media
affluenter porriguntur.

Caput V.

Incauta in opibus et fortunis praesidentia
quod ex animo evellenda ne ab optato progressu
et fervore felici Nobilem opulentumq; avellat a
dolescentem, aut remissum faciat.

Caput. VI

Studia Sublimiora prosequendi difficul-
tas atq; impotentia, in Adolescente Nobili ac
capace, ex fortunarum et mediorum defectu nata
quibus adminiculis propulsari possit, cum Patria
et Nobilitatis emolumento honorifico, ac Magnifico.

Caput VII

Qua ratione Recta institutio ipsa Nobiles pro-
muniat Adolescentes ex sui melioris tenuitate
expectationis diuturnitate, et consequenda promo-
tionis difficultate vacillantes

Caput VIII

Qua ratione Studiorum et Academiarum Patria debita

61.
æstimatio in animis Nobilium, Adolescentum excitanda
et augenda ad maiorem patriæ institutionis profectum, ipsi
Regni ejusq; magnifica Nobilitati, emolumentum ac
splendori incrementum.

Caput IX.

Anacephalioris Parænetica

Ad Inclytum Boemiæ Regnum
de Patriæ Nobilitatis Juventute ad recta
Institutionis Studium publicum patrium
Solerter animanda et excitanda

TRACTATUS

De Recta Juventutis Institutione

Nobili præcipue ac Patria

*Juventuti, ad præsentis Sæpientum sæculi ex-
pectationem accomodata.*

Seu

Methodus & Ratio Studiorum

SOCIETATIS IESU.

*Ad recte Informandam, optimeq; excolendā
in Gymnasijs Collegiorum, ejusdem Societatis
ac Universitatibus Patrijs, recepta, et præcepta
Studiose expena, et Succincti defensa.
Contra critica, Sæculi opinionem.*

LIBER. I.

De Juventutis Institutione in Comuni.

CAPUT. I.

*Ad Juventutem in Situendam Naturæ rationalis
et convenientia et propensio*

Non est, quod arbitrer, ut progenitorum quisquam

Just. Inst. A.

1 de just. A. Inst.

in toto genere humano, seu lapsa respicias Latula, seu
 praesentia quacumque in orbis plaga dispicias, ru-
 dis adeo obtutiq; reperiri possit ingenij animiq; quae
 congenita illa natura lex, ac jus veluti quod natura
 omnia animalia docuit, aut certe ab impulsu omnibus
 animantibus congrue ingenito eorum visa lateat obstric-
 tio, et et cordi non sit atq; cura: Educatio prolium,
 nullum profecto tam efferum animal, neq; Lybici etiam
 Leones, neq; Tigrides affricanae, quae hos aut rejici velint
 illico, aut perire ferant parbus. minus longè id à crea-
 tura ratione praedita, homine pro genitore, et fieri et fer-
 ri posse crediderimus, nisi Medaeas infantes fabulemur
 et comeniscamus. Et sane rationi consentaneum
 est, ut omnia sicut esse ita et conservari efficaciter velint
 parentumque ea sit communis vis, ut vitam pro libus huius
 dedisse gaudeant, ita et vitam ipsi datam; conservandi
 quam diu imbelles, impoteresq; sunt, id est: educandi
 cum pro libus nascitur in simul obligatio naturalis
 in Super et propter, ac convenientia homini lingu-
 laris

Verum nec in hoc Parentum bonorum proborumq;
 sibi, sed neq; sistere potest debetq; cura pro libus iure quodam
 naturali debita paternae sollicitudo, quod quis sobolem
 suam sibi à creatrice omnium dei Sapientia largiter iuxta
 ac benignissimi concessam, à prima infantiae aetate ac in-
 potentia salvam, congrue educando proceperit, ad vires vi-
 tas à se conservandas necessarias, quod quidem, natura etiam
 omnia animalia docuit, et ad finem eorum omnino suffi-

Sufficit qui est: conservatio speciei, sed pro legi in Superioribus
 ab infantia crescentem porro aetatem, et accedentem sensum
 majorem atque majorem rationis usum, eam debet longe am-
 plius intendere ac condire habere paterno, ut quam educando con-
 servaret in vita, tandem etiam excoleret in animo dotibusque
 in intellectus excolendis curam suam adiciat, ac porro ad finem
 cognoscendum, ac prosequendum pro aetatis capacitate per
 media documentaque opportuna informant. Cum etenim
 et pater, et proles ipsa, rationali anima donata a Deo cre-
 atore, excolitones omni animante ceteris facti, finem forti-
 tati sunt longe maxime sublimiorem, qui est vera beatitudo;
 non satis est viro bono prolibus et adolescentem vitam dedisse
 ac promovere, quod vivant, sed ad finem suum congruè instru-
 enda sunt, et manducanda optimis disciplinis, non tam ut
 vivant, quam ut vivere bene condisant, suum ad finem pro-
 grediantur in omni bono creatura rationalis conveniente
 ad finem et conducente ad beatitudinem quod est sola virtus
 et mente magni moralium Philosophi ac Magistri. Cuius
 Litterarum in hac Philosophia moralis doctrina de
 recta Juventutis institutione sapienter occurrunt hic appo-
 nere libuit, qui ait Magnorum Moralium l. 1. c. 4. Bene
 vivere est in eo positum, ut secundum virtutem viva-
 mus, hoc igitur est finis, et felicitas, et optimum.

Arb. M. moral.
 l. 1. c. 4.

Sed neque in sola unius boni patris familias
 domo recta Juventutis institutione suam ex plerisque
 pensionem, humana sustinet ratio, quin plenius lumi-
 ne pulchrius ex tollat in publicum, et orbe toto jam
 in urbes, et emporia in res publicas, et Regna diviso
 elucescat sollicita instituenda Juventutis, in bonum
 commune dicta sunt et valida et accepta, haec etenim crea-
 tura rationalis lucidante et dictante Homo in vitam
 sociale naturam sua inclinatus, dum communis ^{ne} plu-
 rimorum, in vitam elegit socialis amorem, et civem

cius humanis, felix dedit auspiciū Urbibz et rebus
 publicis, Regnis et Imperijs felicia quoq; dedit genethlia
 multiplicibusq; coronis prima in cunabula. Effluuit
 felix humana vltima cūctum, ē privatis panctum in urbz
 et Magistratus, et urbz in res publicas celeberrimas, ex
 his in regna felicia et impia, ad ipsas usq; orbis totius
 Monarchias Monarchasq; et legibus Sapientibus, et virtute
 ad bellum fortes, et Gubernandi potestate felices. offluunt
 ēro sana, suis ab incunabulis hae orbis portenta, at non
 sine impulsu rationis Iuventutis institutionem ubiq;
 persuadentis, et di legibz sapientis dictantis continuam
 adolescentia ex eruditionem. Florere regna et impia
 tantisper poterant, at non durare nisi in perennem suam
 Successionem donec continuō Iuventutem ratio dicta
 set ~~set~~ habere paratissimam. Iuventus unica bene culta
 citataq; est illa potissima florentium Regnorum grana,
 est ille unus ad perennitatem conservandam nervus, est
 praesentis Regnorum felicitatis mensura, futura prognos-
 tis. Deficiat illa, dissipata sunt omnia. corruit
 Splendor Regnorum, perennitas tabescit, virtus belli ac
 lenitatis omnis enervatur.

Acule Sane seu Praecorum, seu Roma non tam sa-
 pientum consilia et Statuta sano rationis ductui
 optime consona, patria Iuventuti colenda ac indefecti-
 exercendi. Olympiades, orchestra ^{ampli} Theatra Hippodro-
 mi, et plurimae alia congnabant gratia, ne tam
 proficuum, aut langore in se respiceret, aut inertia ple-
 ne diffunderet Iuventutis paranda colendaq; Studium in
 celum Regnorum ruinam primum, Lepentus in
 terminum. Lege primum de principia Statuendum, quae
 ratio ipsa humana evincit, Iuventutis formanda, et in
 elementum ac perennitatem felicem Rei publicae servan-
 da. Studium, atq; commune negotium. et lege quidem

neque temere neque obiter pensata, neque minus integra, cum mul-
 ta ad id consideranda moneat Aristoteles. neque pro omnibus idem sta-
 tutum potest, sed pensanda quoque gubernationis genera, ac opti-
 mus patria mos cognoscendus, quod pro regionum diversitate
 diversa omnino sunt. alibi enim magis nautica, alibi mer-
 cataria, alibi politica alibi militaria bellicaque praevalent.
 alibi gubernationis genus monarchicum, alibi aristocraticum,
 cum, alibi democraticum. Attingit hoc Invenitur in for-
 mae et proloquium Magnus Magister Philosophus in compen-
 dis, dum paucis dixit: Quod igitur a Legispositore ma-
gnum intendendum sit circa disciplinam Juventutis, nemo
utique dubitabit. nam id quidem neglectum in civitatibus affert
Rei publicae detrimentum. Oportet enim ad singula gubernan-
di genera disciplinam accommodare; nam mos unus cujusque
proprius conseruit et servare Rem publicam, et ab iniuria con-
stitueret... Semper autem melior mos, causa est melioris rei
publicae.

Aristot. Politi-
 18. c. 1.

CAPUT. II.

In Ecclesia Hierarchia Suprema Potestas magnam Pastoralis Cura sua partem in recta Iuventutis institutione promovenda constare ostendit.

Geminam in Orbe Orthodoxo Supremam gubernandi fulgere potestatem, secundum Geminam hominis partem constitutam, nemo est qui recte credentiam non videat agnoscatq; Dignissima illa est quae humana Societas una veraq; in Religione veri cultus divini secundum immortalis sui partem, ac mirum animam ad finem sublimissimum natura Superiorem, veram illi aeternamq; animam, ac beatitudinem consequendam dirigitur et gubernatur, eaq; potestas Spiritualis et Ecclesiastica nuncupatur. Altera vero Suprema potestas Secularis seu politica, quae ad felicitatem temporalem, et vitam tranquilla in pace et libertate rerum agenda humanae communioni in regna et impéria, ac res publicas divisa prospicit promovendae, etq; Legibus ad id congruis eam moderatur ac gubernat. Illa Spiritualis Semper penes Orthodoxam Ecclesiam ipsaq; in terris Supremum caput relictum viget. Ista penes Regnorum capita Reges, caesares, ducosq; principes ditionum suarum, Legibusq; populos gubernat politicis fini congruis.

temporali, atq; fini spirituali, qui est Salus animarum sub
ordinatis.

Utraq; hæc sublimis et celsæ potestatis, seu Hie
rarchiam Ecclesiæ spectes, seu coronatæ Regnantium capi
ta populorum Regnorumq; Rectores, sublimis ac felici
Gubernationis sue partem non infimam in eo locare vi
sunt, ut ad finem quævis huius convenientissimi ius
ta ac saluberrime, de recta Juventutis humana in
stitutione feliciter ac constanter perennatura provideam
faciant disponuntq; quam sapientissimè, orbe inq;
palam edocuerunt, abunde, quam pretiosa estimatu
q; tibi, Super omni Thesauri præstantiam et auri splen
dentis vim, tibi hæc Juventutis colendæ cura sit et
ratio gubernandi, atq; portio dignissima. nullo
attento auri argentiq; impendio, modo gaudere po
tueris optato, quævisq; Juventutis Regnum suorum
emolumento.

Libeat Capite hoc Maternam paternamq;
Ecclesiæ Romanæ ac Universalis admirari sollicitudi
nem, in Juventutis suo bono comuni optimè promo
vendo, et aspiciendo ac venerari benignitatem.

Quod itaq; huius animis oculisq; mortalium objici
fur nec latere potest eruditum Orbem, est ipsum Orbis ca
put, Deæ potestatis Ecclesiæ, et Majestatis Romanæ,
quam h' tantisper considerando per lustras, lustrando
frutines, recte de dignitate, et emolumento edocenda,
atq; in formando Juventutis hæc difficulter conclu
dendo animum convinces. Non difficileor cumula
tam namq; et Artium portentis, admirandisq; monu
mentis plurimum insignem, ac refulgentem.
grandia nempe sunt porticus Vaticanæ Marmon

ingentes Basilicarum fornices Obelisci Admirabili Signi V.
 amplissima Hydrauliarum profluvia, Palatia perpu-
 ratorum, Principumq; Italiae. Horum voluptuans pom-
 pa, grandia sane et ad ledis summorum Pontificum con-
 dignum splendorem, Ecclesia Romana decus et orna-
 mentum populorum Christianorum illicum laudatissi-
 ma pietissimaeq; De grandia magna licet, mortua atq;
 men, nullo vitae Spiritu nobilitata, conservari multo
 studio indiga, non Romam conservare nata. Sed majora
 his spectantur amplissima populosq; in egentiam et
 afflictam sortis mortaliem largum consolationis subsi-
 dium, Nosocomia, Xenodochia, Orphanotrophia, multo
 conficua numero, De majore illustria impendio. Mayo-
 ra omnino ceteris, et in vivendum propulsandam calamita-
 tem, meliorandam sortem adversam, multo et magnificen-
 tem, et magnificentiae Christianae apparatu cumulata. At-
 tici, et magnificentiae Christianae apparatu cumulata. At-
 privati cujusq; opus hoc redundat in bonum potissimum un-
 ut subleventur, quibus alias ^{pena} miseriam necesse foret, Sancta
 piaq; Charitatis a Christo Salvatore ipso laudata comen-
 dataq; ac beatitudine donata monumenta: beati mise-
 ricordes. Majora et his et admirari, et venerari licet, quia
 excellentiora, utpote non Romanae modo, De gentium et
 nationum diversitate plurima Juventuti recte pro-
 beq; instituenda, et in grande emolumentum atq; conser-
 vationem ac hunc a Ecclesia cum dignitate ministeria
 formanda non absq; Thesaurorum profusione pulcher-
 rima luculentaq; donata documenta.

Quid enim celeberrima Italia, et in facie ipsius Ro-
 mae florentes Studiorum publicorum Academiae? quid vici-
 plura, sustentanda congrue et informanda conspecta nec
 Juventuti Collegia unice destinata atq; exercita, deperdita qu-
 bernantium namque optimisq; Artium Magistris, viris

in luterana republica et Scientiarum fama nominatissi-
 mis, disciplinis tam moralibus quam Scholasticis, arti-
 busq; liberis libus quae ingenium nobilemq; plurimum
 concedunt Adoluentiam. ut nihil omnino ad eorum ple-
 nitudinem conferendam desiderari possit, affluenter pro-
 visa, Statutis sapientissimis Saluberrimisq; guberna-
 ta, gratis uberrimis, privi legibus ac prerogativis non
 minus, quam redditibus perpetuis firmata ac stabilita.
 habe benevole lector, insigne munificentia Romana
 in Juventutem recte informandam argumentum. et
 in soli Societati Studiosa Juventutis curam et inquitati-
 di ratione singulariter proficentis, unicuique illi et ubi
 i multiplici illo Collegiorum seu Seminariorum numere
 Majora septem nationum ampla contubernia Socie-
 tati Jesu tradita et concessita, iuxta methodum institu-
 ti sui gubernanda. Ex quibus decem illa nobilissima
 nominatissimq; quorum unum Collegium Germani-
 cum atq; Hungaricum ad S. Apollinarem, alterum Se-
 minarium Romanum, in lectissimorum nobilissimor-
 umq; Adolescentum educationem, publico palam fecerit
 orbi quam Illustria grandiaq; utriusq; Rei publicae capita
 atq; ornamenta felici temporum progressu ex ipsis con-
 surregere. recensere licebit ex ipsi Concilio Augusti
 Summorum Ecclesiae Pontificum Senem, Purpuratorum
 Principum S. R. Ecclesiae Cardinalium numerum bene ma-
 gnum, S. R. Imperii Electorum Archiepiscopum, vice Regum
 Belli Ducum, Gubernatorum, Legatorum, tam Pontifici-
 orum quam Caesarorum. At haec tanta in orbi conspec-
 tu, in facie Romae Ecclesiae sede sapientiam imperio-
 bus paranda juvenutis profuta temere atq; inconsul-
 ta facta: si sane mentis est. an tantorum thesaurorum
 erogationem, contuberniorum erectionem in vana

ne quibant Thesauri Romani, Sanctissimam a tan-
to Solertius Patris humi atq; Ecclesiae Matris pro-
pensa in Juventutem colendam providentia sua
provolaent decreta et mandata. neque tam nu-
merosa, quam recenti in memoria versantia adducere
libet testimoniorum argumenta. quale illud Con-
cilij Tridentini Singulare meretur uti vene-
rationem ita et attentionem. cujus decreti de refor-
matione verba sunt. Decretum de reformatione

Eadem Sacrosancta Oecumenica et Generalis Triden-
tina Synodus, in spiritu Sancto legitime congregata
praesidentibus in ea eisdem Apostolicae Sedis Legatis, ad
reformationis negotium prosequatur, hac in praesenti
Sessione statuenda censuit.

Idem ejusdem decreti de reformatione Capite 18
ita statuit.

Cum adolescentium aetas, nisi recte instituat
propterea sit ad mundi voluptates reppendenda; et nisi a leni-
ris annis ad pietatem et Religionem informetur, ante
quam vetiorum habitus totos homines possideat, nun-
quam perfecti, ac hinc maxime, ac hinc singulari prope
modum dei omnipotentis auxilio in disciplina Ecclesiae
perseveret. Sancta Synodus statuit, ut hinculae Ca-
thedrales Metropolitanae, atq; his majores Ecclesiae
pro modo facultatum et diocesis amplitudine certum
puerorum ipsius civitatis et diocesis, vel ejus provin-
ciae, si ibi non rependantur, numerum, in Collegio ad hoc
prope ipsas Ecclesias, vel alio in loco convenienti ab
Episcopo eligendo, alere, ac religiose educare et Ecclesi-
asticis disciplinis instituire teneantur. hinc Tridenti-
num. unde Saluti de conciliis, quam conditum est, quod
hinc pondens Ecclesiae gubernantibus, sit. Juventutis
in statu.

Levis 22

de. refo

Cap. 28
18

CAPUT. III.

Grandia cujusvis Potestatis
Sæcularis impendia, rectam Juventutis
institutionem, maximi ad Regnum publicam
Felicitem momenti esse comprobant.

Liberalitas, est animi virtus, erogare quatenus
honestum est parata, inquit magnus Moralium Magis-
ter Aristoteles, quam si circa magna est Magnificen-
tiam esse idem docuit. Utraque prudentiam testatur
cujus dispicere et judicare est, quid honestum, et ratio-
ni consentaneum in quavis circumstantia censende
sit.

Arist. de
virt. et vitijs.

Si laudatissimas Potentiarum Sæcularium
feliciter regnantium industrias, cum vetustissimo-
rum temporum, tum recentium seculorum, quæqua-
versum mentis attentæ oculum conjiciens discipulis
penitus, Non liberales modo, sed et magnificos mu-
nifice sed et munificos magnifice, Summa cum pro-
videa, Sapientia summa prudentiaque Reges, Monar-
chas, atque Gubernatrices Locali potestates non sola in
Egypto aut Græcia sed toto orbe præcipue orthodoxo
in Juventutis culturam, eruditionem plenamque ad
Patriæ cujusque morem institutionem. fuisse, atque in
eius continuam prosecutionem, nec regis parcentis the-
sauro, magna animi profusione facta parcentes. Regni
suis sese reddidere felicitatis aut Authores aut con-
servatores, liberalitate continuata immortales.

Pretiosa anni profusio, sed felicitas regnum cum manu
 latior, firmiterq; ad perennitatem dum constanti largita
 se hanc prosequitur Patria excolendam exercitandam, for
 mandam ad quod vis nuncus Juventutem. Felicior
 et firmiter florisset Sparta et Athenae, tota imo flo
 ruisse Graecia, si hac in Juventutis sua cura, ferventia
 durasset, liberaliorq; eamq; alias et ludis olympiacis
 et scientijs academicis continuata exoccupata, alia
 frequentissimamq; à virtutis, tam civilis quam bellicae, op
 timam ac sublimem eruditione laudatam, constanti
 in exercitatione nervos continuisset, neq; in otium Ju
 ventuti omni perniciosum, vivendi libertatem voluptatis
 illecebras, sua publica felicitatis cum ruina in ex hunc
 devoti, non diffimulasset, et quam plurimis alias, cole
 bat, animabat, et excitabat praemij atq; impendij, capi
 ditale habendi in mercaturas obrepta sua una secum
 Juventutem lento, facitq; non penderet neglectu. ubi
 tanta nunc felicitas? ubi Athenarum Scientiae fama?

Sapientius in eo suspicio ac veneror Scaelum
 nostrum, quod dum naspiam necessarijs in Juventutem
 parceret visum est impendij suamq; claram reddere ge
 nerositatem in institutionij primordiis, nec peper
 cit sollicitudini prosecutionis, in advenienda minist
 randaq; Juventutis continuo colenda mananti um
 ad ministrorum affluentia, quod dum contuante adfuit
 affluatq; non facile à ceteris remittitur in durijs,
 quin imo et Juventutis animus et opus prosecutio
 amplius ex acuitur, et solertia incrementum utriusq;
 Horum subsidiorum fontes jugiter manan
 tes Regia profecto magnificentia divites venas

tot attributos suspicere licet Inventutis informanda bono
 quod Scientiam et artium emporia florentissima, Univer-
 sitates Academias Gymnasia publica, in perennia tem-
 pora erecta ac largiter fundata est numerare, et nil ti-
 mendum longa annorum levis reliquum habeat felicitate
 liberati Sacali currentij, modo nil discentium desit lo-
 bertia, bonae propensionis ac voluntatij.

Effet sane hic è re mea praesentij, propositi cele-
 berrimarum Europae in orbe academiarum ejus modi
 Syllabum bene magnam oculis subpicere, nisi multiplica-
 bus eam tabulis Petri Schensij palam vulgatas, obvijsq;
 manibus circum ferri noſsem. Do numerum duntaxat
 comprehendendo illas quoy quas ab eo praesentia esse con-
 stat. seu illas Scriptores historici Academia seu Universi-
 tatis aliorum Scientiarum titulo compellent, distin-
 ctasq; à Gymnajijs humaniorum disciplinarum intelli-
 gi voluit.

Consignatio Numen Universitatum in Europa cele-
 briorum ad annum usq; 1746. aera Christiana. Se-
 cundum ordinem Regnorum ac provinciarum geo-
 graphicum

Numerantur nempe Universitates seu Academiae

In Regno Portugallia	3.
Hispania	13.
Gallia	21.
Italia	20.
Germania	33.
Anglia seu Britannia . . .	7.
Svevia	4.

Dania	- - - - -	1.
Holandia	- - - - -	5.
Borussia	- - - - -	2.
Russia	- - - - -	2
Polonia		4
Ungaria	- - - - -	3.

In quantum hodiernum constat

Univer sum 118.

Omnes et singula redditibus congruis stipendij liberalibus, Domicilijs plerumq; Basilicis ac Magnificis ad splendorem et illucium Juventutis in sublimem erectis, fundata ac stabilita, ut facili obsequio compuerunt multa anni talenta in expensas operum tam ex celsarum in favorem excolenda Juventutis, patriae assumptorum, effusa, atq; erogata erui possint laud gravate.

Haec inter praeculum foret, domas Austriacae et gustissimos Imperij et lares, Regesq; silentio praeterire quorum Regia magnificentia ac liberalitas in literas et scientias Juventuti instillandas ^{raducos} ~~pro~~ dant atq; Austriacae domus in Orbe liberato et sapientiam firmamento fulgentissimos memorare liceat, ^{Paul Pagan} Poles, in ipsam Nostrum Boemiae Regnum, ad hasq; Regnis hereditariis provinciis in Juventutis emolumenta publica in fluxus aureos, imbresq; Jovis destillasse uno plenius alveo effudisse, humana mortalium forte clementiores.

Est e primis Carolus IV Imperator. hujus Nominis. Rex vero Regni Boemiae eodem sub nomine I.

qui celeberrimam Pragæ Boemiæ Metropoli huiusmodi
tam Florio nomine Carolinam Universitatem multi-
plici fundorum ac possessionum cum donatione, sumptu-
osisq; alijs gratiæ Influentijs in publicum erexit.
est item Ferdinandus Nominis huius I Imperator
et Rex, qui Ferdinandeam à suo augustissimo Nominis, qd
vocata Romanis cum Patribus Societate Jesu, eisdemq;
Ferdinandus II. ac Tertius Casarum invictissimi, qui
utramq; in Carlo Ferdinandeam, qualis hodie dum flo-
ret, vinculo Unionis firmare ad perpetuitatem. Aspi-
ce in testimonium Lector benevole, aspice inquam et
Magram Aulam Academicam Carolinam aspice
Collegium Ferdinandeam Academicum ad S. Remi-
tem, geminis his quasi testibus monumentis convictis
pronus suspiciis ac venerabilis, Regiam profecto Ma-
gnificentiam Sacratissimorum fundatorum tanta
liberalitatis impendio Studiose Juventutis rectam
in Institutionem à se zelanter in bonum Regnorū su-
orum quaesitam desideratamq; e mentium sumptu op.

Hæc de Boemia meritissemis servatoribus sub-
scripta volui gratitudinis monumenta, et Memoria non
quaquam ad modum laconice, quia orbi notissima, ne
vicina memoro ut par ad præsens capitū argumentum
foret, taceo Ungariam Inlytam, Moraviam Silesiam
Austriam Styriam plurimasq; Austriacorum ditiones
ac Provincias Studijs publicis celebres, Gymnasia Cas-
reis refulgentes, illud sufficiat mihi communis fama Fer-
dinando II. piatissimo à Scriptoribus Civis sui attri-
butum passim elogium Regiam. eum nempe intra pau-
rum intercapedinem duos et amplius Millions Rheni-
sum in pias ejusmodi adjuvanda et regenda Juventutis

ex quibus Studiose causas, suis profudisse hereditarijs
in terris

Hem! Magnitudinem Regum exulta gerunt atque
ex qua luculente concludas, non imminis grande quid piam
maximique pondens fuisse, quod magnas has animas, et sub-
limes tam Prudentia gubernandi regis, quam Sapientia
causas agendorum recte cognoscendi mentes, ad magna
reuma magnificasque facinoras, nobilissimamque auri et
argenti profundendos torrentes in publicam felici-
tatem movere et propellere videbatur. Ita certe, non ali-
ud aut publicis instrumentorum tabulis, aut ipsis reapse
factis aut mandatis suum ipsi exposuere dignum Regis
animo motivum scilicet: Necdam Adolescentum a ju-
ventutis cupisvis ad Dei unitas Honorem Ecclesie Orthodo-
xæ incrementum Regnorum suorum præcipuum emolu-
tum institutionem. Illam proinde non entem maxime
illam emolumentum summi esse ac haberi persuasum habere
licet deest; nemo namque Sapientum temere erogare
conferuit in vanum gazophilacia, nec dispergere pretio-
sa obviæ ac promiscui. Sapientis est nosse ac pondera-
re pretium rei comparanda, utilitatis publicæ magni-
tudinem ad impendia conferre ac trutinare. Multum pro-
fecto præcognovere æstimationis ac pretij, in quod tam
grandes nec paritendas sumptuum facere non dubi-
tarent profusiones. Superat in Sapientum iudicio auri
pretium dignitas instituenda Juventutis. Divitiæ cum multa
re felici navigatione possunt mercantium industrijs, aut in-
dustrijs à fertilitate Regni pars maxima annuè passim obtine-
ri, si tempore propriam collapsam genuit, minusque propi-
tiam. At Juventus neglecta diu, irreparabiliter in vehit
cum damno omnium calamitalem, estque non modo præsen-
tium sed et futurorum ruina annorum, nullis divitijs juvanda.

CAPUT. IV.

Tam Veteris, quam hodierni
Bohemici Regni, magna semper visa sunt
Juventutis tam patriæ, cum cetera recte insti-
tuenda studia.

Præcolum arbitror eadem in causa pietatis,
atq; promovendæ Juventutis ætatem, Boemici dynas-
tarum Procerum Majorumq; nostrorum zelantissimam
munificentiam, quæ seu Cesarum Augustorum,
æmulati charismata, aut imitati exempla
suo ipsi arce sua in Juventutem excolendam non so-
la in Metropoli sed plurimis Regni locis urbibusq;
Nobilioribus affluenter profuso. seu vetustissimam
seu hodiernam dispicere velimus tempora.

Si veterem contueri Boemia florentis faciem
libet, eam Historia testis temporum, pulchre nescio an di-
cam splendorebus quam coloribus, ex pingit, ad omnem
generosam munificentiam ex libidine nem, vultum cum
Majestate tribuens liberalem. Loquuntur Magnam
q; obtundunt fastorum paginam. Hæreas Sylvius, Ha-
geius, Balbinus, Eugenius, Caprocius, Peschius et
calanum loqui jam in vanum prohibent, omni Majores
exceptione, quanta olim excolendæ Juventutis cetera æque
atq; Patriæ magnitudo multitudinis, ac splendoris, quæ plu-
rimis ad ipsa stipendij minervalibus, fœdatis subidij erubet
Collegij, Larga Regni magnatum sustentabat et ducit
bat Liberalitas, nec nisi heretica pravitate irreperente.

primum facile, ac tandem in ipsas publici Studij Cathedras
Hussiticis machinationibus sese extolles, dum totius
Juventuti suae propinari cognosceret, quo magis ab eo juven-
tutem Christiana pietate removeret, madam quoque subtra-
xit; donec pestilens haeresis lues, magnis Romana Eccle-
siae Studiis ac indistinctis e Regno florentissimo propulsa
reter.

At vero recentiorum ad aetatem usque nostram seculorum
temporibus, advocata ^{per Societatem} Ferdinandum I Augustissimum
Caesarem Boemiae Regem, et haeresi fortius indices repulsa
et per victorias, eamque principalem qua ⁱⁿ albo ad Pragam monte
oblitus Ferdinando II plurimum fracta onervataque tum
demum amplior largiorque incliti Regni facies, eo reple-
ruit fulgidior, quo conversis in pietatem catholicam ani-
mis, opibusque suis, Magnates et Dynastae Boemiae in Ju-
ventutis erudienda, et salvifica in fide veri seculi in-
formanda emolumentum, magnifice Regis ad exemplum
largiter erogatis, grandia sua Munificentia, et in pa-
triam Juventutemque reliquere monumenta. Erecta
prius Ferdinanda Universitatis Scientiarum, et Musi-
cae inspectionum Orchestra, ac demum pulsa inique
per Haeresis audaciam, de novo restructa per Caesaris clemen-
tiam Societate Iesu Illico Procerum Regni et Nobilissi-
morum virorum effulsit quanta animo gestabant sub
pectore, Nobilitas Boemia, et Eclena illi et Patria
publici boni Studiosa.

Luculenta sane laudis hujus eidem debitissima
profunda cum gratitudine memorare jubet ortor,
quod erecta Societate Iesu cum Gymnasiis ali-
que domusculis Juventuti instruenda destinatis, videre
est Collegia: quae in praesentis temporis horas numera-
re viginti octo, omnium in oculis liceat, facio alio-
rum locorum seu Gymnasia, seu Stipendia et subsidia seu

beneficia, seu substitutiones testamentarias, seu
 fundationum gratias, unius solius Societatis seu
 adducere liceat Gymnasia, quae aut hanc originem
 aut conservationem Munificae debent Praemia Illu-
 stri Nobilitati, ut et tenis quibusque Juventutibus Tautonibus
 consuetudine luculentius, granta quamque felix sit Patria nostrae
 occasio consequenda eruditionis, modo velint, propensa
 solertemque ac constantem asserere applicationem.

Consignatio Locorum et Collegiorum Societatis seu
 cum Gymnasiis et Seminariis instituenda Ju-
 ventuti destinatis, adjuncto Fundatorum ac
 inignium benefactorum nomine, ordine al-
 phabetico Collegiorum et locorum exposita.

Academicum Societatis seu Collegium Praga ad S.
 Clementem cum Scholis altioribus, et mansionibus dis-
 ciplinis, Convictu Ecclesiasticorum, et Seminario Prae-
 lai fundatorem suum veneratur Augustissimum Im-
 peratorem ac Bohemiae Regem Ferdinandum I. cuiusque
 debet originem. Insignes autem recolit benefactores.
 N. N. de Gramb, atque N. N. Sinapium, seu Horczycky
 de Tepenye.

Bresnicense Collegium hoc cum Gymnasio. Fun-
 datori suo debet Illustrissimo D. D. N. N. Libero Ba-
 roni de Elgers.

Comotoviense Collegium cum Gymnasio ac se-
 minario erectum ac fundatum a Celsissimo Sacri Im-
 perij Principe N. N. de Lobkowitz.

Cramloviense Collegium Seminarium ac Gymnasium
 à Celsissimo S. A. I. Principe N. N. ab Eggenberg.

† Comite Henrico
Schliko

Egorense Collegium cum Scholarum Gymnasio
fundatum à d. d. Fridlandia Alberto Waldesteinio
Prusinense Collegium cum Gymnasio Scholarum
ac Leminario numerosa Juventutis, fundatum q.
dem primum à d. d. Fridlandia Waldesteinio, sed eo
evivis sublato, et confiscatis ejus bonis à Ferdinando
II à fisco Regio absolutum Casari debuit Fundatio
nem suam totiusq. Gymnasij, similiter et Leminarj Walde-
steinica fundatio penitus per decretum Regium anno
1632 p. de dato Septembris 30. Mendicis cassata annullata
q. nova sub nomine et fundatore Augustissimo erecta
pro Juventute Studiosa solum alenda ad profectio-
nem Studiorum.

Collegium Glacense egregium cum Gymnasio ac Stu-
diosorum Leminario fundatum et erectum à

Glatoviense Collegij Gymnasium cum semina-
rio fundatum ab Ilmo S. R. I. Comite H. Libstein-
sky de Kolowrat, qui ipsam Societatem ingressus, ju-
ventutem teneram per Grammaticas Classes educere ex
his instituto non abhorruit.

Kutenbergense Collegium cum suo Gymnasio
ac Leminario Juventutis Casari ac Regi eidem sua
debet incunabula, adiutum et auctum Munificentia
Benefactorum inclytæ Familiae Patrici Obitskyanae

Litomenicense Collegium Gymnasium ac Lemina-
rium fundacionem ac originem suam gratum tribu-

Novodomenſe cum Gymnaſio ac ſeminario ex-
citavit, ac fundacione perpetua ſtabilivit, Inily-
ta Dynaſtarum Roſenſium familia S. R. Imperij
Comites de Rawata NN.

Pragenſe ad S. Ignatium Collegium ac cum ſe-
minario Gymnaſium Illuſtiſſimij Leſe debet S. R.
Imperij Comitibus de Sternberg à primo Funda-
tore ſua NN.

Regina Hradeceſe Collegium cum Gymnaſio
è miſſione ac Reſidentia evoxit initio Oppers-
dorfiana de familia NN.

Fiſco autem Regio in bona Opperdorffiana imiſſo
conſervationem ſuam fundacionis cum nomine Regia
debet Majestaſti bona Collegij à Fiſco Regio abſol-
vente. parem primo ſuo Fundatori Benefacto-
rem quò potiffimum et Collegium et Juventutis infor-
mandi ſchola excurrere, Illuſtrem Colit virum
Dominum Dominum Equitem Boemum

de Winogre. qui hactenudem ſuſcepit ex aſſe bonorum
ſuorum Societatem Regina Hradeceſem. ſemina-
rium potiffimam fundacionem ſuam fundatrici ſcribi
in acceptis Illuſtiſſima S. R. I. Comitiffa de Sora

Doniz et domui Profeſſor ad ſitum ſchola-
rum Gymnaſium, eidem ſupramemorato Glabo-
vienſis Collegij fundatori Comiti Liſſteinsky de Ko-
lowrat grati ſe proſtitetur fundatorem. Imo ſeipſum
tota ipſa fabrica domus Profeſſa. et ſq. Gymnaſium
multa ſarpe, ac in ſigni Nobilitati Juventute conſervat.

Et haec quidem solius Boemiae Regni in Iuventutis culturam erogata Munifica Liberalitate Nobilitatis Patria monumenta. Omitto Silesiae adjacentis Gymnasia praeter Vratislaviensem Leopoldi I universitatem Lovicatis Jesu. nempe Elgovviense, Lignicense Nissenle Oppavienle, Oppolienle, Saganenle Schwidnicenle.

Omitto et ipsius Moraviae celeberrima referta magistra diosa Iuventutis universitatem Bructatis Jesu, omitto Gymnasia Brunense, Hradistiense Iglauiense, Olomuense Telyense Enoymenle singula hiscum Semina riji ac in Super, convictu uno tam Pontificiorum quam Caesareorum Alumnorum variisq. fundati one quiescentium Adolescentum, quae licet loco et regione a Boemia regno separata sint, Fundatorum tamen plurimorum Prosapia Boemacord, etiam ultra Boemiam in literatam Iuventutem maximo Eulogia, ac rei publicae Christianae bono tam maiore aeternitatis felicitis merito se se exorrigens amplius dimè amnis, instar aut nili terras late perfundens cum fructu plurimae fertilitate literariae eruditionis hauriende uberissime, modo velint.

En Sapientem Matrem, imo Sapientiam nostram sibi domum, non unam Iuventuti intra Septa patria Orchestrā literatam edificantem. haud parum dolorificam tam largis aurum profundenti, Nobilem Iuventutem suam, videre ignavam obtingeret, cuius tanta Studio, tantoz sumptu ad amabat eruditionem et culturam Nobili animo congruentem. quomodo vilesce potuit tam profusus matris huius, ut non multo maxime ad Solertiam, et strenuam institutionis sedulitatem invitaret et animaret amanter. Tanti estimat

Scis et virtutibus Nobiles hos orare facies Sollicita Parum
 turpe sane est, si quos enigere Aut nil ad splendores, iner-
 tia sua propria summi Lapsere videat, et ingemiscat, in-
 enchos defilesq. putere, alienigenas vero plurimum emi-
 nentia sua reduces in Patriam a publicis Beneficiis Audijs
 insigniter auditos.

J

19 Martij magno solatio, et invitamento eius Patris Arantii ad
 opus suum perficiendum, de quo ita manu propria Patris noster:
Diligentiam optimi Patris Arantii in preparando tractatu de
nobilium Juvenum institutione non possum non magnopere
laudare, del modo vives ac valetudinem necessariam Divina
Bonitas ad opus perficiendum: si ea negaverit, non carebit
tamen mercede tua, vel sola voluntas. Signet, q. d. Vester
 Obsecro, cum humanissima à me salute & humi Patri Ferri,
 "hando communicare.

Caput IV.

Acta Juventutis institutio, e' precipuis
Societatis munus est, ejusdemq' Professio.

Inter admirabilia Divina, providentia ar-
gumenta, quæ in Sancto Patriarcha nostro Igna-
tio de Loyola, dum minimam Jesu Societatem uni-
animarum Saluti intentus fundaret, luculen-
tius eluxere, illud jure æquissimum asseriri potest
quod Vir Militia Martisq' magis, quam libera-
rum artiumq' Sæctor fervidus per priorem ataliq'
sua partem, ad puerorum instructionem, juventu-
tisq' omni^{manipulationem} generam excellentiam, in gentem suam militarem
hæc convertent, sua inq' Societatem ad id ipsam
Constitutionibus Sanctis a De Apostolica et Eccl-
sæ capite superius confirmatis, immo et voti religi-
one, obstrictam in perpetuum voluit. Ita
enim Instituti Epitome.

Inter Societatis ministeria
unam & primam, et omnes disciplinas instituta nostro confu-
gentes ita proximis tradere, ut inde ad conditionis nostri
cognitionem, atq' amorem paterent, inq' formula Profess-
ionis post præmissam obedientiam de eorumq' votum Regule
& primis; et secundum eam peculiarem curam circa pue-
rorum educationem, juxta formam vivendi in libris Apost-
oliciq' Societatis semel ab ipsius constitutionibus contentam.
etq' Constitutionis parte 4 c. 3. & 1. mentem Patriarchæ
declarat: ut in collegiis communiter libera humani
ores ac linguarum prælegerent, cum hac ratione animarum
auxilium, præsertim adolescentium humanæ promovere
comptum sit. in Societatis nostræ constitutionem
atq' ut ita ad rem loquar, Professionem. ac Characteristicam.

Motivum autem finemq' Saluberrimi hujus in-
stituti in compendio, ^{dictum} auxilium salutis animarum
præsertim adolescentium, Sumopere proficuum et com-
pertum. quæ hic enucleatius expositum est.

Epit. part. 5. c. 4. l. 1.

Epit. part. 3. c. 2. l. 2

Epit. p. 5. c. 4. l. 2.

Auxilium ad salutem promovendū Adolescentiam, non
minus censendum est, quam in plantis, arbutulij q. prunij
quæ ut ut in se nobiles, et pretiosas à progenie, ^{si affragum.} nisi ^{Robas} holeris
hortensis Magistri manus in culturam plenam accedat, flores
eunt, absq. decore ^{gratia} et ^{gratia} oblectamento, at si vitiis noceat, vitiis all
get ad regulam, neidant hyperflua, vermes insectaq. areant
pleramq. in culturam Magister incumbat, cum enim ven
compestum est Sarculo ad incrementum felix huiusq. per
auxilium confecti.

Duplici autem ex capite adjuvari recta institutio
hinc exigit Juventus si naturalem ejus free
constitutionem una est plena periculi; altera
plena frei. plena periculi Juventutis constitutio
plena periculi et illa, qd ad omnem voluptatem
proca'ting amplius inclinet ad modum et facile
adducat in vitia. Juventus enim juvendu quod

de morib. l. 4 c. 15

de morib. l. 1 c. 8

* proli-vitatem

et ait Aristoteles; estq. in re publica ut alibi loquitur
Juventus quod ver in anas. Sat dixit, dum veni com
paravit, illa n. anni pars omni animanti est
ad voluptatem feridior, Satq. in eo ex primum Juven
tutis habitudinem, ^{ut} ad illecebras quasq. inde adoles
centes ad. ad abiectione ^{comestatione} in querq. lationes, prout ad otia
propensi, ad vitia curiosi, ad illecebras carnis
pene furiosi. a'tas har sane ad resistendum debilis
inde ab inimico salutis humana hoste, in forma
frangit magis impetibz, facilius capibz, et vitiis
captiva tenet, donec huius impetibz hominem
qui vitia Juventutis profundam in lenitatem
secum faciat in veterani. res plena omnino pe
riculi.

Alteram autem est plenam frei. Piliat
Adolescentia lenitudo. licet in illecebras pro

clivior, non minus ~~quam~~ ^{per} in anno, ut eandem
 persequar alyssiam. Sperare facit maxima; a
 venis enim amantate et flore ~~per~~ ^{per} vires foret
 felici autumni. Sic et Juventutis et veris, et spe
plena, ut loquitur Philosophus. id cogit et adju
 vani dignissima

Artyl. problem
 p. 30.

Est enim boni omnis et virtutis spes in ea
 quia adhuc dum tenera, ut si malum vitiumque quod
 quam animum depravare capit, nondum tantum radi
 ces egit, et si qualemquam jam agere deprehensum est, non
 tamen profundas adeo, ut evelli non possint ^{facile} in planiti
 la adhuc novella. Est flexibilis ad bonum disci
 plina, et ad morum regulam alligari potest, quam
 adulta non ferunt jam depravata neglecta. Est cetera
 cui adhuc optima virtutum idea imprimi valeant
 fructuosius, et perniciosius facilius deleri et aboleri
 est vivida, et non tam facile languescit ad bonam vir
 tutis ^{prosecutionem} ~~amulationem~~, uty sparsam in animum discipli
 narum lumen vividiorebus donec radicibus in fu
 turam elatam. et fervida ad laudis stimulum, hono
 ris praemium, honestam cum laetitia animi et fructu
 prosequens, virtutis ac laetitudinis cumulationem
 est vivens in spem publicam florida in fructu ele
 viores deipublica patria expectandas cum maturitate judicandas

At quod maximum Societatem movere non
 dubitet quisquam. Est Juventus ad rationalis etiam vir
 talis, Nobilis creatura, et ut veteres cantabunt Poetae et
 Senex domum sumus, Simago dei ^{possessione} ~~in spem~~ sublimi
 sima haec sed ita crescent, quanta decorata spebus
 tantis obiecta discriminiibus. nisi et virtutis et Scien
 tiam cultura solerti adjuvet; quam vel inde

Sapientia usitata ad animam salutem methodi
 admirabilis, et inde Sancto Patriarcha Ignatio ac
 toti Jesu Societati ministerium merito & primarium
 inde à cunctis combibuit timorem dei & chem, & statum politico
 necessarium, inde Militari fortitudo sub Martij labore mili-
 tante, ^{methodi} ~~modum~~ animae servanda in casibus repentinis, pro
 pulsata conscientia mordentis metu, tanto in pugna gene-
 rosiores, inde denique veram catholicam pie vivendi et morien-
 di normam quaeque in se habet, quae tantis firmitus inhaerent
 documenta, quanto leniore ⁱⁿ animo proposita sunt, in fun-
 damentum. Dei gratia adjuvante, et animos & conservare

Acta Iuventutis institutio non in sola
eruditione artium et Scientiarum, & principaliter
virtutis igitur exercitationem.

Error qui a nostris, irreceptus Spectatur Saeculi
multorum est, quod in Iuventutis institutione
id potissimum et quaerant et ^{multi} asstiment, si Adoles-
centem multa eruditione ^{Scientiarum} donatum, artibus exter-
nis & gravis ex cultum, et vel inde ad plurima ido-
neum audiant videantq; in passionibus autem animi
aut virtutis exercitationem, aut omnino non ad-
vertant, aut obiter inspiciant, aut parvipendant
at profecto multum erratum est, et a fine catholica
institutionis longe alienum; imo nec Gentiles Philo-
sophi erroris huic opinioni favisse, sed virtuti pri-
mas praestitisse et Scientiis in instituenda pueri
partes tribuisse compertum est. Cuiusmodi iuxta acra-
tioni consentaneus, magnus ille sapiensq; morum Ma-
gister Arles ad veritas hunc errorem locutus est dum
dixit Oportet igitur mores prius virtuti esse ac-
modatos, ut et honestatem diligant et ab horreant
impudicitiam. ut autem a pueritia quis institutio-
re recta ad virtutem in structur difficile est. nisi sub
talibus legibus fuerit educatus, nam temperanter et tole-
ranter vivere plenisq; et praefestim adolescentibus iucun-
dum non est; quo circa est apud ut et educatio et studium
constituta legibus habet, ita enim fiet ut consuetudine tra-
tata molesta esse desinant. haec quidem Philo^{sophi}.
prius mores virtuti conformandos esse, doctrina exposita
ad persuadendum sufficeret propositi argumentum, ad
~~prius~~ in super in vitamur Orthodoxis pietatis ac Re-
ligionis principis, quibus quod dicitur ac animus magis

Arly L. 10 de iuribus
C. 10

ad salutem proficuum omnibus proferre alij ad monendum
non est, quod debemus virtutis ac probitatis exultatio-
nem, principem esse partem recte iuventutis insti-
tutionis. hinc illud: initium sapientiae timor domini, velut
littera Scholastica à Societate Jesu ducenda iuventi, in sua
pibus, ut arte omnia disciplinam amplecti, pietati ac religio-
ni animam adiciant, quos divinus diu auxiliis, quod gentes ignora-
bant, ad occurrentes virtutum occasionem, exaltata, molestiam super-
ret, et saltem ^{non} sentiat tam dolenter.

Imo compertum est in probis, ac ad bonum virtutis propen-
dis Adolescentibus, omnem in disciplinis condiscendis laborem, laboris
difficultatem, quam dyscoli, virtutumque incerta horrore preve-
rant, in dulcorem sibi convertisse, ut probe delectarentur in eo, quod
passim inveniendum est pueritia, accedente maxime prudentia
institutionis Solertia et ingenio

Nobis

Ita nempe et virtus et auditio alae geminae sunt iuventutis,
quibus sese ex tollat in sublimis vivendi genus, quod est boni
viri et docti. quarum si alterutra defuit, tum se perire cogit
nobilem cetera adolescentem, utraq sibi in utroque auxilio habet
ad provolandum ultra vulgas, male autem detractum videri, ex-
ditioni quam virtuti, haec enim hic praevis alterius defectum appeli-
re videtur, nam nemo non magis aestimat potius convivit in auxi-
virtutis quam docto, magisq virtus humanam confoct, oblectat
societatem, saepe etiam, ut ab improbis ametur, hoc tamen quod
q. Scientiarum est beneficium, ut ad virtutem facilius perven-
doctum quam ignorantem; ^{divinum} quanto enim doctior, tanto ad cognos-
cendam vitij foeditatem et virtutis amplectendam honestatē et
facilius, nisi vitia totum fortasse hic possideat hominem, ut in-
tellectum doctus alias ex cultum obtusum reddat et obsecrum

premittere et neque

Rationem autem si ⁱⁿquis, cur principaliter, virtutem et
pauca moresque virtuti accommodatos, ad vitam institutionem
pertinere sit necesse; ex eodem ^{laudato} habes arte citato loco. nam
Iuventibus ^{legis} praeipue tenentur, ad omne iuendum intenti, ad omne
delectabile praeceptis, nec recte gaudere novit, nec odio habere. terro-
re ad difficultatem, inhiat voluptati, gaudet otio, iuvenumque bria-
tate, aut iurgijs, qui ita vivit ex perturbatione vivit, qui autem

non enim audiet
orationem deturba-
tem, nec intelligens
quid perturbationem
vivit

ita affectus est. discedi qui potest. non enim omni oratione

[illegible]

At difficultatem hanc despicias, Solam Dei gloriam in
 juventutis salute ^{pro}despicias Ministerium erudenda pueritiae, tan
 quam opus ^{pro}valentis menti amplius tua juventuti statuit in ^{et} et mediis et
 tutis pietatisq; praecepta, quibus continens, et divina aspira
 re gratia affluant, per principemq; institutionis partem, ne
 per virtutis excitationem, graviter consequens, etiam scien
 tiae condiscendis ac toti eruditioni cetera velut aliam ala
 adiutricem. ^{atq; amplius continens} quae omnia in ratione studiorum et Methodo efficaciter ^{depre}deprenderet ^{et} et praecipuam
 Amelius adhuc errorem ^{et} et positum discutio per. ^{Peri. Peri. Peri.}

Amplius adhuc errorem & positum discutio per
principali virtutum dignitate ipsa nobiliores Scientia, ac
Philosophia Suffragatz. Nobilior enim Philosophia pars, quam
Ethicam dicimus, quamq; Arles Magnus Ethicorum Nicoma
chionum, seu de moribus libri decem, Magnorum moralium libri
duobus, Ethicorum Eudimiorum libri, Legum, Politicorum
libri octo, & economicorum duobus, Rhetoricorum ad Herodotum
libri, Rhetoricum ad Alexandrum, cujus magistrum egerat librol.
de virtutibus libri unus. Nobilior enim haec Ethica Philosophia
pars primas virtuti tanquam Bono et felicitati et civi
et civitati, et triplici huius gubernationis Regimini felici deservit
eamq; prosequendam ut finem a felicitate huiusmodi deorum sumit.

Jam itaq³ ex ijs ^{quibus} creditis sola abq^{ue} Virtutis attra-
ctione in Juventutis cultura satisfacere videt^{ur}. an in illa crudi-
t^{us} et Philosophia Ethica ^{maxime} institutos comprehendant? Si
ita? q^{uo}d juventutem Virtute potius instructam ^{atq^{ue} stimulata} optant, hoc enim
hac Philosophia docet, atq^{ue} ita sibi contradicunt, aut aliter sentiunt
quam dicunt, quod inconveniens est. Si non comprehendant? q^{uo}d
debitam Juventuti atq^{ue} congruam auditionem non exoptant,

in leono nutiri, non est qui frangat pariem, postlabunt, non
 est qui releuet et firmet. gratulor tibi Boemia inclita pueri da
 parvulorum mater, quae Iuventutem confoves, omnemque reletam ex latius et
 relet, amolitis, deum Gymnasia parvulorum pia confovesit, in obvia, et amolitis
 nifentia, et dignissimam laudem ^{vetere} ~~et~~ parvulorum ^{specie}
 Praefatio longe maximam.

Caput VI.

Varia partium judicia de Juventutis Institutione
ad praesens Saeculum conformanda

Parum ad modum circa magna multorum unicum
ord. iudicium, ex quo normam regulam ve sumere possis
omnibus eandem. Saepe in super evenit ut quot capita tot
sint sententiae. Idem fere evenit si Saeculi huius
id iudicium exploratum eas, in quo erudienda, in situ
end aq. sit Juventus, partes in diversa, ac libi differ
mial distrahaunt iudicia sententiarum. natum est hoc

Artes Politicorum 18.
c. 1.

fieri in iis, quae maxima egent attentione, et circumstantia
rum tam Reipublicae quam morum civitatis vel Regni meliori
ita enim inquit: quod iudicium a legislatore maxime inleudendum sit
circa disciplinam Juventutis, nemo utiq. dubitabit, nam id qd
neglectum in civitatibus adest Reipublicae detrimentum. atq.
licet in privata domo tua, disciplinae juvenis non tanta sollicitudo
opinionum varietati, docet enim quid puerum hunc et suo as
bitrio. at vero publica disciplina, magis esse considerationis li
oportet, quia ut addit. oportet enim ad hunc gubernandigen
ra disciplinam accommodari, et ad mores ubi patriae meliores, na
Semper melior mors causa melioris et Reipublicae. Hinc studia

ibid

in vitam ubi
juventutis in

partium diversa, diversa q. attentiones. praesentis Saeculi in
Sciis non paucos nec leviter, nec breviter sollicitos
fuisse ut sensum verum, et modum quandum universa
lem colligerent emerent, quae ratione in universum satis
fieri possit praesentis Saeculi desiderio, licet ea de pa
trij Regnis, et quae in gentis desideria et astimant
contribuere ad invidiam disciplinasq. conspiciant un
usq. cujus q. nec tandem adeo reprehenderunt, ut in
aliquo notabiliori passu, aut multo, differt
veterum discessisse credendum, nec veteri Patriae more, h
ga et penitentia publico periculo defleatendam existimarent. At haec

7 Similia ipsius rei
in studio non erat S. I.
erat quoq. in modum

At cum omnibus in tanta partium et opinionum
diversitate huius nostri Saeculi satisfieri possit, nec
fortasse expedit, cum praesens Saeculum magnam quavis

fatigandos, aut ^{perdy} intensione cum Sanitatis et vite lon-
gioris lassio et timenda, praecipue si ^{laude} complety sint, et
sufficiente ad vitam liberalibus agendam patrimonio
parvi. ut doctoratus honorem quod rem ^{lit} minimi neque
quid dham aut ^{leali delicatuli} simili ^{opinionum}, Veri sapientes? audire
ex animo per libenter audiam. Saden mihi, quo nomine
eam opinionum ^{melius} classem compellem ne offendam. mihi

+ habere enim suam ^{Leati} ^{hospicio} ^{est} ne a feminis originem suam
quoque vocem hoc ^{delica} aut saltem votorum pluralitatem ^{Leati} ^{filii} ^{paucorum}
in ^{laudo} ^{Pallades} habeat alios ad ^{patrocinante} ^{te} ^{hunc} ^{sententia}. ^{ipora}
hae ^{logata} ^{contentum}, ^{tamen} ^{divitij} ^{par} ^{stipendium} ^{magis} ^{quam} ^{scien}
aut ^{minimi} ^{petita} ^{fiji} ^{et} ^{artibus} ^{an} ^{mi} ^{non} ^{est} ^{stipendiis}, ^{et} ^{aliquid} ^{pondus}
muliebrem suam ^{haberi} ^{possit} ^{quod} ^{est} ^{completum} ^{magis} ^{quam} ^{scien}
sententiam, circa ^{opinionum} ^{autem} ^{vivit} ^{are}, ^{partem} ^{completum} ^{et}
juventutis ⁱⁿ ^{philatio} ^{ne}, ^{audiri}, ^{et} ^{forte} ^{valere} ^{quoque} ^{volunt}, ^{opulentorum}, ^{aut} ^{quod} ^{notius} ^{clariusque} ^{puto} ^{partem} ^{delicam}
non ^{quod} ^{confidit} ^{delicamque} ^{Judicio} ^{terciam} ^{laicali} ^{partem}, ⁱⁿ ^{eorum} ^{opinionibus} ^{con}
sapientibus, ^{saltem} ^{videtur} ^{esse} ^{et} ^{vir} ^{tutem} ^{et} ^{doctrinam} ⁱⁿ ^{Juventu}
Juventuti nobis ^{stipendium} ^{requirunt}, ^{at} ^{minime} ^{lucere}, ^{nam} ^{virtutis} ^{lavam}, ^{utique}
ac ^{completi} ^{per} ^{quam} ^{placitura} ^{minime} ^{pro} ^{futura}, ^{ut} ^{de} ^{carum} ^{elucet} ^{ampli}
Docent, doctrinis utuntur in ^{solum}, ^{pro} ^{prataque} ^{fide}, ^{civili} ^{pre}
ta ac divina, et Germana ^{honestate} ^{fidelitate}, ⁱⁿ ^{hum} ^{comu}

dum perversi regi principis, et a virtute Christiana alieni, quae
a sunt libertas fidei Salus Rei publicae, dividit ^{et} ⁱⁿ ^{impera}, ^{limi}
F. Vapulet fides du ^{diffimulat} ^{et} ^{similia} ^{pro} ^{ecta}, ^{qua} ^{quia} ^a ^{larva} ^{detraha} ^{tur} ^{pit}
no ^{status}, ^{valet} ^{dinem} ^{suam} ^{humanam} ^{societati} ^{inimicam} ^{vident}, ^{speciosam} ^{casam}
litam volunt nomine ^{mitissimo} ^{et} ^{Politicam} ^{compellant} ^{Juven}
tati ad modum ad ^{laicali} ^{conformitatem} ^{et} ^{de} ^{superis} ^{placet}
necessariam, et mundo jam prius veteri mi familiarem, quae
suo jam aro nobili ille Gudianus Senatoris filius 590. anno
a Nativitate Christi ad suam potentiam ^{laicali} ^{suffragio} ^{electus}
dein Pontificatum evectus Moralium doctor admirabilis
et ^{larvani} ^{vidit} ^{et} ^{ita} ^{laibens} ^{prodidit} ^{huc} ^{moralium} ^{vola}
minibus Catholicis. ^{Gregorius} ^{Magnus}. ^{Hujus} ^{mundi}

Greg. lib. 10 Moral. c. 16
in Caput 12 Job.

+ quae ipsa cum ^{ad} ^{lati} ^{et} ^{voluptati} ^{tam} ^{huc} ^{quam} ^{Juventuti}, ^{fa} ^{vere}
cerit ad modum ^{facinorosi}, ^{quibus} ^{gratias} ^{et} ^{vir} ^{ere} ^{Juventutem} ^{complan}
certamque ad officiositatem et ^{honestam} ^{quam} ^{severitatem} ^{disciplinis} ^{laicali} ^{de}
eruditione ^{actum} ^{tutum} ^{prae} ^{valere} ^{ad} ^{laica} ^{qua} ⁱⁿ ^{Patris} ^{boni} ^{id}
indant ^{multis} ^{Regis}, ^{et} ^{honoribus} ^{et} ^{pro} ^{curant}

Sapientia est con machinationibus tegere, lennum
verbis velare: quae falsa sunt vera ostendere; quae vera
sunt falsa demonstrare; haec nimisum prudentia usu a
juvenibus scitur, haec a pueris praeio discitur. hanc qui dicunt
caeteros depiciendo laetantur. hanc qui nesciunt, subiectis
timidi in alijs mirantur, quia ab eis haec eadem duplici ingenio
qui tas nomine palliata diligitur dum menti pervertitur, Urbanitas
vocatur. s. Urbanitatem pseudo politicam! Haec Rhodius
sequentibus praecipit honorum culmina quaerere, ad optatum temporis
gloria vanitate gaudere, irragata ab alijs mala multipliciter
dere; cum vires suppetant nullis resistere cedere, cum vir
tutis possibilitas deest, quid quid ex parte malitiam non valent
huc in pacifica bonitate humilare. est Eni abominabile
maius generis monstrum, detracto Politia: larva suis depictum
coloribus Politicum. viz. per se persuader in eo maxime Nihil
tantum scriptum Gregorius: haec a juvenibus usu huius, haec a pueris
praeio discitur. ergo toxicum et venenum adhuc praeio tam avidum
parat in sumptuosam juventutis ac Publici perniciem? et utinam
non nimium frequenter, dum territorij, magnos impendios
fatis cum nobilissimis quandoque adolescentibus comparat, et in
patria perniciem cum viris adhibet. Petita larva nostris fieri spiritus
politicum rectius pseudo. Politicum jam ipsa in juventute oleo
et obfusari, nemo non deplendum videt. dignum proinde, ut hanc
opinionum perverfarum classis ad propositum nostrum partem
larva perverfarum aut pseudo. Politicorum nuncupemus
Habebit proinde saeculi praesentis nostri sui partem
in universum his partem, Prima Sapientum, Hono
rum sume praesentium. Et ad hanc ex hoc sume utilitatem cum una bonum
nam nihil omne honestum maxime utile et nihil utile tam Religionis quam
effe potest, quod honestum non est. ^{delendum} ~~ut fuisse Roma~~ ^{lib. 2. de officiis}
nos consuevit demonstrat tibi suis officiorum gelatibus. ^{lib. 2. de officiis}
Secunda saeculi pars est debitorum, qui magis
qui magis in juventute quaerunt, exteriora quae placeant et ad voluntatem faciunt
quam virtutis Scientiarumque animum ex cultu studio
quod pro sit praesentibus honesto delectabile, copibus et
et abundantia inaxens.

Tertia demum Saeculi nostri praesentis pars provera
 bonum est, seu spiritus aut caro. Politicorum ut cum
 nomen ^{de statu} ~~clari~~ ^{deam} ~~romani~~ cum caco da mone novem
 affinitatem et genealogiam. harum omni honesto et virtu
 te clam prostrata, fucata ad oculum duntaxat ^{ta honestate} et hum
 et utile ac proprium interesse statuit per finem, quod
 crediderim Catholici ex terris et animis ultro pro me
 lari, quod si ipse turpis est, id eoq. larrata totum
 agit, erubescens si pro datur, et divina si jubente
 providentia ~~stipendi~~ ^{fibi} perniciosa, repeti seipsa confici
 con diti.

* duplicata sua.
 F. Apote Evan ge
 lica simplicitate
 adveniente, quod
 ait, utote simpli
 sunt columnae, et
 sermo verus sit est
 est, non. non.

Et hae de iudicium et opinionum varietate pro ju
 ventatis institutione recte stabilienda sufficiant, quo
 modo ad praesens saeculum nostrum, conformanda, et
 quam iudiciorum Saeculi partem habeat utilissime ac conve
 nientissime amplectendam. Latius finis capitis hic

¶ ad hanc coincidit, eorum quoque pars, et iudicium, quod leni
 utia ut quidquid utile honestati praefere, aut utile censere quod ho
 nestum non sit. ^{contra quos} ~~et probas~~ Romani consilij Marii Tullyi dudu
 Sapiens ac pro merito Philippicus huiusmodi calum acerbo in velis
 calamus, dum ad posteros libros de officiis, inus ad Mar
 cum filium ut legibus eundem transfuerit in quibus ait con
 malevolitias atque perversos ordines de virtutibus honestate
 sentientes dum ait. Hoc autem de quovum agimus
 dignum est quod utile appellat, in quo verbo lapsa conpe
 tundo, deflexit de via, leniusque costructa, ut honestatem
 ab utilitate lecerent, et constituerent honestum aliquid
 quod ab uti quod utile non esset, et utile quod non honestum
 qua nulla perniciosa major hominum vitiis potuit afferri.
 --- quod qui parum perspiciant, hi sapienter varietas ho
 mines et callidos, admirantes eorum malitiam, sapientia quod
 cant. quorum error. Et qui dem mox in ipsa Iuvenij Robis in
 stitutions: incipit, ut, visq. opinio ad eam quem traducenda
 ut honestis consiliis, iustisq. factis, non fraude et malitia se
 intelligant, ea quae velint consequi posse. Et tunc dicit.

Cicero l. 2 de officiis

dem ibidem

Caput VII

De aetate et annorum partitione, in institutione
Juventutis communiter observanda.

Varietas habitudinis, cum annorum et aetatis in cre-
mentis. Normam dat non incongruam, ad faciendam affi-
gnandamq; disciplinarum secundum habitudinem subje-
ctionem. De hac ipsa quoque diversa sunt iudicia a
quo scilicet aetatis anno sumendum sit institutio-
nis conditum. alij per septennia aetatem partiunt, cuius post infantiam
septennium suas assignantes disciplinas gradatim, alij
in annos capacitatis partem aetatem discendi artibus assi-
gnatam volunt, quod capacitatis aetas non omnibus aequivalere
donata est. De his Aristotelis Magni Juventutis et Alex-
andri Magni Praeceptoris hoc super puncto, tanquam re-
postrema Politici sentientis sententiam laudulo forte ro-
strum non displicentiam, nec adeo difformem, in libris suis
Politico-^{rum} ita loquitur. Transactis vero annis quinque
in duobus usque ad septem oportet iam disciplinas spectare
quas dicunt eos scilicet intellige pueros: oportet. Duae autem
sunt aetates in quas necessarium est dividere disciplinas,
una post septimum annum usque ad pubertatem; altera a pu-
bertate usque ad annum vigesimum primum; nam qui
hebdomadibus dividunt aetates, ut plurimum non dicunt
bene. ex quo spectatur non esse notabilem differentiam, et
fere insistere sententiae ejusdem in communis nostrarum uni-
versitatum disciplinarum tradendi methodo. quod vero per hebo-
madum, id est septennia, divisionem aetatis non bene fieri
sentiat potissimum est de primo septennio, ne toto illo a-
etatis prima intervallo, inventio otio diffuere, et apprescere lineas,
scilicet post annos quinque superatos, duobus reliquis ad septennium

Ad. Pol. L. 7. C. 17.

iam disciplinā /: Da discipulū dūm quālibet / Scaviter, et primo am-
occurrit, rationem paulo arte dāy: contingit hōi dūm in con-
lationibz hominum et rerum, omnium enim p̄ma eers et nos
magis delectant, atq; ita ad literas noscendā, formandāq;
Legendiq; ac scribendū disciplinā admovey eo majori faci-
tate et jucunditate loventz. reliquum verō atq; fructum
usq; ad viginti unū p̄mum scientiā et disciplinā

F et delibanda lati-
nitatis rudimenta
induci, admoveyq;

Est autem Sæculi nostri ac etiam de methodo vivendi,
Ierū, nec difformiter ad Philoſophi mentem, nec ad Patriā mor-
taliūq; ac Romanam consuetudinem itā diviſam habere ad
disciplinā et discutiū bonum ordinem Inventūq; et talē

Primum infantis Septennium, ultimū saltem annū de-
bus domesticis tribuay instructioni literariæ legendi et scri-
bendi Latini ac vernaculi, ad sufficientiam, et ad rudimen-
ta Latinitatis delibanda.

Altera ætas est q̄ tribuay humanis disciplinā non
attenta Septennij mensura, hoc enim nimis foret, neq; a
vivendi methodo exigit, quæ eas plene usq; ad Rhetoricā in-
clusivē dēt p̄p̄ quinquennium absolvi p̄scribit,
nisi aut patiens aut Substanti attentio plures postulet ve-
nitiones

Tertiæ ætatis Annos Sevenōbes disciplinā Philo-
sophiæ Mathematicæ Geographiæ, Theologiæ, Canonū
bus ac jūribus tribuere consuetum est usq; ad Annū
viginti unū p̄mum. non quod ab uno quoque om-
nia condiscenda sint, Sed ad statum p̄positum,
cum delectu eligi possint. facultate ad ea q̄ ebi-
ta fuerint nunquam defutura, modō nob sit
defectus p̄p̄ ad Andriā voluntarij. atq; adeo.

Non abs re foret hanc ipsam Tertiæ ætatis
partem subdividere, in eam quæ Philoſophiæ
est, et eam quæ status particulari id est vel
Theologiæ, vel canonum, vel Juris civilis ac

publici, vel militaris a Polemica. nam ipsi modi Scientia-
rum solum sciendi amore, sed plerumq; ad habilitandum se
pro Statu intento tanquam fine assumunt. unde mili-
tari Statui vel politico vitam dare decrevit Theologia neque
neq; Ecclesiastico destinatus ^{beneficium} Scientias inquirat militans.
Sed quisq; quod sibi proprium et conveniens. Philosophia
autem Scientia est ad omnia, idcirco annosque speciales
subdivisa aetatis membrum constituit. et tertia Leve-
orum disciplinarum aetas subdividitur in eam quae communis om-
nibus ^{ut Philia} sunt, et eam quae unicuique Statui ^{habet disciplinam} propria. quod
autem Philia communis omni Statui conveniens sit, et ab in-
stitutionis recta disciplinam minimè excludenda, Babio infra
cognoscendi occasio uberior

Hac ita exposita aetatis partitio et annorum praeter
habita multum illustrabit Societatis Jesu methodum in
stituendi Juventutem, ut ipsos instituendos adjuvabit
ne facile lenitioni aetatis aliqua supra vires intempesti-
ve accideat, disciplina, aliqua ne in adulationem quodam
et nausea inaniter differat. Sed aetati quavis tribuat, ne
si quae cui maxime, aetatis tempori aptari deest. voluit Methodus huius

Et haec quidem pro juventutis institutione in communem regulanter
dicta sunt. nec in Nobilibus aliter se habere exspectat, si
enig; Quod sitamen aut fortunae favor, aut principii
gratia, quempiam in efficienda institutione prope-
rare coegerit, et Scientiarum aetatibus et annis conformari non
sineat. Utendum est et fortuna et gratia quantum
locat optimo modo, et consilio; neque enim de particulari
quoque casu, sed de communi recta institutionis curae
discursum est. fortunam autem casus uti nec ipsa for-
tuna ad regulam revocari nequit, nec ad tempora aliqua
vi divisiones.

* Prospecti. Auditor
superior
Reg. Sup. Auditor
inferior
12.

^{illegis}
Ratio ipsa Auditorum non alligata est annis, sed capa-
tati, totum enim à primo Scholarem ingressu in cur-
sū pendet ordinari ad quam in admittendis conduntur et
recipiuntur ^{* Prospecti et Prospecti inferiori} attentis: ut in infimam, seu ultimam classem
fere neque admodum parvum etate pro rector, neque pro emulo
nimium lenius; etiam si probat tantam educationis
gratia, mihi videntur. ut per hunc et more magis solus
et latum Auditorum unum intelligi triplicem. 1^a et lasten-
manica, 2^a Philosophica 3^a Theologica vel Juridica
aut eam disciplinam quae in Nobilium Academia, Magni
et ceteri videntur annis in Institutionis postremis.

revisum

LIBER II

De recta Juventutis Nobilis Institutione conformiter ad praesentis Saeculi Sapientius Iudicium. et dispositionem ad eam.

Caput I. De Nobilitate. Atilij sententia

Caput II. N^o

De Nobilitate ejusq; dignitate et splendore magnifico in Boemia.

Non est mihi leve hoc propositum, de Nobilitatis origine aut dignitate, aut origine, aut praesentia dissertatione instituere prolixiorem; hoc enim superfluum arbitror, nam antiquissimum est, omnibus à Saeculis nationibus, utitur hanc vitam Nobilitatem, fidem intelligo, quod ex genere Heronum longe sine comitibus et principibus dantes vocatur Nobilitatem in quam ab omnibus soli dignam studio et stimuli. De qua testatur Aristoteles politicor ita scribens Nobilitas apud omnes in honore habetur, in sepe consentaneum est et melioribus ortus, esse meliores, est enim Generis Virtus Nobilitas, neque ignis Boemica Nobilitatis antiquos splendores, Dignitates, opes ac Magnificentiam in memoriam e monumentis revocare, id enim solentur juxta fundatam dudum praestitisse cum genealogiis plerumque tabulis Bohemum Bulbinum Societatis Nostrae Sacrodotum Boemiae Historiographum reverentem suis in libris, ceterisq; notis. Id duntaxat hoc capite quæsitum, et praestitum esse volo, ut historica duntaxat epitome relationis praesentis Nobilitatem Saeculi ita referam, ut non modo Magnificentia et splendore Magnitudine durante simul multitudine nem cognoscat, ex qua demum facile Juventutis Nobilis cultum instituenda, campum amplissimum aequi, ac dignissimum concludas; inquit inquit propositum meum aedas non diffidit

Art. Pol. 13. c. 13

Ut proinde historicam quandam solum imaginem
Nobilitatis Boemae referam, conligo ea, quae prope Bohemia
sunt patrii hominibus veluti temporis huius testibus, at forte
non omnibus, item extraneis, quorum an invidia, an politica
quaedam, sed injuriosa, ratio, alijs, fucatis & coloribus inique pin-
xit; atq; cingentem terram per calumniam nuncupare au-
sa est, quae Regnam Imperij Romani, electoratu, aut
ac multiplici prae negativa donatum, per saeculij plu-
ribus Reges suos, dedit fecitq; Germaniae totius Imperatores, de-
gang aliorum gloria immortalis victores. Sed praestat invidiam
ferre, multaq; invidenda habere, quam nihil, neq; sol caret obtu-
sationibus, qui ei maculas affingere contendunt in eo, quod lucis
fontes et sapientiores cognoscunt. Sed ipsi quoq; si errorem
suam inique Boemia censores, sincera haec nobilitatis Boemiae
tantam partis in omni natione praestantioris, conditio, me-
oris iudicij ore aspi, quod exopto; neq; Boemiam antebecularem
qui. Boemiam novit, ipsaq; nobilitatem ex cultissimam.

F
Bulla aurea Caroli
4ti. Singulari elo-
gio, magna & pa-
gina condecorata

Nil enim decessit ei, quod scriptores in ea laudatu iure
et forte se habuere, aut effuisse Majora. Etenim nostris hodie
dum saculo in dulcyta Boemia Nobilitate, illa virtutis tam
spectabilis magnitudinem vix aliquid de huius possit, et in primis quae
elucet in ea horridum sunt.

Religionis Orthodoxae et Catholicae puritatem, nec ullus omni-
de Nobilitate repentem, qui lecta alicui aut adhaereat, aut ea
in Libritis ferat, sed eam Nobilitas Hafflicam praecipue prae-
talem, quae olim Boemia priori saeculo inficiebat, omni studio
et felici successu ac merito maximo praeiit, exstirpare adlaborat,
contempto etiam ditionum suarum emolumento, dumodo Eccl-
iae verae fidei Catholicae aucta et incrementum.

Pietas erga Deum et Sanctorum cultus. hoc etenim
totum Regnum ac Pragae in triplici Magnifica loquuntur Basi-
ca Sancti dicata, et rari, alibiq; vix vix ornata, atq; Thesa-
uris dolata et ditata; Pietas haec utroq; in sua eximia & ex-
plens, sive Supplicationes publicas Ecclesia indicat, sive privata
causa doceat, prima in ipso et Nobilitas prima in obsequium
dei Evangelistici, prima in Genitricis dei veneratione prima

Caput 1.

Quid Nobilitas sit, et Aristotelis Politicor Magistri de ea sententia
ad Stimulum iustitialis.

Antiquissimum est omnibus a saeculis omnibus, Nobilitas
omnibus ^{notum} ~~eximium~~, et tunc ut il barbaris usitatum, constitutumque
nobilitatem ab omnibus coli dignamque honore ac studio ~~estimant~~
et personarum nobilitatis characterem, ^{iniquitatem} etiam in athenis,
affricae tota supra vulgus erit, munus specialibusque
ceteris aliis paribus honorari, atque potestate quapropter. Ita
nobilitas in valde polleat. confirmat id ipsum ab olim italy

in Politicis Libens dicant. Nobilitas apud omnes in honore habetur. Italy Nobilitas
l. 3. c. 13

Deple autem nostris temporibus Nobilitas attendenda
venit, et considerandum de qua sapientia a Magno Arle hoc loco.
Una est quae dicitur per alios, atque solius personae, a felendone
officii publici, Personae Munus gerenti attributa, honore
causa. uti itaque utique quorum Nobiles tituli tribuantur, quales
cum communiter in dicasteriis praesidentes, in magistratibus Majoribus
dignioribus ac Iudicij publicis. Superius participant. unde
Iudices Nobiliter officio agere dicuntur, cum inquirunt in delicta
eorumque poenam per Legationem legalem statuunt, et viti
Nobiles, quodam ut volunt civili duntaxat Nobilitate, quae
est eminentia. Altera est Nobilitas stirpis seu prosapia
quae ~~contra~~ obtinetur per natiuitatis ius et defundentia ius hereditarium
ex maioribus et progenitoribus Nobilibus; eorum aestimatio quae per
res Majores suos, et longiorem nec interruptam exhiberi possit tenet.
Haec hereditaria est, non item prior. prosapia Nobilitas ubique
ante graecae Monarchiam aestimata hodieque aestimatur. de hac lo
cutus Arle dum dixit. Nobilitas apud omnes in honore habetur, in
Liber constantenensis est, ex melioribus ortos ac melior, est enim gene
reus virtus: Nobilitas.

De hac Genis Nobilitate, et stirpis seu prosapia, id in comuni, praescindendo
atque abstinentur, ab omni particularium Nationum Praeior et Imperio
rum, circa suam quam patris propriam Nobilitatem, quae in Orbis parte dispositionem
et lege, aut privilegio, diffunditur et dicuntur placuit Magno Philologo. Politicor Doctori
quam nam ratione Nobilitas ~~defunditur~~ a maioribus aut quolibet obtinere contingat
nobilitatem defendentem

Si con
Atles in fragmentis
de nobilitate

nam; ita loquitis et prosequitis ipse quæstioni à seipso proponitam
dubitatis enim quem admodum de ipsius boni officii ita et quos
nam oportet tamen nobiles. aliqui enim nobiles putant esse quod boni
parentibus nati sunt, ut etiam beatus: nam etiam ipse Aristoteli virtus
sem etiam filiam ipsius generosam esse dicunt. Simonidem vero inter
gatum nobiles qui cent, respondisse ajunt illi, qui majoribus bonis
tempore beneficiis nati fuisset: quod dictum quam in recte respondendum
ad id ipsum refellit dicendo, an obsecro non præstat illi, qui dicit ipse fundere
quam qui proavum aut alium inter majores hos divites habuit atque et
pauper est. alios idem refert præstat, non esse nobiles et majoribus olem
divitibus natus, sed bonis jam longo tempore sed hoc præstat a
his ipse virtutibus amator est, quam filium avum, aut alium et majoribus hu
milit. Tandem suam sapientem aperit mentem et exponit se
mentiam quoddo à majoribus longa serie virtutis descendere
nobilitatem consequi faciat, quod illa stirps claudat. ita
denique concludit: quoniam videlicet nobilitas virtus et generis
virtus, unum res laudabilis studium digna est. item genus, in quo
multi studium boni faciunt, tandem studium meretur. fit autem
tale genus, cum principium ipsius laudabile fuerit principium enim
hanc facultatem habet, ut multa efficiat, quod laus est. hoc o
pus hoc vis est principii, ut summa ibi reddat etiam. cum igitur unus
talis in aliquo genere fuerit, adeoque bonus, et virtus ab ipso in
multas etates transfundat, hoc est genus omni laude studioque di
gnissimum erit. Sic enim si multi fuerint studiosi facit hoc, huius
nam humanum est, namque... proinde merito non divites, neque boni
sed qui à primis divitibus aut antiquis bonis descendunt nobiles
judicandi sunt. hanc etiam inquiras: omnium enim principium
longa retro origine deducit. At neque simpliciter Nobiles sunt
qui à bonis majoribus nati fuerint: sed illi sunt qui progenitores esse
possunt. Quis igitur ipse bonus et non possit a. hanc suam facit
tate, ut multo ibi hoc generis principii rati ad hoc laudem
non est. Principium itaque generis tale est, et nobiles in d
ordinandi. non sufficit autem. Patrum enim vinum et allentem, sed ant
generis autorem talem fuisse oportet, neque enim patet esse boni
genuit, sed quia et tali genere erat. ita Atles.

Et Ethica Politicæ Magistri huius Magistri etiam
emendatione hac. Duo in singularia edocentur Nobiles ad
lescentes, institutionis Ethicæ præfectores. V. cur hoc dictum
dam sumi Principis aut Regis, ut olim Romanis in more erat
nobiles aut Equites aut aliores creantur pleneque, aut et Major
virtutes, et multa præteritione huius ac ipse nobilitate
diploma gratia adducere et referre solent, sed ut nobilitate jam
cum quasi radicatum in Majoribus huius habuerit seu authoritate et
principium, à quo hinc postea bonum. Duo principia huius cum

LIBER 2.

novissimum

valeat in lenem posterorum, et hoc ipsum laude dignum et stu-
dio honoris, ut ex Aristotele habemus, consequenter aut Nobilem
aut Nobilitandum, ita constitutum praestantibus ac repponitur ex
idem virtutibus et esse ad durare, cujus Memori atque laudant,
Filiis hos virtutem illam huius generis ut per institutionis
nem rectam quam maxime et fando solidissime excolantur
ad proveheadam in longa posterum lenem Stirpis huius
dum possit, seu felicitas inchoanda claustrum. Alterum

Alterum est, ex ipsa tali Prosapia ac Nobili con-
stitutione, quid concludere debeat Nobilem Adolescentem, ex
his etiam bona politica laudabilibus principiis: quantum
de deorum, quantumque de laudis ac de mementi affant. Sicut
hili ac longa senescenti sanguinis, quem nascendo ex capite
viventi vita, neglecta, tam seu virtutibus seu emendationis
hili ac ut in institutionis studio, Ignorantem, ac Scientiam
ignarum palam constat ^{prospice} hominis Prosapia servuli
fontem unicum, Gloria majorem et fortuna haurire. quod Solatium Marti
in jura Stirpi, quae turpiter ignavo hauri. quod Solatium Marti
progeni toribus, Strenue et gloriosi in munus honoratij Regij
publici bona, publicis patij Regni laborantibus, haurire
unum ignavia fontanea Notatum, jam anticipato debere
videre cogantur fortuna blivis et sanguinis, non vero vir-
tutis avita et Sapientia haurire in gloriam. Quis lenis
animi iis videre Majorem deo et Stirpis clarissime ceras su-
taque gentilitia per parvis galeis gladij galeis et coronis in-
signitas, relictae a Majore in hoc Heroibus hereditaria velut multazphus
Gloria equiva, quibus postea induantur ad agendam fortiter
ac nobiliter de dignamque sanguine suo agent studia Majori.
in tenim. vana videntur capite docto, et pectore generoso, in-
ha rubigine multum obsecurata fontaneis. est Sane quod cogitatu
Nobilem Adolescentem politico in statu absterne possit ab omni desiderio vitae.
at institutione. Stimulus esse maxime, non parcendum labori, non
indignia, quae et virtutes haurire et Sapientiam consequi possit
in gloria sua et laudis avita incrementum. potestanti plurimum, modo velit
voluit autem confido, hauriam contemplis illius originem tot laudum titulis haurificam
hauriam majorem laudis studio, et aptumque quidem maxime gloria ducit
quod illi Philosophia etiam in iis libellis, quod de contentum haurire gloria
hauriam, nomen suum inscribant in eo ipso. et nomen nati. in archia poeta
in archia poeta

Est Sapiencia Prudentia huiusmodi de publicis eruditio ac
 quae nostro Saeculo plures quam prioribus in huiusmodi Consilio, et profluentis
 ut Negotijs suis de huiusmodi felices porrigit Consilij, et profluentis
 nis ministros, neq[ue] tota quae late patet Europa Regnum Imperij
 ne assignaveris, ad quorum Artes Legatos ^{ministros} Oratoresque rebus
 Sapienter ac honorifice gerendis dignos, de huiusmodi Nobilitate
 Boemiae enim huiusmodi non huiusmodi Regnum non dedisset, et cum
 negotiorum successu, etiam Monarchiam quae debebant in figura
 incrementum, veramq[ue] estimationem, cum patria honore, et gloria
 incrementum ^{classe} non vidisset.

Fortitudo animi et Militaris virtus ac Licentia
 quae singulari splendore et gloria hoc Saeculo maxime huiusmodi
 adhuc Bellis Bavaricis Borussiae, ^{Neapolitanis} Saxonis Gallicis Hispanicis
 uno eodemq[ue] quo huiusmodi eluxit. Numeri Belli Ducum
 Mareschallorum Campi, aliorumq[ue] characteris Militaris ordine huiusmodi
 signis Boemiae Principes, Comites, Barones ac Equites, quorum
 auxilio, et fortitudine animi Generosi, ac Bellandi peritia; Duce
 ta prope millia hostium ^{plurimum} annorum intervallo, complures
 acerbe ^{regularet} de victa, regno toto ejuncta, et ^{Neapolitanis} huiusmodi depulsi et
 in audito a Saeculis Ungarorum fidelitatis, ac virtutis bellicae fa
 citore in Boemia defensionem, corona pro qua non levis ac
 pro Helene Imperij Romani formosissimam a decerta tum
 est; nec ambigo huiusmodi huiusmodi huiusmodi Majorum huiusmodi
 satorum fuisse, et Militia huiusmodi famigeratissima con
 lites, atq[ue] testes.

Iustitia et Aequitatis Amor, nullumq[ue] Tribunal
 Iustitia, cui Nobilitas non modo affideret huiusmodi et pro
 fident, excellenti Iuris ac legum notitia per quam pedita
 ac prius probata, Salutare Appellandi beneficium nulli por
 ti pracludens, ^{et iudicandi} huiusmodi huiusmodi Iustitia causas
 agi dispendianda habet; Tribunalq[ue] huiusmodi, administrans, et
 nobis ^{Regia} Magistratibus recte iusti ac suorum ditionum
 Iustitiam ^{secundum} ^{leges} faciens administrari

Est Prudentia ac Providentia in Gubernan
 do. et Nobilitate namq[ue] Proceres, quosq[ue] Muneris rati

le penitence in caribus paternis & longinquo Antecessorum
 splendore & reuerentia, et via via infantia lactea ad magni
 tudinem et splendorem crescentibus, et annos ipsi maxime deueniunt

quoniam egere.

inlegen. 12.

Caput III

Laus, et encomium Juventutis Nobilis Re-
gni Boemiae.

Asly de Nobilitate.

Laus et honor Tributa sunt Nobilitati, et Penes cla-
rissimi. Eandem namq[ue] meret et indignum est nasci eodag-
nere in quo nati heres Plurimi; inquit ailes. Juventus Nob-
lis non sanguinis modo, sed et virtute haerent. fortes crea-
tur fortibus; Philippo Macedoni; Evacia Monarcha oppon-
tuit magnum esse Filium Alexandrum. Deniq[ue]

vid citationi in Bayetia
de N. Nobilitate

non in bellem feroces
pro generant Agla columbam.

spectabilis Nobilitatis Virtute, et Sapientia et Magni-
ficentia Juventutem ejusdem tanto libentius et pingere
progredivor, quanto gratior est floris aspectus pro virgine, cui van-
torem gratia in se est singulariter. proq[ue] caris me nobis de
tere non invidus fateri, qui honori mihi dabo magna in te mea
parte procentis flores, mea conceditos disciplina, annis diversis
temporibus namasse, et excoluisse, quodq[ue] feliciter et sumis in
munis publicis, ac Militariibus clari claus vidisse quam plu-
rimos. Audientius pro legibus hic consignans, historia de
experientia longa doctus, doctusq[ue].

Est Admirabilis Saeculo hoc astro Juventus Nobilis, live
sive breviora aetate, live ad ultionem attendas, plura quam
pagina mea capiat mihi in calamum suggerens. qua ad du-
capita hic cum laconica revocata vobis, videlicet, ad habitu-
nem virtutum. et capacitatem Artium ac Scientiarum.

Est omnino, et quidem audeo dicere pro ceteris, Juventus Nobi-
lis nostra Boemiae hodie.

In dolis ad virtutem propensa, quam in dolen tam sanguis
et Penes sui Aviti, tam infantia probè educta debet et cum
lacte haerere; omnes enim catholica pietatem, cum primum loqui
occipiant, deum nominare, ac suaviter timere et colere docent
sanctis Mysteria Nativitatis, passionis ac redemptionis
ex iconis mihi apti ad illud in infantia pictis, ac de ipso lau-
dos noscere inducunt, memoriaq[ue] impressa propensionem
in bonum ac pietatem progenerant adolescentibus in doli

culam optimam institutionis ~~consequenda~~. promovenda

Est Parentum, ac Sacerdotum dei reverentia. Parentum quidem ad id tibi congenitum in adultam etiam etatem habet amorem et reverentiam, ut ab eorum recte ac voluntate cum omni filiali observantia ac submissione, manuumque osculo excipere etiam barbatij sit volupe ac in patria mori. Sacerdoti dei haud minor fieri veneratio, ad quam Patenter inducti quicunque Sacerdotes Ecclesiae dei more christiano ac catholico nostri meliorij locuti tractantur ex fructu, ut si vel privati vel publici ex ijs nanciscantur, potius audiant obediuntque, et istum quoque excipiant benedictionem dei, pro constanti cultu in Sacerdotibus tibi exhibito.

Est animi candidi et lenis. ad nil magis erubescens, quam si dolij, aut lapsu veracitatis arguatur, neque ulli magis averse, quam cuius infallacia, et a fraude offendi, tibi mutui lenitatis candore non deinde cognoscit. advertit.

Est Amore magis quam timore flexibilis. haec nobilij mentij q est in dolij et esse est characteristica, et ad optimam institutionem nobilissimam dispositio, seu virtutis seu scientiarum ac artium species in formationem, haec uti vellet daretur. Est Honoris et Laudis amans. id ingenuum maxime reddit mundi in ambitionem non exurgat. nihil enim abjectum magis commovet animum ac plebejum, quam quod nec honor titulus, nec vituperia absterrent. Laus namque et honor stipendia sunt virtutis et obsequium. q in publico maxime valuerit

Est mitis et affabilis. haec animos, et amores, conciliat populorum; deducit Inventutem fons caperata, ferociam pro gnat, in Nobili autem in super et levitatem, nec vultus convenientior adolescenti illustri, quam ad levitatem compositus, quicquid in actione.

Quod autem artium scientiarumque culturam attinet Est Inventus Nobilij Boema

Capacitatis amplissima, non uni de plurimis in simul scientijs severioribus, ac disciplinis condiscendis excellentiam. hujus praemia dedit Illustrissimi, dum publicis dissertationibus disputationibusque admirationem mentis sunt Auditorum ad confestim nobilitatibus plurimum a Carolina in aula Pragensi Universitatis. fortiter aula manentem in applausum

Est limpidi ac penetrantis ingenij. ad dissolvenda

et erudandas subtiliter difficultatum oppositiones, ad y planam
das intricate questionis oppositiones.

Est fervens et excellendi cupida, primis enim difficultatibus
superatis, ad discipulos oblectatur ac fervet, ut sine fine per hanc quam
mulum respirat, non contenta sine hoc excellere. ut de Alexandro
Magni Aristoteli per quinque annos Discipulo notatum est dici
solutum fuisse: se ut dignitate, hic doctrinae prerogativa
supparem velle.

Est animi constantis in bene captis, nec ita facile vani
abilis et volatilis in genij. Si penitus dispicias, eorum hinc
ad Dignitates Celsiores. Sive Militares durat in proposito ab ipso
prope in fantia concepto, nec ab armis, desistit.

Est linguarum ad nativam expressionem et elegantiam
facilis. hoc ei elogium optimi quicquid linguarum Magister
tribuant ob acutius suavitatem et habitudinem lingua
amica ad alias linguas, ceteras, majorem, ceteris magis
qua duntaxat quam superandam conrnam habent. Juventi
autem Nobilis Bohemica lingua patria Boemica et et Germanica
amica sed illa qua loquor cultior est, qualem praege utitur
omnibus communis est.

Est denique Moderatorum, suorum ac disciplinae suavi
oris amans, ac optimorum principiorum habitior, facili
que recipit, virtutis ac artium exercitationem oblatam, quam
actam. primum quidem volens est, nec dedecore, duntaxat
Juvenis ac Alexander, tunc Rex Magister hoc Aristoteli primos
semper honores largitus defunctis, palamque fassus, plus quam
sentibus obnoxium, cum hi quidem ut vivent, ille ut vivat
ne tam largitus desisset alterum quamdam recipere Magister
huius inquit, cujus est studere Juventuti nobili, quam vis optima
institutionem reddere quam suavissimam, et quasi spontaneam

Hoc Nobilis Juventutis Bohemicae, supervacanea
rursumque Lectori videlicet, patris quidem ut dixi non diffida
quia nimis quam nota, et hoc gaudeo, quod forte veritas ple
re nota me ab assentationis suspitione, et palpeo, affectu
partialitate absolvat.

Quod hinc super laudata saeculi nostri Juventutis

Caput III IV

Quid sit, et in quo consistat Juventutis Nobilij
institutio, conformiter ad Sapientioris Sæculi
expectationem.

Propius tandem ad propositum accedendum est. atq[ue]
Statuendum, quid tandem vocis, quid rei sit illa ab omnibus
Sapientioribus æstimata tanti impendij, ac Studijs quæsitæ
Juventutis Patriæ Nobilitatis institutio recta debitaq[ue] præsentis
Sæculi, et Sapientie simul ac ^{augmendatæ} ~~delicatas~~ ^{moderata} Nil huius Veterum Regni
documentorum morem quamvis alias non improbam adducere
sustinet, nisi ad præsentis Sæculum faciat, ejus prope Maxima
est, et velut lessem: Tempori aptari debeat. at nemo dixit quo
cunq[ue] id gerendum sit modo, sed dispendiosa honestas est, et
utilitas ad tutam rectæ rationis, et finis tam Nobilij crea-
turæ rationalis, et ^{Nobilitatis} ~~depræ~~ ^{Patriæ} ~~valde~~ ^{ad} ~~bonum~~ et publicam
felicitatem. optime eam definiiri ita censeo. aut potius defini

Recta Juventutis Nobilij institutio qualis à præsen-
te Sæculo secundum partem Sapientioris exoptari cense-
bitur: Juventutis Nobilij idonea ^{in fidei Catholice} ~~in fidei Catholice~~ ^{et virtutibus} ~~et virtutibus~~ ac
~~congruis ad Statum Patriæ~~ ^{ac congruis ad Statum Patriæ} ~~debita instructio~~ ^{debita instructio}
~~in pietate Catholica et virtutibus, atq[ue] Scientijs artibusq[ue]~~ ^{in pietate Catholica et virtutibus, atq[ue] Scientijs artibusq[ue]} ~~con-~~
~~gruis ad Statum publicumq[ue] bonum informatio, debita ac~~ ^{congruis ad Statum publicumq[ue] bonum informatio, debita ac} ~~ex-~~
~~ercitatio.~~ ^{exercitatio.}

Juventutis Nobilij recta institutio est, in fidei Catholice ^{veris}
cæ dogmatibus, ac virtutibus, atq[ue] congruis Statui huius artibus et
Scientijs in bonum publicum, debita cum exercitatione in-
formatio. hoc intelligi et esse postulat, quam paraphrasin
istius definitionis in par expono.

Primum quod in ea congruat ac continetur sunt fidei Ca-
tholicæ dogmata ac virtutes ^{necessariæ} ~~hæc ita essentialis~~, ut absq[ue] q[ui]
sit nulla, aut sane institutio ^{perniciosa} ~~perniciosa~~; mihiq[ue] religio-
ni ducerem, ac conscientia, et vel calamum ad unam paginam vel
manum calamum, si principem hanc institutionis Nobilissimæ
partem, aut protin, aut postremo haberi, aut cognoscere

videlicet, non sufficit sola informatio, hoc enim latio ne
 privata quoque magna sui parte haberi potest speculativa
 quadam ratione, quod non sufficit, sed prout ipsum quod habet
 informandi, et exercitatio inquam, tam in moribus, quam in
 intellectuales virtutes, id est in vera probitate et scientia,
 et quidem exercitatio non quareuntur debita, id est: confor-
 mis meliori, atque diuturniori, et penam propale consuetudini
 qualis in Catholicis celeberrimis academij ac Universitatibus
 scientiarum usque continua observatur, et in quamdam legem
 et methodicam meliorem transtulit, quas inter et Methodum
 Societatis Jesu in instituenda Juventute ubique feliciter
 usitatam infra ostendere paramus; debitamque inter alias de qua
 nunc enim quamdam normam, regulamque in instruenda juve-
 nitate habet, ^{et} confusione praevenitendam. Sola
 et est diversis privatorum ^{dependens} iudicij, ac non arbitrio, seu ordine
 bono deservit, seu compendij nimis, ~~sed non integritatem~~
 suam amittit, et aut certe sollicita tenet.

Off ad quam se con-
 tinuo exercet et ope-
 ret vel mandatur
 quantumcumque libet
 in hoc reat, sicut per hoc
 foret instruendus
 adolescens qui ex
 solis libris perfectionem
 delineandi com bibere
 vellet

Unde dictum de debita exercitatione idem sepe prole-
 dit ad ipsam informationem ut debita sit, et quamdam nor-
 mam regulam ^{non observantem} optimam habeat, neque unius cujusvis pri-
 vatorum atque Magistrum arbitrio pendeat ob eandem confusionem
 timendam vitanda causam fieret non raro, ut prius magis pro-
 ficuis ludica potius et curiositatem inutiliter passentia pri-
 vatorum Nobilibus ^{Nobilibus} Juventutibus, committeretur ad alia proclivius, magis
 quam ad ~~seu stiliis~~ et magis proficua, quod plerumque habet magis sentia

His expositis stringi etiam compendiosius potest haec
 Inventis Nobilibus Institutis definita dicendo: est in probi-
 tate catholica, ac congruis disciplinis ^{quamplurimis} cum exercitatione em-
 endativa. Cujus si causas respiras, Subiectum est Inventis
 Nobilibus informanda, forma est virtus ac scientia quae
 in hoc Subiectum quam optime, et solide inducenda.
 Finalis causa est, Bonum publicum ut finis proximus
 Salus animae immortalis et vera in possessione veri Dei felicitas

itas aeterna finis ultimas, & quoniam conditum hominem
 omnem fides Catholica docet, et Saeculum nostrum in
 Boemia Regno, illibata, credit, neq. à Catholicis dogmata
 uspiam perverso recedit, quia tantum Sanguinis Nobilissimi
 seu Gentili Draconum imperante, seu Litis ^{hæretici} ~~subreptis~~
 Sacerdotibus, in fidei Catholicae ac Romanae testimoniis
 illustribus ^{martyribus} ~~martyribus~~ profudit, et in Juventutis Sae in stitu
 non debet, Patria & Patri, De et fidei sacrificii defensores revere, exultare exambit
 Efficiens causa q. quidem sunt Magistri ac praepositi q.
 disciplinas tradunt in fluant in collendam Juventutem,
 et non soli. multiplex enim effectus titulus et alius binis
 palis, alius instrumenti adinstar, alius disponit alius spici
 sunt proinde ad eumdem huiusmodi mali concurrunt, ita ad uni
 totalis causae efficientis veluti partiales q. confluunt, et
 quibus singulis agentum q. in stitu proposito occasio datur
 Ca itaq. vari posita, et institutionis et positione, nonnullae
 quaestiones occurrunt praesenti Saeculo nostro controversae, seu
 scientias seu artium promotionem concernentes. virtutem enim
 veramq. Religionem quis impugnet nisi hæretici aut improbitas. De
 istis Satisfacere ac respondere nostri est propositi Suis locis.
 Interim autem extra ambiguitatem nemo non concludere poterit
 hanc ipsam in probitate ac scientijs congruis Nobilem cult
 turam, esse ipsam simul optimam maximeq. ad munia q.
 publica et gubernanda Reipublicae Patria Juventutis huius
 titatem. quae huic ^{sollicito} ~~delicatis~~ conditoy Saeculo Satisfacere vid
 tur, nec facile amplius superest desiderabile in substantia in
 ad faciendum. Quod si in modo solum, quidpiam, aut aliter
 sapientiam exemplo aut iudicio, addendum, aut demendum
 Satisfacientia libus, occurrunt patria mors, conluetu
 dinisq. antiquiores considerando, nil detractum erit de simplici
 omis in legnitate, et ea quae prodesse censentur

+ institutionis ~~perfecta~~
 perfecta

revi h

mulando, et quia Superflua movendo pro cuiusq. in for-
 mandi ratione ac statu. hoc enim nemo non amplec-
 titur ad offitium, qui enim bonum amat, quod magis
 bonum est amabit magis. cum propensione.

✓

Caput IV V.

De ijs, quos ad perficiendam Inventuræ
institutionem concurrere est necesse.

Inter ea, quæ ad universi conservationem divina cre-
aturæ Sapientia ordinavit, ac per urgentia unius cuiusq; eli-
matis largiter velat causa prima providit, est admirabilis
causarum efficientium Series, subordinatio, ac conflatus, ut
ad nobiliorem quærupiam Natura effectum, non unam sed om-
nes plures mutas ad invicem confortio concurrere sit necesse. hinc
alia sunt causa Universales, ad naturæ conservationem prece-
nti Sol, luna sidera, elementa. alia particulares, unicuiq;
effectui congruæ et necessaria, alia principales, alia instru-
mentales, alia ad dispositionem, alia ad conformationem,
alia pro ad partem, alia pro ad totam omnes tamen necesse
sunt, eo mutuo consensu una quæq; suo in genere, plena in har-
monia ac subordinatione, ad perficiendum quod intendit effe-
ctum virtutem suam ^{anxietatem puram} exequens et congruum præstans in fluxum
ita quidem, ut si aliqua ex necessarijs, suas negligens partes,
officium in remitteret, Effectus illius perfectionis hæc et
integritatis jacturam subire videretur. Sicut degen. florentijs
non sic plantis, sic vitibus non ad fructum desideratum effe-
ciendum, non solus cultor, cuius quæquam pectus et industria
sufficit, sed et ceterarum plantarumq; favor et influentia, cali-
dis benignitas in ^{vicibus} vicibus locustarum, pluviarum largitas,
ad hinc suo munere ^{vicibus} excedisse, ab alijs proavis in felix cultu
collectum tabuscat ingemiscit.

Nil minus in moralibus agit, est regnum quod vis huius
circum scriptum limitibus, minor quidam orbis, huius in hori-
zonte, et Solem et lunam et sidera et elementa, et cultores,
et agros nobilissimos et vites, quod optima allegoria in virtute
juventutis nobilis, institutione plurimum elucet, at ut fructu
sua afferat in perfectione maturum ac desideratum; omnes pro-
prio causa, tam universales, quam particulares, principales

Etiamne et Mater ipsas in Nobili Juventutis patria in fluitu
 institutionem, ut causas effectus censendas putes? ita est omnino
 etiam Luna in fluitu opus est ad, aqvi vltissq nobilis fructiferam
 cultura. de Luna quidem; ad agiam fert: Luna non maturat
botrum, ne priarum matrum est maturorum jam admodum
 filiorum in formationem dirigere. Luna non maturat botru
 at in prima infantia aetate finisq harmonum ac compluconum
 in diep Sobolem suam pretiosam Disponere eoy dirigere, ut in du
 andis consequon disq virtutibus non reluctans, habet Bvenia
 geminae educationis Matres hoc suo in Regno Spectaculum
 factas, et in magnam fastorum paginam. Una Illustris Lane 7 q. 1 materiem de
 titate et virtute Ludmilla avia Wenceslai Santi. altera Illus
 hi gentili Bolestai Simul Matre Drakomyra. cujus at divera
 erat institutio, ita diversus quoq, citus fructusq legiz apud comans
 Bvenia historicos. illa in Wenceslav Bvenia Juventutis speculum, familiae splendorem totis
 Ecclesiae, defensorem, Calo Martyrem, Martyr. Wencavit. ista Bolestam Bvenia Regem
 christianorum tyrannum, fructicidam, Sobolem manipulum suo cum
 interitu deformavit. dispar Mater, dispar educatione et fine.

Ludmillam Sapientis illi matres ac Patronae illas
 res, quae cum primum intellectus denticulum infantis animus illu
 ad bonum congruus infantia modo dirigere, Deum Supremum dominum
 fontem bonorum omnium, indigitare, iram quae se in infantibus pro
 dit maxime, et aviditatem temperie eorum, Laudando continui en gvi
 virtutis, quae pietatis sunt, et damando quae noxia et vitiose. hi mlti.
 hilaresq ac affabiles, sic venientes, obsequi obdientes reverentes Parente
 Sapientis Matrem filiorum laetantem Carum ipsum Spectaculum hbi an Fat Luna in plenam
 gelis et Regno gratum profusis testibz benedictionibus, cui illud habuit in diebus suis.
 Regij Prophetae elogium. filij sui hnt novella olivarum in cir cui
 in mensa tua. acceper novellas olivarum dixit, et non pretiosiora? hnt
 novella Oliva Juventutis recta informata. Symbolum maxime congru
 tota in oleo est, quod Sapientia et eruditionis tribuit; tota in oleo, quod
 Lavitatem, et virtutem designat. huiusq recta educationis optima
 est imago.

Dispar autem Drakomyra, Patrona educationis fuit
 ratio, quae eam non ut lenam, sed lunaticam, ferocem frenam aver
 nalem, prodidit, adiosam ac perniciosam Regno. eaqvitem qd o ger
 lilitatis caecitas eam impulit, viz exemplum est in Matre aliquo

Tabl. histor.

cujus fasti meminissent Christiani. attamen non omnes agere sapientes
 sed Ludmilla sunt. errantq; multam ea, quae live nimis in proles affectu
 praesens patet, seu educandi inexpectata, propter ea accipit in diuina
 quae in prole prius non promittantur annis minime diffinulanda, fit
 ita ut dum legitur quadragenis vel quinquennis filius, in furias ad
 phrenesim usque agitatum atq; unguis in nutricem lancinandum delorq;
 placet, laudatq; ut generosus. si filii quaecumq; velit ex torq; patitur in
 furiis ac furore, a stimulo defensor libertatis sua, homine moderate
 omnem ad monitionem regit, placet velut magnanimus. si con-
 lux audaci moderantium ductus se opponat, honesta in doli honorem
 amanti audit, et obsequio matris, interim fluitat, ut fera, et fera de-
 lerit, cui ore manfationes murem aridibunt, discendi molestia, ac co-
 positio morum intolerabili; optimaq; institutio, magis in prius su-
 perandis in obtinibili reddat, quanta cumq; Moderationem auidat ipse
 in studio solertia, neglectam, in Subjeto dispositionem non facile res-
 tuit

Quia in Inventis institutionem necessariis influentes causa seu
 instrumenta quaedam seu proximi nuncupant. Sunt ipsi discipuli
 nam Moderatores et Magistri, aut itaq; quos singularem curam, et
 pleniorum virtutum cultum videri et conuivere voluit
 parentum provida sollicitudo, ut a domesticis separantur discipuli
 animi occasionibus, tantum parentum obsequio danti hanc
 generando conscientiam satisfactum in se lenius. ejus modi
 conuivendi domicilia quae conuictus vocantur aut Leniania
 qualia qualia quoad Altiores pauca quidem, quoad murescentes
 oves plurima omnibus et singulis locis collegiis ad iuncta nume-
 rat beatorum Jesu, in quibus licet paucis admodum pro nobilibus ad-
 lescentulis, Pragensia huiusmodi comode sustentandis, nonnullae bene-
 utenq; fundationes numerentur pro familiis nobilibus una vel pluribus
 constituta sunt, non excludunt tamen ab iis qui ex his vivere, et con-
 vivere ad finem propositum desiderant; de quibus plura Proben-
 nam multam ad institutionem praecipue dum virtutis generationis
 simul spectat, bonus et stabilis actionum Ordo per diem distributus
 et moderationem praesentia plenior, ac ab omni foemina non
 alijsq; q; providere non solent cautela et separatis. imo si in illis locis

x artibus et ingenio Instructorem tam saltem, quam linguarum, copia quaeque

haberi possit, et voluntas parentum id exigat citra disciplina domestica
offensam, suis humilibus exoribus non prohiberi quod non parum
ignotum esse reperit. et uti ceterum non omnibus constare observari

[Faint, mostly illegible handwritten text continues across the page]

Caput V.I.

An privata Nobilis Juventutis institutio, hoc nostro saeculo publica sit praeferrenda.

Etiam Natali suo in conchili clausus ad gratiam et silentium stirpis hae excoquitur et excolitur Unio. Leunculus nobilis etiam intra cannas specus patris huius unguis exercitatur ad bella, et folia. Suis Agri la pullis sufficit, ut ad huius generis huius claustrum et altitudinem pro volare doceat. Solentque sciti intueri. Et et honor Paterna domus et facultas opulenta, ut sua sufficiat proli ad virtutis et eruditionis a primis consequendum. Nec Alexander Magnus Athenas coluit, nec Hannibal disciplinae Romanae. Sed domus paterna ad olescentem erudit, ad impensa et coronas. Etiam Nobilitatis patria hoc nostro saeculo nec voluntas nec facultas deest filiorum horum Juventutis eruditionem sua parietibus obtinere, quae publica studia seu de virtutum seu de scientiarum eruditione sperari possent. Haec istiusmodi huius sensus saeculo nostro audiri solent, quibus privata tam in formationem publica praeferram aut possuntque.

Videntur itaque moveri sequentibus, ut colligo causas rationibus. Primum namque privata instructio nobili esse videtur et convenienti nam remotior a plebe, remotior a plebis moribus. et conlatis

2. Majori subest Juventutis vigilantia in domo paterna, et oculis moderatorum habet continuus, seu victum, seu vitae disciplinae spectes, commissas autem multitudini subterfugit oculi facitque, et depravat alius.

3. Exigendum Musarum aut Latinitatis pensum perficit promptius, dum Praeceptoris praesentia constant ^{otio} huius vacare, domumque percurritare minimi indulget, sed ad domesticum munus illico vocat, urget, cogitque.

4. Pietati et virtutibus insisti videtur in privato seculi; namque catholicis precibus, sacrificiis Missae domesticis sacelli privati devotionibus adhaere, praesentem totum seculum nostrum, quodam honesta erubescencia ratione ^{in laudem} vacare vult compelli, quod in multitudine publici studii non obtinet.

5to Nobilitatis dignitas non satis colitur in publicis
 seu Gymnasijs seu Academijs. exigua ei aut nulla privilegia defer-
 res, eadem cum plebe Schola, eadem lege, eadem quibusdam modis
 tractatur. cum plebejis communiter conversat, convivit atq; conestus
 quod non satis congruum nobilitati est, et juventutis Nobilis honoris capi-
 da animam avertit a publico studio.

6 Juventutis Nobilis errata difficultate majori corriguntur.
 ferre enim moneri coram alijs, tacere pernam exigere intoleran-
 bile est animo. Etenim illustri natus, et mox ipsa acerbitur,
 quia domos patrum reddit facitiora, et efficaciora supe-
 ri.

7 denique domestica institutio est compendiorum plurimum
 insimul combibere possunt absq; tanta, q^{uam} in publicis est, temporis, publi-
 citate, absq; disciplinarum methodo tam ardua ac Juventutis Nobilis
 multum, cum invaliditatis periculo fatiganda oburgia. et plura
 alia.

Ego quidem, si ea ut convenienter instituantur, et praecavendis obviis
 in omnibus reprobis perfectos, et Juventutis Nobilis commissis et talis deditur
 non diffiteor, institutionem ejusmodi, admodum boni successus
 ferendam esse.

At sunt et oppositi, qui etiam Saeculo nostro, et Nobili Juventutis, ca-
 ritate magis praeferrere celesant institutionem publicam privatam ma-
 gis prodesse, morienturq; ut videtur ad hanc animi sui, iudicij
 sententiam, tum Sapientia Saeculorum veterum, tum
 praecipue communione totius Europae ac ipsius Academiae huius
 unitate, tum fundatorum mente, atq; ipsius quoque rationis
 ductu atq; experientia corroborat; ex quibus ad sententiam con-
 trariam motiva proposita ea diluendo respondent.

Et quidem veteris Saeculi et Monarchiae Graecae florentis
 quaeque Sapientum copia et 300 annis durantis, quibus Ludi olym-
 pij in juventutis exercitationem quatuor quoque annis publicis cele-
 brabantur spectacula. et his singulariter laudandis et laudabiles libris
 Aristoteles Lacedaemonij. ejus verba sunt laudari possunt
in hoc Lacedaemonij: nam plurimam circa pueros diligentiam
faciunt, et quidem publicam. Quod igitur lege providendum sit
circa disciplinam Juventutis, et hoc publice faciendum patet.

Optima igitur
 ex parte institutio
 privata praevaleat
 tamen causa nobis
 innota, si quae
 la experientia quod
 ipsi publicam pri-
 vatam praeferrant.
 Arles, Julii 8to 1711.

Alterum à communione praesentis, laudis usque patet
dispicendo Europa celebres res earum Catholicae Universi-
tates, ac ipsam Pragensem ^{multa} multa nobilitate abundantem, illustri per-
fecta cujus specimen: Sive a latem minorem confideris, live alt, live ad ul-
tiorum in Sublimioribus Sicutis ex qua vini nati, publicis Regni bono-
mentis.

Atque ratio ipsa publicam privatam institutionem anteponebat
debet, praecipua namque Nobilibus animis, excolendis occasio publi-
cis in studiis ac Gymnasiis quaecumque a latem confideris, ubi reperi-
bilis est, honores adipiscendi per congruas decursumque amulationes
per exortationes quotidianas, quibus nobili, Sanguis in ardorem
excellendi amplius accendit, cum ulatius honorat, et publico, iudi-
cio supra vulgus in doctrina evellit, omnemque tardum ac laboris mo-
lestiam obliviscit, novo semper certandi campo se hunc oblectat
est haec nobilissima homo in publicis per sententiam ipsius populi ac de
mici aucupandi occasio tanta vis ac efficacia ut vel in parviti, ad mi-
rabilem pariat cum voluptate profectum, quam sua in docendi me-
thode etiam docet. Item amplius ad augere moris habet et reguli.

Ad rationes pro adversa opinione militantes respondens
Ad 1. Nisi nobilitas inter populum debeat, unde publicam alias
Lectis apta stimulatione? Libetiam plebis quidpiam in populo aca-
demico, tanto amplius elucescit Nobilitatis ^{amicitia} ~~quellam~~, et contrarius
iuxta seposito, rosciturque vulgo eminare, ut navis stygonanthra
fructibus ^{et summa} ~~Mari~~, idque non vulgari, sed nobiliter cum nil vulgare
admittat in animum non minus quam Navis, ab interioribus fluc-
tus propulsans omnes.

Ad 2. pluribus est in oculis qui agitur in publicis, quam privata
quos oculi paterni ac Moderatorum in bono continent, à mole
prohibent, efficacius in civibus populi attentio et continuata cur
regatio, ut si nobilis animi sit, ab omni se se contineat in deuro atque
in moderatorum absentia, solo vita teste servulo comitante et po-
pulo in spectante.

Ad 3. ajunt omnes hic quidem ita fieri et avinare posse, sed
vis usquam obtinere pro ipse à Nobili ad ultiorum, nec bonum
facile revidet à peno quod publicum erigit, quàm quod privatum.

accedunt domus Nobilij Prepositus, amicitia colenda officium, in visi-
fontibus, atq; adeo et reviviscendis cum temporis obijj patura, et facit
dispensatione Studij: in super quam undum extinguitur idoneum ex per
temq; Praefectum vel unicam, qui's Sufficientes reperiat tam nunc
rosq; etiam Completi Nobilitati privatim imbuenda. Sumptuum
profecto opus, ac vi ad votum perfectibile.

Ad 4um reponunt haec omnia in publicis et Gymasijs et
Academijs praecipue lectis Iesu et quidem abundantius reperi-
ri, praepotenter autem pro publicis: idonea ad juventutem parare
necesse, allocationes, instructiones Catholicae, quae Nobilem ani-
mam non modo ad pietatem compellunt, sed in super ad praefectum
Nobile alijs exemplum.

Ad 5um Omnis cultus qui domi sperari potest honorq;
majori cum conspectu in publicis habet. pro Nobilitatis dignitate.
illi enim deservitur omnis debita praecedentia, prima Subsellia
prima munia prima decertationes, nobilioribus cum amalijs pri-
mi ^{mi dignitates} fautores, quid porro deservit, nescio, quod Scholam cum ple-
be commanere Subsellia, primo tamen hoc nil derogat dignitati,
nam et Tempora commanere ^{Subselliaq; respectu} plebe non abhorrent, nec his in ca-
pellis abhorrent a divinis, cum famuli ad sunt, aut ubi. Longe
enim publicis ita ^{et} publicum enim ita ^{et} gignit, nec longum orat
hominem de homo bonum

Ad 6um dicunt: poena errati maxima est ingentes errasse
cerui in publico, conbescunt vitia et errata seipos nemine inphi-
gerite ruborem alio. minus admonitionis opus est, ubi ipse in
genus rubor errata impugnat, et agnoscat, nam errorem humi-
luerit est bis errare, quod familiare est in privato, ubi facilius erro-
ta contingunt aut patet ^{et} nos nanciscuntur quam in publico. et
deniq; inconvadum hoc et Moderatio pnesens Magistri, et ingenui-
tas Sublequentis Nobilij discipuli pro pulsat abire agitate blit.

Ad Septimum ultimam reponi voluit. compendia illa
vi abijj detrimento, et Subleptis patura fieri tamen fieri possunt

F. A. J. fens inditū
Sensum appellat

± atq; probatur legē
literatū

placitum hoc apud est etiam puerum, et viz practicabile, quatenus
Scientijs imbutum ei oportet informatorem, imo quantum
informatorem numerus omni debili et cultum, cum tamen viz
viz integri latinitatis bene peritum patet quicquid prohi
seperit. Sed ad votum, negotium Praefectorum munus et mudi
menta latinitatis, ad morum culturam accurre. magis
seu Severiores seu manifestiores tradenda, perit in quavis
arte Magistris, quod in praefectio est, ipsi publicum abundat et
litius, meliusq; concedi videntes.

Hic interim in finem sufficere, exultantij et ex po
nendi recurrit occasio, dum de methodo in Academiae Societate
Jesu, et Studiorum ratione agere agitur.

Tot in hoc virore etiam sapientiam opiniones et mo
menta sententiam fieri mihi integrum non esse existimus; at
mae solam opinionem exponere non absere censeo, cui pluri
mos universos confido in praesentis Saeculi Juventutis Nobilitate
instituta. Sentio itaq; bonam esse privatam, ~~et~~ suffi
cientem, bonam esse publicam; Sed si publicam privata adju
vet, et privata a publica ^{indita} compleat, institutionem esse omnino
optimam, perfectamq; privata itaq; iuxta ac publica mutuo
sibi sint auxilio, et Nobili necesse, et haec omnia utriusq;
in subjectum informandum influentia, tanto praestantior
dabit effectum; quem viz sperandum puto si aut una alteri aut
dent aut adversetur. Dum plures etenim causa in effectus per
fectionem conspirant, perfectionem producant. Hinc evenire
credo, quod nostris in Seminariis Juventutis experientia complere
comprobat, nempe illam plerumq; praeter reliquisq; cellere, tam
in literaria, quam ^{probat} ~~monita~~ ^{probat} ~~evolutione~~; namq; ita et privata
q; Seminariomm est, et publica quae Gymnasium, matrem huius
praebentes aperi assistentiamq; utriusq; profectum obtinent no
bilitatem, faciuntq; ex cellere, ipsi omnibus, quibus altera tra
care non est regulam ita nempe filius plantam erigi con
mus, aut arborem novellam, dum publicis solis deumq; in flage
domestica solisq; cultura quam optime correspondet.

ubi fructu tam publico quam privato labori portio redditum
cum atque cultu progressu, et honorum ac dignitatem conferunt
hanc ipsam sententiam, et opinionem meam rationem in unum
et affegor ex ipsa studiorum ratione, quod sensum domesticum
præter Scholarum horas, domi perficiendam, ac in publicis
praelectionibus corrigenda, afferendum, tantopere et omni
um classum regulis commendat. Sibi paucis, plurimisque
Rationis studiorum Regula Praefecti Studiorum inferiori
per magni interest ut audientibus non modo nostris sed aliis
is etiam vel constitutis, et si nihil obstitit etiam ex ter
nis quoque Praefectus, et Magister, vel si alios illos et Magi
strorum Praefectus, tempus ita distribuatur, ut privati studij ho
ras bene collocant. Altiorem autem studiorum privata domi
ratio habenda et solertia indicat Regula Praefecti Altiore
studiorum Supremi hoc lege tenere. Et nostris et alumnis
et ex his et Magister non modo rationem studendi repe
tendi et disputandi praescribat, sed etiam omne tempus ita
distribuatur, ut privati studij horas bene collocant, plurimum
alia in Regulis singulorum professorum in particulari hac
generatim intem in sum esse sufficiat

Rat. S. Reg. Prof.
et 50.

Rat. S. R. Prof.
Stud. 27

Caput VII

An ex tunc in Regionibus potior, quam patrio in regno,
Speranda sit hoc nostro Saeculo Nobilis Juventutis ^{institutio} ~~institutio~~ institutio?

Non uni Sibi à Saeculis Sapientia Emporium fuit Roma
hodie dum Nationum prope omnium Magistra Nobilis, Germa-
norum aequae rationum in ipso Juventutis flore excolendorum.
Nec uni Sibi Gallia, nata est Libera tanta juventutis ex tunc
confluentia, quanta celeberrimae Scientiarum artiumque affluentia. nec
formosa Libera filia, haeresque Sapientia, Pragensis Universitatis
Sibi placere visisset Boemia, quoniam in sua amorem et formam et famam
Lectissimam Regiarum aliorum suam sub disciplinam traheret
Juventutem, etiam Reges ^{subinde ad soliquamque} ~~factores~~ ^{factores} publice instituerent.
Serenior in aetate aequae ac admittit. primum ipsum ac Nobilium hor-
pitem splendore suam illustrans Orchestram. Nec Saeculum
nostrum contrariis exemplis visum est, suamque ex tunc concredidit Aca-
demijs adultiorum Saltem juventutem, etiam suam Boemia
Nobilitatem cum sit Minerva et parricida alieno dum hunc habet
in Academia Patria ^{florantem} ~~Pragensi~~. ^{Lord} ~~mythen~~ ^{qui} ~~du~~ ^{emolumen}
si in hoc lateat, ignorare me non diffiteor quidem sed Libodorum
mihi videor, ex Sapientia suam mihi large communitate, nec om-
nibus id placere visum. atque inde Laetitia nata ad gustum nostri
Saeculi emendandam: quid potius sit. an ex tunc, an patrijs in loco
suam excolere Nobilem juventutem.

Propterea in terris praestigenda cultura, hanc exempla ho-
die a ceterarum familiarum etiam Germania Roma aspecta-
bilis, et alibi. item notitia experimentalis Morum diversae nationis
olim fortasse servitura. item linguarum perfectio, quae ex quo
fonte hausta puritas. et quae similia plura afferri possunt et
vel maxime: praesentis Saeculi gustus, nos nobilitatis patriae
jam prope transiens in legem consuetudinariam ad contrahendum
amantissimum. At at Libodorus ut dixi, etiam jam gustum hunc Saeculo
nostro Sapientia deficere, nec ita ut antehac palato effa-
tissimum prolium Nobilium elongationem. atque rursus ductum

Stant pro patria cultura potiores, relicta exstruenda. 1.º
 ipsum Magnatum nostrorum, ex propria sua expeientia iudicium
 modernum fere priori contrarium 2. fructus dubius, aut nul-
 lus, quia ad artium difficilis; 3. libertati, damnosum periculum. 4. pro-
 digalitati, occasio aut auri alieni contractio 5. ^{et} Sumptuum multi-
 plicatio. 6. Luxum nimiorum affectus. 7. Conversationum im-
 maturarum copia saepe contra et Statum et mentem fastidia facit.
 ex his quidem et pluribus in eis contentis Prudentia ducit, et virtute
 comite omnes enata repossunt, attamen ipsam enatare est natum ple-
 num periculi. Quae enim primum ferrens Adolescenti postulare potest
prudentia quae non nisi et longa, quidem experientia condiscit, ut ait Silius et Silius. de Mombus
quantum a distractione vanissimarum ut nil efficitur, cum tempore elapsis lib. 6. Cap. 9
 Temporis iactura accidit inevitabilis: ut politici ajunt: frequenter ne-
 cessitas, animi dissipatio et ad disciplinas fortasse minus dispositi lan-
 guor, quis est qui disuadere aufert, quod plures non contradicant? id enim
 esse contendunt nisi contemptum referre velit, et animos aversione
 coactionum referre, quae oia Juventuti Nobili intumescunt movent su-
 lum, in quam dubius fructus; quanta Societatum invitatio, et reddi-
 tio; quam amicitia dolosa, aut suspecta, aut penitus perniciose, la-
 titia noxia ac sumptuosa, luxus in vestitu, emulatione, ad Symp-
 las ostentationem in tempestivam, et immoderatam. idem puto
 de lumbis generosis, honorariis. in libertas damnosus, et prodigo, sum-
 ptuosus. Tolerabili adhuc foret licentia comoda haec vitia mutata re-
 tene hoc institutionis despectu loco simul existerent, et potius
 optimis aliis Adolescentibus: ita saepe inhaeret affectus, ut nec in patria
 facile talis esse desistat, imo reprobanda ultro cum iactantia commendat
 O. quanta Laetymarum profusione nonnullorum reditus in
 paternam domum exseptus est à benignis progenitoribus multumque
 sollicitis, dum invicem academicae conditionis solida, nugata, retu-
 lere culturam, vestium sollicitas ideas ^{Lige} novae ad fingendam, pin-
 gendamque casanem crispam regulas, ciborum novitates, lorum varie-
 tates, altum, aut corporis officiosas ^{aggratigues} inclinationes. Ludicra et ina-
 nia. Quanta non amaritudine repleta facessit negotia multo-
 rum vel unica minus cauta conversatio, seu amorum seu irarum
 immanium ad vitam usque salutaris iacturam, exuberans, et toto sanguine bulliens

cas autem ea
 et quod prohi-
 bitum est pro-
 sentia, quod ex
 experientia nobis in-
 notescunt, Juvenis
 autem ex peritiam
 experientiam n. tempe-
 ris affectus longitudo.

quas non uno Saeculo De pluribus, Caesares Germani, ac in simul
Boemia Reges, et Regni et sua felicitatis incrementis maximo,
Augustissime incolere, atq; incolendo excolere studuerunt. an
sua nobilitatis Inventum par non sit educanda instituendiq; quae
Caesarum, Regumq; filij sufferit. Quid Saeculo nostro potest place-
re et prodesse Magis, quam sic tantis Majestatibus honoratae patriae
terras regere, et concedere alienis, minori cum fructu, et majore cum
laetitia. in probris uno dispendio.

Roma Soli hanc prerogativa debet, ut Juventutis Nobilij
omnigena sit Magistralis ejus Sanctitas, hoc Sapientia Romana
hoc zelus Ecclesiae pro Juventute, caute instituenda providus, et
intimior Romanis cum cunctis Curij Communio pro Status ratione per
loadet. Sunt etenim etiam in Juventute Roma Nobilij, qui
Ecclesiae Dei servitum^{us} Statum Ecclesiasticum aspirant, quem
dignitatem habent, Episcopatum aliamque, quos in curia
Pontificia versatos esse Romanique ejus ritus, intima nosse. Expe
dit, ut ita et conformitas universalis Ecclesiae pulchritudine elucescat
et omnibus ^{et} ^{conspiciatur} ⁱⁿ ^{terris}, ab qui Episcopatum dignate jam
donatus. Summo Ecclesiae capiti perfectus donari possit publi
mure, imo et eminentissima, in Ecclesia Dei ac familiae ex
altationem. hoc quia aliter obtineri non solent petenda et
optime, et securi Roma Juventuti patriae Deo in Statu Eccle
astico se devovet. Ibi praecantum penitus supra expositi
et quaque lex Germanicij Collegij seu Seminarij Romani vive
di videri Soli Nobilibus destinati non nihil ducior videri possit
attenta et attamen vel inde salubrior, et a Sapientibus amatur, et
eo cum fructu, ut et Summos Pontifices, et Principes Cardinales ac
Germaniae electores de gremio suo numeret conseruisse copio
sus. Minus est periculi in Juventute ubi minas et libetati. Id
pariformiter censendum, de ijs ex terrarum Regionum Se
minarij, Nobilium vulgo Academijs Illustrum. cum et
ibi sub cura plerumque Sacerdotum praeter Scientias
artesque Excerptas adstringit ad verna ad victum et convivium^{us}

Salutarem at congruam Nobilibus disciplinam hic pro
 are absq[ue] periculo impensorem inanium. his sane Romae
 plurimum comendabili, at q[uae] cum Lugduno Batavor[um] parit[er]
 q[uae] cum Hallensi aut gena[?] aut Londini?

Caput VIII

An acaatholicis in Academijs sperari possit In-
ventutis Nobilis Catholicae debitas institutio-
nis profectus.

Sunt apes Libertatis amantes, nec incuniosi lustrant
florentium alienis quibzq; terris sua extra apiana mel colle-
tura et dulcedinem, nappellum cicutam re aqpe ac herbam
quam vis periculantes, quid combibere legunt hibi sit proficuum
quid melle dives, nec tamen venena referunt suam in rem
publicam, discernunt hibi noxum ab innoxio, et sicte cavent, quid re
vacua evolarunt, in longinquum, reverunt cum mellis, cum
q3 foenore, et sua industriae mercatura rem publicam apia-
riam pro lege sua patria uberissimi ditantes, et patrij motibus in-
tegra et in super melle plena. sua referunt munera: liquentia
mella mella pipant, et dulci distillant nectare velle,
aut onera augment verientum, aut agmine

Ignavumq; pecus ^{fucos} a praesepibus arcent. Virg. Aenid. 1
Ivis minus fidat Nobili in genuoq; Adolescenti, quam rudis apicalis.
quorundam non sentientium nos tri lauli et mens et vox hanc.
praeceps dicit Scientia naturalij, a fidei religione, quid ni ergo per fieri
juventus possit in ^{forte} una genere quia inficiatur ab altera quae enim
cum Scientijs et artibus ^{negotio} et fidei ²¹ principijs societas; quid re-
fert qui bus ^{hominum} terris aut Religionij cuius, alimenta meremur, deinde
do haec optima sunt. quid ni itaq; ut apes revertatz et mella ^{aliqua} oseru-
Juventus in acaatholicis eruditione ad plenitudinem donata, quae
vacua in ad volarent.

Arbitrabar ego supervacaneum fore, hac quaestione
in fronte posita, paginam occupare, nisi et annis nostris opini-
onem hanc circumferri, et Juventutem ad ultionem ad acaolicas
Universitates, viti, Scientiarum causa mitti ad informandum
cum admiratione vidiffem, tanto majore vidiffem, quanto ipsos
acaolicos in hoc admodum raros nosse ut, imo nullos, qui aut

Romam, aut Florentiam facta quacunq Religionis processione
 Juventutem suam acatholicam concedunt scientijs optimis
 informandam. ex nobiliores apes suas ad mella legenda diem
 arum nostras Catholicorum ad Regionem provolare ac demum
 refectissime in structas revolare non faciunt? Respondent ea
 sunt, sibi forte Religionis suae ducunt ^{ut} rem et commercium ^{minim} suum
 juventuti suae proficuum, minime ^{indulgent} levanum. quia juvenis di-
 turna convertendi ratione, aliunde ad haec vanabilitatem prona
 cili animum insensibili quodam metamorphosi non visitur
 vestationi conformem, moribus catholicis combibent et fidem, hinc
 naspiciam intentam, aut Sicutij usq; quaq; conzgam.

Non est, ut videre quis h. velit potest, neesse novi me-
 mentum argumenti afferre. quippe enim quod aspicienda sunt
 clare liget: Profectum debitum Juventutis Nobilis Catholica
 a b Academijs acatholicis ne peti nec sperari possit; et sane
 ipsa proposita Academiis in frontem impingit, uti quippe quae hic
 in memoniam solum revoco, concludere et neesse.

Quod. Quam potest, ut contraria sibi invicem se se perfi-
 ciant aut proficiant? quid magis contrarium Catholicis quam
 acatholicum; unum virtutem observantibus quibus praecipientum
 alterum, alterum duntim possibilem. Latius est vel uno hoc uti
 anate, ut in controversia delabatur. hoc unum Juventuti primum
 ad vitia Januam pandam disciplinam morum omnem excludere
 delicta Adolescentia dura necessitatis titulo privilegiare ad
 punitatem. Siq; quae cavet semper lapidem sine vi frequens.
 facile obfirmatum ^{licet} et pugnat Juventutis animum frequens
 sequior et dicti et exempli, sensum absq; sensu penetrantis.

Si itaq; virtus catholica ibidem neq; conservari perficij non possit
 pro disciplina, jam a larum una causa est, ut altera solius
 eruditionis Juventutem ad in sublime erigere non possit. Vir-
 tus animus compositus ad pietatem et bonis quodam Sapientiae
 extus Contrurbatio vitiosa animi Scientia ac eruditionis est
 cidium. non enim auidet qui ad virtutem compositus in st. ut
 Philop. dixi. Inane, proinde labor, industria quae eam causa

Latens, patens ve eam iustificare velit, periculis front acrij plena, quam
tum cumq. Salomones in clament. qui amat periculum peribit in eo.

Crescit autem ex eo in Super periculum, si Virtutis ipsa fomenta Desi-
siant Catholicis Salutaria Sanctaq. puti. s. Sacramentorum, Eucha-
ristia, ac Pœnitentiæ frequentia, Verbi divini Sedem Eulenia verè
lensum aut scilicet aut scultativ, orativ, aliidq. devotionis à tenen, u
litata, ubi Catholicis Eulenia non concidit. Neq. arbitran q. v. malè
quod domestica familiaritate comititur, apertis procedere vultibus,
ut ea cavere, ips retundendis animum obarmari posse. haunitas vny
lin è Sena, comiderunt alieni robur ipsi et ipse respicit. imo in
mici hominis domestici ejus. Sunt imò venena alia, protinuj emul, neq. cogar pndz
et in fici contrahunt humas conversationis contagio occulto, ut
pestis, quæ et integra devastant regna, ab uno in fecta; quanta
non prœcavendi cernunt studia, ne rebus nec vite parit, abire vel re
moti periculi subolere pndz suspicio. ægrissimè sane, id bonum q.
git publicum, Salus comunit. At quæ oro cautela morum Adolens
ti Nobili, inter letendosq. ne virus contrahat, de quo nec suspicari
Sunt et venena centis mortifera hoc quoq. saculo, quæ contracta n
illico Sed suo destinato tempore virulentus effectus pndz aut
dum Adolenscenti Nobili ad munia Patriæ annis congruis cum pla
dore aucto recurrunt in animum, Magna virtute opus est, et au
ti docto, ne proferant in utrum, morumq. Patriæ ad modum noisum
et funestum.

Non nec sunt hæc Sena, Sed illustribus à personis mihi, mecum
comunicata, quorum firma mens erat si centum filios quicq. numeru
ret; nunquam se passuros, ut in Academijs et Studio etiam Junis
Seu communis seu publici Academijs proprio, quacunq. cum Præfectura
in vigilantia, suam quærent auditis nem, quam pari pondere, ac
mihore periculo suis nostris hoc saculo etiam patrij in terris obtineri,
posse videmus, cui autem ips in terris tandem vivere libere vitam
agat dum sui juris erit et ex suo, maturisq. in annis, et iudicio adult
virtutis Catholica aptimè firmata. minusq. sit periculi ob animi
Iudicijq. firmitatem, dum ibi vivendi et agendi sortitur munus
et necessarium.

idz singula NB

Flandant digno
nem aditq. repellen
tur igniq. à fortu
Ovaria, mergen
q. merces, hō
hominem fegit
hō hōm inficit
et interficit
ejicit

LIBER. III

De Triplici Statu, ad quem
potissimum dirigenda institutio No
bilis Juventutis.

Caput. I.

Ad recte prosequendam Nobilis Juven
tutis institutionem, necesse est Statum ali
quem habere praefixum sibi quorum tres sunt.
Ecclesiasticus Religiosus et Secularis.

Si quando Nobili Adolescenti iter bene ma
gnam agenti me obvium fore contingeret, cum
que conficerem multo stipatum famulatis, pro
visione itinerantibus solita gravem onustumq;
impedimentis curibus plaustris equisq; copiosis instrue
tum concitatis omnibus properantem, ac impense
in super sollicitum, ne quidem cepto retardet in iti
nere; Hunc ita properum si familiaris percon
taver. Eorsum. quorsum. pergitur, ad eo ferven
ter, solliciti adeo, festinateq; et ab eo mihi hinc
respondere audirem; nondum adhuc scio nondum
mihi terminum praefigi; papi. quae haec rerum
dispositio. pergitur jam festinate, et de termino
primum, ac forte nec lenis deliberatur; an non
ad responsum tam lepidum, quam inexpectatum quisq;
in resum solvere effusum, talemq; concitatum viatq;

parum admodum a leno iudicio minus a prudentia
commendaret, cuius est domus sua primum sapienter
ante iter dispicere, et terminum mature eligere, atque pro
ratione exigentiaq; termini electi tam rem itinera riam
quam curam, et pamentis, quantum ad eum consequendum
necesse, seu terra, seu mari iter agendum sit, providere dispo
nere ac coordinare. Non absimiliter, censetur agere
ille recte institutioni vacans Nobilis adolescens, acce
tionis mature faciendae idoneus, qui aetate continuus in
crescente, in condiscendis scientijs fervens, artibus Nobili
bus strenue proficiens, omnis studij accessionem quamvis
etiam per compendia ad ea omnia consequenda prosequatur, ad
men, si ex eo seu Illustres ipsius progenitores, seu amici seu
petant, quarantq; quorum. quorum ista tandem tam
obstantia Institutionis Nobilis studia, moliminatq; ferventia
in pleno decursu suo responderet: nondum huius, non
dum mihi statum deligi, minusq; firmiter praefigi, ullum
De neq; dum de eligendo cogitavi lenis. et an ita bene?
Sane nec bene nec rationabiliter, factum tamen a plu
ribus. Inde apud eius modicum tatem adolescentem No
bilem fieri quovis natum est, ut per Institutionis suae de
cursum multa cum molestia et impendio suo fecerit
dispendia minima necessaria, minime minimeq; conduc
tia ad statum vitae suae futurum, de quo, quam multum
ante omnia debuit, tam parum attamen cogitavit,
tandem amplectendum, quicunque de mu in ille sit.

Liquet satis absq; prolapsa in diuersas alienationes
evagatione, sicut rationabiliter itineranti terminus
et omnibus rationalis creaturae actionibus scopus
quis sit, est necesse ad quem tota Iuvenis cuiusq; Nobilis
institutio veluti medium ad finem proximum recte co
ordinetur, talis autem finis terminus ac scopus proximi

intertus est ipse vita Status aliquis longa maturaq; de
liberatione debili electus, ac firmo demum proposito
animo praefixus.

Ut veni electio Status cujuscumque rationi procedat
via, neq; praecipis in illud perveniat adolescens nobilis, quod
vix mutari aut saltem agerrime potest, nosse, et exponere
eidem convenit, quid hoc nomine Status intelligendum
veniat, et quid rei in se omnino sit.

Itaq; nomine Status de quo hic agitur intelligitur
et est rationalis vivendi modus, atq; Methodus, à qua sine pecca-
to, et gravi scelere non licet discedere, ac si absq; pecca-
to liceat, non tamen sine gravissimo incommodo, et laboribus
atq; per adumenta praeter ordinem communem ad moven-
da, ut ex eo quis valeat eluctari: talis Status est Matrimo-
nialis, claustralis, et alij, ad nostram autem propositu
tres duobus statueret, ^{ac} exponere sufficerent, ad quorum al-
quem Inventus nobilis informatio tanquam ad termi-
num et finem proximum dirigenda, prius autem matu-
re omnia expendenda, ac Status cujuscumque electio rati-
onabili cum deliberatione, prudentiq; consilio liberè
facienda.

Horum trium in humanis Statuum Primus
quidem ac communior est Status Politicus seu secula-
ris, quo etiam congrue refertur Status Militaris, et qui
utramq; hunc passim comitari affolet Status Matrimonialis.
Completitur hic Status politicus dignitates Ministerioru
humorum, ad quae plerumq; de nobilitate patria, in Pro Reges
Gubernatores Provinciarum, seu hujusmodi praefecturas
cum plenae ditionis potestate, seu etiam ad Aulicis intimis
Regum consilia civilia, iuxta ac Militaria assumi solent.

Quoniam vero Munia haec Illustria, quae in tam sublimi
collocant, virum integrum perfectumq; requirunt, congruè

omnino est, qui ei disponunt, mox in juventute, dum ra-
tionis maturae usus plenus, ita jam in multij & cultu est,
eos gradus sequatur institutionis variae et progressus, qui
Juventutem nobilem ad Summā ad Summā disponant, ac per
gulantibus in virtutibus ad excellentiam perficiant, pul-
chritudinem prudentiae Iustitiae mansuetudinis praecipue
autem fidei catholicae Religionis promovendi diviniq;
cultus ad augendi, quantum sua ex parte et ratio mu-
neris huiusmodi et communis obstrictio postulat.

Dixi ad hunc quoque secularem Statum politicum
reduci et militarem, ratione hac plurimum ductum,
quod praesenti Saeculo nostro in praeclearis patriae nobili-
bus, tam militarem peritiam, quam politicam prudentiam
amplius non tam quidem, quam passim spiritum politicum
seu benevolentiam credunt, dicuntq; Sed veram Christi-
anamque prope exigi, minorem aut saltem maximam exoptant
Sed videre, cum tot tantiq; Ministri militibus quoque ad
moti, item vice versa tot belli ductores et Marschalli
ad munia politica, Legationes Summas cum potentia ple-
nitudine. ac provinciarum gubernacula sint feliciter
evecti, et fama et gloria hac incrementis, dum sublimissi-
mis muneribus suis, cumulatim satisfecisse praedicantur.
et Regi et publico. ita quidem, ut licet prudentia Catho-
lica politica vim magnam habeat magnam habeat ad
Subjuncta Summa Rei publicae, et militari peritia multa
Sapientia ab experientia ad gradus honorem Martiariam,
atq; campestriam, proprium suum pondus habeat. Atta-
men una alteri conjuncta, vim pondusq; nanciscitur
longè validissimum, atq; adeo pro animi facultate
Juventus Nobilis ad unum ex istis Statibus aspirans
in atrox mox a teneris, amplius vero a te ad ultionem

exercenda est non tantum utiliter sed necessario tam
in virtute quam Scientijs; in virtute quidem non communi
sed heroica, in Scientia non vulgari sed solidissima
Iuris civilis ac publici in historia Ecclesiae ac politica
in Scribendi prope omni et in super humanum ad usum apicem, seu
pacis tractatum ^{capitulationem} seu polemicam De cetero omnino
per quam penitus ~~ip~~ videre sit hoc seculo delicato negotium

Alter ex tribus dictis Status ut dignitate major
ita et sanctitate sublimior est: Status Ecclesiasti-
cus pro ut ille nempe comprehendit suos dignitatis gra-
dus, qui omnes et nobilitati decorem afferunt, et vicissim
a nobilitate recipiunt pro ad augendo Ecclesiae Roma-
no Catholicae splendore hierarchico, quales sunt Cardina-
lium purpura, Archiepiscoporum, pallia Principum
etiam Episcoporum Supraganeorum Canonatuum
fraturnarum aliorumque beneficiorum. At Status
hic, quod omnium dignitatum apex est annexum sibi
plerumque habet Regale Sacerdotium, cuiusdemque an-
thimo et inviolabili vinculo perpetuus in haeret coelibat-
us atque castitatis votum Solemne, et immutabile,
quae omnia sublimitatem tantam, et indicant et
constituunt, ut maiorem humanis vigere, et hoc ipso
quae omnium sublimium conditio est tanto maiori ex-
posita sunt discrimini, nisi fortissima existant solida
virtutis basi, Feriant altas fulmina turres, ac nisi
bene validum, invictumque reperiat caput, vertigine
facili involvit Nobilem Ecclesiasticum ultra vires,
virtutemque propriam elevatum. Ecclesiasticus namque
in dignitate constitutus est publicam illud in sublimi

Locatum, populi bonum oculis et patulo omnium conspectu
 & positum splendidum atq; corruscans auro horologium
 ad quod velut normam cetera omnia dirigunt, erra-
 omnia, si errat illud, attendunt illud Urbis ac Regna
 at simul ejus cursui intenti, sitne ille conformis ca-
 lorum cursui. Soliq; tempora metienti, vel aberrans,
 anq; inde correspondeat Cymbalo dignitatis resonans.

De neq; deest Statui huic sublimissimo sublimi
 quoq; meritorum campus, et occasio pro deo ejusq; Sa-
 cta Ecclesia, neq; honor, neq; magnificus fructus Labo-
 ris Apostolici, si modo adsit virtus solida, pietas exi-
 mia sapientia scientiaq; amplissima, quibus ani-
 mas imortales totis agminibus deducat ad caelum
 Deumq; creatorem Pastor bonus, dirigat doctor
 eximius et reducat ad veritatem, dei Salvificam, aut
 si animarum cura obstructa non sit, satis est, si Sacer-
 dos sacrificans est, Sanctus et intaminatus, et animi
 dei timore et soliditate virtutum Statui competentia,
 praemunit in intimis animae suae penetrabilibus sic
 q; meritorum et victoriarum de se ipso virtutibus
 gratia relictarum coronas accumulet felicitate
 nitati servatas, medijs mundi luctatus cum peni-
 culis, vanitatibus, sui semper dominus, harumq;
 animi passionum.

Tertius in humanis rationabiliter vi-
 vendi Status Religiosus sive Regularis, quod in

cujus Substantia consistit in perfectione evangelica, ex consilio Salvatoris Nostri Jesu Christi libere consecretanda, per vota paupertatis, castitatis et obedientiae voluntaria sponte emissa. Servitur in ipsallunturq; laudes divinae nocte dieq; clauditur ostium mundo, continetur in officio suo a carnis claudibilibus sensus, concupiscentijs humanis bellum agitur perpetuum heroicis cum victorijs jejuniis cunctis ac ciliciis circum munibus undiq; homo armaturq; ad verum mundum et carnem terranarumq; rerum solitudinem. hunc statum securum esse non est qui ambigat, nisi dei ipsius ac Christi consilia non satis tutam levole credat dicatq; Sed non omni forte Nobili Juventuti conveniens, satisq; honorificus.

Est Status hic non diffiteor, mundo ex toto difformis quia in mundo non ex tra, Sed supra mundum vivens in tranquillitate, dies vivit in nubes omni fortunae tempestate Superior vivit immunus a fumo vanitatis et mundani honoris nec a vitis gloriani exambitibus fulis nec Majorum cens, nec muneris publici gloriando, uni soli deditus immersusq; servitio Divino, uni et dicit et esse anhelat Servus Dei. cui Servire regnare est. Atne Nobilitati hic regnare conveniens, an propudiosum, Consideret ille ac pronunciet, qui de eo deliberat, Adolescens, rebus in congrua etate sua instituendus. horum enim Statuum ac hujus Religiosi exponenda est notitia temponi, corrigenda directio qui de eorum aliquo deliberant, docendaq; propriis methodisq; ut quam optimè eligat, et concludat. Hæc simplicis Status grata notitia Nobili cujusvis animo exponenda etiam deliberationem porrecta una de principijs

ac neceſſaria est certa inſtitutionis ubi li quoy Inve
ſti collectio, nec a Methodo Societatis abſtinet, et infra po
ſuit

Caput II

Certum vitae Statum debite eligendi
Methodus Nobilissima Institutionis recte
est quae informanda est Juventus Nobilis ma-
turiore, ejusque Institutionis progressus dirigen-
da.

Eos quod Nobilissimos iuxta, ac opulentos
filiorum Parentes, optimi de libole sua mereri vo-
lentes sollicitudine neque modica neque grata tenet, dum
eos jam pubertatis annos prope supergressos mediis
in institutionis decursu utcumque licet ferventer, ad nul-
lum certum vitae genus, quod siquam optarent, et hoc
laetatur relicta plene eligendi libertate, resolutos de-
terminatosque ^{ad hunc} videre adhuc dum cogantur. Et ita ne-
de congruis ad eum statum medijs disponere sed in
incertum suspensi expectant, multiplicata mo-
lestia, et sollicitudinis inquietudine. Quae tantum
consumptam in adulta latius superque etate Filios hos
bene maturos, ac ex cultos sibi ipsis non satis con-
stare, sed mutari, ac quaedam animi ratione ve-
lut semulentos ~~in hunc~~ parlem in diversam per-
pendendo, prope deliberando, et prope languen-
do, nullum pedem firmum figere, vel stabilem vi-
tae rationem. Sed quod Statum diximus, et supra
fatis unam firmam animi sententiam, mente finem
et propositum ubi ultimatum constituent. Infirmi-
tati huic ac languori non parum reus insti-
tutioni inimicus, cujus basis potior est, Status
vitae futurae stabilitas praefixus ad quem se per congruam

virtutum et scientiarum statu celebris propriamque in
 institutionem habilitare contendat. huic inquam Lang-
 ui, convenienti medio obviare neesse est in tempore,
 nihil enim humanae conditioni ac praecipue adolescentium
 Nobili contingit molestius et acerbius, quam longum
 dierum decursu laborare in incertum finem, et per
 currere in metam nondum praefixam. Gravata mi-
 bonum et Langvorum Adolescentium Nobilium
 non modico Societas Jesu Methodo sua voluit, ac pre-
 cepit, ut recto ordine procedendo in sua studiorum
 ratione magnopere commendatam sibi haberet ^{et ad} in
 electionem certi status. Juvenutem Scholis suis
 concreditam dirigere, et promoverent ac hortarentur
 quantum Saluti consentanea videtur ac Fini homi-
 nis creati, omnes infirmos Scholarum humaniorum
 etiam de Societate Jesu Praeceptores ac Magistri

Est doctrina haec Nobilior Nobilij etiam instituti-
 onis portio, utpote quae nobilitate ipsius parte, quae vir-
 tutum pietatisque exercitationes complectitur conten-
 ta. Geminis, porro hoc in Langvorum curando
 utitur potissimum in methodo sua institutionis
 industrijs, una quidem pro Studijs, ad huc dum
 humanioribus vacante Adolescentia, et illius
 aetatis annis, qui ad rectam electionem suffici-
 ant. et haec in privatis cum singulis alloquijs, aut
 adhortationibus, ac lectione Libellorum ad elec-
 tionem Status Stimulantium, ultro in manus
 deliberantis Adolescentis devolutorum, aut
 Salubri pro consilio oblato, et commendato

ac tenera aetate accomodatorum alijsq; concommitantibus
 pietatis exercitationibus confistit, miramq; occultam
 habet efficaciam et artificium. Nihil enim magis
 idoneum magisq; penetrans animam, quam colloquia
 pia ac fructuosa, praestant Ejusdem tonantibus ac ful-
 minantibus; recipiuntq; ac sensum morient profundius
 ut soave illud frequensq; stillicidium, pro imbre stre-
 peno validius. Altera est, praeter Libros Sacrae his-
 toriae, vitae Sanctorum, ascetas ad rem electionis faci-
 entes, Deo singularis, et auro purioris ad vitam gra-
 visq; momenti cujuscuq; deliberationis electionem
 manu ducere admirabiliter: Sancti Patriarchae Ignatii
 Exercitiorum libellus, Adulationibus nobilibus quibus-
 cunq; ^{et in} quo cuq; gravi momenti genere per opportuna
^{et in} institutionis studio dedit, mirifici accomodabilis
 per meditationum et considerationum hanc utram
 ut libinde titulo devotaq; exercitationis in pietatis
 ac virtutis incrementum, non modo in privato cabili-
 cuq; sed plurimum aliorum scholam in confortio,
 in huiusmodi recollectionem directore sacerdote
 accomode ad cujusvis aetatem more et methodo bri-
 tatis miro cum emolumento adhiberi spectetur, eli-
 gendi autem, statim matura cum meditatione tam fir-
 mō feliciter ^{grat} divina aspirante educt, ut non modo
 rectam electionem facile accellerare faciat, sed malefac-
 tam maleq; electam apud adultos supplere, et suis ope-
 ribus, errorem in certum vitae melioris modum in male
 electo statu reformare instruat Locupletissimi. Su-
 pervacaneum est, et Ecclesiae et orbi Christiano toti nota
 ejus libelli exercitiorum ad rectam electionem referre
 elogia, id solum ad nostrum propositum reuquo

Tanto Sanctius agit Societas Exercitiorum usum in
ducendo et in Juventutis caputalem in institutione
Juventutis quoque nobilibus, quanto plures vidit salutem
res ipsam effectus ipsa quoque Nobilitate, apud quam
non ratio compertum habet, de eligendo vita certa sta-
tu parum cogitari, neque de eo sollicitudo aliqua, nisi
quidam, ^{certitur} qui nimirum cum parentum exigua consolatione,
non paucos in Nobilium paternis domibus, filios Nobi-
les torpido quaedam ita domesticis affigit parietibus, ig-
nos, viventes quidem, sed dignum se nihil agentes pe-
nitent, quod medium foret ad futura vita statum melio-
rem, aut ejus electionem, quasi ille fronte sua aut
casu obvolutus esset, fortuitoque in tuto locaretur, mini-
de statu suo sollicitus. Non agunt sane rationabiliter
quos ipse Philosophus redarguit, docens, electionem
non fieri, ex casu, aut fortuito. ait namque ex impro-
bo nemo eligit.

Artes ibidem
L2.C

Reg. Com. Prof.
in junior. 5. et 6.

Has ita quoque geminas electionis promovenda
industrias Societatis Iesu, ipsa ejus Auditorum ratio
in nisse censenda est, dum ^{aut} Regula communis Professio-
rum in juniorum: quinta quidem et sexta per semihoram
habendam praesentat adhortationem potissimum ad
Orandum deum quotidie, recitandum item quotidie
rosarium aut officium B. Virginis Dei Genitricis
ad sacramenta Eucharistiae et poenitentiae frequentia
ad vicia obeunda, ad vitandas nequias consuetudines, ad
vitiarum detestationem ad virtutes denique colendas
Christiano homine dignas, subiungit quati speciale quo-
piam Regulam Gram Legentis tenoris. Privatim
etiam colloquijs eadem ad pietatem pertinentia in

cabit, ita tamen ut nullum ad Religionem nostram videatur
 allicere. Sed si quid ejus modi cognoverit, ad confessarium
 rejiciat. Ubi clare elicerit colloquiorum illorum pri-
 vatorum materiem ad pietatem facientiam intelligi ma-
 teriam deliberandi circa amplectendam vitam Religiosam
 statum, neminem ad nostram Societatem alliciendo, neque
 quidem: quod ceteris prestare pro maturitate et alij aspo-
 test, et debet: neque inquam dirigendo aliter, nisi ad con-
 fessarium rejiciendo.

Id ipsum confirmat quæ Legitur peropportuna
 ad vocationis deliberationem Regula de communibus
 omnium classium inferiorem numero Septima quæ
 pietatem iterum ad Beatissimam Virginem Dei Genitri-
 cem et Angelum suum custodem discipulis suadendam
 continuandamque præcipit implorationem auxilij, quæ
 dispositio præmitti solet à deliberantibus circa electio-
 nem statûs sui. Item Regula octava, quæ vitam
 Sanctorum statûs varij volendas libenter revolvenda-
 que constituit Inventuti commendari impense, quæ
 Adolescentum nobiles animos plurimum commovere affe-
 rent, perfructaque noscuntur esse efficacia: et ipsi Sancti
 Patriarchæ nostro vitam Sanctorum avidenter lecta-
 mutati tam Revocati statûs sui veteris, ac electi tam
 Sancti Instituti, non tam Lectatorem, quam Autho-
 rem, prima fuisse occasio, primus Nobili ac mili-
 tani in animo præmixtus Stimulus, et calcar, felixque
 auspiciis artem ipsam feliciter ac levi re eligen-
 di in aureum exercitiorum libellum, con hignandi
 communicandi, et promovendi auxiliante Dei
 gratia, et virginis Mariæ implorata continuo as-
 sistentia mirandis cum hominum conversionibus

Reg. Com Prof.
 infer. 7

Reg. 8.

Sapientissimorumque virorum, in Status melioris secta et
 Stabili vita ratione lecta, mundo renuntiantium, et
 vanitati ejus, animi mutatione, ut inde confugerint
 ipsa totius Civitatis Semina felicia in cunabula, progre-
 dy cumulat per orbem universum divino in adre-
 no animarum Salvandarum Successus.

Caput III

Exponitur Status Ecclesiastici Subli-
mitas atq; Excellentia, ac circa electionem
epus Salubriter tam Ingentioribus, quam ipsi
nobili Juventuti attendenda.

Ipsa recte eligendi Status vite imutabilis
constructio, magna ut Supradictum recte institutionis
est pars, digniorq; secundum quam ad virtutem et
salutem pertinentia complectitur. noverit proinde
utrica instruiq; qui Status Nobilitati sua, aut com-
petentes, aut in super decoros ad deliberandum ante
oculos suos videt habetq; Hic primum de be-
nato Ecclesiastico agitur, et quidem prout ille sa-
cerdotium habet conjunctum.

Et Status hic Ecclesiasticus omnino praecellens
sublimis magis, et quia ita sublimis, majoribus
quoq; obnoxius periculis. at si recta finis intentio
re, et bono proborum et sapientum virorum du-
catur consilio aspirans ad hunc Statum Nobilis etiam
candidatus, invocato in super de ceteris divino adju-
rio, confidere cum humilitate potest in deo gratiam
sua ei liberaliter affuturam, cujus causa recte eli-
gere Statum ad eius obsequium perpetuum tanta cur-
solicitudine induat. Inde non vereor fateri, cum
alijs: quod non parum displicet non nullorum mos, aut

saltem modus, non usq; adeo discretus, uti videt nimis
 cautus, quo Status hujus sublimis, pericula et cumula
 re, et nimium exaggerare, et exaggerata Juventuti No
 bili ~~scholas~~ proponere familiare habent, terroremq; ita
 percussam non parum in deliberatione sua contraban
 avertuntq;, cum tamen ad ardua quæq; quæ à periculis hu
 manis immunia non erant. Apostolorum Christus ipse ex
 stimulare visus sit et auditus, et nobilem animum effica
 cius erigit accenditq; animota divina gratia excitatio
 quam periculorum vis, de modo recta bonaq; voluntati
 Deo leniendi intentio sit, et tementia non intercedat ma
 nifesta; pericula etenim præclusa habere omnia
 mortalis vita nusquam obtinebit, minora tamen huius
 alio in statu quam in seculari ad quæ qui mundum
 eligunt, parum advertunt, imo forte iisdem excusando
 blandiuntq;. Magnanimitas et fortitudo, pericula q;
 declinare nequit, illis ultro obviam animo bene ar
 mato procedit, heroicam ad victoriam virtutibus con
 gruè præmunita quantum his diffidens viribus,
 tanto majore in Deum, ejusq; auxiliæ gratias fi
 ducia, animoq; vivit erecto semper, qualem esse No
 bilem maxime oportet.

Suppono autem ipsam nobilissimorum
 Parentum animum ex toto ita constitutum esse
 ut pro sua pietate Catholica. Sincere in omnibus
 voluntatem Dei sequi, ac prosequi optet, et cona
 tu quo possunt maximo, omne peccatum gravi
 adversus divinam Majestatem ejus, fugere et

Declinare; id enim ad salutem animae suae propriam et ad
finem creationis consequendum, omni homini necessariū
est. Suppono item, quod Filiorum suorum non modo
felicitatem temporalem, sed vel maxime immortalem
et aeternam, vero paternorum affectu obtinere, deside-
rent, ac id praecipue anhelent, neque propter accessionē
aliquam opum, ac prosapiae et aliationem, dilector
duos filios eodem aeternae miseriae ac infelicitatis pe-
riculo, exponere obijcere, aut saltem incuri ad hoc
ipsum se habere velint. hoc enim crudele est, et sibi
ipsis perniciosum; quid enim tali opum accessione pro-
dest homini si mundū universum lucrum, anima vero Math. 26.
sua detrimentum patiatur.

At veni circa ipsam deliberantem Juventutem ad el-
tam maturioremque, ab ea animadverti oportet, dum se se
vel ipsos vel ipsam ultro offert Ecclesiasticum beneficium
Sive simpliciter sive curatum, et vel maxime dum tempus ap-
propinquat Ordinum Sacrorum suscipiendorum, et vo-
ti Solemnis Castitatis illis annexi, cognitum habeant, aut
saltem cognoscere adlaborent, implorato Grae divinae lumi-
ne, an beneficium sibi oblatum accipere ita possint, et
et salutis suae grave, clarumque periculum non subeant,
immo campum gradumque ad caelum et Dei gloriam sibi fie-
randum habeant sublimiorem.

Animadverti quoque oportet ad obligationes, easque pra-
cipue quae graves sunt, et communes omni Ecclesiastico sa-
cerdoti: vita in castitate perpetua, exemplaris, et ad per-
fectionem vi Statu sibi tendens. recitatio horarum ca-
nonicarum, cum restitutionis obligatione proventuum be-
neficij pro rata officij divini, negligentia intermissi.
vel et toto vel ex parte et toties quoties. ac denum

Missa Sacrificij immaculati ac prædicandi Sacra-
menta ministrandi Sanis æqui ac infirmis, anima-
rumq; salutis sese impendit munus laudabile. Siq; videret
beneficium curatum sit, bene tolerare expendat.

Exer. I. Ign.

Cognitis tandem Status Ecclesiastici obligatio-
nibus, proponat mentis hæc oculi finem suum ulti-
mum ad quem creatus est omnis homo, nempe ut
Patriarcha eum exponit: creatus est homo ad hunc fi-
nem ut Deum suum laudet, et reverat eiq; serviens tan-
dem Salvus fiat. an vita illa Ecclesiastica cum annexis
sibi obligationibus ac continentia perpetua sit illi futuri
impedimento an adjuvamento ad hunc ultimum finem
penitus et penitusque sufficiat, seu an ad hanc statum
rationem sufficientibus virtutibus sit instructus; ut mandis
et concupiscentiis ejus, nunquam succumbat, aut certe
non nisi ex fragilitate humana. inspiciat profunde
ut hanc ipsam fragilitatem suam, ac seipsum huius
vitiis habitus, an communi utilitatis remedijs, puta Sacra-
mentorum bene propositorum et contributionis officia, occasi-
onem fuga orationis subsidio, vitium omne extinguere possit
et concupiscentie frangi domariq; priusquam veterali-
tate victus homo ad eam devolvatur calamitatem, ut mundi ille
cebris immerfus Deum cælumq; contemnat infelix eternam

At quia circa se ipsum æquum ferre iudicium diffi-
cile est, ne vel amor proprius, ac beneficii pingvioris aviditas
omnia sibi facilia persuadeat, Iudicium Confessarii huius
ad consilium exploret Candidatus Nobilis, preces orationes
pia opera ac munuscula Deo se animo offerat ad impetrandum
Divinam Illustrationem in hac Momenti magni deliberatione

Sequens ad submovendum omnem obicem generosa confessione
 Patri hoc confessori exspectet, et consilia magni faciat.

Quod si timor anxietatem leuem trahat et pertur-
 bationem à deo non est, timor vero Fragilitatis huius cum ani-
 mae tranquillitate, et fiducia timor dei est, et remedium
 Fragilitatis, diffidentia huius cum fiducia in deum placida
 est, et deliberanti salubris. eritque laetum orationibus, pijsque
 operibus petendum de deo donec exaguetur; Ad hanc conside-
 rationes aliqua è libellis idoneis ab eodem confessaria supple-
 tare praevalent. imò, Laudabilis portio iam nobilitatis mores
 atque usus; dum ad maiores ordines suscipiendos tempus propin-
 quum est, Sancti Patris nostri Ignatii exercitij excoli in tra-
 Collegij claustra desiderant, perita eorum doctrinam electi-
 onem Status huius sacerdotalis dirigentis cum plena princeps obte-
 ta animi quiete, et consolatione.

Ex hactenus proposito deliberandi modo liquet abun-
 di, neminem Auctorem inferiorumque nobilium, aut ob boni
 temporale quoddam utilitatis aut accessu huius honoris cuius
 piam in suam familiam pertransiam, amplectendum ta-
 lem Statum aut beneficium, cui ad eum sit sacerdotium
 cogendum esse. Sunt enim quoque probissimi non pau-
 ci de nobilitate magna adolentes, deo dilecti qui ad
 Statum Religiosum, et non nunquam saltem ipsam aspi-
 rant, ad Statum autem Ecclesiasticum adduci non valent.
 etiam occurrente ad manus largo beneficii dignitate.
 his quidem non parum molestia ac incommoda quibus-
 dam parentibus enascitur, quod beneficium tam utile quam
 honoratum elabi hiant, cum utroque eadem continentia
 obstructi tenentur pariformiter sacerdotes, ideoque impor-
 tune urgentur et oppugnantur. At si saltem filij chano-

est, quam utilitas temporanea non obstabat, tam nobili
 sed soboli, liberamq; indulgebant et protegebat filij electioni
 religiosam promptius, quam h. seculum mundum hauriens
 ter, probe quani, quod hae et filij generosa opum ac honoru
 repudio altiori et motivo propter deum facti, et paterna ad
 dei placitam filij huius oblatione ac sacrificio, centuplum eve
 nire de caeli benedictione confuevit, cumulatam cum conso
 latione, imo maiore quam usquam a mundo sperari possit.

Caput III. 4

De Statu Religioso, et admirabili Ordinum va-
rietate, ac multitudine.

Dixi Statum Religiosum esse, immutabilem vivendi ratio-
nem cujus substantia consistit in perfectione Evangelica conser-
vanda. ^{Est} ~~conficitur~~ autem perfectio Evangelica in voluntaria per-
petuitate castitatis perpetua, et obedientia conformiter ad consilium
Christi. Si vis perfectus esse vade, et vende omnia et da pauperibus.
Status hic ab omnibus amatur et estimatur propter preroga-
tivas, omnesque facere in eo non vident, at non vivunt, quia diffi-
cile est homini mundo dedito triplicem illius concupiscentiam
Carnis nempe per castitatem perpetuam, oculorum per for-
neam perpetuam, et superbiam vite per humilitatis obedi-
entiam proserere propter possessiones habenti amplas, et
liberales. ut et ipsi dolescenti displicuit dictum Salvatoris
vade et vende omnia et da pauperibus, erat namque dives et possessiones habens
Sunt autem prerogative Status Religionis admi-
rabiles, quas nemo non estimat.

1° Est famulatus et servitium divinum speciali mo-
do deo propinquo coniungens ^{ex} ipsiusmet Christi consilio, ut
non modo peccatum grave quis fugiat quod Iustitia dicitur
sed insuper ad perfectionem et veram sanctitatem con-
surgendum tendat.

2. Est Status mundo omni sublimior, quia Mundus
et ea quae Mundus amat et stimulat, contemnit, quippe curas temporales,
molestas, sollicitudinesque vivendi a se ultro repudiat, atque in
pulchra animi tranquillitate vitam agit absque litigiis et
per quos solum soli servitio et famulatu inter suos sollicitus
et de sua salute cum magna sollicitudine agit.

3. Est à penitentibus longe remotior, à lapsu gravi lon-
ge ^{validior} ~~in~~ ⁱⁿ tentatione longe ~~validior~~; quibus omnibus

aditus vigilantissime praecluditur, carni flagellum, Gula
jejunium, oculis velum virtutibus contrariis continue
volenter injiciunt.

4 Quarto virtutum quoddam universali orchestra,
ea, et modestia exterioris compositione, ut quod in ore
opere seculari sit nugae, in Religioni censatur blasphemum.
Ad hoc virtutis omni generis Studium, et contra vitia eter-
num bellum robur maximum adjicit panis fortium, quod
fidiana Sacrificatio Missae, Considerationes, meditationes
contemplationes, absque interpositione curarum terrestrium
absque victis amictusque sollicitudine: ^{tamen} edimentorum au-
mento et communione, ut unus pro omnibus omnes protinus obli-
scantur deo servire censantur: si qui arborum administrat, si
predicationis, aut ^{meritum} Palmidae non amittit, nam concionator
ita alit, aliosque deo laudes continuas decantantes, utque obedi-
tie Satisfaciendi amore, idem de infimis puta cum vestigio diei
potest, non concionatur ille, sed alit passimque ille vestit, ille in pri-
manti servit, et ita melius ad invicem merito in Religione vivunt
ratione participant.

Di
"

5to denique sublimis Status Religiosi prerogativa
est, et promissiones divinae a Christo in terris convergente hu-
manitati et in illo perseveranti factae. Qui perseveraverit usque
in finem hic Salvus erit: maxime vero illa Matthaei evange-
lio exposita a Salvatore testis praesentata. Omnes qui re-
liquerint domum vel fratrem aut fratrem, aut Patrem aut Matrem
aut uxorem, aut filios aut agros propter nomen meum Centu-
plum accipiet et vitam aeternam possidebit. ubi Salvator
innuit, centuplum ipsi obventurum, et praeterca vitam aeter-
nam, quoniam illud centuplum, est vita aeterna, etiam in
hoc adhuc saeculo fore approbissimum, sperandum habet Religio-
sius mundi vere deferens propter obsequium Dei.
Sani autem non centuplum etiam in hac vita temporali obli-
vit pro domo una relicta, centum recipiat Religiosus, qui

Matth. c. 19.

Whi S. Traas
naz at prajonaz
huc puzim.

et Sancti, in quibus ^{omnis} conformiter ad regulam vivendi veram
Anima Sanctitatem tute consequi possit, modo velit; Len ille mitior
sit, et complaciori, aut mihi us congruentior, Len rigidior ad animam
consolationem, aut poenitentiam gloriosam

[illegible]

In quolibet Religioso & vili^{um} Instituto ingressus, et accessus sit
per veram professionem circa eamissam. quam expleto prius anno
probationis ab habitui ordinis assumptione anno, post annum il-
latis decimum ^{completum} eamittere cohibebit, nec citius, preta de

C. 15 de Regularibus in quacunque religione tam virorum, quam mulierum professi
 si non prius ante decimum septimum annum apletum, nec prius
 minore tempore quam per annum post susceptum habitum
 in probatione stent. in Societatis Iesu instituto, probationis
 biennium, et ad professionem ad vota simplicia Religionis
 emittenda anni octavis septemdecim completi requiruntur.
 C. 16 de confirmatione Bullam Gregorij XIII Pauli III et Iulij III
 et Concilium Tridentinum hic C. 16 nihil innovando per se factum
 doctum confirmat.

doctam confirmat.
 Acuti proinde in hoc per humanitatem studiorum tempus
 quod plerumque ad Batavi annuunt Inventus etiam
 nobilibus in formanda de electione Status, si quam deus ad hoc
 huiusmodi specialis gratia obsequium vocare dignetur. regis, si fi-
 liorum salutem Parentes sincere conciliabunt, electioni fili-
 orum suorum refragari possunt. unius cuiusque enim liberum
 esse oportet, electionem, neque coactam, cum agatur de iure

tabili vite ratione ad Salutis Severitatem eligenda etiam
 plerenda, neque quis in auctoritatem iudicii præstat. cum Senten-
 tia Tridentini auctoritatem hanc ad Professionem agnoscat sufficientem.
 auctoritatem, ut circa Salutem hanc recte, ac libere disponat eligen-
 do Statum sibi ad eam convenientissimum

Caput ~~XX~~ V.

Status Religiosus, cujus cunque Ordinis
 approbati et confirmati, etiam mendicantium, Nobilitatis Catholicæ con-
 veniens, ~~est~~, eaq[ue] unde ^{corat} ~~necesse est~~.

l. de Vocatione c. 5

Non defunt nostris temporibus, ut cum P. Joanne Pina
 monte Lopez, qui Status Religiosum non omnem equi ac
 par est aestimant, imò nonnullos ac præcipue, quos Mendican-
 tum vocamus, admodum vilipendant, eosq[ue] contempnibiles ha-
 beant, ut filios suos præcipue nobiles, ac ab innumerabilibus de-
 centissime educatos q[ui] de n[on] addicere vereantur, tanquam Or-
 dinibus Nobili Sanguine ^{al. p[er]f[ect]issime ap[er]t[ur]is} ~~minime~~ congruis, aut familiis
 minimi Honorificis. quid enim: ajunt hi sæculi Sapientes,
 ex suo mundi Spiritu non attenta Christi Salvatoris doctrina
 quærentes: Evidenim Nobili inimicum magis, ac pauper tam
 ipsum Mendicantem nomen et vox Sanguinem in hunc modum con-
 turbat in Nobili corpore, quod in finis quisq[ue] conbercit, qui
 fodere non valet et fossore inferior, est. quanta Mendicare in
 propatulo, et ex pane menduato vitam agere aut animi laniatione
 perpetua adolecenti Nobili Honoris et Stipendii cupido, et Senectutis
 aurata et vestis lora, cum muni Ordinis habitu cum Saeco Stipendi
 rogando Le pauperem et mendicam ostiatum publicis in compitis
 profiteri. horret animus hæc Nobili cogitare, ne dicam ample-
 ti absq[ue] intima commotione. Nec absimiliter de Religi-
 osa in ordine obedientia sua pro caritate discurrunt, aut po-
 ties innegitant, quis animo inducat sustinere Nobilem posse
 ut obedientiam ab eo exigat, et Subjectionem, Sapientiam
 is q[ui] et Subditela clutatus in Superiorem homo vilis, im-
 peret Domino suo. itane conveniens Nobilitatem tracta-
 re, ita Summa inis Subjungere deorum et Illustribus fa-
 milijs, Virgibus acutis honorificum: non igitur hæc deus
 nec præcipit, importabilia hæc, atq[ue] adeo neq[ue] omnis Religiosus

Ordo precipue mendicantem se pro fideis, congruus conveniensq; nobilitati omni est; neq; Filij dalem ingredi indulgere Parentes, et honori familiae ac suo providi, tenent.

Ad ad limam et lidenq; acerba in Religiosos hos Ordines lacrimas, dicta calamitantiis horum seculi zelatorum verba revocamus et intineamus. Loquuntur hic de seculi palatam suam liti inescati mundo et ebrii vanitatibus lenti. alia est et mens et vox veri Sapientium et catholice. p. nullo attento nobilitatis ac prosperi splendori quantumcumq; Sublimissimo, Gloria tibi ducant de inclita stirpe tua ad quodcumq; servitium dei offuturum, et e fallaci mundo ereptum, ac transplantatum servitium etiam floridissimum.

Vesana igitur seculi felivorum passioni ratione respondere licet. Vel ergo viles tibi homophile est status Religiosus in se ipso, vel viles q; q; quicquam proficiant, vel tandem propter opera q; ex eis in aeternum promanant; at in omnibus his virtutibus heresia Sublimitas est, quoniam pacto ergo nobili Christiano inconveniens q; pro cuius indolent ad Sublimia ferri debet, et sepe in Hypocritis heresia gloriatur se impellit in statu Religioso Pauper vestis illa lonicia est voluntaria egestas, qua adversus infortitiam divitiarum fallaciam ac volutivum concupiscentiam dimicant Milites Xpi. Sacus humanis defluens, est Machina illa, qua ista uno geminum saluti nostrae prosterit hosti habendi cupiditatem, et vitam Superbiam. acerba illa quod nudita, argente frigorebus temper, est, est illa ars Strategia proculcandi cupidinem carnis totum mundum in malignum locantem. quam Sublimia haec reddit spontanea militandi ratio, qua si dura fortuna necessitate toleranda foret, non voluntaria magnanimitate, adhuc forte ea aspernari minus q; cupabile foret, at ubi totum in se q; virtute, et spontaneum ^{dehinc} triumphum agit, quod est quod in se vile haec censens Naturae Religiosae, Militibus et amicis Xpi in limis communi.

Pg. 138.

Ps. 48.

Neg dum satis se ipso Sublime habet; esse amicum dei intimior
esse comititorem, ad mundum cum concupiscentijs huj debellandum
O! Nimis honorati sunt amici tui dei inquit nobilissimum
tes Reg. nimis honorati! at soli cornu opulenti hujus saculi vite
et contemphi. Si gentes, ac barbari. Si inimicus meus mal
dixisset mihi sustinuissem atq. at Catholici ista: et quid
ipsi illi, qui et in vita pro componenda conscientia et in mor
pro assistentia, et qui cum Religiosis Syclini, et habitu ve
firi sepe sepius anhelant, utinam! cum ipsi dem et viz essent.
nihilis hujus, quam obliuisti fides tua, filij tui et subest vob
parvi facere, vilesq habere.

Id fortasse vilesis talibus Status vitag Religiosa, ex
personarum varietate, quae cum profitent, quam nobili
minus conueniendum, congruis, multumq in paucis. at
hem inquit La Pinamontius. vides numerum hunc hunc
ro nobilium principum Regem qui omnibus temporibus
Religiosos ordines profecti, pluris fuisse vitam claustra
tem inter paucos, at probos, quam aulas populeas. filio
didascq. Adde ego: ipso quo haec scribo anno 1744 sola
in Boemia, absq incorporato eidem Marchionatu Mo
via et Silesia Ducatu, et Syklaw Nobilitium Regni Boem
Litus annue cum auctoritate publica vulga et probata
ne vulgari solito - centum triginta quatuor, de sola Boem
tissima Nobilitate et adulescentes, et viros et imos de
Kastalsimio S. R. Imperij familijs complures, item
de Baronum ac Equitum Statu numeratos fuisse, varijs
in Religiosis Ordinibus, etiam mendicantibus, numera
tos fuisse et con hignatos. Lippet ergo et personarum Reli
giosarum varietate, nil esse quod contemtu non dum ac vili
habendum solenter ac mature discutienti occurreret.

Super est an ex operibus Religiosorum disconventia
ad statum nobilem erui legitime valeat, et ordinum ius ta
viti pendii. hic enim vix congerit sua munus in armis
delegz, quorum dicta aut improba aut infana esse solent, pro

plurimum ^{congruent} aut ab his parum diffonantia ^{Sancti} videlicet:
 ingunt. Ita sane si omnes Religionem dignam suo habitu vitu
 duerent. Sed quam multi sunt qui moribus dissonant ab habitu
 quem gerunt. at eadem tibi ultro, etiam Sacrorum in
 clausis subinde non minus quam in Apostolicis Scholis Collegi
 ali a Religionis suae legibus alienos in veniri, idcirco fragili
 tatis tum etiam conditione nascitur, non ex ordinis instituto. at
 tamen si errata quae committuntur ab aliquo huiusmodi statu
 profitente, justum esse debeant totum ordinem contemner
 di motiorem, etiam quis nobilitatem quis stirpes in clibus
 à populorum suspitione sat defendat. immo quis matri
 monij statum non contemnat maxime, fugiat, et aversetur.
 quandoquidem in hoc ipso statu, qui planam ac romanam pro
 le ferre videtur vitam, tot tamque numerum impingunt, in ^{Reperit} ~~adventum~~ aut
 infames excessus, et lapsus ignominiosos. hic nempe ad ex
 lus Religiosos argumentandi mundi stiles est: unus quandoque huius
 us culpam ^{velipen} tibi Religionem impingere, etiam reddere, aut saltem
 vulgare, et deprimere ad civitatem usque, quam erubescat huius
 tas quoque nobilitatis animus. Sed in hoc enim republica fatales
 non nunquam committuntur fieri aspectabiles, nunquam totum cor
 sit malignitate plenum; quod abbor una alteraque mendacis corro
 sa, descriptione digna reperiat, nunquam totum damnavit ad
 ignem romanum; quod non nulla verminem de optima
 etiam arbore roma, aurea exlerogypin, nunquam despicibiliter
 tibi illius arborem reddant: ut caetera illam quoque etiam ad
 decorem, et saporem cororant circumfusa tolli de terra
 nobili hortis, sustineas, sapienter? Sed non ratione. Sed passione
 hoc mundus cruciat male gravatus, et affectus.

Vix passionem illam obloquentium nosse promiscuit illa
 comitibus, datum lamentis, dum filios suos vocatioms
 Religiosae ductum generosi insequuntur. Vade inquit nunc op
 probrium tuae fudisti, iuvenia, indignus sanguine quem
 invenisti portas, qui digno carere natalibus laetis animis. Cogita:
 quomodo te intuebor grossa crassa, coarctum tunica, quo
 modo aut filium dicam, quod aut filium te ipse vocas,

quin acerbissimum pro genitricibus nebreum velut primum
 ardentibus in faciem effudit, prolicias et videri quae dolores
 et lamenti, ^{cah} mpe filiam caetera forte pro morem videre parum
 deioribus, ac hispidis in dubium, aut nudipedem. quod est pass
 uimiae et vana erga proles affectionis, et comitatus, ac vo
 luptatis amor propria volentis, se occupare, et confectum fuit be
 re completa ornataque proli, parum solite quod filio magis pro
 quod inde amplius evincit et claret; si namque filius aut
 claudus, aut ⁱⁿ gibbum contortus sit, verumque lamenta; et tunc
 et alio filio de statu Religioso encomia habebunt manere
 se et fluente, sub gibbo eodem nobili sanguine. imo si filia
 sit aut luesca aut alio quocumque modo notabiliter deformis no
 modo suadere, sed in super eoque ad Religionem ^{novi} ~~lucere~~ ^{audere}
 invitare, ut opportuno ^{novi} remedio, et communicationis len
 tia occurrendum fuerit. Et tunc enim male huic, invitare
 ad sacra cœnobii et Religionis profitenda vota quocumque filio
 consuetudini nascenti. in quam sibi non constat fucata
 mundi loquendi ratio, cui illud conveniens censet, quod in fi
 liis filiabusque placeat, non quod prodest. vult enim formi minui

Non dispen fuis sibi data sunt ea sacra argumenta,
 quae obedientiam nobili adolescenti importabilem evincere
 velle debant, in alio autem statu idem experiri et ferre
 absque difficultate ultro amplectuntur. In religione morte
 danus vivere cœ nobili aut adolescenti aut viri sub obedi
 entia Superioris aut e Stipe, aut e Subjectione subdilecti
 propria ^{et} elultati, ^{et} vitæ. et in Religione hoc, et propter cal
 deumque si vocantur in vitam? quodotamen etiam avidi
 provolant summorum nobilium principumque filii, et
 pro re ultro anhelant saepe homini e humili fortuna
 aut Subjectione, per illustria belli merita ad pilum ^{gen. adum} et primam
 Supremam hastam, ^{im} sibi et ad altiore in pro nobili ligni
 ferre, aut primam hastam amplectente evecto. et hæc
 statione

non Celi aut Dei causa Sed Stipendij aut promotionis ho-
norata gratia, etiam per mortem et vulnera obedi-
entis, non in limbum moveat ad relucendum sanguine?
imò quod dicam, ^{huc} pretio comparat. en! quam diffonu-
lit factis mundi Religionis inimici argumeta quæ parantur.
Solida ^{huc} constantia.

Denique concludo ego rationi iudicio Religiosum Sta-
tum cujuscumque elementis et ordinis, etiam mendicantium, non
modo non incongruum, Sed summe convenientem ac decorum
Nobilitati esse, et filijs nobilissimis Salutarem ac optu-
bilem. Quid quid enim honestum, et laude dignum in Subli-
mitate relict, id præ alijs congruit Nobili indoli, cujus
Sanguinis prerogativa est et characteristica: ferri in Subli-
me; est autem irrefragabiliter et doctrina Christiana Sublimis
honestas animo heroico, renuntiare Mundo et experientibus
cupis desideratibus ejus, amplecti et Christi Salvatoris Confutatio
per vota Religionis, ea quæ mundo contraria sunt, et pro de-
licijs Martyrium lentum. ^{in minus quam vulgari latet et parat} quod non est quod Nobilitas in religi-
one crebescat, Sed suis victoriam filijs cum Cælo et Angelis
quibus Spectaculum facti sunt voluntariae pinationis, tan-
to plausibilis, cum gratulens et congratulans, non minus præ-
sentiam Martyribus; Martyres enim eos compehat Hic
nimis, ipsam Religionem Martyriam lentam, ^{voluntariam} et
afflictionum, in jejunijs et cilicij adiarum frigore et nuditate
poenarum voluntariam deiternitalem, intensiori Marty-
rij æquari olim in persecutionibus Tyrannorum Christianis
pro fide inflicti: non est proinde Martyrij pro pudorem Len-
titudinem in Melodis, et ferarum gellibus conlecti, aut lacu-
fuerunt, ^{constricti}, Lentè mori, et luctari, ac propositis
voluptatibus, et ^{atque} amplissimis facultatibus, amplecti Supplicia
et æquales voluntario Sacrificio, et optatos, ut olim primi
fidei Christianitatis heros fidei et Lætes Sanguine proprio

Epist. 27

ad Hebræos II. v. 37

purpurati, qui tunc dignus non erat mundus. circumstant
 in elatib, in pallibus caprinis, egentes, angustiati afflicti; ge
 — in solitudinibus errantes, in montibus et speluncis et in
 cavernis terræ. qui tunc dignus non erat mundus.

+ huiusmodi illud consequi
possit

11 Latiois

ad quam Intellectus agnitionem, voluntas huiusmodi seu pro-
ta, quod liberali gratia divina tribuendum est Stimulos quoque
Salutares et inspiratio nes divinas presentis est, tam Salutari
opere ^{ad} propositum, ac demum ipsam in executionem redigend
Sunt admirabilia, quibus utitur divina providentia acbe
nigilas ^{medijs}, ac vijs, illam in generali illustrationem, et flectend
voluntatem. alios per casus ad verps, alios quodasi oves ramo vi
ridi brachis, alios, per fortuitas librorum occasiones vocans,
ad eam ipsam executionem adducens, et misericorditer impellens
promittit legere est apud Aretas vocativis materiam tractant
ac Laudatum singulariter Aretanum Platum de bono Sta
tus Religionis, quorum in messum faciem mittere hic proposit
mei non est; sed quantum ad notitiam ^{participem et rem nostram in fin} sufficientem opus est
in compendium stringere. obiter ^{et} proponere.

Hac cognitione per gratiam divinam oblecta dirigente fide
vera et eadem aspirande movet voluntas ad propositum Statum
Religiosum amplectendum, nempe ex motivis per cognitionem
illam propositis, nempe, ut Lencius Soli deo ut presentem
veram agat, ut perentem omne fugiat, tutius Salutem animi
persequatur, perfectionem Evangelicam in vita, et liberalius virtut
per minum postea mortem perseverantibus promissum certius co
sequatur. quae omnia motiva non nisi a deo et bono Spiritu
procedere, et originem suam a gratia divina habere possunt
Vocatio divina et vera est, neque expectanda aut vox angel
aut theophetice aliaque quae omnimodam demonstrant certitudi
dinem, cum dubium nullum superesse possit eam a deo esse
Imo nec consilij longis opus est. inquit doctus Angolius super
dicta confirmans addens, magna huiusmodi verba bene
adhibentur in datjs gravibus, at hic dubium esse nequit, an
excedat legem Lex vocantem, et leve dubium nimis est
an vocatio illa divina sit. Subdit in super divus doctor:
magis dubitari potest, quamnam Religio, aut ejus ordo con
gruat vocati. Sed etiam hac in parte conscientiae arbitrio

2.2. 2. 11. a. 10

Vir spiritus tualis sapiensq, animam solutam a curis liberat
attendit, ne vocatus, aut consolatione celesti affluens, aut poeni-
tendi studio ardens, apperire velit quid piam, ultra habitudinem
suam et vires ordinarias

NB hic subijungit et interponit quid in fine et pagina sequitur *

Tanto pervenit hoc sancto proposito, et precibus ad deum fusi-
conflante durante. Spiritus autem datus spiritus mihi adolescens, immo
nobilitatis animis, dura admodum audis, duriora lenticis tibi hec
proposito adversantia, noli tam invocanti deo tergum vertere
hucq salutis literna divina vocanti et invitanti providentia
supplaminare, et interrompere; non precipit Salvator quid
sub gravi peccato suam sequi consiliorem vocem, at quam
in laudum est vel invitanti creatori suo, a creatura repulsam
dare, de ipsa creatura sua bono sollicitanti paternae, et suae
nitenti salutis ejus sapientissime prospicienti; prospecto timen-
dum habere, quod evangelicus deus reluctibus praeiudicantibus: voluit
dicere ^{amen dico vobis} ~~quia~~ quia nemo videt cenam meam.

Et ego vero istis qui voca-
ti sunt gustabit.

Leuea

Quid dicere non esse resistendum divinae voci. audio dicen-
ne differendum quidem. quid tardat? qui tardus facit diu me
lucet, cum autem voluntas perata sit quid tardatur. Urgent
et pro genitores, ut indulgeant annuunt... quamquam non sem-
per eorum consensus sit necessitas, nisi forte ex huiusmodi de re
dictis alendi filialis urgent obligationis.. Acceduntque superio-
res Ordinis ad quem a quorundam supplicibus provocant, pulsetque
grati et. ^{in instructione} ^{edipat} ^{liberis} ^{foris}
Citas januam, exipiat obligationes, et quid quid impe-
dimentis fore timeret tempore remove audiat, in gomi-
fervore et laque expectat ^{recipit in amplexu} inter electos. Et fervos ahe-
num mundo dans repudium ^{Elegi} abjectas esse in domo
Domini, magis quam habitare in tabernaculis peccatorum

Psalm. 83. v. 11.

N.B. videat in praecedente pagina asteriscus *.

Illi qui ad Religionem accedunt, non potest esse dubium, an pro
positum in corde ejus exortum sibi finitum Dei cuius est ho-
minem ducere in terram Sanctam. verba sunt ab aliis. Divinis
Angelici. Immo si motiva supernaturali simul se ad pro-
geret, alius finis utilitatis humanae, neque impediret pro-
salutariis confenda esset ac divina vocatio. Status namque
Religiosus inter alia bona sua, continet etiam cum adu-
piale, propter quod amari potest electio, demodo non in la-
dat et non eligatur Religio aut principaliter aut antea per-
trillud temporale longe inferius motivum. Denique si est
vanum, aut juvenili laborans iudicio, admiscetur moti-
vum, ut promovetur in doctorem, ut quia amicos habet sibi in
religione faventes aut quia nepos et Abbat; per hos et
similes actus ad voluntatis concomitantes adiunctos seu
dandi, non vitiantur priores veris supernaturalibus
motivis nisi in vocatorem religiosam affectus. nam in utri-
lia haec non vitiant utilia ac fortiora, ipsorum Religionis
cum ingressu aut progressu facile dequirant, quod si rati-
one de Nobili Adolescentem multum adhuc innoce-
a mundi desiderij narrat, qui Religionem sibi jam
ingrediendi, illud etiam se habuisse praevidit et quod
in Collegiorum domesticis fidei fides passim videretur
de gustaverat, ipsi demum tanto liberalius susceptus in ordine
fieri posset, primis tamen mox Tyrone sui diebus ad-
fens levitatem, decreverat finem in fine, se durante vita
amore Salvatoris patienti nullam fidei se gustare ac de-
libare velle, quod et mox ab ingressu die in mortem usque
servavit. en quam admirabilis divina providentia, et
juvenili levitate, quam Nobilissimum praecepit victor
innocebat etiam desiderij. Sed tamen inutilis ac vanus
deus mature et purgatus, et motivis altioribus. Nihil enim ex asteris-
bene elegisti qui de tuo vocanti celeriter respondit,
sic etenim omni cunctatio, et mora plena est periculi, illa

veni maxime, quae praesentibus pro adulescentibus, quia nondum intel-
git, quid mundus sit, nec probe eligat, aut repudiet, quod nun-
quam degustatum ignoratur. malitiam hoc nuntiandi est argu-
mentum, quis celerrime ad portum ^{deus} deo prohibeat navare in
tempestate ad portum festinante, quia navigans non dum
degustavit, navis fragilis. Hoc Navas ad clavam Tarentis, pro
videntia est beneficium, est gratia ex Thea uniti misericordia.
Dei, ad portum deducere, quia opus est naufragis discere navi-
re. multis gustare Mundum, et noscere penitus fuit ut Jonata: quidam gustari
parvillum mellis, quod erat in summitate virgae. et ecce minus
vixit nunquam ut recte et ratiocinabiliter concludas fugere pestem,
eam nosse experiri et deliberare deliberare velis, aut ne effugias
seas? ita scilicet ineptissimum est. Sapientia divina, et mi-
serentis Dei magis cupis voci gratus Debes, quod de mundo sapienter
si, ne malitia mutaret in intellectum, quod eos in laqueo de qui-
bus Salomon. Spiritus S. Salomone nobilissimam adulescentiam ait
electis: placens Deo factus est dilectus et vivens in laqueo peccati.
res translatus est. raptus est ne malitia mutaret in intellectum,
aut ne fictio deciperet animam illius -- placita enim erat.
Deo anima illius. propter hoc properavit educere illum de
medio iniquitatum.

Caput VI

Caput VI
De Superbia ac communibus in Religionis candida
Los Adolescentes in Sultibus Luculi insipientis,
et q. Adversus, de justa eorum adolescentum defen-
sione recte et Catholica Sapientiam etiam retroflect.

Nulla a deo immixtis resplendet Luna, ut oblatrantes ca-
res non sustineat, nulla virtus tam illustis, ut oblectatores n-
reperiat, ad eo sapi facere, ut discipulae ^{ea} per quosvis ad
versariam linguas ejus splendor amplius inclarescat, et agros
tandem vere q- ac recte sapientes nanciscat- debinde estimatores et
defensores.

Etiam divina L^{ti}morum Adolescentum ad Religionem
vocat^{io}, ad veritatis qui eam impugnet non caret sed ne agvis ad
maioribus qui eam ^{culpi}prosequantur. illorum communes in fultus p^{ro}
graffim jam sparlor hic configat, istorum in eodem refectantur
respona addo, ostendens ne Sicalis nostris deesse qui optime L^{ti}at
pro car nobiscum candidati, conformentur ^{confortantur} ad doctrinam Catholicam

F non carit flens
dico: inimic
Cruis Xti

Tris ent. il lye

3 Quid Adulescens novas quaslibet habet obligationes, et
opera, habet et quod pertinet ordinaria boni Christiani, et sapientie
rectius iudicium videt, vota Religionis non esse opera quae qua-
rent et opprimant, sed provehant et exaltant, veluti cum

à vocatione sua defuisse, quod Subtile mortificandi modus, afflic-
tiones amotiones, et humiliativum mille methodos, quae laque pass-
one etiam impellente per hunc ceret; repusui discurrere et ego. verum
omnino esse in Societate nostra de adversitatum genere nihil
et forte his plus alij ~~et~~, aerobag multa in Lote cuius prope
dum obedientia via obvenire. ipse aut Statum huiusmodi, cum
vondum Professor sit huius, alium ^{etiam plura fecer} in gredere si de paucioribus aut
saltem levioribus quam in hunc perferendis affecuraver, at forte
se sua Multi dominationi, illa praesentis Status sui pro h
cietatis vocatione electio melior et felicius evenit; ego it
non vides, Sum in statu suo unus despicibilis Hebraeus, in suc-
cumbentia sua Dominationis, tanto afflictionem ^{vultu} ~~etiam~~ ^{ut} 30
et amplius annis jam acti dolore pergit et torquere et in ultio-
nem incendere, si non deserta vocatione sua, amore illius, aut
obedientiae causa per adversa eam in Morbum, et membrorum tor-
turas devolutus 30 annos perdurasset vivam Martyrem pro
Christum et vocationem dei, nunc autem absq vocationis
prosecuta solatio mentis Martyri vivere cogit propter abomi-
nabilem iudaeum, et victoriam contra te Hebraei; mihi proinde
de ^{nihil} ~~indubitatum est, profugum voluntatem~~, qui si a diversa imit
et, largiri Sicut et vires, et mentis augere coronam; Reli-
giosus enim Sublimare didicit afflictiones suas, non ita ois
saeculo in escabus; tu tibi gradum vocalem delegisti statu
arbitrio, tibi habere mala quae is fecerit, et forte hinc mentis.
patientia, sed cum demerito vel animo ultionis forent.

Ne igitur animam tuam nobilem à Sancto avocet propositu
obtruncanti um lingua Adolecentis, ^{Nobili} deo dilecte et electe, ab ip
aures aperte, et ad Sapientum, ac veri proborum responsa, con-
silia, exempla, quae te deo vocanti obedire confirmit, valde
Annales, per Sordare Sanctorum vitas, ipsi tibi plurim a loquen-
tibus, calumniatores confundas, et ultro conpescas; nec quod
quibus, quam multi sunt qui obsequunt cogita, se quam iniqui; vide
canos, vide doctissimos, vide fama Sapientia Notissimos, vide

melius egi lucus
q. prosequendo
meam vocationem
quam seu Perillus
du. eam ob huius
molestias dese-
rendo, cum q. iudaeu
incurreret majorem
Martyr n. pp. Xtu
De pp. hebraeus
quod huiusmodi
mihi ~~ad hunc~~
bonum est.
* mihi adhuc
deo bonum est, qui
si advesa est.

Ps. 90

vide Reges, vide Sanctos, qui pro sua vocatione stant, loquuntur
et sin bunt. Pat vocans Salvator, expectant calites. per calentur
perge mundum, per linguas aspi et obloquuntur. Adinto
ris altissimi, qui le liberavit de laqueo venantium. Super as
pidem et Bufilis cum ambulatione et conculcabis leonem et
draconem antiquum, et iung cum mundo cupiditales

Caput VII.

Imago excelsi animi, in Sapientissimo Nobilissi-
mo progenitori, Filium suum Status Religiosi
favente.

Est quidem quod Imaginum pretium parte magna in
vetustate consistat, at quam hic excelsi animi propositum
in imaginem recensere et notari, in hoc felici, Sacculi, et in
fide et solidioris. Volo dicere, post dicta de filij plurima ad re-
ligionem vocatis, quantum ad institutionem juventutis Nobilis
facit, dicere congruit, quae dispositio nobilis Progenitoris
talis Filij sit oporteat, si Sapienter agat, ut deest.

Imaginem hanc seu excelsam Sapientem animi consti-
tutionem in Progenitore, erga filium a Deo ad Religionem
vocatum ad vivum exprime mihi visa est Epistola Illustris
Familiae viri Sapientis, cujus in huiusmodi Filij, ac docto-
rum Naturae dives, Bohemienfis Conventus S. Laveni alumnus
ad Societatem Jesu vocationem sentiens, eam ingrediendi a
Patre suo, et potestatem et facultatem expetijt, qui prius
ad validiendam ^{amplius} ^{parentis} domum reverteretur. cum pluribus itaq;
litterarum cambijs peractis, quibus interim filij constitu-
tionem docens melius et securius providas Parens tandem pra-
sentem huius Subiunctam Litteram dedisse filio epistolam pater-
na manu scriptam scribit P. Caspar Gallini Calini Sor. Iam
in sui Italiae idiomate vulgaris allocutionibus ad eosdem
Nobiles Alumnos Bononienses. Quamquam et cum pluribus atq;
diversis vulgaris idiomate novis, quia tamen legenti mihi ob-
lenta ejus Sapientissima iuxta ac spiritus plena, minime placuit
et optimi Progenitoris animum velut in imagine spectabilem
reddidit, librum meum ex antiquo volumine fideliter translata, tan-
quam praeiosum cymelio ornatum volui, et saepius vulgaris nova
in manus parentum conditorum viri feliciter ac proficere inciden-
di occasione obtinere ^{et data} ^{et data} illa 18 Septemb. An 1715
atq; ita sonat.

+ qd insolens vi-
deri poterat,

Joseph. allam-
bone 25.

A. G. A.

Dilectissime Fili.

Placuit, non illius petitionem tuam meo, sed magis
 annuere consilium, quoniam prius firmitatem propositi tui
 et impellendum ad id motivorum tuorum pondus exploratum
 habere, et cognoscere necessarium censeo. Nunc autem
 expositis mihi uberi rationibus tuis ponderosis, ex ijs q^{ue} ma-
 re ac prudenter animi plenam resolutionem penitus in-
 telligens, adsterno me cum gemitu tuo pedibus Salvatoris
 Jesu Christi, una mihi consensu, in timore et corde concord-
 mus tuum in scopum obtinendum, largimurq^{ue} tibi in domo
 ne altissimi benedictionem paternam, annuimus uterq^{ue} fru-
 damusq^{ue} ut in Jesu beatitudinem suscipias, si moderatioribus
 ejus ad eam habili, et inter electos optata gratia dignus cen-
 searis. grandi et singulari gratiae beneficio, de Thesauro
 divinarum miserationum donaris. gaudio intimo perfundor
 quod nihil in mundo te hibi deiceret, quin immo terrenis fucis, dolis,
 eidem te dictis actionum vale generosi subjugis, et inq^{ue} tam
 tenera aetate divinis inspirationibus te tam benigni iuxta ac
 amanter ad Religionem vocamus, obtemperas. Quanta ha-
 gratia, te ita ante alios praelectum plurimos, ad servitium dei
 recipi, et confirmari. Scio eip^{dem} quod tenuis fortunae
 donum deprecas, ad certus sum, si Regia foret throni a quo ma-
 gnanima repudians solitudine, securus plene, quod deo
 servire sit regnare, et abjectum esse in domo domini, magis
 volupe omnibus mundi illecebris, et aulae splendore. Iti-
 mensa sunt gratiae laudesq^{ue} quod eos inter deplorandos filios
 non carpat, quibus ut in clamat, quoniam providentia dei
 reluctantes, suo solum elegeri arbitrio, prothetico dei consilio
 alienis suggestionibus, dei servitium minibus mi fructantibus
 obtemperantes. repetito: aeterna dei caritatisq^{ue} hinc laudes
 te coram deo numerum non esse, audientia tua deprecia ad ordinem
 hunc omni animo meo tollunt dubium, meq^{ue} hunc reddunt

verum

te consummatum in omni virtute Religiosum fore hunc pro
mam ali gratia claram abunde video, te à ceteris huiusmodi
illustrationibus, et impulsu, ad talem statum, qui mundo pro
ficiens iuxta ac benemeritis, à pietate et eruditione conspicuus
admiratur. Itane! cunctis illi audere statui: qui plenus
Dei charitate ad, solas charitatis huiusmodi, suae cura ad imple
legis, Sanctitatem locum consequitur?

Eja itaq. Fili mi. ante murale erige inter te et mundum
in perpetuum ab eo divortium; nec uspiam admissis, ut
terrenum quidpiam te legaret à Deo uspiam. Multe animis
partium meorum est ad te de eo te ad monere tuarum entitatis
in opus redigere. ex cute ex toto omnem sanguinis amorem et
obliviscere tam mei, quam tuorum, paucum aliq. in Deo auget
tum foret tam meum, quam tuum sacrificium, si huiusmodi
non consecrem, huiusmodi ex toto ei te offeras et immergas amore.
à te nil aliud ex pecto pro parte mea, quam praestuas, huiusmodi
desidero, huiusmodi ex pecto, et apud Majestatem divinam infles quo
fidie, ut Sanctam eius voluntatem, et cognoscam et ad im
pleam, nullam mearum obligationum praeteritam, vitam
Statui meo, et virtuti convenientem agam, ^{per} omnia illi place
re videam, pijs operibus vacem, et in Dei agnitione profici
am. exora mihi finem creationis meae feliciter consequi
nec uspiam ab eo aberrare, ^{et quod huiusmodi obstatibus} et vitam meam deus suam, me con
formam, recta probitate et peccati fugat salutem animam con
servare aeternam. Requiesce nunc Fili mi in pace, et conji
ce te in brachia Sancti Patriarchae Ignatii: qui te mei locum
plenitudo tenerrimo, et amore paterno recipiet benignissime; ego a
veller à te, eiusque in sinum protectionis regno. Si avulsus
habeo, etiam non modicus fusa lacrimis fuerit, inter
propterea gaudis ineffabili promanare, et ex ^{longe} aliquan
quā Spūs S. gratia ad tam sublimem electus huiusmodi felicitate
dem Denique ad hoc providentiam Sapientiae divinae, huius
unico cum voto: benignissime Deus. Largire de alti

audine Throni Sapientia tua filio meo gratia tua lumen,
 et auxilium, tuam Sanctam voluntatem amplius agnoscendi, et vitam hanc
 ex te conferendi. Tuas Religionis leges, et obligationes præ
 ceptorum tuorum ^{meum} bene habendi ac observandi, atque omni actione
 in eo complacere, et te feliciter confignari, totaque aeternitate beatus
 personarum.

His dilecte Fili mihi sit tibi à me et patre tuo ultimum
 vale dictum Paterno affectu sincerissimo utimur quod. Deus te
 conservatum velit. bene dic dominum, age des laetitias, et quia
 audisti vocem Dei tui, veniant super te universae benedictiones.

Tibi addidissimus Pater

C. G.

Ex vini nobilis Imaginem Sapientis ac cordati Parentis
 Lenasatissima et epistola, animi magnitudinem aptissime præ
 stabilem. dignum sane et omni linea, Et propter quod, proinde
 Et ceterorum, in Solatium Juventutis Nobilis, Stimulumque
 ad Religionis claustra aspirantium.

At quod animi mei gaudium est: non sola Italia ex
 his pietatis monumentis, virisq. Sapientibus et Filiorum Patris
 Saluti proinde totam tibi laudem vendicare potest.
 quod calamus ille patrum manu scripsit, id fere ex
 te, et ore et affectu, multis in herbis suis magnifi
 centissimè et a filios ~~pia~~ ^{in se} ^{postulat} et videt et sentire ne
 potibusq. narrare, ^{in se} ^{postulat} ^{reputat} et certa ^{re} ^{fide} et affe
 quenti. Nec uno exemplo pia ^{reputat} ^{reputat} nostra; vidi etque, testis
 quum, expressionem, quibus, seu libris seu verbis, lectissimis filijs
 suis Progenitorum pietatissimi Sapientissimi, seu ultimis
 in amplexibus, seu primis in precibus, aut annuntium au
 vale patrum dixerunt. Et quidem quod amplius
 admirabile, ipsi cum animis Matronas, ipsos
 heros ad exaspe, audire Superasse, dum ad reliqua
 non nihil ordinum Superiorum. Matrem Illustrissimam
 P. Romani Imperij committit professionibus abundan
 tem ^{ramis} ^{ramis} ab humanis in spectante Sili pro quibus
 Suspensione Supplicem pedibus Superiorum, ad ruborem et

cumstantiam

eiusdem ad pedes advolutam, una cum filio admiratus sum, ne
 q^d de ingi se se possem donec voti compes de promissione lenora
 redderet. Dignum caelo Spectaculum ^{et lucidum} Matronae dicam, an caelestis
 sanctionisq^{ue} Amazonis, quam olim Boemia vidit, quae armis haec
 nos inauditis animos exfragare novit, in Filii sui Salutem.

In Boemia pientissima: exemplum et tu aut potius Exam
 plar et in aginem mundo christiano porroisti, qualibus et
 Gloriam propter Matribus Nobilibus, et quales esse decet docere
 factis, plus quam virilibus, atq^{ue} Penitias, pro filiorum salute.
 a Deo vocatorum.

Caput VIII

Dei qui ad Statum Religionis aspirant, eundem
tamen consequi non possunt. varijs & causis

Etiam in vocationis divinae negatio amara providetur
divinae iudicia adoranda magis veniant quam temeranda.
evenit namque sepius, ut illustratione gratiae etiam pulcherrime
propositum efficiendi Religionem ingrediendi prosequuntur, neque tam
eo uspiam pertingant, varijs, sub ipso institutionis decurrendi
plurimum sibi de vocatione Statusque electione Reg. Studium
vel morbis obruantur incurabilibus, vel Patribus careant, et for-
sonibus ut uspiam recipiantur ab Ordinem legitimis Superioribus
etiam multorum annorum sapienter, nullo quantumvis inpe-
dimento irreligiosi. quod quidem postremum Nobilibus serio, ac
ferventer instanter raro aut uspiam evenit, ac ut ex solo huius
captivitate propensionis defectu repulsam ferunt, cum
Nobilitatis Adolescentes, non modo inolum inlo. Sed et orma-
mentum ordinem esse plurimum existimant, uti de S. Francisco
Borgia Sor. Teste quondam Duce Gandia refertur, dictum ab
eo sapienter, ideo duntaxat gratiam sibi ducalem digni-
tatem fuisse, quod illius beneficio citius caeteris in ingressum
in locum oblinens in eam penetra verit. adeo jam huius
Nobilitati sua subit etiam in religionibus antecedendi pri-
rogative. Unde unde demum tam fieri potest, seu obtempe-
ram calamitatem, seu aliam occultam potestatemque causant
* Alvid ad hanc desolatus Religionis candidatus? quomodo
ne vocari i. deo redam, qui negat susceptionis gratiam? am-
plius dico, ipsos morte preveniendo ne sit perire, propositi
illustrando impellendos vocavit in ipsa in sanum velut
sam neptor ingressusque, i. viba abstitit. quid ad hanc. num
quid vana otiositas fuit vocatio? absit hoc cogitare impie-
piorum a pps mentibus. Insemitabitia haec sunt Dei iudicia
Sapientissima.

Est Supplicanti in-
stante et instanti
ab annis plurimis, non
deserente susceptionis
immo etiam sepius
la nec ^{potest} ~~potest~~ ^{diffusa} ~~diffusa~~

Est quidem nonnunquam vocatio Dei, non absi-

miliis vocationi d. Ei Abraham! Abraham, ab vocantibus, tolle
lium tuum quem diligis Isaac. Super quidem cohibens gemitu-
onem, at non meritam Abrahamo tollens benedictionem.
Sed multiplicans. Sic consolatur afflictum Angelus, quia fe-
cisti hanc rem, et non peperisti filio tuo benedictionem tibi. quia
fecisti, et tamen nil fecit, imo cohibitas ab intra fuit. flet, ple-
na animi resolutione, quod angelus cohibuit à facti generatione.

Fecisti quod tuum est, quod q. Deus vocans voluit. Si ca-
tera nec à fervore, nec à precibus destitisti, volo dicere, si absq.
culpa tua deus offensa interveniente, obtentu vocationis tui donatus
consolatus non es. In hoc consolare, fervor tuus audeatq. et hi-
cra petitio tua, nec merito caret nec ventura super te domini
paternam benedictione, in statu alio adpropinquante divina locabit
providentia

Interim attamen. dum spes omnis quamquam multum
dilata, non tam penitus et tincta promittat, a fervore et institutio-
nis pro eo statu ratione non remittat, at precus ad deum dupli-
cet, ut bonitatis infinitae deus gratia sua illud confirmet, quod operatus
est in se. pia opera ad angelos, vitam q. omni studio intaminatam
vivat. Sed et in huius institutione literaria, aut scientiarum re-
frigeat quia in isto conatu ac studio tanto solertius se se dedit, quod
habilitatem magis se haberi agnoscat, et ad quos pertinet consen-
sus optat. negato tibi claustrum uno, fores pulsas altius, in his faciat
has superest, quod multis felicem successum dedit, h. viciam
aliam adeat, ubi deus, neq. deum quare loco patris attigatur
est, eritq. locus institutioni proseguenda usq. ad cursum theolo-
gicum. quod si spes omnis ad Religionem convenit, quod
Juveni optimo agendum non est mei propositi huiusmodi
Nec in unum verum certi quidpiam statui potest, sed con-
scientia Arbitris ac Consiliariis viris sapientibus et discretis
decidendum velut dependentem, à conscientia constitutione
eiusq. notitia Confessariis soli per hactenus, Spiritus regendi
ratione.

Ceterum obiter adiuvio a non nullis Sipientibus obser-
vatum, quod non pauci ex iis, qui quacuq. de munere q. ca-

absq[ue] sua culpa, nullaq[ue] obice ^{culpabiliter} posito ad receptionem postea
 nostrum multorum p[re]ces, ferventes, vitamq[ue] in commendationem
 sui intaminatam actam protingere non valebant, seu parentum
 resistuntia seu ad Ecclesiasticam dignitatem persuasione armata
 inducti. illud in gentis gratia divina hac ratione consecuti sunt
 quod, ^{innouantia} primam ^{immo} ~~hanc~~ deventatj annos fervidos consensu affe-
 integram grati agnovimus, dum vocationis amore, ab omni
 sequiori agendi occupacione, aut noxia conversationis consuetudine
 sibi cauenty, optimas virtutum habitus, et inextinguibile peccati
 odium, ita sortiti sint animo suo radicatum, et fructum inde
 toto vita cursu et sensisse, et probitate alijs praeferre, multoq[ue]
 factis illustribus suam condecorare stirpis nobilitatem lau-
 datis sunt; alij recluso ad mortem usq[ue] vocationis affectu etiam
 Ordinem illum Religiosum propensione animari, etiam ad Ro-
 manas purpuras evecti, principes Ecclesiae subinde saevientes,
 dum eorum in Iuventute non licuit affectu desiderata cor-
 poris, disponere deo, et quidem in tempore opportuno, totius
 facti huius Ordinis adamati protectores, praesentes, imo ami-
 ca eorum consuetudine, imersi, et frequentatione recreati
 grandi munificentia, et voluntati ultima dispositione
 facti sunt aut benefactores, aut novorum domiciliorum fructu
 fores, maximo Ordinis cultamento, ad quod Providentia divina
 eos reservare hoc miris modo placuisse apparuit.

Deniq[ue] Vocationis promptitudinem multiplici compensa-
 re favore, methodo admirabili, atq[ue] insensibili divina Styler
 est providentia, et quantum vis effectivi: cum tua id non sit facultas
 his: non deseras datum maiorem q[uam] q[uod] huius mundi, Sufficit
 tibi in vita et vita levius morte solatium sit, toto affectu id
 efficere voluisse, seu q[uod] Theologj a p[ro]p[ri]o affectivi deservisse, et Religi-
 osi de sanctificatione quod liberali aliunde in domo deo optimo
 a quo magnam affundat solatium. ac nunc in Religionem mo-
 menti, citra promissionis Evangelica iacturam, modo non des-
 illi serviendo ^{ut} ~~quod~~ potes, dum tibi servire deo non con-
 ceditur uti velles.

Caput IX.

Multitudo Ordinum et Domiculorum Religionum
non est oneri aut detrimento Regni incolarum, quan-
tum vij Ordines ij mendicantes hab. quin imo maximo
emolumento.

Gloriam non vane, Patriæ felicitatem gratulari
animo singulari non dubitavi, tot tantæq; Domicilio-
rum Religionis diversæ, ordinumq; planarum in incho-
Boemici Regis præ alijs ad aberrantem Ecclesiæ Catholi-
cæ consolationem Patriæq; Juventutis emolumentum, cla-
stra ea nobis insignia et Collegia resplendere, unde Regni hujus
pietas orbi Christiano amplius inclavuit. At opinione mea
delusum, non eodem ^{omnes} meum animo et sententia se conueniunt, dum con-
plures contrarium habentes, frontem contrahunt, atq; ad intus-
sum tot possessionum Religionumq; domibus consecratam, pro animi
gaudio, minus faventem, diripissam erumpunt in admiratio-
nem. Eorsum nempe tandem, ea et bonorum et possessionum, ci-
cium et villarum Religiosis excrevit accumulatio. Nec pro-
les habent nec fructus eas licet nequeas, et tanta vivunt eis
cum vallati divitiarum exsuperantia, dum Nobilis fortuna
freni contentus vivere, luctantem cum egentia cogit, filijs
abundanter donatus, et optima vetustissimæq; stirpis her-
editatis in speciem seu familiæ illustri propaganda, seu boni
publici per longitudo filij educationem libenter proce-
randi. quorum ovo tandem semper accrescentia can-
didatorum Patrimonia, hereditates, legata, et opam opibus
ac possessionibus dominisq; accumulatio et coacervatio.
nunc quid non ipsam Patriæ Regnem; ^{debitur} im prolibus, qui ne-
que redem se bene, nec ab alienari aut legare quidquam au-
deant. et quod bilem magis movet, in hac divitiarum afflu-
entia, possessionum splendore, Paupertatem et de vange-
licam pro filijs se jactare ausit, imo mendicantium hi-
storia, gratiasq; unum parit. quis hæc absolvat ab hypocrisis?

cur hanc ipsam domum tuam Dei causa non deseruisti, licet contage
 te reapturum? Respondes. Uxorem volui. Ita sane. habeo ergo tibi
 uxorem tuam, et pacem in perpetuum, et sine ulla Religione in bene
 dictione nullam enim causam, quasi inuenerim admirandi Deum, potius
 ex eo Deum benedicendi, et in eo exultandi argumentum natus es bo
 nus Christianus.

Vides ut super non modo admirari te, sed in hec contristari ex de
 giorum abundantia, de intem cam plures, cum varia fortuna laud
 te. at oro te quid lares ex eo. Si filios tuos per amici boni ulti
 mam voluntatem, pinguis hereditatis, et, aut videtur habendi fasti
 aut subditos audire, quod indignum, quod tu uxore tua praesentia his.
 nunquid, quendam effat potius, quod filij honorati hant licet te hinc
 uxore, cum ad neutrum testam obligatus fuerit. nunquid profici
 des, carpesque dispositionem testatoris. nisi in la uire velis profectu
 deponere peruersam clauonam et oculis, et dispice quod res est.
 Omnes Regularium possessiones, cui fructificant, easque usui
 disposita sunt, utilitati? Respondes. Ipsi regularibus. at nunquid
 ij mortales sunt, eorumque sensum omnes. quod proles non ha
 bent, testandi capaces non sunt, quis ergo subditus est in bonor
 Successorem? Respondes qui Religionem ingrediuntur, et qui hinc ij, nisi
 filij verbi, filij Deo hinc volentes seruare per am consilia de
 Evangelica. hi omnes in hereditatem vocati bonorum, quod legem
 parentis. de la felici filiorum sorte, suam ab ore, et iustitiam
 laudi, honorata subleuatione. Cernis itaque nulli utilitati
 ex eo, quod Religioni possident obvenire, nisi filij secularium,
 et cum omnis proles spem repudiant, ipsi nam possessores filij
 secularium sunt, et Successores alios habere nequeunt nisi
 per secularium filios, dum ad seruicium Dei, et vitam
 Evangelicam perfectionis studium non aspernabuntur. Vides
 nam. tota Religiosorum possessionum abundantia, cuius usui
 fructus filij secularium, et offestum et destricti sunt, ita
 Religiosi custodes et oceronum ^{aut} fidei commissi, et obati mo
 nij Christi. ab alienare nil licet, quia Dei est, augere conuenit

quia in bonu puzim; Afiliorum Saclarianu Tio servitium non
modo in justitia diana, p perfectione evangelica, tanto plenius
les beatando ream caa fit. Custodire neesse est, nec luti as abaly,
quim ipis, quorum interest, Religiosis. Evid pvinde est qd
i Religios ^{viris} possessionibz donatibz, avertent, eos averfari, aut
eos attenuare cogitas, cum aliud non sint, quam in favorem
filiorum vest Saclarianu tibi in statu succedentium, bonorem
Custode, fidei, aaroni lolerbz, patrimonij auctory. Ercine
est grati beneficij redditu? in Religijs qd in Hum ipm?

Clarius autem exhibitum volo, et in negabilita coi neu
Multitudine ordinum. Adomitionem Regularium etiam
mendicantium, nulli esse detrimento aut aggravio, p sumo
emolumento Rei publicae diana et Regno.

Et quidem quod m indicantes Atinet. nolim eos ipi compe
rare, et adnu merare, quales in compitij Mendici in ha manu impar
turi, ac in domibus m in us luti, qz lola otiositate multi men
dicantem potius am plegi. at venerare hoc nomine ^{unus} dicitur men
dicantium viros Religiosos, omni charitate plenos, Modestia
et discretione insignes, nulli importunos, nulli graves, quia ne
mine in vito acceptantes, et hoc potissimum non lola domestice ne
cessitati, sed p virtutis exercenda causa, Minispenum tractantibz.
et quod Supra pponi, ipis filijs eorum, qui decemodyniam conse
runt, alendi et sustentandi, hqvism ipi in domo Religiosa ha
in domino convivere vclunt. Ecce mosini corrogata, substantiam
consecrantes. Sic vos non vobis mellificatis apes. et licet in super
plurimo Charitatis, humanitatis officio, atq obsequio grati
redhibitores, tam in firmis quam lavis, imo et moribundis
nocte die consolandis inde fessi. assistant, et optati desiderii
et avidi exspectati pri alijs. Evid qd ^{de} Ovis ^{de} con ^{de} querantur ^{de} Secuti
par hvi possint, i Mendicantijs respiciantur hvi accedent, cam nemo + querantur
coactus nemo invitus, clargitus, et p Saclarianu filijs cum hvi
Sublevarumne ovis domestici, etogal, et multiplici charitatis
obsequio, ad facere volo, ut sine in ventulum divina benedictio
nis, in regnum et incolae refluantia, gratiarum fvenora. et
lavinis. refundi videri lape sapient et ex pini. Delet.

Iam modo autem possessiones regulares assumentes
 valeant bonorum communi ad usum, et rei publicae nomen
 esse valeant, etiam pro damno non haberi, et determinari, et ex
 hinc dignum potius dixerim quam rationis refutatione
 si solum spectes sustentationem vitae, ad quam possessiones
 sine suo tradita sunt. dicam modo, eas homines in fidei commissa
 pro primo genitis familiae suae, ex testamento constituta habere
 cum consensu obtinere? nunquid legibus? nunquid damno
 familiae incutabitis? atque ita sane si amant et vel
 quod o quidam nossum censeas, si ea ipse non modo primogenitis
 sed filiis suis omnibus, imo non tuis tuorumque
 prius, sed cuiusvis in super pro sapia in succedendum sint
 constituta? quid aliud enim agitur cum omnium bonis
 gloriarum, tuis leuatis filiis, tuae generationi pro sapia
 et tamen, vertitur in vitium, quod in saecularium commissa
 dum ab eis promanat beneficium. Evidens publica aut
 Regum sententia, si censu inestimabili in fundo Lemnissimum
 complurimum Millionum samam capitalem obligatam habet
 vel in favorem stipendium eorum Patria filiarum, quae
 sub bello ^{liberale} ~~late offerre~~ ^{supra} ~~vellet~~ ^{supra} vitam agere paratam
 et securum provisiorem vellent; quantum, hoc regni beneficium
 progenitoribus levamen, civibus tuorum Familij honoris
 id nomen mentis Regni daret; et quid aliud agitur Religiosis
 novum proventibus, quibus annui centenis ultra, in proprium
 suum providet; conveniunt statui, dum ad Religionum
 incipiunt in filiis saecularium, in familiarum domibus. et
 quomodo sortiantur odium pro charitate, invidiam pro alio
 rum in sua utilitate. Nil enim in utilitatis audere, et
 Religionem, quia pari gradu et mensura accedat saecularibus,
 quidem tota ipsa Religio filiarum saecularium assumptis
 et nascitur, et gloriatur in perpetuum, ipsi fruentibus, ipsi
 gaudentibus. ut consideranti manifestum est.

Convenientius proinde rationabiliter fore bono pub-
lico omnino ex parte Religiosa domicilia augeat, conservare
in que protectionem conspiciat, tanquam bono eorum et in cre-
mento, cum saecularium incremento indissolubiler, ad aq. hla-
tem connegetur. Vnde bona in motivum spiritualia ^{ad hunc} ad hunc
cum potissimum in oculis saecularium finem esse ad vestra
bona temporalia. quae à temporibus Hussitarum et Con-
cilio Basiliensi Basiliensi. ^{Hussitas scilicet} Boemi Orationes ad id missi ho-
rum bonorum ad ministracionem saeculari potestati attribui ^{affertur et} similiter ^{et} ^{motus}
exigebant, et repulsi sunt. ita enim facile delabitur ut, si ^{id est} ^{con-} ^{tra-}
reuti se se habent non auerſam, et in Religiosorum bono
non solum ut in bonum saecularium ^{imbricatur} congeneri ^{ad} ^{vestra} [?]

Est haec Religiosorum opulenta ad mercedem apparens
Felicitas, quantumvis à multis exagerata, in signe Providentiae
divinae artificium, quo ita saeculo eripiat animas suam in
obsequium, et saeculi emolumentum ad Ecclesiam ipsam
incrementum in promovenda, et optime eidem in perenni-
tatem, totam providenda locandam. Juventute tamen
ri, quia omni caret saeculum huiusmodi, in gemiscens
in pluribus me teste, totam felici Juventutis etiam
nobilibus condementer in perpetuum accommodanda occasione
beneficiorum sunt destituti, ut annis singulis centenis
amplius honestissima provisi gaudeant à curia et
solicitudine sublevari. Et tamen. O. Iudicium per
veritatem non desunt saeculo nostro, quod diuini enchei-
stiam Catholicos inter, qui de Religioso statu bene
semper sentiant, eique ^{re-} ^{no-} sincere affectu faveant, eorum
aggravia aut casus fortuitos, a quali sustinent vultu, aut
pene ritu, atque damna reputant in alios minimè re-
dunt autia. imò velut in supervacanem arbitrentur
dem per legata bene facere, nova domicilia fundo largi,
aut erigere aut dotare, utinam non à legitima sua ^{re-} ^{no-}
in ea legitimos filios, aut in legem, aut mutilata ^{sub-} ^{le-} ^{re-} ^{no-}

certis sperandam i nominibus clabibant, et ad persuadendum il
libi quicquam veniat. quis vix am dubitare potuit, qd vini
ingenium geniumq noverit. explebat itaq nostros succenfas
neminem sibi fidere id prestare, ad ipsam usq Collegij dispo-
sitionem, De cunctis curas utundem et vera veram repellere placuit
a nobisq cupiditate tem habenda ejus helystae am olin, atqz in
genio viri illi ingeniosorem opponere. Fuit vir is unus
e Collegij Concionatoribus, quem Pater Collegij am & ne si mu-
labant, ut per suatum iret ad Excellentissimam totius helystae
via sua transpositionem. Suscepit ea juranditati in munera
vir ab ingenio urbi notissimus qva ad iam a collegialibz animi
gratia nullo stimulo, nec dubitavit appere ho loco, Illus
diffimum provocatore non accedens non dubitavit. Suiq ad ventum
causam proposuit, provocato toties ad id collegio se persvasum
venire, ut substantiam suam ad obtinendu oblatam libe.
transferebat, horam hie locumq dici ad id expedire lenper
orandum ab illusterrimo Dono no expetijt. Venabat is ad ven-
tu ejus aliunde sibi noti, magis autem expositione causa adveni-
endi, hora pro vadendo diei crastina a grandijs peractis, ad
qua invitabat, invitati autem ad huc ipsum cum pluris erat Viri
amici, qui collisionem ingeniorum spectarent et applauderent hic
locus provocatori, quasi jam promissa. Aderat dies alter aderat
Orator, aderam et hospites letitia singulariter expectata ingenij
utriusq subtilitate pfecta. rem otiz a p grandio tal mensis
licundis, potuq calido q more absoluto. itum est in aciem, et po-
Societate affumtus Orator, ille q concionatoribus Pater. orsus est
a Evagatione pratiminari, interrogando provocatorem, ne abemus,
an persuadere omnino debeat, bonorum et Substantiae tran-
spositionem, adhuc in vita sua Societati faciendam, an vero
post mortem de utaq ab. reposuit provocator ille diffimus.
nulla ratione in vivis, De post mortem, ne qua mentem tam
improvidum se fore, et Substantia sua in vivis sese spolia-
ret, aut mutilari pteret, Sum proinde persuadend. conati

in locum converteret, ut post obitum suum Iuditham hibi ha-
 berent. repasuit plenus ad hoc Linatate Pater. hoc quidem ne-
 mo in animum meum inducet, ut cum in finem velos aperire
 vel verbum loquendo perdam. nimis enim vile est, quod amplius
 comedere homo nequit, deo offerre in oblationem, quod Saturnus
 Dominus in orbe relinquit, mancipiorum, tigarum, aut ca-
 num est obsequium, illud adhuc ut deo donet, tanta delibem-
 tionis sit, ut persuasione postulet. absit hoc animi, ut pro offer-
 ratione, morte tibi fauces praeccludente, in orbe relicta, deo
 offerenda, et levius ipse perirem. in vivis si dona tumen-
 ter funderet. adsum qui id loquere et persuadere paratus me ac-
 ci et auctoribus deo, cetera obmutesco, neque quam probo quod
 factus hoc Patri dicto Provocator Illustrissimus, diffimu-
 lavit animi motum, et facit interpositis, non admi-
 concionatori patri sua proferre argumenta nec funderem
 Bonorum ac Substantia sua in vivis pro huius abrenuntiati-
 onem, et traditionem; abruptum itaque est ingenium in bellum
 ante congressum, et proximum in genus certandi in pro-
 tore in posterum remisit. discursibus alijs ab hac Materiam
 longe remotis tempus ^{religiosum} datum impensum est. De ^{classis} ^{motu} ^{et}
 pro modico temporis intervallo praeter motum suum, cogitabundus
 Subtenuit Vir Illustrissimus, ut affideret in hos per eundem quatuor
 et quid ita abruptus hilaret, iuncti ex eo quod vident, Repasuit sub-
 ridendo: Pater concionator, aliquid quidem per suavit, et parum.
 terminataque confabulatione, Patre domum revertebat, et rei se-
 si ritem ex post antibus domi referente, abruptam nempe esse loquen-
 di potestatem. attamen vir Illustrissimus missis et subveper-
 eundem diei mille florenis in instructioni Ecclesiae impendo. di-
 per servum significari fecit, id minus val hibi mitti pro affum-
 ptis persuadendi conatu. vixque absoluta est; ita certe religio-
 fictiam cum quid impetrant, non absque aculeo et vexa ac-
 bitate id obtingit, si ipsas largiens in tenebris eas in videri
 nam possessiones. at nec haec grata videntur deo, paucis
 leporeque aculeati. Bonus praefatus Illustrissimus, qua-
 jor ab huius Substantia, amisit abruptus ad solatio, nam morte ob-

Ius discessit ab intestato, quæ hinc amicis ejus, factum est, ut
Substantia tam nobili tota ad herendos devoluta sit amicis
in Borussia existentibus, ipse vero ex petitione sua in habitu religi-
osa sepultus, utinam etiam in affectu. Sunt namq. Legittimo Alij quor-
um etiam potiori auctoritate parum deo grata, minus in mentem.

Timendum forte saculo videt ne opes in interitum exerceant,
aliunde nimia. ita certe cum favore tanto saculi. nimia
oculis in vitiis facile credunt, licet a re alieno gravata in filiis
Saculanum, à quibus premi præmiu est, susculandis; aspi-
ci sacula Superiora quantum abij usq. nunc ditati sint, qui
olim ad cantandas dñi laudes uno in canobio 300 nuncia-
bant fieri dñi. fundiq. abundabant Regijs, ubi sunt. et comen dimine
At quod emulendum auctis Patriæ et Regno. confer ea quæ la-
Libus tuncarijs, pompa vana, et abij subjecta, et varia vi-
vendi ratione à saculi filijs dissipant Parentum cum dolo-
re et bonor. familia jactura multiplici, et hoc aestimandum
h. proficuum Regno ac utile? Religiosi, id vel diu diu de-
disse huius pro filijs foret piaculum, et reipublicæ damnum
excidium, omni studio averendum. At cui nocent magis
cui, damnosq. magis quam h. bi ipsi sunt, huiusq. Filij, dum
eis alendis atq. Religionis providendis subtrahere media gan-
dent, coguntq. de non methodo fortunam quære, minus salu-
tiferam

Est ergo multitudo ordium et domiciliorum Religiosorum
etiam mendicantium minimè oneri, sed parentum ac ipso-
rum filiorum, Relationis levamento. Non detrimento patriæ
sed annua exempli exhibitione, in Sacerdotum numerum summo
emolumento, nec Saculanum damno, si eis obveniat
beneficiæ manus, aut hereditas, aut legitima. nam bonum
Religionis temporale, intimè coniunctum et inseparabile à
bono Saculanum, quia non huius prolibus sed filijs saculi fit
accessio. præstatur custodia, studeatq. seminati, et augmento.
Contra quam Hostilia præstitisset, Passula tam boni
Religionis et Ecclesiæ ut male jam tunc ambiebat à Con-
cilio Basiliensi exhorisset bonorum administrationem.

Liber IV

revisu

De publicis artium et Scientiarum Stu-
dio in Regno Boemia ad erudendam Nobi-
lem Iuventutem, ac praecipuis doctissi-
ma Universitate Caroli Ferdinanda
Pragensi.

Caput I.

De Universitatibus in Regno Boemia
historica epitome priorum saeculorum.

Sunt studia Regnorum publica, Ignes qui-
dam in publicam utilitatem ardentes et lucentes,
Lucentes quidem, quasi vel Phaeus utili fulgore
Navigantibus in viarum cynosuram per ma-
ria et fluctus praerenderum medijs in nocturnum
tenebris levabat, aut Rhodius phosporus in por-
tum festinantibus liburnicis ad propulsanda
naufragia praelucebat. Lucent haud absenti-
liter in publicam felicitatem proficiscentibus
ad fortunatas Sapientum ^{flori} floridasque Insulas,
et ardent, quasi providi in sui conservationem
pabulum exigunt, aut quod arripiunt, in igne
libitumilem qui itidem ardeat luceatque conver-
sunt.

Inter illa publica Regnorum studia illa esse
feliciora nemo est qui dubitet, quia non modo alios
Multas docent scientias docendo, sed et novos
ipsa Magistros e discipulis generant, et quasi
in pariformem doctorum classem transformant

in continuam & ipso gremio suo Scholiarum
rum Successionem, et conservationem, quoniam de
ficiantibus, per communem mortalitatis legem vo-
de Studio publico mentissimis, alios, de longinquo
et alienis & Terris in Successionem et quare nec
evocare sit necesse. atque adeo recte constituto, à pu-
blica potestate Studio, genina inest cura sollicitudo
quod, una quia alios quam optime in formam præ-
parat Patria Nobiles, ex quibus honor sibi adorg
ipsa recipiatur, altera, ut Subjectis in Substitu-
tionem non destituantur usque abundet, in sui
de gremio certiorum conservationem, magisque bla-
tiosam.

Studia ejusmodi Publico latissime lumen
tia, et ardentissime fulgentia sæculis recentibus
lapis numeravit Boemia Regnum, prout illud
Ducatum utriusque inferioris ac superioris Silesie com-
plectitur una cum Moravia Marchionatu. nume-
rat inquam complura, quæ hic epitome historica re-
fero, quæ in decursu operis, levius clariori notitia

Prima eaque celeberrima, antiquissimaque
in Regno nostro patris, est Universitas Caroli-
na Pragensis. Fundata à Carolo Imperatore
hujus nominis IV. Rege vero Boemia ejusdem no-
minis I. conquisitis, ac advocatis Sorbona, tunc
in Europa florentissima Academia optimis quibus-
que Magistris, incunabula sua debet illigentissimo
lesan. A Rege plurimis ac insignibus ornata pri-
vilegijs. Ortum suum ^{habet.} numerat ab Anno 1347.

plura Legi de ea fusiora genera haberi possunt
ex fideis Authoribus Balbinus ^{Georgius Fabricius} et Regino Poi-
sephus

illud memorabile ea de veritate refertur, quod ipsa se
 Sani Caroli Majestas quadam die disputationi ipse afficiens
 monitus ad sanam a purpuratis, morientibus, respondit.
 Nihil inquit tempus est mihi, nam caena mea haec est.
 Erant ^{Adversarij} foris in ea quia Collegia promotionibus varijs in
 stituta voluit nempe 1. pro boemis 2. pro moravijs, Anganis
 et Savijs. 3. pro Polonis. 4. pro Bavarijs. 5. pro Saxonibus
 Lingulis sua tribuens Collegia. quae brevi annorum inter-
 vallo in eam crevere multitudinem ab alijs aucta et fundi-
 ta, ut multorum millium numerum ex superarent, do-
 nec haec in Boemiam depascente frequentiam hanc inde
 cretus deformasset, amplitudinem ac numerum dispersisset

Gregorius 14
 commun. in gesta
 Alphonso

Alteram Studium Universitatis publicam Pra-
 gas illius Fundatore Augustissimo Ferdinando I (Ca-
 se ac Boemiae Rege, dum anno Domini convocatus, Ro-
 ma Societatis Jesu Patribus, Anno inquam 1562. in
 Collegium Clementinum seu Pragae ad S. Clementem, erexit
 in eoque Universitatem à suo Augustissimo nomine na-
 cupatam Ferdinandeam fundavit, ejusque Rectorem
 eundem de Jesu socle, qui Collegio datus fuerat praesse
 constanter voluit. haec demum Ferdinanda Universitas
 à Honoris Ferdinandi I Successoribus, Maximiliano
 II. Rudolpho II. Mathia alijsque multis confirmata, alijs-
 que multis privilegiorum gratijs et ornata, ampliatam
 est. Separata sua tam theologiae quam philosophiae
 agebat Scholarum exercitationes, à Carolina, donec post
 bella, et calamitates Regni Ferdinando III Imperatori ali-
 ter disponere placuit, ut infra de Antiquitate Latina, dicetur.

Tertia Universitas Moravia in Metropoli
 Olomacii Episcopo Olomacensi. N. Prussinovio
 Collegium ibidem Academicum fundavit, quo
 cum Auctoritate caesarea Ferdinandi II Academia

videtur nomen et
 communis quod dicitur
 ad historiam

plena ac Universalitas con Surrexit ab ijs dem Aug^u
 tissimis, à quibus Ferdinanda Pragensi, confir-
 mata clementissimis gratijs aucta ac cumulata cum omni
 jure et potestate aequali ceteris p^{ro} orbem Universitatibus.
 Sorbona, et aequè ac pariformiter. Etq^{ue} Universitas
 Societatis Jesu sub collegij capite Rectore hunc Ma-
 gni fici, et Cancellario de Societate eadem Patre ei subordi-
 nato, quorum de consensu, Actus publici et graduum in hys mi-
 ac honores, peracto cuiusq^{ue} tentamine distribuunt ac pu-
 blicè conferunt. frequenter ea constanter fuit Nobilitate
 morava austriaca, Hungarica, Polonica, ac Libera ipsa
 piasquam universitate sua Leopoldina gaudet.

Quarta deniq^{ue} Studij publici et Academi-
 Universitas in Boemia Regno sua tota in latitudine
 accepto est Alma Universitas Leopoldina Wratislavi-
 Societatis Jesu Collegij in Silesia Ducatu. creata et
 plomate Regio firmata cum auspicio hui^{us} Seculi Anno
 Domini 1700 in publicum prodij^{us} vulgata Fundatore
 pijs^{is} memoria Leopoldo Imperatore et Boemiae Re-
 ge. Scientiarum earum facultates gent^{is}, quæ clari-
 ri ad vitam et congruam Inventutis Nobilis, seu secularis
 seu Ecclesiastica possunt. Suosq^{ue} Gradibus Academicis
 Doctoratus Theologici, Juris Canonici, ac Philosophici trans-
 acto rigore tentamine concedunt, pulchrisq^{ue} tomorum libris
 in lacem publicam editis. Sua mox à Nativitate, orbi liberali
 innotuit cum splendore, et populi academici auctore.

Universitatibus et Academijs hinc à temponi-
 bus inducta in terras hereditarias minimè hui^{us} J^{es}u
 Augustissimis Favouribus Gloriosa Domus Austriaca, gemi-
 no fere ab hinc Seculo. nata et diversis fundatorum
 gratijs liberalib^{us} creata sunt Studia publica humani-
 rem duntaxat musarum, quæ Gymnasia Societatis Jesu
 nuncupant^{ur} ad erudiendam Juventutem p^{ro} totalem ad in-

i. videtur, Annus ubi
 qui mater

opportuna. ex quibus dein absoluta debet Rhetorica, ad se
veniores Philologiae disciplinas transmigrare, sed quis
Statui congruam quaeratur conditionem in Trifolii
Argentii, et Universitatibus.

Caput II

Universitatis Caroli Ferdinandea
Pragensis Status, praesens, ad Saeculi
nostri erudiendum, et instituendam Ju
ventutem Nobilem Sufficiens abundansq[ue]

Augustissimis Ferdinandi III auspicijs Anno
ab incarnatione Dominica 1654. die 4ta Martij gen
na illa Suentiarum Universitas Pragens Carolina
ae Ferdinanda belis Jesu. publico applausu populi
Academici, Authoritate Caesarea confirmata, et in unam
composita Nomen ex re sortita est et promulgata in
magna Aula Carolina Universitas Caroli Ferdinandea
Rectoribus Magnificis alternative anno claffo
eligendis ex facultatibus Singulis. in quas divisa
fuit nempe quatuor. Theologica Juridica medica
et Philosophica. Cancellario autem Universitatis
huius perpetuo Celsissimo et Reverendissimo S. Dom. Inge
ny Principe Archiepiscopo Pragensi.

Constitutis primum quatuor distinctis facultatibus, quo
rum singulae ex Decanis, Senioribus et professoribus con
stabant Juridica et medica huius cum insignibus, a
quod Carolina Universitatis manserit collegia Sen
lana, characteresq[ue] et tituli Constitutionum S. C. Ma
jatis. Solis harum duarum facultatum Senioribus in
artibus attributi, et bonorum Universitatis Caroli
ae in spectio. cum Universitatis Rector. Actus autem
publici, quales sunt Disputationes celebres pro
motiones in Baccalaunos Magistros Licentiatosq[ue]

Doctores, et alij, in Aula Magna Carolina abfolvunt

Habet hæc Caroli Ferdinanda Universitas unita
 suam de Gremio Magistratum Academicum, qui consti-
 tuitur ex Rectoro Universitatis Magnifico, quatuor Deca-
 nis et quatuor Senioribus Facultatum, consequenter
 ex personis constat non tantum Sæculanbus sed regu-
 laribus. ^{in jure} Notarium quoque suum Syndicumque sibi con-
 stituunt, Doctores quævis sibi facultas deligitur, Seniori-
 bus autem sunt perpetui, Professores harum faculta-
 tum, Audita Universitatis in formatione, Rex nominat,
 quicumque autem hoc fore privilegium quod omnes inter
 has Magistrates antecedit dignitate. ^{et} gaudere vult oppor-
 tet esse civem Academicum, qualis sit omnis, ille Audis-
 sus, qui facta promissione, et subscripta verborum for-
 ma Juramenti, nomen suum in Scribi facit in matri-
 culam cujuspiam facultatis.

Est hæc Universitas Pragensis multis in lignis casu-
 rum dotata gratijs in favorem informanda Juventutis Nobilis
 seu Sæculan seu Ecclesiasticæ Statui accommodatis, quæ alibi
 facile reperirentur ut supra notari hic dantur ad adiuvium, quod
 Serenissimorum Principum, ac Ducum filij in ea suam
 præsentem, et posteram consequi eruditionem non dubitant, quorum
 Syllabum non exiguum oculis subjiciunt ydem Historici de
 Universitate Scriptores, Duratque Universitatis hæc apud
 externos, estimationis fama, quæ libris pulcherrimis
 commentarijs sublimibus veteribus, et recentibus crescit,
 in ipsis ut videre est Scientijs facta auctor potius quam
 deficiente, et contraria.

Non habet proinde Regnum nostrum in clu-
 quod pro Juventute sua nobili proficuum esset, ceteris in-
 videat Regnis, quod ipsa non habent abundanter in suo
 licet quædam liceat ad æstimationes, et civitatisque regis in regiam sapientiam
 in inanem curiositatem

Pragensis
 Magistrates
 Et præceden-
 tia prærogativa,

eo in Super Seminibus, huius Pragensis patris Scientiarum ditissi-
 mo, Emporio, Universitati Sive Pragensi Caroli Ferdinande
 suos concedere filios, moveri possent Illustissimi quoque pro
 genitores, quod Universitatem hanc in hoc perverso uti un-
 gulo nostro, immunem omnino ac ab omni remota tam pe-
 culo haereticis, Iansenismo, Calvinismo ac Lutherismo,
 imo à proceris morum adhibitis, Heretico Politicis, Machiave-
 ismo spiritibus politico, arianis curiosis illicitis esse noverim.
 ad quam nemo in membrum Academicam cooptatus minus ad
 Cathedram admoveatur, nisi Orthodoxa solius Romanae fidei, &
 concilij Tridentini aeterni Laterani huius scriptum emissa
 fidei professione, in super Iuramento de inviolata conser-
 vatione B. V. Mariae ad dicta fidei haec doceat certitudinem
 annuatim hoc Marianum Sacramentum coram Principe ar-
 chiepiscopale Pragensi, Regniq. Praeceptoribus sumis ac Magna-
 libus Boemis in facie Ecclesiae Tergensis, dicto primò cor-
 am eodem à Theologiae doctore Panegyrico, intra festi con-
 ceptionis inviolatae occurrente Dominica reiterent in-
 re noveritq. toto Universitatis Corpore huiusmodi facultatibus ac
 Auctoritate ad gratitudinem, pulchrum, etiam Nobili Adolescenti-
 a et exemplo et stimulo, quanti Dei cultus et Sanctorum
 veneratio conferat ad incrementum Sapientiae, et conse-
 rationem Academicam.

Patet itaq. ampliusq. mox infra patebit in singulis
 facultatibus Universitatem Caroli Ferdinandeam Pragensis
 in debito statu, tam quoad Substantiales Facultatum Scien-
 tias, quam quoad auctorias suum Cursum institutionis
 Iuventutis, aeternica etiam Nobilissima felicitate, ac fer-
 ventur, in abstr. Lectionum et exercitationum intermissione
 coartis florentissimi prosequi, et non sua cum consolatio-
 ne de gremio huius institutionis Literariae ac Scientiarum
 hodie tam humos Boemos, Regum Consiliarios, Bellidum
 sumisq. busq. aut affidere aut praesidere Regni dicasterijs
 sumis, Regni solius patriae cum emolumento et ornamento

De quod ayo publicum Pragensis Universitatis Studium
 à suo hodiernum exultationem publicorum fervore nonde
 scire, dico in super et fervore hodiernum in cruisse, et ampli
 tudinem Scientiarum, ac cultura in auctoris compluribus
 his huiusmodi jam eruditione, quod non sicutia capita per
 singulas facultates doceant, suo ordine.

pra legat seu Theologiam polemicam doceat. per 3 hora
quadranter matutinos. unusquisq. A quamvis Theologia
Scholastica seu Speculativa respu doceat Magistri et doc-
toris maiora hanc amplitudinem in annos octo extendat, ut
cursum totum Theologium citius expleat docendo n' conser-
tur, quia tamen gemini Professores Theologiae Scholas-
ticae assumi solent, ut circa a discipulis seu Scholanibus The-
ologiae Auditoribus tota maiora Theologiae hujus intra annos
quatuor absoluitur, cursumq' finit.

Est autem partitio maiora Theologiae praefatae in annos
octo distributa ut sequitur

Anno 1 Tractatus de deo uno et trino. ~~et~~

Anno 2do de incarnatione.

Anno 3 de virtutibus, vitijs, peccatis et gra-
tia.

Anno 4ta de fide spe et Charitate

Anno 5to de Iure et Iustitia

Anno 6 de Angelis, beatitudine, et actibus
humanis

Anno 7. De Sacramentis in comuni, et singulis
in particulari

Anno 8 de Poenitentia extrema unctione,
Ordine et Matrimonio.

Huius Scholae adnexa est Sacra lingua seu Hebraei-
ca quae quotidie hanc lectionem a praedicti habet per
Professorem pariter de civitate quam a potiori An-
ticipi Theologiae incipere solent. ut nempe Latinae cum
characterum pronuntiationis et constructionis noti-
tiam acquirant, quae sufficiat ut se ipsos propriis fue-
nt aut libuerit perficere valeant. Professores ad ipsos per valem
lectionem prompsemp per concursum

Abconquirat ad
consequens hic
quae maiora cupiunt
anni

Theologia moralis live practica maan hanc in annu-
quatuor dispartiens à Seminij etiam de civitate hanc
traditur Professoribus publicis, hora una mane altera
de meridie, cum solitij Scabelli disputationibus ac circalij

Art. Stud. 22

Partitio autem maius quae traditur à Professoribus casu unum
conscientiae praesentibus in ratione studiorum hanc sem
Regula Professoris casuum conscientiae 2 q. 1. hanc. Locat.
unus Professorum biennio explicet sacramenta omnia et
censuras praeter hanc hominum status atq. officia Alter bi-
ennio item decalogum in cuius septimo precepto agit de
contractibus. Semper leviter attingendo quae minus
momenti aut non ita propria esse videntur.

Ratio autem exortationum Theologiae scholasticae ex
ratione studiorum consistit in sequenti methodo.

Lectiones scholasticae exipiantur calamo ab auditoribus dicta-
le in calamum Professore per 3 hanc quadrante, una ex-
planata.

Diebus singulis habentur circuli, hoc est convenienter in
circulum certis numeris designatis repetitis et disputatis ma-
lectionum. Singulis item diebus hora una disputatur in Sa-
bello, duobus defendentibus, duobus opposentibus praeside Professore.

Primis mensibus, inchoantur disputationes sub omni
varia, simul ac mixtae in Auditorio Majori coram Recto-
re et Auditorum Praefecto ad eam rem tota facultas, usq. usq.
ad pascha. et maan tradita utriusq. Professori ita digentur uno
quoq. disputationi praesentibus.

Item primis mensibus, celebrantur disputationes publicae par-
vi actus, id est disputationes ex parte una duntaxat Theologi-
corum, qui ad defensionem Universitatis admitti disponuntur
et actus durans biennio. quater complectens argumen-
opponantiam unum quodq. semel hora.

Eandem sub quadragenaria de casum incipiunt Theo-
logorum 34 anni Examina ex Theologia scholastica. hinc
Theologia controversistica unius hora hanc per gradu hanc

laureata Theologia, quae est dispositio ad gradum licentiatum et
doctoratus Theologici

item assumunt eodem tempore tentamina per biennium
in quatuor primis de facultate doctoribus. Theologorum etiam
annui pro Artu magno seu disputatione et universa Theologia
Scholastica, per integram quadragesimam, per duas nempe horas
matutinas, et duas pomeridianas, et non habet dependentem idcirco
Aula Carolina. et quibus potest non exigui esse momentum ad gradum
aspiciente Doctoratus Theologici, neque tamen eorum penuria est.

horum in laborem consolationem succedunt promotiones
ad Academicos honorem gradus Baccalaureatus, Licentia
tus et Doctoratus in Auditorio Carolinae aule. Illud
doctoratus Gymasii promissum ^{non} obvenit. De eo primum
tempore, dum vel canonicatus ^{beneficium} vel minimum unum Majoris
Parochiae aliquod beneficium obtinet, qui Novus Doctor honoris
vestiendi sufficienter ⁱⁿ praesentia praeferat ^{et vivendi facultate} neque infrequenter
est in hac usque tempora affectabilem fieri Aulam Caroli-
nam per bonos Reverendissimos et Illustrissimos, canonicos
infulatos Praepositos et Decanos, et Vicarios Curatos, qui Bac-
calaureatu fuerunt etati huius, et insignibus doctoratus catenis
condecorati gloriantur.

Habet in super inclita haec facultas illud etiam
quod pro longam et ipsa suis in promotionibus annue
Subtilia ac diffinita coram populo Academico resoluat
proplemata, seu Scripturistica, seu Scripturistico polemi-
ca Sapientia sublimitate audire abrupto resolvat cum
Satisfactione, illa ipsa etiam tam à privati quam
hinc capitibus, atque dicantur per litteras conlata et
casum resolvendum dubijs suam sententiam addere
desiderant. ita semper à haereticis suspitione abiguntur
nis, estimata ut in 1733. de Lubona Gallia Theolo-
gica facultas de his optata huiusmodi actis, notitiam

eum in finem, ut ^{ac felix} perperam tibi à vulgo, aut malevolis injar
 circa nullam Unigenitus potestati onis notam ex toto
 fidelis Mater apud filiam deler et si qua nam potuit opinio
 cui etiam officium reddidit et congratulationis Pragensis
 Universitatis facultas Theologica.

Nec Patria nostri Regnum utilitatem, et fructum ab
 hac facultate manantem, seu in Praeules, seu in verbi divi
 ex in iis praedicatores seu hujus et heremum impugnatores
 nos celare hoc nostro etiam Saeculo potest. cuius bono in
 dei Gloria Studia sua impendit, tam publicis in quibus quae
 calanis et libris illustribus, quorum brevis syllabus hic
 subijcio, ut praesentis quoque Saeculi et temporis nostri con
 stantius facies, et ^{quo impetum} status praesentis elucescat.

Catalogus librorum, qui à Facultate Theologica
 Universitatis Carol. Ferdin. aed. Pragensis hoc carre
 re Saeculo ab anno 1700. usque ad annum 1740 in lau
 re publico Patria bono in Polonia prodire.

Scripturista.

Lege hic catalogus
 ex archivo facul
 tatis Theol. Praga
 et in hujusmodi
 librorum ac in fira

Videat catalogus librorum editorum qui Legi
 suppeditatus Praga.

Consignatio Librorum qui hoc corrente Saeculo XVIII
ad annum usq; ejusdem quingagesimam ex univer
sitate Pragensis facultate Theologica, et vix de
ea meritis civitatis Jesu, bono publico in lucem pro
dierunt, Typisq; mandati sunt.

in folio. Epitome Theologiae Scholasticae P. Francis
ci Wolker. Tom I.

ejusdem Analecta Theologiae Tom II

Biblia immaculata Viti Scheffer Tomi I. & II.

Repertorium Juris Canonici P.

Pragel Tom unus

Tractatus de Matrimonio Joannis Kugler Tomi duo

Tractatus de dispensationibus ejusdem Tomi duo de diver. typ.

Lexicon magnum Hebraicae Linguae, L.

annij Haselbauer S. I. in folio.

in Folio.

Stragenis Cat. et Liber vitæ scripturæ figuræ S. Crucis continens. Autho-
re Ferdinando Sieghart P. I. in folio

In fallibilis Ecclesiæ Romanæ Authoritas in legitimis generalibus
Concilijs definituribus authoritas fidei et morum.

prævic autem ostendit: solam religionem Romanam
Catholicam, esse à deo revelatam, adeoque solam præ omni-
bus alijs infallibiliter credibilem et credendam, data
hunc Chæresum et et conciliorum historica compendiosa
notitia R. P. Josephi Dalbert P. I. in folio

Libri Iustitiæ in carnati Dei filij Phosphory Divus Joann.
Baptista eloqjjs symbolis lematy atq. questionibus hys-
toricis illustratis. Joann. Seidel P. I. in folio

Templum honoris Gloriæ Virginis Mariæ sponsæ Dei hominis
Nativitatis Divi Iosephi eloqjjs symbolis lematy atq. ques-
tionibus hystoricijs adornatum Idem in folio

Collegium Apostolicum atq. ejusdem caput illiusque Jery
Questionibus hystoricijs propositis. ejusdem in folio

Principes Theologorum, Theologus doctor Angelinus Magis-
tratus Iosephus Dei Jesu dilectus discipulus Joannes Evi-
gelista Questionibus hystoricijs illustratus
Idem. in folio

Præsidium et decus Religionis Christianæ et Regni Ro-
mæ seu Venerabile Capitulum Sacrae Metropolitanae
Ecclesiæ ad S. Vithum, cum Subjectis Questioni-
bus hystoricijs Polemici Martini Pirchæ a
Ciatis Jem. in folio

Aqui Immaculati incrementi sacrificii oblati ad ven-
tus Juratos Eucharistiæ Hostes triumphus Joann.
Seidel hylis Jem. in folio.

Selecta conclusiones Theologicae in duobus Tomis Maggi-
miliani Witwulsky. Vr. Iagu. in fol.

Anima Immortalis in corpore mortali Theologica-Lingua-
nistici Aolemice controversitiae, in serijs questionibus
nova libri et Linguanistici proposita. Matthaei Wei-
nachti Vicarii Ieru in folio minore

Quaestiones Linguanisticae super vita et Mythenj D. N. Iesu
Christi per dversi generis observationes instructae
Francisci Kolbe Vicarij Ieru in fol.

in 4to.

- Ann 1729 Cantica Canticorum Novi Testamenti notis scripturistis et
posita variis Expositione interpolata Joannis Hillibrand
Licitatis Lem. in 4to
- 1733 Sacramentum Poenitentiae in tres partes distributum Josephi
Dallmayer Licitatis Lem. in 4
- 1731 Theologia Quaestionibus Academicis, considerationibus, reflexio-
nibus atque documentis moralibus intertexta. Joannis
Biderman S.J. in 4to
1732. Divina Trinitas methodo Scholastica cum observationibus
Scripturistis proposita. Joannis Klausal Licitatis
Lem. in 4
- 1715 Liber novus in Maria Matre dolorosa propositus et explicatus
per veteris Testamenti Typos Ferdinandi Hyschani
Licit. Lem. in 4to
- 1716 Gloria Magna Thauraturge Culmenis in Boemia inteme-
ratae Virginis Mariae. ejusdem in 4to
- 1723 Quaestiones Theologiae, cum nonnullis quaestionibus super
Thaururgam vitam et obitum Divi Joannis Ne-
pomuceni. Caroli Liebert S.J. in 4to
- 1737 Amussis vitae moralis, sive Conscientiae propriae et inter-
na actionum humanarum regula Josephi Gill S.J.
in 4to
- 1739 Homo mortalis resurgens ad immortalitatem metho-
do Scholastica expressus Theologice. Ejusdem
in 4to
- 1744 Dies Domini Magnus, maxima et minima lucis et tenebra-
rum opera revelans, Per judicium Universale Quaestio-
nibus Scripturistis, Auctoritate et ratione fundatis me-
thodo Scholastica expressum Ignatii Thomas Licitatis
in 4to.
1745. Optima male partorum Restitutio, sive Decisiones practicae
selectorum Casuum Conscientiae Matthaei Weinacht S.J. in 4to.

Palmas de profundis aeterni expositus. Andrea Felt Societatis
Iesu in 4

Quaestiones Theologicae de Fide spe et caritate Henrici 1711
Duffin in 4to belis Iem. in 4to

Sacramentum Matrimonij quomodo impediatur et
pro usa Confessionariorum Josephi Dalbert S.J.
in 4to et quov. Majore semper pressum 1734

Gloria Universalis Canonicon Regularium S. Augustini 1730
Joannis Libig bel. Iesu. NB in 4to vide illud
plenius per errorem positum inter eos qui habent in 8vo

Relatio Historiae Elogiastica, de B.V. Bernardi ad S. Thomam
Thaumaturga cum Quaestionibus Linguae istius eidem
proportionalij. ejusdem in 4to 1732.

In Octavo

- Anno 1717 Immaculata Conceptio Magnae Mariæ. Mathias
 Hayxo br. Lem. in 8vo
 Epitome Theologiæ in octo Tomulos distributa. Joannes
 1718 Absolon S. I. in 8
 1702 Conclusiones Scholasticae Theologiæ, deductionibus Illustratae
 Udalrici Bokay. in 8vo
 1730 Fons inexhaustus Argumentorum divini Verbi Sacrae Scripturae
 in compendio. Bernardi Roschdorff S. I. in 8.
 1706 Controversiae fidei particulares in quibus potissimi errores
 hodiernorum hæreticorum discutuntur, atque inconcussa
 veritas fidei Catholicae et S. Scripturae et S. S. Ecclesiae testi-
 monijs vindicatur Christiani Kharl br. Lem. in
 8vo majore.
 1733 Controversiae fidei particulares captivae ac moderate
 Joannis Klausal S. I. in 8
 1725 Resolutio controversiae Theologico-Polemicae de potesta-
 te Papae supra concilium. Francisci Kolbe br.
 Lem. in 8vo
 1701 Conclusiones Theologicae de Sacramentis in communi, et
 in particulari de Baptismo Confirmatione
 Eucharistia, et Poenitentia. Francisci Wolker
 br. Lem. in 8vo
 1703 Conclusiones Theologicae de deo Trino et uno Eiusdem
 in 8vo
 1700 Theses et Universa Theologia Scholastica Scholasticè deduc-
 ta et explanata. Ludovici Liffowsky brat. Lem.
 in 8vo
 1703 De virtutibus vitij et peccatis, Gratia Justificationis
 et merito. Eiusdem in 8vo
 1702 De incarnatione Verbi divini Joann. Tobel. in 8vo
 1703 De Virtute et Sacramento Poenitentiae cum resoluti-
 onibus de indulgentijs ejusdem in 8vo

- Epist. Quaestiones Theologicae. Joannis Absolon Soc. Jesu.
 in 8vo No 1716
- Anima immortalis post hominis mortalitatem separatum
 perseverans Quaestionibus octo disputata Fran- A^o 1716.
 cisci Kolbe S. I. in 8vo A^o 1717
- Quaestiones Theologicae Scholasticae cum resolutionibus de Vir- 1728
 tutibus Theologiae Fidei et Caritate. Joannis Liby
 Soc. Jesu in 8vo
- Sacramentum Poenitentiae per resolutiones speculative prae-
 ticas explanatum. Eiusdem in 8vo eode
- Theses Theologicae cum Quaestione de praedestinationibus 1733
 Joannis From in 8vo
- Resolutiones de praedestinatione et reprobatione ejusdem eode
 in 8vo
- Quaestiones de summo Eucharistiae Sacramento. ejusdem 1735.
 in 8vo
- Quaestiones de Mysterio ssa Trinitatis. ejusdem in 8vo 1734
 Quaestio de cognitione divina contingentium creatori
 liberorum. in 8vo ejusdem 1736.
- Beatitudo hominis per varias quaestiones discussa
 Joannis Zahradka Soc. Jesu. in 8vo 1737.
 de Beatitudine accidentali. Eiusdem in 8vo eode
- Explanatio tituli de Regulis Iuris libri 5 decretalium. 1729
 Josephi Dalbert Soc. Jesu. in 8vo
- Manuale Theologicum canonicum de sponsalibus Fran- 1730.
 cisci Macasij Soc. Jesu. in 8vo
- Manuale Theologico-canonicum de Matrimonio 1731
 ejusdem in 8vo 1732
- Resolutiones quaestionum Polemico-moralium.
 Joannis Tabel Soc. Jesu in 8vo
- Quaestio Iuris et facti historico Polemica de Conciliis

- A 1732 *S. Romanae Ecclesiae, praesertim Aemulicis. Joannis Libig. Soci. Jesu in 8vo*
- 1721 *Concordia dogmatum Alesuelli cum Janfenio, adversus germinam Romanam Ecclesiam doctrinam explicata et refutata Martini Hlavayzky S. J. in 8vo*
1724. *Sacramentale Polemicum ad materiam de virtute et Sacramento Penitentiae Scholastica Methodo perfractum, complectens varias hujus temporis controversias. Francisci Christen Soci. Jesu. in 8vo*
1733. *Dissertationes Polemicae de celeberrimis controversiis. Joannis From Soci. Jesu in 8vo*
- 1739 *Vindicta Ecclesiastica Joannis Zahradka S. J. in 8vo*
- 1740 *Doctrina practica ratione et Auctoritate firmata, Injustitiam Apini laesi reparationem compendiose exhibens Francisci Wesinger Soci. Jesu. in 8vo*
- Libella Theologico Polemica veritates Catholicas cum falsariis moderati haereticorum ponderans P. Pars 1^a de Ecclesia Salvifica. Pars 2^a de Sacramentis Pars 3^a de deo Uno et Trino ejusdem in 8vo*
- A 1743 *Amplis vitae moralis, seu conscientiae proxima inlebens actuum humanorum regula Josephi Gell S. J. in 8vo*
- 1744 *Salvatus virtutum Cardinalium Quaternarius ejusdem in 8vo*
- 1735 *Resolutiones de Sacramento Ordinis. Joannis From Soci. Jesu in 8vo*
- 1738 *Epitaphi Theorico Practica Super Praeceptorum Ecclesiasticorum quinarium. Joannis Zahradka S. J. in 8vo*
- eadem *Quaestiones de Sacramento Extremae unctionis. Ejusdem in 8vo*
- 1739 *Ternis Praeceptorum divinarum ad cultum Dei pertinentium ejusdem in 8vo*

Candidatus Sacramenti Pœnitentiæ administrandi Germania An 1729
 Expedita Notitia pro hoc munere congrui obeundo instructa 1741
 Bernardi Graftolt hœd. Iern. in 8vo

Expedita de impedimentis Matrimonij notitia. eysdem in 8vo 1743.
 Tractatus de Contractibus ad Iustitiæ balancem applicatis per 1744.
 ademptratis, quæstorum Acafum illos concernentium re
 solutiones combinatas. eysdem in 8vo

Gloria Universalij Canoniconum Regulærium Sullerancensium 1730
 Ordinis Apostolici S. Augustini, varijs incidentibus et pro
 ble matij Theologico - Litteraristico - Antiquis Illustrata
 cum Theibus Theologicis Authonitate et ratione probatis
 NB Joannis Libij hœ. Iern. Bin 4to transferatilluc.

Theologi

Controversista.

Canonico-Morales

Asceba

Hebraei

Canonici

Varij

Hebes proinde lector vestri currentij Seculi
ende Universitatis Caroli Ferdinanda Facultatem Theo-
logicam vigere hodieum et florere reversus ad abundantiam

Intus non deficiunt cum à primario fervore, sed
 longe magis proficiunt, novo specimen auctoris his quo
 hac hinc annis suam comprobabat solertiam, dum propter tem-
 porum primorum morem, prolationes suas scripturísticas
 et controversísticas, in propositiones et Theses collectas publi-
 ca in Aula Carolina dissertationi proponit. idem est de au-
 rali, ut publica Auditorum testimonia loquatur, nil
 omnino, quod ad Theologum perfectum, et eximium faciat
 videt, à Nobili Juventute, seu ad dignitates seu ad
 Status Religiosas sepe dignum et excollebat in pa-
 tria Boemia regno, etiam in hoc Lincio in o' annis, pro
 sentibus, quae cum q' ratione desiderari ^{posse} possunt, et modo
 Lincio amplecti quidpiam velit.

Caput IV.

De inclita Facultate Iuridica Almae
Universitatis Carol. Ferdinandae Pragense,
et publico Iuris utriusq. Studio Threntissimo

Habet inclitum Boemia Regnum nostrum, in hac fa-
cultate Europaeo orbi nobilissima pretiosum admodum quo gloria
non possit cymelion, ut in ipso et hunc pro nobilis Juventis Inphi-
lutione optima eruditionis Thesaurum, et splendorem, et em-
lumentum acerbissime deprecidantur angit, et nostris quidem
annis et temporibus, i. cuius gremio summa quodq. dicas
feria, cumulate provisa et videt et gaudet vixi Iure
utroq. clarissimis, et quam peritissimis, ut omnino ea
in eruditione exeras adire regiones, Supercaraneam,
utinam non dampnosum esse censei possit.

Est facultas Iuridica Universitatis Pragensis
jam a Caroli IV temporibus celeberrima et vetusta
te, et Scientiarum, ac Iuris prudentia in tradendo
dexteritate celeberrima, Sub tutela sui Divi
Iovis. annua ejusdem Solemnia in Eulelia Tei nunci-
dich per Auditorum, aut Iuris utriusq. Candidato-
rum designatum Paenequico, ad aras Sacrificia
oblato celebrat Solemniter. Renovat item atque
ac cetera facultates ante Juramentum de Itima mela-
te Virgini Virginis Conceptione Juramentum intra eandem
festi octavam cum tota Universitate in Corpora et insignibus
suis coram Summo Archi-Episcopo Pragensi, et Magistro Locum
tenentibus in facie Euleliae et totius Populi Academici.

Constituit haec Iuridica facultas ex personis huius-
modi. Doctores nempe, qui a facultate et gremio

Item Seniores qui perpetui est, ac Professoribus juris actualibus
quos Sua Regia Majestas nominat, ipsique Seniores hujus
Clanissimae facultatis titulo donantur S. Cas. Majestatis
Consiliarii. Membra hujus Facultatis constituuntur
per legitimam seu pro more immatriculationem, et praeter
ipsos Juniores Auditores, etiam ad hanc facultatem perti-
nent Artis digladiationis Magistri, qui eam Praga in
commodum et exercitationem Nobilibus praecipue jam adultioris
Juventutis Praegae de gentibus aliorumque Auditorum proficien-
tibus, aut Stipendia publica habent, seu non habeant.

Seniores Domini hujus facultatis bonorum hominum
ad Universitatem pertinentium in ^{ac disciplinam} spectationem habent cum
Auctore magifico, Decanorum Titulus ac Professorum
est. Clarissimi: Decanis additis spectabilibus ac Clanissimis
Collegia Sua in domo Carolina quatuor celebrant in Au-
ditorio Juridico totidemque ~~Professores~~ numerant Professores
res Clarissimi, qui publicis praedicationibus Jus universum
ponunt Statutis hujus, tanquam Professores Regii publici
ac Ordinarii nempe

- Primus: Professor Sacrorum Canonum
- Secundus Professor Codicis, ac Juris publici
- Tertius Professor Pandectarum.
- Quartus Professor Institutionum Imperialium.

Praeter publica illa Jura utriusque Collegia suis quoque
in domiciliis ad id dispositis, in majorem Auditorum, et comodi-
tatem, et utilitatem praecipue Nobilium quorumque Clanissimorum
Dominorum Professorum habere consuevit, in quibus speciali-
tatem industria, et admirabili cum profectu Juris, ~~Auditorum~~ juris
tam Sacrorum quam civilium exponuntur subtilitates, ac id quoddam
ad id Auditoribus, ut verba Professorum ne memoria excidant, calamus
capere et clam notare observati sint, et qui Professorum hujus artium
sunt.

+ p^{er} p^{er}ta Westphalis
magis, p^{er} p^{er}ta
et imp^{er}ialis
et p^{er}ta

quod hodie unum
videtur p^{er} p^{er}ta
fias et non d^um
omni curiositate in
ex p^{er}ta Audia se
abduci p^{er}ta

Illud et silendū et singulari encomio Tribuendū
est huius Clarissimae facultati; quod Auditorem p^{er}ta ceteris au
menissimum, et Nobilissimum, atq^{ue} à ^{feris} longinquis afflu
entem se habere videat. Testis digni huius nostri temporis, me
Lepi^{us} Lepius, immo frequentius in Magna Aula Carolina
Solennis ex utroq^{ue} Iure disputationes, et Soli Illustrissimis fi
lij tam Defendentibus quam in Solito numero strenui
opponentibus constituisse. palamq^{ue} comprobasse quanta
huius in Studio Patria Nobilitas erudiri possit, si p^{er}ta velit.
De neq^{ue} cam^{olim} Auditorem Iuris seu Nobilitatem, seu Multitudi
nem admirari velim. praeterquam enim ipsa Sacrorum Cano
num ac Iuris prudentia^{is} statius, ex ipsa sui praestantia, omni
hominum Status supra exposito, Summe utilij ac proficua dig
noscat^{ur}, Nobilitati maxime conveniens, et necessaria ex
tra omnem dubitandi locum, esse censet^{ur}, ipsa tamen Studij
hujus Praeceptis docendi dignitas, exercitandi methodes et
fervor disputationum^{um} publicum conspectu, et Procenium et
Parentum, et communis populi eruditi acclamatio, et mentis
publicum inde emergens, et Stimulus, et illicio esse possunt hon
is cupida Nobilitati et Juventuti, ut ad huius inclitae Clarissi
mae facultatis Studium, ab Adolescente cujuscunque veli Sta
tus candidato exire exire exire concurrat^{ur} hoc saeculo diu
majore eruditionis cum fructu minoresq^{ue} tantum impendit
extra patriam fundendorum.

Constantem exercitationis ratio huius in Iudicio Studio
collegium q^{uo}d vocant seu Examina quodammodo ad quod unum
quisq^{ue} assignatus in Auditorio Iudicis respondere palam
cogit^{ur} d^um

Disputationes item minores, partim Majores,
quibus Auditores et Iuris ac Laurea candidati disponunt^{ur} ad
defendam Ius Universum. quilibet autem, quae de parte

in Tempus melioris fortunae differre cogat, Sed in bene
conquisita Soleriter Iuris eruditio, non frustra bitur utilis
ac emolumentum, dum Iuribus absolutis, ad eorum praxim
combinendam, apud clarissimos quosq, omnem annis aliquot
impendunt operam, ut ita divergas ad instantias tam Ecclési-
asticas quam Laicales, causas agere, procurare, ^{ad vocare} ~~et~~ assistere
et fructuose et honorifice valeant, donec huiusmodi animum suum
habendam Doctoratum pertingant, hancq, fortunam in lu-
timis provehere valeant, cum honore et laboris ac studij huius
consolatione.

Unde ad felicitatem publicam Patriae consentaneam
evenire, ut Regiam viam abundet Scientia Iurium conspici-
entis, omnem ignorantiam penariam, et ipsam Almae Universitatis
licet i mortalibus constet immortalitatem, in eo consequitur, ut
vires clarissimos, deudatibus ex Naturae lege emeritis capitibus
continua virorum sapientissimorum Successione, immortalitate
ipsam sibi conservet, eaq, nanciscatur in perenne

Supplicium hanc immortalitatis et Sapientiae felicitate
tem in hac Inlyta Iuridica Facultate Universitatis Caesaro-
ferdinandae Pragensis, quae vicina quae remotiora omnia per
Germanici diastema, Provincia, et velut a quibusdam iustis
sive ac juris dicendi Arcopagum venerari dignum comprobatur,
dum audire in casibus juris, intricatis involutisq, questionibus
aut consilium aut sententiam Facultatis Iuridicae Pra-
gensis Universitatis, per Epistolas requirunt, easq, amplius
sunt, quod nec rarum nec infrequens obvenire constat
in praesentes usq, annos.

Sub nec levi debito obligationis meae Multis titulis
cum annis compluribus Magistratus Academiae affissem
Decanus, contracta, ut omni gratitudine ejus famam pro-
vehere, Catalogum insignium librorum huius curante sa-
culo ab anno 1700 ex Facultatis Iuridicae illustribus viris
in Roma providere, si oportet ad nova Librorum donata fuerunt

aut sane ipsorum in hac junctura, Threnia singulariter
 mentorum virorum, Leonis et Caroli Regis Nomina clarissima
 qui libri et Codices viri Reipublica Gratia sum ipsius Univer-
 sitatis de hac Facultate clarescit et Oracula Eius celebrata
 sunt, Lipani felicitate ipsi donatus ut con fido facere, ut in
 reliquum habeat quod obsecratum ^{lingua}, unde unde critizanti
 um - Threnia deinde monenda obiciat.

Catalogus librorum notabilium et Inclita
 fam Clate Iudica Alma Universitatis (Canto
 Ferdinande Pragensis in lucem publicam pro
 Bien ab Anno 1700, usque in praesentem 43. huius

Canonista.

Publicista

Civilista.

Nomina Illustrium virorum, qui hoc cur-
 re seculo in Universitatibus Caroli Ferdinanda Pra-
 gensis facultatis Iuridicae gremio claruerunt
 aut ex assumpti, de Summis Patriae muneribus optime
 meriti, gloriam Facultatis promoverunt.

24

[Faint, illegible handwritten text, likely bleed-through from the reverse side of the page.]

Caput V.

De Facultate medica ejusdem Universitatis
Carolo-Ferdinandea Pragensis in praesens usque seculum
felicis Status, et progressu amplissimo.

Quam pretiosa cuiusvis vita Corpus usque in colamus
Tam honorata aestimataque Rei publicae est medica Scientia
cujus finis est eam accurare praeservando, et curando prae
felicis patris pars magna est non curare, Medendi peritis, et
novorum gravibus exploratoribus. Optima namque res est Sanitas
Dolphi a pollinis atriis inscriptum refert Artes lib. 1. c. 1
Ethicorum ad Eudemum. Si ergo Sanitas optimum, quam ars
et Scientia Medica nobis aut conservare aut restituere docet,
quid porro superest, quam ut bono atque Optimo publico proficiamus
Medicorum peritos, Galenos et Hippocrates omni pro humana
vires Studio, et colamus, et exoptemus

Et Sani habet et Bene vivere Regnum, unde gaudent
felicitate sua in inelyta Facultate Medica Alma Universi
tatis Carolo-Ferdinandea Pragensis, et qua veluti fonte de
luberrimo peritery manante, in totum qua late patet Regni
et vitae conservanda, et valetudinis roboranda medela profluat
Salubres. huc enim huc Epidemica affectus ac Regnum
minitibus fata extrema, seu contagio increseat uribus feralis
hanc ad inelytam facultatem communi refugio calatutatum
ipsiusmodi refugii, consilium exquirunt auxilium obtinent, et quum
tum in humanis est, mala ejusmodi propulsantur. contemlo
suo etiam pro patria conservatione vita impendio glorioso, et
Religione ac pietate pleno.

Constitit autem facultas haec Medica, non minus ac ipse
Iudica, in Dora no alumni eligibili, item in facultatis sem
ore, qui cum aetate perpetuus est usque ad obitum, titulos Con
siliarii Sae: Regiae et Majestatis gaudet, item et in sessionibus

Arly Eudemior
1.161.

Sub Facultatis Tutelam Patrocinio Divorum Cosmae et Da-
miani Martyrum, quorum Solemnia oblat annue in Ecclesia Tre-
vensi diebus per Medicinam candidatum coram Universitate
in Corpore assistente populoque Academicis, de praefatis Sancti
Panegyrico Solemni, et dicta ad aram Majorum Missa.

Auditoribus, ita abundat non patris tantum Dilecti ^{congruibus} ~~quibusdam~~
et penuria medicorum peritorum patria timenda non sit, nec
Facultatis Membra in continuum succedentia, qui profes-
ses agant, quos aequae ac in Iudicia Solus Boemiae Rex nomi-
nat. ex Auditoribus autem similiter per imatriculationem
ad praefatam facultatem cives Academici constituunt, gau-
denty foris Academici.

Hos praeter Medicinam in Auditorio Medico Carolini
Auditors ad facultatem hanc, et forum Academicum pertinent
in personis. omnes Trivis ac totius Regni Chyrurgi, et
Pharmacopoei, circumforanei Medici. et convenienti
Libi sub rubrica in Matriculam facultatis praestitis praestan-
dis prout facultati visum fuerit inserunt.

Sunt autem Excellentissimi titulo donati omnes Medici
Doctores et Professores dignissimi, ex quibus ^{tres} quatuor publi-
cas Lectiones in eodem Auditorio Medico exponunt nuncu-
pati Professores Regii publici ac ordinarii, nempe

Primus Medicinae Praeceptor Professor primarius.

Secundus Medicinae Praeceptor Professor.

Tertius Institutionum medicarum Professor
et nunc simul nostro saeculo praeter institutionis
medicae Professor, Chyrurgia, Pharmacopoeica
Chymia et Physica experimentalis, in quibus quaedam medicandi solam

Omnes et singuli semper praesent in Aet. et Philia doctores ^{pertinent}

Doctissimi pro motu Singulari prerogativa hujus molybi fac
altatij.

Exercitationum ratio eadem fere et quae Juridica, ab
atque facultatem videlicet, disputationes minores, res in Au
ditorio, ac Majores et plures in publica Aula Carolina, ac
isthis frequentior per annua Anatomia operatio, in humanis
corporibus, loco adhas destinato, ac constantia et frequentia
et Eten Auditorum assere se ipsi non dubitant in facultate
hujus commendationem ^{se semper} ~~se semper~~ uno plus in ea experientia com
bitisse, quam anno integro alijs in Universitatibus, et quo quo
non arguat Universitatem hujus facultatem hanc in praesens
seculum decurrens, et annos nostrorum ^{ex parte sua} a hoc docendi fervore et
Solertia Auditorum in publicum bonum optime instituendi rursus
am descivisse, quia imo novis Solertiae Scholasticae incre
mentis ac documentis palam comprobant, dum vulgata
speciali novarum exercitationum praeceptis, etiam resolutiones
Medico legales, quales Zachae in tomo continent in exercitati
onum auctorium suo cumulare visa est labori novo, neque
dudum jam usitato, ita omni ex parte suorum excolendorum
Mater Studiosa, dumodo et praesentibus annis et olim nupere indigne

in dextro Sch
lary

His demum exercitationibus, quibus ita et animarum
et facultas erigetur. Promotiones publicae ad honores
Academicos Licentiatum et Doctoratum, ^{in signis} praestitij de more
tentaminibus, ^{et} in Magna Aula Carolina Universitate
in pleno corpore assistente, et publicis resolutiones problema
tum medicorum exipiente et audire fertissimus, in huius
doctoralibus Medici facultatis donatij.

Sic ita magis ex culti ornatique de munus, ad stipendia
transferebat, seu Regia seu Regni, ac binum nobiliorum
si qui sese offert locum officium adimplendi occasio
et Regni cir calor Provincialium Sanitatis Provisi, accu
rant bonum publicum, aut in ipsam facultatem creantur.

rem eant, Professorum Regiorum ^(hanc An-) publicam ~~an~~ ^{aud-}
nativum feliciter nominati Successores.

Idud adhuc inchoata facie statis pro praesentis Saeculi
elogio clariore non diffimulaverim, quod et consilio, et judi-
cio suo adesse requiratur calamus. Singulorum, in morborum
implicati, finitum statu, debetate casuum, etiam capite
libus in criminibus, sciti explorando loca vulnera et delic-
ti corpora, quae Medicorum exigunt arbitrium, huiusmodi, seu foris
suae semper cum eorum praesentis satisfactionem, ut ad fa-
cultatis, et per artem Academicam Medicam, ^{pro} subditio Lendentia
rum reusum gravare minime cupiam in praesentis diem quae
fuerit.

Confirmant roborantque felicem ipsi in praesentis statu
eruditione doctrinae Medicae praeceptis Solerti et indefessata
dictione, Auditorum foris et florentem; Virorum Illustrium
Nobilitate conspiciunt non minus quam sapientia vo-
lumenta, et libri a bijs in lucem publicam dati, et avi-
de in ^{acceptati} ~~coram~~ ^{recepti}, et peroluti; quorum Syllabum, aut
Virorum Illustrium nostrorum ~~curant~~ ^{curant} Lento nomina, Libella patria
hodierna ^{non in lectura} ~~procurant~~ ^{procurant}, et a facultate inchoata impetrari contigerit.
~~et~~ ^{et} Subjungere in Syllabum relata animus omnino fuit,
quoniam sufficere arbitror eorum Liptoni Auctoritatem
qui etiam hoc corrente Saeculo Historiam Universitatis Caroli
Ferdinandea Pragensis, Singulares Liptere, aut saltem in
prodromum Gloriae Pragensis inferere.

Videre est Liptoni quam proficua ^{et laetitia} ~~recepti~~ ^{recepti} ipsi regno inde pro-
manant, et utilitas et felicitas hoc corrente Saeculo, dum fortium
Salutarium Patriae et virtus et salia seu illi celi di, seu frigidi
seu amari seu aciduli seu sulphurei fuerint, Solvitur ac longu-
um gaminata, probata, ac ad utendi praeceptum redacta, communis
Sanitatis incoluntati, vulgeta sint, patriamque ^{nostram} ~~exteri~~ ^{exteri} fecere
arcti mabiliorem, a radicamentum in varietate ac virtute
quibus donatae per medicos peritos suo de gremio, canotuit

Syllabus Virorum de facultate Medica Univ
 Latis Caroli Ferdinande Pragensis optimè me
 ritorum hoc corrente seculo 1700. usque præsen

Caput VI

De Facultate Philosophica ejusdem Univer-
sitatis Caroli-Ferdinandea Pragensis, ejusq;
statu saeculo nostro currente.

Facultas Philosophica de facultatibus Univer-
sitatis Caroli-Ferdinandea Pragensis ordine quarta Societa-
tis Jesu est. Scholam suam Auditoriam ^{publicam} habet in Collegio
Ferdinando Praga ad S. Sementem, gaudet voto eligen-
di Rectorem magnificum totius Universitatis non minus
quam Theologica, aliæq; facultates, etiam dum saecularis
eligendus obvenit. Tutelam facultatis Patronam
publicis solemnibus annue colit in Ecclesia Salvatoris prae-
sele tota in Corpore Universitate Divam Catharinam Virgi-
nem et Martyrem, dicto ibidem per Metaphysicæ auditorem
delectum Adid, de ea Panegyrico, ac missis sacrificio deo
oblato. Dicta Philosophica, à germanis huc docendi munere
quod est Philosophia in sua latitudine accepta, quæ om-
ni no ampla est, unde et populus Academicus, et Juventus
Philosophiae numero fissima. qui omnes praestitis promissionibus Fidelibus suis Regi-
is cives Academicos provisi Scientia, et probitatis vili testimo-
nio legitimo auctoribusq; cooptantur per imatriculationem fa-
cultatis Philosophicae Forumq; Litterarum Academicum legibus
tenentur Academicis simul ac privilegiis potiuntur.

Constituit autem haec Philosophica facultas, ex Decano
et Seniore, qui à Societatis Moderationibus nominantur, affidentur
duo hi Magistratui Academico, item ex Professoribus selectis
à Superioribus huiusdem constitutis, et in doctores Philosophiae
promotis. Audient q; Studium suum, publicasq; lectiones hodie
haec facultas post festum SS. OO. Fidelium defunctorum
commemorationem, quod passim fit 2. Novembris usq; 8. Septemb.

Est autem numerus atq. ordo Professorum doctissimorum publice suis in Auditorijs (Pilegi, Academicis S. I. Praga ad Clementem praefectum) communiter ac regulariter ut huc exponitur.

Philosophia Triennalis

Professor Metaphysica.

Professor Physica

Professor Logica. et Semular.

Professor Ethica et Historia, ac Geographia

Professor Mathematicum Geometria et aliarum partium Matheseos. in hac latitudine

Professor Rhetorica

Professor Poeticae. Sed de his in humanioribus specialiter agetur.

Lectiones Philosophicae graves die Scholarum duabus habentur. Hinc, Matutina una, altera de meridie, dictantur in calamum et quadrante uno et plerumque.

nunc tribus hora
quadrantibus

Lectiones Ethicae Historicae die ^{Solius tri} quatuor per ^{hinc} semihoram praefectum de meridie per annum in Auditorio Metaphysico

Lectiones Mathematicae, in breves et Arithmetica est Sicut lesqui horam in eodem Auditorio Physico de meridie destinatum habent. frequentantur a Legibus et Physicis. idem per biennium

Exercitationes Scholasticae habentur pro more aliarum Universitatum famosiorum ac regulantur secundum normam Seminarii Romani, juxta Auditorum rationem ^{nostram} pro externis Auditoribus. I^o in circuli quotidianis per ordinem assignato defendente et assignante. Item in Scabellij Professore praesente. II° in hebdomadarum disputationibus in vitis ad

Opponendum Confessionibus alijs doctissimis quibusque
 3 in disputationibus mensuris quae in Majori Au-
 ditorio celebrantur tota die. quas inter absolutis disputationibus
 legomenatis Logicae, et ad mensuras disputationes Logici accedunt
 et haec hyemalis temporis pretissima est exercitandi ratio, circuli
 et habellij cursum hanc anno toto tenore eodem gerentibus.

4 Denum petitione palam habita Physicorum inchoantur
 tentamina ex anno priore pro Baccalaureatu Philosophico per
 Semi horam ad duo argumenta opponenti. Examinatur quorum
 quatuor habet cum facultatibus Decano et Seniore, idque publice per Semi horam
 coram toto Auditorio Physico. his per solutis petitione hili-
 ter praestita tentamina Metaphysicorum per horam in Gym-
 nasio atque in 4 argumentis consistentia aperientibus ex quibus
 promanant dependetque pro defensione approbatio. Sicut
 publicum honorem aucupari ardet, et quidem ex tentamine
 pro Baccalaureatu, ad defendendas in Aula Carolina Magna
 Theses Logicas, et Metaphysicorum tentamine vero ad defens-
 onem ^{thesis} Universae Philosophiae calculus datur.

Tandem publicae disputationes, sub veris principum
 et ad aetatis partem in Aula Carolina Bohemica, varijsque
 sub Maccenatum auspicijs consequuntur, ac ipsa supremum
 publica ibidem ^{simul} Baccalaureorum promotio, cum titulis
 Eruditi A. B. C. et Philia Baccalaurei, et quidem in ordine se-
 cundum examinatorum calculum emergente. quod hodierni
 aetatis consuetudinis genus, magnum est et auditorum in-
 crementum, et facultatis hujus singulare elogium, Stimulusque ingens

Item Levat in promovendis in pari ordine et calculo
 Examinatorum resultante Magistris sub honorato titulo

Doctissimi Domini A A L et Philosophia Magistri Sen
to Aris

In omnibus his exercitationibus, ac quavis alia seoffendi
occasione singulari attentione Nobilitatis Scholas frequen
tatis honor, et distinctio specialis accumbit, et quid quid grati casti
et honorificum, idem deferatur seu publice laudatum; illius
quoque honor, et privilegiales logica defendere, prima com di
rag libellia ubique occupare, in exercitationibus praesse. imo hi
gulari competitori Magistro adjuvari, et huius specialibus
id donari, et ita sua Nobilitati praerogativa pro debito con
servetur.

Sub solenni bus promotionibus ejus modi, gemina in
una quavis Problemata ad resolvendum unde unde proposita re
solvantur publice unum quod sit problema Physicum, alterum Ma
thematicum, in altera itidem problema unum Philozophicum a
rum: Ethico-Historicum. ac disputationes ipsae praesenti praeci
pe loco decurren te, quod alias, ratur erat, vulgaris adjunctis
eruditibus libris, ad proposita, Universa Philosophia Thesis, aut Em
matibus, et incipit, sepe sub augustissimis Caesarum regum
quicquid, et nominatum ab eis Commissionum dignissimos
praesentia pro Nobilitatis Academica hodierno stimulo
illustrari et condecorari ~~locum~~, defendentiumque Nobili
eruditio ^{et rogi} ad Aures Majestatum promoveri in futura felicitate
breve. Haec facies Philosophiae Academicae in praesenti lae
im o auctorior priorum dum Matheseos pralectiones et dispo
sitiones novis fervoribus affumunt Specimina cumulant
instructo, ab annis compluribus pro Solertia Mathematica
Pragensis commendatione Natio Mathematico, non
contemnendo, Simo a plurimis laudato, unde colligas fa
cultatem Philosophicam Universitatis Praensis nec
suis munis deesse. nec deficere, D incrementis augeri

Musæo Mathematico Noviter extracto velut libro reali, hujus
 quoque creditorum librorum Syllabum in florentis Philo
 sophicæ Pragensis cumulatius argumentum contra invidios

Syllabus librorum Philosophicæ Facultatis
 vulgatorum ab Anno 1700, usque ad ~~40~~ manifestum annum

Consignatio librorum qui hoc curren te ^{pro sententia} ~~seculo~~ ^{ad annum} ~~et~~ ^{quinquagesimum} ~~et~~ ^{universitatis} ~~Pragensis~~ ^{Facultate Philosophica Societatis Jesu, et viris ejus de} ~~Societatis~~ ^{de ea mentis Societatis Jesu bono publico in} ~~lucem~~ ^{vange in} ~~in~~ ^{lois prodierunt} ~~Typisq;~~ ^{mandati sunt.}

In Folio

Universa Philosophia, quæ doctis dictis, quæ clavis factis n° 1729
Vetus cum primis Philo sophorum illustrata.

Francisci Oppenoff Societatis Jesu. in fol.

Philosophia universa peripatetica parergis Ethicis, Locus 1732
Lionibus atq; proplematis Ethico-moralibus in ter pole
Ita Martini Raschdorff. Societatis Jesu. in Folio . . . 1

Philosophia, quoad præcipuas quinquaginta quæstiones
compendio explicata. Godofredi Weidinger in 4.to

Philosophia Scholastica Ethica Leopoldi Grim Societatis Jesu. in folio 1726.

Periodes Historica, ab Octaviano Augusto, ad Diocletianum 1736.
et Maxentium, ^{cum} in scriptis Notis Historicis, et
politicis reflexionibus illustrata Timothei Reys,
Societatis Jesu. in Folio

Bay Monarchia interna Joannis Opelt Societatis Jesu in folio 1736.

Historia serenissima Domus Lotharingica. Joannis 1738.
Bleirweis. Societatis Jesu

Aquila Austriaca et Augustales cuna, à Societate Bo
vinia Boemia oblata. in folio . . . 1712

In 4to.

Disputationes Animasticae Philippi Praschen b^e 1734.
cietatis Iem in 4to

Stratagemata Bernardi Panagl S.J. in 4to

Cogitationes armatae Ejusdem in 4to

Analyti quorundam Trigonometriae. Jacobi Kresa S.J.
in 4to

Ejusdem Theses Mathematicae

Ejusdem primi 6 Libri Euclidis. Hispanice.

Observationes Mathematicae in India et China factae.

Francisci Noel b^e. Iem

Musa Panagaea Bernardi Panagl b^e. Iem 1712

Metamorphosis metamorphosis ejusdem 1712

Liquor dissimilis in fluentis Moldaviae gratiarum fons
S. Joannes Nepomucenus Symboli Lemnatis
elogij illustratus Wenceslai Kolbe 1729

Fidelis Romana Ecclesia Moravia Godofredi Provinia 1793
societatis Iem in 4to

Cuncta Rara arcana Regni Boemiae Joann. Klajal. 1724
b^e. Iem in 4to

In 8vo

Annus

Immortalitas Sapientis vindicata ab imperio Sen
ponis. Joannis Hillebrand Soc. Lem in 8vo 1720.

Via laeta candidus ad felicitatem frames Petri Junwika 1740
Lecti Lem in 8

Academia Catharinae Caspari Pfliger Societatis 1703
Lem. in 8

Pompe funebres ejusdem in 8vo 1725.

Epistolae familiares Caroli Kolyava Soc. Lem 1709
in 8vo

Exercitationes dramaticae ejusdem. in 6 tomulis 1706

Pro gymnasmatibus ejusdem in 8vo 1709

Elogia ejusdem in 8vo 1

Via ad Eloquentiam Stanislai Rappali Soc. Lem
in 8vo.

A^o 1703. Disputationes 4. cum impressis et fusiis
reductis Thesibus et Theologia.

Libri Theologici

- A^o 1704. Libelli duo in disputatione Theologica propositi. unus apparentes scripturae sacrae Antilogias conciliatas continebat, Authore et Præsidente B. Joanne Steiner. Alter quaestiones varias scripturistico-Theologicas proponebat. Authore et Præsidente B. Francisco Frugstein.
- Eodem anno Disputationes 3. Theologicae cum impressis reductisq. Thesibus.
- A^o 1705. et 1706. ex Theologia Disputationes quing. cum deductis Thesibus impressis. item Libellus cui titulus: Demonstratio Messiam jam advenisse Authore B. Gregorio Hant.
- A^o 1707. et 1708. Disputationes duae ex universa Theologia cum deductis Thesibus.
- item Theses Theologicae auctoritate firmatae, et Historia Pontificum, Conciliorum, atque Rituum Synopsi intertexta Authore B. Georgio Szegina.
- Item Theses incidentibus Theologico-Scripturificis intertexta Authore et Præsidente B. Joanne Nonnert.
- propterea iisdem annis. Disputationi Theologicae propositus Liber cui titulus: Annotationes in 45. Propositiones ab Alexandro diversis annis damnatas. Authore et Præsidente B. Georgio Szegina.
- A^o 1709. et 1710. Libri Disputationi Theologicae propositi. primus Theses cum controversiis de scriptura sacra referebat Authore B. Julio Zwicker. Secundus Symbolum Apostolicum cum catholica fide concordantem continebat Authore B. Georgio Szegina.
- A^o 1711. Ex Theologiae parte Disputatio cum Thesibus deductis impressis
- A^o 1713. Ex universa Theologia Disputatio cum Thesibus impressis et deductis.
- A^o 1715. 1716. et 1717. Liber disputationi propositus cui titulus Methodus manus Carachi Apostolicum ritè obeundi. Authore et Præsidente B. Francisco Herzig.
- Duae praeterea Disputationes ex universa Thia cum impressis Thesibus.
- A^o 1724 Disputationes duae ex Theologia cum Thesibus impressis et deductis.
- A^o 1727. Liber de Votis Patris Ringelhan Typ. Academ.
- A^o 1728. Libri quatuor propositi Disputationibus Theologicis. Tribus titulus erat sequens: Quaestiones Theologico-Canonicae de Dispensationibus Authore B. Joanne Kugler. Quarto vero hic: Quaestiones Theologico-Canonicae de Divortio Authore eodem.
- A^o 1729. Duo Libelli Theologici Disputationibus propositi, quibus titulus: Disquisitiones de praeiudiciis unitatis in Ecclesia Decas 1^a. 2^a. et 3^a. Doctrinis et catechismo Romano de promptis intertextis, accesserunt observationibus in controversias. Præsidente B. Joanne Biserman.
- A^o 1730. Libri 4. pro Disputatione Theologica propositi. Primis duobus titulus: Quaestiones Canonico-Theologicae de Censuris Ecclesiasticis, et nonnullis in particulari casibus eandem materiam concernentibus. Præsidentibus B. Joanne Biserman. et B. Leopoldo Grim.
- Reliquis duobus pariter titulus et materia. iisdem Præsidentibus.
- propterea eodem anno Libellus unus Disputationi Canonicae propositus cui titulus: Prodomus matrimonii, sive Contractus sponsalium methodicè digressus Authore B. Josepho Sichel.
- A^o 1731. Liber grandior pro Thia Disputatione propositus huius titulus: Dissertationes Theologicae cum quaestionibus variis statum religionis catholicissimum concernentibus, nec non Praeceptorum Generationum I. Historiis Elegis intertextis. Authore B. Leopoldo Grim.
- A^o 1732. Libelli 4. pro Thia Disputationibus propositi. 1° titulus: Manuale controversiarum continens controversias fidei particulares. Authore B. Leopoldo Grim.
- 2° titulus: Manuale controversiarum continens controversias minores communes. Eodem Authore et Præsidente.
- 3° titulus: Manuale controversiarum continens controversias generales. Authore eodem.
- 4° titulus: Manuale controversiarum continens omnia controversiarum Authore eodem.
- Eodem anno impressum Typis Academicis Tyrocinium morale, seu manualis ab universam doctrinam moralem B. Wittig.
- A^o 1733. Libelli tres Disputationibus Theologicis propositi. quibus titulus: Particularis casus materiae de Contractibus et restitutione concernentes Præsidentibus B. Leopoldo Grim. et B. Josepho Sichel.
- A^o 1734. Tres Libri Disputationibus Theologicis propositi. Primo titulus: Breviarium scripturificum in Dominicalia totius anni Evangelia. compendiosè et citè 1° commentarium liberalem. 2° concordiam apparentium antilogiarum. 3° Documentum morale. 4° Doctrinas varias partim ab Thia moralem, et speculativam partim ab sacros Canones pertinentes. Pars 1^a a Dominica 1^a Adventus usq. ad Dominicam VI. post Epiphaniam exclusivè. Præsidente B. Leopoldo Grim.
- Reliquis duobus titulus: Breviarium scripturificum Pars 2^a a Dominica Septuagesimae usq. ad Dominicam Palmarum. Præsidentibus B. Leopoldo Grim. et B. Laurentio Thekal.
- A^o 1735. Liber Disputationi Thia propositus. cui titulus: Breviarium scripturificum Pars 3^a a Dominica Resurrectionis usq. ad Dominicam Pentecostes Præsidente B. Leopoldo Grim.
- A^o 1736. Disputationibus Thia propositus Liber, huius titulus: Breviarium scripturificum Pars 4^a a Dominica Pentecostes, N. Trinitatis, et aliquas consequentes continens. Authore et Præsidente B. Laurentio Thekal.
- Item Præsidente B. Joanne Zahradka.
- A^o 1737. Disputationibus Thia propositus Liber, cui titulus: Breviarium scripturificum Pars 5^a a Dominica Pentecostes usq. ad Dominicam 15^{am} post Pentecostem Authore et Præsidente B. Laurentio Thekal.
- Continuatio usq. ad Dominicam 15^{am} post Pentecostem Authore et Præsidente B. Laurentio Thekal.
- item Libellus. cui titulus: Animabreviatio scripturifica Præsidente B. Francisco Oppersdorf.

- Protesta in Disputatione Canonica inquitur Libe cui titulus: *Ius Problematicum per Casus*
Theologico-Canonicos practici propositum Authore B. Francisco Wisinger.
- A° 1734. Libe in Disputatione Canonica propositus. huius titulus: *Beneficium Ecclesiasticum in*
Concordata Germaniae annatas expensum Authore B. Timotheo Paisky.
- item in Disputatione Theologica Libe unus, cui titulus: *Breviarii scripturistici Bartholomaei 4ta continuatio*
 a Dominica 15. usq. ad 19. Authore B. Laurentio Thekal
- Protesta Libellus pro promotione Theologiae duorum ex 11mo ordine Conciliorum cum rubra stella. cui
 titulus: *Gemini: stella singularis magnitudinis sociali vetis primitiv. Isca Novi, in firmamento*
Inclutus Domus Ducalis. Lac militaris ordinis Conciliorum cum rubra stella Vratislavia Gemini
refulgens, orbi erubito exhibitus sub finem saeculi primi, initium 2^{di} Societatis Ihu Vratisl
viam favore Laudatu Domus inductu. Authore et Promotore B. Laurentio Thekal.
- A° 1743. pro Disputatione Theologica propositus Libe, cui titulus: *Breviarii scripturistici Dominica*
 18. pp. Pentecosten fusi seducta Authore B. Laurentio Thekal.

Ascectici et Cui Libri Typis Academicis impressi sequentes

- A° 1727. *Oris pedita. sive Exaltia sacra.*
 A° 1729. *officium s. Crucis cum aliis precibus de xto patiente, ac meditationibus de eodem.*
 gle. *Trium dierum, sive triidiana mentis Recollectio pro Recollectionibus solitariis.*
officiosa Pietatis Exaltia. Prayis meditati. etc. etc.
- A° 1730. *Pietas quotidiana ad Iherum Crucifixum germanice*
Nachweisung wie sich das mit Gott vereinigen soll.
Das allseitige Zug. Gottes. de der Providentia. item Ars semper gaudenti competitiata.
- A° 1731. *Michael Archangelus fides peregrinantium Comes.*
Methodus excellentis pietatis in die Iherum adorandi
Devotio pro singulis Festivitatibus B. V.
Pietas quotidiana ad B. V.
Gottseligkeit für den allt.
- A° 1732. *Brüderlein von den Freuden.*
Devotio quotidiana ad Iherum crucifixum Latine.
Der heilige Bartholomaei precaturus Libe
Esra und David
Agacii Compendium.
- A° 1733. *Sacrum obituum Exercitiorum B. Jhuar.*
 eodem anno *Simplex Congregationis Latinus majori editus Libellus, cui titulus: Coelum novum,*
Alma solitas B. V. ab Archangelo salutata Latina major, cum Considerationibus quatuordecim
similibus de 7. vobis Domini in Cruce. Authore B. Leopoldo Grim.
- A° 1734. *Devotio ad Iherum. Marian, et s. Iosephum.*
Historia et Devotio ad B. V. Pictariensem.
- A° 1735. *Instructiones catecheticae etc.*
- A° 1736. *B. Viola Dies vera vita. germanice et latine.*
varia Pietatis exercitia. item Calendarium morientium germanice
- A° 1737. *Primum de gressu Libe*
- A° 1738. *Libe cui titulus: Sacramentalis gressus de venerabili Sacramento.*
item Diarium sandorum.
- A° 1740. *Exhortatio de Joann. de der Providentia*
Epistola quibuscumque qua dicit
Krankheit für Gutes. item für die wofen.
- A° 1743. *Notitia Ipsi Iheru*
Meditationes et orationes de Christo patiente
Giles Iheru Iheru
- A° 1744. *Giles Iheru Iheru B. Jhuar*
item Gressus Iheru

- Anno 1722. würdigung der so genannten Schwendfeldischen Glaubensbekanntnis s. Brief
 hieser Typis Josephi Schlegel
 Der würdige Katholische Geist, oder überlesene unterweist Katholisch gelehrt und
 geistlichen Typis iisdem, et eodem anno
 Exemplar der Briefe Sanct Hedwig Typis et anno eodem.
 Lebensordnung, und Vorlesung eines Epistols Typis et anno eodem.
- A° 1723. Geyßamer Lehrbuch für die würdigen Katholischen und unatholischen hieser Typis
 Josephi Schlegel
- A° 1724. Der wissens-schmelzer der Schwendfeldischen aufgelöst. hieser Typis Josephi Schlegel
 Epistole abhörung der Gabelt inwafferten wider die Katholische Glaubensbekanntnis
 der würdigen Typis et anno eodem.
 Der aus rignen bürden der ickfins übergeigte Schwendfeldischen Typis et anno eodem.
- A° 1726. Gmälte Kinderlese aus der feilgen Briefe hieser Typis Josephi Schlegel
 dem wratit. Typis Academ. 1729.
- A° 1726. Guffeiligste Mordopfer, oder auslegung dorellen wratit. Typis Academ.
- A° 1727. Der gewalt-kraft-macht-oder furspre und furdige wider M. Johann
 Christoph Schwedler. Wratisl. Typis Academ.
 Katholische Glaubensbekanntnis nachordnung des St. Concilii zu Trient ausgelegt Typis
 et anno eodem.
 Katholische Bittbüchel Typis et anno eodem.
- A° 1729. unpartische nachricht von der Natur der Heiden, und Zuhendoffen
 wratit. Typis Acad.
- A° 1730. Ausfertigung der graf-Zuhendoffen Landes samth ihre wafelnden grünen
 wratit. Typ. Acad.
- A° 1731. Erklärungsfundig was M. Schwedler von der Katholischen Religion nach dem Joch fath
 wratit. Typ. Acad.
 Vollkommene Katholische vergewissung form wider der J. weigner Prof. zu Pestoth Dispu-
 tationen Inulcan Regentis male Regens wratit. Typis et anno eodem.
- A° 1736. Aller Künste Catechismus für die Kinder wratit. Typis Academ.

à B. Joanne Milan edit et B. Konhart.

- A° 1721. Examinator Methodi Jesuitarum Conventus Schwendfeldianus J. Janus. wratit.
- A° 1727. Verum verbum est contra J. Janum assertum wratit.
 Lang gebort ist nicht gedreht contra impugnatum Catechismum. Das liegt
 in der feilgen 2. Tomuli. August.
- A° 1728. Refutatio ejusdem Libelli Professoris Wittenbergensis. Typis Acad.
 Item Catechismus B. Konhart Typis Acad.

Libri Philosophici

- A° 1700. 1701. 1702. Disputatio cum impressis et deductis Thesis
- A° 1705. 1706. Disputationes duae ex Philia universa cum impressis Thesis. Item ex
 Philia rationali disputationes 10 cum Thesis fusiis deductis.
- A° 1707. 1708. Disputationes 8. cum impressis et deductis Thesis ex Philia rationali
 item disputationes 2 ex universa Philia rationali cum deductis Thesis.
- A° 1709. Disputationes 4. ex Philia rationali cum fusiis deductis Thesis.
- A° 1710. Libellus Disputationi Mathematicae propositus, cui titulus Geographia curiosa et utilis
 in selectis 120. Propositionibus aptis incipientium accommodata Authore et Praeside
 B. Christophoro Heinrich.
- A° 1712. Disputationes 9. cum Thesis deductis.
- A° 1714. Ex Philia rationali Disputatio cum impressis et deductis Thesis.
- A° 1740. Libellus pro Philologica Disputatione tripla propositi. Hic titulus: Pacificarum pugnarum
 materies bello et pace necessaria. Sive Elementa cum eorundem conflictu, et corporum
 temperamento, questionibus disputatis proposita. Authore et Praeside B. Francisco Krest.
- A° 1743. Ex Philia universa Disputatio 4. cum impressis et deductis Thesis Elogia simul S. Synatii et Iovani
 Aloysii et Panisotai Continentibus Authore et Praeside B. Antonio Kestroy.

A^o 1744. Ex Philia rationali Disputatio cum Libello, cui Titulus: Morale Stadium, Ethica
 Stadium, tot gressibus, quot virtutum progressibus exantlatum, ad viam terminum, vitae
 nostrae finem ultimum Directum. Praeside B. Josepho Hebrer.

Humaniorum

Græce plurimos Libros pro Humanioribus Scholis in Academica Typographia Wratislaviensi
 partim impressos, partim reimpressos uti sunt Principia, Grammatica. Prosodia. Rhetorica. Authores,
 Opuscula Historiæ. Explicatio Principiorum. B. Lemichen Tractatus de Crina etc. etc.
 prodierunt Typis Academicis.

A^o 1727. Libellus pro promotione Philosophia, cui Titulus. Sacra Apotheosis J. Aloysii
 et Stanisłai Humaniorum Camera celebrata. Promotore B. Wlincz.

A^o 1728. Libellus Humanisticus B. Schubert. B. Sautel. Lacryma J. Magdalena, et
 Cuius Allegorici. Jux Chronologica

A^o 1729. B. Worpil clara et præclara methodus.

A^o 1730. B. Ragatii via ad Eloquentiam.

A^o 1734. Votum Hymenæum pro serenissimo Duce Lotharingo Carmina et Elegia

A^o 1740. B. Kologowa Epistola

A^o 1743. Mausoleum pro secundo Augustissimo Casare

Entwürgung von Fructus von Georg

hoc folium Wratislaviæ transmissum J. Caspares Raschdorff, mihi servare
 non poterat, cum in speciem fieret et alij quoniam librum hunc in folio vel 4to vel 8vo
 quod adhuc pro accepto.

Caput VII

De humaniorum Disciplinarum Studio
Societatis Jesu in Universitate
Carolo-Ferdinandea Pragensi

Humaniorum disciplinarum Studia Trifolij
Pragensis, quibus etiam Regia Gymnasia & Jesuita Stu-
diorum rationem sese conformare jubent, hic in la-
tum solum expositum quantum artes et disciplinae tradi-
tiones quoad substantiam concernit, moralibus quoque
concomitantibus, in exercitationibus humanioribus inci-
dunt, hic omnis, de his enim libris sequentibus agendum
occurrit, cum de institutione Juventutis Nobilis per-
citat singulas supra expositas tam in moralitate et
Scientiis agatur. tractabitur ex proposito et Ratione in Me-
thodo.

Consistit primum Humaniorum Studiorum conditio
ratio. in Grammatica, seu latinitate condiscenda item
in Poetica, et Rhetorica: quae omnia tria quing abso-
vi praescribit praefata Societas Studiorum ratio. Ita quidem
ut Grammatica Studio triennium tribuat, Poetica an-
nus unus, Rhetorica item annus integer.

Dividit autem Latina lingua seu Grammatica Stu-
dium in tres classes in infimam, quae alias Principia la-
tinitatis dicitur in mediam, quae ita quae et antequam mas-
ter Grammatica nuncupatur et in classem supremam quae
Lycaeum dicitur. Atque haec classes triennium quoque par-
tita est, unde quod studium in quibusdam gymna-
siis novam velut scholam et praeparationem propriam, ac
annum sibi tribui videant, nec de ratione Studiorum. S. S.
id est, nec commune ubique, sed gratia utilitatis causa
Juventutis tenere nimirum confluentis ac numerosae in fili-

neq. speciali Praeceptore, sed adiutore duobus ab prima classis
Praeceptori adiuncto uti solitum habet, qui in nostrorum
Magistrorum defectu etiam secularis affuerit. Sed in his
quod impedit, pro locorum diversitate Moderatores dispiciunt
Natu entis, an quarta classis Audientium ad multum
an Triennium, aut annus classis propter obdebitatem
non nullorum pro magis, an in Septima, plenam ge
minandam sit. Semper tamen classium distinctionem
servando, et Rhetoricam ac Poeticam annum cuius integram
tribuendo. Tradunt autem literas Latinitatis
et Grammatica utentibus Professores, Emanuelis Alvani.
S. I.

Denique compendiatam humaniorum literarum ac dis
ciplinarum, quartam huc facit, huius orales propositus, qui 5
anno quovis per quinquennium a teneriore aetate prima
conducuntur. L. n. p. m.

Anno 1° in prima classis Grammatica. Traduntur principia
et Rudimenta Emanuelis Alvani, Latinitatis.
Item Graeca elementa, nosciforma, ac decli
nari docent.

Item urgetur calligraphia seu scriptio et cha
racteres Latini ad decorem offormandi.

Item Catechismus Romanus Petri Canisii et
memoriae Martini et Cyplanis.

Item Ciceronis epistolae, Quintiani dialogi
colubant, et loquendi Latina lingua deventio,
modi deligunt.

Accedunt recitationes hisce annis, elemen
ta historiae universalis faciliore et a latius
audita. Opusculum 1. et 2. de m.

~~Item condiscentur prima lectiones Libris Arist
meticae Numerativae et Additivae~~

Item, quod annis hisce accrevit in facilitatem auditionis
atq; cumulationem est Historia ^{utris} opusculum Terentium

Item Arithmetica continuata, et ad aliorum species per-
gressio

Deniq; et exercitatio Dramatica, recte q; agendi pro Thea-
tro, et declamandi minores dictiones instructio. de qua singulander
infra

Annus 3us seu Suprema Grammatica classis quae Sylla-
xis compellatur plenam constructionis et bonae Latinitatis per-
fectionem, reassumit etiam primis praecipis pro Lupo habet
quem in finem

Praelegendus haec in classe seu Schola primario Emanuele
Alvani P. I. Institutionum Grammaticarum Liber 2us
De constructione Simplicis et figurata

Item de Calculismo Canisij residua de officiis homi-
nis Christiani, et uberior exponuntur praecipita
divina quam Ecclesia

Item Epistolarem ciceronis Majorum non tantum lectio
et explanatio Latinitatis gratia, sed et imitatio in
scribendis Latinis epistolis traditur

Item Graeca Conjugationum formatio ex Innoto Gualthero
adhibitis pro lectione et auctorem ac verborum obser-
vatione parte aliqua Authorem Graeci v. g. ~~tabula~~ ^{tabula} Ceteris
aliis vel Xlomi vel profani.

Mensibus postremis de diuino delibantur carmina et
proponitur pro ludis praelibatio Authores et
Ovidius et Virgilius de Bucolicis et alijs praele-
gendis apponitur, unde verbum Numerus et pedum
ratio condiscitur, atq; ad praxim dirigitur.

Accessit noviter hisce annis nostris, huic quoque classi
Historia Universalis opusculum ^{Alvani} ~~Terentium~~, quod per

exercitationes publicas, discitur et discitur, et concertatur, et vide magis infra

~~Item Antimethei proferatis ad fractiones as~~
~~sendenda, et omnia species~~ ^{ut} in obsequiabile et ab
 Latetate, nova semper conditionis ma^u reperiatum qu
 candidate et honestate, qua maxime proutur receratur.

Ceteri tationum autem ratio iuxta nostram studiorum
 rationem consistit potissimum

in Lutionum assignatarum de memoria recitatione.

in argumentorum ex vernacula in latinum versione

in eorundem revisione correctione

in explanatione. Authorum Emanuelij, Ciceronij

in examinatione notatum et phrasum

in compositione argumentorum domesticarum

in compositione eorundem in Schola per Ordine

in Ordine ex compositionibus collecto.

in Correctis ornate et decenter conscriptis.

in Disputatione et examine mutuo ^{et} decurionum

in exhibitione peni Scholasticis cuiusvis ^{et} novis
 assignati

in Academia exhibitione, tam grammatica
 et quae in Historica et Graeca.

in versione Authorum in vernaculam

in Lationibus publicis ac privatis per ascensum

in Speciminibus per Theatrum datis

in Antimethei Speciminibus tabula exhibitis

in concertationibus, pro praemijs, titulis, et gratijs

in Signo locutionis latinae, cum annexione praen

quod ad mirandam efficaciam habet Latini
 tatis usum procurandi

His exercitationibus dies Scholae Transigendi non ma
 ni Lapsi Libus, Totidemque de meridie regulariter loquendo
 in sumptis, nisi divinis adesse jubeat Eulepia occurrente fer

festivitate gratiam. intervenit tamen singulis hebdomadis
 aliqua pro respirio juventutis ac recreatione. Atque quidem in
 solis in literis latine graece et historica alysy ex elationibus
 principalibus vero in virtute informatus juvenis Nobilem
 sequentes exponant libri, hoc interim ad iudicium aequum de
 re literaria praesentis aetatis et temporis ferenda sufficiant.
 De Grammaticis Audi. Juvenali. et de ~~Latinitate in Nativitate~~ et adveniens in Italiam

praesentipotius
 quae usque de
 cimate.

Caput VIII.

De classe Poëtes seu Humanitatis in
Universitate Caroli Ferdinanda Fragenti sub
Professionibus Societatis Jesu, eusque praesentibus
su.

Ant. P. Rey
Prof. hum.
1.

Grades hujus Scholae est: ut loquatur ratio stu-
dium S. I. postquam et Grammaticae et litterarum, propter
revelat etiam eloquentiam, quod simpliciter accidit. Cognitione
linguae, aliqua eruditione et brevi informatione praecipue
ad Rhetoricam pertinentem spectantem.

Cognitio linguae in proprietas maxime et copia confis-
tit, intellige autem per proprietatem, non modo, ut vox verbum
de latinitate bona et authoribus latinitatis scripta sit, sed ut huius
cum accentu iuxta debitam latinitatis quantitatem brevis
vel longiter. Tum bonam Prosodiam profertur, quod chori
ad artem metricam pertinet quae eadem in prosodia
continetur, unde praebetur in quotidianis praedicationibus
explicitis et orationibus unus Ciceroni, et huiusmodi Caesar Salustius
Livius Curtius et huiusmodi similes. et Poetis Virgilius Elegis
exemplis, et 4. Aeneidos. Item Odae Horatii selectae, item Elegiae
epigrammata et haemata antiquorum, et in hanc linguam observa-
tionem propriam in tantum esse oportet Poetis Professorum

Eruditionis modum uturpatur ut ingenium exaltet intendam
ac recitet, non ut lingua observationem id est rectam pronun-
tiationem condicendam impediat.

Secundo item est Praecepta exponunt Rhetoricam et Cypria
et omnia Ciceronis Philosophia orationes ejus faciliorem hanc

Graecae linguae pars illa pertinet ad hanc Scholam, quae pro-
prie dicitur Syntaxis, et ita mediocriter Graecos auctores in hanc
et, et Graecae quidpiam scribere convenit.

Divisio temporis hanc fere usum habet, Prima hora
mutatim recitantur Auctores, et ars metrica seu prosodia apud
decuniones vel ipsos Professores eas expiunt. Scripta
occupatio huiusmodi assignata et apud, legi et corrigi, aut

recte fuit regula affigenda expositis, aut ex aminali

Secunda hora Matutina repetitur brevis pralectio arithmeticae postrema, et ex planis nova per semihoram, et si quid superest ex amini aut concertationi tribuitur

Ultima semihora Author historicus et ars metrica alteris diebus per curritur, ultimis vero sex mensibus Cypriani Rhodici quotidie ars metrica absoluta et plana

Prima hora pomeridiana aliquot de Graeco Authore versat, remittit et corrigunt in manus scripta quae mane supererant. dictat, Thema pro carmina vel Chria, aut Epistola hora oratione. Semihora Poeta praefigit, aut Graeci quaedam leguntur aut scribuntur.

Accessit huius classi recentius praefigendus Historia tradenda libellus opusculum quintum, quod complectitur Geographiam historicam, et praeviam Sphaerae Armillaris Astronomiae notitiam. quae de causa necesse est seu de ordine ratione studiorum, et divisione temporis seu de Authorum, aut Graecae praefactione partem decurtare. illamque historiae exponenda tribuere, quod praefata studiorum ratio moderatoribus superius permittit

Insuper accedit et Arithmeticae in fractionum speciebus exercitatio in majus Iuvenatibus emendationis exemplum novum. quod pariformiter horam huius statim postulat, mente et iudicio Moderatorum nominandum unde patet de eo, minus utile aut quicquid minus Iuvenatibus est in ^{disponit} ~~arithmetica~~ exercitationem converti oportet, a prudente Professore. docentur quidem in hoc tempore

Ars metrica ^{rationi} leversum carminum et Tragedia
Epistola majores, cum proprietate Latinitatis
Chria cum Ciceronis imitatione, et Stilo Rhodico
Graeca Syntaxis
Historia Universalis pars ~~Arithmeticae~~
cum Heradica notitia opusculum 5um

Ipsa denique Rhetorica altero semestri ejus dicitur
et figura. cum emendatione varia.

Exercitationis ratio non differt à prioribus ut patet per
dentique iudicio præceptoris quandoque commutari possunt prout
fructuosius videbitur.

Academiarum loco primis mensibus Teulama
Poetæ aut Poetica. prout veli Dramate aliquo minore, ac
demum Majore iuxta præscriptum Regularem Professio-
nis. Sub qua ex concertationibus Scriptis, tam metrorum
seu ligatarum quam solutarum ac Græca, coram hospitibus et Scholasticis
alijs legitur Ordo triplicis ^{concertationis} nimirum 1. ligata, soluta, et gratulatio
secundum merita compositæ et perfectæ Thematibus.

Qui Studij Poetici statum florentis præsentis sæculi
penitus in tuum voluit, et spem ejus, atque Enthusias-
mum ac Poematum gravitatem, complures libros, applau-
sum, Regum et Arcum inscriptiones valgas reperiet, in
ijs autem præcipue libris quibus pro Coronationibus, Genethlijs,
vulgatis et his Majestati bus inscripti et dedicati noscuntur
justi homines. Idem est de fenestris varijs Principum et Re-
gum, unde iudicium ferre tunc potest Poetæ ac stimator
intelligens, gravisque

721

[Faint, mostly illegible handwritten text in a cursive script, likely a historical manuscript or letter.]

Ex Carmine Poemata et huiusmodi versus et Authores

^{praelectos et planos}
Elegia, epistola, ut Ovidij Suetonij

Oda, iuxta diversitatem schematum

Epigrammata, generis diverti etiam et or

^{ativ}
Hieroglyphica. Symbola, Emblemata

Hoc autem non idcirco allata sunt ut semper omnia con
flectat Magister. Dabitque ipse Leliga, quae opportuniora vide
buntur.

Ex Graeca ad Rhetoricam pertinet Hylabiarum maxime
dimensio, et plenior autem et diculterior cognitio, praebu
tis autem Authorum, nonnullis antiquorum lib.

Concertatio autem quotidiana in eo instituitur, alter alteri
errata exponit, et praeterea et amicaliter opponit, propositas figuras pro
ponit assignandas, quae in ornatum Thematici dictato adjuvi
valcant. Ipsa Thematica seu pro oratione, seu pro Carmi
ne sunt, mensibus minimis singulis in Schola ipsa deducunt
ut perfecta in chartam consignant mundam Magistro, pro con
certantem ordine secundum descriptionis meritum conficien
do. deponent, qui et primatum, classemve primam meritis
publico subinde in exercitio seu declamationis minorum seu
solemnioris praefigit. Idem de Eniphone Thematici Graeci

Declamatio autem pro Magistri arbitrio etiam privatum
Oratio, quae primas semper, ac potiores exercitationis ac con
certationis partes obtinet, de suggestu, cum debita et vocis
et gestuum inflexione. et ita ad publicas pro Theatro actio
nes, aut in exercitiis ad dicendum instructi suum quicquid pro
fectum palam faciat laude vel vituperio dignum.

Caput. X.

Refertur ac refellitur Calumnia Studio
Pragenſi impacta, in ſcripto quodam ad
Regni Locumtenentiam Regiam tranſmiſſo
et male accepto. pluribusq; inſuſo.

Habes libro hoc benevole et Lector et forſaſſe ſeris
ſimul oculatae omni major exceptione, hui non ſibiatis
ſed vivis expictam coloribus Minervam Pragenſem, habes
Scientiarum ac Studiorum in una hac ſancto ſerdinandea
ni verſitate florentiam, et optimo fama odore, et gratifican
ac artium variatale florantiffimam, in praſens aq. quod tibi
dixerim, tempus ſaeculi decurrentij; at, quod ſani ingeniſſe
dum eſt, habet, et nonnunquam flos vermem ſibi occulte
inimicum, aut bruchum aut araneum, qui odore optimo irri
tatur magis, quam oblectatus, nec floridae parit innocentia
aut maculat aut rodit, et in veritatem ſaepe calumnioſi impin
git.

Haud multum diſparum paucis ab hinc annis ſubij
ſortem Studium Pragenre, dum publico cuiſiam arti
generis ad augenda aevania ſcripto, quod projectum voca
mus, inſerſu, calumnioſij aſſerti, multa per tranſijt
Regni dicasteria Authore in ſumos ſimul et ſimq, ſtatuj
cujuscuq; Etiam Eccleſiaſtici. Homodum Critico; at vel in
viti pro diti, et acriter refutato, a plurimis. pervenit
copia ſcripti huius, jam paſſim per manus Pragenſium
vulgata, vagataq; in manus quoq; meas, cujus lecton criticum
paragrapum. Tu in idiomate ſubjicio, uti accipi
et cui viſ de Pragenſi Univerſitate. Tu die, quod hui
intelligi patet: / notitiam habenti, diſiudicandū, aut conſeque
relinquere.

Extractum, & Proiecto N. N. S. ultimum

Vestigia in viciis ab his Hactenus
 And Collationem obsequat nos hic Audire,
 pro non dem jz hinc. Prodrubly Bisulmofon
 quibz insagion uaur. das mann in ganzen Hof
 fation ein bloßes Rückfallatrin in drey fja
 von etwann einen Silogismum, und da nur
 von weiter nicht lesen. in dem zweifels
 And Hebreischen Sprachon aber ein Holländer
 nur ignorat Schreiben Voller. In dem der
 vinen Apostolischen Text Dreyer, die Griechische
 Sprach, wegen des Nothens, und die Hebraische
 wegen des alten Testaments höchst nothig,
 und gleichmessen einen Rath zu dem Besten
 über zeigen zu können wann selbst in Con
 troversion nirgends mehr an's Besten,
 und sich anstellen gegen Text bewähren
 können.

Quod in juniorum scriptis in sola Innocentia apper
 tione, et authoris ignorantia adaria ~~con~~ in uia con
 sistens, et per se ipso ~~hunc~~ ~~apud~~, qui in ~~Ab~~ ~~di~~
~~Pagani~~ ~~ut~~ ~~ad~~ ~~id~~ ~~potuit~~ ~~et~~ ~~factus~~ ~~refutatione~~
 non est dignus a viro docto. ~~De~~ ~~ex~~ ~~postulatione~~ ~~qua~~ ~~pian~~
 à Scholari conscripta sufficere poterit, ad illuminandum,
 qd egerit, ad evertendum quid afferunt, ad edocendum qd
 ignoraverit, et ad satisfaciendum in ~~ca~~ ~~li~~ ~~quam~~ in fam
 ham notantur vulneravit. Subjuncto Scholari pufa
 ti transcripsum cum Proiectore hoc ex postulatione.

Litterae expostulatoriae Scholae Aca-
demici Pragensis de calumnia publicis Boemiae
Pudis impacta, a quopiam N. N. in hono-
ri avarij Regni exhibito projecto, maleq; accepto
multisq; injurioso

Honorabilis Domine Projector.

Devoluta est in manus meas, nescio qua fortuna
grave ambage, dum cum Academicis compluribus,
Scholastica domi mea versarer in exercitatione, fa-
mosa projecti varij, etiam de publico avario, et refor-
mando et cumulando, descriptio, contra quam in plu-
rimis domibus manibusq; jam vagam, tota quidem propi-
per Prepositi Praga, Sed maxime honoratior atq; Sapien-
tior, ipsi Status Regni incliti, non parum laesi, in-
deq; intus commoti feruntq; meritorum eam, ut acriter,
ita nervose confutari fecere, ut audio, ex quo cum Autho-
ris honore, quem Scripti audacis Authorem, tuam esse,
et nosse volunt dominationem, nescio an generosi-
tate aut casu, aut astu ipsi projecto manus propria
Subscriptione, ac nominis Subjecti indicatione, pro-
ditam, et vulgatam, tamq; acerbi a hominibus acceptam, ut
omnino ipse gratularer non ignotus tibi, Praga et
Boemiae Intus valedixisse. Et quis imoto ferat
Semper animo, liberè ac arbitrarie laceffi fama, ac
abjectè ligillari, quisve publico conspicuus officio non
censeat conveniente defensione calumniam diluendam.

esse necessario; nihil enim acerbius crediderim viro
 honesto, perperam corrigi ab impertinente, doceri cogi
 ab ignorante, et promiscue diffamari ab impudente.
 non diffiteor; licet Scholaris adhuc in hanc Academiam
 dum Studium publicum Bremiae, quo nomine Uni-
 versitas Pragensis intelligi consuevit, aut aliud quod-
 libet Gymnasiorum, eodem hoc projecti scripto &
 ultimo, tam de quocumque impetu, tamque palman calum-
 nia, optimam ejus famam prosciendi, meis cum con-
 Scholaribus diversarum classium quidem Altiorum
 ejusdem tamen Universitatis Pragensis perlegen-
 do cognovissim, nomenque mihi notum personamque
 subscriptam deprehendissem, tua dominatione,
 animo meo nunquam induxissem, virum te alias ab
 apparentia gravitatis, praeterquam notum calami ac
 Styli tui, comode laudatum, eo usque delabi potuisse,
 nisi vel iudicii obrutum in valetudine, vel nimia pro-
 jectorum ^{studii} temulentum, aut nimia sui actione ebrium,
 quod prope idem est. Nomenque tuum subscriptum ami-
 ce condoleo. ea confirmare opiniones de te rationabi-
 liores, quam eas quas ^{de} Studio publico Patriae in gen-
 re alijs voluisti, et Academia Pragensi, qua non parum
 gloriamur omnes, quia ubivis eam a Sapiantibus
 laudari, optimae commendari scimus. Atque pro-
 inde mihi succensendum a nemine arbitror, mini-
 meque metuo; si gratitudinis in eam honestate ductus,
 quam bonus Ethicus Academicus sibi quisque conveni-
 re, et in humanitatem ab ea impelli abunde condidit.

Super nominato Scripti tui propectorij paragrapho
 Studium Boemiae publicum universum et illustre
 rom literariam proscindente tantisper hanc epistola
 mea exstulare, ac insimul Matrem literarum
 sum morum Academiam antiquissimam celeberrimam
 Pragensem te tuar confutatio ad ipsum Ruborem
 tuum.

Et I^o quidem Legi ex folio tuo Studium Pra-
 gense non tantum, sed omne publicum universum
 de hoc namq. loqui, et scribere convincis et contem-
 tu in Regno Boemiae Juventuti reformatanda constituta
 hinc exemptione acerbè impeti, arguiq. quasi temporibus
 nostris misere deformatum ac deficiens. ita enim verba
 cula Germanica loqueris: Non illos propter
 Trunc Defulworsen Phil. Gn. sagen müßten.
 quod rom literariam omnem totius Boemiae sonat.
 hoc equidem bene nosti; dicacibus non deesse quod lo-
 qui et velint et possint, sed fidem non habere nisi et dic-
 ta proferant. Tu verò nullam assertorum tuorum assert-
 probabilitatem, sed asserta assertis cumulas idètidem
 falsis et erroneis et calumniis; Imo quò amplius lo-
 queris, magis tem et ipsum cedis, aut certe arma ad-
 te cadendum porrigis: Subjungis namq. et studia
 nostra publica culpa re videri eo, quod in iis nil pro-
 pe addisci, nisi post annos complures culinariam
 duntaxat latinitatem, atque triennio Philo sophi-
 co unum solum Sylogismum et nihil amplius.
 Ignoras proinde: Universitatum non est discere sed
 docere, discere discipulorum est, unde ita nuncupati
 Si proinde nihil discit pecatum eorum est, n^o
 docentium Academiae, quomodo alienum pecca-

tum Studio ipsi publico attribuere audes? An deducere
fratres Universitatis aut Gymnasiorum? quod Perile so-
lum quodpiam parumque frangi sit eodem sub Solis caeli
in fluxu nunquid Solem, caelumque ipsum prudenter co-
lebis cu sperandum? Dum vides ipse cultura ac laboris ne-
glectum in planibus in planis desidia, Juventutis
rostri saeculi, et Solertia horrorem.

At Supponamus etiam interim in annis
seu humanioribus, seu altioribus in universum
afferis admodum parum disci, vel temetipsum in
tuo afferto in cludis. et te quoque parum admodum, et
non nisi culinaria Latinitatis, aut pauculos Syll-
gismos condidicisse fateris, vel tem et holum excipis
qui ad sufficientiam, Romanam Latinitatem ac sci-
entias leviores non iners condidiceris. Si hoc postu-
lum tibi afferenti credi velis, ipsa tui Scripti confessi-
one tali comendas Studia Boemiae publica, quod in ip-
so et in culta Latinitate, et in Scientiis altioribus forte
ad sufficientiam proficere potueris et volueris. cum
omnibus tecum eadem prae more fuerit praefectio ^{publica} Magis-
trorum ^{et auctoritas} tecum omnes similiter ceteris paribus proficere
potuissent, et voluissent, et abunde Studium Regni
publicum, quod infamare voluisti, ^{collapsisti} ipsa tui assertio-
ne comendasti. quod in ipso quisque si velit admodum
et ad sufficientiam proficere possit si modo velit, quod
possunt oēs si velint videndum in multis videmus. Et recitanda tibi ^{est}
et significandum restat: rem literariam non esse omnino in eo quod ad vere bene-
que Ordinata Academia, aut alterius publici Studii
in Boemia Regno munus officiumque docendi facit, aut
depravatam esse aut defecisse ^{in partem} confutandum. neque

et facultas

neque enim aliud quod in potestate ejus foret ab eo corrigi.
 quod si primum admittere velis, esse intra parum aut mi-
 hil omnino proficientes in studiis illis, complecti. Tunc
 epyidem mihi tecum res est mea, quod quoddam consequi
 arripimus et postulatio.

Quomodo ergo ausis studia criminari
 publica, corrigere, aut corrumpere seu universitates Patrie
 seu disciplinas, seu exercitationes magno consilio lon-
 go more et sapientissimorum virorum ac doctorum sen-
 tentia commendatas. quomodo inquam oro quomodo
 corrigere et reformare velis, qui temet ipsum, non ni-
 parum, aut prope aliud nihil quam, culinaria lati-
 nitatis, aut cujuspiam syllogismi notitiam reperis.
 et amplius nihil: Unde nescis nisi ut clarius in-
 telligas condidicisse fatearis. nunc tantum saltem
 syllogismi addidicisti, ut recte concludi agnoscas id:
 qui parum aut nihil addidit parum omnino aut 2
 nihil sit, atque qui parum aut nihil sit est ignorans 1
 ergo qui parum aut nihil addidit est ignorans. 3
 qui iste adeo ignorantem constituit, disciplinarum
 et scientiarum. ~~consule~~ censorem? qui, auctoritatem
 hanc tuam quam fatearis ignorantiam contulit ut ha-
 sapientiam Academicam, Patria, ad quam in arduis
 capibus difficultatum nodi intricatissimis recurrunt
 a dicasterijs plurimis amplissimisq. tu corrigere
 tu reformare velis? tu audas? an forte privata industria.
 te habilem ad ea reddidit? at noti sunt ~~noti~~ anni
 tui nota tam publica quam privata studia quibus
 parum temporis donare poteras ~~tantum~~ ~~et~~
~~obsequijs alienis priusquam ad rem censeveris~~

~~clara electarum. affidendo. Vix prinde feral, ne~~
 intimi moveat, dum a te publicam Patria Minerva
 nam, Pragensem aequae Academiae omnem rem
 leraniam, Minervam inquam ab Apelle, aut Parha
 ho, virtutis Sapientissimus vix, optimis congruis
 vera ac condigna laudis coloribus ad omnem gratia
 et splendorem effigiarunt et paraverunt publica utilita
 ti aeterna, a te et artis huius et colorum ^{imposito} ~~effigiarunt~~ ante
 corrigi ac ~~dicaciter~~ infamari intelligat. quis ex
 ipso Scholabus Academicis sibi temperet, utindi
 gnans non exclamet, tegredar qual reprima, notis
 vovibus: Subor! non ultra crepitam! age quod
 tui muneri est. Leu in cerere seu avaris Sumas
^{projectorum aduversandorum} ~~projectorum aduversandorum~~ si Superis placet grande
 Alpha, caput, at quod supra te et de Minerva et scientijs pu
 licis pacem habe, et tace: quid namq aliud ipse agere
 adicere si tam Illustre projectum tuum de avaris novis ga
 lienore comparandi, centoni subicere, culinae so
 lum germanici aliqd intelligenti? aut lixa inter co
 cos dentat, al vesato, a quo tibi dici de tuo opere audires
 Non elam ~~Gruduborum~~ oler mofu ~~Gruduborum~~ pro
 pecti nostrum uil qm sagru uisfor: an ⁱⁿ de iudice tali
 ac censore uti agra paritas, ita et agros dolor est
 quae enim lixa habitudo, ad projector ^{tuor} subtilitatem?
 Respondeo eadem quae culinae eruditi ad censu
 randam Scientiarum omnium sublimissimam unive
 rsitatem. alias namq disparitatem dare tenebent.
 Vides prinde quae in assertis tuis calumnijs que

q̄ uenit, q̄ uae tuarum assertionem Authoritas q̄ uere
fides tribuenda ^{tibi} sit, universitatem ac studia refor-
mare volenti. at misere temetipsum contradicendo ca-
denti. ~~ma nūc p̄p̄ia Subf̄criptione~~

II Et hāc quidem lucusq̄ ex Suppositione tua
Universali, tibi liberaliter interim admissa. At
nunc tua universalis propositionis et asserti discu-
tere libet, et expedit veritatem. Dicis in re litera-
ria non ad disci per sexennium nisi per parum Culina-
riae Latinitatis, in Philosophia triennio, non nisi unū
fere syllogismum, ^{et p̄p̄ia} ~~et p̄p̄ia~~ terea nihil. Sed catego-
ricā Lat̄ restrictā, ut omnino universaliter pro-
nuntiāse rationabiliter censui. Si enim parti-
culariter, et aliquos tam ^{parum} proficisse intelligi velis.
nihil ex eo derogat studio publico, neq̄ ulla hi
caret, cum neq̄ omnibus eadem sit capitis praestantia
neq̄ bona prope sagax ad studia voluntas. consequen-
ter ex assertione particulari tua, nunquam apud
Bredenses evincas quod ais. Publicum Boemiae stu-
dium misere collapsam. Neq̄ putes projectum tuum
de arariis publicis, ita in bonum Regni et utilitatem
comūnem prout jactas et opus tuum compellas saluta-
re. Et tam felix aut doctum invenies, ut fondeas multos
futuros, in urbe et patria cives pauperes, multosq̄, imo
plures quam alios, mendicos ^{in compitiis} numeres, q̄ videasq̄. Vides
proinde tua Dominatio Universaliter habere asser-
tum suum, et studia haec concidisse perperat.
At, hoc ut nimis temerarium ita aperte falsum nobis
ypsis Auditoribus Atq̄ Academicis, injuriosum est.

inde praeinde rationem, dicti in o Scripti tui, omni b
 Studiosi fam Juventutis Scholae, seu Gymnasior^{um} seu
 Academiae Pragae iniquam, et assertum proba si p
 tes, aut revoca ut debes.

Uade namq nosti, eam Studentium praese
 tis temporis, miseram emenditionis constitutionem ba
 liberet assertam. nullum munus Academicum existi
 ut eorūte nosti oportere, minus ut ex amineret con
 profectum. ne Sani vix noveris, neq tecum sermonem
 latinum aut Philosophicum. usquam habui, licet per p
 ram tuam a vire vobis noscam et nomine, idem centem
 ac centeni afferant, illi de esse etiam de nomine
 et psona ignotum, quod ut ergo ista afferas sine res
 trictione, et universaliter, ac sine emendatione.

Certe in prius in hoc et ipso patrio ^{at Gymnasiorum} Studio
 quod eam hactenus laudem, et ab heteropis, et a by
 teris vicinis, et ab historicis nostri temporis, laudem
 et encomium habuit, parvulos in Regno Boemiae stu
 diosos Gymnasiorum, magis expeditus et liberalius
 latine loqui, quam adultos nonnulli alijs in Aca
 demijs. famamq obtinuit ipso, p historico locutio
 nis signum in Scholis patrijs singulariter usitati
 quod ipse admiraber. qui omnes contra te loquuntur
 arte tuum quod numeras sexennium. primo mox biennio
 ad aliorum admirationem in Latina latine proficiente.

Superius est calamus tuo tot Martij, adolescen
 tibus optime latinitatis specimen a dactylis publicis
 in generationis, expositionibus oppositionibus ac ar
 gumentis Rhetorici compositione dactylis latinis
 arguente. quos tibi quotidie in faciem adducere poss
 si publico et receptum et audire, quos tibi et tu

neque pleribus auxy con Scholares contradicentes ^{hinc} ~~hinc~~
hinc, et spectatores.

Injurius est et calamus tuus optimis quibusque
Religionum aut Status Ecclesiastici ac Sacerdotatus
condidatos, qui aut specimen aut testimonium bonae
Latinitatis suis Ordinibus Superioribus afferre jubentibus
inde quoque pondus susceptioni suae afferentes, quos et
omnes loquentes audiens non collaudet non modo laus bona
La, et sed et ex polita versaque imitatione optimorum
Authorum Libi praecellens Latinitate. Sed nec latini
tate sola, sed alijs bonis ~~bonis~~ quibusque artibus eruditus
in oratione historiae fundamentis epistolis carminibus
alijsque de quibus infra sese rursus opus discendi occurrat
tibi contradicendis. progredior ad tuam de Philo
sophia vulgatam Scepto calumniam.

III° nempe Philosophia Studium cavillans, as
cendendo ad altiora, De profundiore ibidem cum igno
rantia. vel namque Philosophia operam dedisti vel
non; Si non, ~~tu~~ ignorans es Philia. non habes quod de
ea loquaris tam parum ac cecus de coloribus. Si vero
operam ei studendo dedisti, vel profecisti in ea ad
commendationem ultra mediocritatem. vel nil aut
parum ultra aliquem gradum, et decetere nihil am
plius. Si profecisti ad laudem. comprobas et lau
das Philia Studium, cum in ea alias aequae ac tu ut pro
ficiat, obicem nullum recipit, sed ea inde habet disciplinam
occasionem ac methodum. Si autem non profecisti
quod ad intentum tuum dicere cogis, ignorans aut ad
radis perstitisti, et tamen. Sapientes, eam in arte et scientia

peritissimos Doctores palam notos reffillas et corrigis
quod nec facere auderes, ex Ethica et boni moris humanita-
te si vel doctor fores cum Senioribus suis sed honor in bo-
na politica Artibus Summi philosophi. ex cuius sententia, imo
comuni iudicio Magis conveniret a Philosophis discuti
jectum tuum multa ex parte et incertum et miserum, quā
te projectista Philosophiam censurari. avaria namque et
proventus argere aconomia est tam publica tam privata.
aconomiam autem docere est Philosophi Ethici et morali
non discere, aut coram te docere, cum de Philosophia non

Artes Polit. 8.
C. 6.

Artes lib. Problem.

Lib. 30. probl. 11.

imperfecti quā
pro iudicio

lis. Audi Philosophum magnum. impossibile est vel certe
admodum difficile, ut quicquid ipsa non tractat penitus va-
leat iudicare. ac rursus idem. Iudices quoad ingenium
quod attinet vel praestantiores esse vel nihilo de se non esse de-
beat ipsi quos iudicant sapientes. et quomodo tibi tam facile
est in iudicium sapientum de universitate Scientiarum se
imperfecti quā ultra attollere absque rubore, et hallucinari in Scientiis tam
pro iudicio pro iudicio; arguo namque cum alijs ex contextu tuo le-
supponere de Scientiis nimirum mechanice. Sed cum quā-
dam numero Syllogismorum Scientiam illam mensura-
ri, veluti cum plura cereis vasa numerantur praestantior.
sit cereis capienda potius. erras nimirum non alligat
Scientia Philosophica tali numero, sed in arte Syllogi-
zandi consistit de omni scibili, unde Sciendi per se
via et Studium Sapientiae compellat a Cicerone. Vid. observo
quātum iudicium tuum distat a sapientis iudicio etiam
vetustissimorum, si hodierna tibi non satis aut docta aut
integra sit Sapientum Philosophia, et quā plurimorum
Academicorum tuā longe exsuperantior Scientia in publi-
cis tam Illustrissimorum ac ~~quādam~~ ^{no} ~~abundant~~ ^{Calis} ~~abundant~~ ^{abundant} Iuventutis, tam
ferventibus, quā emenditi annorum singulorum disputationibus

Cicero de Officijs
l. 2

me noster Sive, quia familiariter cum eo te agere utcumque vidi. Saepe
fessorem. lingua Hebraea urbatim, unformem librorum Hebraeorum
in e ipso hoc Pragensi Studio reddendum dgentem, cujus vestigia
Sed divina illa à Summis, quae Iudiciale quodolibet sapientia, Sive, dicas longis
ut notum est desiderant, acceptam continent, et Saliffi in p. Rabinor' con
eas nemo dubitans contraheret, imo plures Hebraei libri ab uni
veritate in lucem, adhibentem Iudaismum impugnantes adit hoc
currente Le. cul, imo recenter opus et Magnum, et publico et
quocumque universitate dignissimum Legion Majus lin. quae vere
Hebraica in puritate sua conservata. quid pro me ad huc debi
deret. an exasitationes, ^{habes} auct' quotidie prope Scholarem
campanam ad Hebraeam, uti non minus quàm ad ceteras disciplinas
publice convocantem. Hinc tibi de hys, professorem primum
proferentem qui eam exponat, oī in ea ad statum suum in p.
volenti, negat quod desiderari possit, ^{qua proinde} negat diu inveniat. ^{et quod in de p.}
volenti cogi ad ignominiam ipsi. Motiva quae in de comen
dationem Hebraeae gratia lingua, imo et ^{et tua} ut videtur emendatione
ad huc ipsi consultis meo arbitrio felisset. et ipsi super te esset
dum Apostoli pastori eas unice aut Summe necessarias forent
Nostris affert supponere videt, sed p. videtur utrumque ad veram
Culnam et fidem Sacram Scripturam unice necessariam; p.
haereticorum dogma est falsissimum; cum ab Adamo ad Moy
Lex usque temporibus S. Patriarchar', contra veram fidem absq.
Scriptura fuisse contra haereticos in Academia catechegicon
didicimus. Supponere itidem videt ad fidem veram S. fide
Solam Scripturam, modo ex his fundatè iuxta gratiam vel Hebraea
sit et positus debite. quod iterum falsum est et in longum impingit
nam requiruntur simul traditiones, neq. sufficit sola Scriptura ab
ips, ut rectius docemur in eadem catechen de vera Fide, et libelli
aureis controversiarum ex Academia Pragensi vulgatis Inq. ^{Fab} anno 1732.
legem et opportunitatem cum A. catholici congruendi modo, quon
ad obsequium propositioes provocando. Sed hanc S. te.
sufficiat catechismus in verum donec illuminemur in fundamentis.

LIBER. V.

De Methodo Societatis Jesu instituendi
Juventutem etiam Nobilem, juxta suam
Audiorum rationem praesenti Saeculo.

Caput I

Zelus ac Sincera Sollicitudo Societatis
Jesu recte ac fructuose in formandi
Juventutem etiam ac praecipue Nobilem
in Christiana pietate et omnigenis Scien-
tijs Saeculo nostro desideratis, quae ab in-
stituto nostro alienae non sunt.

Tandem Superficialibus, ^{pro ambulo} quae ad nostrum in-
stituendum facere videbantur, expositis et
utrumque digestis, Medullam ipsam aggredimur, ~~nos~~
~~scribendi propositi et Argumenti~~ ^{retractanda} pertractanda, quod
est Methodus Societatis Jesu recte instituendi
Juventutem, conformiter simul ad expectationem hujus ~~seculi~~

Et quidem de zelo sinceram sollicitudinem prae-
cipue Praeceptor Societatis procurandi omnia sperabi-
le emolumentum debitum Christianae institutioni
Juventutis Nobilis cum primis, ut nemo dubitare
rationabiliter possit, revocari in memoriam ea juvent
quae libro I. Cap. 4 hujus opusculi nostri Lectori
obtulimus, dum institutionem ejusmodi, annuamque
cipui Societatis munus est, ac professione jure gerenda
Sacratam Religiosamque ac propriam hujus Jesu.

L. 104.

zelus ac sollicitudo Societatis id illud collineat
quod Christianam pietatem ac virtutem ducit, qui dem ad
omni bus disciplinis ut pars et praefert nihil tam
de Scijs neglectum vellet in illo, quin in virtutis medi-
conditionis omnigenae affluentiam confectam: quae enim
ad pietatem et virtutem, voluptatum continentiam ad ob-
centia affert Scijs comparandis maxime idonea est.
vicia namq. perturbatio nem animi parient, perturbatus au-
tem animus ad exequendum in combibendum Scientia
nexus minime aptus, idoneus est. ut supra ostendimus
ex ipso sententi Philosopher.

finem autem hunc certius exsequi Societas tanto
ad laborat studio, dudum ^{curat} laborantibus, ut methodus quae ducit
in universum conficeret, quae aia, quae regula in hoc
tam singulari opere: qualis est recta Institutio in pi-
tate et congruis disciplinis institutio. / ^{consuetudo} ^{consuetudo}
opportunitissima, quam ipse Sanctus fundator in his insti-
tuti constitutionibus conficiendam in sinuavit, et omnino
confecta illa Norma, Ratio Studiorum Societatis dem nomen
sortita est, quam omnia Societatis studia, ad quamdam uni-
formitatem reducta tanquam Regulam observanda habent.

Nec tam en Societas Boemiae Provincia usque
interim omittit, ac quidem speciali Nobilitati partem in-
tegit, ut quae huc comoda huc necessaria Regno huic in-
to ad profectum conditionis majoris consequendum, aut
desiderare, aut placere dubitaret animadvertit, illico Soli-
citudinis partem novam adiecit, ut placitum Nobilitati
gustum expleat, et tradendis Lectionibus adjuget. Si
paucis, ubi hinc annis, eodem, placito Nobilitati satisfaci-
endi causa, dum id adveniat ad maiorem conditionem, ex
Historia Universalis praefectio nunc publicas 3° Philia anno
instituit, Mathesim ad ^{expositiones} ~~duos annos~~ extendit, ad Geo gra-
phiam et Geometriam aliasq. Mathematicas disciplinas

Consp. Parte 4
c. 7 §. 2

liberalius condisceudas. et plura alia. atq; gemisere hinc
 coacta, quod viz aliqua Nobilitatis Iuventus animam
 auremque adiecerit desiderati, novitque ejus gratia in sibi
 his pfectionibus, quid ita rationis occurrerit, ut ipsi diffi-
 pere videretur non satis liquet, dum in hunc inferioris condi-
 tionis Academici non parum ^{ipsi} oblectati, et eruditi sibi eas
 reddere utilissimas, pro futura et vita et fortuna ~~invenire~~ ^{se} ~~se~~

At sane quantum alijs gratulandum, tantum
 ipsi Nobilitati quoque indolendam arbitror; isti quidem
 quod suum generis splendorum lenio conditionis studio in-
 clarescere non accurrunt, et Majores suos, eorum famam sapi-
 entiae in stirpem redundantem conservant, felicitatemque
 continent. Illi vero solerti studio, indefessa industria
 et conseruta multa eruditione non zlero de patria nostra
 studio eodem, et leni fortuna in viros evadant, exurgant
 in sublime viri facti et opulenti, et honorati a Scientijs
 et publicis ^{non} modo utilis sed prope necessarij. Eviden-
 ti decurrens saeculum nostrum trutinamus. quot nunc
 randi, dignitate exhibendi occurrunt, quique aut humili
 aut mediocri de fortuna solo constanti studio nostro Pa-
 trio ex culti et formati quibuscumque in facultatibus, et in
 statu quovis ad sublime erecti, ipsam sibi factam in suffra-
 gio memere Nobilitatem, et gradus in ea clarios, ut non
 solum vetustissimis cum familijs per connubia et affinita-
 tes immo et sanguine juncti, hinc Principi, ipsique Nobi-
 litati redderentur aestimati, pariter ac honorati. Magnos
 nam filiorum nepotumque progenitos, novisque sub hinc Gene-
 rali tibi nova prospecta, divitiarum fortunae conditionis. ne-
 minus de statu dignum Ecclesiastico, per pietatis ac sci-
 entiarum viam regiam, a Gymnasijs et Academijs nostris, aut
 canonicatus beneficijs adlecti, aut dignitabilis et Ecclesijs
 praepositi, ad usque Archiepiscopalem dignitatem et Principi-
 pum hinc nobilissimi sunt, in hinc ipsa Patria sua studii

maius Spectaculum glorie facili, Stimulusq; omniter
Scientias et Laborem amantibus. Item de Reliquis
Sissimis viris ac Cas nobis, quorum Infelix tanto pul-
chrius ei insidere gaudent capiti quod Eximia Sapientia
jam in teneris viribus et Scientijs Desudando confecta udis
desudando. Sibi disposuit in publicum Convicium.

Quare tandem? quantum sperandum, exspectan-
dumq; foret, à Nobili et generis claritate Illustri adoles-
cente Patria, qui non vulgari sed insigni Scientia pro-
tus, disciplinæ eruditus, quæ omnia Studijs patris con-
sequi licet si libeat, in super ingenio et nobilitate congeni-
tum esse solent: acuto, in doli mihi et generosa memoria
præstante, Labori afflicto, Lektionis et Librorum avido
quantum inquam amplius, quæmque Statum spectes,
sperandum foret? an deliterare possit ignotus, quæ
Solamq; Patria Studia publica habere cum laude
Solentem, et doctrina in signibus præ eminentem; an
in honorem progressu hærebit? diu rapitq; ultro ad
Summa. an Studia illi inania? dico astimulissimum
Et hæc Sollicitudo Sollicitudis Jesu, hæc Methodus institu-
endi ut tales sint, cum tales esse possint, non minus,
imò curius alijs. Hoc illa sua zelat labore, hoc tua
singulari Studiorum contradi ratione, consecuta in
in alijs signis Brundisijq; quid est cur falleret in pa-
tria, in qua ingenia minime sunt inferiora.

Ust autem Societatis Methodum quæ in ipsa
Studiorum ratione continetur, uberius cognoscen-
das, et iudicium de eo obiter inspecta aliqd ferre possit
neq; illam obiter laboratam, nec temere ac promissa
cui assumptam putes. eā ipsam sequenti capite
quantam brevisitas admittit, velut in epistolæ et histo-
rica propono.

Caput II

Quid per Ratorem Studiorum Societatis Jesu intelligendum sit, quæ ejus origo, et constitutio, unde merito æstimanda.

Omnia recte ordinata rei, Studijque aliquid regulæ esse oportet, ne pro geniorum et ingeniorum varietate in diversas methodos deflectendo recedat ab eis quod in Regulam, et normam quandam assumtum est. Id ipsum Societas Jesu in instituenda Juventute Academica ac cum plurimis Nobilibus affegit, et optavit, et studuit, quæ prius in docendo Academicas seu Hispanicas quales P. Patri cum Romanis optimè pressæ erant, Romanam autem præcipuè sequebatur, utpote in Urbe Orbis capite sapientia Sede et Ecclesiæ facie, tanto tutior, tantoque vulgatio, quo Nobilitas summa ex omni Europa sanctior parte confluen notata est. donec tandem suam ipsam rationem studiosem, à Sancto fundatore Patriarcha Ignatio his in constitutionibus in firmatam, à Provincia diversis desideratam, et à tota ipsa Societate expectatam, et ab ~~Congregatione~~ ^{Generali} VI. adn. A. P. Genenti universæ Societatis his cum assidentibus commissam jam elaboratam plene obtinisset.

Ratio Studiorum Societatis Jesu est certa quædam ad regulas ^{Regulares} copiosas, redacta instructio pro Societatis ejusdem personis, quæta quædam in ^{et et} ^{con} ^{formate} illius, Studia seu altiora omnia, seu humaniora ad infimam usque classem, ^{cum} ~~Secundum~~ pietatis et Virtutum Christianæ exercitatione, in Societatis sem Collegiorum tam Gymnasiorum

hys, quæ Universitatibus haurum Academijs tradantur
atq; conserventur. Unde concludis finem hujus h
expositæ rationis Studiorum unicum proximum et
immediatum esse, rectam Juventutis in Christianis Virtutibus
et congruentibus Scientijs ac disciplinis, de qua labor præ
sens unicuique est noster institutionem. ^{hinc} Ultimus ^{hinc} Major d. h. haurum cognoscere et amare

Origo ejus, Simul et elaboratio, quam nobilis sit
quamq; conatu ac labore multo pretiosa et brevis Narrationis
emendatus Lector advertet in gravatâ, ut enim in partem
instituti Societatis ut habet Volumine 2. ^{de} relata, neq; ^{ita} vici
nem momenti tanti, tamq; amplam totamq; Societatem concer
nente in uno de principijs suis ad animarum salutem minis
terijs, toto orbe usitato, unde titulus huius donata est: Ratio atq;
institutio Studiorum Societatis Jesu. ~~obtoque hinc~~

Sancti haurum
Instit. huius Volum 2
recentij adit. haurum
pag. 53.
* *haurum de haurum*
haurum haurum c. 2
haurum haurum haurum
haurum haurum p. 5 l. 4. in
haurum haurum haurum
haurum haurum p. 5 l. 4
haurum

~~Itaq; Anno 1584. Congregatione Generali. IV. Præposito
Generali Universitatis haurum P. Claudio Aquaviva, inter ea quæ ad de
putatos pro Studijs circa eadem studia fuissent tractata de ratione
ac Studiorum conficienda agi cepit, probandaq; acceptum est.
et quidem deputatis ad laborem hunc consummandum.~~

Caput III

~~Acta Relatio brevis~~

1584

~~Actorum Congregationis, quæ Anno 1584 infra Anni
dñi Patris Præpositi Generalis Claudij Aquaviva
habita est de ratione Studiorum instituenda~~

haurum haurum p. 5 l. 4
haurum

Constitutiones 4. Part. C. 13 A. De statutis in
quibus Sectionum haurum ordine ac modo, haurum haurum
rationibus tam compositionum: quæ a Magistris emen
dandi oportet: quæ in disputationum in omnibus facult
tatibus, et pronuntiandi publicis Orationes et Carmi
na speciatim in quodam tractatu per Generalem Præpositum

approbato ageth Leorhim, ad quem hac constitutio nos remittit
in duntaxat movendo illa locis, temporibus et personis accu-
modari oportere, quamvis ad illum ordinem eundem, quod
ad fieri potest conveniat.

In eadem quoque 4. Parte c. 5. § 4. Ac. 14 § 3 libe-
re servatur in quavis facultate Leuniorum, et magis appro-
batam doctrinam, et eos Authores quicquam docent: cupi-
re penes Rectorem (qui quod statuet in Universa huius
Salutis ad Majorem Dei Gloriam sustentare est) cura sit.

Hic tractatus ipsius constitutionibus commendatur
qui et Studiorum praeceptum et doctrinae solidioris Authorum
delectum sicut oportet informat ac moderatur. Notum est
omnium Patrum votis jam inde ab ortu, ^{et} primordio
societatis expressis est: quod cum ceteris instituti nostri
partes et utilitates strenue ab ipsis, qui praesunt incumbant,
pars ista tamen quae liberis Studiis recte instituendis
semper augenda continetur non dum plene excolta, nec ad eam
speciem ac splendorem, quem in optatis esse desideramus
cuique par est, perducta videretur. Duo plane sunt li-
cietatis nostrae praedicta ac firmamenta, ardens pie-
tatis Studium et praestans rerum scientia. in hac duo
capita omnis constitutionum nostrarum vertitur, eo
quod pietas, si doctrinae luce orbata sit, singulis quidem pri-
vatum prodest non parum, at in Ecclesia proximorumque utili-
tatem operam penitus nullam conferre possit, in Concionibus in
Sacramentis administrandis, in juventute erudienda, in dis-
putationibus cum fidei adversariis, responsibus de debitis rebus
et ceteris, nostrorum hominum munusculis ac functio-
nibus quae doctrinam, non vulgarem illam, sed excellentem
quamdam desiderant.

Ad eam vero cose quendam, inter plurimum
qua ingrediendum via, quibus artibus utamur auxilijs, quod
nisi ratio facilis ac solers in eas, multis con humentis labo
ribus fructus respondere soleat ziguus. Contra vero h' Studi
orum labor ad Lupicentem aliquam normam dirigatur,
non magnis lucubrationibus, magnum compendium, et
fructus abens referant.

Huc accedit quod non modo nostros, sed et
serius etiam Adolescentes docendos suscepimus, quorum
cum numerosa sit multitudo, praeclara in doli nec rara
Nobilitas, nostro muneri, nostrae apud alios existi
mationi facere satis non videmur, si tot juvenis nos
trae fidei commissis, tanquam nutrices non omnia opti
mè mansa, et apta, in os inferamus, neque quo cum
progressu in scholis nostris penè consenscant.
porro nec leve pondus et calcar ad studia nostra bene
componenda addere debet, eo, quod nos nostrae quotidie
in promptu, atque oculis omnium sunt, eorum etiam
qui non optimè videntur affecti. Horum vero justam
accusationem effugere non valemus aliter, nisi quod
non nullis benevolentia erga nos deest, id rem bene
gerendarum consilio atque industria compensemus,
cum praesertim non pauci sint, qui in hac liberalia
Pelestra, cum a nostris vinci non acerrime ferant
non parum res quidem suas promoveri nostras autem
obseruare nitantur.

Iam nihil attinet multa verba facere de ani
morum consensione, quam gravissimi nostri com
mendant constitutiones, in ips praesertim quae pub
lica gerantur, aut docentur, huius vero affectioni non du

Ex Hispania venit. P. Ioannes Ayor
ex Lusitania . P. Gaspar Conlalez.
ex Gallia P. Iacobus Tyrius
ex Austria P. Petrus Buserius
ex Germania Superiori P. Antonius Gvifanus.
Romae comorabat P. Stephanus Tuccius

Omnes ad ministrandam artem Scholarum uere praediti et in
omnibus prae facultatibus versati, quam etiam linguali-
rerum Provincia sua, ut variarum gentium auditibus collatis,
quae moribus, ac studiis, id communi consilio statueretur,
quod locis, quoad ejus fieri posset, congrueret universis.

Itaque sexto idus Decembris qui conceptionis despa-
rae Virginis est per R. P. Generalem ad Luchiffini D. N.
Gregorij prae osculandos deducti sunt, ut auspiciato nego-
tium tam operosum incharent. bene precatus Pontifex,
sollicitatemque, ac celeritatem operis adeo salutaris
ut adhiberent lenio est adhortatus. Neque enim Pon-
tifex maximus solum, sed et Cardinales nonnulli do-
ctrina et Auctoritate praecipui, quos tanta rei cer-
tiores facere oportuit, in institutam hanc a R. P. Gen-
rali quam communi studiorum reformationem ve-
hementissimi comprobarent. Domicilium

peropportuna et commodum hyemij quidem sex mensibus
in Penitentionia S. Petri, Aethiis autem caloribus per tri-
mestrem spatium in Lirinensi monte ad S. Andream illis
est attributum. Horum ternis diebus lingulis in consul-
tatione ponebant, temporis undecim legendis doctoribus
et commentariis; quos aliqui manu scriptos ex Provinciis
attulerant, traducebant.

Jam vero universum hoc opus duo in capita distri-
buitur fuit. in uno de Leoniorum opinionum delectu
ac censura agitata est. in Altero traditus fuit Ordo
ac praxis Scholarum, omniumque exercitationum, quibus.

ad Sapientiam et bonas artes Iuventus promovebatur, institutio. ac primum in opinionum Theologicarum examine, in quo aliquid cogitare, quod multis probetur, undam et semper visum est omnibus, Patrum illorum tunc, qui praeerat congregationi, questionem aliam et alia iuxta ordinem partium, Questionum Articulorum S. Thomae in disputationem vocabatur, ordine suam quisque lententiam proponebat. Si suffragia concordabant, haud magno negotio res transigebatur, in diffidebant, tum disputatio acris onerabatur, dividebatur questio in proprios Status, certa licebant ab ambiguis, levis, et obscura a rarij, et definitis. Controversiae capite sic explorato, discrepantium inter se argumentorum momenta appendebant, in chartam sedulo referebant, copiosa duorum interdum etiam triem diem in disputatione examinabantur, donec qui aliter sentiant, in plurimum in lententiam sponte concederent.

In constituenda deinde certa ratione ac methodo, qua Scientiae et facultates huiusmodi tractantur, recitabant Patrum nostrorum in hunc usum conservatae deliberationes, sive Romae, sive extra in Universitatibus huiusmodi Collegijs, varia temporum occasione instituta. percursebant Epistolae et selecta, legesque Universitatum, etiam et diversis generis alia, postmodum Superioribus Annis, postmodum proximis ad R. P. nostrum gentilem explevisque cum Italia et Hispanis, tum etiam Gallia Germania Polonia Provinciis transmissa; Relegebantur quoque partim Constitutiones, studioque ad nutum illis praesentandi sedulo appendebantur: Canones similiter Congregationum Regulae et Statuta Scholarum, consuetudines praeterita novaeque Collegij Romani, quae liber manuscriptus huiusmodi complectebatur. Ex his antiqua plurima retinebantur, relictioraque atque abrogabantur nonnulla, si qua dubitationem afferebant, huiusmodi Provinciae sua privata vel communis institutiones, usum et exempla Scholarum

motus, et eventa in medium proferbant, comoda etia
cum oia demonstra bant, quibus sol tenig varijs auxilijs, et
disquisitionem Indicationemq adhibitis multarum proveri
gata sunt remedia difficultatib, partaq mutua inter nos con
sensionis fundamenta, cum fixum ac ratum id apud se habere
nihil esse posse vel ad Scholarem con servationem pro moti
onemq ubiq, vel ad gratiam, comparatamq distinctioni
retinendam accomodatius, quam uniusmodi omnes norma
prescriptionemq in excolendis ingenijs, gubernandisq hinc
hinc munib, hinc ac legib.

Confectus tandem est Tractatus duplex unus de Opti
mioribus Scholasticis alter de Scholarum administratione
utroq, deinde sub eadem revocatus, relictusq, omnib,
audientib, et emendatus, tandem etiam sub scriptione
singulorum firmatus, in q, Collegij Romani Theologorum
manus, jussu R. P. N. Generalis traditus est, ut ab ipsis
primum, et reliquis deinde per universam Societatem
provinijs expediret. Atq, hic Congregationis de
Studijs habitae tam curae quam exitus fuit.

Anno vertente deniq, sub finem mensis Augu
sti, cum Decembri initio cepisset, conventus est Solu
tus. P. Stephanus, P. Azor P. Gonzales in liberetich.
ut hinc desiderantur eorum qd constituta sunt, in
terpretationem vel rationem redderent, Cuius do
mum qui sq ad consueta munia redire

Jam vero quavis optatissimum esset
R. P. Generali hanc totam rem cognoscere quam
primum, et per provincias spargere recognosce
dam, tamen impeditis prius Patrum et con
vocatorum et Congregatione et negotijs expediendis.
Dein advenit Japoniorum Principum, moraq,

diuturna in Urbe propter obitum Gregorij Pon-
 tificis Maximi, tum quotidianis curis, liberisq; Pro-
 vinciarum non potuit antequam peni Anni 1585 in
 animum adhibere cum quatuor Assistentibus ad ea
 per legenda, quae à Lex Patribus deputatis, et à Ro-
 mani Collegij Doctoribus acta fuerant; nunc tandem
 rebus omnibus inspectis perspectis, et iis quae Collegij
 Romani Patres observarent, per Lex Patres deputatos re-
 cognitis, id quod perpenſi utriusq; partis annotationibus
 compilatum est, in omnem utilitatem dimittendum pro-
 lavit, ut quod in communem comparatū usum communi
 quae iudicio comprobetur. Habentur acta li-
 brarij ejus Consilij.

* N. D. hoc quod hic habemus pertinet ad caput
 2um hujus libri juxta asteriscum similem aliud em-
 metatum.

Uta autem et Auctoritas, et industria, quae per hoc tanto
 opus et providentia, quae omnibus providenda Societatis stu-
 dijs de Regula^{hae} certa quae Juventuti maxime proficiat et
 hujus Rationis Studiorum palam omnibus elucescat clari-
 et estimatio debita obtineatur certius, libet Lectori Sapienti
 qui artis ejusmodi haud dubie multum recreabitur, dum
 modum providendi, vivorum et omni Europae Natione dele-
 torum, et versatorum, in ijs quorum norma desiderabatur
 adeo Studijs longum laborem, et à multis jam annis jam
 consignatum in hanc rem literariam conscriptionem, revisi-
 onem censuram, reformationem, toti Romae, crediti in hoc
 Studiorum genere Cardinalibus, et ipsi hinc Pontifici quo-
 tissimam et pulcherrimamque legere et concludere videbit.
 libet inquam acta ipsa Congregationis ad hoc opus in dicta
 in eodem capite sequenti Subjungere, et oculis perspi-
 caciis proponere, quod Generalis Claudij Aquinac pressit et
 quidem Anno 1584. Societatis vero Anno 45° con-
 vocata Romae fuit. cujus idque de verbo ad verbum.

N. D. Dein Legitur Caput III.
 Acta Congregationis de n.

Habet proinde et Boemia nostra Regnum, quicquid
 in Gallia Italia Germania ac alijs Europae Regnis quare
 velle unde unde persuasa, ad erudiendam Nobilem Juventutem
 Studijs publicis, id totum domi sua, in methodo Studiorum
 Societatis Jesu, praecipue quoad geminas studiorum et infor-
 manda Juventutis aetates, humaniores videlicet disciplinas,
 et Scientias Philosophicas. nihil etenim praetermissum
 est laboris, et attentionis, ut quid quid alibi videtur profi-
 cuum Juventuti praecipue Nobili, velut apud alieno loci
 flore et fundo Mellis Regentes optima in huc reponerentur alveare
 et hoc quidem de disciplinis et Scientijs intelligo, quae
 Societati conveniunt, nam de legibus Jureq. civili, ac Jure
 publico studio, ut pote à Instituto nostro alienis nil ha-
 beo quod dicam. His etenim Universitates Patriae nil de-
 esse quod patrio prodest bono patienti. Habet sane idem
 quod vetustissima Academia Hispanica Placui. Galliae, ne
 inveniri credo modum accommodationem praefatas Scientias
 et facilius, et fundatius comparandi ut in praesentibus os-
 tendam in singulis Studiorum classibus. nisi forte Latinitate
 conditionem aspernari quis velit, quae non exiguum tibi tem-
 poris spatium dari postulat, et prima gratia eruditi hominis
 basis, quae minus culta multum quoque vapulant Scientia
 Libris Latinis cum tempore, et privato studio, nutrienda
 ampliandaque ex velenibus Latinis Sapientum monumentis.

Insuper illud non in postremis repono, quae rationi
 Auditorum Societatis Jesu gratiam ac stimulum reddere
 valent, quod non adversus omni ei, quicquid in bonum Ju-
 ventutis promovendum ad majorem profectum dignoscer-
 et, admittendo, et tradendo ad majorem Juventutis Nobi-
 lis utilitatem eruditionis, ac pietatis. Unde conlegi neque
 est Nobilitatem etiam Boemam in ea nullum speciale
 incommodum, aut difficultatem praeter alijs majorem habere.
 Sed si quid horum occurrere sufficere patet, illud vi-
 ipsius praecipua obligationis, omni studio, et conatu

ex quibus labor, et experientia, cum omnium Provinci-
arum approbatione et successu in Academijs et Collegiis
nam Societatis Jesu Gymnasijs, in communem regulam ordi-
nemque contrahere; ipsi omnibus posthabitis, Superficiali-
solumque aspectus, et inspectione, meliora delationibus agere
et reformare vellent. Latinitatis non aperi estimatores, neque
quod Latinitatis optima neglecta in ipsam Ecclesiam in eo
moda redundare possent, pro rei tanta exigentia pensantes
ipsi, quam Stimulare ad industriam debeant Juventutem
Gymasticam et Academicam, ipsamque Nobilitatem, olim
ex huius Societatis Studijs patrijs. Tamen a doctrina et la-
pientia eruditionis plurimam famoram, mox in prima
aetate, a Studijs patrijs avertunt, compendia quae videntur
quod placeant, quia a labori parcaunt, non quod profuerint, et in dis-
ciplina ferventione consistunt.

Epist. p. 45. C. 4
Lib. 2

Atqui etiam his ratio Studiorum non advertitur
tantum, sed in hec praesentit. De Epitomen instituti
Jesu de ea italoquentem et constitutionibus ipsis:

Demum Gratiam temporis in libris humanioribus in-
remendum, propter ingeniorum varietatem aliasque causas, non
est limitandum. Videantur autem an ingenio valentibus
dimidius annus in quavis quatuor classium inferiorum
sufficiat, et duo in Suprema complectatur etiam Rhetoricam
quam quidem Rhetoricam facultatem curandum est, ut
Alumni nostri live convictory annum audiant aut regni
Philosophiam audiant aggrediantur. Ceteris quoque, et tem-
dem tractandum, de cogendi non sunt.

P. 4 C. 19. § 1. A

Videntur compendia temporis a Ratione Studiorum
sem non esse aliena, ^{omnia} quidem ea, quae de disciplinis quod
piam decernant, sed quae valentiori ingenio, et labori
industriam solertiamque majorem conferant ad discipli-
nas citius conhibendas

Vide non non parum sollicitudini Lectionis, ut
 si libri Lectionum gratum ex ipso causis fore, si communica-
 ti ipsis actis Congregationis de ratione studiorum. ipsum
 quod tractatum conscriptum seu ipsam studiorum rationem
 apponere. Sed quia hoc utrumque fuit, aliunde in institute
 si nostra huiusmodi volumine secundo, exhibetur, habet in
 haud difficulter potest, rebus gratiore me rem praestitu-
 rum si Epitomen ^{seu} compendiosam ipsam afferrem ex posi-
 tionem. nam ubi opus fuerit pleniorum Venturi materia
 reservatam volo.

Caput V.

Epitome. seu compendium Rationis et
institutionis Studiorum Societatis Iesu.

Epitomen quam hoc capite expositum est, brevitatis
causis gratia ad normam quandam synopsis, aut potius omisso
rerum ordine indicis instar, quod brevissimum est, contraxi, qui
contentum ^{totum} in assumpta studiorum ratione Societatis Iesu ab
de ad eam quam compendiosam quæro notitiam indicabit.

Itaque et ille si 1584 habita super studiis Societatis con-
gregatione emanavit tractatus Societatis in scripto in lectus,
qui dicitur Ratio Studiorum Societatis Iesu. neque aliud est
nisi instructio communis ad quam studia omnia Societatis regulantur
et conformantur, Consideratis locorum, temporum et personarum
circumstantiis. commodius autem hoc obnoxiā divergam ju-
ta et amplissimam viam fieri posse, instructio potius, quam de
tribuendo illam totam ad regulas pro omnibus et singulis
personis, quæ ad studiorum bene exequendam præscriptam me-
thodum pertinent à summo usque ad imum. constituendo nem-
pe Regulæ ipsi Praeposito Provinciali. cuius munus sit per-
nas idoneas ad docendum etquirere diligere, et parare, et in uni-
versum omni studio in vigilare et curare, ut tam multiplici
Scholarum nostrorum ^{labori} laborem quem gratia Nostra vocati-
onis exigit abunde respondeat, quem in finem omnes regulæ in
ratione studiorum contineant.

2. Regulæ Rectoris. quæ eo continentur, ut finem
hunc quem in Gymnasio ad mittendis Societas huius propositum
Deo adiuvante consequatur, id est munus Rectoris, eius præsta-
tuta studiorum exigant tam in huius quam cæterorum re-
gulis, ut constanter observentur huius in Gymnasio ad laborum.

3. Regulæ Praefecti studiorum, quæ eius munus
est Generale Rectoris infirmum cultum esse ad studia recte
ordinanda, Scholam regendam ac bene moderandam, ut quam

in vltis probitate ac bonis artibus doctrinamq; Scholares
nobis conuicti perficiant ad diu gloriam.

4ta hinc veniunt Regulae communes omnibus profes-
sionibus facultatibus. eorumq; munus in genere exponunt

5ta vni Regulae Professoris Sacrae linguae Graecae

6ta Regulae Professoris Sacrae linguae seu Hebraeae

7ta Regulae Professoris Scholasticae Theologiae.

8ta Regulae Professoris casuum conscientiae

9ta Regulae Professoris Philiae

10ta Regulae Professoris Philiae Moraly

11ta Regulae Professoris Mathematicae

Et haec quidem facultates tractandi. de ratione autem. Len-
da in comuni dum traduntur haec decreta sunt, praeter ea quae his
yllationibus per singulis classibus praescribuntur. Primo Leguntur
nostri in quavis facultate leuiores ac magis probata
doctrinam et eos Authores qui eam docent, nouitasq; et
diuersitas opinionum eliminanda. huius vero Constitu-
tionis ea est Lendentia 1^a ut nostri non inducant nouas opi-
niones, 2^a si quando contra communem sententiam, Leguntur
quod licet iudicauerit. 3^a ut in controversijs in quibus
neutra opinio est adeo communis redigantur ad conformita-
tem, ut hi idem Lupianus idem dicamus omnes.

2^a In habendis praedictionibus ne adducant opiniones inu-
tiles obsoletas, absurdas et manifeste falsas, nec illi refuta-
dis nimis imores, non digrediantur, Studeant breuitate
in referendis Authoritatibus nec nimis nec infideli.

Si quis extra dictationem docere potest, is ne distet optan-
dum; qui vero distant intermiscant explicationem et au-
ditores ad Audientes ad Authores remittant.

Atq; haec in compendio de classibus Lectionibus in pro-
fata studiorum ratione in comuni statuta sunt.

Reg. Prov. 54

Act. 39.

Aut Stud. Reg.

Profess. 7.

Reg. Prof. Leg.

7. 8. 9. 10.

De Classibus inferioribus.

Quamquam alias instructum in legendo et scribendo opus
chaudat, esset, quod personarum penuriam hoc ordinem ane do
cere non convenimus.

Tres ordinari erunt Praeceptores in tribus Grammaticae
classibus, quartus humanioris literas, quintus Rhetoricam pra
legat. Si unus solus Magister non mensa classi sufficiat
adjutor ei adjugetur, aut ea classis geminata, contra li
gignens Numerus, classes contrahentibus unum Praeceptorem.

Exercitationes varias esse oportet, nulla enim re magis
quam Satiata adolescentium industria langvescit. pro
his Regulae speciales, pro linguis, in particulari ac in
communi elpiden

Reg. Praep.
inf. 24.

Regula Praefecti Studiorum inferiorum quibus

Lat. St.

adjugetur Scribendi ad examē, ite praemior leges

Regulae communes professorum classium in pri
orum

Regulae Professoris Rhetoricae

Regulae Professoris Humanitatis

Regulae Professoris Supremae classis Grammaticae

Regul. Professoris mediae classis Grammaticae

Regulae Professoris infimae classis Grammaticae.

Sequuntur deinde et Regulae Scholasticorum Nostrae huius
Latij. Item institutio eorum qui per biennium privato
Studio Theologiam repetunt. item Regulae adjutorij Magis
tri, huiusmodi. De hac non ita ad ex bonos Auditores pertinet
ad inferiores classes revertimur.

In Universum illud omnibus huiusmodi classibus
Constitutiones praebunt, oportere ut illarum Studiati
Latinum sermonem sibi reddant familiarem, Latine com
muniter loquendo, et Syllogismum scribendo ac pronuntiationem
composita bene pronuntians expoliant et sua etiam Plura
tempora habeant ad disputandum.

Distinctiō vni exponunt in ratione Auditorum
Lequentia.

- 1° Audiri praelutione seu ande sit. exponit Reg. Prof. inf. 27. 28.
 - 2do Scribendi argumentum. quod dictandum, quo modo re
cognoscendum ibidem R. 20. 21. 22. 23. 24 et 30.
 - 3° Exercitatio memoriae et repetitiones ibidem 19. 25. 26 et 36.
 - 4to Disputationes. R. Prof. inf. 33 et Prof. infer 31. et 34.
 - 5to Declamationes aut solennes, et raris, aut privatae,
et frequentiores. R. Prof. infer. 32. et Prof. infer. 32. 33.
 - 6to Emblemata et carmina popalam collocanda, celeberrimis
aliquot diebus, De prius recognoscenda. R. 4 Prof.
infer. 3 et Prof. inf. 32.
 7. Ad excitandam diligentiam discipulorum manus culat
seu premia quae danda, et pro aliquando appa-
nuntiam vni nostro sumptus; et qui Magistratus ex
audi. Reg. Rector. 14. et Prof. inf. 35. 36. et Prof. infer.
35 et 39. et leges praemiorum solennium.
 8. Comediae et Tragediae rarissimae agenda, et non nisi
Latinae ac decentes, nec persona muliebri induenda. R. R.
vinc. 38. Rector. 13.
 9. Diebus finitibus habenda exercitatio inter Aca-
demicos, tum Rhetoricae tum Grammaticae Auditorum
Academ. R. in Rector. Aud. Est autem Academia
correctionis singularis et pro Scholam diem inter com-
plures ad id quod variis classe assumptis, pro quorum rebus
et proficua exercitatione congruentis Regulas huius rationis
Auditorium praescribit.
- Sunt denique et Regulae ex his vni Auditorum praescriptae
ad pietatem Christianam et solentiam in Studiis, ac cavenda
omnia noxia animae pericula, et praecceptorum Dei et Ecclesiae
observantiam obstringunt. et poenas delinquentibus infligi
atque scandalorum, et contumaciae a Scholis ipsis amoveri praeci-
piunt.
- Quis ordo in vacationibus vel remissionibus Auditorum

quibus singulis hebdomadis dies unus à prandio destinatus sit, St. Rel. m. 33. 36
 Et tenendus conferendum esse cum Provinciali, et quidem in de- 37
 cretus jam est in ratione Studiorum, complectitur vacationes, tam
 generales, quam particulares, quas mature Magistris significare
 oportet.

Caedit tandem Studium rationem totam Ordinationis
 pro Studiis Superioribus, et deputatione quæ de illis habita est
 in Congregatione Generali, à Reverendo Patre Nostro
 Francisco Piccolomineo ad Provincias missa Anno 1651. ad
 rectum ordinem Studiorum altiorum statuendum.

Hæc itaque illa Ratio Studiorum Societatis Jesu et Epi-
 tomæ, aut synopsis, quæ toto Europæo Orbe à Societate acceptata
 et à Provinciis omnibus locis ejusdem approbata in præsens usque
 tempus et sæculum nostrum cum fructu et Juventutis etiam nu-
 bilis profectu perdurat, nec exempla abest, et si quid emendandum
 addendum, demendum occurreret, in Congregationibus Genera-
 libus, ubi tota Societas, secundum viros digniores, et Provinciarum
 Moderatores, convocata confidet, Patresque deputat, ad cognoscenda
 quæ circa rationem Studiorum emendanda majora consequi, et
 detrimentis imminutis temporis obviare valeamus, Consultet
 agatzatque decidat uti factum videtur in Congregatione Generali.

Pater prinde Studium huius Societatis, regularque præscrip-
 tas ut partem instituti considerandum esse, ita equidem ut
 dum Fundatorum piissimorum liberalis ac munificencia in-
 erat Collegia et Studiorum Gymnasia fundandi, secundum
 hunc institutum scholas publicas adaperirent, et Juventutem
 docerent, non aliter quam secundum Methodum hanc.
 in ratione Studiorum comprehensam id fieri voluisse conclu-
 dendum est.

Neque dici potest eam Sæculo nostro Sapientioris
 parti et Iudicio non congruere, cum animi de præsentibus præci-
 piat in plurimis locorum consuetudinem temporum, ac per-

sonarum circumstantias à moderatoribus considerandas et
 et iuxta eas studia moderanda, nil sane assignabili reliquum
 quod sapientius seculi medicum tibi aduersari diem possit
 et opinari. at uero seculum obsepeit hereticum; Edmuni. S. uolens.

Caput. VI.

De Collegiorum Gymnasijs Civitatis
Iesu ad erudendam in disciplinis
maius portionibus Iuventutem etiam Nobili.

Præter ea, in quibus altiores classes huiusmodi
sua, distributa habentur facultates, atque Universitatem con-
stituunt, Maiora Civitatis Iesu ^{omnigena} Collegia, diversis in regi-
onibus minora constituta sunt Collegia, his cum Scholis publi-
cis, quæ juxta instituti huius rationem, animarum salutem et
Iuventutem bonam artium humaniorum disciplinam
ad usum Rhetoricam absolvendam permoveant.

Natio studium eadem in omnibus his et scholis, quæ
supra exposita est in Epitome, et amplius exponet, hoc enim
præcipua operis nostri cura est, plenissimum studium ubi
liam porrigere omnibus, sed in formationis debita defectu
seu lectionis animi affectu ꝑ. ut heterodoxis pluribus ^{familiaribus} ~~invenit~~
de ijs perperam sentientibus libentibus q. In his primum
pariformiter ^{ac} ubi quatuor, si rudimenta simul accedant
Anni impenduntur in 3. Grammaticæ classes, et unus in
rudimenta propter se necesse, et sæpe in legendis scribendis
elementis latinis admodum adhuc debiles, ut viz in finem
grammaticæ classes consequi possint, non tam instructivos
in necessitate, sed in proprios charitate, impenditur, eor-
dem Magistri nostri seu præceptores sunt. nempe tres.
pro rudimentis etiam sæcularis non nunquam assignat
prout per sonarem abundantiam, et necessitatem altio-
res Collegiorum ac Provinciae Moderatores, cognoverint,
præter hos Magistros tres vel quatuor ut dictum est
accedit unus qui Boesum, ^{alter} qui Rhetoricam prælegat

juxta praescriptas tibi Regulas in ratione Studiorum. Ita quod cum ad usque praesens tempus ineffabili procedit, neque eorum quidquam quod ad pietatem Christianam, doctrinam catholicam, vocationis cujusque negotium promovendum, huiusmodi tamen ad ministrandum faciunt, omitti, aut de his manibus mitti de prae hisce exercitationibus.

Multiplicis et comodi et utilitatis, et, composita sunt haec minora Gymnasia. Non privati ipsius, cuiusque sed publici etiam emolumentis consuevit haud parum conspicienda

nam 1° ob numerum Scholarum longe inferiore, profectus, ac Magistri solertia ^{in quibus} ~~in quibus~~ speratur. Siquidem unum quod in tendere est facilius, tam in vitiis quam in probitate. Quod etiam ous ipsi qui unum quodque frequentias volunt.

2° Locis Urbis minoris quietis, stuporisque remotio, quales in Urbibus majoribus admodum frequentes sunt, distractionem mentis et dissipationem, quo minus in pensum Scholasticum domi sua Auditoria incumbat Inventus, domusque curiosa praeoccupant, magnopere praepediunt, et animum collectum fruent.

3. Nobilitatis ipsius comodi et erudiendi ratio, dum oculis magis vigili commissi, a balnea domo remotiores, et ab amicis, minus officii gratia a Studiis avocant, et in praefero in primis Adolescentia annis, a multis noxiis cohibentur facilius.

4. Ipsis quoque ipsorum Nobilibus in sumptuum moderatione utilitas non exigua dum pro statu suo, levius leviori, et abque Praefecti impendio, cuius defectum Major Profectus praeoccupat cum charitate et estimatione solertia, seu in Seminario Praefecti officium si liquidem Seminarii sub cura pietatis quis velit, seu Regentibus Nobilitatis distinctione ^{servata} moderatis. emergit

5° Urbis ipsius ac totius viciniae majus cum emolumento comodum, dum comodi minores impendio, quam in Universitatibus Metropolis filios suos Scholis excoli vident ipsi victi

Amictumque accuratione, et minus sumptuosa methodo constitutione
eorumque aut occurrentem in valetudinem, aut necessariam Medi-
cinam curare valent

6to Cives ipsi ex Studiosorum consumptione, atque artifice-
rum necessitatibus, tam victus, quam rerum aliarum pretio, ac la-
borum mercede non contemnendam, sibi lueni accessionem ex-
periuntur, sua Utilitati Scholas favere animadvertit, minimeque
ab ipsis gravari

7 Et sane hoc utilitatis sua incrementum, mea quidem tem-
porum Urbium celebriorum atque Regiarum Cives amplius pro-
prie posse videntur haud gravari, si de filijs suis aliunde fortasse Studi-
Praga vacantibus, ad id habitationes, citra omnem alteram hanc em-
ditionis quam praestant pro statu suo politico, remissionem aut jactu-
ram, animos propensos, in linguis aliquos Gallica et Italica, alios
in palestra Saltatoria ab optimis Pragensibus Magistris ad per-
fectionem doceri curarent, qui Magistros demum in Urbe Gymnasij age-
re habere valeant. arbitror ego paucis illis a Notitia facta tem-
porum, complere, si Nobiles advocaturos in suas Scholas et palestras,
et Gymnasij cum Urbis Utili, ac honesto accessu non modo nume-
rum sed et Splendorem adaugerent. Idem Nobilis potissimus
cogit Metropolis adire, quod alibi exercitationum Nobilium, qualia
haec praenominata sunt, destituti donec Magistris se videant, qui
opportunitissimam hanc Nobilis Adolescentiae aetatem, ut possint
etiam pretio pari ut alibi excolere vellet, aut possent.

8um commodum censeri potest Gymnasium in Collegijs mi-
noribus erectum, quod Seminaria, in quibus Musica genere adju-
ta plerumque habere affuerint, ad cultus divini et Ecclesiae morem con-
servandum, in Choro Musicorum conficiendo, et pro eius usu. nil
obstat in commodi, quo minus, qui ad eam condiscendam perfectius
animum adiecit, sese exercitando perficiat, absque humili preter
quam victus, sustentationis beneficio non gaudet; quod quidem
pauperibus aget, ac provisus quibus non parum prodest, seu pro
altioribus studiis, ab ea Stipendium augendo, seu pro Ordinum can-
didatis, qui ob Psalmodiam Sacram caeteris partibus praefere

Musicos in voce et Organo peritos. Expe. Leges, observati sunt.
 multisq. ~~omnibus~~ Musica fuit oblata. ^{ocasio} ~~Itaque~~ ^{sed} vocations. ^{ocasio} ~~quam~~
 quam illa et suos habeat adversarios, Neglectores, nec omnibus, ^{pl}
 cet. ^{pro} ~~pro~~ ^{de} ~~de~~ ^{mus} ~~mus~~ ^{ica} ~~ica~~ ^{con} ~~con~~ ^{digne} ~~digne~~.

Caput. VII

An Musica inter Disciplinas referenda sit,
Et Nobilis Juventutis institutioni conveniat.

Musica et pro aliis et mente hominis et de musica Polit. l. 8. c. 3.
omnino non parum ambigebat Philosophus an inter disci-
plinas referenda. neque enim utilis vel necessaria, nisi
enim horum quae vel ad rem familiarem, vel actiones civiles vel
studia vel litteras faciunt videmus et Musica fieri, notat qd
ad legendum in otio, ad quod apparentiam adhiberi. quam
enim putant degentiam esse in genere hominum, in eadem
stantur. Exaggerat homines in Poemate suo ita inquit

De quale est ^{vocari} ~~parum~~ ad mensam opiparā
paratam
Deinde nomen alicuius quoddam alius habet

Ab ipso pro pro
refo

Et accersunt Citharædum qui omnes demulceat
Et alio loco ait Ulysses:

Optima mense degeandi rationem, quando laeti omnesque
Convicta audiunt Citharædum, Dantes per ordinem.

Ita pro degentibus in otio Musica congruatur, et ne
quidem tunc vel utilis vel necessaria. at forsitan hoc de in-
cultis atque plebeis. et quamquam utilitatem non adferat, con-
demnanda non est. quod rem utilitatem ubi, minimè con-
gruit magnanimitas et in genere hominibus. Sufficit
et liberalis et honesta. idem et in disciplinis ab antiquis
relata. Otium namque non omnibus voluptas solum est,
sed et medicina, ^{est} laudabile est non solum in negotio
sed in otio quoque recte refectus. Musica quoque in disci-

plena censum venit. Inde per cum ipsa in ipsum animum
am virtute penetret naturam. Sua stimulatione affectum divi
animi pathemata excitant, et in animo motum quempiam efficien-
tiam habet. a ratione disciplina omni modo excludenda esse non vi-

Phil. 1.8

De. Ex his concludit Philus ita loquens: Quis igitur sciet, quod
sua possit potest animi motum aliquem facere. quod si hoc potest
Musica, clarum est quod ad puerorum disciplinam adhibenda est, et
in ea hinc pueri instituendi. Congruit autem natura huius
discipline: nam pueri propter aetatem nihil ferunt sponte, quod
quod non habeat in se, sed in alio, materia vero ex his est quod sunt
cuncta secundum naturam, et videtur esse cognatum nobis, cum harmo-
nia et rhythmis, quia propter multi sapientum dicere, alij quidem
animam esse harmoniam, alij vero habere harmoniam.

Phil. 1.8 Polit.
C.5.

Juventus pueri. Musica condiscenda per disciplinam
buenda, videtur neque ad eam cogenda, sed etiam propter iuventutem
quam naturam hanc Musica quidem continet, Juventutis autem
et pueritia ultra iuventa praestat, allicienda. Sed quia illa
cum multiplex sit, et melodiam et harmoniam, ac instru-
mentorum varietas. An nampe discenda a pueris, cantando
an manibus agendo, An haec vel alia harmoniam quae
vera affumento pro reliquis, et quae delectus in lingulis. Reper-

Lib. 6.7.

Deo iuxta eundem Philum: Clarum est igitur oportere disciplinam
eius neque impedimentum officere ceteris operationibus, neque cor-
pus efficere inutile, ad bellicas civitatis exercitationes, unde
sepius in delectu tantae varietatis Musicae, etiam non esse ad-
mittendam, quae corpus anervant pectoris affectione, ut quod
timor in terrore, potest licet voce grata donari. Adem die
tubis, tibij, et quae huiusmodi sunt. Totamque musicae disciplinam
ad indomitatem corporis, et operationum tam militari-
quam civilium tractare. ac damnum quod unumquemque Musi-
cae genus deligere, quod pueri indoli magis placet, et affi-
neat. Latum latius, suave suavis. Debetat vero lingulis
quod huiusmodi sit aptum. et haec quidem de Musicae pro-
prie seculis constitutione. ubi et harmonia unatalleni

præferre ab, non tamen excludere ulla. q̄ quibus prout quis
diversam audijs aliter disponebat. ad quendam flebiliter et contracti
magis, quæ appellat lydia mista mista; ad quendam veni mollior
serendum mentem ceu ad illas quæ sunt remissa; ad aliam vero
mediocriter et compositi plurimum ut videt Dorica facere bla om
nam harmoniam. Phrygia vero distrahit et agit animam, et
quæ extra se ponit. id eodem modo se habet circa æthiops, alij concu
tant, alij violentius affert motu, alij liberalior. vis autem ma
xima in animum inest Musici, h. Rithmici, ac versibus metris
h. concordant. hæc prioribus sæculis in more erat, et ut videt
potissimum sapientum tempore in Grecia. etz mure Aristoteli dicitur. idem.

Quid nam veni præfente sæculo de Musica sentiendum?
ex prioribus sæculis, quæ nostra conditioni seruiant, tanquam
opportunitate exerceat aliquæ ^{placuit} negotia. Nam de Musica nostri
sæculi, non solij pro otiosis, sed multiplicem utilitate est, et
utilitatem et laudem, præterquam quæ jam olim natura sua habuit
Loqui autem et intelligi volo plurimum, non de plebe quavis
et vulgari, quæ in finis ~~vita~~ hominibz, ad Stipem quærendam
venit, sed de illa liberali ac honesta, quæ ingenuos docet, quæ ad
virtuosos, ut vocamus accedit.

Illam nempe extra dubium Artes ipse longe maximè in
cennum refert disciplina rum, non modo ad re et laudabiliter
degenam in otio, et recreandum quiete læta, sed et negotijs non tantu
modò quem vis ingenuum, sed et regum, principumq̄ animos,
de dulci honestaq̄ voluptate demulcendos, et salubriter exhi
tandos, a præfente sæculi dignioribus adhiberi, arthmaniq̄
eam cornu se propalam in tuere. et hoc quidem de locis ma
nifestum est, et qualem et lydiam mystam et dorica laudant
Philosophus. nam de Strepitibus aut vehementibus aliter sen
tendum, quæ quidem a convivij potissimum excludat, q̄z
prioris remissa ac suaves hæc harmonia selecta præferantur
quæ sermone salesq̄ convivantium, quo comode audiunt
non interturbent, in his enī maxima est lætitia mensalivis

nuncant, docti Sales, leporesq; dispersum emittos Super melos qd
vii, cythararumq; At licet Strepens illa, clamosaq; instrumentis
nam harmonia, partes non obtineat dignissimas, contemnenda
tamen non est, quoniam et Regij Choris, et Epithalamijs ac
qva sub dio populo letanti applaudant, pba publicumq; gau
dium contestent in Principum Luminum Genethlijs, Rerum ma
gram et dicunt. imo utramq; novumq; aliquibus Statibus ben
ponibus gratam, in Super Salubrem esse. memini et ego in Magna
Caelina aula problema de bono et Musica revolutum, an ad vi
tae longevitatem Musica conferre possit? et Responsum, omnino
posse multum, atq; idem eam q; magnis Nobilib; in more utitur,
In saculo probari palam audij, dum ante Somnum Savi de
muleen; harmonia, Somnum sic accelerant digesti digestionis
ciborum Salubrem. Mani vero Strepens cythari seu lituo vena
torio, seu tuba campestri, quib; ad venandum, certandumq; vapo
res Somniferos humoresq; à Somno relictos vigilia discutimus
Salubri. Ea multiplex Musica finem utilitatem ac effectum

At quod magis est, ob magnam ejus ut Philosophus
dixit in animi motus vim, et quandam commotionem cogni
tionem, quod ^{et} supra affectus non modo imitari novit, sed
nihil vitat modos quasdam Musicae illud ^{agere} efficiunt ^{atque}
atq; maxime nobis, nihilisq; conijunctis vires, roburaq; in animis
alienos necesse nasci. ^{inde} mirum nemini esse potest, ipsos in Ecclesia
choros, pvectam, ^{Musica} velut pietatis, et affectuum ardentium
in Deum illucium, atq; ~~admirabilem~~ totum Christiano orbe
utilitissimum modo debita non deviet ab Harmonia.
~~in ecclesijs abhominabilem~~, ad ministratum adhiberi et probari, Regis
Psalmi Davidi non modo in hymnis et canticis, sed et in choris
organis ^{cythari} cymbalisq; pvecti laude et populi devotione app
me ^{fovere} ~~refecti~~. hinc omnis generis harmonia melos, ad Missa
rum festiva Solemnia. per annum Ecclesiasticum, et fan
tasticam. Reverentiam solamen in Genethlijs laetitia, ad
maxima tristitiaq; compassionis lamenta in Passionis do

Caput VIII

De Vacationibus à Scholis, et diebus
Remissionum.

Quod obiter supra de vacationibus Scholarum
in comuni institutum est, hic plenius exponere licuit, non
omnibus hæc vacationum institutio, et consuetudo æq̃
liter placet, alij nimia alijs parca admodum videtur in-
gentia. disputandi de hoc puncto dabitur in prælo campus
major, hic propositum solum est, eas exponere, et conve-
nientias allegare, ^{quæ} secundum Patriam nostram congruentiam. et veterem morem assequi
sunt in eo præstatum
tempus, observabile

Sunt autem remissionum et vacationum dies, name-
nusq̃ pro virorum et regnorum consuetudine varia ac diversa
nec in hoc Ratio studiorum pro omnibus ut supra dictum
certi quidpiam statuit, nisi unicum hoc, ut saltem heptadecim
hebdomadis, dies unus à studio quieti destinatus sit.
in reliquis conferendam esse cum provincialibus hominum.
ne varij, namq̃ provincijs mos est, aut admodum teneri
etatis mox à septennio etatis lapsi, aut maturiores ab anno
12 vel 13 studiorum primis admove, et Scholis nostris
addicere. Patriæ Regni nostri mos communior est circa annu
etatis decimum, Scholis tradere adolescentes; et secundum hæc etatis regimina regulare

Quod quid alibi alijs videatur. hebdomadaria remi-
ssiones et hoc quidem indispensabiliter prope levare videtur,
ut diem saltem dimidiam obtineant, in consuetudine
venire, at vero ut dies aut tota, aut saltem de hebdo-
mada aliqua semialtera remissioni et recreationi daretur
in arbitrio Rectoris Academiae, aut Gymnasij sed relictu
est. Conveniens hæc hoc ac propter necessitatem est remissio

et communij in omni fere exercitationum disciplina. rursus
videtur postulare et necessitas respirij, quod nec jumentis,
q. Equis ut ut generis in exercitando negat. cum veni in hu-
nionibus disciplinis, in una quavis classe non una sed plures
simul variisq. adhibeantur disciplinae, ut infra patebitur. q. hi
bebit, amplius propriam remissionem fauet. Studiosi, ut
ventuti, tum pp. foveationis, ut requirant, tum ob debilitatem
ut affequeantur valeant, privato sibi pedit labore. Siquis pericula
de deprecandis disciplinis obviat, quae in stillam lente vol-
non in fundi. ut pp. pro capacitate Intellectus humani. qui natura
ejus modi est, ut quidem capacissimus, et amplissimus ad res ca-
piendas plurimas censas velut vasta quies am. am pulla et
largi ventris, sed colli opido angustis, ut lente et cum inermi
one stillando omnia recipiat debite, propter antem fuit
dendo, aut amittat totum, aut recipiat minimum. ita nem-
pe in stillam Scientias humani et Magisterij, in fundere
est divini, quod natura non excedit vires.

Insuper cum Remissio hebdomadaria communis Litomniensibus
et Scholis et Scholarum classibus. etiam ipsi Praeceptores
inferiorum. et Professores altiorum in considerationem respec-
ty concedendi venire oportet. Nemo namque non videt, labo-
rem minime esse leuem. Sed prope hunc diem singulis nunc
vota ad juventutem voce intensa loquendo prelo facti infla-
re, pulveres Scholares haurire tam hyemis algore, quam
aestatis furore constanter tenore eodem, nec festis neque
domini diebus a dicendo concionando catechizando, absolvi. Ma-
gistris, qui neque semper ferrei, neque omnes aequali robore
optimam impendunt aetatem, Licetque vinum primarium;
ipsi ex penuria, hoc labore aut multum frangi, et plurimum
fatigari, quamquam pro Dei Gloria ipsaque Proximi amore
se sacrificant, remissione, ac respirandi dem fovere Charitas
eadem exigat. Idem cum proportione de Scholis superioribus est.

has præter hebdomadarum remissiones, per anni Scholam
 decursum occurrunt et alia: non tam remissiones, quam vacationes
 aut feras potius nuncupanda: de quibus ratio Rudiorum in Regu-
 la Provinciali §. 3. et Rehorij 19. in Patria nostra consuetudo obli-
 nit. ut ^{Phil. et Thed.} majores vacent, ad feras Natalitias Salvatoris 8°
 diebus, ad Pascha diebus 14. à Dominica Palmæ usque ad
 Dominicam in albis item à pervigilio Pentecostes usque ad Trini-
 tatem. quæ quidem tempora tot festis intervenientibus ali-
 quæ de lectiones publicas claudunt, adjecti sunt tamen dies aliquot
 nec temere aut otij causa, sed Studentium indigentij ac neces-
 sitatibus ⁱⁿ tempore occurrendi gratia, ne quæ decursum necessarij
 destituti impediatur in studio præcipue altiore. atque ita do-
 mum ad Patriam suam reverti solent remotione, alij præviden-
 tia agere negotia, seu de vita sua de amictu. seu de vocatione seu
 ordinibus, primitijs & hæc quidem rationabiliter suffragantur
 la, et etiam hic subest necessaria ratio respirij, et interpositi
 omnis longioris à studio tam Discipulorum Scholarum causa
 tum ipsorum Professorum, illis quidem, ut per longam anni
 tempus in intellectum conjuncta, velut semina in terra optima
 computrescant aliquando, quod natura sua ad soliditatem scien-
 tiæ in tellus humanus exigat. istis vero, ut discipulis parandi
 et præmasticandi mora favere necessaria, et fructus sepe ab-
 uberior. accedit Nobilium reflexio, quæ libi et respirium, et moram
 titulo magis vindicat, seu ob studij fervorem, qualem vere ma-
 gnum in multis compen, seu ob tenuitatem. Sunt namque
 parum diuturna, quæcumque violenta. moderata autem durant.

Tandem quæ omnium expectatio Scholarum est, acci-
 dere Autumnus ante ipsum Nativitatis B. V. Mariæ festum
 id est 7. Septembris superiores classes suam claudunt annum
 Scholarem, occipiunt vacationis Studiorum Generales, usque
 ad jam Novembri, ~~est duorum prope mensium~~; dicuntur quæ
 feras autumnales. ad longiorem animi relaxationem tempore
 Nobilibus comodissimo, quæ decembris honestæ Nobilitati con-

St. R. Prov. 3
 Rehor 19

gratiae animi in Tusculo et Aribus vigent relaxationis piscationum
 variationum, aucupiorum. At Universitas omnis Iustitiam agit,
 et Magistratus Academicus. nihil in hoc habet speciale Boemia.
 nec ^{partem} ~~studium~~ patitur. Studiorum huius morem querendo, et antiquis
 abus se confirmando Academicis quales Italia, Hispania Gallia a
 proximis Germaniae sunt. erigit in humana agendi docendique ras
 ne studia ipsa juventuti reddantur et nimium onerosa et odiosa
 ne ab hoc more sapientissimi mori discere voluit. Quod studiorum ho
 cieta. De quibus necesse est utiliter potius casum sedere docuit domi
 lia industria, cujus prodeceretur defectus a quod quosdam observabat
 in publico, quam ut commune gaudium, laborisq. solatium et quic
 quid temporis decurtatione decimant ac contristaret. est enim
 diuturna expectationis favor, et fervor inde desipendi non mi
 nor quam militis stipendium post campestres labores, ad hiberna.
 Tunc non minor quam ex hibernis ad vernum belli campum re
 ditur miles, animus, ita ad hanc redit aciem liberaliam au
 demq. novis vinibus novis animis novog vigore toto et fer
 vore instructus et armatus, ut gaudere persequere videantur
 Scholam frontifera.

Humanioribus tamen Musis minus quidquam de
 temporis intervallo ad vacandum relictum ut per classium
 gradu ut sub decemvalem ad finem Septembrem, his ut
 finis tentamina in lege persolutis, a studiis vacare possint
 et in finem in super citius ceteris redeundo, neque hanc clas
 sem inchoare. neque in congrege neque ab his ratione, ita non
 altiorum videtur prerogativas Academicas, incitantur
 earundem spe, et sensum accessum obtentu. propter
 notum diligentibus illud in praemium. pro quo tibi nil gratius
 planiusque videtur. desertar, utel uti maxime Nobilibus
 ut vacationibus dies aliquot adhi obtineant ad quos
 qui annum totum solenter depergrare in campis
 literariis.

Hoc quidem ratio vacantiarum Autumnalium tamen
 non sola est. De conjuncto pondus addunt prius recensita.
 nempe respiciunt a laboribus annuis. Scholam quondam
 ceptor cum refoeculatione debita. radicatio moris cum

tantum
 pro animum Scientiarum ad maiorem soliditatem et fer-
 voris ac aviditatis novitas, ex absentia quadam, aut diutur-
 na abstinentia, et appetitus noster semper est incrementum.
 ita humano modo agere necesse est licet non aequo omnes id no-
 verint ipsi fieri et disponi ex causis profecto pendens, imò et sua quibus
 intercurrentia hortitur negotia semper professor seu Auditor, quibus
 forte in super gravioribus tempus favendum ut in quod illud reponere
 possint non satis Scholae nec profectus huius. accidit hoc tempus
 quod pro negotiis alijs, alijs communiter servare pro itinere con-
 ficiendi dum vel Romam vel aliam in palatium aut ex-
 tum amicis in Universitatem ex longinquo ad se movere volent
 unde et migrantium studiorum tempus, cum ipsi se ipsos oppon-
 derissimum, rebus conficiendis necesse ipsi quibus cumque

LIBER VI.

De institutione Iuventutis per primam
Studiorum aetatem seu de inferioribus discipli-
nis usque ad Philosophiae cursum iuxta Metho-
dum Societatis.

Caput I

De requisitis Iuventutis ad hanc Studiorum
aetatem et Scholarum primum ingressum.

Distributa est multifariam aetas in sti-
tuenda Adolescentia ut videtur lib. 1. cap. 7. dictum
est primam eam aetatem per disciplinas humaniores
intelligi, nempe à primis latinitatis rudimentis,
adusque Rhetoricæ finem, seu Philosophiæ ingressu
et clausuram. Complectitur itaque hæc aetas omnes tres
Grammaticæ classes, cum ipsis, dum docentur rudimentis
ipsam etiam disciplinam Poeticam. et facultatem
Rhetoricam. Continet in Universum hæc aetas in-
stitutionis ordinariæ annos quingentos, cum rudimen-
tis vero annos sex. neque tamen ita adstringitur Iuventus
huius annorum numerus, ut validior, ingenij per solertia spe-
cialis compendia, utram autem sequi alterum annum, vari-
duos, ^{non} lucrum valeat, si ita utile et compertum fuerit Moder-
atoribus Scholarum; quod frequentius evenit, neque permitti ex-
pedit in inferioribus classibus ultra quam necesse sit saturatam
juventutem attingere. Errant proinde ii, qui sex indispen-
sabiles annos, humaniorum studio, methodo Societatis tribu-
tasse contendunt, licet hoc quidem cum rudimentis ordinariè servetur in
ceteris vel debilioribus, vel mediocribus, vel aetate admodum teneris.
de singulis hæc libris classibus tractandum est. et exponendum
specialiter ipsam novam et propriam exercitationem quam
in Universitatibus Pragensi præsentis sæculi statu supra lib. 4.
c. 7. de præteritis hunc in librum referendam confusionem

l. 4 c. 7. d. 8.

ut et Lectori et pro genitoribus constet ac ipsis Scholam
quantam concomitantur auditionem, tam literariarum
condiscere valeant, modo velint, quæ nudo Grammaticæ
vocabulo, aut Latinitatis nomine, non ita aperte intell
gunt, ideoque perperam à vulgo accipiunt, et putant in
his locis nil præ se annos aliud disci nisi Latine loqui
quod falsum æque ac injuriosum est. Sapientiorum
autem alia est sententia, et venturi eos for missi

Sicut autem in omnibus Majoris momenti rebus rite
ad finem suum deducendis, ita et in juventutis institutione de
bita inchoanda, singulariter Nobilibus. præcipuumque dispo
sitio quædam in subijctis. quam compendij gratia ad paucula
sequentia capita reducere placuit. sparsimque in finem hanc
Superioribus libris.

1° Etatis, qui rudimenta ipsa frequentare possunt,
et ab his suam in Scholæ locustatis pro more patriæ hanc ut
recepto ordinem volunt ^{institutionem} annos habere necesse est minimū novem
neque plures facile annis 17. primam Etatem juventutem
adferunt minimam teneram, alteram minimam maturam, qua
lem in tenerorum consortium, non facile expedit admittere,
nisi ^{gravis de} rariis causis ita dispensandum videretur.

2° Sint ingenij docilis, ac excitabilis. hi sunt. Lumbos
time, et progressus. nequam celerrimi, neque tam en tardiores
plendiandi, dumodi ad mandandum memoria rem quam prius
sint bene idonei, nam sapere quod tardius addiscitur, est sollicitu
us, et quod cito fit, cito perit; Sed illud cito recipit et a mi
nus excitatus huiusmodi genio. ex adverso nil lentum magis
in literis, quam animus genij nimis languens phlegma
te, aut morositate, industriaque Scholæ impatiens et agens

3° Sint propensi ad pietatem et probitatem. neque
vitiis ita dediti, ut et alijs offendi culo esse possint. Sed ut
omnis sapientia ^{instituta} timor Domini, ita et profectus omnis eo
dem cum timore divino, et pietatis studio prosequendus est
neque amissum studij credat tempus quod divino obsequio

tam vera q̄ tribuit p̄dicti, ex quo illud cum gratia divina con
 sequi quis q̄ sperare, potest, at a primis ad studia capeffenda
 animis nusquam deficiat, neque in tardium delabatur, q̄
 omnem illi disciplinam ex eruditionem gravem reddat
 ac in hyperabilem, et animum a studio maxime tibi consen
 ta reo penitus avertat, q̄od detrimentum in penam negle
 ctu p̄dicti, et dolescenti ^{ad dō} admittere, non unum docuit exem
 plum. ex adverso pius q̄ timens deum, nec sentit difficul
 tatem quotidianam, obtemperat cum hilaritate, concertat
 cum alacritate, proficit in studio et gratia coram deo et ho
 minibus cum benedictione.

4. Sit avidus studiorum et scientiarum, in q̄q̄ fortuna
 sua plurimum locari novent, neq̄ nimium ad studia coactus,
 magnifica de studio domi fontis semper dici audiat, in flama
 bitur, praecipue nobili cum sanguine animus, si intelligat
 scientias et sapientiam majorem faciendam esse omni divi
 tiarum Thesaurum, nec monstrum deformius esse, quam nobi
 lem, optime capacem, omnipotentem, artis scientiaq̄ ignarum.
 dum aliquando spectare obtinget, alios inferioris et for
 tunae et conditionis conscholares se praesentis in sublimitate
 sem evelli, quam sua locordia neglexit.

5to Praeter hanc animi indolis constitutionem etiam
 Accedens omnis ad Gymnasium inferior Musaeum, in
 structus sit, est neesse, penitus bene legendi, vernaculam
 ac latinam, bene item scribendi vernacula ac latina.
 quia propter novent Juventuti non parum Scholas subintrā
 di, qui in alternis, aut parum adhuc quavis, aut penitus
 latinae scribere ignorantes sistunt, censentes defectum
 scripturae in libris nostris hyplem, et penitiam scriben
 di ipsis ex eruditionibus consequuntur. at reapse tanti
 incomodi et molestiae inferunt studiis juvenuti huiusmodi, q̄d propter penitiam

ne quidem ultimis usq; ex toto compensari obferat;
multum itaq; interest, ut ipso mox in huius iuventutis
gravet, et compendij gratia cum ea per classes prope-
rando damno irreparabili exponat;

His itaq; et compertis, et precantibus respective felici
auspicio primam institutionis literariae aetatem ingredi
et pudent et licet, seu illi ab ipsis Rudimentis incipiet,
seu a Prima seu infima Grammaticae classe: quaequam
ad infimam Grammaticae classis omnis Rudimentis
ingredi velit, vnde uti nobilium plerumq; mox iam obtinuit
quae ad plenam rudimentorum notitiam faciunt, pro-
rent domesticis instructione imbutum optime esse appor-
teat. alias in illud videret damni periculum in quod Lepus
Numero 7mo notatum habet;

Exponendum itaq; sequentibus capitulis libri huius
venit de Regulis aetatis huius primae congruentibus discipli-
nis, ac morum pietatisq; institutione uti praefatum est.

Caput II.

De rudimentis et primo instituenda juven-
tutis Anno juxta methodum Societatis Jesu.

Rudimenta seu primus instituenda Juventutis
annus Infantia quædam ipsius institutionis est; non
ex ratione studiorum, sed ex charitate erga proximum et parenti
gratiam, ^{sanctam} ut curas hæc domus quictioris obtineant, ab
inquietudine prolium quanto citius possunt se liberare
sudent, et in Scholas ducant. quæ autem tenentur
que adeo, ad rudimenta ipsa in nostro Patrio Regno
mittantur, existimant complures, et traditionibus non
solum sed etiam historia confirmant, huffi hanc
curam de disputatione, dum primis Societatis in
Præmia annis Scholæ publicæ aperirentur, admissæ
tenentur infantum ac puerum forma, rudimentis titulis
quænam nec eorum adhucdam capax, et legendi libri
dixit vix gnara, ut domestica conversationi ad huc hanc
sibi olenti calidam eriperet, et studiorum titula ad doc-
trinam Christianam interin convocata erudiret, tenentur
cum aliis ad eam parca nimis admitteret. inde factum
in Urbe veten Præcepti hujus boni in fuitu magis quam
literarij necessitate ^{hæc causa} & classis infima Grammatica in tri-
entium annis extendere & et huc Triplici Magistro tres
singulares Scholas conficerent, nimirum. Rudimenta,
Principia minora Principia Majora, nuncupatas, quæ
ad usq. præsentis sæculi initium, dum ipse ego, omnes
has ipse classes triplices absolverem, tandem ad communem
ceteris normam numerum Scholarum reductæ sunt mi-
noribus Principijs sublati. unde hactenq. prima ^{villæ} illæ
an Societatis an fam nacti lenta eorum studia in usq.
bant, ignorantes quid interin per se catholica cum juven-
tute

agentibus. presenti vero saculo aliter res se habet multis
causis. imò nec quidem rudimenta docentibus nostris sepa-
rata, siquidem breuitatis eas moderna licet, et charitatis
circumstantia aliud non arguant.

Sunt itaque Rudimenta Latinitatis Annus 1us gratuitus
non prescriptus Institutioni huius Jesu. in ijs quae pri-
ma, et levissima ad captam infantis, prope pueritiam, huius
Magister tradenda habet, nec porro aliter nisi deliberando
velut et sciendi curiositatem irritando procedere. docent
itaque sunt in declinationibus nominum varij, atque
oēs per casus et numeros atque ^{etiam} adjectivorum articulos.

2do In formandis comparationibus ejusdem generis

3° in Conjugandis verbis, utriusque vocis.

4° in anomalis condiscentis, tam verbis quam nominibus, ne
quae facile ab his recedendum est, donec plene ac perfecte ad om-
nem interrogationem, et depressissime et celerissime satisfacta
praecipue in verborum temporibus, atque hesitatione.

interim tamen Emanuelis Alvarii Rudimenta exponere
paradigma declinationum conjugationumque memoria
mandare, recitare, repetere, pensum relegere corrigere, longi-
tudinem ipsam et bonos characteres urgere, atque re huius descripti-
onibus exercitium scribendi correcti et decenti charac-
tere exproscere. non intermittere. donec tandem prope
ipsam Pascha Praecepta facitiora expleat, modumque
obvias planissimas constructiones conficiendi ostendat
ex vernaculo paucissimo, brevissimoque, et ita juvenituti
prima panem frangat, et veluti Galina a pullis huius non
nisi aut grana aut micar minimas obiciat. quam huius
enim in his ad celeritatem profecerint, tanta, ad latini-
tatis pronuntiationem, locutionemque promptiorem aue-
deant, minime aliam usquam in actionibus compensatu-
ri quod in Rudimentis neglexere. neque gravior neglectus.

accidere solet, repleto, quam qui ipsis in haec fundamentis.

Haec rudimentorum disciplina solus Emanuelis fundamentum tradunt, Praea dantur autem Legere et elementa habere docent, in his hinc autem opusculis et atque in his ab omni condito genere quoad memoria mandandum, etque ac conservandum.

De constitutione Morali.

Nec educationis rudimentum dant et fundamentum Christianae pietatis, haec tenera juveniles sua pro capacitate, in legentibus suum in formant, et pro seculis studiis quantum ad se formant. Pro omnium haec infantia libertas, ad aliquem ordinem servandum adducit, et dicit ac hinc discit hoc assignato loco et tempore. ita anima dedito fiet sapienter.

2 Docet omnia sua studia cum bona intentione et oratione praemissa institueret. Missae sacrificium quotidie devote audire et in eo omnem inuentionem, curiositatem ac garrulitatem vitare observatoribus ad id constitutis, hinc quoque ejus modi peccant.

3 Nobilitati consiliorum, omnem privilegium tribuere tam in humanitatis officio, quam loco et ordine publico.

4 Doctrinam Christianam in catechismo Romano latino memoria secundum prima capita mandat, et planando latinitatem, Mysteriorum ad credendum necessaria, condiscit, recitat et gannat. ac coramulum amulum corrigit.

5 Spiritus Sacrificij Mysteriorum nosse, et colere, atque angelico ad illud ministrandum ei officio fungi, angelica cum modestia et devotione exemplari imbuere, et in orando latine consuevit, Catholicis orationes instituitur.

6 Docet sua pro etate Sacramentum Eucharistiae et Eucharistiae adire, confessionem debitam, etactus dolorem pro peccatis contritionemque debitam perfectam eliendo perfolvere et quod in ea cavenda quae studiose observanda sunt. Nec minus de Communione Eucharistica sentiendum, ad quod exemplum narrationibus, et miraculis recensitis minime illuminant, et animant, in brevemente semper Latinitatis generis

7 Dominicis ac festis diebus. his specialibus, concionum
publicarum loco, allocutionibus et catholica Evangeliorum ex-
positione, ~~et~~ Mysteriorum redemptionis, incarnationis et pas-
sionis dominicae, audiunt; animae immortales, et vitae bonae per hanc
aeterna in caelis, nulla vitae vero poenas aeternas inferni desti-
nari. Festis autem diebus, in iisdem vilas Sanctorum, et ado-
lescentiae ab ipso tractatae normam discunt; et ad leges la-
nimanus

8 denique in Scholasticis pueris, colloquiis et allocutionibus
ad fugam et horrorem peccati; conservationem primae gratiae
cognitionem et amorem ac timorem dei animant, unde menda-
cium, irreverentiam ^{erga} parentum, inobedientiam per se pejus
et angere fugere stimulant. e contrario virtutis pulchritudinem
aut mansuetudinis, modestiae victoriae. huius in enim peccatis
passionibus, ob dei amorem condonationem offensam, laus
infirmitatis in fultibus
nec commendari pro sua capacitate audiunt, et quod quid de-
que ipsa circumstantia ad bonum occasio, hoc offert in em-
lumen tum huius circa juventutis convertere, et pro futu-
ra felicitate principia aptissima velut seminem in frigore
praecceptoribus commendatur. Iste feni Nationis, studium in
tenere

Neque vacuus fructu labor observabit, nam de pueris
si prima infantia ^{et laetitia} plurimis in tenebrisque celi gine, lentum velut
mobiles aliquoties um pelli sese conantur erigere mores compo-
nere, modestiam induere, et ^{ad se} ipsi qui ingrediebantur Gymnasium
per anni decursum notabiliter sese ipsos distinguunt.

Haec Methodus Licitatis illa est de qua agimus. nec
considerantes ea omnia Illustres quosvis virgines locos ad ver-
lauros usquam ei credo, quia ratione etiam Nobilitatis
viden lentum quidem ad apparentiam vident, at non line
fructu, congruo, et in tota vita redudente. ^{cum} ^{quae} in hac
rudimentorum ratione exponenda modum affumphi in
in Sententia prosequemur.

Сарта III.

De infima Grammaticae classe, a rudimentis preparata. Secundum Methodum Beretatis, et praesens Liculum.

Infima Grammaticae classis siquidem separata à Rudimentis non sit, solum rudimentorem laborem methodumque tam in literis, quam probis moribus conjunctum habet, quare plusquam instructus esse oporteat, qui Nobilium more, ipsam infimam Classem, quam Principia vocamus, accedit. Unde hoc capite de classe principiorum Separata à Rudimentis agitur, At id dixi: quoniam quæ disciplinam literariam humanitatis concernunt, in universitate Pragensi hoc loco dicta sunt obiter tangentes potissimum Moralibus, si quæ in hac classis singulariora quam in rudimentis sunt, in hæc rebinimus.

Habet primum de hac classis, cujus finis est præparare
et fundamenta non solum Latine et cultiorem tantum, ac
largiorem constructionem juxta principum Emanuelis
Alvarii præcepta formandam Scholares edocere. hinc principa-
liter illi hæc principia exponenda et plananda, et habere ex
latine venient. acceditei pro cultura ^{familiaris} latinitatis Nor-
ma M. T. Ciceronis Epistolarum familiarium liber, item
Progymnasmata Pontani, in quibus familiaris latini-
tas normam cultam habet, et Pontanus, insuper morum
Juventutis quandam ætati congruam instructionem.

Habelgroog Graecae Lixtionis exercitium in ratione An
diorum Lixra expositum.

Habet historiae condiscendi partem libri propriam, quae in O
pusculo ^{II} Rudimentorum historiae Universalis continetur. nempe
* ubi agitur de rebus quibusque * habet et Catechismi Romani ultionem prosecutionem
sineat. in discendo explanandoque eo quod capita continent ultionem

a creatione mundi, spissus hominis adusq diuina ac inde
ad salutem patriam vitam

De institutione morali juxta methodum Liciata
his Jesu in infima Grammatices classe.

In pietatis et proborum morum institutione Ruffus
hæc infima Grammatices non minori solertia accurat ut in for
net commissam tibi juventutem quam ipsa rudimenta, omnia lin
gula repetendo, ut radices firmiores agant, quæ lenius concepi
ntur. et quidem

In doctrina Christiana Mystera fidei synbolo apostolorum con
ferta memoria jam mandata, uberior et planando, et progredi
endo via quam Catechismus Petri Canisij minor exhibet quo
ad polacum proponendo tam Ecclesie præcepta quam ipsius Or
ationis dominica et Salutationis Angelicæ repetiti com
mendando, nullam negligendo occasionem, ab eis, non obviis jam
quam cumq. Sed veram ac exemplarem, cum altiores Rudimen
tis hinc, pietatem modestiam, humanitatem et affabili
tatem erigendo.

huic pietati instillanda præter dicta namque suppe
ditabit libellus clausi huic proprius hic bonæ universales opus
culum 2. de Monarchijs et varijs in ipsi evenitibus, quorum
ac Malorum, quibus salutaria debinde vita documenta nobilissime
in supergaus, ut firmetur, quamq. difficile sit repleta in re
ventute exercitationis pietatis compensare ad altæ altæ, et
quam proficuum in lenis mox angustis, virtutibus et
bonis vite principijs imbuere, Dei obsequium et gloriam tota
vite lenem coordinare, multipliciter docentur.

Docentia morum jam majori adminiculo hinc
partim memoria per mandata tabularum, gratia, partim
crebrior et planata morum civilium ac Christianorum causa
Progymnasmatum Pontani hinc clausi attributa, quæ
dum probos edocent juvenutem mores, ac civilitatem h
mul latinæ cultoris loquendi methodum promoveant
duplici emolumento in finem lenientia.

Stimulum, calicemque pietatis, et bonorum mor-
ferri addent leges ipsae Scholasticis omnibus latinam
calentibus praescripta palamque proposita, praecipue quae
ad Sacramentorum, Paenitentiae et ^{et} Eucharistiae, ac
vitae Christianae, perpetuamque Dei mandatorum observantiam
novam afferunt obligationem vigilarum non in scholis mo-
do domi forisq; omni in lepidisq; malorum consortio, et be-
etati minus laudabili, aut penitus vetita; cum ipsi tantum
de versant, quorum exemplo et consuetudine in Liberae Scholae
divo virtutumque proficiant. à libris perniciosi legendi, prophy-
abstineant, neque ut remotioris sint, ad publica spectacula co-
micias ludos, passim adeant, à mendaciis et ludis vetitis, de ni-
à rebus omnibus quae morum honestati adversentur absti-
neant. Deo vero sanctae Virgini Mariam, cuiusque Sancti per se ip-
atque animo se commendent Angelorum operam assidue, principes
Angeli custodis implorent, etati huius summe necessarian

Aut. R. Reg. Egl.

3. 6. 12. 13. 14

15.

Hic itaque ipse Delas in vigilat Magister, nec im-
pare facile finit, quodvis dei cultum et pietatis profectum
retardaret, aut ipsidem adversaret, ut quos honesti ratio et lau-
di praemium non movet, poena inflicta cogat ad normam vitae
virtuosae se observandam, etiam in minoribus transgressionibus
animadversione uti solitum est, quae in legnitate disciplinae
superius diffimatae, cum tempore, ut vermiculi tenues arboris
mobilem submere aut proferre velle videntur. et quavis
in nonnullis puta spectacula, ludos publicos, reluctari viden-
tibus atque adeo nimium stringi tenera iuventus, non impedita
men eorum relinqui libertati, quam ipsi parentes adfuerint.
nam noxium admodum agnovit supra Gentilis Philoso-
phus, noxium in quod admodum est juvenuti tenerae in-
decomum, addere aliquid in oculos auresque incidere. quod
namque ma hinc diu haurit. eodem hinc, et nostra foris experientia

Aut. R. Reg.

quantitas perniciosa exinde emananda Republici si minus darentur
 audientia ex parte periculis. aut videtur fieri in eodem in telluris

Artes Polit. 8.
 capit. 17.

Caput IV.

De media Grammaticae classe, et in
Institutione ^{videlicet} iuxta methodum Societatis Jesu

Media Grammaticae classis per quam antonomasiam Grammatica dicitur, ejus literaria praefectio et et argu-
mentor scribendorum Thema Emanuelis epitomen libri primi
exponere docentur Genera Nominum praeterita et suprema Verborum
Authorum verum ex quibus Latinum ^{id est} cultum extrahitur sunt

Ciceronis Epistolae majores

Ovidij Elegiae

Cebetis Fabulae vel aliter ut Graeci fabulae ex.
Aedilis Orthographia, Historia opuscula 3 de Impera-
toribus. Calendarium Romanarum notitia. Chrono-
graphia, ~~Arithmetica~~, et Caligraphia quae per annos et
disciplinas Latinas comitatur, in mundi ac pulchre de-
scribendis, ipso in librum, quae correctae sunt. de literaria
ejus institutione et exercitationibus supra in Universitate di-
ctum est abunde.

De Institutione Morali, ac Christiana probitatis
Mediae classis Grammaticae Societatis Jesu

Quemadmodum in Avibus tenentur alijque animantibus etiam
prima tempore oculi quidem non nihil caligant ad spec-
tum objectum, ipsis tamen cum annis maturescant pupillae
ut non quidem plures conspiciant oles, Deinde clarior
semper contemplandi assequantur facultatem. Idem se-
re in praesentis anni juvenibus morali institutione fieri vi-
dere est. Eadem Catechismi Romani minoris Petri Canisij
durat explanatio, at semper sublimiori et emendatiori modo
ad fidei mysteria Deumque ipsum. ~~Atque~~ ^{unde} cognoscitur ^{conducitur}

magis, et amandum ferventius, qui finis et methodi locus sem.
et in quo salutem animarum reposcam videntur.

Eadem hac in classe ^{ratio} pietatis exercitia, in frequentandis Eulogijs
et Sacrificijs Missis alijsq^{ue} devotionibus, allocutionibus, concionibus,
Studiorum ^{disputationibus} ~~conferencijs~~, at semper cum annis maturior, cum ex
citatio solidior, et cum publico laudabilior, desiderat, urget,
ab instituenda Juventute exhibet, oblatijs quotidianis occupatibus

Hujus ^{pietatis} novum item modum quam opportunissime
consequendi, mirro artificio et adminiculo et occasione
advenit Sanctus Juventutis, instituenda Patriarcha Igratius.
Cum Congregationes ac Localitates B. Virginis institui voluit
de quibus singulariter agere in proposito habet, in majorem Schola
rum nostrorum pietatis ac virtutis exercitationem. Ex quo novum
quid juventuti Grammatices mediae classis audit, Audiamq^{ue} pie
tatis exercitum, digna novitas, quae satietatem propulset, et novadi
gnitas quae ad virtutem accendat. est illud quod in hac classe
mor^{um} anni primis mensibus, delectus fiat, eorum qui probitate
exemplari, et pietate ^{pro}feruisse notati sunt, ut in Congrega
tionis minoris Tyrocinium assumant, unde et privilegijs
ingentibus, et gratijs pontificijs, tam in vita, quam in Mortis arb.
culo ~~mortis~~ gaudeant, et cum Localibus gratiarum ^{harum} participes
esse mereant. Hoc Localitatum minorem genus tamquam
exiguum alijs appareat, tam fructus ingentis ~~invenisse~~ ex per
tusum, et breviter quantum ad Tyrocinium pertinet hui
classi alligatum expono, pro pleniori pia institutionis noti
tia.

1° Exigib^{us} ab ijs qui ad Marianum obsequium in so
cietate Tyrocinium admittere desiderant, novam virtuti
et pietatem obligatio, quae in regulis Localitatis statuta sunt
diligentissime observandi, Haec sacramenta Paenitentiae
et Eucharistiae crebrius frequentandi, quam alij ceteri.

2° Modestia longe major in publico ac devoto in
Eulogijs et functionibus Localitatis

3 ut reule coronam marianam cum Mysticis, officiis
 majus, B.V. ac defunctorum, persolvere addiscant, Instru-
 tores de ipsis Sodaliibus, singulis communiter decades distri-
 bis aut paucioribus principibus nobilibus, ex quibusli de probis
 le, magis saltem aestimati consignantur. qui eos in formis
 memoria mandanda assignent, exaudiat, regulas ex planis, ma-
 dum Sacramenta frequentandi Sodalibus jam excellentiorum
 ex aminet, doceat et alia alia pietatis munia erudiat

4 humanitate et affabilitate non solum Instructores
 Supra positos sed ipsos Sodalium omnes ac Maximi Officiales
 Rectorum, Assistentes Rectorum, vic- Rectorum, qui de la prim
 Scholarum nobilitate ad haec munia suffragia eligunt,
 debitis officiis honorare colere, obsequantur, quacumque
 alio obsequio facti.

5 hominum monitionibus si in quo contra Sodalitatem aut
 Tyrocinum leges peccaverint, obtemperant, neque obsequantur.

6 conversationem semper quam decentior est, et plebeia
 Superior, Sodalium ^{excolit, prius colloquii} ~~deceat~~, nec aliam habeant, omnibus in-
 ferioribus ad edificationem majorem suam pro Sodalitate
 commendationem, neque ob eam quamquam communem, quam pietatem
 et divina in Ecclesiis concernunt, cujusquam gratia intermittere

7 Sic obstricti et Tyrocinum recepti, dum 8 vel 7 minu-
 tum menses persolverint, ex amant subibunt; tam ex cateche-
 mi doctrina Christiana combibita, quam ex instructionis profe-
 su. qui vero in contentamine pro Sodalitate sufficienti doctri-
 na utraq non satis penitus respondent, minusque possidere con-
 pertus fuerint; uti et qui lapsi contra ea quae dicta sunt
 atque per leges commadata deliquisse observatus fuerit, licet
 cetera debite eruditus. ad Sodalitatem non admittitur, sed pro
 fracto Tyrocinio, exhibitaque coram eorum emendatione suffi-
 cienter pro Rectoris ac officialium arbitrio per vota collata
 aut alio convenienti modo in Sodalitatem admittendus est.
 idque notabili rursus tempore ex actu.

Quantam hęc nova in Tyrocinum Localit; affectio cum
delecta facta, in q̄ animis Juvenum ac singulari Nobilitum
faciat ad pietatem impressionem, quantam incutiat Tyrocin;
pro telandi formidinem salutarem, ac circum spectationem totius
Locales passim conviventes, et Tyronum moribus attentos, quantam
ad ipsum Localitium desiderium, non facile quis conceperit, qui
in eodem studio non vivit.

Spectant etenim publicis in processibus Localit; Sacri
splendorem, ornamenta, populi Mariani multitudinem. ipsum
de studiorum Nobilibus electum Localit; caput, quem Rectorum
aut Rectorum vocant Praefectum suis prioris ac resplendentibus
in signibus ornatum, faciferis stipatum, inter tubarum cla-
gorem et Tympana. quati quendam Marianam Regulam Juventutis
selecta atq; Nobili; modeste ad devotionem plenam compositum fac-
singulari; Polag; pretiosa quā l. Ordinis Mariani insigni de hu-
menis pendente in lignitum populo inspectante, et aperto capite
Localitatem venerante, ut quate qui virtutum et pietatis ex-
cellentia alijs praeundo, hanc dignitatem Marianam nactus
est, votis et suffragijs horum Localium. - quid ad hanc Nobilis
Juventutis tenera animus? dum videt, ardet, ad pietatem incen-
ta solatati sua congrua sentit, quod spectat Mariani clien-
tis honoris. Quamq; novis amoribus hibi foederat Regiam dei
Matrem et Virginem Mariam.

Hęc splendoris facies licet ipsum principale virtutis
motivum non sit Maturis sapientibus. juvenutem tamen ^{Nobilitatem} ~~placit~~
in incendit, ut se dignum reddat, honor enim licet virtus non sit
virtutis tamen decet ut obsequium in juvenute Nobili; dum enim
interim omni conatu modestiam aliq; pietatis specimina
dare cogit, contractu leni habitu virtutem ac pietatem
reddidit ^{faciliorem} ~~sollicitudinem~~; dum persoluto Tyrocinio in Localem adfuerit
se cognoverit.

Accedit quod in eo Localitatu splendore nil ludicri
nil leve videat, dum et Affmos et Illustissimos Magnates
Congregationū Majorem Rectores, Sorte pari et gravitate tractant.

spectat, ~~ex~~ et splendore. plura hinc talenta Inventibus emolumenta
 et pietatis incitamenta ex planare conveniunt facile sapientibus
 occurrentia; Sed de totalitatibus singularem deponet caput.
 hinc ex his collige novae semper incitamenta pietatem in classis
 vis et methodum hinc repetiri. in presentia aspicere novae semper
 dirigunt in cunctis.

Caput V.

De Suprema Grammaticae classe, et pietatis
ac Virtutum institutione Classi huic accommodata
iuxta hodiernam methodum Societatis Iesu.

Suprema Grammaticae classis vulgo Syntaxeos Schola
est omnium grammaticarum classium dignissima, idcirco Supre-
ma. ea namque quod in prima classe et rudimentis agitatur et
de constructione per quandam recapitulationem complectitur
cum ipsis praeceptis; novis tamen appendicibus ad perfectionem
complectens, Latinitatem ipsam, accentu et pronuntiatione ex-
cepta: quae ad Poetum spectat: quodam modo absolvit, ut nil
dicendum restet, Sed solum suapte exercitium, authorum similitudo
lectio, ususque locutionis Latinae debitus doctrinam solidare
faciat. hinc familiaris ei ac principalis explanatio

Emanuelis Alvari liber 2 et 3 institutionum
Ciceronis libri

Virgilij Ovidij et aliorum quos supra recensui; neque
eum crambem recognoscere volo. vide libri 4. c. 5. et 6.

Aggredior quod principale in Scholasticis est hujus Scholae; Juventutis;
prae ter literas, Christianae pietatis ac virtutum institutionem.

De Pietatis Christianae ac virtutum institutione
Classi huic iuxta methodum Societatis accommodata

Est Syntaxis, Suprema grammaticae classis, non
modo in literis Sed et virtutis ac pietati huic congrua Supremum
infima, infima enim sunt in utroque genere quae pietati huic
in prioribus classibus proponebantur et docebantur, et horum
graduum aut classium Syntaxis censenda est Suprema. At
quia omne supremum infimum, est simul infimum Supremum
in eodem quidem ordine non in congrua conclusione, dum in
pietatem tam in literis quam pietate in finem terminat, incho-
at altiore, omnia est supremam infimam classis, Sed
in finem et initium supremam seu altiorum ad usque finem

Sicut i primis vidime ubi Latinitate totam, ita
et in moribus institutionem complectitur et in hoc Suprema est
at quia novis et sublimioribus virtutibus et pietatibus obedi-
ri non tantum quoad operationes sed quoad ipsum earum statum
cogitare incipit, in hoc infima est, et perficienda per annos
Supremos Poetis et Rhetoricis.

Supponit primum doctrinam Christianam plenam
Catechismi notitiam, atque primam et planatam, sed
jam explanationem catholice ^{maioris} sublimiore
docet non tantum de preceptis, sed de consiliis Christi non tan-
tum de mandatis sed de vocatione audire, cogitare et pende-
re erudit. ut omni quasi nova sublimiorem quodam dogma-
tum, congruorum tamen ad huiusmodi aetatem; ad instituti-
onis moralis Scholam et primam videatur.

In ipsis Sodalitatis exercitiis jam maturiora agitur, hoc
Speciosius nomine provocata. ad fere conscripta opera bo-
na non ^{modo} quod didicit sed quod egit. mortificationes passio-
num, victoriam appetitus ^{aut. Cuiuslibet} vany, haec omnia maturiora
et supra puerum habet, non tamen supra ad obsoletum ^{qualis} ^{quod}
in Sodalitate creditur. Sortitur autem quae cum ipsi adultis alijs
hanc a Sodalitate s. rationum mensuram, ipse huius vitam
ad imitandum et planat, virtutem subreptam schedae ex-
cerdam proponit, orationem quae praesentibus ulla assumet
nemine jam ea praemasticante, ipse seipsum parat et in-
minutis his exercitationibus huius huius Magister se incipit
et ad virtutem maturiorum prudentia crescente proprius acce-
dit. legendum et orando plurimum eruditur doctusque ex more
Regis Sodalitatis in studium rationum.

Amplius est quod huc in classe docentis pietatis stu-
dium. non solum vocali, sed et mentali, orationis studio
cum divina gratia ^{vacant} Deum colentes et in audentes affectus
se se impellunt ^{discunt}, et nonnumquam sub anni finem veni-
impehere.

lates aternas ruminare meditandis tantis^{doant} per. qualis v.g. illa
 est: momentaneum quod delectat alter numquid cruciat. Quod
 potest homini si mandum universum lucet. ad vero sui deli-
 mentum patiat. quod me vocat Aternitas? Nec oculus vidit
 nec auris audivit quod Deus praeparavit diligentibus. Sc. Tunc illud
 emolumentum in nobili quod inventum accidit, ut specioso sed altius.
 Titulo, ex ejusmodi veritatibus, et fine hominis confidendo, quan-
 dam praeculij diebus sumum fiduo collectionem semel annum
 invitant ac incitant, in qua cum primis conscientiam expial ac con-
 ponant, peccati horrorem in vita totius revidua. Tempus An-
 no Stabilitant, pium operum proposita concipiant, ac ipse
 salam vitam. Nam ad stabilem divini obsequij rationem
 et salutis benivolentiam: quod est de statu huius ^{jam} vocacionis cogi-
 tare: componere meditant.

Et quoniam haec pias veritates ruminandi et conficiendi
 methodum Juventuti Lyntaz eos Studiosa, nova et incognita est
 quia prima, esse cognoscitur. Director, et quasi manducans
 vir spirituales eis pro eo tempore concedit, qui ad novam hanc
 escam novellis rei spiritualis Scholasticis, et convivij praeman-
 dat, in affectibus salutaribus, et plurimum mentonij, quales sunt
 contentio perfecta, dolor, amor, compassio, oblatio huius, intentio
 gloriae divinae etiam viam planiorum ostendat, et elegendo
 praecant, ac ita Juventutem pro vita futura in ^{in penitus hanc} ~~structa~~ ut
 coram per vitam sola recordatio, scintilla quaedam sit, ad in-
 centiva, et ad vitam in bonis virtutibus agenda adhortatio quam vis ^{speciosa}
 Atque inde nascitur ut divina ^{sua} gratia in Adolescentium ejus
 modi per partem innocentem adhuc, partem ad vitam rectam
 Stabilemque vitam ^{qui et} probitatem reduci volentium ^{et concilij} ~~Gratij~~ huius
 Deus miri influat, eos roborat et inflam et ad huius obsequi-
 um, et salutis aeternae consecutionem, quam unice huius
 intendit.

Haec nova pietatis ratio instituta dum Scholasticis
 Lyntaz eos accedit, nihil prius exercitationi detractum vult

Latinam et doctrinam Catholicam, et actus Fidei, spei ac
 charitatis perfecti erga Deum perfectum, et ob frequentem exer-
 citationem facili modo cum gratia divina elicit. eandem
 doctrinam et modum actuum eliciendos, ac ipsa præcepta præ-
 latis jam enuditione modo exponi audit, una per singulas heb-
 domadas fere hora ex planationem audiendo, et dicendo.

Et quia hoc atque alia quævis exercitatio tota Latino,
 plene sermone fit, profectus inde liberarius, et optima pla-
 ne Latinitatis enuditione infensibilis, et acquiritur et incrementum
 ita quod alius est mirum ac percommodum in methodo ac ratione
 studiorum artificium, atque individua cum pietatis incrementis
 mutuo se coniungit, ut literarum studium, cuius potissimum in
 causa concurrunt Scholares ad Gymnasia, et iuxta instituta
 studiorum omnes ab hac classe in totalitatem referri iubent alii
 ab Academicis excludendi, occasione per opportunam Rebus
 sunt, et campum amplissimum porrigant pietatis ac virtutum
 pro vita tota exercitationi, Exercitatio vicissim pietatis, tot
 sermonibus præsertim et allocationibus Latina disciplina conti-
 nuum promoveat cum incrementis emolumentis, ea quæ ipso
 opere perficiat. in quo minimè contemnendum ex libere
 Institutionis compendium, quod tam Insuperandum est

Caput VI

De Classe Poetica, ejusq; pietatis ac morum institutione, Inventutis Scholaris.

Poësis, e' nobilioribus disciplinis prima, ac Grammaticus Studiorum, nova juveniorq; quod de re liberaria tractanda complectatur in Universitatibus Praeceptis expositione conuignatur inveniat Tutor, eadem enim ubiq; est quae in universitate, eadem studiorum ratione in Gymnasio regitur regulata, ne soli Locationi debita de varijs manijs subserviat, quae non ingenium solum sed judicium requirit maturius ad discernendum quid aliter sit quidve magis ad argumentum scribendam conveniat. Tradit namq; ex munere suo;

Artem Metricam in omni carminum genere.

Prosodiam ad dignoscendam syllabarum quantitates

Prænam. in suas partes distributam

Epistolarum varia genera

Descriptionum Poeticarum methodum et elegantiam.

Rhetoricas figuras, et tropos post T. Seneca.

Stylum historicum, et floridum.

Historiam universalem, Geographiam historicam Opus. 5.

et ad id Stylum eorum, combibere audit Expositione Authori ibidem, ac in Regulis Professoris Praeceptis conuignatur.

Deniq; plurimam comparat emendationem juventuti Nobis e' veterum fabulis, dictis, factis, quae tandem et ad Stylum Oratorium, et metri elegantiam faciunt. at vero:

De morali pietatis, ac probitatis institutione

Illud de Poësi dici potest, quod puerum et statim iam supergredientem in pietatis, ac virtutum studio priora omnia comprehendens, et pro occurrente occasione circumstantia exerceans, non modo, quid actu versando in studio agendum sit recte dispiciat, sed et quid aliquando Gymnasio absolute factura sit porro mature ac in tempore perspicit.

Nat. A. Reg. Luef.
brevius.

eum nam q³ potentem Institutionis prime per hanc Juvencus
 Scholam supergressa eam non semper duraturam advertat.
 agere Secum ipsa docet, et cogitare, quid Studio humanitas
 persolutis agere velit, debeatq³, ut ea quæ ad vitæ probitatem
 et hominis finem ad quem a Deo creatus est, consonantia e con-
 didit, stabiliat, et futuram vitam conservet in opus redigenda.
 vult dicere custodiri. imbuat in hac Poeseos classe ipsi doctrinam
 Christianam doctrinam Juvencus, ut non cogitare sed deliberare de
 Statu aliquo q³ tribus supra recensitis eligendo, tute providere
 valeat, nec depræpabit, si quod optimum est elegerit in Poesi-
 et Rhetorica finita executioni, hinc petitis dare ad lobat.
 Sunt enim et Nobilis prolapia complures, sæpe Gymnasii
 Scholares, qui vel ad militarem, vel Ecclesiasticam, vel ipsam
 Religiosam, aut politicam Statum inclinationem habent
 quam parentes nosse conveniens est, ut eos ad id, quod expectant
 Expediat, adjuvant, vel disciplinam militariibus admoveant
 vel de dignitatibus Ecclesiasticis temporis providcant. resolu-
 tionem tamen plenam nondum a se viderunt, sed in ipsa deli-
 beratione habet, hi itaq³ simili, in dictionibus allocationibus
 spiritualibus de Statu aliquo Salubriter eligendū conformiter
 ad creationis finem, de vera Vocationis gratia discurrenda
 instructionem excipiant, at principiis Catholicis sublimior.
 quam uspiam prius, modo imbuant, ad nullam tamen in pa-
 ticulari Vite Statum q³ quod libi libi relictum habere debent
 incitant, sed sunt et omnes alij, ita et ij, qui ad locuta tem Juv-
 animum adieisse se profiteant, ad hanc confessionem remitt-
 unt, ab eis consilium, judiciumq³ Rectorum oblectant, et dependunt.
 Cum itaq³ etiam complurium Religionum Paucorumq³ Ordinum
 etiam mox absolutis humanioribus per Rhetoricam Candidatos ferventes,
 hos duplex, deligere, et ad Ordinem suum admittere in morose quos Ordinem
 habeant, erit opportunum maxime per longum ^{primum} Anni Doc-
 tici, deliberare, ac tandem Statuere, ac sequi id aptum

Supplicando in finem anno isto, atque constantiam suam in ani-
mi huius proposito contestari, anno sequenti de his susceptis
in Ordinem sanctum, quem tibi proposuit quisquam aucter
trus in statu, et apud deum et ordinem dei Superiorem.

Hinc necesse est anno hoc eam deliberationis causa
S. spiritum audentius postulare precus multiplicare, pia opera
cumulare, vitam agere à peccato in unum sacramentorum fre-
quentiorem usum adhibere, ut impetatur, quod statuendum est
optimum pro vita et morte optima consequenda. modique eligendi
statum ipso à Confessore confecto petendi ac facili obtinendi
aliaque pia de vocatione divina lectiones libellorum, et studiosi vi-
tatorum, cumulanda veniunt.

Ad quod plurimum confect, data jam in Ludayi al-
teris veritatibus ruminandi, ac animo tractandi instructio
meditatio vel brevis vel prolixior, et vel maxime triidua de
liam cum mortificationis ejusdem pro et spiritus S. instillatione
suo gratia auxilio assumptione, annua recollectio, et de
electione felici sententia optime omnino sperari possit.

Quod si veni a huius à Religioso statum eligere tibi
confulto Confessore tuo decrevit. illud hac in classe docet,
ut magis à resolutione sua facta, in his quae statum ille ad
finem hominis consequendum exigat, libertatis haec sepe ex-
ceat et ad eum in domino habilitet. Si Ecclesiasticus sit in
Doctrina et vita sanctitate, Similitari, aut politici in
Mandatorum dei et charitate purissimi, exacta observatione
in principis Christiano homini proprii ac necessarii profundus
animus immergitur. quae omnia à bonis in huiusmodi radicibus agant
cum tempore, minus modis profuturas, et institutionis
hujus fructum uberem cum gratia dei, cuius obsequium
omnibus fortunis et tibi mundo preferendum allaturas
quae enim in juventute docuit ac discunt, diu haerent.

Caput VII

De Rhetorica facultate seu Supremo prima Institutionis Anno, ejusque exercitatione tam in Scholastica quam morali Juventutis Nobilis disciplina.

Rhetorica annus, ceterorum dignissimus
 hac in aetate, maturiorem jam Juventutem suam maturioribusque prudenti judicio supponunt juxta methodum hujus
 in huius disciplinae ex selectissimis Rhetoricorum Authoribus
 in haec regula praescriptis. docet Styli multiplicem per gravitatem et elegantiam materiam, quam combibunt Scholares, exercitatio in conficiendis.

Orationibus, ad Ciceronis Notam

Scriptis supplicibus

Epistolis, dignioribus

Poematis. Symbolis, emblematis, et quod super dictum. in Super et Graeca.

Ex Supradictis exercitantur in vario Latinitatis Styli qui ex Authorem imitatione et explanatione resultat. praeter eum quem Styli planum ac familiarem in Epistolis et sermonum.

Styli gravem in ceteris Orationum genere.

Styli floridum, cum tropis ac figuris, multiplici emendatione oratum. si quis in delectatur: cum morum

Styli historicum, qui gravi aequat in periodo et sententijs, ac Latinitati proprijs. in quibus ut laudem sepe plene perficiant, qui undique dictis magis quam altero Stylo delectantur necanturque, ad sufficientiam edocentur. nec pluribus opus est Rhetoricae disciplinam attingere. Sed ad moralem Juventutis Nobilis institutionem cum sermone prima huius aetatis, quam suspirant Scholares, aequam ut

de Morali in pietate et virtutibus exercitatione
hujus anni.

Prima Nobili hujus anni, Nobilitati obvenit, par-
tum primis mox hebdomadis, Huiusmodi Localitas minor in
Gymnasio renovare consuevit Magistratum Marianum, et
Rectorum ac primos dignissimos q ad Gubernandam optimis
moribus pijsq; exemplis, ac monitijs Localitatem universa
eligit magis a pietate, et probitate Illustram ceteris, in ter-
ram nobilitatis Juventutem, inq; Lectionis Localium Supre-
gij, majori pro exornio et virtutis consolatione, quod alior
plurimorum iudicio aestimetur dignior ceteris, et praefera-
ea cum Solemnitate publica et applausu, quae Nobilitatem
hanc non dedecet, inq; gravissimorum virorum hospitum presen-
tia ad actum hunc invitatorum et honoris splendorem ad augendum

Hic Mariani Rectoris aut Praefecti huiusmodi honor tantum
virtuti ac pietati in Nobili indole est condimentum, effectus ita
mentum, ut quis, eam virtutis pietatisq; requiritam magnitudinem
non possideret, ipso munere sui officio ad moneatur eam acquirere
aut palam erubescere cogere. Hinc Nobilitas illud propterea
largitur emolumentum, ut in gubernando, eas exhibeat virtutes, et
ambitionem omnemq; fastus umbram propulset omnibus odiosam,
virtutes inquam, quae illam Localibus, reddant affabilem, amabi-
lemq; nec asperam, sed bonam nec imperiosam, sed moderatam
discreta Nobili adulescenti, et affersit in teneris, quod quondam in eo
hunc estimabitur adulto. Idem de juventute Scholae hu-
ius anni reliqua sperandum nemo non existimat, qui in Offici-
ales ceteros electi et primi debelliv. Rectori adiuncti dele-
ti et electi, non modo in Lectionis, sed et in ceteris Localibus ac-
tibus pro munere suo pietatem et cultum Marianam, et pri-
marias virtutum exercitationes, solentur ac impense pro move-
re debent. Ita nempe virtutis hoc Strategema orbi, ipsa
Juventutem Nobilem Nobili Juventute, ad pietatem veram inflamat.

Alterum est huiusmodi huius Scholae Studium pietatis est, Vo-
cationis divinae prosecutio, in qua nec levis nec brevis se se prodito ex-
citatio, quam cum divina gratia haurit, multiplici Rhetorica allo-
cutione, lectione docent. Multi namq. à deo vocati, praece nobiles
nec semper in finis, Difficili statum experientibus jam à cognatis jam à
suis genitoribus ipsis, offensam incurrunt, ad iniquam, certandum
illis et cum Mundanis linguis obfrepentibus huiusmodi, Sed certum
illud solo dignum et angelis est spectaculum, hic enim veri, quid p[ro]
for dican. Christianam Christianam, per exhortationem, concionum con-
ferum Marianorum, ad opponendum et repugnandum huiusmodi amorum
spiritualium comparaverit, Strenue assumunt, et cum eius gratia
pro cuius gloria et obsequio vocati decertant, vincant. Si unquam
nisi languere in bono proposito, et ab eo desistere turpiter deo
longa restare, et mundo se subponere in mancipia velint.

Alij his difficultatibus minimè impugnant, Sed ipsi parentum p[ro]
famonum votis stimulat, Moderatores Ordinum fatigant, praece
atq. suscipiunt. Susceptionis beatam consolationibus em, sibi huius
amicis ac parentibus ^{et} ^{et} expectatissimam.

Deniq. et alij animi huius propositum in longas differre
tempus coacti aut Rhetoricae disciplinam vocationis amore, et mu-
p[ro]p[ri]a stabilitatis causa, repetunt, ac solertia maiore exercitatione
reassumunt, inq. virtutis ac pietatis Studio Scholares perseverant
donec optatum consequantur finem. quam conatus omnes isti
sincera cum intentione divini obsequij assumunt, pleni sunt mentis
pleni fructibus pietatis optimis, Ep[iscop]i quibus Inventus institutio
ri nostra cum ista proficiat quam maxime, nemo non videat
necesse. Deniq. quid quid alij animo concipiunt illud tam
anno huius resolutioni dandum est, an Rhetorica finita in cho-
andus sit curtus Philosophicus, an aliud Studium, et quem in finem
Si namq. decretum est, Statuisq. exigit Militiae nomen dare, con-
sentaneum huius Statui assumenda huius disciplinae, nec temere in
eo procedendum Sed ex parentum consilio, et sua propensione, sem-
per creationis huius finem animae salutis oculis habendo.

Caput VIII.

De Rudimentis Historiae Universalis
per primam institutionis aetatem, seu studia
humaniorem recentior tradidit, eorumque par-
titione.

Doctoresque Regis Boemiae habuit, non liberrimam po-
tuit in institutione Nobili, non laqueum se ferre, non defi-
cere se curae mentis humore, constanti sollicitudine
ne in verum hoc corrente saeculo Historia Universalis, disciplinam
in quae classes singulas distributam ei lecturi ob oculos singulariter ^{liber} ex-
ner, qui vel debuerit de ea quae iam adhuc dum iuventuti veniri
proponi sed totam in Ethica et Philosophia tempora ad ultionibus
reservari, pro ut titulus Ethico-Historiae Professoris, palam notus
in sinuare videbatur. At vero alia hic Historia tractat et, et
dem secundum sola rudimenta, et fundamenta initialia, alia tra-
ctandi ratio in Ethico-Historia, et quidem secundum ipsam per-
fectionem, quam tempus illud iam amplius disciplinae admittit.

Factum est id potissimum Nobilitatis Boemiae gratia, quae
Nobilem hanc disciplinam domi sua per idoneos instructores con-
dicebat, aut acatholicis in studiis parum fideliter excipiebat, quia
aliquid Ecclesiasticae praesertim minus laudabile aut ventum mi-
ne contonum non aspergeret. Vidit Societas Boemia nonnullis
rum in ea disciplina condiscenda propensionem, aliunde jam
praevis, notam habita bene ejusdem et dignitatem et Nobilitati
dolescentiae utilitatem, sua deesse noluit promptitudinem et
zelo commoustrando, communiq. consilio statuit, iuventuti No-
bi, mox in prima institutionis aetate Historia Universalis
rudimenta non solum libellis idoneis, sed exercitationibus
quoque congruis et pariter et instillare.

Confectus proinde horum historiae rudimentorum
liber est, in sex agnacula Latina divisus. quorum primum

quidem incipientiam causa veraculo donati quoque daturus est,
 Authore postea bene in hoc versato Patre civitatis Vesu, qui vastam
 hanc Universalis Historiae Mundi molem plus quam Iliadem Homeri
 in nunc pulchro utique, stimpit compendio et utili et amano, nam
 per interrogationes, perque methodus Juventuti et plerumque magis solis
 et pro deesse: et responsiones negotium utilissimum perfecit et parti-
 tus est in annos 6 prima in Institutionis Aetatis. videlicet.

Pro Admentis. Opusculum I continens historiam ab orbe
 condito usque ad divinum. ^{ab hoc} ab Abrahamo usque ad Abraha-
 num. à Abrahamo usque ad exitum ex Aegypto. ab exitu
 ex Aegypto, usque ad Regem Saul, a Saule usque ad capti-
 vitatem Babylonicam, à Captivitate Babylonica us-
 que ad Christi Nativitatem.

Pro Infima Grammaticae classe. Opusculum II. de quatuor
 Monarchiis Assyriorum, Persarum, Graecorum,
 et Romanorum.

Pro media Grammaticae classe Opusculum III. con-
 tinuatio Monarchiae Romanae; Series Imperato-
 rum à Constantino Magno. à Carolo Magno, à Ru-
 dolpho I Habzburgio usque ad Carolum VI. cum rebus
 memorabilibus. pro Juventutis capacitate.

Pro Suprema Grammaticae classe. Opusculum IV. de Regnis
 alijsque Orbis Provinciis, de veteri, et hodie-
 na Germania, de alijs Europae Regnis, de Euro-
 pae Rebus publicis; de Regnis Asiae Affri-
 cae et Americae.

Pro Poesi. Opusculum V. Adimenta Geometria gra-
 phica, de Globo et Sphaera armillari, de Mapis Geographicis et regionibus
 de Arte Scutaria et Heraldica appendix. re provinciarum

Pro Aethorica Opusculum VI. Epitome Historiae Ecclesasticae, de Pontificum Successione continua. Ecclesiae Status secundum secula, ejusdem incrementa, haereses potiores, Concilia, Ordines Religiosos, homines Sanctitate vitae celeberrimos, atque memorabilibus

Concedens sane Nobilissimis ingenijs disciplina, atque partitione per accommodata; ac utinam eo fervore a literaria juventute sit accepta, exceptaque, quae huiusmodi in hoc florente regno versantur promptitudine et confecta constitutaque.

Neque arbitrio quispiam, his opusculorum libellis, aut nulla eorum lectione totam Historiam hujusmodi disciplinam absolui, sed multis in super exercitationibus, disputationibus, quae in scholis privatis, quae palam in Academijs publicis, et Scholaevarum caeterorum praesentia discuti, examini, et quiri, corrigi et concertari noverit ac domum sub anni finem singulam in singulis historiae Academia, et toto Opusculo responsa exigi, publice tentari, non tantum ab invicem sed et hospitibus ad id in vitatis paratos stare et esse oportere. beneque meritos praemian, ignavos turpiter confundi.

Haec quoque Historica disciplina ratione illud, et literis et pietati commodum obvenit, ut narrando latinitatem exerceat et interdum, pia quodque ad virtutem argumenta, ex narratione lumen, et auctoris documenta implere salubria, abunde possit qui erudiri amat.

Positis itaque compendiosis huius Historiae rudimentis, et Geographiae elementis, seu studia Status caesa altiora abrumpat, seu Ethicam videlicet praestolebit, sive omnes quae maxime, aut, Professore ipso manuante, quae ad perfectionem et plenitudinem disciplinae defuit consequi studeat.

Caput IX.

De Latinis Sodalitatibus B. Virginis dei
parae, Majoribus iuxta ac minoribus, in Uni
versitate Praegenti ac ceteris Civitatis Iesu in
Regno Borussiae Gymnatijs, in huius Iuventutem
Nobilem, in Virtutibus Christianis instituendi Admini
culo, hodieum usitato

Est quoque ingeniosus amor Studiumque Salutaris proxi
mi et ad eam conducendi maxime Christiana Iuventutis auxilium et pro
prie Nobilis, Institutionis et liberalia quomodo cum pietate edu
cationis iuxta ac adulta in aetate conservatio. ^{Studij} Strategema
hic quod piam Caritas proxiimi facere visa est, dum Methodo h
civitatis Iesu juven^{nobilem}tutem instituendi, Sodalitatis Manu^{ar} confi
tutionem invenit, et pro Studio omni bus indispensabiliter San
cti primo Tyrivini, usque ad vitam quae servanda et observan
dam omnibus in studijs. ita enim in statuti huius loquitur Epi
sopus: De opera a Deo, et Congregatio D. Mariae Annuntia

Epil. p. 5. c. 6
Lect. 1.

Act. Pub. R. Dec.
23.

tae et Romano Collegio in hunc propage, cui qui nomen non dedit
non esset in Academiā admittendus. idem ratio Studiorum.

Et ratio constitutionis huius Scholaris per quam congruens
soli institutioni per omnes maxime ad altiores etates est.
quod Studiorum cursus qui in Gymnatijs, aut Universitatibus us
que civitatis est. de se et se loquendo cum alijs quae ad studia dicunt
non faciunt ^{preceptionibus} connexionem tantam non exhibet, nisi pateat aliquos
titulo, novam fronte inest obligationem, unde si absque omni ti
tulo Studiosi Philosophia, aut Mathematicos Auditoribus, indicen
t vel omnibus, vel certis quibusdam dantur, aut certa devo
tionis, aut mortificationis, aut recollectionis, admirationem par
et hae diffinitionis, ab ipse alijs etiam Catholicis Studijs prag
matica minimi usitata, parum connexa, aliquid ad, non nihil
violenter pietatis exercitatio, at vero si titulus, novae auctoritatis

instituti cujuscumque ratio, quam ex multiplici utilitate, et honestate
ultrò amplecti, et ad mortem usque retinere laudabile, in hys et salu-
tare est, qualis est Congregatio et Totalitas Mariana, et ipsa ex
qualis huius, à confessoribus certis exigent temporibus, devotiones, morti-
ficationes, aut recollectionem spiritus, non grave accidit, nec quisquam
admirabilis, ea studiorum indicii qui nomen suum Totalitati dediderunt.
et eorum devotiones ejusmodi ita sunt constantia, ac militi, Statio-
nes, aut egubia, aliagone militiam consequentia. quo enim tituli
meliore honestiore, ac magis congruo ad ultimum amicum, ad adhorta-
tiones, devotiones publicas, ac virtutum exercitationes, permove-
rent.

Est autem Totalitati Virginis obsequium suum dare ho-
men in perpetuum, tanto accidit facilius, et amabilius, non ob-
scure fore arbitror, si ipsius Totalitatis ejusmodi à Societate Vir-
ginitatis, originem dignitatem, et gratiam, multis jam prodigiis et illis ^{1. Salva auctoritate} approbatione.)
fratrum compendii exponamus. faciamus ejusmodi Instituti Epitome.

Creata nempe sunt intra septa nostra Totalitates de Virginis, Epist. par. 5. c. 1
sec. 8.
primus quidem in Collegio Romano pro quatuor Scholasticis ad hoc
ut certis diebus, et locis convenientibus, in nostrum templum Annun-
tiationis B. Mariae. Confessionis et Eucharistiae Sacramentis ibidem
frequentarent, et divinis officiis, colloquiis et exhortationibus spi-
ritualibus alijsque pijs operibus vacarent; cui Totalitati beneficium
Apostolicis pluribus indulgentijs ornata, Praepositis Generalibus, seu
Vicariis alias erectas in quibuslibet nostris domibus, Collegijs et
Bentibus, quin et alijs domibus seu Seminarijsque istantibus sub direc-
tione Societatis, et constantibus etiam ex nostris Scholasticis potest
aggregerare, ita ut aperi ac praedicta congregatio prima
indultis ac indulgentijs concessis fruatur.

Est autem ad vertendum Congregationes quarum directio
à Societate huiusmodi nullo modo bona immobilia ac certus redditus ad
mittere possit, cum nec Societas capax sit eorum reddituum
nec ipsa Totalitas, cum ejusmodi esse apparet, ut à nostris

et à hostis electa erit quando cancelli de Taberna voluerint, eo ipso
dissolvantur. ceterum et hac ordinatione illud etiam considerandum
ut haec Sodales non subfuit vocationi ordinariorum, sed à vicin
tate, cujus fuit eam in schola condere, dirigant. conantur indiligent
Porro modis quo dirigi debet postulatio aggregationis Sodali
tatum ad primariam Romanam, paucis comprehendit. Tunc
Rectori auctoritate etiam provinciali iudicio, videlicet tot esse personas
ac tales ut nova Congregatio institui debeat, curabant ut aliqui ex ip
sibus litteras Romam scribant, alteras ad Generalem sepe resque
unum est aggregandi potestas: quibus impetrant; Alteras ad ipsum
Praefectum et Assistentes primariae congregationis, flagitant ut
ut eam gratiam apud P. Generalem procurent. Et expensae in
scribendis litteris publicis pro aggregationibus huiusmodi non sumunt
aut ab alijs, quam ab ipsis provincijs.

Sunt autem Pontifices Maximi, qui quosmodi Apostolicas
gratias in Sodalium primum stimulum ac consolationem libera
liter concessere Gregorius XIII. Sixtus V. et Clemens VIII.
quibus potestatem facientibus, Sodaliter Mariana de vita
Iesu per Boemia Regnum instituta illi primaria Annua
tationis Romae aggregata et ingentium gratiarum ac indulgentiarum
de quibus multiplices vulgati libelli, aut in precatorij officij
Sodalium clerici impressus habent participes ex toto intelligunt.

Harum autem aggregationum praecipua est Pragensis Lati
na major: major dicta sub titulo B. Virginis ab Archangelo la
tata pro Philosophis Theologis et ceterisq. Doctoribus facultatibus
ac Nobilitate summa, cujus etiam singulare est, quod in ea praeci
pue quatuordecim foedatorum locutorum revere, qui de Nobili
tate, Celestastinis ac Religionis Praetatis, alijs gravissimis Doctori
bus vix collecti, morientibus continuis in munus in legitationem
substituunt spontanea consideratione, pro uno quovis ex his
300 defunctis sanctissimo missae sacrificio legi constituto, obli
supragari obstricti, ita ut unusquisque à morte 300 missas obtineat
sacrificia. Altera Pragensis Bohemianior Studiosiorum ibidem
minor a nuncupata sub titulo B. V. Nativitatis, suorum gaudet Ora
torio speciali, in Inventibus humanioris majus Commodum, et
opportunitatem functionum.

Sunt autem communes omnium Localitatum functiones
atque spirituales in ipsi Scholanium geruntur. Unde libet

1. Annua sub principum Magistratus Manian Reclon et
Assistentium aliorumque officialium renovatio, quorum dignissi-
ma Nobili Juventi deferri solent, magna solemnitate et applausu.

2. Singulis mensibus s. Catharinae distributio cum adjuncta utraque epistola
virtute exercenda, et oratione pro quibus ora ndū sit assignata,

3. Alternis hebdomadis communio sacra, praemissa confessione
sacramentali

4. Singulis Dominicis conventus, cum lectione pia et exhor-
tatione Praesidis ad Locales.

5. Singulis Manianis festis communio publica, cum in huius-
modi Manianis eademque die processus ad solennem Manianum in fons.

6. Tibulari festo imminente pervigilio eius, processus
penitentium et mortificantium scilicet, et confessio sacra.

7. Recollectio Localium Individua tradente meditatione
et consideratione sacerdote assignato, vel ipso praefato.

8. In Tyrninium receptio, quae fit solum in media Gra-
maticae classe. eorumque informatio debita, pro Localitate

9. Creatio Localium ex Tyrnibus publica, cum in huiusmodi
et Localium pietatis instrumentis. in Albo inscriptis.

10. Quadragesimae tempore Meditationes de Passione
Salvatoris.

11. Sepeliendū Localium defunctorum comitiva et pro
sepulchro in ordine ad sepulchrum.

12. Officii defunctorum mensibus singulis publica
persolutio, ac eorum suffragiorum, Missae sacrificiorum
pro vivis defunctisque congregationis benefactoribus.

Singulari hoc Regni Boemiae Saeculo currente est
encomium quod cultus Maniani splendorem ita pie prom-
oveat, ut viz Regnum regens aut Provinciam in hoc parum Regnum
Nec sane tibi quisquam ^{dispariter} persuaserit, meum palam dubitaret

obtundere crederet, quanta illa Dotalitatis Pragensis pietas, in publi-
cis proestribus, quantus splendor et gratia, tam in insignibus Sicuti
Statuej labans ac umbellij quanta pompa ad devotionis cultum
in facie genis, cenis, ac ipsa multitudine. De hac alterius tanto ca-
lami, mei est scribere quod circa plurima juventuti, Sicuti ula nra
Nobili ad pietatem et virtutes, et pulcherrima, et opportuni si non
Sed ex eritandi, dum disciplinis inferioribus ac superioribus vacant
Sit occasio, Methodusq; per quam acceat accommoda debita in fi-
tutionis.

Neq; Carlo ipsi displicere videt, hac Dotalitatis
cum Literaria et Juventute Scholani foederatio, dum tot
illustribus gratijs eam decoraverit, quales annua litera
Societatis de Dotalibus Studiosis referat, ut prodigijs et
quari videri possint, tam in vita curata quam deum opus
in minus casibus singulariter assistendo, Studia promovendo
animos convertendo, penitus reducendo, morti felici affi-
tendo ipsa Virgine deservata multis aspectabili praesentia
opitulante, adhortante, dehortante, et praesidium huius
Maternum, multiplici gratia affluentia comensurante
de. / Salva tamen culam protestatione, nihil ei majus, quam
S. Eulisia iudicio steterit, subuendi.

Caput X.

Lib. 6th
propaganda

414.
415.
78

De Exeritatione Theatrâli, et
Dramatica in institutionis methodo Socie-
tatis Jesu Gymnasij singulariter com-
mendata, Nobili Juventuti per quam pro-
ficua.

Siquam Nobili Juventuti Gymnasticâ
gratiam deorâq; Musâ mansuetiores donare
posse deorâre in publicis populorum oculis
visâ sunt, illam certi in Nobili actione Thea-
trali, seu comico, seu tragico, quâ Juventutis
lectissimâ etâtem primam per multiplicem
exeritationem excolere, ad plausum, et gratiam,
Sûm orâq; principum oblectationem visâ sunt
contulisse in Patriâ Nostrâ studio publico, ac
sub lecti institutione hodiernâ durare. Neq;
rem jocularem aut mimicam quis arbitretur dra-
maticas exhibitiones debite instructas, inter aca-
demicas, dignasq; homine libero Nobiliq; assumptas, anteq;
et in morem aut Legem rationis studiorum stabilitas
esse, dum ab hac exeritatione, vis non erigui, neq;
ignobili perfectus, imò admirabilis suspensendi
et suspensendi, et quemcumq; ad conspectum delectandi
perovandi delectatas suam potissimam nâscat
originem simularq; perfectionem. Evidenim op-
tabilis aut Regi aut Regno suo, quàm in eo plerumq;
gaudere vix illustribus, quos quondam hoc in minimis
hâc deligere, ~~et quâlibet tali confidere possit~~, in aulâ

et ut eas ablegare, ad Monarchas quovis Europaeos,
 Oratores Regios constituere, ^{si possit} ut ^{aut} per unum eorum
 regibus, qui sui characteris honorem, alia nemini dignitatem
 quod tunc sustinere quavis occasione valeant, plu-
 rimum confidere possit, minime per hanc tunc timendum
 ad conspectum cujuscunque Regia Majestatis. At unde
 generositas illa animi, unde eloquendi dexteritas,
 unde agendi ^{aut discenda} habitus, petenda utilitas, quam assuetu-
 dine et exercitatione mox à lenius assumpta, per ex-
 hibitiones Theatrales et dramaticas exercitationes,
 propter quam quod ^{zeal} agilitatem et gratiam suis ipsis
 actionibus aspergant Adolescentia Nobili, tam
 patenti populi spectantis conspectui exposita, nec
 tremula, nec haesitanti, et rem suam sine perturba-
 tione persequentem in Theatro Academico. Habitu
 hujus Theatralis dexteritatis, et actionis comicae exer-
 citatio sub methodo hujus ^{sepe} exhibendi occasionem
 simul et magnificam commendationem annis hisce
 nostris recentibus coram Augustissimis Majestati-
 bus, quoties Pragensi in Metropolitanas comitanti-
 bus, videlicet hoc saeculo decurrente coram
 Serenissima Portugalliae Regina, coram Carolo
 VI Caesare in Regem Boemiae coronata, et Augustissi-
 ma ejus consorte, coram Augustissima Regina
 ac Imp. Boemiae Maria Theresia media inter arma
 in Regimam inaugurata, ac demum coram Augu-
 tissimo Caesare Francisco I Magnae Hungariae et Lo-
 tharingiae duce. coram quibus Pragensis Juventus
 Nobilij Gymnastica pro Theatro in Collegio Ludovici
 ad S. Clementem Actionem, singularem cum plausu
 agens, invenisse ^{laudem} gratiam in oculis Augustissimi visam.

imò et commendationem, Singularis complacentia ac
oblectationis benignissimum argumentum.

Atque nec hanc animi oblectamentum finem
hujus Exercitationis in institutionem Juventutis assum-
pta haberi, ^{videt} sani hic suspiciam, et prodesse volunt et
delectare Poeta; et finem non modo honestum sed et
utilem præter ipsam delectabilitatem habere exer-
citationes illas dramaticas et Theatrales. fusiis exhibent.

Est itaque finis ^{ipsa} honesta et decens in genus homi-
nem decens et congrua totius corporis actus, quæ habilis
reddunt Nobiles Adolescentes in futuram ætatem, pro-
curant in amplissimo conspectu generositatis animi conveniente
grævia imperturbati dicendi et agendi ad gratiam, et fre-
quentium affectum variam concitant. In quo vi-
des nec ipsam exercitationis dramaticæ et Theatralis
honestam ^{ita} ita constitutam esse, ut non et utilitatem
et delectabilitatem decantem lænam invehat. Est
itaque honesti et decori plurimum in eo, ut actione tali
in animos hominum agendo et perorando ita per-
trahere facilius discat Nobiles etiam juvenes, varios
que affectus Auditorum rapere, quibus vitia persequantur
mores eos, et aversentur, et caveant, quorum improbitas
Actione illa exhibetur, auti contrario virtutum in
amorem accendat; quod rationi humane conveni-
entissimum, ideoque et honestissimum dignissimumque
humane auctoritatis Societati.

Est et utilitatis plenitudo et emolumentum in
bonum publicum Patriæ redundantis, seu Politicam
species gubernationem seu Ecclesiasticam ac Reli-
giosam; Illa enim ex hoc Theatrali exercitio par-
vi tibi videtur viros, varijs casibus, et calamitatibus propulsandos

Idoneos, qui, ut olim Romanis, Oratores, Tribuni et alij
 aut plebem aut Magistratus populum Romanum
 in motus intestinos astuantes, Oratione sua et actione
 continerent, conurgentem componerent tamultuantes
 confusos refringerent. aut exultum animarent, aut pacem
 persuaderent, et publicam tranquillitatem. Itaque
 eadem Theatrali Orchestra donari libi gaudet, pri-
 vus Verbi dei, deplennius ad affectus per Egerium
 deplennitatem declamandi de Cathedra exultantes in Concionibus po-
 pulosis quibus in virtutum incendium amorem, vitio-
 rum ac prava vicia horrorem, seu Paracibus, seu
 Regularibus yedris Oratores Boanerges, Cat-
 her Divini et Ecclesie plurimum fructum ac rei
 emolumentum invehentes.

Imo Subtiliore hac Methodus pro Theatro agen-
 di et exercitatio in Regno nostro unitate ab Adoles-
 centia Nobili in animos influit et fructificat mo-
 dum ea Sape corrigit ipse in Theatris, quae alij
 in yedris nec profuerunt aut nec privatione ad mo-
 rem dei. ut Sicut arte hac unus Seneca Tragedus Lex-
 coturno suo Nervam ad mitiora consilia revocare
 studens. Ita nempe finis Dramatis Theatris est
 non nunquam Satyrarum, nonnunquam Crises cum caput
 ditate exponere ut voluerit sit dictum suscipere et
 Spectaculum. quapropter hac multiplici Utilita-
 tis causa, et animi gratia, exercitationem ipsius
 modi Theatralis minime, yulem ferre videtur
 potuit ratio Studium Soci. Jesu, quin eam in Gy-
 nasij Juventutis sibi concedita lege Statuerat ann-
 ni celebrandam.

Habet itaque Gymnasium studia in ^{rem} morem
 receptam. complures actiones Theatralis minores
 atque unam Solemnionem exhibent, quibus Scholares huius

Suos exhibendi obligationem, et id quidem Rhe-
nicos et Doctores Scholae, reliqua vero his inferiores,
unam solum in Theatro comidiam horā potissimum
solida durantem.

Materies autem earum plerumque assuuntur
devota ac pia quae animum Spectantium ad devo-
tionem impellat, quales potissimum quadragesimali
tempore sunt, Passionis Dominicae misteria, aut
vita Sanctorum Selectiones. Subinde morales tan-
tum et ad perstringenda vitia, cum amaritudine et
Iuventute animi Spectatorum exhibentur, exer-
citur autem juvenbus maxime in affectuum imi-
tatione cum ipsa naturalitate, quae nata est aut
risum aut gaudium aut animam oblectare iuventute, aut
ob tragicos eventus movere commiserationem.

Unde mirandum minimè est hac penetrante
methodo ipsos Nobiles filios excoli gratissimum pauci-
tibus audire, maxime cum ab hospite et multis et pre-
tioso eos spectari vident, et Augustissima manus
osculo honorari ac laudibus commendari, imò praemij
quandoque cum talibus donari. Laudatur autem Actor
ille magis, qui personam suam ad naturam imitationem
exprimit vivacius, et ad vehementiores Spectatorum
motus excitandos efficacius, ^{agit} et volupe omnino viden-
set, Et Auditorem ac Spectatorem autem lacrymas solvi commiseratione
~~autem~~ commiseratione, aut in risum trahi cogit cum
iuventute. Satisfactionis, quod sine ingenio et capaci-
tate Nobili vix obtinetur.

Fuit haec Theatralis actio potissimum à pri-
maro Rege in Boemiam ingressa estimata, tam ad
quendam Juventutem Nobilem, quam ad augendam
Christianam Devotionem. ad hanc potissimum Sacerdos Theo-
phonus tempore dum processus Theophrasti, ~~quodam~~ Evangelistae

cum exposito Augustissimo Eucharistiae Sacramen-
 to Catholico in publico celebrantur ad spectanda in
 confluent tota pene Boemia multum licet adhuc Hy-
 stica, et haeretic affecta, Actio Theatralis exhibita
 quae ad adorandum devote deum, et viva fide om-
 nem populum universum in affectus cognatos plu-
 mum inflammant, nec ab ea sumptuosa exhibitione
 à Collegio Academicis Societate Praga ad S. Clementem
 remissum est citius, quam Boemiae Regno ab haere-
 si multum purgato, alijs in super tam aeris inerti-
 quam circumstantiarum singularium de causis
 concurrentibus, cogentibusque abstinere.

Nunc super est sola Subiectis Theatralis actio
 Juventuti nostrae Scholae usitata nisi forte veterari-
 re consuetudo videtur sub dio caligando exercitatione
 eam reddere Solemniorem, sub anni finem, quae et Actio-
 nibus una constat ex omnibus et singulis Scholis delubris
 ad Patronum honorandum illum de Patria, qui de libe-
 rali latet sua ad praemium remunerandos actores publica pro-
 portionem distributione, ^{donandis} concurrere et penitus Marianas
 esse per dedicationem Actionis illius impetrata, est huius
 Universitate ipsa seu in Gymnasio collegij Societate
 minore.

Illud insuper hac Theatralium Actionum
 exhibitione obligat Juventuti Nobili, seu
 Actiones minores singularium Scholarum seu
 Solemnes fuerint, coram sumis Principibus
 et Regijs Majestatibus, occasionem opportu-
 nae sit Gymnastica Nobilitas, praeter deula-
 mandi et agendi de utilitatem, sua quoque Nobili-
 tatem artium exercitia exhibendi in primis, ut
 deinde et actio ornaretur magis et Nobilitas à
 cultura hominum Nobili commendaretur amplius.

præcipue in tam rara quam pretiosa spectatorum
 sumorum, ac progenitorum præsentia. factum
 proinde, sitq; hodie dum in Solemnibus Thea-
 tralibus actionibus, ut Juventus Nobilis Patria
 eodem in Theatro et Confectu Hospitum preli-
 orum, saltus, digladiationes, Vexillorum
 campesium Agitationes, linguas varias pro
 oasio offerrebat, specimini adinstar, et stimu-
 lo cæterorum cum satisfactorie et oblectatio-
 ne summorum hospitem exhibeat laudemq;
 et quamvis aliunde quoq; comperitum est ex-
 celsa Nobilia ejusmodi ætati congrua assa-
 ctia nobilitate non modo probari, sed in super
 desiderari haud parum eadem exercitationes
 quoad licet promoveri.

Societas Iem Provincia Boemia, pro
 Nobilitate Patriæ gratificandi Studio
 et ne fortasse à Studio patriæ avelli adzleray
 provincias Juventutis Nobili nequa putetur
 cum præclaros in super harum artium Magis-
 tros tam Patrios, quam Extenos ipsa intra Ma-
 ria Pragensia habeat, Societas Iem non
 parum sollicita consilium inijt, de modo
 et augendi, et efficiendi exercitia qas modi
 in ijs, qui adfecti sunt cultura tali, et Nobili
 ut ne hoc quidem Studio Patriæ ad competenti

Institutionem.
 Nobilis Adolescentia^{is} cultusam deprehendi possit.
 quod Speciali Capite exponendum est.

Caput XI.

De lingvarum Gallica et Italica et aliarum
Item Saltuum, ac diglationum exercita-
tionibus in Convictu et Seminario Brie-
tatis Jesu Praga pro Juventute patris No-
bili institutis, atq; annuis Speciminibus
publicis

Quaeramus recta Juventutis Nobilis insti-
tis non Scientias modo cum Latinitate, sed et arte,
illas quae hominem Ingenium decent, et quas liberales
dicimus, cujusvis Nobilis Adolescentis, et tali congrua
comprehendat, mori tamen celeberrimarum Uni-
versitatum conformans se se Pragensis vetustissi-
ma quoque Universitas, artium ejusmodi praecipue
Lingvarum, Saltuum, Equitationum, Laniflarum
et aliarumq; praecipuos, ac in arte Magistros penitus
in Salarium Academicum recipere minimi con-
suevit, benequara, eorum aut omnes, aut aliquos
certi congruis Stipendiis, aliunde provisos esse, aut
sua arte ita confidere posse, ut a scholasticis huius
honestam vitae sustentationem in praesente
nobilitate numerosa largiter obtinere valeant.
Sed etiam Universitatem Ius ad omnes

omnes universam artes & ipsa Nominis etymu sese
 exporrigere censet, ejusq; interest regulariter loquen-
 do, suorum curam gerere, sub quibus Magistris exer-
 ceant, in cives ^{cooptant} academicos, sua sub rubrica per le-
 gitimam inscriptionem Nominis in Matricam fa-
 cultatis ad quam pertinent. ~~cooptant~~ forumq; hor-
 tiuntur Academicum Universitatis Pragensis
 Municipis. Atque idem Lanista Facultati Juridicae
 sub sunt in personalibus Lingvisticae vero, et Salij
 Facultati Philosophicae. reg. Artium Rarum & Leni-
 am Magistri. Pragensi Studio usquam deerant, neq;
 hodieum desiderari videntur.

Qua propter illa in artibus hisce & exercitiis
 res Nobiles abundanter Praeque Magistrorum Copiam
 et Orchestras in privatis Magistrorum domibus na-
 ta sunt, et excolebat privationem, quae voluit Juven-
 tus Nobilis Academica

Atq; dum praesens locum earum delicatissimis, fi-
 lios suos Nobiles ornamentis hisce ^{instructos} ornatos & cultosq;
 mox à lenonibus, videre & optest, imò fere & regant, in
 in linguarum peritissimam multiplicem utilitatem, in sal-
 tuum Nobilium delectatione decoram honestatem, in gla-
 diatoria et Equestri politica necessitate cognoscat,
 et ^{ita} publicum Patriae bonum hac in speciali institutione
 re Nobilitatis Lenonum pro futuris temporibus habuerit
 Societatis Jesu Zelus in bonum Patriam et Ju-
 ventutem Nobiliter atq; honestissimèq; exornandam, ani-
 mò & deliberato constituit, motu proprio, animando
 in super et adjuvando desiderantes, ut in Domicilijs

Fraxinis ubi Juventus etiam Nobilis gubernanda libi-
comissa, et tradita est & fundatores, qualia sunt Convic-
tus, et Seminaria Juventutis, Linguarum, Saltuum
Lanistorum ac Hypodromi exercitationum, secundum uni-
us cuiusque animi propensionem, ac etatem, assume-
rent, pro his dentatibus contubernatibus Alumnis
Nobilibus, et ingenuis, fundatione partim gaudenti-
bus, partim hac ipsa de causa opportunitatis accessu
Ibidem conviventium. providendo igitur de Magi-
stris donec et loci opportunitate.

Id autem Singulare pro Stimulo, Nobi-
li Juventuti sinceritanda eadem Societas Jesu
saluberrimi effecit, ac jam feliciter dato initio pro-
sequitur: videlicet ut exercitata, absque principalis stu-
dij detrimento, in dictis Juvenum Contuberniis, Ju-
ventus Nobilis publica in Theatro Academico duos annos
profectus cuiusque Specimina, Spectatore Nobilissimo
ac Proceribus Excellentissimis Illustrissimis ad eam
Industriae hae domesticae exhibitionem in vilato offi-
ciosissimi. Felix auspiciis! Secundum Caelitus pro
gressum.

Hac nempe ratione et Methodo Societatis
Jesu amplius inclaruit, profectus in Juventute Nobi-
li minus modis Studiosa, Sic namque increscit ardor
industriae, et ex Laude et encomio relato, incalcescit
animus ex palma oblenta Spectatorum catendo
et contubernia ipsa, in utilissimam honestissimamque
rapiunt sine aggravio emulationem. visumque
est et probari et laudari, vobis dandis Speciminum gerendum

Novam hanc à bene Iesu in Pragensia eius Au-
 dentis Juventutis Nobilis Domicilia feliciter inductam Ex-
 citationum domesticarum, addendum inde publicè fre-
 ciminum rationem sicut nemo non approbat, comen-
 datq. Ita felicitis ejusdem Auspicij in perennem memoriã
 atq. honorificam vulgationem in longinquas terras pro-
 vehendam non inane esse censui eam utriusq. Domicilij
 tam fa. son victus Ad S. Bartholomæum, quam semina-
 rij ad S. Wenceslaum Typis datam Nomini num consi-
 gnationem ad opus meum inferere, quod in primis ex-
 hibitionibus freciminum coram Illustrissimis et Excellen-
 tissimis Regijs Locumtinentibus hospitij pretiosæ et tenis
 q. spectatoribus distribuebat. ut inde tam nobilis et hæc
 in nobili in Boemia Regno Juventutis Nobilis exercitij co-
 gnoscatur, atq. profectus à tam modico initio, sperari
 possit uberrimè uberrimè. eorum copia est legerens.

NOMINA

Illustrissimorum Perillustriū
Nobilium et Doctissimorum Domi-
novum ac Juniorum

In Pragensi Societatis Jesu Con-
victu ad S. Bartholomeum
partim fundatione gaudentium partim
Convictorum,

Qui privata industria in nobilibus artibus
se se excoluerunt
Et

Publicum Specimen in Academicis
Theatro praebuerunt.

Vet. Pragae ad Clementem Anno 1747.
die 26 Aprilis.

NOMINA

Illustrissimorum, Perillustrium,
Nobilium, & Doctissimorum Dominorum,
ac Juniorum,

*In Pragensi Societatis JESU Convictu
ad S. Bartholomæum partim Fundatione gauden-
tium, partim Convictorum,*

QUI
Privatâ industriâ in nobilibus artibus
sefe excoluerunt;

ET
Publicum specimen in Academico Theatro
præbuerunt.

Vetero-Pragæ ad S. Clementem 1747. die 26. Aprilis.

Ex Globo terraqueo, Geographia, & Historia.

Ex Theologia.

Doctissimus D. Joannes Derßlmayer.
Doctissimus D. Josephus Göhl.

Ex Metaphysica. Perillustris D. Joannes Bauller Eques de Ho-
henburg.

Ex Physica.

D. Franciscus Bohak.
Perillustris D. Franciscus Borzek Dohalsky E-
ques de Dohalitz.

D. Franciscus Novak.

D. Franciscus Steinmetz.

Perillustris D. Franciscus Warleich Eques de
Bubna.

D. Thomas Hrdliczka.

Ex Logica.

D. Ignatius Räder.

Perillustris D. Joannes Jenick Zazatzky Eques
de Gömsendorff.

Perillustris D. Joannes Malovetz Eques de Ma-
lovitz.

D. Petrus Rebitzer.

Ex

Ex Rhetorica. Perillustris Junior Antonius Eques de Mucken-
berg.

Illustrissimus Junior Josephus Brzichowsky, L.
B. de Brzichowitz.

Perillustris Junior Josephus Karwinsky Eques
de Karwin.

Ex Poësi.

Perillustris Junior Michaël Warleich Eques de
Bubna.

Ex Lingua Gallica.

Ex Theologia. Doctissimus D. Joannes Derfflmayer.

Ex Metaphysica. Perillustris D. Joannes Bauller Eques de Ho-
henburg.

Eruditus D. Wenceslaus Plobner.

Ex Physica.

Perillustris D. Franciscus Borzek Dohalsky ,
Eques de Dohalitz.

D. Franciscus Steinmetz.

Perillustris D. Franciscus Warleich Eques de
Bubna.

Ex Logica.

Perillustris D. Joannes Jenick Zazatzky Eques
de Gömsendorff.

D. Joannes Lisner.

Perillustris D. Joannes Malovetz Eques de
Malovitz.

Ex Rhetorica. Illustrissimus Junior Josephus Brzichowsky L.
B. de Brzichowitz.

Perillustris Junior Josephus Karwinsky Eques
de Karwin.

Ex Lingua Italica.

Ex Metaphysica. Eruditus D. Joannes Forcko.

Ex Saltu.

Ex Logica.

Perillustris D. Joannes Malovetz Eques de Ma-
lovitz.

Ex Rhetorica.

Perillustris Junior Antonius Eques de Mucken-
berg.

Illustrissimus Junior Josephus Brzichowsky L.
B. de Brzichowitz.

Perillustris Junior Josephus Karwinsky Eques
de Karwin.

NOMINA

Illustrissimorum, Perillustrium,
Nobilium, & Ingenuorum Juniorum,
& Adolescentum,
In Pragensi Societatis JESU Semi-
nario ad S. Wenceslaum

Partim Fundatione Cæsarea gaudentium,
Partim Convictorum,

Qui

Privatâ industriâ in nobilibus artibus
fese excoluerunt,

Et Publicum specimen in Academico Theatro
præbuerunt

Pragæ ad S. Clementem 1747. die 26. Aprilis.

Ex Geographia, Historia, & Heraldica.

Ex Metaphysica.

Ex Logica.

ERudit. D. Joannes Wendl.
Illustrissim. D. Josephus S. R. I. Comes
des Fours de Mont, & Adienville.

Illustrissimus D. Fridericus S. R. I. Comes des
Fours de Mont, & Adienville.

Perill. D. Carolus Haslauer Eques de Haslau.

Perillust. D. Florianus Wrazda Eques de Kun-
wald.

Ex Rhetorica.

Perillust. Jun. Joachimus Ungar Eques de Raâb.

Perillust. Jun. Josephus Eques de Luxenstein.

Ex Poësi.

Perillust. Jun. Franciscus Eques de Wieschnik.

Perill. Jun. Joannes Koger Eques de Stampach.

Perillust. Jun. Joannes Nepomucenus Collar
Eques de Metzker.

Perillust. Jun. Josephus Wiedersperger Eques
de Wiedersperg.

Prænob. Franciscus de Stokarth.

*Ex media Classe
Grammaticæ.*

Illustriss. Jun. Joannes Nepomucenus Hartman
S. R. I. Comes de Clarstein.

Perillust. Jun. Josephus Kunasch Eques de Ma-
chowitz.

*Ex infima Classe
Grammaticæ.*

Illustriss. Jun. Norbertus S. R. I. Comes de
Klenau.

Ex

Ex Lingua Gallica, & Arte Saltatoria.

- Ex Methaphysica.* Erudit. D. Joannes Wendl.
Ex Physica. Perillust. D. Joannes Pentenrieder Eques de Adel-Haus.
 Erudit. D. Joannes Nepomucenus Krnowsky.
Ex Logica. Illustris. D. Josephus S. R. I. Comes des Fours de Mont, & Adienville.
 Illustris. D. Fridericus S. R. I. Comes des Fours de Mont, & Adienville.
 Perill. D. Carolus Haslauer Eques de Haslau.
 Perill. D. Florianus Wrazda Eques de Kunwald.
 D. Ignatius Suoboda.
 D. Joannes Groh.
 D. Josephus Briedling.
 Prænob. D. Josephus Wlach de Negro.
Ex Rhetorica. Perillust. Jun. Joachimus Ungar Eques de Raâb.
 Perillust. Jun. Josephus Eques de Luxenstein.
 Prænob. Dominicus de Schlehle.
 Joannes Augustinus Michaëlis.
 Leonardus Verbek.
 Maximilianus Baroubek.
 Wenceslaus Girzick.
Ex Poësi. Perillust. Jun. Franciscus Eques de Wiefschnik.
 Perillust. Jun. Joannes Nepomucenus Collar Eques de Metzker.
 Perill. Jun. Joannes Koger Eques de Stampach.
 Perillust. Jun. Josephus Wiedersperger Eques de Wiedersperg.
 Prænob. Franciscus de Stokarth.
Ex suprema Classe Grammaticæ. Prænob. Franciscus Aysl de Merling.
Ex media Classe Grammaticæ. Illustris. Jun. Joannes Nepomucenus Hartman S. R. I. Comes de Clarstein.
 Perill. Jun. Jos. Kunaſch Eques de Machowitz.
Ex Infima Classe Grammaticæ. Illustris. Jun. Josephus Dominus de Rziczan.
 Illustris. Jun. Franciscus Dominus de Rziczan.

Ex Arte Pugilatoria.

Ex Metaphysica. Erudit. D. Joannes Wendl.
Ex Logica. Perillust. D. Carol. Haslauer Eques de Haslau.
 D. Ignatius Suoboda.
Ex Rhetorica. Perillust. Jun. Josephus Eques de Luxenstein.
 Wenceslaus Girzick.

Ex Agitatione Vexilli.

Ex Logica. Perillust. D. Florian. Wrazda Eques de Kunwald.
 D. Ignatius Suoboda.
Ex Poësi. Prænob. Franciscus de Stokarth.

Ex quibus configurationibus tam personarum
 quam ^{artium} instrumentum non condemnandum Societati
 miniculo Institutioni Nobili datum ^{videtur} quod in
 eo compendio et moderatione simul ita persolvitur
 Statutis distributisq; in singulas exercitationes huius
 ut principali studio nihil omnino detrahi sinas
 sed industria duntaxat privata multiplicat, con-
 tra, quam ob tractatore evincere contendant, in me-
 thodo huius Jesu annis tot nihil disci nisi modicum
 quid Latinitatis et modicum Philosophiae parum utilitatis.
 cum tamen rubrica titulorum phares proponant
 exercitationum sortes. videlicet

in Geographia

Historia

Heraldica

Gallica lingua

Italica

Saltatoria arte

pugillatoria

et Agitatione Vigili.

Quae omnes artes dum lente distant, firmiores in ha-
 rent, et obvarietatem augent amoenitatem, cum
 amantate publicum Patria bonum nobiliter
 provehant et exornant.

LIBER VII

Crisis PraeSENTIS SeCuli tam harreticor
um quam aliorum, ~~super~~ⁱⁿ Studiis Metho
dus Societatis Iesu, in Boemia, atq; alibi
locorum in Humanioribus.

Caput I

Methodus Societatis Iesu informandi
in latinitate, videtur esse obdiuturnitatem
et lenta, et damnosa Nobili Juventuti, cum
temporis et annorum jactura. Id ad hoc respon
detur.

Non est insolitum ut optima quaeque crisi
sustineant, nec solem à maculis intus neminem observat, saecula
nostrum ^{mirè oculatè} ~~mirè~~ ^{magis} ~~magis~~ tamen meliorem sole lucem aspi
am producit, neq; produxit in Mundi Illustrationem. quoniam
et Methodus Gymastica Societatis sub crisi vocat; tantu
licentiosius, quanto diffusa est latius, ne mirum lectori
videat; hoc omnibus aut Magnis aut publicis, obvenire solet
ipsamq; Divinam Sapientiam Naturae Architectricam suam
habuisse Alphonsum censorem, tam Saevitiam quam iniquitatem.
Id affreta et ad morsus dentium ejusmodi indurata Socie
tas, non facili ad quodvis movet; judicium, nisi; nisi illud
palam comonstret huiusmodi et veritatem. Iudiciorum enim
atq; Opiniorum tanta est, et inconstantia, et varietas ut
ut omnibus fieri nequeat satis, nisi contra dictoria reconci
liare ^{esse} ~~esse~~ velis, quod est sanae mentis et primis principijs
impossibile. Hoc tamen ex criticis, inanem hactenus judicio libi.

accidere aut Solaminis, aut meredif gaudet veritas, quod tam firmis magis quam inclausat. Subjungo ea propter ea potissimum quia Methodo literariae huius Jern obijciunt communiter non solum Acattholici, sed et alij. ipsi huiusmodi responsum La subjungo, licet Societatem in eo quod ei proprium est mihi tangere, ut consequenter ne impugnant videantur.

Obijciatur passim 1.º Methodus Societatis, Jern in forma di in latinitate, videtur esse ob diuturnitatem, et lenta et a rosa Nobili Juventuti cum temporis et annorum jactura. Quid enim si Sexennium Latinitati tribuatur, superant reliquis Sublimioribus a proportionem disciplinam? quartum Detrimendum Nobili Adolescenti Sexennium, duosque annos optima aetate amittat, quibus exercitiorum nobilium artes huic aetate congruas puta linguas, Saltum ^{Equestria, pugna}, edocui potuisset, videmusque apud Acattholicos Latinitatem totam annis longi paucioribus absolvi.

Respondeo hanc objectionem non contra propriam Societatis Methodum, sed contra communem omnium prope veterum iuxta ac recentium Gymnasiorum morem ac praxim militare; in hoc enim nil novi constituit, sed quod celeberrimis Roma, Italia Gallia ac Germania solitum ac probatum esse novit amplius est praecipue in Polonia. a Caroli IV temponibus. eaque omnes hae crisi impugnantur. quoddo autem impugnant possunt Authoritate et experientia longe Sublimioris et Sapientioris, a quibus in nos derivatas Scimus artes et Scientias.

Respondeo 2.º Objectionem hanc, prout Acattholici in more est, mutilati loqui nominando pro tanta annorum diuturnitate solum Latinitatem, Subdicendo, fundam Graecae Historiae Arithmeticae Geographiae, artis et emendationis Poeticae, Musicae Oratoriae, Historiae Ecclesiasticae Genealogicae, Heraldicae. Lapidariae Symbolicae, Emblematicae

Quis annos hos, licetiam se exigerentur male impenso
aut damnoe yactos credet, si ea omnia consequaty prout neque
consequi potest, si velit, et sine plurimis his Labirynthi soluta
ben et obtineri valet, non ergo soli Latinitati sed multipli
ci disciplina anni hi iuxta methodam Societatis, quae ex
disciplinas Latinitati concomitantur adparari voluit, impen
dunt. his consideratis et in veritate reuocatis, aliam profecto
faciem obiectio habet, et ultro concidit. neq. enim Gymnasium
ut plura pauciori tempore tradat parcat uti, assignabile quovis sub sole.

Respondeo 3°. Falsum esse pro Studio humaniorum
seis annos communiter requiri à Methodo Societatis, sed
quing. tantum de ordinario et ipse, in certis autem casibus aut
circumstantiis laicis et Multitudinis, vel tenentibus, adole
centum prima classis seu infima accidentium, accedente si
mal more patris, aut observato Parentum desiderio, quicquid
Scholis interduis adducunt, haec proinde Rudimentorum classis
ex charitate singulari, non ex praescripto rationis et studiorum So
cietatis Jesu assumit. unde nec semper incomputam in statu
tionis venit praecipue nobilium Patria, quorum passim con
suetudo est, et congrua praepar. ab infima Grammaticae classe
ordini Studiorum humaniorum disciplinarum seu Institutionis
et dignitatis aetatem, et de transactis annis quing. absol
vere cum Rhetorica.

Aut. St. Aug.
Semin. 210

Epist. 2. 5. 69
S. 2.

Respondeo 4to licet etiam liberaliter concedens Causus
esse aut praescripto, aut utitatos saltem in Gymnasiis Societatis seu
non enim damnoa Nobilitati imoratio, neq. metuenda annor
um optimorum pro Musis haurionby jactura. Propidem et ad hoc
providentia rationis Studiorum non obiter reflegit, prout se
ce voluit, ne Superaraneis quispiam detineat, cum temporis
jactura dum ita constituit, ut Scholarum Moderatores, per
decursum dispiciant, praesentibus, si quos validioris talenti, et

industria ita profecisse videntur, ut intra unum vel sex vel octi-
 rum annum geminas Grammaticae classes in finem absolven-
 te censetur, Nobilesque progenitores non obsecant. ultro ad al-
 tiores cum ascendere faciunt, ne ab eo Lycæum exigant. habi-
 tur quo quod desiderat levamentum diuturnitatis, conuenienter et citra
 detrimentum. pro certis Nobilibus circumstantijs. quod si personis
 cuiusvis fuerit, quid oro tardioribus proferasse produnt, si de fi-
 ciant profectus loco, cum tamen conperto habeat, tardiorum
 cum industria maiore proficere magis, quam ingenij p[ro]p[ri]etatis
 De volubilibus, parum solida nisi mo[do] industria in oreatur,
 exercitationi.

Completat.
 Part. 4. c. 15. §. 1.
 et A.

Imo cum ipsa ^{etiam} magna ingeniorum varietate obice-
 sam spatium tempus in humanioribus infundendum, nec voluit
 ad artem aliquam regulam limitare, Sed diuini diuinitatem etiam an-
 in qua vis quatuor inferiorum classium sufficit, dispicere ius-
~~sum modo~~ ^{et} dum in huiusmodi compleretur etiam Rhetoricam
 Unde liquet quod sex vel 5 anni in humanioribus disciplinis
 in sumant, non est praescripti Societatis, De consuetudinis po-
 tias patriae. Tempus autem Deum Methodum latis
^{usque} mensura est, unius cuiusque profectus in liberalium bonis
 pectus. dumodo Poëtica et Rhetorica anni duo tribuantur
 & quo nil profecto dum nosse Nobilitate proferre potest, cum
 de annis nil exigatur, nisi quod profectus cuiusque indicat.

Interuenire etiam alijs rationis circumstantijs Nobilibus
 Scholaris contingit, ut oblata fuerit fortasse occasio cum
 ad abolvenda celebrata, quam fieri potest, aliter huma-
 niora cogat. Dum enim vero conatu omni concurrit et p[ro]p[ri]etatis
 co[m]p[er]it Praeceptoris, ut singulari utriusque industria id
 consequatur quam optime, quod fortuna ^{nobili} candida p[ro]p[ri]etatis
 rime, nihil enim magis cordi est totum studio quam in huius
 quaequaliter quibusque maxime studet, suis, prodesse Schu-
 laribus Regni Patri Nobilibus, quocumque tempore compendit

quacunq; laboris impendio, modo voluntas non desit, compensandi
moram, duplicando libertatem.

Caput II

Compendia et Tomponis, et disciplinarum, quæ hæc apud Acatolicos pro Iuventutis nobilis commoditate haberi jactantur in Methodo Societatis humaniores disciplinas tradendi de fiderari videntur. Respondet.

Hic famosus ille Lese evoluit Achilles contra Methodum Societatis, quo acatolici passim pro sternere conantur, studia latinitatis, habentibus hoc cum ante non negationem in modicam ea quæ capite proximo de prolixitate temporis dicta sunt. ibi arguebat diuturnitas annorum, hic in super, prolixitas culpant disciplinæ, quæ propter compendia in considerationem trahunt, at metuo ne ea hoc obtingat ijs omnibus minus compendij, quæ obvenire solet Viatori prospera, dum compendia viarum insolita non sapientia querendo, ^{non modo} vias agat longiores, sed et sese fatiget amplius, quam si viam inisset breviam atque communem. Videamus proinde quid hinc compendiosa velit obijci.

Obijcitur 2do Compendia disciplinarum, quæ facilitatem et breviter conferant discendi, quolibet abundant acatolici suis in gymnasijs, de fiderari videntur in Methodo Societatis. De hoc Obijctio continet, aserit 1° compendiarum facilitantium disciplinas ^{acatolicis} esse copiam. 2° Scholaribus verò nostris esse penuriam eundem compendiorum.

Respondet ad 1^{am} me non reperire ullum apud Gymnasia acatolica compendium facilitans. audiui hoc de nomine jactantiam, orareque assignari mihi quoddam, quod eorum latinitatem faciliat, cum ipsi ultra admittant, Iuventutem suam parem nostræ nullibi inveniri in latinitatis profectua perfectione. Si ergo compendij abundant facilitantibus, cum latinitatis difficultatem suis non tollant. ut magis proficiant, imò ausim dicere, ut aliqd latinitatis saltem fu-

dati, et commodi perloqui valeant. de fectus in disputationum propo-
sitione et capacitate ^{apud eos} non videtur intervenire, cum sit ad nostras
Scholas hoc praecipue Belli Romani tempore, dum Silesiam Bonifacii
Regi datam et ab eo gubernatam vidimus, Aetholicorum Nobilium
filij à parentibus sola Latinitatis gratia conspectanda, adducuntur,
et brevi tempore, plus condiscunt, quam toto Gymnasij academi-
ci Aethens doror' decursu, plana cum satisfactione parentum. quod
itaque agunt illa compendia, iterum iterumque Oro mihi quod prae-
in Latinis literis, quae principale, primariumque intentum sunt
rectae institutionis Nobilij Iuvenutis. inquit in indagari ipsos
in re literaria benemeritos, ac in ipsis Universitatibus Aetholicis
doctores promotos amice et instanter precor ut sum, aliquod eo-
rum compendiorum nosse volens, nil omnino didici, nisi Latini-
tatem obiter imitatione Terentij ^{Latina} percurrere, in gymnasij ver-
nacula potissimum rem Scholarem tractari, ad Aethoricam et
Arithmeticam praemissa quondam Poetarum veterum brevi pre-
lectione, et ad historicam contendere in more esse, ideoque ipsis
Doctoribus promotis admodum difficile obvenit haec Latino ser-
mone in publico proponere. Sed hic nullum video, h'argo ocula-
tior forem facilitans Latinitatis compendium, quorum tamen
copula jactatur. forte non satis affequetur quid per compendia
intelligant? Sed satis affequetur tamen, quid per nominis vocem
intelligendum sit.

Compendium debitum nil aliud est, quam quaedam am-
plitudinis, et prolixi-^{mutatio} tatis rei vel actionis contractio salvis et
integris rei substantialibus. hoc postremum compendij rectis
est ipsis imbitum. Si quidem de substantialibus necessarijs
à compendio non comprehendit, non erit sane compendium,
Sed dispendium. talis rei vel disciplina, notitiaque decurtatio aut
decimatio, et condensationis. Si ita obiciamus Lentil, exponat
oro compendium Latinitatis indegre, in Terentio, an non ipse illud
compendium sit Latinitatis, an vero in facilitatem et majorem
compendiam, intelligat. illudque exhibeat, sit ne compendius metho-
do locutatis. Iesu. Sed ergo Aetholico jactata Latinitatis

facilitanda compendia sunt nulla, aut si aliqua sunt, non sunt
 methodo Litterarum Item in erudienda Juventute in hoc principat
 latinitatis studio potiora, magis q^d agunt facilitantia

Ad intelligi ex alijs respondere ad hoc Aetholios Gy
 na^m si archas. id quidem nobis non disputari, latina lingua
 et facilitate et penitia nostror multum ^{alijs} antecedere, sed multo
 quoz tempore impenso id obtineri, ut ad Lytazim usq^{ue} quadricenn
 um in sumat. A catholicos non ita latinitati inhare, sed
 ad nobiliores potius Gimnastiarum disciplinas accessum
 celerare puta Historiam ^{celestem} Geographiam ^{terrestre} Arithmetica, in
 quibus potissimum illa compendiorum vis ad facilitandum
 intelligenda est, quia pro his Litteras non habet.

Placet in rem manumq^{ue} meam arma mihi porrecta.
 Sit proinde in confesso catholicos latinitatis disciplina non
 q^{uod} adeo in hunc, canq^{ue} facilitantibus compendijs accipere.
 At hoc catholicis Gymnajijs Litterarum principale munus est
 et Juventuti nobili maxime proficuum, tam Politica q^{uam}
 Militari aut Ecclesiastica. aut Religiosa disciplina se se deder
 et habititare volenti. In fero ergo ^{ex} hisce propriis ore aut
 calum cor fessis. Institutionem ^{catholicorum} Juventutis Nobilis, ac ci
 lis comparati ad Socii methodum, non esse compendiosam q^{uod}
 obiectis bonabat, sed comparative ad eam esse mutilam
 et non integram, latinitatis in eam, q^{uod} propria Oris con
 fessione eorum evincit ex planatio. In fero 2. Institutionem
 catholicorum respective longe prolixiorum esse, ac methodu Societatis
 Jesu. Secutus enim Grammaticae Latinitatis institutionib^{us} annos
 non dissimulos Lapsus habet, quorum unum Poetica, et alie
 rum Historica tribuit, praeter Historiam, arithmeticam variumq^{ue}
 scribendi genus, item graecam, epistolam, chinam et alia. Aeth
 lii autem Scholares, plures quam duos infumunt ⁱⁿ disciplinas hu
 maniores annos, licet latinitatis confutionem non accipiant.

neq; compendiorum suorum utilitatem usquam comprobant, si Stantili
 ipsi non plus discant, temporis tamen et annorum pro paucioribus
 disciplinis plus impendant, sola namq; vernaculam perficiant, quod fere generaliter
 nutrias praestare possunt, non minus quam disciplinae praecipua lingua
 patna atq; Materne praefigula. Superest itaq; Obijicienti, Tuam
 probare affectionem, et compendiorum suorum laudatorem adeo exhi-
 bitione, et utilitatis inde emergentis quaecumq; illa sit demonstratione
 quae si omnino ita habere comperita fuerint, quis non amplectatur,
 quod magis proficuum est, hoc enim quavis, hanc totum conatu incu-
 bit, hoc praeripit, amplecti, Methodus et ratio studiorum Luthi Jesu, ac ipsa Luthi
 ex omnibus Europae Aedij optimis maximisq; collecta in Inventariis
 praecipue Nobilis conveniens emolumentum. at de facto nihil
 utilitatis ex ijs novis acatholicorum compendijs, aut reperisse aut
 pro his decerpisse observata est:
 Indigne dignum est Latinitatis princeps deum

Imo admiratione dignum est Latinitatis princeps dum
Christiana Juventuti ipsi in gymnasijs negari, ad eruditionem omni
geram, quam vita futura exigit Lapelegius in Nobili; Januam
viamque communem aut claudere, aut non satis ad usque perfectionem
perducere. Sic adhibet, reddunt in auctori fontes, Sapientia, et ad Sapientiam omni
omnigenam divi nam ac humanam manantes, quibus hunc caput
litterata maxime, et dulcissime recreant. Eius Hippocratem, Gale
num, ad medicam Scientiam confulet, quic Iunium volumina, ut valuit, ab his
nisi suam prius perficiat obiter ex confectis delibutam latini
tatem multiplicata domi sua solertia et temporis novo impendio
quod lucrari se se arbitratum mali mutilata latinitatis compen
diū putatitio. Ivari mihi id mirum accidit, tanto quoque grati
ac jucundum Ipsam Acatholicam Juventutem ad latinitatis nostrae
encomium concurrere, et solatia huius referre progenitoribus sermo
ne latino nostra methodo emitti, quantum cum illa exiliter. haec
itaque objectioni supra posita quoad partem sufficiant. ut ad
alteram auctore et lectori benevolo, integre satisficere, in com
pendio valeamus. interim futurum spero, ut et Acatholica Juven
tus Nobilis, ista latini disciplina suam exornabit sanguinis
quo sapiam, ut multiplex ipsas delibata utilitate, eam Ma
gnum omnigenae eruditionis scolam, et coli faciat a publico
quod tam propensa progenitorum voluntate, aestimant in privato

Caput III

Respondetur ad alteram Objectionem
partem. et opportuna disciplina ac discipulorum
Compendia methodo Societatis Iesu minime desse
ostenditur.

Superest et Objectionis anatomia altera pars Socie-
tatis, Methodo in calumnie proprii aut ignoranter à Aca-
demiis impacta, dum eam affirunt, compendiosas disciplinarum appor-
tunas, ac facilitantes destitutam. Sicut enim ipsa provisum
foret, tantum temporis et annorum Latinitati soli tribuere
non eo et juvenutis aetatem tam fatigare non adigantur.
Ohe miram Achillem aut anicem. cujus ut in ens impetu
cognoscat ipse objiciens parabit in mentem puerula revocare

Triplex opinor Compendiorum genere potissimum
Gymnastica Juventus Nobilis adjuvari veluti opportu-
nis ad facilitandum Studium præcipue sermonis Latini potest.
nempe Compendio Mæ discenda, compendio temporis
et compendio actionis seu exercitationis. neque quisquam
Gymnasticarum inficiabit. Tunc enim adjuvari Scholam
creditur, dum minus est quod, in paucis discendum, dum
brevius est tempus quod impendendum statuitur, et dum labor
levior, breviorque qui ad exercendum se in disciplinis pos-
sunt. Denique dictum sit in compendio, paucis multa præ-
stare, nobilissimum optimumque rebus in omnibus est compendium
et compendiandi magisterium. quod mihi mihi à nemine in-
micorum disputatum iri curo. dixi autem signatè: Agere bene
præstare. nam alias ne dignum, nec proficuum erit, et
mutilum, et minime rationale.

Respondet proinde ad Objectionem, et dico
iniquè Methodo Societatis in urbi signa, quod opportunis
careat compendiorum optimorum ad miracula suis pro-

Suis pro Scholaribus Nobilibus a quae ac alijs, carat, ^{ysqs} destitu-
 ta sit, quin imo ipsi largiffimè ita abundet. ut tota ejus
 Methodus humanioribus disciplinis omni^{condicendi}bus neq. solam lati-
 nitatem intelligas, a quae bene, et multij fortasse longè not-
 is precipui in nostro Doctore Digno patio, tota ipsa in qua
 Methodus humanistica, unum optimum q. compendium dici omni
 jure optimo, Aethman mereat. Multum nimium afferui
 videbor obijcienti, et pro domo mea, affectu magis quam ratione
 Cicerone fervidius perorando instare. At si ita citra quaggen-
 tionem, secundum partem omnino omnem, rem nostram leha-
 bere palam monstravero, Debeni mihi concedi obijcenti
 et opinionem de lectis In humanioribus Methodo aggre-
 ac mitiorem, et calumniam Scholasticam recantationem
 ad pali adodiam. In hoc autem officio premonitu me
 velim lectorem, ne ab obijcente sepe in ^{inter} ab odia
 ad diuturnitatis legem nium aut quinquaginum supra
 capite Presulatum. De pra oculis conservet conforat, et
 Methodo licet nullum ^{multis capis} tempus pro Grammaticae classi-
 bus esse constitutum aut limitatum, Sed secundum va-
 ditatem ingenij ac solertia profectum etiam unamquamque
 classem anno dimidio, omnesq. in finis anni, duobus, solis
 Boetij et Aethoniarum dum singulis annis integre impendendi
 Epit. sup. citatol. absolvi posse.

Aggredior compendiorum in Methodo licetati, desi-
 ratam ex libitationem, cujuscuq. demum generis ex tribus depu-
 et positi. et quidem si mihi et obijcenti in samplissi-
 mi compendium desideres. habes pro summa Grammaticae classis
 Rudimenta, quae tantum habet compendium, ut nefas sit et im-
 probum ea decimare, nisi hunc necessarium omittas damno se to-
 ta namq. constant, et declinationum et verborum paradigmatis,
 anomalijs, et praecipuis necessarijs latinae orationis et huius oris
 partibus coordinanda. Schistoriae compendium quatuor habet
 apusculum historicum primum ac secundum. in quo multorum
 Tomorum volumina pro Scholarium facilitate in paucas ^{paginas} ~~pagi-
 nas~~ contracta primo quidem ab orbe condito Patriarchas, et Indici

L. 7. 4.

Reges usque ad Nativitatem Salvatoris Nostri. Secundo vero opus
culu quatuor Monarchias Assyriorum Persarum et Graecorum
et Romanorum, quoad compendij methodum aequale 1° idem de
ceteris habet Historia compendiatu Rudimentorum opusculis.
idem per classes singulas distributis usque ad Rhetoricam.

Si Graecam linguam dispicias habes ad eam condiscendam ru-
dimenta linguae Graecae Jacobi Gressheni S. I. cum in finem compen-
diata, quae quia rudimenta ac fundamenta sunt, abbreviari non possunt
nequeunt et majori compendio stringi aliunde et paucis paginis
constantia, et curatissima. Idem compendij genus videtur et
in ipsa doctrina Christiana ad salutem necessaria, et in Juventutis
institutione iuxta Methodum S. I. primaria, in compendium re-
ducta a. P. Petri Canitio ejusdem Societatis Jesu. Atque adeo pa-
lam constat omnes Grammaticae classes compendij quoad materiam
suum abunde provisas esse: neque officit Syntaxim futuram videri
De ea compendium quid discendum Magister facit aspernando
et praelegendo Praecepta sola cum exceptionibus et appendicibus
quae omnia in compendium collecta, nec quartum libri partem con-
ficere videntur. Idem compendij genus patet in Poeticis, ac
Rhetoricis. Nam illorum gratia breviorum compendium, istius vultu
Cypriani Loarii Rhetoricorum libris in brevissimas tabulas redactis
publice traduntur ac praeleguntur. denique quid quid materia condiscen-
da tradit compendiosis praevis elaboratur. in quo nil omisum de
necessariis nihil admissum de superfluis.

Si temporis compendia requiras in Methodo h. Jesu, habet
plurima ut in fra paulo mox clarebit. Singulare autem illud est
quod ex classum singularium praescriptis absolutis in una gravis
grammaticae classe primis Segmentibus, delibari classis sequen-
tis materia, explanariq. incipiat, et non deficiat compendiandi
temporis occasio ut uno eodemque anno classes geminas Graecae absolvere
ipsae ad sufficientiam imbui possit, unde mos obtinuit etiam in hoc
moda frequenter ac bene numeros, i. rudimentis mox ad Grammati-
cam i. principijs ad Syntaxim ascendunt. Si in Gentamine solita
ad hoc temporis compendium habendum ^{absq.} ~~est~~ discum in decemita-
le sua disciplina, sufficientes ex ingenij validitate et solertia
constantia, comperebatur. cum pro classibus his nullum determi-
natum aut limitatum tempus esse voluerit Ratio Auditorum

Magnum profectò in re literaria est compendium, annos
Grammaticae classium quatuor, in duos contrahere, quare quia
rarum quia non semper tutum cum unius tri est. Siqui tertio
Grammaticae classes cum bona latinitatis profectu confectam
cetera minora temporis compendia videt obijciens in lectione
responsum ultionis parte et exhibitione, quae non minus quam in
rebus se se ubique misceat. Sublunariis, ita et illa scholasticis
in exercitationibus etiam compendiat, una deprehendunt, ut

Textum proinde Compendij genus, est actionum et
laborum in exercitationibus ipsius disciplinae, ut una eadem
actione, et labore, atque tempore plura et aequi bene praestentur.
hoc prope nobilissimum compendij genus, ac maxime facilitatis
quia laborem multiplicem in unum contrahens, est Methodus
Socratica typum primum, maximeque fructuosam, et plurimum aestima-
bile. non minus ac compendiosa artefacta, aut machinae, quae
uno eodemque motu ac tempore plura praestant. Sic laudat
hodie dum Aconomi illius adinventum, qui aratrum ita
instruxit fecit, ut Jumentorum eodem numero et aratri mo-
tu non solum terram succidendo araret sed et seminaret et
occideret hinc ut uno tempore et eodem labore, ubi admodum
laboris ac temporis compendio. Sic Lucrosam ac famosam
Architectorum compendium laboris, qui uno eodemque tractu
et cum eodem, ac lapides in altum avehit, et de multis rudera
cui adiungit in super alius, ut Suprema rota quae furis proce-
debat motu suo et anteliam agitant, quarum copiam necessarii
in altum praevaent. Sic nobilissima hodie dum inter nobiles
visuntur Horologia affabre facta, multorum obsequiorum em-
pota compendia, quae non modo horas earumque minuta digesta
indiciant ac sonant, sed et dies mensium, et noctes docent, in se
per lenorum toro, ex soluto distinctu abulo excitant à hinc no-
heras suos, ignem concitant, lumen parriunt, et olentem suffi-
tum, in odorem concremant. admirabili artificio, complurimum
famulorum obsequia suppleunt eodem motu, labore ac temporis
intervallo compendio. Nemo sane erit qui hoc non ma-
gnum facere hinc et commendare atque ipsi dem oblectari embebat.

At quo modo tam infelix Methodus locustis Scholasticis
 ut ejus modi actionum nobilissimorum compendij destituta
 valget, cum nemo ignorare possit eas industrias consuetas, mira
 que artificia, quam paucissimo labore, et tempore, plurima age
 re et docere. Quis enim est ille Praeceptor Scholarum, ille
 Disputationum ex animis mutuorum, ac correctionum, clamor
 nisi quoddam multiplicium actionum nobilissimum compendium, eadem
 enim actione Disputationis, aut mutui ex animis fit, ut Historia v.g.
 exercitando condiscat, et quia Latino Sermone semper agit simul
 Latini Sermonis expeditam promptitudinem consequatur, simul
 iterata audiendo memoriam generat, eorumque notitiam adauget
 et alios audientes consolares erudiat, uno eodemque tempore
 et certe uno Labore, quod in vernacula traditione non fit, inde non
 nihil apud alios vapulat. Iterum exhibeo Scribendi argumentum
 Latino Sermone, De historicum, et in ter illam simul Graecum tan
 tis permixtum, De Stylo Latino graviore qualis historicus
 solent; eandem iterum compendium et laboris minoris et fructus
 majoris quam si huiusmodi separatum agant, inhaerentem memoriae
 nec observantibus. Immo nec ipsa conversandi ratio, aut indulta
 animi remissio vacantiarum aut festorum diebus, absque compendio
 est, dum ei Latini Sermonis usus perquam praecipuus est. Ita
 nempe iudicij, autatur, interdum ^{adventu iurgia} ~~interdum~~ contentiones
 De Latina, dum enim contendit maxime ad loquendum bene, ad ca
 vendam errorem, aut continuandum Latinum Sermonem, quod
 ferventius lusus agit impetius Latinitati attendit, nec labor
 observat nec intus De lusus vani, aut conversationis gratia
 absorbet et dulcedine absorbet. Eadem brevitate compendiose
 ratio currit, dum Latino Eodem Sermone doctrina Christiana ex
 ponit. aliorumque classe, sua tam dulcibus munia, Praeterea ex
 ercitatio ac praecipue conciones ipsas apte ad eos Stylo, oratorio tamen
 beneque Latino, tradi percipiunt, ut nulla fieri sit notabilis
 exercitatio, quae plurimum non sit disciplinam compendium exercitandi.
 et temporis concurrebant, ut ita Latini Obiiciantur composita
 sed Methodum locustis, non careat sed abundare atque ipsum

quæ dicendi, quæ docendi, nobile ac primum maxime Nobili
hodie ad unum compendium.

Caput IV

Methodus Humaniorum Societatis Iesu
in tam copiosis memoria Mandandis, officere vide-
tur tenera Nobilitatem aetati. Respondet ad objec-
tionem hanc.

Quod ad prima Musarum studia memoriam exercere
eas plurimum uti sit necesse, extra controversiam est; quid enim
Grammatica, clasper, quid historia, quid Eruditioni Poeticae aut Phe-
tonicae, quid Arithmeticae magis familiare, quam verborum lati-
norum copia cum suis inflexionibus propriis, item Monarcharum
Series chronologica saeculorum Regum gesta principum. Nomina
casuum Regum ducum, Regum urbium. Item de Geographia est
mente ac praecipue memoria tenere. Nulla autem hominis aetas
majorem Memoriae vim ac facilitatem ostendit, quam pueritia
atque adolescentia, quae quanto adhuc debilius intellectu est, tanto
praestat memoria, neque qualicumque tenacissima, ut quod ea a tali
memoria datum est, non facile oblivione delat. vicissim crescen-
te ipsa majori aetate, crescit et memoriae difficultas, tum ob plurimum
objectorum perceptorum quibus plurimum intellectum et memoriam
occupant, tum ob humorum congenerum, digestionem, et deficien-
tiam, quae ad memoriae facilitatem maxime conferunt. unde prope
in diverbium recidit, quod in aetate tenera non discitur, in adulta
non condiscitur. quod maxime de memoria dictum rationabiliter cen-
eri potest. verum in hoc Naturae mirum est beneficium, quod et divi-
na Sapientia adoranda providet, quod dum memoria maxime in Juven-
tute plus celis potentibus, adstringitur ad operandum in studiis literarum
exercitatione frequenti ipsa non facile obruit aut frangitur, De-
colitur et excolendo hinc alia omnia augetur. Adhuc etiam
in hoc memoriae vigore Juventus moderatione opus habet, quam
Magistri discretio non omittet usquam. Sed Societatis
Methodus nonnullis tamen iniqua Juventuti tenera ac
Nobili sola videtur, et tibi obijci audire non raro cogitur. ut hinc sequitur
in objectionis praesentis contextu

L. 7. 2. c. 3.

Obicitur itaq; contra methodum Societatis Gym-
nasticam, eam, ob tantam copiam eorum quae memoria manda-
ri praecipiunt, teneri Juventuti nobili officere; quot enim
quantis sunt librorum fascis, quos singulis diebus, et mane et a-
perandis de memoria his recitare decurionibus indigen sabilis
adigunt in Gramaticis classibus, longè vè amplius in Poeticis
et Rhetoricis. Habet sola Lydagis et memoria mandet Insti-
tutos Emannelis, Ciceronis et Epistolae et libros alios, Catoni Majorum
vel de officiis, Ovidium Virgilium, fabulas graecas, opusculum huius
historicum, Iacobum Gruterum, Carisij Doctri nam Adrianam,
quid non libellorum aliorum paraphrasim, orthographiam, Sententiarum et
quae haec non eni mandata, esse minima, et nimio noxia, utpole quae
spiritus et vigorem tenerum, facili attenuare nata sunt, et longavita-
ti obesse.

At Respondeo Obicienti, quamquam mihi cum Medi-
agere videar qui Juventutis Sanitati, et longevitati proficere so-
licitus est. et interim Maternos duras, et melus oggerit laquei adu-
dam inanes. Respondeo attamen. et dico rationem Methodum
Societatis nullo nimio uti modo, qui in mandandi memoriae
ceptis humanis officeret tenerae Nobilitati. Vel enim
Obiectis de omnibus Scholasticis intelligit, vel de debilibus
quos inter debiles computare ob teneritudinem cogitat

Terrene omnino potest Juventutem teneram Nobilem, ap-
te suo acervus ac moles librorum manuscriptorum, atq; chartarum, quos
enumerat Obiciens, at quod cum tenera fieri vult, Juventute
si manus ad palpanum hoc terrificum, et crudele spectrum ad-
moveri videat, itaq; admoveat Juventus, deterro metu omni fletu
deprehendit fictitium et chartaceum. Si quidem opinio in-
fita, quasi libri in tota mole sua memoria tenerae ac auno uno
omnes mandandi forent, qm tamen ratione studiorum non
delecta in singulis authoribus, modica solas huius necessitas
quae omnia vix libellum tenuiorem digito. Conficiant qd manda-
ta praesentibus, idq; notabili lampas decursum. Terruit itaq; tot
difficultates librorum visa qd em huius, at nunquam ipse
opere concurrent huius, et vix successione vix pedit difficul-

[illegible]

periculis magis distantem. Atque methodus brevis ne tam
 tum quidem memoria mandandum exigit à Juventute lectione
 nobili in ipsam Orationem Dominicam in lectionem quater
 namque portionem dividit praeis communis. quod non offit, nefran
 git, neque fatigat vires lectionis Nobilitatis. Alias namque ut
 ei blandiri intendit, ita despotice nimiam de ea lenitet, quod ne
 infra unius dominicae Orationis quantum, diem unam et noctem memo
 ria Nobili mandare absque novero nequeat. contra quam ejus
 non est aggeratum, Sed veritate exposita mentali notum enim
 supra lib. 2. Sonet, et probatum serie annorum habet. Meth
 di vero lectis ea ^{est} mens, ut nec tanti, quanti Obijit, ipse admi
 sit in opium, oneris huius memoriae Occupatio, colligit luculen
 ti ex eo, cum nec ultra quatuor versus huiusmodi explanari sin
 quodo plures memoria imponere audebit. hoc ^{cum} in rei veritate
 et omnium Scholarum testimonio notum et innotabile sit;
 Quod ergo Nobilitati tenere obijit, praesumit a se invicem
 per noxiam, aut certe eam nimis infelici memoriae arguit, aut de
 se ipso fatebitur nonuisse dum in haec 24 horae 24 circuli
 et memoriae mandavit, nec dubito quod penitus ipsa morte
 sapisset, hanc longiorem Panegyricum, aut sermonem pro concione
 à proportionem de memoria dixisset, quod quanta haec absurda
 atque Nobilitati tenere indecora. Metho et prope Tulliana sunt.

Methodus proinde non est brevis, efficiere Juventuti, ne
 nio onere, cum nec est necessarius est, Sed perspicua ^{pro capite} unius cuius
 que debitoris rationem habendo, et ab onere sublevando, sunt et
 Memoriae humanae, Diversae in diversis conditiones, atque Constitutiones
 memoriae propter ^{varia} diversitatem, quas in eis discretus adjuvat Magister
 Alij nempe Memoria cito addiscunt, et cito amittunt. et hi
 vandi sunt, frequentiori repetitione. Sicut utique felices.
 Alij Lente quidem discunt, Sed diu retinent. et hi pro
 quantitate discendae comparative diminutione Sicut utique
 Alij et lente addiscunt, et cito amittunt, Sicut quantitate
 non huiusmodi et repetitione adjuvandi, et hi infelices et debiles

Aut. A. Retro
 f. in p. G. G.

Alij deniq; et cito addiscunt, et diu retinent, et hi quidem fe-
licissimi adjuvari non egent, sed potius occupari quante ma-
iori, sibi quaecumq; ratione utiliori. ne languerant obsequium
majorem ceteris facilitatem. hoc si providas circum spectum
instructor, nec minus discretus, uti oportet Deo ponderaverit
ut, et huiusmodi, ea paritati quod fieri licet, proficere student
nunquam id ab eis timetis injungendum, ut debiles, cum opti-
mis aequaliter onerentur, sed potius, ut felicitis memoria ju-
ventus, debilibus se acquiescit in dicendo, et evanescat, omni
noque effusus malevola opinio.

Unde fit, quod ex peritiam habemus vix absolutis evocati
tatis sex mensibus prioribus, sub ultima quadragesima Alca-
de mianum tempora convertendo totum quem per modica fructu
la librum classicum memoria mandare jubebat Jure utus Notis;
ac frequentiori repetitione firmare, totum inquam librum classi-
cum, absque omni ^{de memoria} errore revocare sponte sua absque observato ulloq;
gravio ^{aut deliquit} novero conprehendit ipsa ^{de memoria} voluntas ad alios classis sequenti-
libros pariter inter convertendos, aut forte ad ipsam aliorum clas-
sem ipsa eodem anni decursum ascendere jubentur. quae omnia
nota, hodie utitur in Regno nostro Boemia, a hujus universa
sua Gymnasia exarcent ipsi Scholares, contra officinalem lectu-
rum et numerosi et ex peritiam docti etate Mathaei seu Phil. seu Theo-
logi testes habiles et Docti.

Caput. V.

Multi dies in Methodo Unitatis Scholasticæ & eruditioni subtrahuntur, tot interpositis festis, remissis omnibus, et vacantiarum feriis, qui apud Aetholicos utilius in disciplinas impenduntur. Solvitur Obiectio Aetholica.

Communis hæc via errorum est ac falsitatis ab uno extremo ad alterum prolabi, nec medium tenere. priore capite arguebat Obiiciens, indiscretionis methodum Scholasticam hanc, quod alterum vitij extremum arguere conatur, ac si eorum in evolvenda juventute Nobili, cui tot diffusu laudis dies, et Scholæ vacant absque fructu, cum temporis dispendio. Ita enim habet Lapida Obiectio:

Multi dies in Methodo Unitatis subtrahuntur, tot interpositis festis, et vacantiarum feriis, quos Aetholici utilius in disciplinas impendunt.

Obiectio hæc partes geminas complectitur. Præter arguit dies festos, aut festorum tempus minus utiliter impendi, et utilitatem hoc tempus Academicis Aetholicis obtingere. et hæc parte Aetholicam affectionem Lapida quibus plerumque festa Eulæia invenire habentur obijcienda altera Objectionis pars, feras remissiones ac vacantias à Scholasticis affert aut nimias, atque ad inertiam utque inclinantes, et ita Scholasticæ Gymnasium Juventuti maxime Nobili non parum damnosas, et hæc communis Obiectio.

Quod pertinet de festorum multitudine attinet, erat nimiumque erat Obiiciens. Festorum Catholicorum tempus Scholasticæ occupationi, et disciplinæ generationi impendi. Probabile, quod calumniam Catholicis est, destitui. Sustinet prius Obiiciens, tantisper informari super hæc materia, quam hic tenere suas effutiat erroneas fundamenta iniquas opinionum. Ceterum ratione Methodi Unitatis dies festos, et Dominicæ primum quidem more præcepto Eulæia, Missæ Sacrificiis

Verbi dei explanatione, ac doctrinae Christianae expositione, vana
 in Ecclesijs orationibus et devotionibus vacare. quam ob causam
 Regibus Scholasticarum exercitationum publicam conveni-
 ter, vacando à Scholis compellitur: at non subtrahitur ex toto, Studiis
 Academicis aut Gymnasticis maxime. De domesticis seu argum-
 ti vernaculi dictatione, seu latini in vernaculum versione me-
 morisq; exercitatione, ac per huius exhibitione, ex lege Scholae
 transigendum, quod reliquum à devotione tempus precipitur
 atque igitur. Quis itaq; decentius, quid ab otio et inertia remotionis
 quidve pietati ad omnia utili conformius haberi velit obijciat
 assignet à Atheis non est. De Christianis. Eadem est vacanti-
 um remissionem ratio, ut domesticum sibi pensum elaborare
 quisq; duplicatum habeat, nè quod remissivum sepe esset otio
 pereat tempus Nobile juvenilibus.

Ad haec proinde à Obijciis, ad verba, non erit ut afferere
 valeat inutiliter transigi dies dominicos ac festos Ecclesiae, nu-
 nus otiosae. Ceterum non Societatis solum methodum, sed om-
 niam Catholicorum quamcumq; artis institutionem, ex ipsa de causa
 deficere videtur obijciens, cum idem et de Equestri et de digla-
 diatoria ac saltatoria, alijsq; strepens^{dis} carum institutionibus
 inter Aetholicos magis proficiam esse, quod festorum Catholi-
 corum loco illis exerceri utilius possint, quam inter Catholicos
 devotiones. habent autem eorum Artium nostris in Regni pra-
 Galliae Hispaniae et Italiae et alijs, non obstantibus deo debita
 Religionis obsequijs ac cultu, si non meliores, saltem exequen-
 famosae, ac perfectionis optimae institutiones, quibus de
 factis nemo quidquam ausus est Obijcere, aut ipsius preferre
 Imo quid si gentes, quae nec festa nominat Aetholicis horum
 oggerant dicant mordicus, apud gentes disciplinas utilius condi-
 ti, quia nulla festa agunt ut à Scholis abstinere cogant, uti
 stinent Aetholici. quanta vis haecquandusq; Aetholici Obijctorum
 praeferat calamam occupasse, nisi toties huius in eptam cantum au-
 quam, ibi florantior dicenda forent Gymnasia, ubi minus
 Audet Religioni, et pietati iura dym.

Quod vero alteri Objectionis pars de remissionibus
vacat atq; feriis, quasi nimirum ad hanc diem pro se invitanti
et in eadem patria antebas Methodi brevitatis ^{velut} nati soli. Ob
tundere videtur. Leipsio feri concidit. mirum in hoc puncto brevitatem
legitimi, quod cuius artis inferioris Magistro, imo et Civiliam Ludi
Magistro nati habet. diem hactenus usum in hebdomade remissioni
concedi abq; et quidem inopinate. Si Saly, Linguarum Instructio
Latina alijs post absolutam intra hebdomadem instructionis ^{horam} ⁱⁿ ^{hanc}
unam diem unam remissionem obtineat, abq; et alijs disputationis
his huius possessio, aut inde inertia pro Patria nari censetur, aut
Saly ^{hanc} ^{hanc}. Soly dicta tamen quoniam videtur atq; indignum probari, qd
alijs ultro faveat, et non foveat. Et anabologus est, iudicare et
statuere quid ad studia fuerit quid obfit, quidve praestet. Siquidem
quam Universitatum celebrissimarum. cujus uniuscuiusq; longa
annorum Senio aut usu probata hodieum Ludentia in Obviam
non tam ^{erecta} ⁱⁿ ^{re} ^{re} quam ipse cum Simonio Tutty et Borbona
venit tunc orbis toto clarissima, et Carolo IV Imperatori gratissima
probatisimam atq; quod nunc tam acerbè impugnantur Universi
tatem favores aut regina Summationabilia, cum omni adq;
Tanquam Palladium regni constituendas, unde oracula accipe
rent et consilia, tanta Caesarum Regumq; fuit sollicitudo ac labor.

Objectionem deniq; hanc in anem, et impugnant et enervant
ea quae de remissionibus et vacantiarum diebus Methodi brevitatis
dicta sunt. Lib. 5. C. 8. et in memoriam revoco in vacatione
etiam ac feriarum constitutione, non solum Scholarium, Sed maxime
et Professorum habitam fuisse rationem. Nemo enim tam gili
habet, ut his non obtineat feli feriam aliquam negotijs privati
accurandis ac per tractandis. Et ad id ipsum Scholarium emolu
mentum id facere, ut his aliquot Professoribus altiores atq; ac inferiores darent
lectiones elaborandas et compendias juxta illud cuius piam libri
Marenati suo et à se conscriptum offerenti, ac ita praefatu. Librum
tibi offero libellum obsequium Regis huius habuisse.

Et quid deniq; iam inertia, aut otio ~~non~~ patriarum et Me
thodo nostra nos obiciens in limine contendat. Quis quae est qui

in disciplina sua quam qbus addit sunt respectu. cum in fine
 in eo neq. aqua ijs porrigitur ^{multi} ^{id est} ~~ad~~ folia, tunc Latini tunc non
 ad folia h, neq. sicut Scholares.

Caput VI

Poëtica disciplina inutilis penitus Nobilitati videtur, adeoque disciplinæ Societatis Iesu superflua esse obijciitur.

Tandem tentatis multiplici insultu ex terioribus disciplinarum circumstantiis circa huius Methodum ipsam disciplinam dystantem aggrediantur Sugillatores, minus gravi, illius ipsius rei, quam in Unjam acerbam vocant. hic Poëtica disciplina in questionem vocatur. et de ea superius communiis est obiectio.

Poësis inutilis penitus est Nobilitati. quid enim Nobilitati adfert utilitas cantare metra, vestus concinnare ad Grammaticam, caput in utilibus fabellis implere quod utilitatis potest. Sapiantia et conditorum reservari. imò ridiculum videtur Nobilem his occupari levitatibus majoris rei publicae minister intentum. atque adeo inanis hæc Poësis supervacanea et in Medio huius Iesu. Putin ter disciplinæ Nobili Iuven tuti in stillas das, conspectus numeranda.

Obiectio hæc quia quia hanc debilitatem videt, lucem ipsam fugit, et in tenebris versatur dundat, non dilucidi satis magis enucleatæ sunt obiectorum et criticorum mores. De Poësi quædam lapsus exponit. Duplorem enim partem Poësis habet, quarum Methodus satis tradit, neque in huius versibus ac strophis fabricandi, sed potius et meli opinatæ Obiectum in conspectu suo potissimum. Pars prior ex eo potior et prima est, recta Latinitatis Lundum debet esse autentum, et syllabarum quantitatem pronuntiatio; item omnigena veterum scripturarum seu aliorum statum, sententiarum, historicorum eruditio, ac ipsa Mythologia notitia. Line qua nulla Latini sermonis sublimior species hoc Linculo huius ad aures publicas pertingit. imò velut gratia quædam

aut gemma in fœrgit in omnem Nobiliorem latini latij, Leo non
 qualem Latentem præfens quam bit cog delictum obfer etur.
 Altera pœtæ disciplina per se est ars metrica. seu ars vani
 generis metra conficiendi, cum ea liberiorum elegantia, ac fœre sine
 Læthæo Poetæ pro mæ varietate, quam ita thorus Poetæ anti
 quiores minifici in his versibus attendunt ac docent.

De prima hœtæ Methodi hœtæ parte. quæ in meta
 phorisatione, ac omniye na etiam Mythologorum conditione con
 sistit, vix credo objectionem præcedere ac intelligi debere, quicquid
 Læne menti, afferre aufit eam Nobilitati in utilem ac indecoram
 esse, cui maximo ornamento attenditis, quod major, et splendidi
 or, neq; turpius et ridiculum magis videt, splendidiore more
 quam corona quantilatum in latinis hominibus præuacatio,
 cui tam frequenti risu Nobilem exponere Iuuentutem, ac rebo
 re ei inculcare, non mihi videt, Læne eadem præcipue in nostro
 Re miæ Ige bene velle, ejusq; honori ac estimationi conple
 re. ut pœtæ conserantigat

At veni, quod Læunda partē Poetæ, at, artem, et Metricā
 et versum cum Spiritu ac fictionem Magisterio fabricationē
 complectitur, atq; per antonomasiam quandam Poetia discip
 na passim non veni, et Methodi hœtæ ratione, sola diu. Objectionis
 q; copus esse videt, Respondet Objectioni.

Respondet Etiam hanc artem metricam non tantum nulli
 modo superuacuum et inutilem, sed hanc honorificam Nobili
 ventuti accidere. ne temere, neq; meo id affer judicio, præfer
 tim hoc loco nostro. Sed ipsius Romani consulis, ac Politici
 Status insigni Linguae atq; Magistro Cicerone arbitrium legi
 mini me embecco. Atq; quam illustrem et Sæpe et toga con
 sulem, imperantem, tam insignem, ac Sapientem pro Archia
 Poeta in Municipem Romanum recipiendo Oratore in
 reo responni mi defensore adduco. cujus quod pro illo Poeta
 Sapientissima adducit, et ab utilitate, et ab honestate, et dele
 tabilitate argumenta Nobili Romane Iuuentuti, totidem

Cum Or. pro
 chia Poeta.

Patria nostra nobilitati scripsit dixitque in ciuitate pro condisca-
 da Poësi, ad pleniorē ejus intelligentiam licet non ad constantem
 usum. ut in Musica arte dictum habet obijciens. quam Iuueni nobili
 utile est discere, Adulter autem utile est sine et dicitur ab iudicio posse
 ferre et ab ea abstinendum. Quamquam conuolitor ad Poësi ipsā Mus-
 que nobilius colitur intellectus. Nam versus ac metrorum, quam au-
 tem melius dicitur harmonica sonorum. imo nobilior longe in
 ipsa arte saltatoria et utilior. Si proinde obijciens saltatoriam
 conformiter ad locum præfens, et utilem et suam in Iuueni bylan-
 datam non censet nobilitati superuacuum, minus confecta nec
 id afferre potest de Poëtica eruditione plena et intellectu oblecta-
 le maiori cultura intellectuali utilitate, quam quæ in saltatoria
 præcipue ad modulos gyrandi delectabilem et lachrymam usum edu-
 ce sperari possit, quam æque vix tandem ad altum erueat, Adolescen-
 tes autem non æque semper utilitatem laudemque ea contrahunt
 dum choros agendo crebras alias capiti suo mularum præfatis
 imagines, veluti hincillas in illam, quæ meliores Carnassæ ex-
 boant, et adolescentibus nobili animam, veluti hincillas in ma-
 stem umat atque inquietant, imo à musis et disciplinis vocant
 melioribus, quæ interea in nouitate crassam subeunt, salta-
 toria passim omnibuscum plurimique præfata, et multum gratie
 Laetitia parum utilis, sapientia superdumosa; si tamen ad ex-
 celsam puritatem, et stimulo propinqua, quam ut
 obijciens, evincere vellet, æquonanda sunt hincillas illa seu velle-
 ram locum seu temporum recentiorum capita etiam coronata
 qui poësim etiam metricam suo proferebant amore et con-
 rebant hinc, ut Labe mores Davidis; alij Eulensæ et hincillas
 tistites ipsi ac summi Pontifices, præter plurimos quos nolos his
 et breuitatis amans missos facio recentioris memoria et Urbani
 VIII Pontifex maximus ^{ad hunc usum} Inlyta Barbarinorū Dono et Symp-
 cri Poësi et adolescenti erat et hincillas et clara, ita et in
 solio sanctitatis minime indecora. quæ non paucum creosani visus
 Poëtis materiam dedit suam in elogiū quod Horatius
 ille ^{supra hunc usum} ~~betonius~~ lyricus Math. Cassin. Sarbinius illius honori vulgo
 tum fuit, dum de ejus Poëtis si eruditione Prophos scripsit
 omni posteritati memorandas. cum ^{poro hunc usum} ~~et~~ alio mirifico
 nomine celebrans, reg. Pontifici inglorio.

+ usque oblectant
 quantūvis

Urbanæ Regum Maxime, Maxime
 Urbane vatum. Regasius tibi
 Tempus volatur usque late
 Regna Super, populosque - -

Math. Parbierij
 Lyncon. a. 3
 ad Urb. VIII P. M.

Habet et seculum nostrum memoria vini di celebratum Augusti-
 ssimum Romanorum Imperatorem Iulium Iulium I Archiducem
 Austriae, et Regem Boemiae Nostrae. ab anno 1658. usque ad
 annum 1705. Priori regnante, cuius ea constans fama fuit, poetarum
 commentariis in descriptionibus emblematicis mire oblectari in more ha-
 buisse, neque inde occasio est, ut qui sub auspiciis Augusti primi
 Philosophiam diuinalem et Methodo libertatis defendere ut Nobili-
 tatis humanae filij Patrij, eandem perhibere huiusmodi Emblemata, in po-
 eticis editionibus desumptis, ac in inscriptionibus conceptum per
 nato ari incipit condiderant, quorum quidem adhuc vestigia
 prostant, et prospectus ari nostri in vita est. quod in hoc colore
 tum est auri mutatus color optimus, et denigrata adeo in publicam
 vocat quæstionem innocua Poetis, ut Nobilitati Superuacanea
 et inutili, cum tamen eruditionis dignissima plena refertissima
 et ad componendos etiam principum ac Regum mores atque Lenitas
 Tragædi tempore Summi huiusmodi idem officij Magistra. imo
 hodie dum seu in Oratio seu Lenia minus moralitatibus influens
 reconditam dispensas in omnes huiusmodi laboresque sapientia
 Lenia et Republica, et ipsa gubernatoribus fuerint Valde barbara
 Simul, et penetrantia cum oblectamento. Quid itaque minus habes
 dicere quam illa quæ germanica est, et plausibilis obijcienti
 videtur, cum latina fons primus sit, post graecam, idem et aliam
 et limpidior. Unicum forte peccatum est quod de Methodo huiusmodi
 tibi, plures alias habitum huiusmodi commendat.

Interim et aduersum, quale monstrum foret Academia
 quæ tam Nobilem disciplinam Studiis primis non coleret.
 quam incultus adoleuerit nobilis, et eruditione Poetica destitutus,
 ad omnem prope cultiorem narrationem aut dictum seu orationem, adagium
 Augusti, hanc re, aut ad ornatum legendum, huiusmodi eruditionis, quod passim sit
 proferretur a doctis. quæ eius confectio: quis animus in hoc eruditus?

Ego certe quantum experientia habeo, in eo Boetia gratulari, n-
 big augurari posse videor, quod inter huiusmodi quosque Regni dynastas
 ac principes eam huius Boetiam eruditionem, maxime in moralibus
 admiratus ac veneratus sim, et omnino eorum in sermonibus, vel
 gemas in moribus monitis in fersa, pulchre vorare ad omnia
 gratiam et doctrinam poetica, sententias, versas dogmaticas, aucta,
 et arguta fragmenta auctorum, plenius aures exquiram. neq-
 uellem, ut tam illustri filiorum progenies, in objectionis personis
 subsistentibus, plenius falsae opinionem post hac induceret error nostrum
 et Boetiam eruditionem sibi ha indecoram, ha superfluum hab
 institutionis methodo Societatis Iam, ex rationibus jam hucus
 recen sibi sibi minime persuaderi sinat.

Caput VII

Græca lingua juxta methodum brevitatæ exigita
in terris nostris est frustranea Juventutis Tortura, nulli
usq. utilitatis. ita hodie passim Objicitur, Respon-
detur.

Solut quædam in genere opinionem veritatis hæc
Objectio, nisi quod plerumq. et alia habere, et particulanibz
concluderet. Si enim universaliter

Græca lingua in terris nostris est frustranea Juven-
tutis Tortura, et Methodo brevitatæ exigenda. Si dicaret:
Græca quibusdam est frustranea Tortura Juventutis, veni-
dijisset, et Methodus brevitatæ ejusmodi, licet Stimulet et
Exciat: immo dum sub ferula ad huc dum lenit, ad elementa
formanda urget. ut neq. 2 tamen cogit, aut torquet, de qua
pim communem circa ejusmodi Scholares Legit: Sicut cum tor-
tura est linguam Gallicam condiscere: ut in multis factum vidi:
eos tandem tandem pariter à discendo Græcæ onere et labore absol-
vit. Sed neq. idem linguam Gallicam ex toto Reges proficiunt obijciunt.

At quia neq. omnes Tales sunt brevitatæ Iesu Scho-
lares et Terri, neq. omnes à Græco abhorrent, Sed egregie pro-
ficiunt, palmanz concertantibus eripiunt. ideo:

Respondetur ad Objectionem, illam ex particu-
laribus male concludere et in ferro Universalem, Græcā
frustraneam esse omni Juventutis Torturam. et quod facile
sim ul in multis à Gymnasijs disciplinis brevitatæ sem eliminā-
dem. quod quidem dolonificum foret, cum et in Academicis Gym-
nasijs, quibuscum frequenter conferendi fertur occasio, eam omni-
no non ex turbant sed magis faciunt foreant. Si enim Gallica
lingua, multis quidem Tortura, et à paucissimis in ea quā exi-
git perfectione pronuntiationis ac phrasæ addiscit, Atamen
à nobilium disciplinis non ex turbat. quid Græcam urget elimi-
nare, cujus multiplicem utilitatem referre longum foret.

Sed neque quod Saeculis hostis Nobilitas etiam Patris Artem medi-
 cam praeferat. Juventuti nobilitatem admittat. Excellens et cum phi-
 nis, vita conservanda praecipua ars, et disciplinis Patris et elumina-
 dant. cum alijs plurimi non desint, qui ad Excellentiam omnem
 maxime cum hostis, semperq. sublimiorem in ea versantur, doli-
 Acipublicae Salutem accurant. Tandemque ea quae de disci-
 plinis alijs quibusdam aut fortura, aut fortuna nec censentur
 non illico et luminanda ab Academicis Studiis, cum nunquam
 desint, qui ad fines hos ipsos alij desiderant emendi, et ad
 de via Patria honorem, atq. estimationem faciat, in oibus
 disciplinis et linguis veteribus Latinitati semper conjunctis
 servare et integritatem, et copiam. Academia namq.
 Universitatis titulo non abire et merito nuncupant, Universis
 non tam Graecis quam Latinis ac j. et Sacris lingua et Hebraicis
 linguis, suas exponunt divitias, non minus quam in quaedam
 hae Scientiarum omnigenarum Emporia, quae tanto celebriora
 elipsi Patrio Regno honorifica magis, quae ^{maior} abundat et
 disciplinarum quasi mercium varietate et multitudine, quae
 quidem, non omnes omnibus comparandas videt, sed hoc quod
 gustus aut fini sibi proposito eligere libere possit, magis
 certare. Atque dici cum veritate de Brevia quae creat. Res
 haec terra cui hoc sunt!

Et vero non deest intrinsecum ipsi haec lingua pre-
 tium, Doli Sapienlibus cognitum, et cum dignitate delectabile,
 neque enim fatuum censeri. Catonem fas est, qui licet a Sapien-
 tia sua adorabatur Romano in senatu, a consilio, a delectatione
 gubernandi. Nam publicam Romanam. Octogenarius Senecio
 cum Graecam in juventute negligisset condiscere, Octogenarius
 inquam ab elementis ei com bibenda initia posuit, cuius obli-
 vini gratia, et Graecis cum ^{libris} hominem intelligeret, minime obli-
 tatum fuisse Scriptor Cicero de senectute. Quod ad haec senectute

Cicero de senectute
 Cato Major
 12m 1.2 de offi.

Postea. De hoc Tamosem illum rerum naturalium jux-
 ta ac Mathematicarum Magistrum. Athanasius Kircherum huius
 his semel voluminibus illustram Scriptorem referre inter Coe-
 possunt. qui de Signo illud conignatum huius reliquit manu

in manu scriptis totius huc Scientia, et arum novum notitia basin
 fundamentum fuisse lingua Graeca hebraica, seu chaldaica
 peritia, ad quam à teneris applicatus, ita profecit, ut eam Sapientia
 quam Hebræi ipsa admirata est adhuc Scholasticus Nonne in lingu
 admirandus specimine palam faceret, Dum Obeliscus Major Sixti
 V. Papæ maximi in terra repositus una sua facie ex toto detegens
 varijsq; aegyptij characteribus, ac animalium hieroglyphicis, ut aegy
 ptij Sapientibus mose erat in lignis, spectant. Kirchens de summis
 hujus primæ faciei signis ac characteribus, delineavit atq; designa
 vit in charta characteres, in obversa Obelisci facie adhuc terra
 contextos, qualesq; futuri sint, prædixit, et spectandos proposuit. felici
 cum eventu, tum primum in populi urbibus Sublimem Scientiam fa
 nam ac estimationem provecutus, celebris in Europa nomen factum
 Athanasij Kirchens, adhuc dum disciplinarum Scholasticus. Enjam
 tam Graeca et lingua et Sapientia pretium adus hanc prodigium

Athanas. Kirchens
 in Vita Mann
 scripta propria

Non spero, nec tanta à Graeca nostra disciplina exspecto.
 Sufficiat iam ab alijs non minus quam à Kirchens confectas obli
 vii posse ^{in patria} negari nequeat, h. e. labor, et Studium ac talenti felicitas
 Kirchens auctat. Sufficiat quoq; ^{per} Graecam, Latinam per
 montem, Historicam Monarchiarum notitiam, Medicæ artis Theologie Politiæ
 administraculum; ac quod summum est Graecorum voluminum Scienti
 am, quod optendum magis quam sperandum, ex ipsis fontibus cum
 dulcedine majore, quod late longè exspectus, acipiri feliciter possint.
 et hanc ipsum hanc legere nosse, et obiter intelligere non caret utilitate
 veram Scientiam libidinali amanti. neq; tanta difficultate
 in ipsa, quanta a versantibus imaginatio, cum à Adolescentibus in ea
 in signis ^{ita} profecisse hanc, ut communem sermonem, imò et versum
 graecos hanc diffipulter formarent.

Set itaq; huc Graeca disciplina honori pro honore Regni nostri
 Set ei dignum in Universitate hanc Cathedra Subsellium, quæ
 obviois in ipsis Universitatibus præcipue Catholica celebrior et conciv
 quibus autem totum esse censet, alijs obsonium dulce et nobile panis
 licet esse sciant, in symposio Sapientum, cibi sunt plurimi diversi
 potatibus gustibus ac omni di. neq; primum amittit cibis quod non sapi
 at aliquibus. quod ostrea quidam abhorreant, non tollit, ne ut alijs

ipso deum cum voluptate, et virum incrementis fructus, nec itaq. multum
refert adere objectioni, quodam multis torturam esse, sed non omni by

Caput VIII

Culta Latinitas et Latinitatis puritas, in paucis Societatis Iesu Scholaribus externis deprehenditur. absolutis Scholis.

Si communis Criticorum Stylus est, à paucis argumentari ad universos, aut ad plurimos, neq; ab hac proleptice crisi abest. Sed neq; illa quod Crisi huic deest inpleta Criticorum quorumpiam methodus, quidquid in Scholani discipulo naïvi deprehendit tribuitur plerumq; licet perperam ipsi Magistro. Ira præceps Alexandri Magni; cupiditas iudicia, et effrenis, ebrietas crebra Adolescentis, cruenta gratia concussio, libido pecunia. Si hodierno Critico occurrerent obvia, Aristotelem à Crisi non eximent Morum ~~ita~~ Magistru à Philippo Macedone Alexandro exquiritissem o consilio et no tum et constitutum, idemq; audire posset. Culta morum gravitas, animi puritas in paucis Nobilibus Aristoteli, discipulis deprehendit? et verum esse potuerit. an idem Anstiles optimus et magnorum moralium Præceptor criminandus est, idem de Leonte, idem de Seneca, ex pari eventu dici posset, eorumq; methodus culpam in regulandis moribus. cum attamen Orbis Latior eos inter Sapientissimos hominum saculorum scribat, comendatq; quam celeberrimos. Non absimili prope et methodo et Stylo Societatis Gymnasia impetit Crisi præsent, appareantiam exambiens, sed non invenies apud Sapientes oggerit illa. Culta Latinitas Latinitatis puritas in paucis Societatis Iesu Scholaribus absolutis humaniorum Scholis deprehendit. At hoc in quibusdam verum omnino accidit, at in pluribus ostendit manifeste contrarium. quamquam ad verendum sit

ac Supponendum in Rhetore absoluto et humaniorum a^{luc}late prima
non eam defiderari latinitatē excellentiā sed sufficientē cultu
ram, quā yincept et huius industria et librorum bene latinorum lecti
one ac imitatione liveat ad excellentiam perficere possit. hoc supponi
to Rhetoris absoluti statu.

Respondens ad criticam objectionem. 1° et contra crisis fal
sam. assertionē palam ostendo plurimos absolute Rhetorica
cultā latinitate et latinitatis puritate bene eruditos reperiri
et palam notos esse. Et quidem ad horum numerum referantur
omnes i Rhetorices studio Religiosorum statum intrantes, ^{dein}
latinitatē exercendā et perficiendā plurimam occasionem, et
librorum copiam habent. 2° referantur ad eundem numerum
omnes i Rhetorica Philosophiam ejusque cursum auspicantes.
hos palam sua latinitate uti, eamque eloqui audire et videre artium
publicis quā Cathedris quā auditorijs. 3° Referantur ad eundem
numerum omnes Theologiae studio tam speculativo quam do
ctinali, item omnes statum Ecclesiasticum amplecti, et Sancti or
dini bus initiari quærentes. 4° omnibus discipulis Sacris potius
spiritum et Ecclesiasticis latino potissimum sermone publica
privatque tractantibus illud laudis et debiti et publicum est
Stilum seu apud P^rovinciatibus seu aliorum Religiosorum Gymna
siis commendant, et consueverunt et ad apicem excellentiæ perduxerunt
Ita hæc eadem latinitatis culta ac pure durat, perfectaque
occurrit in viris Juris peritis, advocatis, procuratoribus
libus caarum eorumque amanuensibus Syndicis, notariis, Doctores
bis, item in medicis, auditoribusque medicina. et ubicunque de
latinitatis bono usus est, resque aguntur latine, aut librorum
quæ per solutio latinorum exigunt. Superest igitur de
qui inertes, aut minus apti, aut latinitati parum ad dictam Rhet
oricæ studio abrenuntiant vitam studiorum, artemque, Libris
aut famulitio aut Mechanicæ sese dedunt. in his omnino
civitate absolute parum planius ab omni latinitatis disciplina
licet huius seu Gymnasia frequentant, miserabilem latini

* qui a suis ordinibus
superioribus ex ami
nati bonum lati
nitatis sermonem
sibi comparasse os
tendunt obligantur.
Examinatorum
iudicio approbata

latem, reperiri, neque minus quam ⁱⁿ ipso latinitati nunquam ut par est
affecti Latini sermonem etiam optimum loqui crubescere solent, tot
que in lingua patria aut vernaculas inarguant librumque
horrent Latini.

¶ Admiserim licet paucos, ut affert Criticus paucos in
cultam puramque latinitatem loquentes in Scholasticis & bonis So-
cietatibus Jesu reperiri absolutis Studiis, culpa haec non docentur
De dicentium est, se se non impendentium, aut longo ^{aut lingua} ^{non} ^{perici}
tationem aliquam Latinitatis non adhibentium. haec huma-
na conditio est natura, ut longo non usu etiam Materna ver-
na cula obliviscantur adolescentes. Duo enim potissimum sunt
quibus culti purique sermonis etiam cuiusque vernaculi aut
Patrij eloquentia perquam aut deficit aut depravatur. unum
longa intermissio exercitationis illius idiomatis, qualiter in patrij
filijs etiam nobilibus experimur, utque provincijs redeunt boni
potissimum obliviscantur. alterum est, circumstantia ^{et multa traditio} ^{linguarum}
variarum. quo nihil emergit facilius, ut vicini idiomatis alterius
ocasio colloquendi patrium idioma corrumpat, aut impurum
reddat, aut a harum vocum proprietate recedat. De an de se
Ius hi patrij etiam idiomatis parentibus nutricibus tribuendi sunt
Sane non Deseri humana eterea conditio. neque quod defectus
cultu latinitatis purique tribuendus est Praeceptorum Latinitatis
De vel usus intermissione longa, vel linguarum plurium varietate

¶ Et Sane in Nobilibus adolescentibus id nimium quantum
his temporibus clarum est, neque infrequens. absolvit sua
Studia cum laude et encomio publico Latinitate imbutus optima.
atque an ei in annos integros sese offert Latinitatis exerci-
tatio? an colloquutionis Latinae occasio? in o quibus non crube-
cat Latini in conversatione sermonem; an liber aliquis vel ^{Germanicus vel Latinus}
vix bene Latinus? ad conservandam latinitatem? Nullus vernaculus

Vernaculi vernaculorum unice live galli, live germani, quis cum de la-
tino? imo latini plerumque convertuntur in vernaculos. ususque tam
vernaculis relictus sit Latinitati, ut evanescent memoria cogatur ipse
non esse maxime in nobilibus, ob eamque in Super in nobilitate
desideratur linguarum gloriarum varietatem, quarum in dy-
stra continua, etiam extra Studium latinum ita quæritur ut quod
longum pos a non usu reliquum est, aut minus purum aut pe-
nitius extinctum deprehendatur. Quæ ratione tandem
querulari audeat criticus non inveniri Latinitatem Latcultam
Latque puram in Scholasticis ex teris Soc Jesu ab solutis Scholis.

Quæ Latculti præferat ea sit in non nullis constitutio, ut parte una
Latinitatem optimam in his nobilibus auhelent, parte altera eam
multiplici modo ^{et præferant.} profectant. neque Societas amplius cum eo quing-
dis absolutas discessit habeat quod ordinet. Sed idea quæ negligens in genio

4 Societas autem in Gymnasiis his Nobilitatem teneri
orem primis institutionis annis ^{adhuc} cum flectere possit, non quærit
paucos minus quam oporteat bene Latinos reperiri imo congan-
des hoc in Boemia Regno eam in Gymnasiis publicis Schis huius lau-
dem Specialem, ut plus in Latinitate mox primis annis Græcicis
se proficere, loquendo absque mendis ostentare possint, quam alijs
publicis in Studijs etiam Altiores placeant Scholares. quæ profectus
ratio in Rhetoricam exarsa non potest non spondere Rhetorice
Lores, et bona, in Super et culta Latinitate liberaliter donanda
ut accedente magis leopjudicij maturitate, hinc præceptione porro
se se perficiat varij modis huius inprimis proficit. modo velint

Et quoniam Christiano Catholica Latineque Ecclesie
a conservatione puritatis et culture in Latinitate mul-
tiplex emendationis emolumentum, doctrinarum fides ex pla-
nationem, ac ipsorum bibliorum Latinorum usum, et sacro-
rum canonum, Conciliorum, ac Historiarum Ecclesiasticarum
Sanctorum Patrum volumina plurimum in Thesa emendationis

Doctrinalem in republica Catholica eruditorem non
ditum per magis assequi possit, Heliodorum invidia
Latinitatem hoc ipso parvi pendit, et hanc vernaculam
subtrahere in omnibus conatur, ut jam Poësim Germani-
cam, Rhetoricam Germanicam Philosophiam ^{antiquam} imo et
hanc Theologiam, atque Scripturam tantum fere germa-
nicam in usu esse velint optentque Latinitali prope con-
tempta. At Catholico bono Politico etiam in hoc stan-
dem ut pro Latina Eclia, et contrahenda subli-
bus hinc seorsum cuniculis et machinationibus, servando
et promovendo, non modo in Carnobis D. Christianis quo
q. Catholicis in principam aulis assequi etiam reddere
Latinitalatem quam optimam, longe maximam in Nobili pa-
tria Inventionem.

*Q*uæ res autem, quæ ratione id in Juvenlu-
te jam adultæ procurandum, dum sub fœcula neq. sub
institutione jam porro h. n. Latini sermonis ob usum
ac eruditio penitus oblitterat pauculis annis, quod opus
se colligebat tam multis? Grata mihi quæstio, quia
admodum Nobilitati in præsentis sæculi statu proficua.

En methodum hand difficilem et in linguarum alia-
rum puritate conservanda familiarem. quam sibi statuit
sequendam in conservanda latinitalate olim multum fructifi-
catam. nunc autem prope necessariam, ut in legentibus
capitibus quoque patebit, ad quam meum hæc calami re
vocabo.

Methodus conservanda augendaque bona latinitalitatis
in nobili adulto Scholis atque institutione absoluta his

1. quam cumq; vitam agat Nobilis talis libellus
aliquem Ciceronis Patris Latinitatis, q; latum amicum
quales sunt minorum opusculor ejus aliqua uti Cato
Major, vel Tusculana quaestiones, et familiarem libri ha-
beat; cum alteram Majorum domi Historicu Boni, p;e
probatam Latinitatis qualij est Livius, Cornelius Nepos,
Tacitus et alij nec plures simul, sed unum. Cui pro libello alij
sueat. Latinitatemq; et phrasim loquendi observet dando
lectioni autem tempusculum aliquod pro ut libris delectat,
ne frigat subinde ignota vocis significatione et caligine
aut leges probato indagare.

2. licet ratio varius et per curiositate sua quendam
eos imitandi eximitatione in ipse libris praesentat.

3. Ad huc Latinis eximitationibus; si officium et
circumstantia fauet, q; quas Rhetores et Poetae
amantissimum producere solent.

4. Personam libi aliquam creditam in Latinitate
delectat, cum qua libelli grata consuetudo, et sermo la-
tinus, quales semper inveniet in domicilijs aut Ecclesijs
aut religionis. aut Societatib; eiq; suam intentu confide-

5. Si et servulum bene Latinum cui recentij sunt
spei habere possit proderit non minus quam Galileoventis

6. cum eadem persona à se detecta, aut cum alia
serarum Latinarum, quae novitates quaspiam continere
comercium ^{habere} quærat. Satis variis.

7. Spirituales suos libellos et praecationes et
asceticos retineat Latinos. et nullam Latini sermonis
occupacionem abhorreat, neq; tamen in conversando ipse
occipiat.

Et denique ut copia latinorum verborum congruat
 calpurnium legia aut Comenij Tannam linguarum
 quasi curiositate non studio violente inficiat, et hi
 qui fractionem notare conentur vocem illam sapienter revol-
 vendam unam vel plures. et plura alia passim a nobilibus
 Usitata.

Habes hic efficacem conservandae Latinitatis cum
 puritate absque violentia Methodum Nobilibus apte
 statum. dum in lingua ejuspiam puritate et debitate
 se le hanc perficere volunt. Atque huic confor-
 miter Methodo absolutus quique huius Scholasticus, politicus,
 nec erit, ut pro bonos Latinos quare in patria nostra
 quis eorum criticus, quod libetis ejus modi crispis, quae in quavis
 Juventutis disciplina, etiam et vel maxime a violentia aliena, quo
 cumque ab praepreptione, dici, et applicari possunt; ut in praecipuis
 abg luculentius dispicere cuivis auditu, licebit.

Caput IX.
Epistolarum bene latinarum et concinnatarum peritia, in Scholaribus Gymnasiorum Societate, Jesu absolutis passim desiderari observatur.

Crisis hæc inter eas omnino haud immerito ponenda venit, quæ quælibet vocari solent, cui libet nimirum disciplina quam facile affigi, tam inane hæc eas mordere conseruere. cui non seu Gallica seu Italica lingua condiscenda methodo Laudatissima subfuit, et in finali disciplina egredi non possit, et dici de linguarum ejusmodi gloriam Scholaribus: desiderari in ipsa bene Gallicarum et concinnatarum literarum peritia. Criticum ipsum præfatus compello, qui se se iudicem eruditionis constituit literarum ac epistolarum. an? et quando? tanta eruditionis factus sit compago ut major in eodemiderari non possit, quod tamen in Scholaribus sortis et forte recenter absolutis desideret, aut desiderari observat. Sed publici tam benevolus, et methodum exponatorem hunc quis est qui non amplectatur eam altius. Atque hoc præventum, et dicit. ~~hæc~~ erubescit ipse suum iudicium, et in lucem proinde detrudit, nec adeo multum pondus affert dum ab alijs maiore peritiâ aut desiderari observat. Hoc enim leuius esse possum, eam ipsam peritiâ quam Cicero Romanus: quod criticus meus esse mihi mihi habeat, multum ad hanc peritiâ hîc deesse negare nequit, et quomodo? à Scholaribus velis absolutis eam nunquam requirit, non modo à bonis epistolarum præceptis, sed vel maxime à bono iudicio et eruditione continua pendere ut ipse efficienda. Novit ipse criticus, quanta paucitas sit eorum qui vel in vernacula sua nativâ ca periti hîc arte, epistolaria, ad præsentis sæculi gustum, et ad stylum vernaculum bene germanicum, cum Satisfactione ad omnes leges et maturi iudicii decempe dam præ se ferant. cui hæc per germanici styli epistolari defectu imputandum censet?

eum qui nati cupis suis imbutus et disciplina, et quod libere
 qui sola gravitate et iudicii maturitate perficitur et suppletur.
 ut tandem quod in proverbio tritissimo ut gravitatem ipsum
 faciat magistrum.

Quare si de tanto jam livoris claustrum cunctis
 absolutum Gymnasiae huius, rhetoricae ^{simul}, perfici, in epistolarum
 et disciplina deinceps ^{peragere} aut conservare velit non
 amplius Societatis studij ad mirabile ^{ultra} opus habet. Sed, ut et per
 se capite de latinitate perficienda dictum, ita quoque in hanc dis
 ciplinam, si ne jam Philium accedat hinc Iuris studia habeat, po
 in destina et solertia privata, et ad instar ^{laetandi} animi gratiam, sentiat et.
 Semper quidpiam diebus rationibus de re latina epistolae age
 re solumque exercere et docere ad Ciceronem, imitandum ~~et~~ velit, ne
 facile penitus intermittat.

2. ^{eadem} animi velut relaxandi gratia imitationem Ciceronis, ani
 piat ut huius curiositate cum splendore resolvens, perveniat et reverentiam

3. personam huius delectam ad commercium epistolarum
 continuandum habeat, quam facile in suis domesticis inveniat.

4. aliorum Latina epistolia, ipse discipiat, apud se ipsam
 emendanda advertat, aut imitanda

5. Novitates scribendi correspondentia in famam ad
 familiarem utrum confect, praecipue huiusmodi consensu huius
 fine intelligantur fieri, et attente semper varietatem querat.

6. Vernaculos quoque quales habet Lectus de Balgac
 quod in ipsi Martini ut al differt, et quod modernum
 agnoscendum officiorum, item amicitiaeque generis ex ambis

epistolae probate huius sapientibus non abnuat et condiscere. hic
 namque huius solum praeis communis in idiomate germanico
 usitatissima ut ex Gallicis officiorum com bibere. licet non semper hanc

7. Et huius dictum ^{Cap. 8} ut, de conservanda latinitate, ^{copiam verbi} dicti Cyri
 corum uti ad totum ad praesentem quoque exercitum ^{dicti Cyri} ducit et pulch.

Habet proinde hic inflatam crispamque sententiam
 quae oēs in universam disciplinam peti possunt, Domini in me ratio
 nabiliter. quae in super Solam solam et in solam male sciti vo-
 lunt. Solam, et quodlibet et quodlibet, modo de Rude in petunt
 per inanitate. culpam in hunc conjicere volunt, quod in per
 disciplinae sine Gallica hunc Italica et Hispanica in et in
 maxime ignorant esse nam. Non ut proinde quodlibet
 moveat hanc crisi. de factum conditionis apostolary requirit
 in Gymnasis timendo in eorum fine, hunc conservanda et con-
 tinuanda subinde quodlibet in methodum amplexat hunc
 hunc ad sanctam.

Caput X.

Stylus Floridus, qualis nunc Saeculum
delectatur, in paucis invenitur Studia huma-
niora persolventibus iuxta Methodum Gymnasi-
orum Societatis Jesu.

Siquando ~~molestus~~ mihi cum Critica Literaria Latini-
tatis congradiendo negotium molestius fuit. non difficile est
de presenti Critici iudicio affirmare a se mihi ~~molestius~~
^{grati} ~~gratius~~ vivere longe magis a molestissimo, et
quidam potius ex causa, quod neque criticos obprobrium, neque
Criticum laesum intelligere adim ad verum haud obprobrium
cum de Stylo florido ex postulat in Latinitatis disciplina, neque
enim satis enucleati ex praeiudicio Critici illa, quae vel inde mihi
non credita sunt Latini. De populari accedere non in congruo videtur ~~boni plebs~~
~~critici~~ quae ~~significat~~ ~~caput~~ quales plerumque ~~significat~~
caput, de his nec instructi, nec illuminati satis ~~significat~~
Primum praeinde explorare mihi liceat, quoniam iucundum
Critici habent speciem nomine omnibus amabili, vocat Stylum
Floridum. An ergo Criticus praesens Ciceronis, Lucani, Livii,
Taciti Stylus eo quod sensu floridos agnoscat, hoc quoque
quo dignos. cum et in eorum dictionibus ~~significat~~
rationis nec varietas Troponum, ne figurarum multiplex
gratia Florum iuxta decem ~~significat~~ aspersa moderatione
dem a deperita desit splendore. Sed audio minime hunc in
telligi Stylum floridum praesente Saeculo, et velat obsoletum
jam parum gratia in auribus recentiorum habere. Saeculo
praesente Stylum Latinitatis desideratum, non minus quam
me adfectum, crispatum calami stratum, rationibus vocibus, igne
his. non minus, cum dictione Mythologicis, factum, Doctis, et quae

ac Oratorij Lucenij, ^{Insuper ceterisq; ex his rebus quae}
^{et oportet} Les deq; mistam ^{metaphorice} sublimitatem ^{auduibus} attamen ab ipsa
 Leutenij obscuritate, prae omniq; Styli vitio, ad quamvis
 rem divinaram imitationem ei appingere non em-
 bescant amatores Lectorumq; inanes ac otiosi, et con-
 endant, quod ipsi vix intelligere possunt. Talemq; flori-
 dum ut dijs placet praesentis Saeculi Stylium latini-
 tatis illi ad apicem consecuti videbant, et comen-
 dabant, qui vel Obscuriores Cavae Lyricos Libros
 aut Caudiani pene quicquid cum tota haec pen-
 tica Prophas in periodos et verus in membra mihi con-
 do conflant, et rebus optimis fidei concinnatam latini sermo-
 nis Oratorij Imaginem, veluti plenis alienis, ^{floris} pla-
 gis Lyricorum onustam multicolorem corniculam. o Flori-
 dum ex omni congerie finctam! et

Et hoc quidem Styli genus quod Cuius praefatus prope
 quare et regere conludit, omni ex studio legitima latinitatis
 protuberant, à Sapientibus et Laudatis latinitatis Patribus
 Cassius nuperiam usitata, cum Stylo eorum maxime
 difforme obliuiscendum potius quam promovendum ne-
 mo non latius veritatis in libris aversabitur. A quemadmodum
 Solus ad popularis aures gestum irrepsit execrabiliora latinitatis
 Styli ratio, ita jam concidit plurimum, et laudi habet. Sty-
 li Floridi, quali nunc praefatus, et populari duntaxat Latinitate
 oblectari videbas, ^{rationem} evanescere, aut evanescere. Scholij obli-

* unisatam.

Quod si eam quae Cicero alijs Latini receptis ac
 ubi vis comendat et Lectorum antiquior, Libi usitata la-
 tini sermonis elegantem Stylium, quae Oratorium, quae his-
 toricum, aut Ethicum moralia tractantem ad florem dedu-
 gere, Stylium intelligat ^{obsequium} et apertionem fortasse quorum pri-

Criticorum ^{veritas} intelligat Styli Thidum Sententijis lapsis ac
 figuris elegantem. desiderabile quidem id omnibus vernaculis
 etiam linguarum disciplinis unicuique in genere huiusmodi. atque
 adeo nihil adfert huiusmodi contra Societatis Methodum.
 quae communem auctorem et Styli rationem et imitationem ma-
 xime commendat; et naturam ceterarum disciplinarum
 easque communem semita ducta huiusmodi ut ad eam perfectionem
 dum dederat latinitatis Styli, ^{id est} et in capite Rhetorica ab
 soluta sola exercitatio non humani possit, ea praestant
 modo quo vel ipsa culta latinitas, vel epistolae imitatio, ita
 et ipsius Styli Optimi exercitatio coramidem imponat perfectam
 latinitati in animis Nobilibus Adolescentibus quam Latini infestant.
 quae solertia in lectione haud dubie necesse est obliterari Styli, et
 et velut arma optima ipsa non ut ferrugine absumi. et
 Crisis quodlibetia in disciplina.

Habes quidem ipsi in Regionibus exercitandi Styli lati-
 ni ratio singulari in vigore, ubi curialia, et politica tractant
 Latino sermone, idque necessitas sermone fuit status rei publicae
 eorum deinde utantur. Secus haud dubie intermissa multum
 valet latinitas, nec nisi in ipsi Religionum contuber-
 niji aut Ecclesiae dicasterij flores, de quibus supra capite 8
 huius libri necessitas, et.

Ad istam huiusmodi quae non incerta nati potest
 quoniam Styli ipsius Latini etiam optimi diversitas
 sit non modica, alius namque Ciceronianus, in periodica
 conregionibus alius Senecianus, qui succinctus, brevis
 et succisus est. quae quoniam Styli ratio, in dicasterij
 Latini Iuventutis etiam Nobili sit commendanda. ad quod
 Respondeo, nequeam solam quae periodica Ciceronis est,
 nequeam solam succinctam quae Seneca tribuit, sed et ut
 quae temperata. quae ratione hac ipsum problema hi

in Auditorium in auguratione à Lepo positum in Provincia Veneta
 Rhetoricorum Professore. ex Nomen Inventum Nobili Venetam
 Lenonissimae Rei publicae emolumentis, in Stylo latini
 Latij praestet esse ciceronianam an Lencianam, erudit
 resoluit, ut maxime exoptabilem esse et Ciceronianam
 et Lencianam. ^{ipse} utriusq; anni, multij Professor

P. Bernardi Opr.

P. N. Bernardi Societatis Jesu. ~~adum. Styli, aut~~
 alterutrum aut utrumq; quae ratio a consensu et promerit ab
 sub. Rhetoricae studio quis possit, ut crispus porro jam non ultra
 obprobret repetitis eadem bene uolens coque ad nauseam, ~~ut~~
 eum rudia tam communia habet et quodlibet in ipsa

LIBER VII

De institutione Juventutis Nobilis per
Secundam Studiorum aetatem, seu per Philoso-
phiam Cursum iuxta methodum Societatis Jesu

F. totius, et
disciplinarum
concomitantium
Cursum iuxta eundem

Caput I

De Virtutis et pietatis exercitatione per Philo-
sophiam de cursum, iuxta methodum Societatis Jesu
Juventutis Academicam.

Philosophiae cursus Secunda illa Juventutis ac in-
stitutionis aetas est, ac liberioris aera prima delibatio, cui
sua prima libertatis vela, jam brevi in altum navigatione pub-
licum, Nobilis praecipue committit Juvenculus, non jam ferulam
humaniorum Musarum metuens, ad id bonum non facile cogi, sed potius
ad invitari consuevit. Adhuc hac in aetate sperari de
probitate vitae et virtutum amore amplius possit, neque ta-
men adhaec confidit, ob fervorem aetatis, et genij Juven-
tutis, ad voluptates latitantes admodum sua propensa.
Hinc est quod speciali Libertate, et ingenio, Nobili indoli
maxime accommodo, in vitae ethicae virtutibus ac pietate
ita continetur, ut prope non sentiat frenum, ita stimulez
et trahatur ad omnia bona integerrimae Religionis exercitationem, et caleant aures
et invitari sepe arbitretur, ad spontanea libertatis haec sententia non advertat,
agere, quod agit bene, laudabile, et laudabile, sola bona estimatio
ac hominis fama plurimum ad virtutem propellit.

Habet autem Methodus huiusmodi iuxta Philosophiam et
dilectores praecepta, quae Nobili maxime conveniunt, et for-
titudine, quam is minime observet appropinque efficacem quae
in sequentibus consistit.

1° Alioquin spiritualibus, ad hos quot hebdomadae ad huc
semel iteratis, et quidem familiari sermone, quae res tantum

vim animis audientiam infundere notata est, et nulla alia le-
 uer hortaloria parentis, seu bonis emuliffima, praecipue
 colloquium illud a Magistro praedicatum, sed ut oportet
 ipsa auida nobilissimorum Adolescentium cum tacito utatur
 summa auctoritatis prout testatur efficaciam, ut obsequio
 non modo obsequi documentis propostis, Dein huius delectari vi-
 deat. Materies allegoriae horum longe magis lutebatur non
 arbitrio assumptis professoris prout spiritus sanctus exoritur in firmam
 dignam. omnes tamen cum collineant in lupum, ut huiusmodi
 summa laudet, amet, eiq. leuiter tandem lutebatur, sed non
 consuegamur. Miser. huiusmodi labores, et institutionum studia
 quibus animi prout homini nobilissimo eum q. lucra ad tempus
 Mandum uniuersum, et amicitiam, et eternam felicitatem, si mu-
 do incomparabilem huiusmodi creaturam huius fine destinata
 Alij prout hanc allegoriae materiem generatim libello s. huius
 his optimi conformant, triplicem praeparationem, illuminationem
 ac uenitiam praecedendo, alij electionem uitae ad salutem con-
 sequendam necessitatem instruendo, oēs tamen in unum salutem
 huius finem ultimum, quo huiusmodi vana sunt omnia, contendunt.

2do Prout ipsa colloquia privata cum uno quoque Schol-
 larum suorum quibus Professor omnibus ac linguis, et consilio
 et specialis auxilio prout, eum q. ad salutis aeternae consecuti-
 onem linere ac zelosi ad aut deducere, aut ad viam salutis
 errantem reducere prout Regulae suae obstrictione inde fessum
 laborat, animumq. eiusmodi congruis dictaminibus imbueret
 eum in bonum firmiter, a peccato auerteret, vitam inire faciat
 fini ultimo consuetudinem. maxime si confidentiam erga se
 quod plenumq. Nobilium Adolescentium ad bonum propensionem
 in more est, fieri eos ad animi aduentum Professor zelum ad id

3 quod eadem in praxi est. Catechismus Academicus
 in quo non modo dogmata fidei, sed et moralia, nempe prae-
 cepta Dei et Ecclesiae, et officia pietatis Christianae ab
 sacrae Theologiae doctore quavis feria 6ta mane per
 tres horas quadrantes, solis Philosophiae Auditoribus expla-

Theologiis, ac Sublimioris quam in humanioribus metho-
 do, idq. potissimum, ut pro tota vita sua in virtutibus Theo-
 logicis debite eliciendis Fide vera se firmet Charitate in-
 dex perfectae, atq. exinde in vera perfectaq. Contritione, edo-
 ceantq. y. maxime qui Theologiae Scholasticae aut Moralis Studio
 se dedere non intendunt, quales potissimum yde Nobilitate
 sunt, qui ad Statum politicum aut Militarem se disponere
 occurrunt; cum ea audiendi, absoluto Philiae cultu, otium
 aut occasionem opportunam, amplius viz sperandam habeant
 quapropter maxime in eo ad Nobilitatis vitam christiani et
 ad Laborem congrui agendam reflectit. Quod Sani Sumi
 necessariam Salutariam apud heterodoxos, viz reperit.

4ta Deniq. est Concionum Academicarum Latino sermo
 ne ad Academicos disponentium frequentia, ex eo potissimum Sa-
 lubris, quod et alati, et Studii, et vitae Academicae Catholica sit
 accommodata, omnemq. doceat virtutem ex Sanctorum imitati-
 one, et ad bonam atq. mortem obeundam, quae summa res est dispo-
 sitionem per plenam passionum ac affectuum minus ordinatior ad res creatas, atq.

Subjugationem quae mortem solent in quietam reddere, et minus seu-
 ran. 5ta Exercitationes suales eorumdem Philosophorum cetera
 consistunt, in q. Missae Sacrificiis quotidiis audiendis, usu Sacramen-
 torum Confessionis communionis, alternis hebdomadis obeunda, frequen-
 tatione divinorum in templis Academicis et haberi solitorum,
 et Legum observatione quae pietatem praescribunt, in quibus ois
 praesentat reliquis velut sup. illustrior, Nobilitas Scholaris, per
 tamq. huius virtutis estimationem suis Academicis consolatibus
 optime sic innoscentem, in levissimis annos cum virtutis fa-
 ma consequunt. At hoc quidem practica methodus propria
 est Scholaribus Academicis

At vero quae ad alitatis Latinam nomine in emolumentum
 ejusdem Juventutis pie, adinventum voluit, ea ipsa methodus

Societatis, hic consignatis potiora, et efficaciora sunt, aut
 de ad eam quam maxime accedunt cum efficaciam, ut nec in
 si in amplectendis, nec breues in expendis ejus pigritia periclitari
 seu de civili seu quod pulcherrimum Nobili Statu reputantur
 demum quasi ultro pro cultu Mariano, observando, augendo
 zelantes. Illud praecipue ⁱⁿ inter ea quae supra Lib. 6. cap. 9
 de Adalitatibus Latinis locis sem recensita sunt in memo-
 riam revoco. Admirabile in emolumentum effectus, et solida
 virtus in vitam futuram adminiculum, per opportunum Phi-
 losophia de eorum. Tridua per annos singulos animi
 compansio et reuelatio considerandi, Meditandi ac delibera-
 di instructio, in quo Resolutionis studio spirituale, et vo-
 cationis electio stabilis, et ratio vitae seu politica seu mili-
 taria ad versus salutis aeternae pericula tutius praemuni-
 et quacumque de causa animus aut afflictus aut contristatus
 erigi atque quietari possit. Quam admirabilis efficaciam illa
 sit adminiculum, multum quo cognosci potest, quod nemis
 unum facile de Philosophia ad eam invitatus eam a se ne-
 gi patitur, quia et ipsa Nobilitas alios advocare notata est
 suorum perimento fructus uberissimi docti, maximeque iners,
 ubi spiritus S. Gratia, devotus animus uberior in fluit. ^{magis}
 nihil Nobilitati conventione auxilio profuisse notum
 neque enim adhortationibus neque energijs quibus cumque ita ex-
 pugnari fert Nobilis animus, ac propria rei considera-
 tione spontanea, magis adhuc lumine a se ipso cum
 gratia dei excitato, quam aliunde in rebus. Sibi enim
 quisque firmus credit, quod sua potest suadet conscientia, quam
 quod aliena persuadere studebat suggestio, licet
 optima. inde Leprosus generosa animi Nobilis resolu-
 tione firma in bono proposito, victoria sui herosica, inde
 periculum expugnandi, et finem va sepeliendi aeterni soli-
 citatis, quam fides docet, per appropinquat charitas
 consequitur

Procelluntz autem Nobiles illi Deo et Deipari deu-
 ti animi Nobili quoz in certius, dum singulari prerogativa
 Regimini nis mariani Summa quaz Officia Auctoritatis, affi-
 rentium, aut vice Auctorum soli Nobilitati Academica ac
 Philosophiam decurrenti referata vident cum honoris et pra-
 cellentia splendore, quae munia sicut avidi amplectuntz
 ita novu titulo inceduntz Sodalibus Nobilia proferre gem-
 pla, praecurdo propensu in omnibus quae ad pietatem faci-
 unt, et Virtutum exercitationem Supra citato libro conti-
 gram tam

Audit huius Philosophiae tempore in pietate Chri-
 na Juventutis Nobilissima etiam institutioni appropin-
 et utili et necessaria, varij fru ascepsos pleni, huius Otati
 per quam accomodi libelli typis publicis fracti, qui in Stu-
 nam Sodalibus deferri solent, in quibus salutaria quaz,
 quae ad peccati horrorem, et divinae legis observantiam, et vita-
 Christiana finem ultimum conferunt consequendum, praeter priva-
 taq; lectioni obtunduntz officiose, et a multis ad profundum
 utq; lenium teruntz devoti plurimo cum fructu.

Tandem ad divinam gratiam in institutione animae debite
 consequendam, aliorq; pios cujusvis fines. Solitum est hoc nosse
 saculo devotione, Pravia devotionum genera Schola totius
 aut facultatis nomine persolvere quales sunt decemidialis S. In-
 dianum Apostoli Francisci Xaverij, aut etiam Novena ejusdem
 aut aliorum Sanctorum Scholarum et Juventutis instituenda Pa-
 trovorum. et quod quam sit reliquum, quo vitam in omni bono qd
 firmemur, quodq; fragiles vires nostrae Juventutis difficulter
 asseperuntz, Sanctorum interventionibus apud Deum, gratias
 consequantur uberiores

Et haec quidem potissima Otatis secundae seu Juventutis
 Philosophica est institutionis ratio, in pietate, Christiana et virtute
 cum unij omnibus ejus classium Auditoribus. Sat ampla, modo sat
 quoz exercitationi mandata.

F folia medi-
 tandi materiae
 parata ac con-
 signationes for-
 mularum
 Theologicarum vi-
 tutum doctrinae
 institutionis et

Caput II.

De Triennio Philosophia juxta Me-
thodum Societatis Jesu, seu de Logica, Phy-
sica et Metaphysica.

Philosophia, ipso nomine Scientiam prae-
sentat, cujus, si dignitatem spectes est Scientiarum Magistra, hujus-
modi necessitatem, est Sapientum omnium individua Ministra.
et docet subtilia, et servit ad humana jura tutum illud Sapientia
da mihi Philosophum faciam ex illo omnia. Hae dignitatis hae
et amplitudinis causa, annos meret plurimos, Societatis tamen
ex Methode ab Urbona vetiore, Hispania Italique desumpta
in Triennium, seu triennale Studium reducit. in tres classes seu
Scholas dispersita, singulis annis correspondentes. nempe Logi-
cam Physicam et Metaphysicam. assumptaque est ad ex-
planandum ea quae Aristotelis Stagyrtae Peripatetici. & habet
ex Graeco. utpote quae omnibus veteribus ante fuit a Sapientioribus
et celebrioribus Studiis publicis Catholicis maxime consentanea ad
Theologicas Scientias. est autem

Logica ex eorum sua Scientia recte et demonstrative
discurrendi, unde nemo non videt ad omnem Scientiam esse necessa-
riam, quis enim sine se quidpiam perspicuum habeat, si discere
debito demonstrare nesciat influat perinde in Scientias omnes, omni
normam sciendi ministrat, inde passim Janua Scientiarum nuncu-
pata. Tractatur in illa juxta Societatis Methodum. mox initio
primorum Mensium, de Simulj hi dictis quod humanam quandam
praambulorum complectantur. Terminorum & Philosophiam omen-
tentium rectam apprehensionem. propositionum, quidditatem qua-
litatem et quantitatem, oppositionem contradictionem & quipollen-
tiam aliasque earum proprietates ad rectum judicium formandum item
pertractat. Legitimam argumentandi, & infallibilis, nam intellectus
principijs formam, discernendi Elenchum Leptissima, a vera demon-
stratione, regulae de demonstrativum Syllogismum, ad scientificam

definitionem divisionem et discursum. et hanc tractandi ratio prima
 logica mens. mox inde tractat logica prolegomena scientiarum
 Practica et Speculativa diffinitas, cuius alij levituras in novam
 exponit Universalia, Iamque Porphyrii, Prædicamenta Aristoteli, item
 de signis de veritate et falsitate, de syllogismo demonstrativo. etc. quæ
 omnia mire intellectum exacuunt ad subtilia quæ disponunt pro
 et faciunt

Physica. Suas et planas speculationes rerum naturalium
 et corporis Naturalis causas juxta 8 libros Aristotelis de aëre et igne
 et in interpretationem ac lectionem in Aristotelis Philonem Divi Thomæ
 Aquinatis doctoris Angelici. nempe materiam formalem finalem
 de efficientem ad quam primam causam Deum quem ascendendo
 et alia in ratione studiorum Professoribus Philosophiæ constituta
 eorum in illam per alij subtilissimis scientijs, non minus quam
 agrum fertilem, ad quam vis boni fructus seminem disponit, tam
 ad legum penitiam quam Theologiam, ac Medicam præcipuis quam
 maxime conducens. juxta illud. felix qui potuit rerum cognoscere
 causas

Metaphysica deum, de mundo et cælo eorumque in fluxu
 generatione et corruptione; de vivente, et anima rationali
 ejus immortalitate, et potentijs. de sensationibus, cognitionibus
 et alia similis et ratione studiorum præscripta celebris viri, demum
 de elementis eorumque proprietatibus, in quibus plura naturæ mirabilia
 et arcana incognita elucidantur, clauduntur cum unius cursum, in
 tractatum de Ente 1° Deo uno et uno persolvunt, mox quæ quibus ita
 animis stat, ad Theologiam Scholasticam studium sese conferunt.

Hanc omnem Philosophiæ cursum Materiam Ius Philoso-
 phiæ doctores nostri tradere consueverunt, itaque videtur ut hanc
 singuli hos retineant à logica triennium scholares, idcirco
 necesse est singulis annis Ius actuale, Philonem Professore nomen
 vari, unus videlicet quæ logicam alterum quæ cum his Physicam lecturam
 demum qui Metaphysicam prælegat, et idem quod Metaphysicam
 lecturam. dictando in calamus per tres horas quædam tam late

Minorem quam à fraudibus, quædam hinc partem & pluri-
ni eorum quæ dilata sunt ad calamum impendendum.

Sicut autem Toti Philosophia carui, regulantes loquen-
do Litterarum deliquit Methodus Studiorum breuitatis, neminem
tamen ita adstringit, ut pro circum Stare a tali, ac fortuna præse-
tis, aut alia urgentiori rationabili causa seu nobilitate seu quodammodo
est, ignobilis, nondum absolute Litterarum ad Studium aliud pro fa-
cultatis alterius cum necessitate & placito suo receptum arbitrio
acceptum pro rata Studij impensæ Testimonio Academicis trans-
mitti ita et sua visa fuerit libere possit. Inde patet hodie
dum in Boemia Regis Pragæ Universitate mos est, ut non
nulli Logica absoluta non contentendo logica fructu, ad iuris seu
Canonici seu Civilis, seu ipsius Medicinæ præsertim absolutam
in lege Philosophiam exigat. A. A. L. et Philosophia doctoris hanc
libri tribus et in suis libris velis, uti de facto ubi hoc titulo honorato
omnis de facultate medica doctor aut professor digni fuerint, quo
q. d. dici non contentendo cum fructu Studij quod in logicam impen-
dit; nam libri ad statum Questionis et legum obsequium ad
argumentandum, formalizandum, præsumendum, et præcedens
et distinguendum, quæ omnia in causis iudicij, et quæ Eulicis
quæ civilis fore frequentissima accurrunt, magnam libri notitiam
præstare ac facilitatem omnibus alijs, qui logicam præterire, huius
riorem comparavit; huius autem

Longè feliciores sunt, qui duobus in lege annis et ho-
gica, et Physica Breui & soluta ipsas causas quatuor rerum
omnium, ad omnem effectum necessariam, sublimiores aspen-
dunt ad Scientias, tanquam cellunt Logicas, quantum logi-
ci ipsos Philosophos magis ad Juris, aut medicinam transeunt.
facile dignoscitur ex ipso quocumque publico specimen alia
nam Scientiarum aut discipuli, quicquid ignorantibus visum
non admodum ~~desiderat~~ ^{non admodum} de curijs ad modum, ac in præceptis et po-
consequi Septem huius animo resolvitur. Dum interim qui
cessarum cognitione congrua iudici ca ipse ad providam
prudenter dispositionem in rebus suis ad finem deducunt
medijs et causis in scientiis in cautam studio pro-
ipsum Physica Studium docti. minime doctus de anno

Physica impensu, cupas tam uberem fructum, quam fœcus
experiunt, ad omnem Scientiam facilitate maxima adiuti
sunt in agibilibus prudentiam, nisi illuminati, finale in
semper caesum omnem præ oculis habent, ut providentiam
hanc in eam, quam, dulcissimi, et rationabili maxime modo
ponant.

At quid de in legum absolute Philosophia triennii di-
cam. Duo quid quid laudis et encomiorum reliquam habes
nihil certe quod arbitrer Nobili adolescenti et ad Magna
contendenti utilitas, ac utilitas, nihil ad Sapientiam et
opportunitas, aut loquere aut optare Sincerus postum nostrum
in regem, et munus quibusque, quam in legum in Philosophia
triennium diligenti studio per solutum publica propugnatio
one ac disputatione gradum Magistrum coronatum, quid
quid seculi levioris iudicium opponat, ego Soliditatem
Sapientiam et prudentiam sublimitatem fœcto. Dixi
vero notanter: de triennio diligentibus studiis per solutum
nam obiter decurrere nec se de disceptatione penetrantem
parvi ad modum facio, et ea quæ dixi encomia minimè
tribuo. hic sensus hoc sententia regum erat Philosophorum
temporibus viventium et regnantium, hæc nostrorum
et Patriæ observantia, Nobilium neminem excellenter
Philosophum, Socratica nec vis portuaria, nec vinum de
erat latuisse, aut ad hunc non erectum fuisse, si in Super
et probitate, Socratica et virtutum ex methodo huius accessit
et successit institutio. prodigia in ipso me sperare facerent
et confidere. Sed in felix etas nostra: volumus in felices
nostram ignorare felicitatem, Aumbas capere præ obli-
vionis Sapientia et felicitate. quoniam in
alienis sumptuosis impendio, dum melioribus abundare
domi, placeat dicere in aula Regum, minus nobis apparet
na, dum Casari Romani aula Inventum nostrum ad
summa quæque, parare, ac perficere potest. Denique alienis
luminibus. negligat Philosophia vera nostra iudicium

Grand est illud Lipsij in Notij ad l. lib. Politicorum: Qui
bene iusti ac feliciter imperare volent, in sua vita cum et ad
quum entiam ei Philosophia est. Grandius autem illud
 quod Plato divinus de republica scriptum reliquit Lege
eniditij. Tunc demum bene humanis cum rebus agez,
 cum aut Philosophi Regnabunt, aut Reges Philosophabunt.
 quod ipsum pulchrum Emblemate fuculentas Philosophas Pragen
 civitatis Iam aqi incise per quam venuste in Carolo
 IV Boemiae Rege et Imperatore augustissimo cum propo-
 sitione Thesium Philosophicarum publica disputationi
 Conhyratam palam affectabili testimonio roboravit, di-
 artificem hoc huiusmodi iuvens, Caesarem hanc sapientissimam
 philosophicae disputationi praesentem, ad omnem Mages-
 tem compositum attentumque propotuit, cum in sen-
 re Historica: Quatuor hinc Carolus IV Imperator
disputationi afficiens dixit mori Dux ad Cenam a purpu-
ratis, monentibus respondit: Mihi inquit tempus est
minime, nam cena mea haec est. Oneas Sylvius libro
 4 Commentariorum. quid Leicula nostra ad haec. nervo.
 ego penitus obmutescere satius censo, quam sonitus
 accedens Oraculij. in Philosophia excellentiam et altitu-
 dinem sonantibus, et orbe sapientie toto resonantibus
 gloriosi ac nervosi, ac plurimum de publicis ac Nobilitati
 fructuosum.

Just Lips.
 in motis doli-
 rum.

Plato de Re-
 pub.

An 1749.

Oneas Syl. l. 4
 Com. in yd-
 Alphoni.

Caput III

De Physica Naturali Experimentali, arana et Curiosa, qualiter et juxta Methodum Societatis in triennio Philosophia comprehendatur.

Est quoddam Nobilium Fluviorum seu felicitas seu natura, qualibus et Proemia regnum gaudet, ut dum huc defluunt curam, complures Regno Sim et provehunt utilitates non minus quam rugas pascuasve. alius decurrendo sua intra litora, gemmas advehit, aureas, et nas, alius, alius uniones alij Philosophia nostra hactenus tradidit. solita est quidem suas digestas in materias curas speculationum refertissimas, at nec illi solum sed Scientiarum, aut experientiarum, aut arca novum curiositas, divites et estimabiles solum in intellectu, provehit gemas quas excolunt, cum longe maxime erudiant in eo quod pascuas, sicut solum sine estimat et gaudet, quamquam ^{omnibus} solum gemarum illarum sunt, quas Philosophia imprimis intellectus, et cumque mirifici gaudet, cum perpetuitatis, ac rationis, solitudo. Sunt autem ea quae Philosophia experientia, nancupant, aut omnia aut paucis ab omnibus distantia; Si Mathematica à Physicis separant, et experientia Mathematica solius refertur. neque animi gratia, aut tardius fallendi causa à Philosophia haec experientia physica pralectionibus ^{afferri} et Nobili, Juventutis, curiositati gratificandi studio, ^{in pascuas} ^{afferri} ^{afferri} forum huius minimi spectantia doceri et ^{afferri} ^{afferri} arbitrat quae solum; qui Philosophiam intelligit, rem hanc optimo Jure agere non inficiabitur, omnia solum fere, quae illa Naturali, experimentalis, Scientia Physica sibi solius velut huiusmodi tribuit, Philosophia cuius triennali habitaria sunt, et in maius Physica aut Metaphysica Anxo comprehensa, nempe vel in elementis, vel in Meteoris, vel actione in distans, vel solum in fluxu in habentia quae omnia sunt Philosophia

Notabilemque numerum ac Syllabum resolutionum conficiunt
 ex quibus novum lingulem Scientiam, præterita Philosophia con-
 flant in Inventibus institutionem cum adione contendunt, ut
 hic huius

Consignatio eorum, quæ de Physica experimentalis
 si dicta in Philosophia curæ Viennali juxta me-
 thodum varietatis Jesu pro varia materia occurrente
 traduntur et comprehenduntur.

De Elementis

De Atmosphæra

de ignibus Subterraneis

de montibus ignivomis

de ignibus fatuis

de aere Subterraneo

de Terræ motu

de Lapidibus varias figuras continentibus interius

de Aqua Subterranea

de fluvijis intra mare

de ventorum Origine et varietate

de Meteoris.

De Vapore et fumo

de pluvia et imbre

de rore et pruina.

de nebulis et Nebulis

de nive et grandine

de fulgure et coruscatione

De tonitru et fulmine

De fulminum vario effectu.

De Phaenomenis varijs

de Dracone volante.

- de Cometis earumque Origine
 de Cometarum varietate
 de eorum praesagijs
 De Schraenis igneis in aëre
 de Iride et Colombis ejus
 de Maris Motu et intumescantia
 de pluvijs Langvineis, grandine lapidem
 de melle et manna.
 de Uidine varia
 de Imbre ranarum ac vermium.
 de Metallorum varietate
 de auro an verum per artem fieri possit.
 de metallorum transmutationibus
 de Sale, Sulphure, et Mercurio.
 de fontibus Mineralibus, ac Sulphureis
 de fontibus acidis ac amaris
 de fontibus calidis et Thermis
 De fontibus metalla transmutantibus et ⁱⁿ lapide
 dem ipsas aquas suas, aut ligna induran-
 tibus. Len Lapidificij.
 de vacuo nãa inimico
 De Sympathia et antipathia corporum
 de Sympathia et antipathia viventium.
 de Magnete ejusque admirabili virtute
 de usu multiplici Magnetis et Magnetismi
 de Electro ejusque virtute
 De virga Coryli divinatoria
 de pulvere Sympathico
 De Unguento Armano
 De homine, hominis et animaliam

de varij operationibus in homine
de Lunaticis.

de siderum influxu et Planetarum in actiones huma-
nas, liberas

de praesagij vite longae vel brevis.

de praesagij tempestatum aut herenitalij

de praesagij anni humidij vel siccij, Aeris vel feri-
di, vel medicis

de Barometris eorumque varietate.

de Thermometris, eorumque varietate et usu

de insectis et nascentibus ex putri

de Draconum origine, et natura

Et haec quidem de Physica naturali, ac potissimum ex perimentis
pluribus atque potentioribus sunt, quibus Mathematica influunt, quae
huc non tangimus, solo hoc consignando intenti, quod per
biennium Philosophiae nostrae, condisci potest, quae praesentis
et doceri solet. ubi biennium impensum, nemini censura
aut nimium, aut minus proficuum.

Illud quidem non diffidere nonnulla ex conlignatis
breuiter quidem non tamen obiter, sed elaborate tractari, neque
tamen institueret iuventuti quidquam decidere: nam
positis, demonstratisque prae via principijs, aut saltem suffi-
cienti experientia probatis, ad particularia facile est proce-
dere, et causas mirabilium naturae emendite assignare, quod
fieri longe fusiore labore contingunt, si Physicam experimen-
talem seorsum, cum suis singulorum causis ac principijs in novam
ac singularem disciplinam, debite et apte tractandam
assumere ^{et legare} niteremur. à qua quidem quantum libet solerter
frequenter, nunquam sperandum, tantam in libenter cultu-
ram atque huiusmodi praeparationem usquam obtentu miri,
quantam Philosophiae, aut rationalis aut Physicae aut meta-
physicae, una quavis conferre et valeat habet. Inde fortasse
factum, ut praeter Philosophiam pauci de ea demonstratiui
singillatim notati sunt, sed quati historicorum viam oberrantes.
rem absolvere. optime tamen in singularem causam judicare solum potest
ij qui solitum huiusmodi Philiae cursum absolvere condigne, aut
ipsae Universitates per quoslibet sunt Italici Gallici et Hispanici. ceterum
plus attendi videtur quod quibusdam placeat, prae opinari, quam quod praesentis
debet sine solutio.

Capit IV

[Faint, illegible handwritten text, likely bleed-through from the reverse side of the page.]

Caput IV

De Philosophia Morali, hoc Ethica, cui
Simul annexa est Historia Mundi Universalis
Ecclesiastica, ac Politica.

Ethica Morum Magistra, Virtutum Mater ma-
gro Morum Magistro Aristotele meliorem nata cludi, elucidi-
tionem, in libris Ethicorum Politicorum et Magnorum Moralem, ex-
citationem vero Lubecensem Magni Magistro in Majore discipulo
Alexandro Magno, Graecae Monarchiae capite. Summo quaque
minime diuturno, qui quidem optimas ethicae et virtutum leges
ab eo edoctus, non attamen moribus confectus. vixisset diutius,
Regnasset gloriosius, si quod Praeceptor Ethicorum docuit ab Regem
placitum conderebat temperantiae juventutem egisset, de
qua non curant in adolescentia deflentur in viro, praematura
morsus ex vici et ebrietatis ex ebrietatis excessu. Sunt itaque
Nobili Adolescentia Leges ethicae morales disciplina salu-
berrima menti impressa, at nisi in morem deducantur et ex-
citationem, parum proficua, non enim utile est virtutem
nosse, scire, et habere in more. Haec namque non modo doctos
sed facit et probos, non modo cives bonos sed et consules, no-
biles, tantum optimos sed et principes et Reges ex virtute
licet, et Rem publicam felicitantes. Sane nil congruentius
nil splendidius pro Nobili Adolescentia haec Ethica disci-
plina.

Hanc Aristotelis praecipue Morum scientiam aut
compositam moralem methodus civitatis publicis praescriben-
dam Juventuti praecipue Nobili lectuoribus assumptis per hanc
Philosophiae triennalis Anno, ut maturiore jam intellectu pro-
cepta, ut magis placeant pro sua dignitate, et profut, pro fut
pro hac doctrinae ratione ac officina.

Hic Ethicae praedicationibus publicis tribuitur quovis Scholae
Iusticiae die, ^{exemplum} Aristotelis Ethicorum compendium
expugnans ^{aut historiam referendo, et} in calumum ductando, ^{et}
ad amissam vitam humanam, et felicitatis Juventutem
Academicam ut par est instituendo.

+ In his hanc qua-
drantibus per
citationem

In ea profundissimum de virtutum omnium in cardinibus prae-
cipuis agit eorumque vitijs oppositis tam per excessum
quam per defectum virtutem autem omnem in medio
citata, seu in vero debito & medio consistere. Sic pruden-
tia Iustitia fortitudo et temperantia, medum tenent
vitia occupant & terna ut superius de his specialiter vir-
tutibus Aristoteles. in vita mortali prospiciens seu
illa privata sit et sibi soli, seu oeconomicam seu domus-
et familiae ac vicini seu civilis, cum universalem quandam
seu civitatem ^{et rem publicam} constituens et vivit. haec potissima Ethic-
ae materies et fusa et ampla iuglas ac dignissima Nobili
Adolescentis impense studio, qui publico bono promovendo
sua in patria animum adjuvat, et spem sibi alijsque conciliat

Ut autem doctrina haec Nobili, morumque discipli-
na ad legem suam sequebatur et amplius se ipsa animos
aliunde nobili indole, et ad honestatis decus propensa et laque-
re avaritiae multum omnino moveat, alia men si facti gestique
ac Exemplis, Antecessorum Stipendia, et velut testibus veritatis
succollet. sane illa vinibus quasi auctior, ad Ethicam doctri-
nam non tantum ~~non~~ magis moveat, sed et pertrahat, et
impellat est necesse. Inde nec temere nec in consulto fac-
tum ut Historia Universa tam Ecclesiastica quam Politi-
ca Hierarchia eadem in tradendo, conjungere, ut quod pro-
ficuum audit & dictatione, oculis quasi excipiat historica
facta in spectando, nempe

Legimus irritant aures dimissa per aures
quam quae sunt oculis subiecta fidelibus, et qui
ipse ubi tradit spectator

Est autem Historiarum lector spectator major quam au-
ditor, qui sibi oculos ponit quod calamus historicus a-
narrat et describit in factis et gestis divinam adorando provi-
dentiam, imitando felicium Regum prudentiam cavendo fortunam

in constantiam. Ad hanc autem Historiam universalem plenam
 omnem facilitatem conferunt opuscula historica et Romanorum
 omnem disciplinam. Sexennio aut quinquennio, si non meo
 via potiori parte donata. Pallium praetibata quoniam maxime in Geo-
 graphia historica atque politica, quae compendio in memoriam
 suam revocata in arce studij Ethico-historici sub levi ^{aliis} cura
 et temporis brevitate, et Auditorum ac Praeceptoris Laborem,
 privata compendij selectione ac subtilitate ab iis, qui alijs
 a Societate Scholis inferiorum Musarum, ad Philosophiae
 cursum accesserunt.

Ut nunquam in finem et fructum tam Ethici, quam
 historici praetlectionis, promovendum. Haec Theses seu Libelli com-
 pendiosi sunt tandem. Si patet nos desit, privatijs disputa-
 tionibus exercitationibus, ^{habentibus} dubia historica proponunt, et solvunt, ac
 etiam Scriptorum minus fidelem coram refutantur. ma-
 xime autem placuisse hucusque videtur, aut saltem non levia tabu-
 la historica confecta quae chronologica, quae moralis, historica
 quae et brevitate sua, et molis exiguitate familiariter reci-
 piuntur usum, et reddunt fructum, ac famam comparant no-
 bili Juventuti, quacumque occasione oblata, atque difficultate
 ex historica emendatione discursum aut ostendunt, nam pro
 movere, magno progreffum cum blatio, et protipia honore

Authores Historiae Scriptores illi et methodo Societatis
 affluere solent, qui optimi, Avenitae et Catholicae Ecclesiae
 consentanei, ac ab omni monum aut emendatione aut per-
 se Juventuti nobili aspergeri de invenerunt. cum tra-
 modo ut optima quaeque decerpant, rejerunt ipsi quae offendit
 culo esse possent, aut patuit Juventuti noxia praevide-
 runt etiam et Catholici Scriptores ab haereticis re moti
 si quis prius gentiles referant, censuram subire cogunt.
 prudentis Iudicij quod Juventuti et ipsi expediat, quod obstat.
 hoc praecipue sacro oblatu, et auctoritate, cum vel
 vel aliena narrant, ut neque injuriam sunt alteri, neque ni-
 mium sibi Tribuentia.

de 2da ~~febreira de 1859~~

509.
L. 8 8. 72

lem
asi
Zev
ra
nt
is
ty
rd
na
co
tio
ar
na
bu
iu
ci
No
le
w
e
by
id
ta
ay
de
en
s.
f
s.
lia

(Faint, illegible handwritten text, likely bleed-through from the reverse side of the page.)

Caput. V.

De Mathematicis Disciplinis & methodo
Societatis Tradi blitis, præprimis de Geogra-
phia, et Geometria.

Mathesis Scientia per autonomasiam quæ a
xime demonstrativa. Magna et amplissima disciplinæ
neque ita facilis, si totam ejus perfectionem spectes, quam
pulchra, et mentem oblectans, ut illam etiam in diuina
rem rapiat ultra modum, nisi temperet animus passionem
eam. Est grata omnibus, arti sua spectata bonis, non ita
auditionibus, quorum ^{tamen} sedulos invenias quantumvis, paucos non
facile amittit. Sed tibi in egi videt. Tantum in ea voluptas
condiscenda. Lyminæ corticij amantudo superest. his licet
arithmeticam tibi adauges productis varijs Mathematicis
Machinulis, quæ cælam cosmis Crystallinum refabri-
cat, quibus plurimos cælorum planetarumque motus cursusque
expriment, regionum diversarum dies noctesque representa-
ret, Speculorum variorum formas fabricando, quorum
alia species adaugent, alia diminunt alia multipli-
cant, alia mutilant, alia fons evibrant, alia tibi oppo-
sita parabolica caustica in distantiam magnam sunt et
secenta alia, quæ in Musæis Mathematicis partim Romæ
partim Prægenti cum voluptate spectantur, at parum di-
cuntur, nisi in quibusdam duntaxat partibus, quam tibi
que pro statu tuo lentis convenientem, quales sunt Geo-
metria, geographia, arithmetica. quam ob eam ca-
am potissimum præleguntur Matheseos partes, ratioque Me-
thodo nostra exigit, ut ea potissimum disciplina Tradi-
bitur de Mathesi, ad quam et animum et gustum Nobilij Juren-

his ex libet ac prope de re videt. Totum namq[ue] successive cur-
sum si annis lingulis unus absolvendus foret aut duo tracta-
tus in longum tempus protraheret absolvendae amplitudo o[mn]i-
um, licet nobilissimarum partium et tractatum.

Sunt autem nobilissima Mathematica h[uius]modi partes aut
disciplinae sequentes

Arithmetica.

Geometria

Trigonometria

Architectonica Civilis

Architectonica Militaris defensiva

Regularis

offensiva

Irregularis

et tactica. seu castra meti

Machinica.

Hydrographia et Hydraulica

Pneumatica

Optica.

Dioptrica

Catoptrica

Astronomia

Geographia

Gnomonica

Algebra

praeter haec sunt nonnulli ad eas

Nauticam

Formentariam

et pyrotechnicam

Quod alij eas ad priora reducunt, aut Mechanicam transferunt
tanquam illiberales.

Cetera nulla ex sup[er]ioribus non magis ibi utilis, atq[ue] honesta li-
beralem ac nobilem decens animum, q[uam] non tantum imbuens
et recreans. At quod Latini nostri imbecillitati est, Spectatorum
experimentorum Mathematicorum se proplacet, quam disciplina

Alectores

Iam nobis huiusmodi Auditoribus. haberet profecto Archimedes
mundum prope totum ad spectatulum concurrentem, dum ubi
proponit, da mihi locum ubi stem et movebo terram, ipsam
cum ore et oculo, ad paucas Scientiarum ejusdem sedulo lecta bonis
ita placent Scientiarum ~~videre~~ experimenta, non ipsa Scientia

Ne tamen vel temporis brevitate, quod Mathematicis discen-
da, ad emendationem aliquam designatum per annum unum erit
culpa Tribus, et paucitas ^{et} Auditorum, Statutum omnino
pro bono patrio et Nobilitate ejus excolenda ^{et} anno altero
rum ut supra de universitate dictum est attribueret, ut jam legi-
+ quibus in pla- cis selecta ad gustum principum Nobilitatis Mathematicas dis-
cet.
F et ita neq-
logici à fre-
quentanda Ma-
thesi prohibeant.
Dignitatem in-
cognant obli-
gentz
ut Minervam
illis alijs opus est, quam solius industria et labori solo Pub-
lici communi impendio cujusvis constanti Academici Auditoris.

Caput VI

De publicis Actibus Philosophiae
Disputationibus. Promotionibus ad
Grados Philosophicos, et supremam
eius Lauream seu doctoratum Philia.

Publici Philosophiae Actus, Disputationum
Thesibus propositis, nil prope aliud praefertunt aut honorant
quam apertus cum hoste et condito conflictus, ad quem
perire possimur Nobilis hoc mori animus militiam
sustantum conspexit. harum publicitas Nobilis ju-
ventutis in stimulum et aliarum methodo victus ad in-
venta, cui difficile est latere, et nesciri, facile autem
volupe in campum prodire apertum, bene armata et
animata. Campus hic non Bellona sed Minerva est
haec Academia seu Aula Carolina. in qua Nobilitas
doculans praestit, legunt et solertes reliqui disputando
dimicantes, non quasi pugna collucta, sed lenia prope
et audax.

Sunt namque publicae disputationes Academicae
solennes adeo et Leves, ut nulla subrepere laus im-
rita possit. quia videatur obsequiosa, et reddat quod minimum
in his meo quod memini solatio excelluit cum Nobili-
tate sua Philosophia Praeuenit, nec meo solum sed plu-
rimorum Sapientium suffragio. Sed neque temere, cui
libet hunc campum ingredi licet, sed qui tentamine posito
et qui deinde publico non privato ad id idoneus fuerit reperit
juxta ex parte studii Philosophici quod vult et in Universi-
tate Praeuenit in hunc actum. felices illi quibus illam
nois dulcedinem in Juventute nobilissimam delibare
obligit, ut illi ad omnem Scientiam animam adiecit
Maximum absque fastidii periculo, aut laboris impensum potest

tudine. Sunt autem per Tien nium Philosophicum
publicarum varij et fines, et gradus, 1° sunt logica
prolegomenales, istae tanquam primitiae soli de partibus
nobilitati. 2do sunt disputationes, et tota logica istae pro
Baccalariatu Philosophia, et merito ad bonum honorem suum
ordinem in hoc gradu consequendum assumuntur. 3° sunt
Universa Philosophia, quae minimum 50 Theses proponit
defendendas, pro libitu et arbitrio Oppugnantis, istae longi me-
rito videntur maiores pro Gradu Magistri seu summae laurea
eiusque merito melioris Ordinis consequendi. His disputantibus singulis
bi horum integrum, nisi geminaret eos ob multitudinem ipsi
per se contingat, Subvenandum est, et primum honoris tantum
pariter publicum de idoneitate ad disputandum ex quatuor
Doctorum Philosophiae ab eadem, qui ex anni ratione sunt calculi combinandi,
Suffragante, aliam non admittendi. Certatur sane et acriter et
nobiliter, maxime cum inter Nobiles ipsos incensus ardor
et honoris publici iudicij encomium ob oculos versatur in
credibilemumentis et prospectu nobilitatis, quem alias remu-
tis publicis hinc Stimulis, viz aequè obtinendum sperare posses;
nospiam enim facilius languescit Nobilis indoles, quam dum ei
publici honoris subditiis occasio, vel unica, cujus gratia tunc
tum, et amplius laboris promeretur p' annum impendere ab-
tadio. Quapropter rem maxime proficuum recte juvenibus
his institutioni aequal Masters progenitores, qui Nobilissimi
suos filios, mox sub ingressu Philosophiae ad publicas disputa-
tiones habenda, decernendo et stimulant et adigunt, ut aliud in mentem con-
quod faciendum est semel. fiat optime, cum propius irrepa-
rabile. Quod si autem condigna ut oportet libertate Nobilibus loquendi necessitate
Prolevis Studium Philosophicum non ita hinc exambiat
ut Solus disputando respondere sed in praesidio Professoris danda
est confidere velit, huic licet. Traferim quam optime, Philia
cursum in aliud robustius Studium levius convertere, quam leviter dum
tas at debitas. Trahebor illi nobilitati Studiorem suam sortem qui
id possunt et volunt, condoleo illis qui optime volunt sed non
possunt, facultatis defectu non voluntatis, neque capacitatis

F. *Siue e forte inuicibilis
non parum odiosus*

Supra

Non minor Semel Stimulo, et forsasse nobilitati ipsa
Philosophia Graduum conseruitio, et quidem secundum meritum
ordinem ex publico tentamine et disputandi delectatione, ac dicendi
quod proprium et singulare est Methodi breuitatis. Sunt autem
gradus Philosophici 1us Baccalaureatus, qui est dispositio et
habilitas ^{publica} cum iure accedendi ad Magistratum, et testimonium
cum de Studio Logice bene percoluto. 2us est gradus Licentia
Philosophici qui confertur Simul ac Magistratum quod ad eum
consequi Magisterium uero Philosophicum ipse doctoratus, Phi-
losophicus est, et Suprema laurea. qua publico Universitatis ac-
testatur, et des confertur confectus doctoratus, ea quae participat
promotus Privilegiorum beneficia, quae in quavis, et orbem Uni-
uersitatis hunc honorem gradum conlupunt. at quia Multitudo
commest, qui eum exambunt, ob varias causas ad statum
propositum huius Reliquorum Leopolicum conuincibiles,
forte in Super uice recipiunt. Delectus ad mittendum fit per uice
tentamine Romano ut supra Lib. C. Dictum est de facie
de Philosophia in Alma Universitate Pragensi. at quod mag-
eidem Gradui Majori Stimulo addidit Methodus Libris. illa
ad Supremam Philiae Lauream seu Magistratum promotio nemini
cursum actualis persequentem conuincit ab ordine in se ipsos per-
mouendos ex merito caluiti tentaminis et defensionis publicae per
Secreta examinatorum Suffragia resultante, ut ex ordine
concludi possit cuiusque Magistri gradus Licentia ^{Philica} et emendatio in arti-
bus liberalibus Philosophiae conuincit. At hoc punctum honoris
multum et difficultatis maximum est, ^{semper} in ordine consequi hono-
rificum. ad quod declinandum multi graduum Magistrum per-
cipiendi ad ordinem concurrem penitus potius omittant, quam
in gradu magis minus honores publice se reddant affectatiles
sed dum ita evitare uolunt hopulum uanum, seu hyllam, in ci-
duant in charybdis Philosophi non graduati, quod ipsum hono-
rificum minime in oibz est, et diffidentia ad contestandum
aut debilitatis, raro fallibile argumentum. Ois enim uel
infimus Magister ex concurrentibus in ordine certior est illo
qui concertate non ausus huius non fides huius uoluntas infirmitas

et in Excellentia. ipsi, vero Magistri in ordine promoti, licet
ad suos comparabiles, inferiorem ^{inferiorem} aut infimam. ad eos vero summa
qui nec certant ^{aut}, et summi, et ante omnes eos honorabiliorum
reddidit Magistrum, qui vel in summo in Ordine gradu publicum lauri
de sufficiente Philiae licentia licet non de Excellentia aut excellentia
inter omnes, quod huius primis in Ordine competit, sortitur lesimum
nec laude publica dignam.

Quam admirabile autem longinquum estimabilius Nobilitati
Philosophiae in tendenti sit in centum ^{de} perpetuum ad oblationem
constantem in citamentum, facile quisque concludet ex ipsis quae
de disputationibus publicis dicta sunt, illi animi hic campus lib. c.
datur supra communem hominem, sortem Scientiarum in repub
lica sumos primosque esse, Scientia Philosophiae et Alti emendi
tione huiusmodi concertationibus, universis arte, in tota Regno
patrio, vicinisque provinciis, ad quas Nomina eorum summo
gramate vulgata pervolare solet, Scientia ubertatem hanc
certam reddere et velut victoriam ex deceptorum reportatam acies
pugna. vulgandam gloriari porrigere. qui ad haec torpescit
et nobilem animum hunc languinem credit Adolevens optimus
constitutus, talentis iuxta ac fortunis? blague huius licentia ^{defici} defieri fert
desse? Aut conestare ^{in ip} humescat?

Sunt quidem Exeritationum, istae et graduum Philosophiae
ad strictio nonnullis nimis, quae ut ipsos Nobiles adstringant
Simulque discrimini exponant confusionis publicae, quae ex Ordine
Subeundi minus honorifico gradu, nisi primus et ordinis; et
si periculum omne fugiat nobilitas, qui gloria campus est, hic
suspiciamus non cadendum periculis, sed contra audentius eundem
aut se se quam optimam Philosophiae licentia in ^{neque est} stituere; idque per
culis obvia ~~neque est~~, dum longi deterioris confusionis ratio
obverset, ad campum ipsum pavere, cumque declinare, non minus
quam nobili militi ignominiosum et habere pugnam dolentem devitare
aut conflictum ex campo profugere. Sed neque Professorum deest
cura nobilium suorum, et de periculo ignominiae vitando blar
ter et in tempore providcat, ut illi exerceundo et commendo, ut

omni periculo praelibet, blanda doctrina in toto se gloriose locum
 dos se adire possit modo blanda non parant. ut ex le
 gente magis capi se alacrit.

Caput VII

De singularibus in Studio Philosophico
Nobilitum praerogativis, ad miniculis, et cu-
ra singulari, eorum honore promovendi, cum
disciplinarum, et Institutionis profectu, idq[ue]
ex methodo Societatis Iesu Scholastica.

Communis humanae Societatis, quam ipse edocet Lanior
Ethica est maxima: honor cui honor vestigal cui vestigal. quibus
autem in republica recte ordinata honorem praereligis debeant
alii: Nobiles, uti Sympis et profapia prae rogativa supra vultus
evecti, ita et laude et honore digni. Dem et moris et cordis et
Methodo Societatis Iesu, Nobilitatem praeceteris colere, et hu-
non ejusdem Studere, maxime dum nostra institutioni nostrae
commissa est.

Hist. Soc. Iesu
libro 5. et hunc

Sunt itaq[ue] quae sparsim supra obiter insinuate sunt
et sub Ethicis decursum singulantes obveniunt, praerogativae
volutae, quae ad honorem Nobilitatis faciunt, cum vivit in illa
quod hoc omni in confesso prima subiecta in publicis Sella pingu-
in favore quavis honorifico primum hostiantz auferunt, et singu-
lari cum distinctione tractantur.

2do Quod Societatis gubernandi mania Suprema Praefectu-
re Mariana, et insignia eidem potissimum Nobilitati sunt
reproata, ipsi solis maximeq[ue] Patris Nobilibus deferantur. uti
dictum de Societatibus. At quod praeter exemplarem probita-
tis exercitationem, etiam ad academicam honorem, qui juventutem
a Scientijs hunc reddit aestimabilem, singularis praerogativa
volum est, ut omni Studio praeceteris congruos tibi et Scientijs
splendores in publicis adaugeant, Nomenq[ue] hunc a longe i-
ne clarum, a Scientiarum Philosophicarum et Aeth. plenitudi-
ne reddant clarissimum. Hinc

16. 6. vel.

3 Singularem subcuram a Professoribus Nobiles recipere

Methodus Societatis Iesu commendat. quoniam magis subingressum
primum tempus, ad aggrediendum magnis animis cursum Philo-
sophicum adhortantur, quoniam privati, quoniam publicis cum honore alle-
cationibus, primumque cujusvis professoris in intentione sua super
perficit Nobilitatem singularis cum, ut ultimum tandem in
centratione, ^{et} excellenti Philosophiae doctrina instructi, et publicis
testimoniis Actuum Academicorum probati. Primum ordinis pro-
dum in Magistrorum publica creatione ^{Suffragio} ^{ac} ^{Judicio}
pientissimo totius Universitatis ^{et} ^{magis} conlegantur. Longe propter

4 Media, atque adminicula commoda prae atque opportuna ipsi
eodem manibus obstrudi ac porrigi solent, magis initio, ut sen-
sentorum Academicorum ac Scientiarum soliditate subsistentem
sub finem instructi rependant. horum mediorum unum singu-
lare est Nobilitas, quod praeter Scholares exercitationes, etiam con-
petitoraliquis de consuetudinibus Societatis Iesu Magister debet
qui primas difficultates et caliginem Logicae dissipare juvet,
in intellectu, et dilucidare frequentius in qua obscura occurrunt
Mins correptionis est quancumque Scholarem Nobilitati concentatio-
nem, ita prae masticare, nunnare, atque corrependo argumentatio-
nem edocere, ut Nobilis Adolevens, primas magis vellelationes
laticas, honorificas prestare valeat animosque in flammam. magis

4to Novo privilegio Nobilitas praelego, quod honori
tia ei semper reservatum sit, Primitias Logicae seu praelego
menalem disputationem, et afferere, et defendendo Thesis has
ram honorat ^{Nobilissimus} ^{audet} ^{den} ^{pro} ^{lego}
proponere, et contra oppugnantium argumenta praeugnare valeat
cum honore, et plausu mentis congruo. quod honori ^{ovatis} non alieni quoniam
nobilissimis Scholantibus, defertur, et singulari cultu Studio ga-
cet. ^{Reverendum in super}

5to Haec ipsa eadem Praelegomenalis Logicae prima disputa-
tio Nobilitas in cenam, et aequalitatem, cum illis Disputa-
tionibus venit ad felicitandum hunc Baccalaureatus in
ordini gradum, quoniam ceteri in Physica anno, totam Logicam
20 Thesis Logicis praeconstantem praeugnando, disputando
labent, ut ita majorem cum merito, de gradu 1° Intuitu esse possit

mi non sumtu si ita ipsi parceret et velit, et in Physica et logica iterato honoris campo
Theobas ^{liberal} dignitate non placet. Quis enim non videt maiorem difficultatem, ac quae ac meriti esse mox elapsis primis mensibus pro le
gomena prosequere, quam elapso anno integro et ultra ex
cubatum logicam totam disputare. Sed si tamen etiam
in Physica anno honoris gratia, et profectus studio: quod ple
rumq. fit: aut ad honorandum quem primum Le digniore in de Ro
bili Juventute quispiam disputare publice in animis habet induent
tanto amplius et Supererogationis, si successum habeat opta
tum, abundabit ad gradum ^{quam} Suffragio, merito q.

Absoluto Obtenoq per me nro hunc ^{Ordin} ~~in~~ ⁱⁿ ~~Banca~~ ^{Banca} ~~Laurea~~ ^{Laurea} + in ordine
 rentu. Disponit huiusmodi cura id eam Abbatem adolecentem honorifico Banca
 ad majus et arduum profecto faciemendum ex Univer +
 La quam Triennalis ex Methodo nostra profectus est, Philosophia
 et ejusdem Theses, ea etiam quae de experimentalis Physica
 naturae per nra supra notavimus complectendo publica F
 in Aula Magna ~~Carolina~~ ^{publica} ~~disputationem~~ ^{disputationem}, quae decens
 ac honoratissima est Institutionis Philosophiae Legum per seum
 dam Aulam conhumatio digna merito Suprema ac dignissi
 ma Philosophiae Magis Tratus laurea condecorari. ad haec debi
 licet cum honore praestanda illud huiusmodi Nobilitati concedi
 ut pater Anno toto Corruptore donec, absq. omni, aut remun
 rationis, aut ~~de~~ ^{debito} Stipendio, gratis pro deo et Nobilitate patris
 praeter Professoris industrias singulares quibus omnibus conjun
 tis viribus tandem cum Nobilitate adjuvanda, excolendaq. te
 levare in desesse donec tantum doctrinae, et in proponendo
 ac disputando de gentibus, multiplici faciemine comprobet. ad
 quod tantum, strenue ac feliciter peragendum, ^{disputa} ^{privato} ^{ipso} ^{disputa}
 huiusmodi Univerſa, cum honore publico persolvenda ^{gradus} ^{hanc} ^{verum}
 Supremus inter Magistros Suprema laurea conferen
 da, non modò in ejusmodi Nobilitate ^{Philosophiae} ^{auditorum} ^{tuto} ^{legere}
 ritò insuper confidit, omni ^{primus} ^{ac} ^{Supremus}.
 in ordine

Etiam quidem de Philologia cum profectu in linguam et
novato terminanda.

Quod si quipiam de nobilitate Simaei ac Philonophus
Matheos disciplinam alius ab his, qui anno illo publice pro le
gatione condiscere querebat, non sit nobili difficultas, ut privati ei
Professor Matheos huius, eadem tradat, illud enim huius Nobilita
ti nisi aliud obstaculum inter veniat, etiam gratis ab eo regere
impendij pecuniaris, tanquam obsequij singularis prerogative
faveat, alij vero ad universam Matheos lectionem remittunt.
ac superest quod in huius Nobilitati Scholasticae Lex de
Patris huius Lex, in litteraria Scientiarum orchestra, aut hi
bi aut adionem non posse videat.

LIBER IX

Crisis quorundam presentis Saeculi
Super Philosophico Studio Societatis Jesu, ejus
demq; Methodo in Regno Boemiae per cursum Philo
sophiae Trionnalem usitata; cum responsis ad eam
et Societatis defensione.

Caput I.

Crisis 1^a in universam Philosophiam, nostrum
hodie Saeculo, apud quorundam recrudescens et in
valescens; nempe: Cui usui Philosophia?

Necis rursus, quicquam mihi negotium Critico, non
cum Diogene Graeco, totis aliis humano orbi. Id Platonis Divino
in parte. Sed hic licet in laetum in abus seu vitiis, seu civilia
habere reliquerit quod non mundanis profuerit fuisse, Philosophia
etiam non modo peritus peperit. Sed in Super professus est.
Dum nec criticus huius antagonista meus. Philosophus esse, ejus q
doctrinae quare esse potest, qui eam omnino in utilem contempsit
illius obicitur? Cui usui Philia. hoc enim quæstio, in Philo sophia
hæc Sapientiam non cadit, et Sapientior Orbis Academiæ
propi contingat, in iusticiam quæstionem advehat. Iam enim
est Summusq; terrarum Reges principesq; ignorasse quid utile esset
dum impendit grandi dignis lais, regnumq; juvenatibi prospici
ciebant. huiusq; prospiciant Philo sophiam. quæ disciplinas multi
endo, atq; conservando. Ius est ille amob Criticus, qui eos cor
rigat ad unumq; sua subiciat Thomam? quis est qui ibidem
florantissimam Regnum a Sapientiam digne, et quærat cui
usui Philosophia? Alias proinde cogitandas sepe mihi in
Sana et Græcis talis nempe quales huius Saeculo, non pauci inesse

plurimum q. obsequunt, obiter tincti, multum tamen di-
cares. ~~de Supra de universitatibus Bragensis studii projectis~~
~~ille fuit, tutor ultra caput.~~

Eiusmodi proinde nec alius mihi hodie hoc capite illud
oggent, et nequit: cui utui Philoso, licia. videt autem
eius huius sensus esse, non esse simpliciter in utilem Philoso-
phiam sed Theologiae Scholasticae, seu aliam huiusmodi
consecutionem, sed non esse utui Status politico aut nobili
quid enim ad rem publicam faciat, posse Universale à
parte rei, formaliter huius, entitates modales et inveni-
ra quae ejusmodi, quibus potior Philosophia Aristote-
lica redundat. quae unquam utilitas publicis, aut Regni
patris, at confido claustrum oculorum in hac Cui obver-
sans dissipandum si recte, et recte habet, ipsa in infici-
atur.

Nam cum nec ipse neget Criticus Philosophiam
idem ad alias sublimiores Scientias multum facere intel-
lectum emendando disponendo exercitandoq. nunquid etiam
intellectum eundem à cultura recipere probat, ut non
fictus penetrations, argutus facili, ad quod cumq. ob-
staculum sua intellectuali sphaera complacit. ut quae in
tellectus per Philosophiam ita ex cultus et ad omnia huiusmodi
pauca, ut sublimiores etiam huius, quales Theologiae et
propterea, ea quae discurrendo, facile verum à falso
discernendo concludat. quod rursus ipsam Philia ejusque finis
importat, cum juventuti inter primas huiusmodi disciplinas
tradat. Si haec ita habebant. revertor ad Criticum
meum. ex eo quod. à civitate illi et Urbi, ^{cursus agri} quod
plurimum quendam gerunt facilem ad culturam, fertilem
ad fructum, capax huiusmodi optimis, Hortos cultor
pomaria, munda, domos solidas, mania tuta am-
aruta, cunias ornatas et huiusmodi spectationibus, et fave-

possideant ceteris civibus. Nunquid Criticus meus, Urbis ejus modi
 felici similiter oggerere audebit. cui utriusque agricultura
 harum glebarum, cui utriusque pomaria tanta laboris profusione, et
 curis accurata, cui utriusque lenitas domum vallis et armen
 rum aires? neque enim fauces timenda aut hostis tam fa
 cilis quam vicinus. Infandum certe lippis et bouconibus
 provisis trivis nideret Critici Iudicium cecum utilitatem
 non videntis palparis quod. Si ergo plurimum utriusque felici
 Urbis ejus modi ex ipso quod dicta sunt utilitatis aequa
 sentit, expenturque. Quod non amplius etiam videret
 eandem parum ^{et} hortari se posse accessionem, ex cultu
 ra intellectus ad omnem scientiam dispositi, ex quam
 ex glebarum cultura, ex fecunditate ejusdem intellectus exer
 citatione philosophica facit ex politici ad omnem penetran
 dam discernendam politicam gubernationem fructus
 uberimus, in eodem arma semper prompta paratam ad de
 fendendum aut invigilandum calamus, ad tuendam
 urbem urbium cives meliore eventu et mitiore impendio
 quam armis venis et paratis, in possessionis huius lenitate
 conservandos. Quod dicit hanc Intellectus ex cultu ex erci
 tatione constitutionem, quam Philosophia in debitante
 quam optime praestat, et semper et in omni solerti capa
 cibus Academicis, licet nulli usquam lenitate vita nar
 cisca de objectis Philosophiae proprio ^{discurrendi} aut necessitate
 aut occasione, miscebit se tamen intellectui ex erita
 to assistendo in lenimis. Concilijs, lenientijs, Iudicijs
 ponderationibus bonum viris non modo sed Regni tan
 gentibus, ut ne quidem philosophari appareat. Tanta
 vis est Intellectus ex eritatione ex cultu ex politici, ut summa
 pars dispiciat, quod alius ne pertinget. ^{et} Superest ^{non nisi}

mirra quæq; obstacula ardua, fortiter atq; ac feliciter, quæ
ignarus vel intuenti perhorreant.

Idem ergo est, quod optimo viri, ac publicæ utilitati
feri Philosophia. Dum intellectum patris Inventutis
quod pulcherrimum aut Nobilitatis Adolescentis in spem
publicam per quam excolat, excolat, excolat in
stuat, excolat excolando eum excolando, ut in pugna
sua suorumq; tuum scias, impugnant, venem a falsis
discernat, consequentes intinet, obijciendo, pro veniat
aut dissolvat, nec te concludat Naturæ.

Sed dices quid amabo ad culmen infest, tantus labor
morq; de ente rationis, de Chymis, lana caprina, in di
duo vagis, ^{spatiis} in agnitionis, privationibus, negationibus,
quam hæc levia, quam ludicra. Tantum utilitati non con
ferunt, quantum vanis laboris infamant. Respondet
doctus Philosophia ex obposito suo ^{sublimi} pretium magnu
bet, dūm enim ^{cham} tam levia et ludicra et ridica
la, prout ea a le Cylico concipiunt. Dico tamen excol
tationis hæc objecta et materies sunt, ex ipsa autem ex
citationis ratione in ea non attendit. Simpliciter sublimi
objecti. Sed ex agitatione in intellectus, inultis, ad culturam
ejus. Sicut ex militatio militaris non attendit, an bon
barda plumbo onerata excolat, an bla pulvere, aut
silepi loco Thyrum generat Tyro, sed ex exercitū an ven
arum, dūm ad exercitū, et exercendo agili, volubili
reddat. idem refer ad excolationem Philosophiæ q' pri
sunt Inventutis, Instruenda, et vialis hanc dispositio ad
omnes intellectuales virtutes, et profecto quæ in eff
bis Cui usus Philosophia.

Multum arbitror exphodere hæc Locutus es
dico Rhodius ille Eges, de quo meminit Pithagoras.

Alth. Kiv. cheng' in
Mundo Lib. 100.

Rhodus, dum Rhodus insula ab immani dracone infecta
tur, priusq. funera hominum diversa personarum, Saem, aut con
tagium universi timeant Urbi terriq. nec erat, qui ad horri
ficam Belluam tandem aliquando ^{turbandam} ~~prohibendam~~ pro
pria salute negatim aggredere, et bestiam tam mole
quam ferocia horribilem. ^{proferant} Tunc Nobilissimae Eques, et
intus molus ^{injuncta} Patria afflicto statu, dum bellua aggre
sionem in eo difficilem advertebat, quod aspectum ipse nec
equus cui in pueris, nec famulus nec canis ferre neq. vi
ret, sed ad primam Colubini imanis aspectum, salutem hanc
in fuga quaerunt. Consilium inijt. et Monstrum illi Draconem
ni quantum Similitudinem Simulacrum ex tela conioy conficiat
colorum conformibus coloribus fecit, homineq. Solido ab in la
animatos Simulacrum motus addidit. Sed ipsum ac Equi
ingentemq. Molosus, ac famulos Equites suis cum jumen
tis, prostratis ex carcere quapiam ficto huius Simulacro, ne
rari nec obiter gerebat. ijsq. partibus Bellua impetu
dis admovebat, quae seu forte a equumq. seu a pueris
duntaxat remotiores accessum aduentum, et hastilium
admihebant lethalem. Durabat haec exortationis
rao, non exiguo temporis ^{et diu} spatio, haud dubie, donec frequen
do nec eljumenta, et canes aspectum Bellua non modo
ferre, sed et aggredi lenim, semperq. viciniis, ac pleno
tandem ausu Simulatam, fictitiamq. bestiam discerptu
rent. nec conceptam optimi, diuturnamq. exortationem
sefellit quibus, diutius ad leniam pugnam die itum
est adversus Belluam ipsam, jumentis non ultra timi
dis, nec canibus et Molosps, ad ferociam Bestia praegnan
dis remnantibus, ut fatigata primum et vinibus, et fu
rore caderet, armisq. vitam fardam ex turbam ferro co
geret. Applausit Victoriae huius Rhodus, Nobilissi
mi Equitis et Sapientiam, et Generositatem publico festin

et monumento pervenit gloria immortalis. Ita tamen post victo-
riam, quae diuturna exercitationis fructus, effectusque fuit, tum
primam conferunt plausus et encomia, at quod ad rem
nostram cum Critico est. nunquid videtis Epitaphium illustre, huiusmodi
hoc laudis et exercitationis laboribus inter se cum monumento ficti-
tio identidem opperere voluisset potuisset? Cui usui haec
Exercitatio? nunquid ludium, cum laudabile bestia, non ipsa
bestia, nunquid inanis? quid enim conservatum simul
cum ad rei publicae patriaeque salutem? at facile responderi ei
potest a sapiente, et eundem quod vis ac emolumentum sit boni
corporis, et exercitationi. Si in super ludos Olympicos Graecorum
perpetuos habet, bella ficta digladiatores hostes simulabunt,
et per haec tandem patriam defendenda hostes propulsando
milites optimos veratissimi nosque obtinemus.

Idem elogium iure debet Philosophicis, non
luculentum aut pedum totiusque corporis, sed longe nobilioris pro-
prietatis seu ipsius Intellectus exercitationibus, ut in
laudem sit quod cui usui Philosophia, quae si haec pro-
pria honestate caret et obsequio ut dictum est, sola exercita-
tione intellectus, omnibus praeferat suique exhibet utilitatem.
In annis eam laetis et core in intellectum luctando cum Argu-
mentis chartaceis disputare clamare de entitatibus et
alijs ludicis ac levibus laqueis capina, in bonum intellectum
suo non caret perfectionis emolumento, dum in perniciem forent
argumentationes, solutiones obijctor et definitiones divi-
siones, ita combatit, ut monstruosas etiam, quae aliorum deli-
rescunt superet difficultates, non minus quam Epitaphium
ille Rhodius longa exercitatione ad laudabile bellum
excultus, in pugnam Liviam descendit, Belluam ipsam
prostravit, et salutem patriam desideratam cum vic-
toria in insulam reverxit. quamquam et is audiri potest
sed non a sapientibus crispum parem: Cui usui haec laus
fictitia. Labor inanis.

Caput II

In partem Philosophia nempe Logicam, cui
usui Logica? entium rationis facienda Mater, tota
vita tempore in lucem unumq; nunquam ventura
rum signentorum.

Mitiorum quidem sortitur opinionem dicacium. Cy-
licorum Philosophia pars quae Physica dicitur, cum non exigua
cum naturali, curiosa ac Experimentalis conjunctionem praefere
videat. At vero Logicam tam in animum verum, et hanc praeter
quae entia rationis vocantur, inutilem scaturiginem, ut Nobilis animi
intelluctus ea fatigetur, mentemq; adimpleat majoribus cogitationi-
bus servandam, cum anni integri dispendio, hoc quidem tanto in tole-
rabilius est, quanto inanis, et leu discursu, sapientis propriam
faciem in publicam nunquam lucem igneque proditura con-
stat. quis enim ex institutione huius Otii, quae, extra academiam
Scholas vel hinc audeat de entibus loqui, chyma isq; mentalibus
ab eo penitus et nota laesa mentis iudicij infirmi? cui quod tandem
usui Logica in methodo vivitatis desu, tam solerter ac indispensa-
bilibus usitata, et laudata? cui usui?

Sed nemo non videt, si nuda in Philosophia eruditus, et
hanc seu vulgari a iudicio paucum literato, seu ab igitur Arist-
telicam disciplinam animo, quales nonnunquam sunt, qui
Aristotelis Philo sophiam i his protulit Academia, sola curiosa
rum experientia. Juven talem ad curiosa quaeq; minimi in cari-
otem ad propensam pascentes, quae homine vernaculo in super com-
dit, quam Logica enarrari consuevit. Quamquam proinde
ex supra de Philia proximo capite dictis, crispin hanc obiter in Philo-
phia veritatis satis re felleu possit, quia tamen et Nobilis Juventus
non minus quam alia maximam, quia primam, difficultatem et
obscuram caliginem minimamq; amaram sese experiri ostendit, et
cellere in Philosophico studio occipere tanto gratius saltem non
molestia excutienda, et Logica deponendi. Etenim videt, dum possim
ab dicacibus paucum eruditis audit: Cui usui Logica, in q; desu

tionem Logica, cum damno et magno deore parabili facile penditur, quo facto non parvum, omne studium Scientiarum perstruatur, visum est expedire, ab hoc lethifero maxime periculo hoc singulari capite, et longis refutatione, quantum capui eorum consensu tunc est quanto longissime remove, et in proposito Logica studio firmare.

Scire primum cupit Criticus Hostes. cui usui sit Logica. Respondes Sumo ac principis usui quocumque in statu Tholens Nobilibus constitui cum honore velit. Dico namq. et digni Logica perficit et excolit in intellectum ad omnem materiam penetrandam cognoscendam intime, et de ea conclusionem debitam faciendam Logica unica et sola, repleto usica et sola viam sternit regionem ad omnes sublimiores Scientias, neque enim ulla alia modus licet di, quibus alia utatur sublimiorum disciplinarum, tractat porrigit atq. adeo, qui logicam desunt omnes desunt, reddidit se in habitum ad omnes, quantumcumq. Naturae donis optimis cumulatus ad eam nunquam perfectionem conferret, ad quam logicae beneficio pertigisset, ut Scientiarum Summa et Summa se hinc sciat. Logica unica et sola Nobilissima potentia in intellectu, qua nuda perfectior digniorq. in homine est operationes dirigat, regulat ad recte apprehendendum judicandum et discernendum de omnibus quae in orbe et quocumque statu sunt, seu Militari seu politico. non tantum in Scientifico, Sed et morali ut discipuli in primis eligi ^{hinc} concludi quod maximam ad, tuti et sapienter possit. Logica una solaq. fundam^{en} tum et basis necessaria ut ad omnem veram et solidam eruditionem scientiam et sapientiam in quibuscumq. Theologiae Iuridici medicis sublimibus difficultatibus, in moribus iudicia Iustitia fortitudine et temperantia quae a prudentia omnes prudentia autem ipsa a recta cognitione, et medio rectae rationis per logicam multum adjuvatur, ad verum iudicium, et consequenter ad ipsam electionem est deniq. Logica unica ac sola Sublimior quaedam anima omnium sublimium facultatum miscetq. per omnem hanc utrum non minus quam vivens anima in omnem virtutis potentiam, ut hinc ipsa ad miniculum nihil solidum nihil quicquam

cognoveret inani difficultatis discrimen in hoc discere & libro di-
gladiari aut egerem agitare, quam discere per ipsam exercitationem
quae plurimum tollit difficultatem.

Ad denique dices; non est audire ut quis seu discurrendi gra-
tia seu eruditionis, entia rationis in disceptationem medium afferre aufert
quia plenam non moveat ad ipsam ca. bis. quae cui proinde usus
est, quod ita huius subtrahit? Respondes etiam logica, entia
in discursus oblectamentum perspicere veniunt, sed inter sapienter
ac eruditos, imo quis erudit Nobilis Breuior complures in Milita-
ri dignitate et charactere non infimo de multum illustri collocat,
Aristoteles Theses logicae publici propositas, publici pariter argu-
mento per quodam docto oppugnasse, inaplicabili cum placuit
et admirabili honore accessione, et Militaris Patriae estimatione
de his missis. Respondes permittendo Critico, Logicam nun-
quam in lucem huc cum honore prodire posse, nec audiri suis
cum entibus rationis. at nunc quid est exercitatio intellectus circa haec
entia essentiae esse nobilissima, utilissima? didiciisti artem
illam nobilem, quam digladiatorem vocamus mi Critice?
Respondes didici. at quibus gladiis quibus ensibus in pala-
stra hac disciplinam exercebas discipulus? Respondes. non esse
mons in palaestra digladiatoria gladiis, pugionibus aut ensi-
bus dimicare de his tantum ficticijs, quos vulgo rapier,
aut floret vocant. Vidicigo tunc eadem nunc quid hi pugillares
gladii cuspidis loco nudum rotundum obtundunt in hostem.
Respondes ita est. at ego quare: cui usui haec ridiculi cum gla-
dijs digladiandi ratio? nunc? tota vita tua nulli abstrahi huius-
modi nodulo armatus, absque ludo nullo spectantium risu pleni-
larca mis? cui proinde orote usui huius lepidum armorum genus
haec disciplina, quae nodulos pro cuspide, et gladios nudatos, ~~ne~~
riant in exercitationem ad vocat adhibet, ut pugnet aut feriant
hostem, aut ejus cuspidem etiam aut? nide monstruosam pugilum. Adde pugilum
Oratoriam? at mihi tu reponis: non recte concipis debet digla-
diatorem artem: illa quidem nodulos gladios, ipsosque nodulos
in exercitationem nobilis huius artis adhibet, agilitatem et ubi
ritatem his modis in brachia compulsi infundit, at ubi vere ferit

per grandem cum ^{suavit} hunc, in vapore, abjectis omni illo nodato gladio
 q^{uo} nodum, verum arripit, utiq^{ue} e lege artis exercet. abjectis namq^{ue}
 illis nodula t^{er} armis, non abijciuntur, sed manet agilitas, deq^{ue} sentit^{ur}
 requisita. Corporis exercitatione nata, q^{ue} magno nobilitati adulescenti
 emolumento et et ornamento. prestantissimè profecto in rem
 meam adversum tem^{por}alem loq^{ue}nti, leg^{is} ipsum cedit. Sed p^{er}
 inde tibi entia rationis logicae enanes illi nodi, gladij in vicem
 debita cuspidis affici, qui nunquam in lenium hostem actus
 comparent abijciunt. at abijci entia rationis cum tem^{por}em
 et affume Materiam quæ neq^{ue} humilissimam com^{mu}nem loco, non
 abijcias attamen habitum facilitatem agilitatem et elegantiam
 tem^{por}em in intellectu pertrahendi, non jam entia rationis sed q^{ue} con
 silia sententia, electiones, et conclusiones, in quæ
 cumq^{ue} illa mac^{ie} humilitate, non minus quam in vicem ficti
 nodati gladij. in abjecta venam aciem, arripienti hostem quemcumq^{ue}
 superare libebit et licebit. Den dictum est de Nobilissimo agilitate
 Rhodio superiore mox capite q^{ue} haud difficile et opportune eadem
 roborabunt q^{ue} p^{er} Logicæ definitionem pronuntiavi.

Patet p^{er}inde Methodum Loci Jesu, in instituenda recte
 Juventute Nobili per Secundam institutionis etatem, quam Philo
 tribuimus, nil in utile aut non hunc necessarium, et proficuum
 agere, dum logica prælegenda in sistit suis Auditionib^{us}, etiam
 et lege, recte apprehendi, discere, iudicandi, disputandi, definiendo
 dividendo et argumentando exercitationem prosequi, intellectum
 minime illuminando, excitando, et facilitando proficit redditq^{ue}
 lucem laudius, non inane, nec à vero remotum, sed in negabile
 et illud in Scholis academicis ^{tratum} ~~tratum~~ ^{tratum} Da mihi Philosophum
 et faciam ex illo omnia.

Huius p^{er}inde fundamentali, ac nobilissima institutio
 tionis parti, q^{ue} Logica est, primaq^{ue} q^{ue} difficultatem morde
 quidem, sed veritatem hienariarum enucleare docet. tam specula
 tiva quam practica, insistendum ap^{er}te Maxima, et im^{per} cavendam
 omnimode, ne animi Nobilissimi juvenatib^{us} futili, et semi^{per} noxio
 atq^{ue} à veritate alieno dicto. ^{quod} ~~quod~~ ^{quod} prodest, et cui usui logica in
 deperitionem in ducantur damno nunquam latè reparabili.

* vide legem hunc ad. ens. cum.

Cicero pro Arch.
L. 9. 100.
Poeta.

Ego multos homines ex cunctis animis et virtute fuisse, et
hinc doctrinam, naturam ipsius habitu prope divinis scriptis et
moderatos et graves existisse fateor: etiam illud adjuvans
scriptis ad laudem, atque virtutem naturam sine doctrina, quam
sine natura valuisse doctrinam, atque idem ego concludo,
cum ad naturam eximiam, atque illam sicut et Nobilem facit
sententia quaedam confirmatio doctrinae, tam illud refert
quid praclarum ac singulare videri existere. et hoc esse
hunc nomen, quem Patres nostri viderunt divinum homi-
nem Africanum. opponit Critice Sapientiae h. d. i. placet
Ciceroni Tullio. cuius Logica scientiarum sua.

Legitur ut supra. Dicit. Studiosa librorum lectio et c.

Si biennium utilius triennio Philo sophico, in suo studio
con hio q̄ tota Europa debito agnovisset, non esset ratio cur
huos ad triennium ad stringi decreverit, et compendiorum et em-
lumentū non min⁹ pro suis laqueis oblata, quam pro alijs

Habeat proinde critici, si ita aut proficuum, aut
dignum censent Summi Patris, et Philosophia eorum ad bien-
nium reducatur, quamquam contra suspensionem Iudicium q̄d be-
tis. entz facilius quam Utilius modum adinvenire, et Phi-
losophia biennio, et Naturali experimentalisq̄ anno uno p̄
soluatz. Sicut idem fieri liberum erat, ^{ante haec} ~~quod~~ ^{ante haec} ~~quod~~ non in notabil-
rebus, aut absumpere Philo sophiam post causas aut post logi-
cam, et ad alias licentias se convertere. quae autem Juventu-
tis ad magna quaeq̄ se disponendi fructu, alijs dispiciendum
et dijudicandum relinquo. utram non ingemiscendum sed cum tempore

Sunt autem non contemnenda pro triennio conservando
motiva. quae hactenus in hunc ^{placuit} ~~hunc~~ referre tanquam
ad locum, Acensim ^{libri} pro piano, in numerum digesta placuit.

1° Triennium Philosophicum est à prima vo, et à prima
fundatione Caroli IV institutum. ita produnt acta vetustiora
Universitatis Pragense. item Ferdinandus à prima vo paucis
servatum in praesentem diem per Societatem Ieri in Boemiam
ex Italia Romanay Urbe virorum delectione. non minus quam
Carolina ex doctum de Urbana alijsq̄ celeberrimis adiens dele-
ctu. estq̄ honori ipsius Universitatis et Regno Integritatem
triennali Philosophia conservare.

2um Motivum ^{est} ~~est~~ Exemplum veterum ac hodiernum
Majorum Universitatum, quarum integritatem aut praeroga-
tivam auctoritatis Majoris et fama in Regnum Boemia redun-
dant, triennium p̄tinere videt. defactoy auctoritatis triennali
Philosophi Pragense pro alijs cursu absolventibus

3° est Iudicium et Exemplum Majorum nostrorum in
regno florantissimo Boemia. quae Ministerijs regijs letarijs

quæ quidem à Criticis non obsecrantur nec adducuntur
intra triennium comprehensa. Attamen postea sunt ^{magis} et momenti magi-
mam ^{genera}, ut hanc Philosophia hanc oratio, hanc et complectatur atque
Secum in vehiculis, ^{debitum ducendum} tribuat triennium.
Claustrum namque copia mercurii nobilitatem ornatam ad
conciatam pergen dum nemo vergit. Sat cito h. Sat bene.
namque pedit leuitalati festinam ornatam. Sed lente festi-
nare. ut nil amittas leu riprobas, et diues ad portum,
terminum praefixum, apellas. Leu vehiculum quod cele-
ritatem amat, plerumque vacuum est, et inane. praefixis
triennium cum leu no fructu, quam leu poci, compendi-
um cum periculo iactura. et meritis multum ~~et~~ metienda.
onerosi diues lentius propius quia plena inania li-
cet praevolent, parum offerunt. tam ad publicum quam
privatum.

Denique 8. ad Soliditatem, et majorem Scientiarum
harum tam Publicarum quam copiosarum in intellectum
radicationem, et ut alij vocant, β maras necessarias, interponi
tas putrefactionem precipue in Philologia, et digniffi-
ma Mathesi, ne Studium illud tam illustre quam proficuum
Lectioⁿi Superficiali limittatur, quam disciplina videatur et
similiter mos disparerit, clauso velut libro legenti, dandum
videtur aliquid morae, aliquid respirij non soli Philologia sed et
Mathematicis, live Geometriae, live polemico live Algebrae.
quae omnia in considerationem aequam vocata, exhibent
non temere, nec inconsulte. Rationem Auditorum locis pro
suis recte Naturae Tricennium Philosophicum cum ^{con}comi-
tantibus Scientijs ac disciplinis Mathematicis, Ethica et histo-
rica, quaequae et illud ~~latet in illa~~ ~~liber finem~~
~~facit, aliter, immo ante terminatum bene~~ ^{voluntate integri} ~~fi~~
~~bus prope lib.~~ ~~et disputationibus~~ ~~et~~ ~~qui~~
eaeque ratione multiplicem campum Scientiarum ~~et~~ avidae Novitatis

plurim os Philosophia Defectu Nobiles Adolescentes neglectos
videre neglecti cultus ex cultos ad munia rei publicae

Mihi denique certum est Aristotelis effatum raro in melius
quodquam mutari quod longa consuetudine a Viris Sapientibus ^{et eruditissimis} ~~seorsum~~
haberi servabatur; unde felicem mutationi quodammodo ~~prodebit~~ ^{prodebit} ~~suavissimum~~ ^{suavissimum} ~~prode~~
bit nemo, imo aemo non dimittit, infelicem

Caput IV.

Crisis 4ta in Philosophiam naturalem
 seu Physicam Societatis Jesu, quae parum
 aut nihil de experimentalis complectitur,
 et in ea Juventutis Nobilis in Praemia ne-
 gligi videtur.

Non est de ratione Rudiorum Societatis Jesu
 arcanas naturae experientias in sua Philosophia de cursum
 praeterire ut parenti Crisi objicitur et laudabili honestorum Stu-
 dio Juventutem à se instituendam fraudare. Criticus prae-
 parum profecto Philosophiam huius perfectam notam
 sibi comprobat, cum eam carere disciplinis experimentalis Phy-
 sicæ criminatur, folgi jura ac temere. Quod singula in Titulo
 hoc non confingunt, illa quae passim doceri desiderantur ex-
 perientiae, nec inuolunt, nec incuncta, quae in natura mirabili-
 bus deprehenduntur, neque in unam separatim collatae discipli-
 nam specialem Philosophiae experimentalis conficiunt parum res-
 et forsitan nec convenit, cum aliunde una quavis ad hanc
 Philosophiam Universae materiam redeat et tractat, ut huius
 resolutionem pro principijs Philosophicis adjecta, quam ab
 ipsa separata. Nihil tamen in eis desiderari potest ab
 absoluto in legi Philosopho, quo minus experientias has et
 plures intimè cognoscant, et plurimarum causas has assignent
 etiam methodo scientifica, quod sine Philosophia ^{nusquam}
 aliunde, ex sola narratione consequuntur.

Respondet itaque Notione falsum esse confessum prae-
 teris assertum, nec eam procedere posse nisi ab ignorante vel
 Philosophicam in methodo Societatis parum et versato et
 gnaro. Sed clare id docet confingunt eorum arcanorum
 et experientiarum lib. 8. C. 3 ex propesto ex tracta, ut oculis ob-
 jiciat luculentius. quid oro reliquam desideret Criticus autem

experietur. nisi forte unicuique vis amans aut experientie locum
proprium assignare et referre, ad opera practica non duxi hanc
pariter in ventalem impingenti crystallum calami ob
liquum impendere, cum et vulgatis Thesis, et Disputationi
palam in tabulis publicis ad notitiam omnium penduli adori
paterat, dicti huius falsitatem. Affignatamen in compendio
me crambem reu quam locas philosophicos communiores, qui by
ea tradunt, et quo plurima tanquam ad haec fundamenta re
vocant, talia sunt in Physica. tractatus totus de causis uni
cis et epyricis, de causis Universalibus, quales sunt planeta
de virtutis propagatione in sublimaria, de actionibus in distans
de generatione corruptione corporum Liburnianum, de ele
mentis communis proprietatibus, de meteoris et throno mens. de
vacuo, de qualitatibus et dispositionibus eorum contrariis. quod
itaque est, quod subtrahendo ea, requiritur criticus illa ipsa qua
nihil tenet. Si in hoc percatum est in Methode Societatis, quod
separati a Philosophia, aut specialiter ^{disciplina} in sua diuina Physi
cam experientialem non vulget. Si in hoc Iuuentutem Nobilem
patriam negligat: quid facilius quam partem Theorem de ex
perimentali Philosophia sub titulo hoc speciosum posthac in
publicum appendere, antequam eruditior erit Nobilis Iuuentus
Poema, quod apparetur latine publico, quod edocuerat in prima
to. Iuuentus et exercitum in hac experientiali Physica, Iuuen
tutem excolit, non negligit. hoc autem fieri et abundanter et li
beraliter per Philosophiam ostendit methodus Societatis Cap. 140. 3
de supra citato, qua igitur fronte impingit negligi Iuuentu
tem. cum in propatulo sit eam et doceri et exercitum
multiplici ac disputatione palam promoueri. non quidem
Carolina ibula magna annis hinculis, complura audivit, audit
experientiali Physicae resolui publice proplemata, pri
ua tabulis publicis appenta et proposita. quod ideo itaqz hac
omnia crisi praesens ignorare voluit patuitur, et negligi
tum boni publici argueret. misera crisi! quod in falso affecto

ac diverim distat et docet. militat pro hoc sequenti ratio
apparet, et non minus ponderis causa:

1° Exemplum celeberrimum per Orbem, et Antiquissima Universi-
tatem Methodus per Societatem ex florata catholici in regionibus

2 Praesentis continuata Societas à primario jure laqueam laqueam
regulam passim et ^{providetur} fructuose, ut Provincia Societatis Romae re-
gebant constantes

3 Separatio illa est quaedam dismembratio à comuni sci-
entia physica, multum in comodi offerens, Amolestia audis
inibus, quorum aliqui simul communem alij solum experimentali
adient disciplinam multa vel in Physica de experimentali, et
vicissim multa in experimentali, de Physica comuni, comiscere
aut requere necesse foret, quod mihi me gratum nec utile est
utque totum evitatur concomitante ad Physicam experimentis addendo
liberalius

4 Communis utique est his quam proximè ad juncti refuta-
tionem principij, quae Physicae communes sunt, ita enim fit ut
ipsa experimentalis Physica sub experimentatione, et disputationem
cadat, elucidando Speculationes Physicas, experimentis: Experimentis
autem causas affigendo ex Physicae principijs. Sibi magis dixeritis

5ta Conjunctio Experimentorum cum disciplina Physicae communi et Speculatione
multum confert ad utilitatem querendam, et studium ac salutem
Speculationum praecipuam, quod magnum beneficium est deinde
hujus ad animos conservandos, praecipue dum eodem Philiae humanis
absolvit, quae alias specialiter ad idem designato protrahenda forent
si debite condiscenda forent. cum tamen triennij decimatio
quae rebatur tam apertum Crisi 1^a libri hujus C. 1.

L. 9. C. 1.

6ta Eius tandem hujus dismembrationis finis: quod amole-
mentum aut ad minimum. Juventuti Nobili Patrie, et experimen-
tali illa Physica libelli ab ^{relicta} ^{speculativa} Scientia Physica? haec illa profecto
imbuere potest intellectum non minus, quam lectio libelli ejusmodi
privata, et sola non perficit, et excolit intellectum experimentando in-
rectis et congruis argumentis hionibus, et principijs Scientiae proprijs
quod habet facit Philosophia triennij

Nihil proinde tua Crisi erit Criticis proferens. cum
 illud de quo critica ex postulat cum Methodo & Societate, et in
 ducere contendit, totam illud quod substantiam praeferam
 prohaberi palam notum sit. quod modum vero et separatio-
 nem hanc, nescit quid putet, cum ex praemissis motibus dubitari
 merito possit an illud ex pueris sit, an noxium Inventum sit, Latine
 et Catholice. ~~Et omnino Vernacula lingua, ex pueris mentalis, sepa-
 ra-
 ta facilius quam latinitate conueniat, quod nostri patris nostri non
 est, nec diuina Universitati deus celebri Pragensi. utrumque
 lorum ad discipulos conueniens possit, talis lorum vernacula cultura~~

Caput V.

Crisis 5ta in Historico Ethicam et Mathematicam Societatis Jesu pralectionem in Regno Boemia quae curta ad modum et insufficientis ad congruam Inventutis Nobilis eruditionem conleget.

Sunt non diffitior per quam ampla Ethica, historica, atq; Mathematica, disciplina, quae si pro vastitate sua, condigni docerentur viz biennium uni soli sufficeret Mathematici. unde facile Crisis, occasionem nata ut obloquendi ac perculandi curtas ad modum ^{superfluas} ac insufficientes ad congruam Inventutis Nobilis eruditionem. Sicut autem una crisis in triplicem disciplinam simul dentem hunc Theoricum imbecens eas convellere atq; confusionis ad invicem facta dolore, aut saltem inconveniente Adminiculo, ibi e contrario, ad elucidandum melius responsum unamquamque disciplinam ex tribus in Crisis adductis secundum naturam suam exigentiam tractando, in quaestiones vocare libet, atq; ad eam quod in veritate respondere. Sit itaq;

Quaestio I^a de Ethica. an pralectiones Ethicae in Academia Societatis Jesu secundum ejusdem studiorum rationem hucusq; tradi solita sufficiant ad congruam Nobili Boemae Inventutis eruditionem? qualem hujusmodi cultura requirere videtur.

Respondetur, et dico communi etiam duntaxat, non ex tra ordinem speciali Libertate constanter ab Auditore impensa, sufficientem eruditionem et nobilitate dignam Inventus Academica acquirere potest ethicam eruditionem, quam Aristoteles in 10to libris Ethicorum ac Magnam Moralem comprehendit. Tribuendo huiusmodi lectionum diebus, tres horas quod admodum aut dimidiatam rationem

Phil. St. reg. Ethic.

Audivum praescriptam. Dignam autem notantur cum anni saltem
 solertia constantes impensa. Si autem quidpiam frigidum solum
 ac per modum distractionis ^{audire} excipere velit, nec constanter de per se
 interpolatum excipere velit, si quidem gemini dabunt anni de
 quam emendationem, ut nemo inficiabitur. probat autem respon-
 si mei veritatem experientia multorum, qui a profectus disciplin-
 huius cum emendati notabantur, per positiones ex Arte de summa Sa-
 crum Satisfactione palam propriam nati sunt. recte perinde ad potentiam
 ab actu argumentando. ^{consequitur} potentiam autem acquisitionem ad sufficientem
 emendationem moralem, quae poterant possuntque acquirere modo solertia
 non parant. Solertia autem hominem non decet solertia de se
 non alligati ad certam Artem interpretandi normam, sed ut
 regula ejus compendio se habeat. De per quodammodo in septa ~~et~~ ^{et} ~~et~~ ^{et}
 breviter docti et graviter per se ipsa capita scientiae moralis quae
 in 10 libris Ethicorum Aristoteli habentur explicata. Est autem
 sufficiens dignissima et Nobili adolescenti per aetate sua hac em-
 ditio, condiscere in hac Ethica moralia ad componendam rationi
 recte conformem vitam morisq. vitae futurae. Se ipsam discendo
 gubernare, in passionibus tam irae, quam concupiscentiae faci-
 endis, virtutem et continentiam et estimationem praecipue
 deinde Iustitiae fortitudinis et temperantiae acquirere, in vi-
 tutis sola verum hominis bonum consistere, et de naturalium
 felicitatem virtutem ipsam in hoc perfectionis statu constitui
 nihil misuendo de discursibus virtutum Theologicis. hac
 Societatis Methodo, quid Nobilis juvenis optet in moralibus
 his dignius, nisi solam mentionem, quam jam per maturitatem
 sua ipse se exiget, ipse gubernator hi suarum passionum
 dominus, ulteriori aetate librorum optimorum ac Catholicorum
 erudita lectione perficiendo se in bonum vultu confectando,
 quod hinc una solida et non fucata virtus est; declinando
 quam longissimam ab illa vite humana peste, et logico mo-
 rum perverissimam qui dicitur hysedo Politicifimus de quo
 infra plauit.

R. Aud. R. G. G. G.
 Ethica moralis

*Quaestio Critica de Historia Universalis. An prae
sens Societatis Methodus tradendi cum Ethica Historiam Universa
lem per annum metaphysicam, sufficiens sit ad eam notitiam debitam
consequendam Juventuti Nobili in Brevia Regni et ipsi Universi
Lutheo Ferdinanda?*

Respondeo communi similiter Solertia Juventute impo-
sa juxta praesentem historiam universalem tradendi methodum Soci-
etatis. Item in Brevia potest sufficiens et perfecta Historia eruditio
acquiri a digna Nobilissimo Adolescente, perfectior autem si dupli-
cata fuerit Solertia cum generatione.

Neque arbitror facile reperiri in, qui respondit meo assentiri
graves si de ea reflectat, quod per humaniorum musarum decorem
et methodum civitatis in Brevia circa historiae traditionem ejusque
damenta tradi solita sunt per Ethica opuscula, quibus a 1^a Ethica
Monarchia usque praefertur in Lutetiam, cum Ecclesiastica historia Epitome continetur.
His itaque suppositis fundamentis, Super^{est} Ethicae historiae anno, lo-
la quaedam eruditior licet, traditionum per humaniorum Gymnasium
civitatis ejusdem anacephalosis. cum linguae partibus alicujus
praecipuae, quae et Nobili Juventuti, illi utitur cum constantia
occurrente, maxime et placere, et prodesse creditur et explanatione.
ne plus expectari a Nobili Juventute potest; Satis enim decorum est
et laudabile, si male et ad legem Ethicae vitam componendam perutile,
si a prima Monarchia ad ultimas ab uno Lutetiae ad aliud, ab im-
perio ad Regem, cum vita ejusque vis et Imperii Regnumque ac huius
praecipua Latine Caesarum regumque sententia, facta illustria, Casus
fortuitos ^{bella} fortunae varietatem, rerum inconstantiam, solius
Dei Supremi omnium Gubernatoris, in cujus manu sunt
omnium potestates et omnium iura Regumque, et praevidere
in memoriam, afferre in discarum, assumere in vitae normam,
discernendo proba ab improbiis, recta a perveris. Hoc autem sufficiens
universum edocet eodem cum Metaphysica Philosophiae cursu.
et ita instructus pro occurrentibus circumstantiis et eorum

neq; omnes eas

libi unusquisq; convenientes, neq; placitas currit, et ad eam quæ
libi proponit. Longum præstolari foret, donec ordo prælegendi ad eandem
perveniat, idcirco quæ communiter à Regno et deservit, et Juventutis
instituta maxime congruere cernunt, in prælectiones, exer-
citationes, ac publicas disputationes assumpta. Præduntz quales
præcipue sunt disposita bona Arithmetica, Geographica et Geo-
metria. Architectonica Militari, ipse referentz qui castra legi-
dere verant. in his præinde duabus potissimum disciplinis Ma-
thesis præfati saculo affuniz. quæquam ex parte Professori
gratius foret, successivè per annos totum Matheseos cursum le-
cundum partes omnes, et disciplinas absolven, De temporis
fari ita deat, et Juventutis Nobilis patria loco modo optimo
institrendæ sepe devover.

Respondet itaq; ad Criticam in Mathesim Loretatis,
^{propositionem, et contra}
~~utitur~~ et dico Nobili Juventutis patria institutioni ma-
thematicam disciplinam methodo Locii seu Traditione,
in Boemia indylo regno plene satisfieri potest, ut alienis in Leris
ac Academijs, ad minimulum sumptuosi, et minuz fructuosi quæ-
rere minime sit necesse.

Quomodo enim non satisfiat? dum tradit quod hinc
unica fieri desiderat, nempe Geographica, Geometria, et quæ
ad Geographiam facit portio Astronomia. Si aliam Mathe-
seos partem Nobilis Juventus illa doceri gaudiat, non deest gra-
tificandi facultas, nunquam enim Societas ut confido destituet
vires, si de alia provincia excellentia causa petendi fuerit, qui
satisfacere possent, neq; his uspiam destituta fuit. habuit
et famam habet Mathesis Pragensis quæ toti Europæ Mathematicæ
et hoc incipiente seculo problemata Mathematica resolvenda pro-
posit. Libros vulgavit, conditionis difficultatis, in Monumentum
florantis Matheseos, ipse Hispaniarum Regi Mathematicos
regios de gremio Academia Pragensis, ipse Sinam in pri-
cipio tribuit quantum ceteris hinc et mandarinis præstent missio-
nam nostram de Boemia Eulipsum et Astrologis relictis identissimis his causis. itaq;
Cur Societas Præma letantur Nobili non præstaret patriæ

Juventuti, quæ in barbaros populos tam propensa ac liberalis
 cernitur recentissimæ, sed Missio nationum suppediti. nunquid
 ciprocæ Academicæ Proemia hanc assiduitatem exigent vix non partem
 morum deforment. Brevis hactenus suppediti. quid igitur Satis faci-
 endum desiderio Regni nostro in re tam laudabili pro obsequio
 ex parte hactenus, aliunde propensa ex munere suo, cum in Mathe-
 maticis disciplinis ritibus et plenè tradendis, neq. voluntas desi-
 neq. facultas. ex parte in super Nobilium prærogativis super
 recensitis, de modo non desit nobis industria, Scientiarum
 magna estimatio, et animi capacis aliunde. debitas, ac uni-
 ci necessarius fervor optimam Scientias nutriendas obtineant.
 Sed quod mihi recensentibus ejusmodi instituti, Nobiles
 Academici, quod in Stimulum honestum concipere, lentius pos-
 sunt, hanc crisi ejusmodi iniquas in studia hactenus audiant.
 quæ Juventutis animos facile deficiant, et ad Scientiarum
 defectionem, aut minimum languorem perambularem deserta
 oris impellunt. Ingeniisandum sane! Sic nempe de
 demerit culpantibus, et si finem accubant habent præcipue qui
 bus in super ad virtutem et probitatem propellendos, leges
 præscribunt, non tam in rigore, sed hactenus finem finitatem duntaxat
 in Nobili Juventute. Deum Magis edocuisse habet. Sic nempe
 Sapientia sibi domum in ædificat, columnas septem
 forte artem liberalium inquit, propositis mensam in super
 vinum, propinat scriptum, invitatur, arget in clamor: bibite
 et in ebriari christissimi. Sed qui sunt illi Sapientia
 sui convivæ; quod. quàm ve diuturni. et constantes.
 qui, invitati. Omnes. qui presentes, affidentes. pauci. in
 nullum lego. Nemo sane Sapientiam ipsam inminuit
 eam q. in caput vocabit, nisi ejusdem inimicus.

Liv. c. 9. v. 1

Experimentum hujus paucitatis dedit, compluribus ab
 hinc annis, ut mihi relatum est Pragæ appellens unde un-
 de de munus ex tempore Mathematicus, qui potestatem obtinuit, ut
 his hinc Lectiones Geometricas, aliasq. Matheseos partes tradendi
 Scholæ ad id publicè invitatis. grata res erat nullis atq.

multa sperabat confluentia, quae mihi me evenit, in illo nobilitate
 aequae ac civilium comparare atque, minus vero durabile, cum tu
 jam tunc adversus Maltheum Studij Pragensem missabat quasi jam
 interuentum. in eo novum illum Magistrum se felicitatandi
 spes, nostramque opinionem vacuam schola, in die vero respicit
 ex quantum lenitatis ad hoc Studium, quantum attamen stupor.

Unde haec paucitas rancor, nisi voluntatis descendit per
 pensionis defectu. accessit forte, quod idem Historicum studio
 plerumque evenit accedit in super, quod tam ad Historicum quam
 Mathematicum Serium profectum non absque impendio pertingat
 illud enim, et Historicis libris indiguum est, istud in super in
 instrumentis complendis utcumque sumptibus, quod impendium
 facere in incertam fortunam et utilitatem dum pluri
 mis accidit, atque a solerti progressu singulari haud difficulter
 abstrahit, reddidit Scholares aut frigidos, aut rarios ad modum.
 Tum primum de prospecturos, cum id aut vita aut officij ra
 tio postulavit. quod in tenuiori fortuna adolecentibus miram
 omnia videri neque. si fundamentis solis beneficio Studij Patij
 affertur bona initia seu Biographia seu Cosmologia contententur.

Denique in his suis libris criticis ad verba vel
 a quibus Libris quam contrariis libris, quamque variabilibus, quod ma
 gatur quod nominibus mutabilibus, de his
 primum proprium ut rebus male confectis, parumque pensatis aut in
 me ut apparet intellectus. quamque libris ipsi criticis ipse primum con
 stat, cuius hi confectis confectis gratificari velles contradictoria
 plurimamque incompatibilia inde combinare cogere. Quod
 enim paulo ante, ad abbreviandum Institutum Philosophicam
 cursum Philosophiam ad biennium saltem contrahi voluit
 jam mathematicam quae ^{annuum} biennium hanc habet, non contentus cum
 probat postulat, Historiam quae cuius compendia quae libris
 nunc nunc extendendam urget. jam ultro, ⁱⁿ mutando et coggerendo
 labores, Nobili Juventuti incommoda accervat, jam blanditur
 Removendis incommodis Descriptionis, memoriae exentibus, ini
 micis, toties libris ipsi contrariis libris contradictorias in appa
 ris male combinatis. Sic namque qui supra Sapientes sapere
 contendit, Scipium nihil sapere convincit. Interim unius
 litatum et academiarum etiam Societatis lese, et rationi Studi
 orum a seculo probatissima, dum praei Sapientiam de Universi
 tatibus quamcumque est de scientijs iudicare et male ante hanc itat. Audis ingenti
 coordinata disciplinam dispositis et constantia, tanto nobilior
 uti lior clucescit, cuiusque Sapientia recte et sentienti

Caput VI.

Crisis C. in methodum brevitatis philosophicis pralectionibus usitatum, dicendo et dictando in calamum, quod nobilitati et studiosum et onerum est.

Est nonnullis Arithmeticis, seu brevitatis, seu utilitatis gratia, usitatus computandi modus in numeris simplicibus ad invicem multiplicandis, quod sine calamo aut cussa sumam multiplicati per digitos manus quosdam quidem claudos, quosdam apertos reperire pro combinationem digitorum appere, quem manibus ac digitis multiplicandi modum, ut memineri Regulam Digiti Arithmetici ejus modi nuncupatum videntur; Jure arbitror agere ^{et merito} Crisim hic propositam Crisim Digiti vocitare aequum; quae non minus ac illa arithmetica Digiti regula illud commoditatis, integri claudos velle videtur apud Juventutem praecipue Nobilem gratissimam sese facere redderet, ut videlicet, ita Scientiae philosophicae Studium, absque manu ad calamum adnotatione, scribendique labore penitus intermisso absolvere possit. Crisim hanc in brevitatis methodum multis non fore ingratam Auditoribus ipse crediderim, si aequè profuerit ac ut grata facilius cogitari deprehenderetur. verum quia laborare fegere, Solertiam in fingere, Aipsi huiusmodi adnotationi se praedidit, merito Crisim pignori sibi in Academia ^{merito} munus ven dicavit.

Est crisis hujus sublevari nimij oneris specie clara innotitia patrocinatio, instituenda Juventuti ad altiora ac nobilia namque proficua blandiens quidem atomi nunc sincera, dum corpi improbat, Philosophiae methodum brevitatis, dum praestitit nes ipsos diebus singulis, dictant in calamum, scribunt in dispen-

libititer ab omnibus, ne frigoris | quale patrum est non leve, ne
breve: | ratione, nec aestatis molestia pensata. quae omnia per
eum emolumentis declinari posse videntur Philosophiam ex planan-
do ex libro, non minus quam aliae facultates has citra dictandi
scribendi exigentiam, et usum exponunt absoluntque scientias

Sed Respondes in pigri Crispi huius Supra sua libe-
ritudine honorare. ac dico: Methodus illa brevitas
sem hactenus in Regno proq. Polonia usitata, licet absolute necessa-
ria non semper sit, tamen utilitati servit ad institutionem
Juventutis Nobilis praecipue, non gravando sed facilitando, de-
non sola libri ex planas, sed in calamum dictatio, ac conscriptio
adhibet, hinc qua via debitus facile obtinetur fructus, in Ju-
ventute instituta ad patriam votum intentas. Neque hic
Scholastici disputare propositi mei est; De nuda expositione
emolumentorum multiplicium in hac methodo latendum, et
si pigrorum obviare, venenung blandum Juventuti, delegere et li-
dere, Indici lectori relicta conclusione, forsitan si Philosophia
idem Studium pari scribendi ratione emens et elipso, triennali
Philosophus ipsa exigentia optimam magistrum quid in rei venia
le sentiendum uberior docent. Expono in hunc inania in
his huius pigri, ac blandienti comodi non emolumentis argumenta.

Tota ejus vis, ^{qua} eliminandi dictationem in calamum, scri-
bitur: licet non soli, maxime tamen usitatum in praesens usque hunc
lum a primario, et idem, et proterbare conat. in eo consistere recte colligit,
quod illa Nobili Juventuti sit incommoda, onerosa nimium ob hunc
miseram amentem, aestatis languorem, totumque illud incommodum et
labor manuum. Supter, ad ac declinari per solam ex planationem
libri Philologici possit. Si hoc incommodum et labor tan-
ti critico meo ponderis est, et contra communem Academicarum No-
bilitatem usum ac consuetudinem recedendum a descriptione consensit;
cur amabo eandem et manuum et pedum in se per incommoditate
tam arduo, quam hyberno tempore, non eadem crisi per legem et a-
rtem Equestris digladiatorem et Saltatorem, obviando his pariter
molestiis sola librorum hic de displenis tractantia ex positione, et figurarum
aut vocali et verbali instructione, inter conatus ab pariter
et contra aere amentem manibus calefactis tradit et condiscipulis. ^{Saltum, pla}
^{Diagramm us}
Galt +

da capo

Quid ait Criticus. Lenti de Juventute Penesque ac Nobili. Per me
 dum militiam legi parat fortuna jam exultante: quid ad manus
 et pedum ac totius corporis incommoditates, et aurae injuriæ gravissimæ
 Italia æstus, borealia frigora. nunquid hæc omnia blandiendo
 Juventuti nobili. Galios præparari vult, fortunam tamen exspectan-
 tem consequi? Id audio dicentem. Artes hæc multum di-
 pans a Philosophia est, ^{et} neque aliter quam exercitatione cor-
 poris addisci. Philosophiam autem neque exercitationes ejus mo-
 requirunt hæc alia disciplina v. g. Junis prudentia prælegi-
 du, et non ^{extra} libendi necessitate per solvi posse. At non
 est, ad etiam Philosophia neque tam ^{libere} et, neque tam facile
 neque tam utiliter, ut infra ostensum est absque descriptione dictata
 in calumum, ^{ad utilem disciplinam} neque potest, et descriptio ipsa pars prima et
 prior exercitationis Philosophiæ est, cur igitur Nobilitati in
 illis artibus, ^{corporis} non attendit, sed neglecto incommoditatis levamine
 tenere Nobilitatis non intermittit exercitatio pedum manuumque
 ad choreas, et equos agitando. quæ ^{omnia} comparativè ad ornatum poli-
 us juvenibus quam ad vitam ^{feliciter} sunt solius ^{hæc} cultura
 parvis, quæ Philia præstat, et longe maxime ^{bonum} estimabilibus
 conferri aliquid possunt. an igitur rationale est culturam in
 bellis Nobilissimam pro vita tota, ob incommodum aliquid volu-
 jicere, et cum majori in comodo leviora, ne durat una deus cor-
 poris ornamenta pedum agitationes ^{equitatis} scilicet. pondosa utilitate
 Intellectus Scientiis instructi in Capite Nobili; et pondosa utili-
 tatem pedum ad choreas et luctus, juvenibus fieri solius creditu-
 rum, et agiliam. an rationabili curas pedes capiti præponderant
 an vero ^{si} alterutrum amittendum foret, caput pe-
 dibus præferre, ita proque bono ordine rationali, recte agendi
 utroque excolendo. quod nemo inficiabitur.

Quod verò vel Junis prudentia absque descriptione ut tu ha-
 di solent pro instantia lenire non potest nam ad eam jam matu-
 rior ætas audit, maxime si Philosophia eorum animis
 colligere et attentum esse condidit. item Junis prudentia ver-
 satæ circa leges, quæ perpetuæ et invariabiles sunt, hæc per eandem

Philosophia autem in his Lectionibus saepe diversa adferuntur angustis
 exercitationum, Atque putatur Arty non eadem omnibus. quae in
 la explanatione verbali, ita solidari ut oportet in intellectu non possunt
 aut si simpliciter possint, ne tam cito, ne tam bene. quia propter hoc
 eadem occasione subijungit motiva Sani Docendi in calamus Philia
 quam non desinit in iuris studio qui ultro facilitandi huius studij causam
 aviditate proficisci spondit hanc clam dicta Sani Doctoris ac professoris
 et explanationes calamo excipiunt, quod sane non agunt, si magis
 in eo ad proficiendum adminiculum non experiantur. Methodus autem
 lectis est sola Philosophica et Theologica in calamen dictare Auditoribus
 humanioribus autem Auctoritas classicae verbi dantur duntaxat et ponuntur
 accedente autem Supplemente vana et auctoribus argumenti huiusmodi
 Servient autem pro ea in calamen dilutione sequentes rationes
 1. Auctoritas, humanum in Orbis Catholicae Universitatis Italiae
 Hispaniae et Galliae non ipsius Germania mox antiquo et pri
 mario Academicorum, et qui huius ratio studiorum huius defuncta et inlucida
 scriptis huius Statuta post prope protulit habita ab Europaeis et huius
 consilia. In huius proinde providit quod a via communis et Regia
 non deflectit

2. Auctoritas, et exemplum Majorum nostrorum, humanum
 Patria Nobilium, qui in vana Philosophia carsum gloriosum
 nec male decursum ab hac habendi exercitave non recassent
 contententes generosi in commoditatem, pensando hanc patriam
 utilitatem.

3. Experientia utilitatis, ac prope necessitatis. Ita enim Epi
 tome instituti aut hanc scribendi methodum cum ceteris, pro
 phis ad Societatem Romae congregatam, saepius ex provinciis
 remissam, et huiusmodi ac prospectu relato confirmatam. Experien
 tia autem optima magistra. vias autem inquirere insolitas res
 plena periculi, et damni irreparabilis. hoc et huiusmodi. in huiusmodi.

4. est exercitatio oculi et laboris, quod miri prodest, colligendi
 et ad attentionem intentam affuefaciendi intellectum, in juven
 tute aetate huiusmodi prociui Indolentia, multum ac forte nimium volati
 lem dis tractam dissipatam. nulla autem methodo facilius
 ad colligendum sese affuecit, quam dictata in calamen dictando

ita enim infensibiliter, et quasi canoplate quadam mae hinc
 illuc, cogitur attendere in verba dictantis, in lentus vero hinc
 in character, calami scribentis, et quasi gemi natus inter canes
 confusus, nec otulis multum nec auribus consequenter nec animus
 intellectu vagari ac dissipari potest. naturae est in de conspici
 dum scribendi hic, dum unum quoddam recitat frequenter, locum
 dum facilitatem, et motum quendam contrahat, collectus est an
 mo et re, quae illi tracta ad a^{non} quod beneficium nemo nisi sapiens
 condigne accipere avertit. quae omnia effarcti corrumpit scriptio re-

5th est ipsa in litteris exercitatio ^{Studij}, collecto animo
 prima indigentibus, et studentibus, qui cum inter scribendum ultro can
 tus est ad compositionem et collectionem huius. ultro nemo ne ugent
 ventis ad sententiam quam scribit, cum scribendo facile hinc aliquid
 diffundit, ruminat ruminat expectando, avidi aut sententia
 data scripta, momenta ac rationes, aut ob objectionem quas
 scribit solutiones. quod fit ut ipsa scriptio, sit primum
 Studium ac philosophiae ruminatio, quae ad accedendum hinc
 dicitur, quae praemasticata studendi materia miram in observata
 conferat facilitatem ac retinendi soliditatem. compensat
 scribendi molestiam Studij habetentis facilitas geminata.

6. Etenim haec intra scribendum attentio, et collectio ani
 mi longo peritiam usu, in super et concomitante studio ac
 ruminatio prima rei conscripta, non solum cum philosophia
 non exspirat, sed in longo cum habita in intellectu sic exercitata pro
 ducit, illud in Iuventute Nobili multum excitata comodi ac
 utilitatis affectus, ut vita lectionis librorum ^{aliqua} ^{intellectui} ^{non}
 perficere amplius possint audere, ac etiam in agibilibus colle
 tas intentas, ac studio quodam concomitante, longe felicius
 quam alij perficiantur, et lecta penetrent, et vita tota fructum
 ex philosophia methodo habet, cum utilitate sentiat ap
 plicat.

7. Accedit opportuna huius maxime institutionis, et talis
 Celestia in scribendo consuetudo, quam quidem maxime
 excitata Iuventus horret, sed fracta prima difficultate huius
 ita perficitur ut quod horruit, ultro amplexatur, et facile

et amant habere, et scribendo multa proficua agere, ac volare
hinc inde quæque. ac sane pretiosius est auro Nobili in huius
manu et posse multa conficere, quæ ipsi qui à levibus sunt comit.
Lere minus tutum est in litens. et sunt ea sæpe Magnatum ac Muni-
cipum reipublica momenta occurrentia, ut nocte diuq. manum
propriam scribendo fatigare cogant, ad huius principem arcem
referendo, ut ipse in Ratij nostris Prociibus et videri et cum vene-
ratione admiratus sit. Apparet prinde in Juventute sua Nobilis Adole-
scens, huius Philosophiam difficultati habendi, ne duplici caroly-
tia, id est cogatur in futurum, de voluptatem cum facilitate
nanciscatur. Neque mirum, quod aliqui Nobilibus timeant
eā celebritate, scripturam decentem depravari ac amitti. cele-
bras enim gratia et perfectio scripturae est, habentibus ut experien-
tia docuit in plurimis, quæ perfectio, est deus non modicum
Nobili Juventuti, et fuit atque cum voluptatis dulcedine.

Et hæc quidem de pro manutenenda Scriptione
Lectio^{rum} Philosophicarum congruentia. Quod si tam
Nobili Majoris pro sapia, tradenda privatim, et compendios
foret Philosophia. Professoris ad eum informandum consti-
tuerent, ejus levissimi ac profectui omni quo sit meliore
modo proficere, imminuendo quam maxime Scriptiones
peritus in terminando, et inductia quavis alia, aut excu-
tatione, fructum primæ ruminacionis, cum mentis collecti-
one et intellectu, attentione congruendo, ne id difficile
obveniat, facilis enim est ipsa allocutione, unum alius
velolum in attentione continere, quod in pluribus obtinere
non potest alio prope modo, quam dictando in calamus ha-
bendoque. et Nobilitati convenit singulari, singula-
ria ac leviora pro debiti prærogativa deferre. cui us-
piam adversatur Ratio Auditorum, cum libenter in Juventute
sua det quantum et prodest et potest.

fundendum eam, quae tam lethaliter mordendum se se inquit
objicit, ipseque Criticus exprobat

Quid 1° Loris est qui Indicia se potest et debet, de convenientia
aut inconvenientia Nobilitatis, quid eam debeat, quid dedereat.
Respondet, et nec aliter respondere potest, quam hoc Nam et de
di ex Iudicio ipsorum Nobilium, et quidem à Sapientiae fama
Patris amore notissimorum, imo et Summi principis, et Regis
placito, approbatione, et collaudatione. recte responsum est, affen-

Quid 2° Loris, et quibus fundamentis et causis sapientiae
deducere et solent et debent, quoniam honor convenient
Nobilitati, qui non? Invenimus enim probare et quod affen, et
ex qua cumque vulgi, aut infelicium opinione morderet.

Respondet, nec levis respondere potest Criticus. Fundamenta
illa et causas esse optimas, quas vel ab antiquitate, vel com-
muni culturarum provinciarum usu, vel ipsius Summi Patris
praefero laudatoque more, vel Majorum nostrorum exemplo, vel
monimentis et Iudicio Summi principis, ac Regis, de cuius su-
deratia poliarchica dubitare nefas est, et ipsius quoque Nobilitatis
erudite sensus, De Summo Principi mihi me contrarius. recte res-
ponsum est atque proinde et in hoc Affentior

Atque jam ego tibi clarum exhibeo, et in propatulo ostendo
tam disputationis publicae, quam ipsos gradus Magistris ac
Baccalaureatus philosophici usitatos Nobilibus Boemis ab
antiqua et primario honestate, imo ante ipsam hierosolimam in
Academij et Universitate ipsa Boemiae, et quidem ab ipsis Ma-
gistris et progenitoribus, gloriose disputatam et supremam magis-
tatem coronatam Philosophiam, idque in facie Summi ^{Principis} Regis
Casani, Praga, Viennae in Austria, imo cum approbatione ac
regia praemij in clavi vel torques auro confectis, et per Regis
Commissarium publica traditione honoratam et in Nobili appensa
Adolescenti fuisse publica cum applausu. Dic oro Lodes mihi Cynece. qui

publicis testimoniis doctus ab indocto, Sapiens, ab amaro, neque
 Philosophica Scientia propria est ceteri Status sed omnibus Status
 utilij et congrua ac communis; Si itaq; Nobilitati ad dignita-
 tem Ecclesiasticam elevata non est inconveniens, multo
 sed congruas ac condere, multo maxime non est inconveniens
 Status politici, sed condere eidem. quo enim Sublimior Sta-
 tus magis refugit ab inferioribus. Si proinde Nobilitas Eccle-
 siastica dignitate elevata non refugit gradus Academicos, ^{neq;} quod
 tanquam inconvenientes agnoscat, cur refugiat eos utinam con-
 nientes Nobilitas Politica, ac praecipue in Juventute Nobili
 Philosophica institutionis decorem?

q quis inter eos
 censeri velit

Sed dicis rursus: quanta copia Magistrum Philia vilissimorum
 hominum, et obiecti miserrimeque viventium. Responde
 et ego rursus, quanta copia Magistrorum Philia, dignissimorum
 hominum per Gradum Magistrum ad Nobilitatem de lauro elevatos
 et absq; alio in sublimi eventum, et feliciter iuxta ac sapienter
 viventium, ipsa in patria nostraque inter eos censeri debet.
 Sed respondes dicens Ubi pauper tas fortuna est, n' vitij: quia
 ta enim Multorum Nobilium, multorum Militarium Revo-
 calamitas; neq; id Nobilitas regis est inconveniens, nec no-
 men Militiae transcribere Nobili in decorum. Suanq; vitij
 fortunam parit, non quisq; tamen consequit. quid debeat, quo-
 re debeat Nobili non ex fortuitis eventibus colligimus, sed
 ex fundamentis et causis ipsas supra annotavimus.

Imo si Nobilitati Castra legenti non inconveniens
 est a prima hasta aequalia cum reliquis munia militaria pro-
 solvere, praestare epuleas, gradatim ad Sublimiora propere
 munia scandere evadit. imo non minima in hoc fortis
 gloria reponit ab infimo introasse. cur in decorum sit
 in campo Philia gradus Philosophico Supremas lau-
 reas ~~et~~ Magistrum, delectare? tanquam mihi minus ho-
 nifica cum tamen sint maximi. quocumq; in campo mi-
 litat, militandum, ad lauream usq; supremam, Gloria
 militaris omnis Characteristica.

Sed quod ingemiscendum maxime occurrit, est
 quod ea contemnendi Gradus ac ^{Thesium} disputationes ratione, aut

^{ratione}
 deputatione Lethissima Nobilitati, reverte, ples. omnino
 concidere animis posset, et ad licentiarum optimarum, quibus
 his hinc, et per ea cetera non se defensionem facile inclinari
 dum ei omnis omnino publicus, pro quo maxime et constanti et obsequio
 agitur, ferventissime honoris, aucupandi aut conser^{and}andi libere
 doris animus. quisve Superest Stimulus? Nobili indoli, ne per
 ventis adhuc dum in Juventute versanti, quid fatalius, quam a publi
 co honore excludi, at id ipsum agere dum Differtando publicam da
 re specimen ad meritum honoris, prohi. et audire esse in ubi, esse
 parum honorificum, minime conformem Nobili profapia, et ho
 quidem properam, cum hinc et a Majoribus, at a hinc Regni
 Capitibus collaudatum. Sine inquam publicum Sine ⁱⁿ agis
 consistens, si quod tota non occurrat vita occasio opportunior,
 honoris Theatrum Amphitheatrum. ne gratia major atque volupty
 ad, quam Nobilis prolapsa florum in Adolescentia sui duci
 tudine in doctorum Magnatum doctum confectu, libere en
 dite verba facere, argumentari, aut repere impugnantibus
 by, et sublimem Licentiarum natos, a Fortitudine et a
 Grande viri viris oblectos dissipare, dissolvere, dea q. fortissime
 afferta lauri, conferre, eiq. inde dignitates Regni maxime
 et munia publicis applausibus, pro merito augerari. unde
 rigore quod animam eliquat brevissime spectatorem. vidisse
 et audisse Nobilissimum Juvenem, videtur ac studio dulcissime
 Curam redimiri Magistris, publico auditorio enconio et legi
 monio. Sine oro in tra patrias nostras limites tam imit
 Lit, ut unam hanc consolationis honestissime frem adimur. Juventuti Nobili
 Legi ora critici tradendo, aut per peram iuniorum in for
 mando. Nondum tam calamitosa patria mea Sine
 confido obventurum, et Aragonem ejusmodi defendendam ferat.
 NB ¶ ^{Sine hoc} Non comento meo de S. concilio Tridentini de re
 tum recito de assumendis ad Cathedralis Ecclesias Sept. 22 de re
 natione c. 2. Scientia vni ^{pro} quomodi possit, ut munus libi
 iungendi necessitati possit Sine facere, idem autem in unive
 rsitate Studiorum Magistris hinc doctor, aut licentiatos, in Theolo
 gia vel iure Canonico merito promotos, aut publico atque

demis
 tra demis & testimonio idoneus ad alios docendos ostendat.
 9 quin in no recentissime, in Roma totius facie Anno 1745.
 die 2 Martij. Celsissima profapia filius Junior Princeps, Vin-
 centi Altiari, in Collegio della Sapienza, Brevi doctorali de-
 coratus est, et vulgatus per folia publica in Europa totum honorem
 huiusmodi. Nunc adhuc Principum ornamenta nobilitati
 nostra Patria, in convenientia suis

Librer X

De Tertia Institutionis aetate sive
Cursu Theologico, sive Juris Canonici
sive Civilis Studio juxta methodum huius
aetatis Jesu recte transigenda

Caput I

De iis, qui ad tertiam hanc institutionis
aetatem, ex methodo huius aetatis transigendam per-
tinere intelliguntur

Aetas haec tertia institutionis recte jam Suprema
est, atque maturae jam aetatis, nondum tamen a discipli-
nis condiscendis liberorum. quam diu enim congruas studi-
um virtutes et disciplinarum debitas scientias non con-
bit, nequaquam in istis non est, neque satis habilis ad mun-
ici congruenter agenda, non foris ac miles, nondum satis
exercitatus, sed nunquam proficui aciei, et conflictui committitur.
Super sunt autem condiscenda pro hac aetate conformes
disciplinae, aut saltem ad modum, aut amplae, et prae-
evidentes, pro cuius cuiusque statum sibi propositum et statu
sic Nobili Ecclesiastico ^{Dignitate} superest Theologia tota et
Scholastica quidam, superest et Juris Canonici Scientia cum
prae quam dignissima tali suble, et plurimum ad omnia sta-
tus huius munia, ac dignitates proficua. Superest Nobili po-
tuum statum amplius Scientia Juris Civilis ac Patrij
neque obiter tantum delibata, sed inique solida, constanti
exercitatione ad prae ipsam plenam perfecti consummata.
et quidem publicis Universitatibus disputationibus eruditi
populi Academici testimonio s. quod pulcherrimum Nobili est

atq; elogio protata, et vulgata. idem et ipsi quiqueis ad vocem
 di officio et de plenitate vitam agere et honores consequentes quo
 datum publico servituri, quam maxime autem Patria contem
 dunt. Super est et ipsi qui Galenum et Hippocratem profitemur
 animo suo deere verunt Scientia Medicina practica summa
 cum perfectione et profunditate, etiam eorum quae ei conne
 sunt, puta Anatomia, Pharmacopoeia, et experimentalis phy
 sica notitia. Denique et Martis sub huius militarem
 Statum, sua deere verunt ex auctoritate Senatus et ipsi super
 praeter Iurisperitiam si ita placet, prout et deus expectatus ar
 tes, digladiationem, et Mathem praeter Geographiam atq; geo me
 triam, ac professioni suae propriam Architecturam militarem
 donec perfectionem consequatur in ipsis

Hic videmus omnes institutionum huius aetatis
 proseguunt. ad non omnes adeam quae sub civitatis metho
 do tractatur pertinent, sed unusquisque eorum ad insti tu
 tionem praese Magistri illius Scientiae vel artis quam
 sub eius exercitatione profitemur. Ea propter sub in
 stitutionem civitatis seu, alij venire et censeri non
 intelligunt, nisi ipsi qui Theologiam aut Iurcanicum
 sub eiusdem civitatis studio pro suo statu seu lu
 cito, seu Religioso iuxta propriam studiorum rationem
 excipiunt. cum ceteris non habet ius propriam modo disponendi
 Societas, cum tam Iudicia quam Medicina disciplina a civitate in
 tuto remittitur, nam in censum eorum non veniat quae suo in
 stituto Iuventuti instituenda tradere in Academijs convenit

Tota proinde civitatis sollicitudo cura tota in institutione
 Maturae huius aetatis, ^{convenientij} ad statum Ecclesiasticum aut religiosum
 aspirantibus convertitur, in qua non raro contingit Nobilitatem
 vel beneficij curam, vel et vel non curam, destinatum in ve
 ni, cui Singularem quadam attentione affertur in omni ^{non} profectu
 tantum, sed et honoris praerogativa curanda praecipue si pat

de prolegia L. Societa, consuevit. ut autem honoris in statuendi
nobilitatis in eo consistens, ut sicut sanguinis prerogativa
ceteris antecedit, ita institutionis et doctrinae excellentia
preeminet; et Theologie cursum simul et confirmata in si-
tutionis et altem, omni scholastico honore et gradu condignus
et nobilissimus coronet.

Caput II

Quæ nam in hac Matura ætate institutionis, et
exercitandi ratio in pietate, et Christiana probitate
juxta Methodum Societatis hactenus usitatum.

Quem ad modum ^{ne} Institutionis non una eademque acta, ~~ne~~
^{ne} instituerendum, ita profecto, nec una eademque instituerendi ratio
sive virtutis exercitationem spectet, sive quæ semper ^{scholastica} ~~literaria~~ procedit.
Sive ipsius conditionis Scholasticæ, nec una eademque Methodus huius
sit, est necesse. in priori namque institutionis ætatem primam
quàm altera quæ Philosophicæ est, ad eum tendebat scopum vir-
tutis et probitatis eruditionis, ut eam juveniles et licet et exercere
in hac veri maturorum ætate, quidquid de pietate et virtute
ante tractat, non tam per Theologiam deorsum non tam ap-
ut sciant, exerceant. sive hoc enim de ipsi supponi jam debet.
Id ut doceant. docereque quàm optimè valeant, is enim status
ille Ecclesiasticus, ad quem institutio Theologica plenum colla-
mat, erigere in ^{venit} ~~futura~~ aliquando circumstantiis ^{is} ~~se~~ Muneris
cura animarum videlicet, atque adeo si alios pietatem et virtutem
docere ad laborant, scopus profecto in eodem neglecturus
sperare modo sed confidere rationabiliter licet. quæ propter
se concludit, Methodum in virtutis et probitatis exercitatione
Theologos, ea et erigendi rationem, plenum discretam, mod-
eratam maximam, et honorificam esse debere. longè ab ea differentiam
quàm Philosophis convenire diximus, et in omnibus his jam satis
abundè ex cultis hupponere volumus. antequam ^{ce} ~~motu~~ pro-
minime dubitemus, spontanea exercitati ad omnem soliditatem

Est namque Theologia Scholastica Scientia divi-
ac Sacra Santa. quæ verum deum veritatem dilectum, virtutes
ac Iustitiam Christianam, sacramentorum præstantiam, denique
fidem totam Catholicam, et fundamentum perfectionis, huius
limitibus, super fluxum foret, repetitis adhortationibus, eos

fatigari eaq; illis nequeat, vel quæ Theologia Scientia sub iura et
et studio solent; multisq; exercitationibus congruita, vel ad hunc
proxime congruenda, & fundamentis docebit.

Unde Theologiae etatis in probitate et virtute alia exer-
citatio quæ ex igitur non est nisi cōmuni quæ ex methodo Societatis
in eo consistit, quod leges cōmunes præscribunt omni etati conveni-
ens, videlicet. Sacrificium Missæ privatim quotidia audiendum, con-
ciones Academicas, Convocatus Latinae Adalitati Sacramenta
poenitentia et Eucharistia mense quolibet bis frequentanda
meditationes de Passione domini & quadragesimali de jejunij tempore
aut recollectionem huius, si quæ Studiofis altiorum facultatum
facienda iustitiant, non negligenda, & p̄ optimum p̄sumere, offe-
diculum præva Societatis, aut haudati magno periculi cavere. Agros
fides Mariana et lex Dei præcipit integre adimplere.

Id tamen singulare Methodus Societatis, etiam hoc in
cursum Theologiae præscribit, quod diebus illis quibus festa
Sanctorum aguntur p̄die semihora suos Auditores p̄o familiari
alloquio: variis tamen quam aliis: ad vitam zelamq; animarum
huius seu Ecclesiastico convenientem adhortetur, quæ alloquia longe ip-
sorum ditis Concionibus, in animis audientium p̄valere multum q̄
fructum afferre notata sunt, idcirco mihi mihi intermitteunda cen-
sebam & hodie. Item privata singulorum allocutiones, quæ
confidentia utentibus copiosi ac liberaliter cōmunicant, et hinc
vivendi in sp̄u quacumq; in necessitate largiantur confidentibus sibi
et administrant, atq; solatium, hoc enim ducendi Societatis stu-
dium tanto libi pretiosius existimat, quanta charitatem Xpi non
erga privatos modo sed ipsos animarum pastores adjuvandos in sp̄u
exercet. conscientiasq; aut perturbatas a vano metu liberat
aut inquietas, ad maiorem adit, aut vacillantes in proposito
Pastorali condigne obeundo cum divina affluentia gratia ani-
mas roboratq; facit in eo id solum quærere, ut quos ita favent
Cælo adjutores conspiciat, etiam hoc ipso amibus libi commissis ad
vivandis idoneos faciat videatq; quæ diligentia in Pastore ad-
rum non minimi est momenti. Neque melius condici q̄quam

proprie ex penitentia, novitque ex pertus, ^{magis} cum patiendum est ex^{tra} in
 bonis in spiritu, quam in indigna eos abg^o consilio, et ang^o illi
 illis repellentes, cum desolatione.

Accedit ad hanc Theologi et cursus Auditorum faciliorem
 in spiritu profectum ac exaltationem de qua hic agere nostri po
 possunt, cum plurimum lectissimumque pro vita aut pastoralis
 aut sacerdotali duntaxat, ad amum spiritus Ecclesiae instituenda
 varij compendiorumque libelli apertici: neque enim docti libenter
 fusi predicari deus/typis eorum gratia mandati, ac pariter
 distributi, seu meditationum folia prae se vulgata quas re
 gendis obicere Methodus Societatis consuevit, et aures ex eriti
 orum libelli S. Patris Nostri Ignatii, quae demum tibi relecta in
 vita tua reiterare meditando possint, ut si refrigerent spiritus in
 obsequio divino cui sese libere sacramentis, pio more fovere in men
 tem reuocati in amore Dei rursus et amplius incalescant.
 Quod si non semper occasio ferret, devotus inq^{ue} unus pastorem ani
 marum ad aptatos aut libellos aut foliola Societatis, assumenda ta
 men huiusmodi Lectio aliquando privata spirituali, ad pietatem et vir
 tutem quotidie nutriendam, non fusa quidem adeo, quam brevis
 potius benedicti ruminata, ad quam libellum primum porriget
 aut nominabit, eque uniuscujusque Consuetudine director confessa
 rius.

Maxima autem, huiusmodi necessaria est ipsa Theologi de
 currentis, ad ordines Sacros, et ad ipsum regale Sacerdotium
 dispositio cui promitti solent aut recollectiones congruae
 aut ipsa orbituaria exercitia Societatis, aut alibi in regula
 rium domiciliis excepta. in quorum lumine et illustratione di
 vina purgetur ab omni obiectione gratia divina per Sacram
 et omni legem ^{remoto} si mundi et vanitatum eius affectu
 quidquid ad illibatam ac intaminatam ab omni graviore culpa
 vitam deesse poterit, ferreis propositis suppletur, et ad
 Sanctitatem ipsam ac perfectiorum quem Status Sacerdotalis
 igitur, et munus agnum in aculatum sacrificandi in per
 lat^{is} ad quam dispositionem ^{ipsidem} suis facilitandam Auditoribus

* confusio

* disponit unusquisque

quid quid conferre, aut exercitandos, ^{dirigere ac} gratuito per eorum ordinem
 alimentumque methodo et instituti huius ratione nunquam non pro
 mptam, faciliemque exhibuit, Societas; liberaliter et gaudentes ministrando ne
 cessaria
 Et absque personarum acceptatione omnibus ^{curis} aequaliter, propor-
 tionato charitatis obsequio, ad statum ^{curis} ~~liberum~~ aequali cum ani-
 mo, aequaliter propenso committendo.

ad salutem suam ponderantes conducibilitatem. De his itaq;
omnibus Theologia institutionem prosequenti bus nihil
propositum est agere, eorumq; in hac deliberationis Statione
violaris ac prohibitis excoitationem exponere. quae in methodo institui non debet.

Quaquam ex pueris fuisse fore omnem eum qui ad Eclesi-
asticum Statum disponi videbatur, de huius Status electione non mo-
do jam in Prima aetate et institutionis decursu, cum etas annos
rum octultra plenisq; letis, et philosophiae decur-
sus institutio, certam animi intentionem circa Statum vite
sua statuisse, ac dein ad eum firmo animi proposito recta ex
fide Christiana et Catholica promanante intentione in hunc
onis ad Statum hunc convenientia, absq; ulla deliberationis reme-
ra profectum fuisse: Deferendi tamen non sunt, sed negle-
rum compensandum ei modo adjuvandi. Nobiles animi hinc
ac salubri, siquidem huiusmodi hinc obtemperant, consilio
medijq; huiusmodi: ut huiusmodi huiusmodi adjuvandi iuventutem suam

Atq; quidem ante omnia deliberatio illa ab ope
animi ad propositum protegendum huiusmodi, certa resoluti-
one electionis terminanda est, cum uni bus electionem respici-
et. S. Patris exortivorem libro de summis, et quaecumq; illa eveniat
in Domino proposito huiusmodi fine ultimo et recta intentione huius-
modi dei gloria, et salutis huiusmodi consequenda via electio rationabilis
nam durante hac animi mutatione jam in profectum, etiam huius-
modi continue jam in hanc partem in illam partem iterum
difficile est recte progredi, aut iter per scabrosa, agere. Atq; huiusmodi
temulento, etia confuso ad huc huiusmodi animis. ad hoc obtinendum
confert ijs in memoriam vocatis exortari quae supra de Status elec-
tione notavimus de consultando consue adq; cum conscientia
bitus, et multiplicando precibus pro exorandi Deo. quosq; divini illius
hanc gratiam. etia ex quidem facilius finem consuepimus, qui pro
pernunt ac huiusmodi illum Statum, quaquam ab amicis plerumq; ut
notum est levibus adductis rationum momentis difficultatem patiantur
quae ut leviter huiusmodi facile firmitate observata desistant. ita tamen

578.
quia levibus his argumentis plerumque, quae voluptuosa videri possent
aut per eas modi haberi a mundi amatoribus, amittere solent impu-
gando maxime celibatum, et castitatem perpetuam Sacerdotis an-
nam, quae Juvenalis Nobilibus, et Comitatibus, et civitatibus in deliciis facit
per turbare possunt, eo dirigenda ante omnia alia, an Lenio ob
sua salutis amorem celibatum, praeter matrimonium, qui longe melior est
an servitium speciale Divinae Majestati se dedere, an mundi et do-
lici Status regilla legi et ipsi inveni sibi ^{deliberare et} ~~salutem~~ <sup>sibi praestare, uti li-
bet, et saltem</sup> gratiam dei cooperantem obtinere procedi potuit
ad deliberationem de Statu Ecclesiae pro alio quovis illo, cum ca-
bate et castitate perpetua con-^{re-}gno.

Hae igitur ratione omnes has deliberantium adhuc et
quasi in bivio existantium Nobilium Beneficiatorum animus
tempori adprobari possunt, nec diu expectandum inchoato Theo-
logicae informationis cursu. Differre namque electionem
ultra hanc temporis opportunitatem, a Nobili Beneficiato, re-
et in eo modo est maximus, et plena periculi, ex eo enim hastita-
tis prolelatione non necessaria consequi necesse est Langui-
rem in Studio hunc Status appropinquare optabili Theologico
item Juris canonici. quia in incertum laborare, nihil mo-
lestius est, nihilque languidius, et quoniam cum tempo-
extremo tandem Statum suum retinere, ac Beneficiu-
immo et Sacerdotium amplecti tranquillo Statu an-
mo, damnum tamen neglectu ferventis Studii Theologici
ac Canonici est prope irreparabile prope modum, multo
que Beneficiato pariter in comoditates, et obstacula for-
complura, ad munia in hoc Statu sublimiora consequenda
et honorationem, et ^{utilitatem} ~~fructuosam~~, et pro optabili viam
eum reddere solent. Unde argendus est sine incommis-
Beneficiatus, aut Beneficii candidatus Theologus nobilis
ut primum in Theologia dissipare, aliis, quae eam concu-
rant fastidire, et in Studio hoc sublimi languere obser-
vare. Argendus inquam est, cum discretionis et constantia

ad faciendam ultimam electionem resolutionemque, pro
 la huius periculo futura vita multum noxia obviare frue
 tuosi potest, illudq; tempestive nec custando dispellere.
 Tum enim non omnia agentibus latius, fortasse fovebunt studio
 sine, non levis ac in comatu quopiam magno expeditionem qui
 in vivo Longi jam tempore viarum densio nem ab hinc huc
 cum pedes non modico praestolabantur indies, tandem resolu
 tis dubijs, de viarum regiam in notitia futi, lato hilariq; motu
 omnium Scipionem de viarum electionem consequi gaudentes ad
 laborant. Et ipsa quidem contraria ante diu deliberationis mu
 lestia ac animi nobilis inq;ies, quidam aculeus et spina est men
 ti infixa, et dolonifera, quam generosi semel evellere praestant, quia
 fovere, ejusq; in comodo, ad ea languere, quia prodesse maxime
 sciunt, ^{sed continuo elabunt}

Maiores huius propensio quidem ad Ecclesiasticum
 Statum, de rebus quodam pietatis, animos timore
 Sacerdotium metuent, ob munus sublimem sanctitatem et
 obligationum conspectum multitudinem ac gravitatem
 quae non raro perturbationem animi invehant, et Statum
 reddunt difficilem. At nec haec quidem mitior infirmitas
 a cura proficua deest. ^{in futuris rebus} Sicut namq; Status ille Sa
 cerdotiumq; ad modum supra omnem sublimior et sacra mentum
 Ordinis est; neq; pro Angelis, sed hominibus, ab Authore deo institutum
 ita et gratias lingulares ipsi afferunt, ipsi mentibus, qui de tanto
 ministerio, et servitio Angelico consecraverunt, miramq; vir
 tuten quotidianus per Eucharistia usus habet, ad concupis
 centias, Mundi carnis et oculorum infringendas, animumq; et ro
 borandum, et minifica saepe consolationis levitate profun
 dendum, dumodo in plena ejus electione recta intentione obsequi
 divini, et Salutis propriae tutius consequenda a Nobili Candidato
 habeat. At ipsa ejus beneficii utilitas, ac ^{pinguium} proventus, aut
 praecipuum ^{motivum} non sit, licet secundarium rationabile esse valeat

quo varia beneficii et exequia et circumstantia
 sibi utique huius congruum fuit longam in statu Theo-
 logicae materiam, methodum salubrem Canonici Nobilis vitam
 domus coordinationem regulandi ad quandam normam, quae et statu-
 lum tanto rudes et aptitudinem, quanto avellit amplius a
 variis fallacijs, et dolis. De hac sibi quisque animi ad statu-
 lum huius iam resoluti se a vaesore suo hic ab amicis optima
 ejusdem Eulenia ^{et capituli} ~~confatibus~~ haud difficulter comparari, et placere
 erit, semper potuit, aut quovis igne virtuosum hilariter in obsequio
 bene dei visent, de meliori imitari, aut saltem consilium.

Caput IV

De Studio Theologiae Scholasticae, Sacra-
mentorum Sacramentorum, et Controversiarum Fidei
nec non Theologiae moralis ac lingua Hebraica
iuxta Studiorum rationem Societatis Jesu in
regno Borussiae ad praesens usque tempus.

Stutam Juventutis in institutionem sub methodo
Societatis, non modo et principia literae in pietate et probitate Chri-
stiana; Sed et in Scientiarum communium, ac vel maxime Philo-
sophiae congruarum consistere in separabiliter huiusque traditionum
Nec Instituti ad aliorum aetas hoc tertio aliter in eo consi-
deranda est, si quidem recte progredi velit. Pietatis et
probitalis exercitationes in Theologia deinde se occurrere consue-
tas Superioribus capitibus hoc libro exposuimus, nunc exponenda
sunt Scientia Theologica, ac concomitantiam eam dispo-
narum exercitatio altera rectae institutionis in hac arte lepar.

At quia abundanter de Theologiae sum materia tum
exercitandi praei, in universitate et Studio Societatis Jesu nunc
expositum arbitror ne crambem ad lectum retrogam, nec motum
libri absque exigentia in crepe reficiam, id benevolam Lectorem
quia eorum intimam desiderant nobilitatem, remitto; hic ea solum
propositurus, quae dignam in hoc sublimissimo Studio, homini
nis totius animi applicationem vincere ac impetrare posse
videntur. Quod ad Instituentis Nobilibus huiusmodi ad
Statum Ecclesiae aut Religionem se in obsequium Dei et
Ecclesiae de resolutio animi proposito, et electione facta de
viventibus.

Et quidem si quid optabilius, si quid condici-
abilius ad futuram vitam Ecclesiasticam tranquillam ac

Sancti ac honorati agenda Nobili Ecclesiastico
 videri poterit, est praesens eorum omnium, excellens
 in Theologia totius studii s. Scholasticam in illis
 profectus, ac perfecta Scientia illius dignissimam & posses-
 ses in super in gradu, ut Doctoratum ejusdem facul-
 tis huiusmodi, habiti et praemissi regibus, publicis
 consequi possit meritissimi. Unde non in parte solum The-
 logia veritatem sed quadriennio in legibus absoluto sit legiti-
 mus, in quo magis illis pro & alias Theologia a magis distributa,
 sed et Methodo huiusmodi, conformi ad alios Universitates absol-
 litas etiam eruditum esse concedit. Cuius namque status est
 mundo superior, et ad candelabrum ponenda, qui publice pro-
 luceat, non solum politico tantum sed et Ecclesiae clero, lum-
 inis et splendore qua potest maximo con illustrem ac confici-
 esse oportet, docentibus alios legem Dei et cultum ejus cum
 Ecclesiae Sanctae Romano Catholicae, cujus beneficiis liberali-
 natus est, felici incrementis. inde nec ipsa Scholastica
 tum Theologia satiam satisquelet. etiam Scripturas interpre-
 tari disciplina, etiam controversiarum fidei Polemica
 Theologia, et ipsa lingua Latina notitia. Nihil denique Salu-
 tudiniferi Moderatione hac institutionis postrema a late in lenta
 tum relinqueret, et quod maximum nulla usquam de causa des-
 canonicum praeterire, sed illud cum eodem Theologiae cursu se-
 cundum omnes decretalium libros, ac reliquos corporis ejus par-
 tes transmittere, sed et continuum esse; sola Theologia moralis ex-
 cepta, quae in Scholastica aliunde, et sua demonstratione contin-
 getur, quae a mitti ab studentibus Scholastica solet. nil inquam co-
 rum in tutum relinqueret, quo eruditionem dignam Theo-
 logus cum divina gratia consequi possit. Sicut namque fur-
 pe est Patrius Iustus^a sua ignorare patria, ita in gloriam
 et laudem affectum censet, Ecclesiasticum Nobilem dignum laudibus

Eclesiasticum destinatum Sui, aut Matris aut Sponsae pura resu-
re Ecclesia.

Sic in statu omni congrua Scientia Theologica Nobili-
felicitatem in statu huius quod non frondeat, quod gradus honoris
veraciter praestant, quod vita et amicitiam, et tranquillita-
tem animi, et virtutis ac pietatis sanctitatem, et meritorum mul-
titudinem non appropinquat? Despicit mundi voluptates, cujus
conditio mundo superior est, cum in spiritu regit, nec ab eo regit
despicit hominum iudicia, cui Sapientia vera est Magistra.
aspernabitur Mulierum conversationem, cujus familiaritas est cum angelis
cum sanctis et doctis, divina Sapientia. Sicut otia amantissime
re cum fructu, animum relaxare, cum merito, voluptate et ani-
mi, et corporis frui, absque periculo, letari et hilariter in domino
absque ullius offensa. domum suam coordinare ad hoc placitum absque
offendiculo, regere subditos absque habendi cupiditate, honorare a-
micos, absque subiectione aut indigentia gratia. Beneficere alijs
absque remuneratis affectu. Denique deo servire absque macula, vita
terminare absque metu? cui haec condi non sunt? quem non ad Theo-
logicam hanc Scientiarum institutionem non de Nobilibus maxi-
me inflament?

At non omnibus floribus quantam Nobilissima de Stir-
pe concessum est fructum afferre speratum optatumque, ^{est} ~~namque~~
eadem omnibus natura et talenti gratia, ut ea quae huiusmodi ~~Scientia~~
proficua et agens. agnoscant, et optant, eadem felicitate ac
alii consequi valeant. Statum tamen Ecclesiasticum jam animis
deliberato amplecti, beneficium frui, deique Levitico pro viribus libere
cessis praestando et observando firmissimo animo deesse, cumque
in finem Theologicam institutionem pro ^{ut per se} legi statuere. His
equeidem animo Nobili, et quod pertinet ad virtutem et congruam
educationem constitutis, condiscenda veniunt, quae huiusmodi
necessaria ad statum sunt, et ad arminationem sacerdotij ac dis-
positionem conferunt, Supplebuntque virtutis et pietatis potiori
exercitio, ac excellenti Scientiarum huiusmodi publicum anni defectu defuit.

Statu huc hoc Tranquilli contenti, dummodo non desit hic con-
 a efficax deo illibate. servienti, eiq; in taminele sacrificandi pro-
 positum, neq; sola beneficii utilitas, aut necessitas posthabita
 auctiori motione, aegleatq; animi debita dispositione per
 studij hujus decursum, neq; inquam sola unius huiusmodi huius am-
 plectendi motiva ratio. Non enim gratiarum Adonorumq;
 his omnibus dispositio, et distributio, etiam de Ecclesia Hierarchia.
 Signanter docet Apostolus. Nam vid omnes Apostoli; ^{et} ^{non}
 omnes doctores. ^{et} ^{non} ^{omnes} ^{doctores}. ^{et} ^{non} ^{omnes} ^{doctores}. ^{et} ^{non} ^{omnes} ^{doctores}.
 omniun. ^{et} ^{non} ^{omnes} ^{doctores}. ^{et} ^{non} ^{omnes} ^{doctores}. ^{et} ^{non} ^{omnes} ^{doctores}.
 nis sua si in br Apostolos aut prophetas, non censet, non caret
 sic animus Nobis, si deo devotus ^{et} ^{non} ^{omnes} ^{doctores}. ^{et} ^{non} ^{omnes} ^{doctores}.
 aras Canonici huius rei talis, non, reverendi deum officio in
 cultu latretio sacrificij in taminatus sacerdos, non deo
 servienti amore. Servando legem totam dei, etq; Ecclesia
 ab ipso mundi plurima discrimina in tuto locatus, vires
 a vita et premia terminum expectat felicem et coram
 in consolatione omni mundi ^{victoria} dulciore et lenior

Quorum ratione, quove fervore prosequi debe-
 deest Studium Theologicum q; qui animarum cura
 et pastoralis muneri se habiles abq; conscientia lafis
 ne frudere, eamq; suscipere parant multum fieri necesse non
 est. Satis liquet, ex ipso munere pastoralis, qui omnes has vias
 docet, optimas, et morbos sibi dispellit in pastoris officio
 doctor simul et medicus. va; proinde afflicto gregi Ecclesia
 qui pastorem indet medicum a nanciscit indoctum. do-
 tina itaq; ex conscientia ductu, ne peritum hos ignoranti
 ipse ducat, sume conquirenda, sume cum lauda labor
 doti, curam animarum volenti, cujus errores doctrinae suffi-
 cientis defectu, sunt longa sen non in uno extinguant, sed per-
 venerit in longam nepotum seriem per traditione quadam
 Originalis labis similitudine, nec minore ruina. proinde

nunq; supphetas

S. Paul. Epist. 1 Cor
 cor. v. 28

Caput. V

De exercitationibus publicis, Disputationibus, ac Gradibus Honoris Theologici Baccalareatu licentiatu ac doctoratu, Nobili ad Cathedralē Ecclesiam assumendo ex praescripto Tridentini Concilij necessarijs, atq; ad eos dispositione per hanc Supremam Institutionis Aulam.

Terminatam feliciter culturam agri laborisq; impendium haud difficile est consequi messē fructificatam. Scholastici sudoris et fructus et requirunt sub lauro honoris est, velut refrigerij Umbra. quā quia non modo labori laboriosa sed sumptuosa quies est, non omnium autem eadem est facultas uti eadem ei potest honorati quiescendi voluntas. praecipue ad Nobilitatem Ecclesiasticam me convertit, cui passim utrumq; est, et quidem intensiori modo, et maiore cum ^{ex} ^{ione} quā alij. Illis enim pro sua Nobilitate genio ^{distinctione} Ardor in sublimia honorum subsellia est ^{et} ^{magis}, et impendivum facultas promptior magis, magisque liberior. Ad hos proinde excolendos in Institutione Theologica, ad laurum ^{unus} ^{supremam} purpuramq; doctoralem contendit. A quod cursum ejus felici cum Solatione coronat publico honoris testimonio hic exponendum voluit de Methodo huiusmodi.

Neque Exercitationes has in animam induxi multū ^{repetere} ^{exponere}, quod alibi satis praestitum arbitror, et maturae huius ac doctae aetati multa facere verba non conveniat. Solum sufficiat Supremas hujus Theologiae institutionis ex Methodo huiusmodi Jesu exercitationes, et publicas Theologiae Theologicas Disputationes. et Satis dictū Arbitror Theologos.

Nobili. quod enim publicum fuerimen docui et im portat, magis
 Nobilem animum intus commovere debet, publicam namque
 fuerimen sua institutionis Nobili effugere velle ad declina-
 tam ^{modum} ingloriam est Nobili, quam militiam proficenti, et gra-
 dus honoris militans exambianti, pro fugere ex campo ad
 declinandum imminentem conflictum. Quinque profecto mil-
 at neq minus est Ecclesiasticas Nobilis, nihil dem potest in
 disputatione publica et disputatione Theorem Theologus
 praefulgeat publice Quinque. Nec tibi hanc honoris publici
 negativam disputationis inibi ab alijs patiaz oportet. Nosse
 populus Academicus. Nosse, et honoris suum quondam cum di-
 gnitate Pastorem Patria, Nobilem suum filium supra locum
 communis doctrinae publica testimonio. Quare quidem in his
 biles, ex sanguinis gratia, praefideantur et docere in his doctores
 Quinque, ex debite institutionis felici solertia. neq in a-
 nimus suum ulla inducat ratione, meliori modo quam haec
 exercitationem genere sua prosequitur in Status felicitati.

Sed neq hic in sola Sufficit Nobili beneficiis Regendi dis-
 putationum live ex Theologiae parte, live ex Universis. De
 progredu porro ad ipsos Academicos honoris Gradus et progredu
 Doctoratus Theologici publice consequendum progredu suam qz
 Institutionem Theologicam cum eorum Auditorium terminare opo-
 tet, instante et urgente Sacro Sancti Concilij Oecumenici Tri-
 tini de reformatione decretis. quod hic subiungo: ex quibus
 rursus

Tril. ff. n. 22. Lesson 22. C. 2 decretis reformationis: qd hic habet.
 C. 2. de reformatione

Quicquid posthac ad Ecclesias Cathedralis, est affluendum
 is non solum natalibus utate moribus et vita, ac alijs quae a
 Sacris Canonibus ^{requiruntur} plane sit praeditus, verum etiam in
 ordine antea saltem ex mentibus um gratia constitutus = = =
 = Scientia vero praeter haec quae modo polleat, ut muneris tibi in
 gendi necessitati possit satisficere, ideoq antea in Universitate
 bonis studium, magister live doctor, aut licentiat us in Sacra

*
 C. cum in cunctis
 et C. cum Nobis
 de electione.
 C. grave nimis
 de proband.

Theologia, vel per Canonicos merito sit pro nobis, aut, publicis
aliquibus Academiae testimonio, idoneus ad alios docendos osten-
datur. huius Sacrum concilium prefatum.

Et hic quidem institutionis Theologicae, qua parte Scientia-
rum eruditionem continet est terminus et scopus Nobilibus p[ro]p[ri]is
varia autem ad eum ascendendi exercitationis gradatio, per annos
quatuor ex methodo huiusmodi instituta, ita ut anno 1° totius et
solius studii huius intenti. Anno 2° disputationibus theologiae ordi-
nari tam defendendo Theses suas quam oppugnando, exerceantur.
Anno 3° primis mensibus Mensuris in Auditorio disceptatio-
nibus admoveantur, et sensim in publicum educantur. Subvenit vero
principium Examen publicum ex anni unius Materia subeunt
integra hora Spatio, ex quo Examinatorum suffragio, calculum
sortiuntur et approbationem pro Theologiae Baccalauratu, et
disputatione ex illa Theologiae parte in Magna Aula Cantina.
Denique Anno 4to Libus ad doctoratus Theologici purpuram et
animum, uti Nobilibus esse omnino oportet, Tentamen magnam ex
Universa Theologia et Scriptura s. et Controversijs habendum habent
in integro biennio ab Examinatoribus Theologiae Doctoribus Primis, sub
eiusdem facultatis Decano Praefabili, ex quo per eorundem suffragia
pro disputatione Thesium ex Universa Theologia, seu omni anni
Materia. ex qua demum debite perfoluta, ad Licentiatum Theologicum
ex hoc ad Doctoris Supremum gradum, et purpuratam honoris quietem
quocumque libet com[od]itatis tempore, si quod plerumque ante Residentiam
inchoatam favoris regiae Nobilibus ceteris vero non nisi Curato Salthia
Baroniae beneficiis obtento, officii consecravit, promotione desiderata
et praestitis de more praestandis peracta, capependam evolvantur labori-
bus et sudoribus Scholasticis, plurimum Scientiarum complexu felici-
ter terminatis.

Non est exiguus labor, neque res obvia capacitatis, ad
integrum profecto requirit hominem, haec regularitas loquens
ad Doctoratum gradatio. unde merito comparandus inter omnes
characteres Academicos sublimissimus, maximus et arduus. idcirco
non communis cui cumque Volenti, sed merenti, Nobilibus ac

et beneficiis huius impertiri solitus ex Ecclesiasticis
 & regularibus omnium viris optime de re Scholastica meritis
 atque hac Doctoratus praecipue Theologici quae supra humanas li-
 entias ex celsior sublimior sacro sanctae atque divinae Scientiae
 nomine compellata omnibus in universitatis Catholicae repre-
 senta est, et admirabilis hominis in summis fidei verae Mysteriorum
 illustratio, quae in tellus vita tota occupari, atque dei cognitione
 Theologia in amorem ejus, ad Scientiae admirationem quanda-
 cens cum spiritus incremento delicia non possit, ad Mysticam usque
 Theologiam, cum Angelicis disceptantibus gratia ascendendo, quae
 unicuique aperit viarum in sanctae perfectione adeptorum, quaeque
 non in hominis solius potestate. Neque ab humana solum dispo-
 sitione Doctorum privilegia in tantam sublimitatem evecta
 et tamquam tantum honorata in Hierarchia Ecclesiastica grade-
 rendum est. Siquidem Pauli Apostoli mensuram, eadem quae
 ac Major Doctorum est estimatio, qui locum eis tribuit primum
 post ipsos dei Prophetas, ante plurimos alios etiam in vita
 Thaumaturgos. Vide quid scribat, ac conclude. ita ille

Paul. 1. Cor. 12 v
 27

in sua in Epistola ad Corinthios: Vos autem estis Corpus Christi
et membra de membris. Appondam quidem posuit ille in Ec-
clesia primum Apostolos, secundo Prophetas, tertio doctores. et
Ordinem dignitatis Doctoralis. pergit porro, deinde Virtutes,
 et inde gratias curationum, consulationes Gubernationes
genera linguarum interpretationes sermonum. Nunquid omnes est
postoli? nunquid omnes prophetae? nunquid omnes doctores?
nunquid omnes virtutes? nunquid omnes gratiam habent & Curi-
tionem, & nunquid omnes linguis loquuntur? nunquid omnes in ter-
prabuntur? & mutamini autem charis mata meliora.

En Apostolicam in Apostolica Christi Ecclesia de honoris
 hoc grade doctorem. quis non perfectissimam videt, sed et per-
 arduum, et naturae sublimium fides, et publicae laus ac splendor
 is postulat in rebus humanis ratio. habeat proinde in electum

Boemia Regnum tanto uberius gaudendi argumentum, quod plures
 Doctorem Theophrastum praecipuis, purpurea sua coronare spe-
 rat de filijs suis etiam nobilissimis, viros bis illustres.
 horum numerus ac abundantia sacris nostris tutior ab hunc
 quam olim, senior, a personis doctrinis, iam unius magis a pra-
 vis moribus, suis vivet sacralis futuris et praesentibus conserva-
 ta, non solum, ut Boemia elogium publicum habeat, non modo
 Boemia pia, Boemia sacra, sed quam maxime Boemia do-
 ta et doctum, quod plurimum et famosus nominare potest Patria
 fecundissima. dignum terris cultusq; spectaculum in sua illustri
 nobilitate sic sapienter exornata.

Caput VI

De Pontificio. sacro Ecclesiasticorum
Convictu in Boemia Praga ad S. Bartholomaeum
Sub cura et Praesidio & Administratione Societatis
Iesu, in ligni nobilium Ecclesiasticorum, in hac urbe
et Suprema Institutionis Theologicae auctoritate admi-
niculato.

Perstrinxit hic Ecclesiastici Status splendor, ac admi-
rabili Regni cum honore filiorum suorum utilitas, ipsos et
corporis et Animi Regij oculos Augustissimos iuxta ac Magni-
fici Munificos, dumq; Boemiam suam haec h. nobilitatem, alie-
nigenarum pravitate in bella concitata tam videret, Ferdina-
ndus Secundus Rex Boemiae, ac Imperij simul Imperij Mode-
rator videret, hominibus probis doctisq; pro Deo et Patria
zelantibus, magis quam armorum Leventate, in officio con-
tineri, et a turbulenta haereri vindicari, atq; ad pristinam ma-
laciā tranquillam pacem reverti. molus pietissimus
Imperator ac Boemiae Rex curam, et liberalitatem regiam
in foundationem Ecclesiasticorum Praga ad S. Clementem
exultandam, inq; perpetuum duraturam convertit, qui hi-
entia Theologica insignes, gradus Academico digni in ventis
in Pastores animarum, et haeresum exstirpatores, destina-
rentur, Aita sub Patrum Societatis Iesu gubernarentur
ac plene Theologicam institutionem haberent. Tam Nobilib;
quo spiritus Dei ad celum Gloriae ipsius et animarū abhaerere libera-
ardorem salus exstimalat, quam pro alijs honestis ac ingenij
vita proba, liberalisq; capacitatis Adolentibusq; fundum con-

groum a lendis ac vestindis ex regia maiestati a signavit
 Anno Domini 1629 Vienna die 22 Mensis Maji Regni hi donari
 Anno 10 Hungarici et 2do Boemici Anno 12. et quoniam annis jam
 prioribus a Gregorio XIII Pontifice Maximo Similis pro excolenda
 ad statum Ecclesiasticum Juventute fundatio creata, ac postremo postremo
 ab Urbano VIII videlicet stabilita, et Bulla speciali quae incipit ^{idem}
Donum divina Bonitati. confirmata, multisque singularibus ^{Bullarum} ^{Magis}
 gratijs ac Privilegijs donata eadem in Metropolim Pragensem conferre
 pisset multo factu conficienda toti Boemiae Regno magis Gregorij
 temporibus memoria prestantissima, eidem Ferdinando haec conju-
 genda censebatur Moderationem ac fundatorum ipsorum voluntate
 donec angustia loci minuscule fundationum numero in
 Collegijs Clementini adjuncta adeo, in ampliorum locum qui
 nunc est utraq; translata, novoz ^{convictu} adaptato ac instructo. Simul
 q; nova Ecclesia in a fundamentis creata sub invocatione S. Ba-
 tholomaei Apostoli, translocata nomen sortita est Convictus
 Pontificio-Cesareus Alumnorum Ecclesiasticorum hujus
 Jesu hoc Praga ad S. Bartholomeum Apostolum, quae trans-
 latio gratia evenit Anno Domini 1660. quibus quibus nominibus
 hodie dum insignit, et fructibus in vinea Domini plurimij in clavis

Illud autem singulare beneficium ^{conjunctione} ex ea ^{causa}
 fundationis cum Pontificia accessit convictui illi, ut privile-
 gia et gratias cum Pontificia pariformiter participant, quae in
 Bulla supra dicta Urbani Octavi recensentur, ita ut quod
 perquam in solitum ac singulare est, etiam a his alio titulo nunc
 a S^{to} Concilio Tridentino alias ad Majores Ordines requisitis,
 ad solum fundationis sui titulum et ad solam Regentis fidem
 ab a quovis Episcopo Ecclesiae ordinari possint, et omnium fun-
 dationum alumni sicut et ipsa Caesarea. quae gratia magis ac
 limanda venit haec praecipue saeculi circumstantia, quo legi-
 timum ad Ordines sacros merita titulum a Batrone quopiam
 consequi non minima est difficultas.

Maxima autem commodi accessio Nobilitati ad Eccle-
 siastica beneficia nimis curata aspiranti in ijs gratijs et privi-

urbem, quod fiat ex eo liquet. Solo quod necessarium patitur monij huius
 afferre, nec pro alio sollicitum vivere, neque obligari ad petenda de
 sit necesse. Sed si quis haec per humaniora et Philosophiam gaudere
 et fundatione absolutis, illis annis eodem in Convictu Studii
 Theologicum profectus, et a clericali ad ipsum usque gradum facien-
 tium progressum illudque a quovis Episcopo non communicato quacumque
 quae in ~~decet~~ ^{percipere ac} diocesi sit, ordinari possit.

In hac huius gratulatione ^{profusione} Beneficiorum Casarum velis
 Convictum Pragensem in quo non Eucharistia hucusque solum
 Sed et Comites Juniores nonnulli de Insula S. R. Imperij
 mitum propterea suis gaudent, vel amicos gaudere faciunt
 fundationibus, nihil optabilius stupidi haec, aini ceteris tenuior
 is fortuna praestare in perpetuum possunt, quae in funda-
 tionem ^{ex modo} pro plena emendatione in victu et vestitu provisio-
 ne ac necessariis, quia Casuales concurre se necesse habent
 illi tamen et Studia haec a Grammatica classe persolvere, et in
 per hanc canonicos impedimento coacti non compentant, ad Studia
 Theologica et Ordines sacros ac Beneficium ^{valent} ^{et quidem ita} ^{eam} ^{possunt} admovent
 Status huius dignum, erigere ac dotare, liberaliter, etiam in casu
 afflictionum temporum et annone carestia; Nemo non clare
 advertet, quantum hoc Beneficium Regni Boemiae, unde nec mi-
 rum quod ejusmodi fundationibus augeantur admodum Convictu-
 dum et civitatis pro his patris filijs, et ipsi Eucharistia Curati
 huius pro cognatis nepotibusque, sapienti consilio hanc faciliam
 exercitibus amplius per quam compendiosam provisionem, uti
 nam et Nobilibus pro his prospiciet familijs, tam opportu-
 no, brevissimorum fundationum compendio, alium brevi hortentur
 fortunam aspectum, melioris Status ac dignioris sanum

Sunt autem Gratiae et privilegia Convictuum Con-
 ficior quae quidem omnibus ejusmodi contubernijs largitus
 est Gregorius XIII. Sanctissimus Papa Noster, ab eadem
 respectu Convictus pragensis et confirmat et nova attribuit

hic libere, et quomodo vult a primario utinam etiam
 pacifici, ac sub protectione Principis Archiepiscopi Pragensi in Bulla
 eorundem gratiarum usus in possessione conservandus vni endusq.

Sequentur

1° Solum huiusmodi litem ad Pontificiam fundati-
 onem recipiunt, levando tamen quod fieri potest nationis in Bulla
 notatas.

2° Eidem Regenti concessus, quoniam etiam in Bulla Re-
 ctorem collegii convictorum nuncupare Roma consuevit, eidem
 inquam relinquere libi, de natalium honestate, ac libertate a subdi-
 cta cognoscere. a se presentandis vni pro ordinisq.

3° Eidem conceditur Regenti, ad minores, ac Majores ordines
 presentare alumnos

4° Et quidem absq. alio mense titulo, alias regni solito
 ad solum titulum fundationis.

5° Item absq. dimissionalibus suorum Ordinationum
 presentare ei conceditur et ordinandos, a quorumcunque
 diocesis Episcopo, dumodo excommunicatus non sit.

6° Conceditur eadem Bulla Regenti concessus potestas dis-
 pensandi in interstitijs ab uno ordine ad alterum

7° Conceditur potestas eidem Regenti ad primitias cele-
 brandas de sufficienti habilitate testandi, aut ad mittendi.

8° ad Primam Curam animarum accommodationem seu capella-
 riam, aut beneficium presentandi pro quacunque diocesi hinc
 dimissionalibus, hinc temporalibus hinc perpetuis. unde ad aliam
 diocesim transire hac ratione possunt, et quam primam ^{impositam} auge-
 re hinc p^r Regentis presentationem, huius esse censent, pro
 usum praxim in Boemia utitur. Hanc omnia omni

no ad miranda. Sum ex Regno patris Boemia singularia ac vili-
 lina quis non videat, et felices fundatores qui hos clientis funda-
 tione erecta hominum omnes participes fieri privilegiorum effere possunt.
 plura vide a p^r Wencesl. Gerwentkam in Notitia brevium concessis

Wencesl. Ger-
 wentkam a p^r capi-
 2. p^r hunc hunc
 vis Notitia brevium
 concessis

Ne veri Super his dubitandi locus, de aliam re fundatio
hac gratia privilegia participantium veritate et Authentica ex
hibitione. Subjuncto de iure tum dispensationis et ipso Sac. Inquisi
tionis Authentico de sumptum

Feria V. Die 30 Augusti. 1629.

In generali inquisitione Congregat. Sanctae Romanae et Un
versalis Inquisitionis habita in Aulatio Apostolica in Monte Qu
rinali coram fratre D. N. D. Urbano Divina Providentia Papa
Octavo, ac Illustissimis et Reverendissimis D. D. S. Romanae E.
cardinalibus in tota Republica Christiana contra haeticam pravi
tatem inquisitionibus Generalibus à Sancta Sede Apostolica spe
cialiter deputatis.

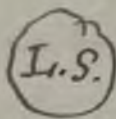
Lecho memoriali tenoris infra scripti:

Beatissimi Pater, Alumni diversarum fundationum, qui in
Seminario Pragensi una cum Alumnis Sanctae Sanctae degenant, hu
militer Sanctae Vrae exponunt, quod habende difficultas admodum diu
sionales ab Ordinariis suis habere possint, eo quod illi aut in locis ex
hauriri in festis, aut nimia loci distantia ab Urbe Praga sint dispen
cti, aut quod ipsi et Ordinarii, nullam omnino habeant notitiam
vitalis morum et dictorum Alumnorum, siquidem ipsi ^{admodum} Juvenes, in schola
te adhuc paucis patris solo excesserint; certius autem Testimoni
um Rectores eorum dare possint, quam dicti Ordinarii; mensa
in super eorum ac victus, haud minus sit levis, quam ceterorum
Sanctae Sanctitatis Alumnorum, cum fundatus ille sit in certis op
busdam legatis hanc in finem à personis diversis, quae fundationes
hujusmodi instituerunt, unde et ipsi inditus habeant particularis
stabiles et perpetuos; victus vero ^{illis} alumnis subministrare
quoad usum illis de sufficienti beneficio ^{illis} sit pro gestum. Ea
propter humiliter Sanctitati Vrae supplicant, eam illis largiri
dignetur facultatem, ut ad prosequendum ipsius hanc laudem ob
ordines solo exhibito Testimonio à Rectore dicti Seminarii

promoveri possint, hinc et ad titulum mensae dicti Seminarii
 hanc licentiam faciunt Alumni Sanctitatis Vestrae, quandoque
 eandem omnino facultatem indulget S. Mem. Paulus V.
 Alumnus Non Pontificis Seminarii Apostolici Viennae. Hoc
 Pro qua gratia singularis Nota à Sua Sanct. humiliter accep-
 tatam, eaq. via facilius adfuturi et Leipsiam, et Lulesiam
 Episcopos, qui ipsam Sanctitatem Vram, in Levitijs dei,
 et Sanctae Matris Ecclesiae.

Sanctissimus D. N. Papa praefatus, dicto memoria-
 li audito, dispensavit cum dictis Alumnis, ut ad Leipsiam
 diem promoveri possint, ad titulum mensae dicti Seminarii,
 et cum sola fide Rectoris.

Joannes Antonias Thomaeus Sanctae Ro-
 manae et Universalis inquisitionis
 Notarius

Caput VII

De Collegio Germanico Roma Boemia Nobili Juventuti ad Ecclesiasticam institutionem multum favorabili, ac proficuo. Societatis Iesu Gubernationi concedito, ac commendato.

Magna pars speranda felicitatis est Nobili Summo Regem et nosci a Rege suo, hinc prima contentio Regiorum ad favores consequendos, stare posse coram Rege quam creberrime, ita enim maxime connaturale est, ut qui stando frequens in oculis huius Principis, faciles et aures inveniat in sua vota et apertis, siquid pariter maxime conducit Nobilem Ecclesiasticum, siquid optabilis censeri potest, est Nobis supremum Caput Status sui, et ab eo nosci, stare coram eo, et gratiam in oculis ac cupari, ac aures tandem benignas occupare posse, et ad vota pervenire gratia. Huius porro consequendi auri ad felices honores progressus via, Ianna hactenus, et opportunissima, et felicissima visa est longa ab experientia effectum Collegium illud Roma a Summis Pontificibus erectum et Gubernationi Societatis Iesu, a primario traditum atque praesens usque hunc diem hodiernam sub eadem conservatum. quod ad S. Apollinarem est pro Juventute Nobili Summi acti an pro Lapide Nationis Ungari Germanicae et Hungariae et insuper da Bulgaricae (Germanicum vocari solet) erectum est. in multis, multis magnisque maxime sui Alumnis Romanorum, ac claustrum tot Cardinalibus, Electoribus Imperij ac ipsius Summis Pontificibus, ex hoc in clypeo Conubio praenatis. ad sublimem evectis.

Magnam, in hoc quoque Romano Germanorum Collegio Boemia Beneficium tibi gratulari potest; dum licet, ut augere pro Boemii, in Nominatione nationum non expressa sit Boemum quam Silesiorum Natio, forte tamen quia plene

totiusque cunctisque preparata, simul et se nobis pro bene
cujus virtutis ac doctrina ex cellentia sit, cuius in hactenus in situ profectu

Quare quidem de illis Eclis Nobilibus quibus datum est desuper
tantam Intellectus virum, ut in utroque virtute dilectet in signi
doctrina excellere, et possunt et pro Eclia diemotumulo volunt
Neque tam ea inde eos hoc inelytum Nobiliam contubernium, ave ostent
aut repelli patitur, qui minor caputitate praediti in ex ceteris
ut alij doctrina sublimatatem consequi non valent, dumodo
Nobili ad virtutem et pietatem propensione constanti, et obsequia
divinam in Ecclesiasticis huius Statu convenienter prosequi non
detrectent, plurimam profectu ex Romana hac haec in contu
berniis dictis coronatione utilitatum asperceptionem hili
fieri animadvertent: praecipue haec solertia hanc praesentem
tam Collegij Huius Germanici vivendi normam observare
aut unaverint, quae Moderatores eorum eam exigere co
gunt. Neque Germanus Nobilis difficultate prima aspectu
se absterreant huius, quae primorum mentium affectudine
disparere apparet, si ea ortum habeat ex victus diversita
te apatio et Germano longi differant, si ex aetate, et clima
tis arte paulo acutione quam Regionis huius, quae plerumque
cum ora Romae, non tam gratam, ac proficuum, et ex parte hili
hili ex pinguere non nulli volunt. abundanter tamen et huius
bilit digna provisione cum odita tem vix, nec exigent huius prosequendum
per sum fore levari per se ad eam. eventus multis, ut qui in vi
bi Romam intrare, magis in vi bi Romae, et ad Roma non vident
vivendi modo, admirabili iuxta ac amantissimo, etiam Germa
ni didicerunt ex Germanorum Collegio, minusque artus in com
ditatem quam in Germania ipsa ex pectos se se mirabiliter
referrebant;

Praxis quae ad hoc Collegium Germanicum Ro
mae ad S. Apollinarem, promovendi etiam sub gubernatio
ne Societatis Nobilis Eclia huius Dicatori i Regno
Boemiae promovendi consueverunt Legens, et ut arbitror
admiranda Societatis ipsius brevissima, ac compendiosa

pro re dylo Bœnia Regni ^{non ignarus} suam cognoscens gratitudinis obligati-
 onem, promptum semper ^{serviendi} obsequii deservitum contestabitur
 gravate. Primum itaq; Candidatus ad hoc Collegi-
 um in statu Ecclesiastico agitur, explorata et parentum
 Illustissimorum pro pensione, eorum consensu exorato licet
 nullo adhuc beneficio aut Canonatu provigat, sola Theo-
 logia studia prosequi volens. exorat a fide eodem promovendi
 prefati Collegium, quidem antipse Candidatus, qui Phi-
 losophus ~~est~~ absolutus, plerumq; est, circa Pascha tempus
 ad Rectorum Collegij: aut aliam de vicinale sacrodotem
 vicem aut Romam, aut Romanis quibusdam notum, ex-
 nat hanc suorum & Augustinorum desiderium prefato
 beatorum Romanorum gaudendam Germanis ad S. Apollinarem.
 Mittitur brevis informatio de eodem Candidato, ab illo
 sacerdote Romam si alius porro notus, ibidem non sit ad ha-
 berem Procuratorem Assistentia Germanica. ab eo velati
 ad quem missa petitio ⁱⁿ informatio Nomen cognomen Patria
 Studij classis. responsumq; expectatur, quod spes et quan-
 do appertura expectanda sit, interim tamen Candidatus
 geminum subit examen & interrogatorij certij, quorum Exam-
 ples in Academicis Collegijs affervatum, autipsis in Con-
 vicibus Pontificijs sub cura Rectoris reperiuntur; hoc
 examen ubi cum ad notatis Responsis a Subscriptis a
 Candidato ac duobus testibus Sacrodotibus plerumq;
 eiusdem vicinatis. Sigillo Lepionis illius Collegij fir-
 mato, quod illud Authenticum reddat. iterum Romam ad
 Procuratorem per Assistentiam prefati, aut, pro utique disceant
 ad ipsam Collegij Rectorem Romanam remittere quanto citius
 magis etiam ante Pascha occursum oportet, ne multitudo con-
 petentium fortasse oblectu sua praeveniat. Ac demum sub
 menibus libellum postremis, resolutio Leges cum ple-
 informatione quae ei observanda veniant, tam quoad iti-
 neris quam aliorum itineris, ad idem domicilium confortium
 aliaq; ^{ut} suscipiendos praevidet in patria minores ordines in bono

terra prima, et deferenda p^{re}dictis ^{forte} in depositum, proinde
 in patriam aservandam, neq^{ue} ullis singularitatibus in lectis
 vestitus comoditate comparandis, ^{congruē} necessaria namq^{ue} ad sta-
 tus hui^{us} exigentiam, equali cum ceteris locis ibidem ministran-
 tibus p^{re}stare

Caput VIII

De Triennio Residentiali, seu pro Residence
 in Universitate Pragensi, aut Convictu Pontificii
 Caesareo ad S. Bartholomaeum sub cura Societatis
 Jesu, per hoc institutionis et Studij Theologici
 Canonici tempus a Nobilitate Regni Bohemiae per
 Solvi Solito.

LIBER XI

De causis non proficientium, aut in
ipso institutionis progressu deficientium No-
bilissimorum Adolescentum præsertim præcipue
Sæculo observatis.

Caput I

De varietate, ac multiplici classe, causa-
rum, ac circumstantiarum emergentium, quæ
Juventutem ab institutionis rectæ profectu aut retar-
dant, aut peritus avertunt, optima q. Patria Studia
exosa hoc Sæculo reddunt Nobilitati.

Nihil in humanis tam perfectum consumatumq. re-
peritur, quod omni in circumstantiarum causarumq. concursu
Sæu fortuito, Sæu studio suo ad quem natum, ordinatumq. est
semper potius sine fructuoso. Sunt grandia Planetarum cor-
pora, Sol, Lunaq. in Sæbi salubritatem corporum humanorum
non minus, quam in universi utilitatem promptissima, ne-
que tamen hominem omnes, Morbum malignitate in unum,
neq. regio omnis, tam prorsus omni bus, ut q. non non egest
deficiens in quopiam. non omnis eodem. Sub solis benigni-
tate et propitio Planetarum influxu, non ingratum tamen omni-
fest omni a tellus. Ipsa Servatoris nostri de Lemne jactu pa-
rabola adeo in rem nostram jejuna minimi est, dum Lemen quidem
per indestinum, idem omnibus, manusq. spargens eodem in or-
liberalitate, non tamen in omnibus tam multiplicem exitum
tum, quam profudit Lemen tum, aliudq. nam q. cecidit super pe-
brem et natum aruit prima in radice, aliud cecidit longin-
et direptum a volucribus, aut pessum datum a viatoribus, aliud in
optima Spei progressu, cum Spinis simul educatum hypocausti
est, aliud q. deniq. in terram bonam, fructum attulit centuplum

Luc. 8.

Hic Naturam feliciſſimam, reliquos in ſua in felicitate aſcendentibus
 De ex diverſo caarum, imo et ſolo circumſtantia non minime pro
 quibus, aut conſentanea, concurſu.

Est autem eorum optimorum ac nobiliſſimorum ^{Lemina} eademque
 incertiorum fructificandi conditio, quae fertilitati, ſua gloria
 et diſtincta aliena multum a voluntate, et recipiendi
 cito ^{penderent} pendet, quae alia moralia ſunt; videlicet Lemina vir
 tam probitati Chriſtiana. item Scientiarum ac diſciplin
 etiam moralium, totius ^{dicere volu} ipſius inſtitutionis ſaluberrima in
 futurae vitae conſolationem et uberitatem Lemina, in nobi
 lem terram animumque liberaliter ſparſa, propterea ut ad
 eas ~~quae~~ ^{quae} agerent ſolideſſimae. interim alia magis in primis
 feliciter a tale gerta aſcendunt, alij in progreſſu optimo ſpiritus
 ciatis a finis ſuffocant alia velut in publicum projecta, non de
 radicibus virtutis actus, aliorum fiunt folium horum in ignominia
 non minus ~~ad~~ ſemen a viſu ſibi proculdubio. De qua in fe
 litatis huius cauſa, qui malorum fontes Inventum nobili
 tam perniciioſi: ut fructus omnis ſpem largiſſimam ex
 mente tam faciunda, quam pretioſa, omnemque elidat ex
 ſationem.

Multus nimirum fore in omnibus Leoni affi
 gi audis, et fortasse ſuperfluous, cum quotidiana prope huius
 ſaeculo noſtro doceamur ex periculis ac in felici multorum
 exitu nunquam deplorando ſatis ^{hunc} in ſpem Patria noſtra
 emendamus. Sunt autem caeſe deficientium poſitiſſimum
 quas obvia indagare compenſari ſolent, et frequentiores caeſe
 accidunt quadrupli poſitiſſimum ſortis, alia quidem in terminis
 ipſis adoleſcentibus inſtituendis, alia ex terra aut ex tranſ
 poſitis, ſive circumſtantia, ſive eas cauſas compellere vel
 ſive occaſiones ſolum per magna cum vehementia ad deſerui
 nem, aut ſaltem remiſſionem influentes. Ex internis
 rurſum alia ſunt conſentanea, alia aſſeſſita, alia citra
 voluntatem emergentes, et retrahentes a progreſſu adole
 ſcentem vel in vultum. Saepem, vel impotentem.

Inter congenitas, inter easque censendi veniunt, obfusum
 cerebrum memoria defectus, nimis, Ingenium frigidum, stimi-
 lia, tanto noxia magis, in statuendo, quam majori in gradu preva-
 lentia. Inter acquirita interna quidem non tamen congeni-
 ta proficiendi impedimenta, aut causas narrantur illi pre-
 vi habitus, aut educatione non satis congrua, aut nimium materna
 est longa affectu digne contrita, minus dispositum reddunt Infi-
 litionis optima candidatum. qualia omnia sunt, molli ab educa-
 tione, contributus languor, molestia aut solertia horror, amor otii, ~~languor~~ Somni, lusu-
 rum, aut distractionum cura unica. Tandem inter supervenientia
 quae nostra potestati non sunt, ea referuntur quae potentias ipsas
 ad proficiendum concessas, necessariis aggrediuntur aut excedunt
 aut, debefactando plus minus. quales sunt morbi graves ac
 diuturni ^{per totam vitam} decursus, saltem potiores, et primam
 quidem optima Juventutis aetatem adhaerent, debilitatem cerebri
 gravitatem capitis, oculorum affectionem et annuum, etiam cum
 periculo majore invehentes. Quarta demum causam, impedi-
 entium sors illarum circumstantiarum in feliciam consistentia est
 quae ut dixi causa vera non sunt, occasio tamen validissima sunt
 quae a profectu retrahunt; quales sunt, notitia nimia et super-
 flua, amicitiae noxia conversationes amorosae, et post modum
 plurima ac frequentissima, quae cum extra patriam oculorum patri-
 nos remotiores, ex tunc in provinciis remotioribus accidunt, faci-
 lesque animos ad olivantem nobilissimum obtineant, quod quidem
 haud raro, imo plerumque fit. Haec enim vita Juventutis quae
 curdissima, ^{etiam sollicitas} est libi liberior, quae a patria remotior; hinc
 illa a studio patriae aversio, obprobatio in Academis Regni
 patrii, quae Scientiam inopes, modi docendi ignaras, et hi-
 methodus, audeat libertatis virtutem et vici probitatem regens,
 et in tempestiva libertate ^{corruptis} a plurimum ^{incurrit}, dum enim vero
 eo fervoris abripitur, innocentis appetitionibus nunquam deficientibus
 quaeque hoc saeculo nostro, ut ipsae acatholicorum et heterogonorum

Universitates Catholice præferant institutionibus, à Licentijs q
 tollant, aliorum erumia, magis faciant, ignari affectationis
 dignos affecti. Cum interim, non hinc erum inibi, proficiendi stu
 dium, sed libertatis, et circumstantiis hinc gratiarum quidem, ad
 nimis minimè salutarium, ubertas, utinam non attentionis
 vite impunitas detracta rebus larva, fucos deorsum animum
 quod doleat nobilam non modo totum occupet, sed in super abijciat
 damno sicut reditus sepe sepius dormit: nesciam reparabili
 tam fortunatum, quam quod petitiones et virtutis ac charitatis
 probitatis iactura.

Et his dispicit benevolus non modo Lehrer, sed et
 progenitores sapientes, quantitas quam multus dicitur in sti
 tutionis, sub methodo patrum libertatis, in patria Regum licet
 a studijs, et Licentijs optimis omnigenisq nominatissimis, quod
 multas inquam, quamq in fectus sit, in circumstantijs ipsis
 letens necesseq inimicus, ut omnino Magni duci et diti
 ni mereat præ reliquis qui Saperatis omnibus his Syrenum
 et affectatorum blanditijs, genense ac fortiter perdurare de
 crevit in institutionis consumanda probitas, patria inter tam
 secura in pietatis ac virtutis confinia. quem ve honorem agra rogati
 van hoc eorum in patriam nobili Religio et amor mereat præ
 ceteris, qui rediens ex provinciarum studijs, projecta velut ex
 patria estimatione, aliena duntaxat bucinant et tollunt, ut
 tantis colebantur magnam hic eius iacturam, quam ubi vitam pri
 vati alebantur lachabant, ad hinc paternaq sollicitudinis in
 defessa cura. Sed ita politici errata laudantur, ne errasse vide
 antur, errorum errorem denuo cumulare laudando non erubescunt.

Nemo igitur inde hoc brevis sic se decurrente mirum sit
 optima in institutione nobilitatis patria non uellos deficere, quod
 has deficienti quam causas, tam occasiones validas coram pon
 derat. neq in semetipsum malum hoc juvenutis rejiciat, neq
 Academias crimine, eius culpam aspergat, selectissimum dor

finem semper et studium patrum tot comprobant alij; et in
augem evecti. Nobilitati in quoque omni gratulari vellem huius
quoque patriae saeculo, quod antiqua saecula eidem gratulata vide
bantur, dum sua in patria huius in nido Leonculos huius Nobilissimos
colebat Boemia, nec usquam Nobilibus et p^{ri}ncipibus, et doctis ac publi
co Patriae bono sollicitis levationibus deserta se esse vidit, nec
desertum forebat.

Caput II.

Potissima mox in prima institutionis
 etate a profectu depiciendi causa est requisi-
 ta dispositionis in Juventute informanda defec-
 tus, maxime accedente ingenio tardu, et Langore
 ab educatione non congrua relicto.

Requiritur ac congrua ad ingressum Studiosae insti-
 tutionis dispositionem. Supra Libro 6. c. 1. uti compendiose, ita et
 satis superque exponere conabar brevitate proposita studio, hujus de-
 fectum namo non quod arbitrer cognoscat, mox in limine Gymna-
 sicae institutionis humo per officere, ac nisi quoquo possibili modo
 manu sapiente submoveatur, aut suppleatur defuit ille, juvenem omni-
 no a profectu non modo retardabit maxime, sed dissimulatus in an-
 nam longiorum ab institutione penitus revocandum facit, nec
 quae ea huc multum revocare velim in examen; Potissimum iocundum de
 duobus malis inihi in huiusmodi in sistere proposui, et coram exhibe-
 re Langorem in ingenio tardiore ab educatione con minime con-
 grua in adolescente relicto maxime profectum primum utar-
 dare, aut penitus in ipsi incunabulis omnem spem praefocare. Duo
 praeinde ex propositis meo assump. Ingenij tarditatem, et Langore
 rem non quicquam ex educatione parum congrua relicto,
~~et~~ demonstrare potissimum deficienti primae aetatis esse
 causam eamque hoc saeculo, in educandis proliis multum
 delicatis, aut nimium maternis, non infrequentem.

Intelligo autem per ingenium tardum Lentumque non
 illud omnino quod penitus obtusum, aut hebetatum dicitur, sed illud
 quod naa sua et complexionis phlegmate tardum atque lentum ad
 modum ad discendum capiendumque est, adjuvari tamen melius, et
 facilitari tantisper potest, si industria laborque dupliciter subprimis
 annis, neque enim mox levamen obtinet, et tollitur prima statim cura

Fluxa ^{insuper}
educatio ne ⁱⁿ iu-
ven-
tum

cura, atq; in dextra applicatione, quod enim congenitum aut negatum est cuiquam à natura; Difficiliter humanis est artibus, aut successu dis-
cendi si debili iuveni diu cerebrum ⁱⁿ genioq; accedat, quod moris est com-
muni languor, et lacedia; de institutionis profectu sperando neq;
fere cogitare licebit. quamdiu autem industria et labor abeque mo-
di adolescente non reusatur, spes superest profectus, et super alij
primis annis tarditas ipsa parte multo non modica ad celeritatem
majorem auget, imo tandem evenisse observatum sit tardioris inge-
nii industria majori prestare ipsi, qui ingenij quidem felicitatem nullam
in dextra applicationis compenit.

Est autem saepe in genisendum quod debili adoleverit
tam hyperleno et complerone sua, plerumq; hoc saeculo in potes delicia
ta accedat ad educatio ad ipsam usq; pueritiam minus congrua et
corrigenda complerone minus idonea, quia molli, multa lenitate
diu Materna, et conriverentia in omne otium aspersa, quae languor
rem quendam ad omnia solertiam, nascentem ad laborem etiam modicum
incuriam honoris, comoditatis amorem, Somni ad pigritiam usq; in du-
gentia, cibi potusq; ad crapulam usq; quotidiana in temperies, et temporis
in plena diuturnaq; segnitie per diu demorsam dilapidatio, abq; omni
lamenta et dispositione animi ad disciplinas future institutionis. ex
quo fonte nunc non modica alia incommoda, et profectus obstacula
emergere conspiciunt. et quidem vix legere habere tam verum
cuius quam latinas tot elementorum literas ad sufficientiam abq;
in petrabile est, et hos ipso, characteres abhorrent, ad memoriam q;
pian mandandum, priusquam vel discere delibent, jam in lamenta
et lamentos juveniles blorum, quae multum in possibilitate ma-
giori, ubi caput rumpi habet metuent, et nonnunquam aures inveni-
unt huc juvenili caesa patrimonibus quo magis suo in vitio, p^{er} huc
male perdurent, et abq; omni profectu tentato computrescant.

Et quis est profectus qui desideratum ab eundem nequidmodi
sine prothole p^{er} gressum? ubi dum progrediendum est, pedes magis
q^{ue}rent putida in reliquie. neq; facile per annos complures in
per totam Juventutis aetatem, nisi scita tractandi morbum hunc
vix p^{er} huc diu de qua nobis infra magis agendum mensat. p^{er} huc
et p^{er} huc auctat. unde si medelam elidat, ut per annos

in legros Gymnastica institutionis, inter conscholares suos confidens
 dormiendo, aut otia nudo pro huius ^{agere} Genio quatenus parvi pensant, si pe-
 nitur, omni destituatur profectu. tam pietatis quam disciplinam
 est et indolendum amplius: si pietatem solam non levitate
 demonstrando Industrius ac solutus de juvenis bono Instructor.
 seu domesticus seu Scholasticus pro munere sui ratione magis
 corporum animi utili quapiam ac modica exercitatione seu me-
 moria seu suscipiendi argumenta excutere parat, in stultis tantis perur-
 geat, illic aut in resistentiam, aut morali excussione impe-
 nem, aut in juveniles fletus huius, subentibus oculis paternis in-
 veltur ad compatiendum provocat, imo paternum hortatur, et
 in rebus plenas in Proceptorum evincit, quod tibi, si audiam!
 Languentis huius vappa mihi placere, et in munusculum quod eadem
 ab omni cohortatione, aut adstrictione fluctuosa in futurum affere
 sentiant, nisi Sapientioris Patris ^{cura} materiam reprimat affectus et
 methodum educandi filij edoceat meliorem; et quoniam nemo vel
 tibi vel filio tuo de Progenitorum culpa imputare consuevit
 evincit ut in ipso studia methodum et studiorum ipsius viciat
 Jesu, ^{culpa illam} ~~causam~~, frequentem et de minimatione eandem conjicere
 conantur, quod Solentem suam negligant, totque animi studij traditu-
 rudem admodum dimittant, cum alij in Academijs etiam haretici
 eis, majorem in filio tuo profectum sperare licuisset. Opus clarum
 ex praemissis ^{his} conclusum. Hic nempe potissimum fons opinio-
 num ad versantur est. et si haec in super ad aures ejusmodi languen-
 tium prolium perveniant, quod ad plenam profectus eorum minam
 desse videri poterat penitus complent.

Nemini nisi Langvoni suo omnis defectus proficiendi
 succurri potest, nemini alteri rationabiliter attribui. quis enim
 ex semine quod in petram cadit fructum sperat, cum nec radices
 agere indulget, ob turatus langvor; neque petra idonea est ad radi-
 candum semen optimum; ne ab ipso quidem levatore hostis idem
 plaudis ex case expectat nisi ut semen amittat. quid a bructu
 methoda plus quam ab ipso levatore de lenitate exigas? an huius
 rodoza studia majorem tibi sperandam expectacem ex hoc semine

quoniam Salvator dicitur ipsi sibi ^{propovadit}, et dormit. non ergo deficiat
 his profectus alia nec potior causa est, quam debilitati ^{conjug} conj
 atus languor educatione minus congrua multumque molli
 auctus ac radicatus; ille namque omnem ^{in alienationem} exercitationem respu
 fervorem, omnem discendi libendique horret molestiam, et quia
 hac ipsa praeterire, in publicis Scholis, ab ipso ignominia ^{liber} lib
 nota, et declinare vix semper conceditur, in tandem studium
 publicorum juventus ejusmodi prolabitur odium, ut ipsi renun
 are, et domestica stractionis informatione profectum negli
 tum redimere, meditentur, sapienterque parent in languore, hic com
 non institutionis debita emolumentum. Estque infelicitas mali
 rebratque Languoris hujus ex magis noxia, quam prima ^{hinc} hinc ^{terrores} terrores
 praambula, velut ^{primum} vercatas anni tempestates antecedens, in quo
 non messor illius immersi sed radicem concipienda expectatur, non fructus
 sed flor duntaxat et denique ^{hinc} hinc, non vitis praecox surgens ante sed pa
 mites virentes vigentesque in progressu hoc exiguntur, et hinc languor
 solis radij, et frigida unde quaeque ^{hinc} hinc aura, terrae glaciali continuo
 omne nullum ^{admittit} omnem arceant, retardantque fervorem, quis rad
 ces in putredinem abituras facile, quis florem non decerpendum
 a gelu, quis vitam in aridum frigus continere decerpendum in put
 ledum, et vita in vere ^{frigida} primo, et astatem et autumnum bene omni
 male omnes infelicem. hanc leas evenit cum frigida annis lan
 guentibus prima Juventutis, cui maxime fervere est ^{nece} nece, optabi
 lissimum. quid ab hoc Juventutis, vere primo, frigida ac putredo boni
 astatem autem magis vite ultionem sperare felicitatis? quid profectus

Est proinde inter potissimas, ac per quam certas deficiendi
 a recta institutione, et profectu et proposito, causa non infrequens
 bilioni actandion tantisper ingenio conjunctus Languor, ab educa
 one inuogma nimis molli, nimis ^{materna} materna relictus, cui vix
 quodpiam discendi onus, vix scribendum ex lege argum^{entum} entum, citra
 offensam imponere audeas, et exigere, aut in exercitationum cam
 pum cum ceteris vocare. Sic nempe non desunt huius saeculi nostri
 qui ob modicam tarditatem etiam in genij, ^{languor} languor in huius se
 do ^{ut} ut cadunt, expectantes contra quam parent, virtutis et licentiam possi
 sponem, sed hinc laboris molestia, aut certe utriusque partem pati

aut saltem defectum quem angustia laborare, et laborare dicuntur. *Studeo.*

aut defectum qd

Caput III

De opposita causa profectum debile institutionis
impediente, ac retardante, nempe in prima mori in sti-
tutionis aetate, nempe de Genio Adolescentum fervido
nimium ac dissipato, precipiti atq; difficulter tractabili.

Contrariorum eadem est disciplina. et Anima vult Ph-
osphorum; Languori animi ac tarditati ingenij maxime oppo-
ni arbitror. Genium Adolescentis nimium fervidum, ac praeci-
pitum Ingenium vero, volatile ac dissipatum ideoq; difficulter
tractabile. Opposita haec libiq; maxime contraria videntur,
tamquam excessus defectus, tamquam parum et nimium, et im-
pediendo profectui tam in virtutib; quam disciplinarum recta
institutione, uter utrum alterum alteri sit m' magis noci-
um hoc Invenit officaciusq; ^{inperniciem} problema relinquere. mihi hoc ca-
pite sufficit Genium talem adolescentis, nimium fervidum ac
precipitem, ingeniumq; volatile ac distractum dissipatumq;
et difficulter tractabile, unam aequi e' causam, et veram e'
causam impedientem, et retardantem institutionis optimae
profectum, plurimumq; levum ferre in eo documenti. Tabes fi-
gi de, et ceteri vagi Morbi huc oppositi in Corporibus humanis, uter-
que attenuat, et debilitat et consumit nec in vita multum progredi-
unt, quod dictum de languore leni ingenij frigidiq; huiusmodi tunc
profectui potest, de hoc contrario minime excedente. Haec in eo in-
super delirius malum est Status illa praefervidus praecipit adoles-
centis difficulter regibilis, eo inquam delirius est malum priore
et languore, quod lenius oriturve subinde adultiori cum aetate
in Maniam vergere solentius, seu perpetuam seu intermitten-
tem. juniorq; adolescens ejusmodi ad delirandum quam ad pro-
ficiendum in Studio bonarum artium et disciplinarum, h'q;
in gradu intenso illa furida praecipitantia atq; dissipatio ju-
ventutis illius animum occupaverit, aut quasi congenita

et non solum ducatis in vitio contracta diffundula adeo fuerit.

Quod si status hic pro ferendi adolescentis ac propriis
diffidit in gradu quidem provalente, non tamen in se
mum consistat, melius recipit et languore prodest. mul-
tum attamen in profectu tam literario quam virtutis, in con-
di ac impedimenti causat facile se mox primis diebus prodest.
Ego namque quod ferens sit, omnia aggreditur, sed incepta mox
deserit, et aliud atque aliud continuo convertit, licet ad instar
aut Rendi, qui quam feram prius mox affulit, non compunctus
mox dimittit aliamque insitit hypotesi, aut penitus desistit. ita et illi
aggere singulorum proficiunt nihil, initia dicorum primorum os
tant optima, si tamen diem unum in proposito perducere possunt.
mox inde precepta ferunt in aliud, jam in studia jam in militiam jam
in otium jam in equos jam in saltus et lepule alia pertransiunt
incidit in tellectu ad plura dissipato, distracto, sufficit ipsi blen-
menti occurrere quidpiam precuadi, aut volupe, jam facile cadere in velle
corruptionibus quibusdam quasi acti in animo, non tunc stabili
nec plena ad id quorapient aduocantes plurimum in omnibus volatili
velut ignis. Similiter per sepe diffimulatum aut neglectum huius
lun inconcreta tanto damnosiora, quam alio magis ad ipsam velle
institutionis prosecutionem. si maxime sub methodo ducatur, quae
virtutis studium a licentibus aucti non patitur, penitus deserendam
et vitam effundere in libertate, et capitis passionem ferendis, promp-
tue sequendam agenda, si utinam non ad insaniam usque impellerent.

Inde quod pessimum est emergit, quod frenum passim
cutiat, nec moderamen patitur, nec gubernari fert. cum cumque
importabile faustum negotium, non modicis duatayal, quos parum vix
juventus epi modi plerumque in simul ambitione plena, sed et ipsae con-
tubulantur, ac toti Gymnasio, iis rixis ferendi genium, sed barcas
calumnias, in peris verbis acerbis praecipitem linguam, volatili in
genium, discipline et legum contemptu, nunquam compositus animus
sed collectus nunquam, sed in plenum alia ducuntur, amici habent
Lazarus, amicitias quae nunc mox dissipant, in disturbia, non huius
modi sed et plurimorum in les turbat et retardat, profectum in studi-
um unum

Moderatoribus sane quis non videt seu in Gymnasio per
horas solum Scholares vel in contubernio conviventes aut se
minant per tempus reliquum diuturnum nocturnumq; de
rissimum accidere excentricum ejusmodi juvenem vel unicum
dum plures, et ferre et regere, et custodire, cui h. in super Nobilitas ad
facit, ut nec acribus verbis corrigiatur, nec panam comminatio
ne etiam levium contineatur, neq; ipse in malam incidat, aut male
ipse redat ceterorum conversationem. aliam enim talem et lauda
biter quia h. in vagantes, excludat. ipsi h. autem quod praesentibus
propositi dicere est, ipsi ipse in quam h. in dam no^{propter} separabili
in institutionis assumpta in progressu maximum adfuerit no
mentum

Hanc igitur profectus deficientibus causam nec
modicam nec raram. hoc capite exponitur in, ut ubi
clarescat, non esse Academiae in potestate fructum
et cum consuevi, quem contendit, Per lementibus culpam
Si messem in primo partu pessumdes expectandam, neq; ab
errare me arbitror, h. a pambola Salvatoris neq; in hoc adoles
sum statu minime iudam, illud enim hoc dura instituti rati
et fructare et ex peni cogit quacuq; impensa Methodi in duc
quod illi evenit lemini, quod cecidit leus viam, et proculia
tum est, et volatilibus caeli in foliam effis abreptum. hoc em
passim luculente praestant animi ejusmodi, h. in salubria tum
pietatis monita, tum disciplinarum documenta contumacibus
adusq; proculcationem, aut volatili suo artu raptus in diver
sa plurimo, pessum dant, ipsi boni h. in vultures rapaces, et post
et libertatis, procoris avaram quaqualiter infestantes.

Est sane et Philomeli Arlis meus ejusmodi passionibus occu
patos. Adolentes penitus Gymnasticis institutionis praeciptis
omnibus, excludere tanquam minimi idoneos, ea totam ca^{ca}g^{ca}
de quam praedicti h. in ratione reddit idem Philomeli de ijs di
cendo: non enim audient. profecto non audient, distanti in
plurima, abrepti in grata blandag h. in motu continuo, in
fervore praecipiti, in laboris omnis, ac attentionis impensione
impatientes profecto, aut parum omnino aut penitus non audient

qua Moderatorem monita, qua proreptum ducturas. non audient, non
 non in intellectum admittent. quis proinde, aut furdum aut volenter
 aures suas a se multis obtinendam, ad docendam conditionem conueniam, quis
 profectum propterea vel mediocre in literis, nedum in sublimibus Phi-
 losophis suatij, profiteor ^{ipse} nam dicere erubescit, nec ullam in Socratico
 dia ejus modi methodum in instituendi adolescentes, minime dispositam
 Verum licet hoc hic unguere exposita deperare faciant omnem
 fructum profectus, h. totum atque intense adolescentis, imo et longa affe-
 ctu deperatum animum occupent, quia tamen mala ejusmodi
 dispositio, non semper quali in gradu inveniri consuevit, alius quidem
 plene obreptus, alius longe minus, alius multum blum inclinans
 medelam tentandam saltem admittit, ne nihil non in tentatum he-
 perficit, si qua medendi ratio huic superest facultas, medium, reservamus affe-
 gnandum cum reliquis libris sequenti in tunc radicem morbi literarum ac-
 cius profectus sicut cognovisse sufficiat.

Caput IV.

Deficientium in Secunda Institutionis aetate
per Philosophiae decursum complures in Iuventute
causae emergere notatae sunt, quarum prima praecipua
est. Defectus pietatis, ac probitatis, rectaeq; in prosequen-
di disciplinæ intentionis congruae ad statum electum.

Hactenus de causis profectum debemus Nobili institutionis
impedimentis, quae congenitae, aut quasi aequae cum laetæ educationis
in quampiam naturam rationem transeuntibus in terna Iuventute, et
sepe infelicitate magis, quam culpa propria obfigere videbantur.
Egimus, Nunc porro ad alteram institutionis aetatem progreffe-
ri, quam Philosophiae decursum intelligimus, eas impedientes re-
tardantesq; proponere animi nostri est, quae minimè quidem conge-
nita. De voluntaria plerumq; et si naturalibus congenitis praeva-
lent, et Adolescentes Nobilissimos, in optimo institutionis progressu
aut interturbant, aut penitus à proposito ex turbant, quantumvis
intellectu jam polleant maturiore, ac plerumq; sub ultimis Gymna-
sicae institutionis annis, vim virumq; huius in finem aut cum aetate
velut morbi chronici quidam certa annorum inter capedine se
prodeunt, ac sensim cancrena quadam occultata, et tunc praeiunctum
invehentes.

Est itaque praecipua per Philosophiae decursum
Secundae institutionis aetatem optimo in progressu defici-
endi causa, Adolescenti quantumvis Nobili, defectus pietatis, verae
ac Christianae probitatis. Videatq; quibusdam licet decantata
inam à primis ipsis disciplinarum rudimentis, non nimis quantu-
stima, et in aetate Iuventutis deorituramentum Catholici praecepti
nbi, et maximi methodo Socratici iam usitatum, ac per studium
quidam velut Tefera omnibus animis in seculum Sapientiae
Apoplegma increta: Initium Sapientiae Timor domini
sibi certi per suum faciat nemo, ex optatum in virtutum disciplina

emolumentum debite consequi posse, aut conservare si prima, v.
 Christiana pietas partes in adolescente etiam Ingenij amplissim.
 liberalissimiq, non obtineat. quidquid in duntaxat confers, quidquid
 Laboris multiploq, impendi facias, quidquid conatum, consilio
 rum advores. proficies nihil aut brevi deficiet, dignissime, le-
 tissimq, ceterum Adolescent, quacumq, fortunarum magnitudine he-
 te; proficies nihil, aut paulo magis deficiet, ab salutari tibi uni-
 us futuram vitam profectum congrua debitaq, institutionis. neq, eni-
 est consilium Contra Dominum, neq, tantum Adolescenti. Philo-
 sophus vitam Intellectus de qua quispiam crediderit, ut pro-
 tam Sapientia veritatem Catholica ut patet fidei firmitate creda-
 non concludat illis defectam pietatis et probitatis causam pot-
 issima, praeprimamq, omnis in bono progressu institutionis depen-
 nentis, merito deficientia, esse, et cognosci.

Quid enim, de Sapientia cogitet quispiam exiitandis palatij
 gloriae et monumentis cui basim ante omnia et colere et accurare
 displiceat pigeatq, quid profuentis influxus ex nivo fugifero an-
 neq, speret, si fontem ~~est~~ blaterat constantiq, confovere negligat,
 ima aut obstruas aut avertas. quod prosequi vitam ad finem vi-
 contendas, si Sanae mentis es, dum ipso mox in principio a tra mi-
 te aberrast, pietatis et probitatis neglectu. Sapientia, fons, primum
 initium Sapientiae est timor Domini, ex altissimo increatae Sa-
 pientiae decreto est. quod si aliqua proficiendi in vera Sapientia
 contrariari poterit veritati a bono ita forte tibi blandiri mihiq,
 Lucensse velis, Tot Philosophos, et orbi Sapientissimos aliamq,
 Scientiarum Anchores, quos huiusmodi in disciplinis, subtilitatis
 et ipsius Doctrinae lenibus offusos, omni fidei verae lumine
 destitutos, ab orbe etiam conditis pro Sapientibus acceptari, et cele-
 brari, quidni et eos inter quos Septem Orbis Sapientes passim
 audimus incensum veniri et clari possit Christianus, licet
 impius improbusq. An heu dox is, omnem negare licet doctri-
 nam Sapientiam, famosis Academijs, et Licentiarum Emporij, cum
 et pietis catholicae vereq, fidei lumine donati non sint

At at quis horum omnium Sapientiam veram crediderit? ^{nisi correcta p̄ fidei}
 tot erroribus salubet, quod sententia fidei saluifica reprobam
 tibus. quid i de mundi ortu creatione natura dlorum, de
 anima immortalis, et h̄i quae mortalium laudabilia h̄ipere
 praecepta, an ex h̄ij ijs tot erroribus azeofis recta et conuulsa
 das Sapientiam? an potius delirium? recte sane. Sapientia
 hujus Mundi illa est, quae rectius sentienti Catholicis sal
 titia est coram deo. nisi ad recta fidei amussim componas ^{mores et vitam}
 et conformas qualem solam institutionis debita Iuven
 tati orthodoxae pro fine et vivendi norma consideramus ac
 statuimus. Septimur gentiles in eo qd noxiū non est, vitam autem in vitijs ijs probamus
 Licet Aristoteles aut
 platonis sint.

Est namq vera Sapientia sublimissimorum per altissi
 mas rerum causas scientia, et ad sublimem hominis ^{divini} finem
 finem ex fidei lumine mediorum opportunitatem cognoscit
 coordinatio. quae propter omnes a vera Sapientia alienos habet
 quicunq verae unius ac solius saluificae fidei catholicae dogmata ^{adhaerent}
 destituti, quacunq mundi Sapientia inflati iument, scienti
 arum eruditione famosi. hujus unius verae catholicae Sapientiae est
 quam ois recta et Catholica Iuventutis institutio pro h̄is h̄is
 pro habet, ad regulandam vitam futuram et sublimem h̄is creati
 finem divina cum gratiae auxilio consequendum. hujus & unius ^{divina} via inq̄
 ra ac fidei principij innitenti, Sapientiae, unicuique blunq
 initium est, timor Domini. fuga peccati, vita in bonam con
 versio, obsequij, divini et mandatorum ejus observatio, pietas,
 et fervens in deum, cultus, ejusque religio, timorq salubris, et
 quam in aliquo culpa nostra dei emerget offensio. quam
 ha virtutes timorem Domini in sua latitudine aut constituen
 tes, aut ad eum disponentes, aut consequentes ad ipsum cum vera
 illa quam beati testamur facimus Sapientia conuena, quae
 ita unius ad alteram habitudo sit. Quae instituendi Iuven
 tati per primam secundamq a latem exponi conuenit

Illud quod ad caput praesens refertur, quod non modo pietati sed
et Iustitiae virtuti ad vergant palmare est, divinaque obicem laque animi
adversum est ponere Benedictione, cujus gratia beneficium vis instituti
tionis laudabilis, profectus Juvenibus, Nobilibus, tribuendus venit, et
absca nihil aut boni ^{gratias} profectus sperandum, aut perseverantia in bono
exspectandum est. videlicet, dum fundacionum, fundatorumque
pietissimorum mens, et voluntas ea qua parit in legittimate non
attendit, minusque observat, qua ipse pio vel voluntati sua, propro
bito, declarato, firmoque consilio, Subsidiaria Nobili Juvenatu
ti fortunis tenuibus provisi, Sive Stipendia annua per Studi
orum hominum decusum, hinc fundaciones in victum et amictum
eius congruo ac accipere perpetuo sub certis, et fundacionis
litera ex praefatis conditionibus, ac requisitis, exire atque stabiliri
quales potissime sunt, ut verae sint nobiles, hinc de cognata
tione, aut in ea ceteris proximiores, sint veri pauperes, sint
Sub cura in Studio Urbis Jesu Methodo institutionis, hinc
pro Statu Ecclesiastico resoluti, aut ordinum candidati, aut
obligati suis pro fundacionibus certas ad preces aut devotionis
privatas. et et plura humilia, quae pius cuique dictavit fuit Fundacioni
ae hinc in consolationem. Evenit autem nonnunquam et
mris artificij, precibusque armatis, hincque commendationibus
Magnatum quos offendere fundacionibus ipsis non parum no
gium obtingeret, intendant se se etiam in nobilibus pro vere nobi
libus, saltem habentes pro vere ^{indig} pauperibus, etiam pro patrijs
minus cognatis ^{indig} vicinioribus, aut extra designatum domi
cilium, aut contra finem, et mentem fundatorum quacumque
ratione subintrant, fruuntque perperam fundacionis be
neficium alij, quibus id debebat pro hinc praescripto. non absque
Charitatis Christianae, et Iustitiae lectione quasi contraria.
Studia ^{sua} prosequuntur. Hic quidem si fructus non respondeat pro
fectus literarius retrogradat, et ipsa defectio institutionis
consequat, nemo Catholicus admirabitur, qui novit iniquitati
non blandiri Deum, et pauperum rejectionem non ferre impune, neque dolo patrocinari

30 April 1795

fuerit refrigerare. enty ei ^{abun} Supperdan, argumentum, languore
 puritati, et à suo primo, et forlasse in noventi fervore remitten
 ti, ipsam quoque profectus frigiditatem, ac languorem tribue
 rent vera causa, licet im probus non sit. Hæc namq. Sapien
 tia divinæ dispositio benignissima in plurimis observata, et
 adoranda est. vult namq. Deus nostram ipsorum obsequij
 divini laudis et orationis liberalitatem, ^{la} fervorem, ut longè li
 beralioribus gratijs, in nostras indigentias sepe effundere possit
 subtrahere alias. Suae manum ab Adolescente, qui scilicet
 Deo debitum subtrahit, mutilat, aut languidè præstatio
 nem. Quam multas in oratione studio præmittenda, ora Angel.
 cus et Sanctus Eulenia doctor, quam alij Sapiencia sublimissi
 mis encomijs in Doctores ab Eulenia celebrati. mi Nobilis ado
 lescent, erras admodum à absq. orandi studio, et orandi Dei fervore
 debitum ab institutione virtutum et hanc autiar præstolis em
 lumentum; Imo adjicio teæ directioni, cum a statem agas
 jam maturos in intellectu donatate adjicio et subyungo, vni cujus
 priam, et sanctitatis fama et Sapiencia sublimitate illustris
 cujus de Adolescentibus, progredientibus, ea audiebat ab ore
 episcopi ^{ore pre}vention sententia: Laudantur Adolescentes in studiis
 et Scientijs fervet, spiritus optima, est, et conscientia bone cuden
 des. at si in lapsa in hoc præfixis fervore, et studiis quibus
 oblectabatur, remittat, imò na usare exhibeat. aut pietas defe
 cit aut paulo deficit, peccatumq. vel jam lalet vel in prope
 est. et in limine. Ad vide in Epistola præcedenti. Itud quoque
 hic ad perpendum.

Caput V

Libertas in tempeſtiva, paſſionum animi in
 tempeſtes, promiſcuæ converſationis nimietas, nobile
 Adoleſcentem à debito inſtitutionis progreſſu multum a
 vocant, et in præcipitantiâ diſponunt

Est Libertas homini prætorum donorum animi cunctior
 quo nihil in terris optabilius, nihilq; tam charum, quo eam vel
 amiſſam relucere, vel ſervare integram dubitare. centas et quæ
 gnatur pro libertate, objecto etiam vitæ diſpendio, Sanguinis
 ultimi ad æbrem amuſq; guttam proſuſione. minus dolet vi
 tam quam eam felicem perdere, quam libertatem. Hæc Volunta
 tis humana deus incomparabilis, a Cælo et divinitate Creatrice mir
 ando, ^{mir}ingenita artificio, et Sapientia increata Magisterio,
 à qua omne datum optimum omne donum perfectum est. fo
 ti inest inest voluntati, ad omne honestum, ad omne amatum
 ad omne quod humana Subiecti electioni. Hæc tamen voluntati,
 cæcæ alioguin, donata, pendet a Conſilio, et moderamine in tel
 lectus humani, ut eam aut ejus ductum non minus quam oculum
 Legri poſſit lura, modo velut. in felix h. videntur meliora pro
 betq; deteriora. Legra, libera licet, minimis adacta. Tunc enim veni
 aut altiore, et fortiore intellectus lumine corrigenda ac ad rectu
 amplectendum dirigenda. quidem alæ conferant volucibus
 aeris Liberris, si oculis ducibus fidei careant, quo tute provolent.
 quid arma aurea, gladiusq; geminis prætoribus, at ab aliis artibus
 magisterio exclusus optime, et accerrimus, si in manum in fanli
 aut furioni conceditur. Ita enim per ab omnibus Libertas ama
 tur, at non omnes ea utuntur in proficuum, et finis huius, ad quem
 donata est conſecutionem, ut nempe ex libertate mereri poſſint
 coronari, et felices reddi, ac beatitudo, ^{vero} finis, ad quam creati sunt, divi
 na gratia benignitate.

Sed attamen nec omnes propositis, seu per intellectum pro

vis sua natura hanc bonam naturam convenienter et felicitatem temporalem
 cognoscentibus, ^{propositis} ~~proponendi~~ ^{liberantibus}, seu altiori fidei divinae lumine illius tractu
 rationis, obtemperant ductumque sequuntur, sed libertatem suam in natura
 servant et vitium pro virtute, eliguntque potius quod placet in
 quod deest prodesse, suum aberrant a fine. ^{voluntatis} Hanc seu imperantem
 seu dicas perversitatem libera quidem, non attamen cecidit, in Nobilibus et
 adolescentia etate, licet per educationem, ipsam in virtute ac timore
 dei institutionem multum super ac facilius quam in ceteris correctam. et
 firmata ad sequendum virtutis ductum visa sit, tamen annorum
 intercapidine, in suum libertatis amorem reverti incipit, eaque per
 sui iocundi anhelat. ^{et loqu} Naturam adolescentiam est, et intellectus ea viri
 praestantia, et prudentia nondum pollet, ut voluntatis, eorum in petu
 aut refringat, aut contincat. fit et quidem lege sapienter in tempera
 tione, ac imitari, ut adolescentes sui optima libertatis iocundi
 tale abepta; recta institutioni tanto frigidius, ac tardiusque in
 tendant, quanto institutionis praecipue philosophiae restrictio ad in
 studi; laborisque scholasticae exercitationem hanc inimica videntur liber
 tati, dum constanter adigi sese vident, ad ea, quae licet propriis,
 Juventuti, attamen non placent.

Est proinde intempestiva haec libertas, quam in eam adole
 centes vel in vitij arbitrij sui, aut pro valeando exoriantur, et quae
 placet libertatis amplectitur ac prosequuntur, ex quo omnino capis
 quae etiam in Nobilissimis Adolescentium animo, omnem profectum
 estimationem labefactare, retardare progressum possunt, imo
 penitus extinguere nisi tempori occurrat. ex his itaque libera vo
 luntis ac invalescentis intempestiva libertatis abusibus in uni
 versum in epitome dici quoniam consentaneum est. Multi non
 proficiunt sed deficiunt, qui a ^{lib} volunt, nec manum apertam
 ad movent Scholasticum nec animum, viribuli, quia ad leges regni
 gi libertatem suam non servant, legem per vim applicare lenis
 detrahunt. Quis proinde mirum institutionis adulationem
 deesse et felicitatem et facultatem, si incomposito libertatem fuerit
 nullam hanc esse dicendi proficiendi voluntatem. Sed pro pla
 cere suam prosequi libertatem. Aut pro ratione voluntas
 pro volente libertas.

1 Maji

Hæc in tempeſtiva libertati inſectatio illud incommodi adji-
 cit, et remoram remota profectus novam injicit, dum pro libertati ſua
 lubitu quod Juventuti familiaris et jugla Philoſophum amicitias
 et converſationum promiſſarum, modoque juvenilia hæc Adoleſcentiæ
 pergratarum ſolliciti quærat, ea poſitiſſimum ~~ex~~ amplectatur;
 ex motum ſolitudine naturæ firmiores reddatque pares, aut utriusque
 Libertatis ^{progreſſu} ~~ſuperior~~ Lectiores; rari admodum meliores. ex quo libera-
 ti ſua nova quæſi ſuffragia ſortientur, ut impune ſinitibus imi-
 tentur, ^{exaltetur} ~~quæritur~~, non quæcundem. hinc juveniſſimus ſæpe in potu
 et ceſſus, in lætitijs immoderatus fervor, in luſibus immodicis nimicitæ,
 emergit in ſtitationis, proſequenda tam ^{viciis} ~~plurimorum~~ ^{vicinis} ~~plurimorum~~, quam, quæ
 a nimo ab eadem penitus averſa, qui profectus, loco uni ſoli Au-
 det fallendo tempori, juveniles in longum mos agendo perſe-
 cutoriam ex ejusdem Philoſophi Latentia Juventutis amicit-
 ijs plenam in conſtantem; facile ex una in aliam, atque aliam
 neque ſemper innocentem tranſvolat, ea novamque in felicitate
 ſe, et ruinam penitus conſiſcat ſui ſea in virtutis honeſtatis ſe
 in ſcientiarum ~~pro~~ progreſſum; dumque ^{condicenda} erat modera-
 tio in domitarum adoleſcentiæ paſſionum, illi in ſuper frena
 removenſ libenter in hæc quondam præcipitem autem ſemper per
 niciem, ac vitæ ipſius, diuturniſſimæ ^{ſuperſtitiæ} ~~aliæ~~, offeſſionem, multiplexque.

Certe cur ingemiscant Academiae sua delusa in in-
 spectatione confusam profectus. libertate adolescentum praema-
 tura praeventi; ^{qui} molitiamq; tantillam, multa consulationu
 libertate nimisquam foenore certo rompenlandam, atq; idio archi-
 mailem plurimum, et optabilem, per salutaremq; ^{perire possent} penatiora liter-
 atis ^{tam perniciose} iudicari, ^{tam} quam per admodum fugari, in solen ten-
 per thaberi. Est cur ingemiscat, q' a nobilitate sua Scholam pro-
 cipuum sibi nomen a doctrina et virtutis institutione ejus de-
 et profectus illastri, mereri, laudesq; cumalari, in Patria ipsius
 gloriam redundantem sperabat. Sperabat enim! at qui plurimum
 adhuc patriae splendorem, et famam gloriosam incrementum conferre possent
 profectus, et Institutioni consumanda in sistendo dum vellet
 nulla ad desertionem ^{pro con-} ducuntz ^{intempestiva} libertate, cum nolint

At neq. Solis Lamentabile acm. dit. Acad. emyo, qui
 qui Regem inlyte Patris, lachryas in fasti. Germania a Nobilitate
 late et Magnifica et docta nominatissimo, multum deple
 bili illa Adolescentum Nobiliumq. filiorum horum amimis. Ma
 pra. ^{venit} ~~traies. qua libetate in iuribus, rebus. At hanc~~
~~Lapicem diffini. pugnanti. ibi. a. Audi. patris remittendi. et~~
~~hinc p. in. p. in. archeta factis. et. in. finem. p. in. finem.~~
~~na. p. in. finem. at. Salubriter repellunt. demum. nobilitis. urge~~
~~que. in. anij. et. ne. dum. p. in. finem. et. hinc. tandem.~~
~~et. juvenilibus. p. in. finem. et. hinc. p. in. finem. et. hinc.~~

Visis q. in vobis +
 Parentibus
 regentes filij
 ex hoc p. in. finem + +

ex torquent dum Regenter, cum minaciter etiam i. do. f. in.
 cum p. in. finem. hinc. in. vobis. ovalis. p. in. finem. facti. in. lacrymas.
 p. in. finem. continuas. Super. ^{filij. eleorum} ~~libetate~~ usurpatione. in. tem
 pestiva. diffluentibus. At cui. suam. p. in. finem. jam. jam. et.
 imminuentem. ruinam. in. optima. utilissima. publicis. in. p. in. finem.
 nis. profusione. ad. finem. volent. q. in. finem. causa. b. in. vobis.
 hinc. a. lium. nullum. nisi. defectum. p. in. finem. optimis. et.
 p. in. finem. matrem. libetatem. obcuratam. in. hinc. juvenis. et. hinc.
 blandimenta. volentem. Dum. p. in. finem. nolent. dum. urgentur.
 resistunt. dum. cogunt. p. in. finem. et. hinc. p. in. finem. cas
 nomen. dant. voluntam. Stipendiam. quia. sic. volent. hinc. placet.
 magis. ob. firmam. q. in. finem. hinc. hinc. conversationem. fa
 miliam. habent. and. et. hinc. in. regionibus. a. domo. p. in. finem. et. hinc.

Et hoc p. in. finem. Augusta Boemia fama. hinc. celebrat.
 Nobilitas. Boemia. spectare. et. ferre. impare. possit. non. fer
 it. difficile. et. remedio. opus. et. hinc. tempestivo. magis. ut. in.
 tempestive. hinc. ne. p. in. finem. viciandi. et. hinc. et. hinc. et. hinc.
 hinc. generationibus. renuntiandi. et. hinc. hinc. licentia. accurat.
 ne. p. in. finem. in. patriam. Nobilitatem. et. hinc. religione. p. in. finem.
 hinc. et. collendi. q. in. finem. et. hinc. hinc. hinc. hinc. hinc. hinc.
 et. hinc. hinc. hinc. hinc. hinc. hinc. hinc. hinc. hinc. hinc. hinc.
 p. in. finem. hinc. hinc. hinc. hinc. hinc. hinc. hinc. hinc. hinc. hinc. hinc.
 et. in. hinc. hinc. hinc. hinc. hinc. hinc. hinc. hinc. hinc. hinc. hinc.
 et. in. hinc. hinc. hinc. hinc. hinc. hinc. hinc. hinc. hinc. hinc. hinc.

^{in obsequio veli in p^{re}sentia}
 in effumig^{is} libendi de juventute arguendo, ^{id est obliuiofus}, aut vera
 libidandi meticolozz. in publicis choleamentis.

habor, nec moratur hoc et⁺

Caput VI

Præfidentia in opibus, et fortunis Paternis,
 ac quæ inde consequi nata sunt, non modicam deferen-
 de penitus in Institutionis incanto Adolescenti etiam
 nobilissimo afferunt periculum.

Momento fit cinis, dicit Lyva. inquit Philo sophus. ita
 Sancti iam ignis confurgat in plenam rubram diffusus, qui ta-
 men in prima scintilla totius enormis flammæ præforari potest.
 nulla rara admodum ruina est, quæ initia non habeat levia,
 aut levissima. Quia Bonus, à tenui Stillecidio, ruina mar-
 rum à gutta exarsit, ruina animi in paucis perverbum aut
 perniciem suam ruentis, à tenui tentationum afflatu, h. dicit
 cavet animum, etiam Sapientem h. negligi se ne impugnatu videtur.

^{liber} illa prius capite exposita, et ex latitu suo moderat-
 men omne ad institutionis solutiam excludens, non prima ad-
 leventis, vacillantibus scintilla est, nec Stilla prima et dominans, sed
 plenus ignis, quæ prius tanto incurabilior, quanto in animi
 Juventutis amoris libertatis est flammæ validior. Sæpe tamen ten-
 a Traxit Fragit ad malum initia, quæ innocentia videri pote-
 rant, nata tamen et ad nocendum per idonea. quis guttas
 accuset subversionis Bonus totius infidatibus? quis in noc-
 tem scintillam, punctum illud volatile et ignis, et splendorem. Ita
^{leve} ~~breve~~ quam breve, crimines, et persequas, et præcedat tot hyl-
 rum saltuum voracem depredatricem, tot Basilicam
 enilegam incendiariam. Tot ^{magnam} malonem urbem depopulatricem.
 innoxens impotens scintilla credebat, ut genæ aut mitedata am-
 batur, et in factum latibus innocentibus se misit, quorum
 attamen in cantibus manibus tractata, neglecta, parva licet ad
 modum, plurima de Maximis excitavit incendia.

Harum de horte seu scintillarum seu guttarum Stilleci-
 dii tacito illabentem in animum adolescentis, et prius
 in novis paternarum opum et fortunarum ac splendorem vero

gibitio. Sequitur laud multo lenius comeditatem, ac illecebrarum in
de absq; labore; quod gratissimum Juventus habet; et pensio, quin apertis contumacibus
in Institutionis molestia, Solertia, et diuturno Secretarum obsu-
rationum studio patris, ceteris q; methodo brevitatis, longe accuratior
et omitti pro lubitu eujusq; exortationes inter ~~exta~~ non destituit
sine aliqua animadversione. placet et facit honor et splendor
et opulencia fortunarum ultro nascent, absq; impendio ~~litterarum~~ literarum.
hae similesq; crebro utitatis, nusquam repulsa, aut refutata,
imò affectatissimae cogitationes, quoties menti obiecta reminant
Sed ea quae in iis juvenuti iucunda sunt, acimur oculis
quasi nulli cedere emolliunt, cumq; pulsando crebrius in desiderium
intime commovent ipsi quanto citius, tanto liberior et arbitrio huc
aleadi sine sensu sentium impellunt. Sunt hincilla deniq; et
mixta ignis attonis contemptibilis ~~ad~~ ad oculum, at hinc fomitem
aut pyrium incidunt, in pulverem ad concipiendam flammam dispo-
sitissimum; quales et ipsi Adolescentum ejus modi animi sunt
fervidiores ad omne volupe desiderium facile exarsuri, hincilla
vel modica fatalis est, ror diu gliscent, et non in flammam apertam
erumpunt, atq; depauper, omnem Institutionis optima^{rem} in fumum
et auram propellens. et ne porro profectum quae res, Sed sola
in tempestiva in paternis apibus, ac ⁱⁿ sapientia fortunata rebus
et prebus praefidentia, in animam Nobilis adolescentis relicta,
quam actionum suarum, et vita recta ad arbitrium suum insti-
tuenda praefigit. Scopum incautus, Sequitur in cultus, et laudi
quod superiore capite expositum, omni ex cunctis fructu, et modica
mina, impatiens morae apertus, ^{omnes} amplectitur, libertatis plenus
fervore accensus. Libertatis optata oia sponit.

Eodem profecto ^{isthar} ~~isthar~~ per levia initia deficiendi perit
ad usq; praefidentiam intantam, in paternis Thesauris et pos-
sessoribus amplissimis. Eodem inquam hanc ipsam praefidentia-
matum esse, in felicis illius praecorip, et in omni libertatis
quam deo, quia non nisi opulentos tangit, neq; omnibus com-
est hoc capite discussisse placuit, non solum propinqua apertisq;

Patris et studiorum pro fama bona in mensura, spe adven-
 sperare, in magis unum videtur.

Caput VII.

De defectu animi, et fortunarum et Mercedum
defectu, invitos saepe optimae capacitatis Adolescentes
Nobiles deficere faciunt a profectu institutionis, et
ad defectionem invitos etiam impellant.

Huiusque eas, quae ex leviore animi dispositione in a-
eterna suam trahere scaturiginem in Iuventute suam nobi-
li visa sunt, optima institutionis progressum impediunt, retar-
dantes, aut penitus excutientes causa erant perstringimus acule-
atque ultimam et fructuosam, idcirco omnino, ampliusq; merentur
ut, potest quam in libertate, ita rari aut nunquam sine culpa ip-
sum Adolescentium praecipue Philosophiae institutionis, a la-
evenire. At nunc ex tenore tantisper exponere iuvat eadem
progressui plurimum in omnia, quae in animum Adolescentis, opti-
mi ita omnino ^{influen} necesse habent, ut cum absq; culpabili consilio a studio
optimo non tam avertant spontaneum, quam revellant in vitium
ea fatali magis sorte, quo minus in potestate nostra relicta sunt
non minus quam morbi, aut eventus fortuiti. ac huiusmodi, ex quibus
sine culpa perniciem suam sibi manifestam videt, non unus de
plurimis mortalibus, animumq; rationabiliter imutat, non tam de-
fectione quadam vitiosa, sed impotentia sua a quiete ducta.

Et quidem adejusmodi propositi mutandi, aut penitus deponendi
causa in hoc institutionis seu inchoanda seu prosurgenda deorsum
ex praecipuis esse nemo ut reor ambiget, esse fortunarum et Mer-
cedum defectum, operis suam penamq; tam lenem domesticam
remq; suam familiarem, ut omnino nec studium delecter proficere
sed neq; necessariam alimentationem, vitamq; conservandae media
in studio publicis valeat academijs, per absq; erubescencia, et
vania animi, nisi virtutis ^{Christianae} magis adultae his, intimi afflictione; ea in
Super tanto vehementiore, quanto et facilitatem et capacitatem, ac
plurimum in propensionem saepe expectat. Nobili optimi proficere
se nosci videt, neque fodere quae valeat, et in indicare plurimum em

emendat, sed neque fortunam via institutionis literaria speranda
habet, deficiente prosecutionis mediorum facultate, ita, quod volens
dico ipso obvio pauper infelicio, cui lacero mendicitas, amplum
reliquit vivere dignum monium, et studia sua cantu persequendi
pendium non minus sufficiens quam liberum.

Quod amato deplato undiq; Adolescenti Nobili; iuxta ac
indolij liberalij in ejusmodi arduo sistemate, q^{uo} consilium, et auxi-
lium? an cogitare ei liceat culturam nobilem, aut Expectum aut Saluum
aut linguarum, aut artium peritiam, totanais habendam, in studiis
Academice viam? hinc adigit compendiosas lucrandi quidpiam et
vivendi vias, et h. vires ad finit, ad primam hastam, ad elugum volen-
tarius discedit, praeligans stipendia modica cum vite et nominis
honestate, quam in ista familia hac labe Lectarij vitam minime
convenientem hujus nomine indignam. quis redarguat Nobilem Aca-
demicum hoc remum statu, in legregarios militantes? cui anni com-
benefica defunt hospitalia, cui Patronorum non adest copia nec favor
aut obtinendum melius aut mercedum dignius;

Et quamquam constet non semper solos gravi pauperie pressos
Adolecentes ad magna idoneos, ad congruam capacitate huius
lutionis confectionem non posse perungere, ^{sunt} ~~ad~~ ~~vel~~ humani
ores displicere, in aliquo vita subitum levitura condigne cedere,
~~Sunt sane et qui in eorum casum numerandi, qui licet non ex se~~
~~nequaquam indigant, verum utcumque tenuiter,~~ ^{provisi} quantum ad
vivendum satis, in impendia etrademica altiora, absque inge-
si domus sua, et numerosa familia onere, ~~per~~ studio prius
aut ipsius quoque philosophia cursum ferre omnino non possunt
et, valedicere bonis incipitis in optimo progressu adiunguntur
ri lucrum habentes, ^{ipsam de se} una cum patre ne solliciti ubi de ore suo
libra tentibus optimis pueris progeneribus, ~~falsis~~ ^{numeris}
deficientium aque accubitu adaugent.

Constat quod, egrum hanc paucos de Nobilitate
non modo Equestri plurima, Sed et aliorum, qui fortunis congruis
destituti quidem, quod suo aere nusquam perficerent, fundam.

Omni modo
classari conentz
attamen ita con
stitutum erit

neque de illis citra calumniam injuriam vel deprecationem
 non proficiant respondere potest, quia ^{non possunt} modicum non volunt, sed
 sed dubitat, quia dolenter non possunt dunc optime volunt.

est.

Guio

Caput VIII.

Spertenuitas, Expectationis diuturnitas
Corsecutionis difficultas, ad congruam vivendi ar-
rationem statui tuo conformem obtinendam No-
bilis Adolescentis animum bene cultum dispositum
et fortunis comode provisum in institutionis rebus
proposito aut labefactant, aut nonnunquam dejiciunt.

Est ha dignum laude etiam hoc Patria carere scilicet
lo, Nobiles Luthici Adolescentes, de ea praeipue Nobilitate
quam Equestrem Polonia habet, nuncupatz à primario, animo
per quam optime diffringit ^{reprimi} qui fortunis paternis ad sufficiens
entiam Status suo congruam pervisi, et possunt, et volunt
quantum suum in partem est, et nota eorum mentis ac
de talentorum egregia facultas loquat, qui in quam et fieri te
possunt, et audenter volunt, omni scientia et quae ac probita
te, alijq; Nobilibus exortationibus ^{sepe} excolere per vias, matu
ram Patria aetate proficientes futura, suamq; cum patriam
suum fortunam meliorare, aut saltem conservare sperant, et
munij publicis obeundis sepe habiles reddere n' ~~omittant~~
att. Ad multorum aequalium libi, legere antecedentium
optimiq; cultorum ac habituum, cum unibus Latinis Latinis
ac periculis, animo tantis per suspensio in institutionibus blaster
prosequenda ^{curis} habeant, quasi auscultando, trutinandoq; eorum
ti, dum abij dolenter audiunt, videntq; omnino: ^{intu} spem fortu
na melioranda, aut alij promovenda esse, et affulgere per quae
terrem, expectationem per quam diuturnam, consuetudinem
per quam difficilem vel modicam promotionis. Sunt vitae
in tamantata, prudentia ac scientiis optimis pollent, callent
per consummati, Geometria Geographia Historia Anthro

li ca, et jure Patrij ^{appropinquat} ~~progenitis~~ quam apprimi quam, attamen deli-
berant domesticos inter pariter, quasi ignoti, preterunt quam inha-
biles aut certe minus idonei, aut minus meriti, Parent non minus quam
in cultu, quo facile contingit, ut non raro poenitudine tangant,
Le in Philosophiam et artes liberales, & sumptus erogasse, in ju-
studia impensas fecisse, et ~~et~~ privata tam solum economiam, agrum
que curas curandas prosequi coguntur, aut de Bolo cogitare for-
tunato Matrimonio, quod ex te munus est.

Sunt haec semitiæ omnino antiquæ, et non modo Adole-
centum Nobiliam insignissimos animos in timore tangentia De et
pro, Progenitores, ad parandum impendij in cultum filiorum
suorum non modo abij fore ore locandi, De et penitus in hec per amitten-
dis, quæ in Economia incrementa fundosq. augendos uti liq. in
in hoc rerum antiquum statu, omissa hæc sumptuosa Nobilitatis cultura
expendi posse non absque ratione censetur. Quid adhuc sentienti
est agendum adolescenti, ⁶⁰ ~~ha~~ multiplici vice eadem hæc stropha
minus gratam audire coacti, animum suum non tantum obiter
tangit, obiterq. moveri, De in timore ac totiq. pulsari sentienti.
Quis admiret Nobilis tot Juvenes cultissimos, amplissimos et q. ca-
pacitatis, mox ab studio humaniorum abstractos, domi Patre-
na villis suis, bonisq. ac economia accurata additi, vivere in
cultos, qui Provincia, aut publico ~~servitio~~ cum emolumentis et pri-
vato et publico longe convenienti, a honoratione servare poterant,
et servari; De, quod dicitur: fies lenis, expectationis diuturnitas,
Consecutionis difficultas, aut experientia propria, aut exemplo aule
cedentium visa cognoscit, animum hesitantem in proposito
sibi institutionis profectu reddidere, labefactare, usq. ad
dejectionem, ejus, ac disciplina rum et cultura nobilij deperitio-
nem in ^{non paucis} ~~pluribus~~ ut id inter veras deficiendi, aut minus profici-
endi causas, non irrationaliter reponam. maxime cum ipso
rum Adolescentum etiam ad alteram ætatem id a progenitoribus
vibus cantari et recantari audit, nec multum sit in vita contin-
tari filios ~~hæc insignissimos~~ suis possessionibus conseruandis, quam
inertis sumptus magno horis, incertisq. fortunis aut expendis et
profapia quidem honorisq. De ararum domesticorum parum faventibus

^{proinde} converso ad augendum avaritiam animo contentantur. quod de
 ventati raro in gratum est, imò persape gratius omni studio: al
 forte non fructuosius: obliu. git.

^{Ad hoc ferunt}
 Haec ita quidem evenire hoc audiri, ^{fieri} studio q. Ad
 lenientem obstacula in animum impicere, non modica in comperto
 est. Lestatum q. faciunt quotidiana & prope modum experientia.
 At Quæstio in eisdem an rebus ita constitutis seu saeculo nostro
 seu ubivis locorum in universum, et Parentum consilia sit agna
 et Juvenum Nobilis institutio desertio sit rationabilis; et
 an probanda, à sublimioribus Studiis, ad Avaritiam conversio
 tam animi et dolentis Nobilis maxime capacis, tum impendit
 conversio, an culpa valet desertio cultura nobilis hoc in casu
 libera Juventutis adulta institutionem Licentiarum prosequenti
 jam in 2da tertiam q. aetatem prosequenti, relicta voltati ^{juv.}
 Id bene quidem Lectori dispiciendum decidendum q. haud grava
 te Sapienti relictum volo iudicio. nec desunt qui contrarium lu
 tiant, animo longe dignare Sapientes progenitorum Nobilis propagatio
 à quibus non paucis meis met. ex. p. a. u. n. b. u. s. dum de filiorum
 nobili, ac erudita institutione. Terno offerbat palam edisse ab
 q. dubitatione: cum nequeam filij meis divites fortunas haer
 ditate transire, compensari id optime censos, dum capaces ho
 guellenti virtutum Nobilium ac Licentiarum instructione ac
 informatione, ^{corruptore} ~~locus~~ malog. defectum divitiarum heredita
 tis ab eis ferendum esse quam condigna eruditionis et habilita
 tis. cui proinde hoc saeculo et praesentiam Patria Statu
 accedendum est. Lector decidat.

^{autem} Meam quidem ^{in rem ipsam} expono opinionem, nec puto omni sap
 gio canturam. Sento itaq. qui melioris tenuitatem, expe
 rationis diuturnitatem, consecutionis Honorati muneri diffi
 cultatem Adolescentis Nobilis Patrimonii congruo uten
 q. u. v. i. s. i. capacis, ac ad proficiendum ferventis animo saepe p
 prius objectam, eam veram frequentem esse, Despicendi pri
 mum à profectus optimi foveare, ac demum ipsam institutio
 onem penitus defendendi, causam inquam veram esse et non ra

rationabilem satis nec laudabilem. Scilicet nec praefatum de
 genitorum consilium, animum opesq; ab institutione disciplina
 rum avocandus, et in possessionum ampliationem convertendus
 cum ipsa insignis adolescentis avocatione, probandum, et dignum
 videri, Nobilitati. Evid enim allegata gravamina
 ab alienent absterneant, quae honestatis in conditionis institu
 tione nil detrahunt, solumq; patientiam longanimitatem exigunt
 et saepe serius, cumulatione, fortunae ac honores obvi; fiunt.
 atq; ad rationabilis causa defectionis a prospectu non hant, sed in pa
 tientia quadam, et longanimitatis fugam capiunt, quod nec
 laudabile nec honestum est. praeterquam quod multa adolescentis
 animo aut ex certa obventura, aut exaggerata ingerant, cum tamen
 de futurarum eventus certitudo nobis nulla sit. potestq; par in certitu
 dine emergere honorifice ascendendi occasio, dum irreparabili abrupta
 fuit industria pro cultura animi repudio. Si spes fortunae tenuis
 exspectatio diuturna consuetudo ardua ad evadendum altius, aut
 ob paucitatem Minorum Nobilium aut, ob multitudinem conse
 quentium, caeteris paribus. Et certe non deficientem illi co, sed ex
 ipsa excellentia prerogativa petendum est consilium, ut caete
 ris his dignior, ^{si} ~~quia~~ excellentior. Has omnis communis con
 certatio, proposito victoribus praemio, secum trahit, multae
 omnes quidem currant, sed unus bravium et auro coronam com
 prehendit, quis ille? qui excellentior caeteris in arte certandi est.
 hi profecto, remoras non patient. Subest saepe longa expec
 tationi, frequenti praetentioni iusta causa, quam nobis non oppu
 nimus nec obicimus, cum ea ipsi serius, vel minus eruditi quam
 putemur? vel minus habiles, quam nos vendimus; culpa minus ac in
 minamus, rerum circumstantias innocentes, nostisq; ^{de} nobis
 adulamur opinionibus iniqui arthimatores, quia minus

Quid de consilio Progenitorum quorundam memo
 rato supra parvo dicam. quam illud peniculosum ac inane
 plus vellet fortunam quam virtutis ac scientiarum in Nobili
 filio spectare, an non idem omnino sit, malle habere prolem

auro vestitam magis, quam Sapientem, virtute ac Scientijs di-
 gnissimamque cultam. An Egores divite phalera gratius, gratius
 patri eius minus splendens, sed amplius Sapientem prole nobili-
 ar tutius locatum Sapientem censeat in villis pecusque peculium
 quam in proles melioribus ac rationibus animi et Scientiarum
 divitijs longe pretiosioribus cumulandas providendasque pro hoc
 statu? ^{per se} quis Sapientum hoc probat? quis non Juventuti hi-
 dam nosse abstracta, aut illecta ad ruralia non intus e condota
^{Magis et Prae-} ~~Dei non minus~~ Myda Regis hoc consilium fuisse quondam
^F ~~valde laudat~~ auro pro Scientiarum Thesaurum quarentis sed
^F ~~de se exponisse~~ vel ideo a dijs male formatijs Audiri peris, ^{an non pa-} ~~hanc~~ annis
 quantum vis aurij. ^{an non pa-} ~~an non pa-~~ ^{an non pa-} ~~an non pa-~~ ^{an non pa-} ~~an non pa-~~
 turritatiponsecutioni per diffidit, et per admodum ^{an non pa-} ~~an non pa-~~ ^{an non pa-} ~~an non pa-~~
 Subjacent Studia at impendia, tot ca sibus, tot tempestatibus,
 tot Sterilitatis periculis objecta. quantos praestola mur annis
 viz tempus Supervivendi spem relictam videmus, dum arborum
 Tenellas plantando hortos augemus, viz vita nostra fructus
 delibatur ^{est} multa annuum leni fructos et perditos. et
 si auro mus ipse Scientijs, parum cultus est, quoniam proclive est
 nos ad errores, suarum possessionum amissionem inclinare
 quoniam eas a litibus eximat? quis propugnabit in huiusmodi per-
 bus? quis ad versus incendia, bella, rapinas cavebit latij, aut pro-
 vide aut efficaciter? profecto non minoris est laboris ac virtutis
 quoniam quis possidet huiusmodi hite taceri, quoniam aquirere, in se
 et ipsam institutionis Ethica pars locata est in economia perit
 debita, et consumata. non improbo neque aversor Economiam
 dia minime Nobilitatem decentia. At illi huiusmodi tanquam huiusmodi
 neglecti Nobilij animi Scientiarum cultura in niti periculo
^{rem} ~~esse~~ id habere dicere ducere. Amplector proinde illam
 Sapientum iuxta ac Illustrum Rurgenitorum Sententiam
 consiliumque laudatissimum ad rationabile, qui haereditati
 potius quam consumenda filiorum capdium institutioni
 detrahendum sentiunt, quantum sua pars est.

malumby videri filios suos Leiffimus Nobiles non modo à pro
Lapia, sed et ab conditione plurima, non tam habite vestire
splendentes, quam habilitate ad munia publica patria insignis
lenius acutus, ad condigna capacitate sua munia sublimiter loquendo
Sat cito. R. Sat bene!

Caput IX

Studiorum Patria depretiatio, Externarum Academicarum, aut curiositas, aut amplior quam sub Methodo Societatis Jesu libertas Nobilem Adolescentem in optimis Secundisque institutionis progressibus, multum interturbant, et à fine ejusdem conlegendo, tanto certioribus animis, quanto titulis speciosioribus deturbant, damnum non modico Patria, sed nec reparabili.

Durum est Nobili menti in illud audenter ferri, illudque prosequi quod in pretio, et stimulatione minimè haberi videt, auditque ad nauseam usque succensibili, aliena patrijs et meliora et digniora. Depectus à multis cibis ore non movet, palatum non oblectat, imò si quotidiano sumendo edulis facile stomachum subvertit. facile est nauscam injicere comederit, non ita facile ad idem notum primum ore in revo care. Nil prope minus agitur nostro ore Nobili cum Juventute Gymnastica; et Academica institutioni conceditur, visum primam aetatem decurrente. Fer vobis et primi animi initia solertissima, exercitationes animosa, et ac fructuosa, atque peripatetum ingressa, aut Justinianum, alias Nobilissimas patrias disciplinas, Languent animi qui fer vobant, dissipat sapientia obsequium avidè delibatum, et laudatum. Si causam prostrati appetitus postules audies: non placent patriæ studia, laudantur aliena.

Id nempe evenit evenire notum natumque est, dum Patriæ studia saepe posthaberi, aliena à Regno nostro laudibus offerri, depreciantur illa, ipsa à Nobilitatis frequentia honorari, Nobilitatis huiusmodi videri et audiri contingit, ut admirationi non sit longè quod, et dignissima amplissimæ Boemiacæ Academia

Nobilitate patria destitui. Abque his magis quam filijs patrijs tra-
rari. imo dum alienigenae proficiunt optimi nostros deficere ~~et~~ Scholares
~~et~~ gement, at ~~et~~ quos à patrijs institutionibus, ex horisq; concubiti-
etiam huiusmodi.

Quam male ominosus sit iste rerum hic currentium affectus,
Sapientibus, verum patria bonum sincere zelantibus, ipsis quoque
Universitatibus patrijs, gravis, ac ad defendendos Scholares op-
timorum animos, nemo non diffinit. Est volupe libellus h.
Lepens placet. Doctoribus patrijs, ad quos longinquis de levis consilia
olite quae vult, lenientia ex petunt, patrio affectu veram non fu-
cata excolendi Nobilitatem solitudinem gemit, Juventutem
animant, interim, quod dolet magis, ex ipso Patrie gremio, de spici, ali-
post haberi se vident, Juventuti totam contrariam instillari, patria
despici, aliena ^{propria} laudari studia, quae tamen vel passim Inchyta
Austriaca Domui, aut certe ipsi catholicae Ecclesiae inimica sunt.
pulchram sane, quod alibi vix invenias studia patria, ac ipsam patriam
per patriam ~~Regnum~~, ad florem et splendorem ex tollendi artificia.
metuendum Profecto magis quam legendum, quia toti Regno Catho-
lico nostro male ominosum. Placet hoc malum oculis, ac velut
subterraneis ignibus, ruinam patriae minant, donec erum pat aliquan-
do fatales, et quod prognosticabatur haud modice factis comprobet,
per eam ex terrarum nationum studia nobilitati Patrie huius
per Evropam laudatiffi perfrasa, aut certe, Fidei Orthodoxae, ac probitati
periculum, aut fidelitatis huiusmodi. Primum nostris debita discerni
aut improbare Sumptuum effusionem inanis orationis dila-
pidationem ipsius Patrimonij, non ratio ratio secum trahere non una ~~deest~~
veniret huius dicere, at non mea, De Sapientium ipsius Patrie
nostra Magnatum et optimatum haec ^{in litteris} sensa sunt, et hoc bellu-
Gallico Boemico propina multis luculentis indicijs comprobata.
forte, Saluberrima in Juventutis Nobilis, Patria institutum pa-
trij Academijs, ac ipsi Patria Inchyta in emolumentum injiciant
Consilia. impugnam huiusmodi periculosum morem pluribus pe-
libri dicuntur vix, ad hoc quoque meminisse mali huius, deinde, quod
in eo non minimam causam, deficiendae institutionis pro-

gressu versari videtur, quid enim agat solertissimam etiam Nobilij
 Adulescentem, in tam diversa ac sibi opposita agitata, nisi ut animo tur-
 batus et fatigatus fractusq; deliberatione longa, illud amplectatur,
 quod curiositas, Inventuti athenica, et liberalij certior deliberatio impulsi-
 nempe à Domo Paterna vivere rem otiosem, et liberiorem. non per-
 dendo pericula, quibus comitibus, quibus, nulla Patrij providentia
 leges Praefectos indignos, et auctoritatem Paterna firmitas pro-
 pulsandis semper et ubi vis par est prudentia, atq; sollicitudo.
 praevalebunt et terrorum blandimenta, amicitiae exempla, libertas
 iam in morem aut legem consuetudinariam locorum assumpta.
 placitura magis quia cum ea colisse amplius experitur affectusq;
 in patriam refugesit, distentus in aliena. quae omnia quia pri-
 ma hinc, et Mente Patrij supra citati maxime inhaerent, raro proba-
 quia multis nimium, absq; Religijs discretionis communia. inter
 quos quid specialitatis, quid Sapientiae majoris, quid Scientiarum
 singularitatis, aut prodigij, ut laudes promittebant seum in
 bonum patriae retulerunt, et repperunt, nondum ^{narrant} audij auri, for-
 se nec Universitatibus communicatum, ut eadem imitari liceat,
 et laudare. prae fortasse unam amandi artem Nazonis, à nobis
 Catholicis semper aeterno exilio damnatam. aut Machiavellicam poli-
 ticam flammis dignissime donandam. aut ludicra alia supra me-
 morata, opera Patrij putium exigebat tan huius impendijs, tantisq; vi-
 arum ambagibus, ruinam suam, aut ruinam dispendium quare ex
 Consilio appetitum, quorum Ora pleneq; buccae exterorum
 laudes in odium effutiant, cum et ipsi pleneq; exteri hinc reor-
 titamen ad haec non antelant, Boemiae felicitate contenti, et
 vivere et non. cernentes sepe plus exilium valere abjectam et
 arthimani, quam Nobilem patriam. Saeculists, hi decipi volen-
 te, beneq; dolos, larvas honoris putant huius aureo fuso solvere
 volumus deniq; decipi, in damna nostra liberales et pro fusi. per-
 viantes aliena utilitati, non patriae nisi instituent de nobilitate
 si, jacturamq; Splendoris, Studiorum regni nostri, in alienos
 cumulationem transference, compensari censemus, dum in super-
 pendimus et Splendoris nervum Scientiarum, et fortunas patrum.

Nolim autem hanc descriptionis mei rationem atq; argu-
 mentum in quandam quasi Nobilitatem, aut progenitorem huius
 ita disponentium eripim temerariam accipi quibus fortasse cau-
 sa non desunt gravissima de filiis ita disponentibus in certis capi-
 bus occurrentibus, aut ipsa ex summi terrae principis dispositione
 ex iustis et aequis reflexionibus, nonnullis Nobilibus, extra patriam
 eam Institutionem hanc praecipue in adulescentia et ad aetatem terminatam
 expressum consummandam perficiendam, ex his in Regnis aliena, in
 terras, opteraz Regna, aut Urbem Romanam ad remitti, duxi qd
 hoc enim mei non est propositum. Sed promissionem illam, ex causa
 Studij Patriae non satis ampli, aut idonei heterodoxis mineri, quo-
 rum commercium devitare tantae ab eorum consuetudine tanta orten-
 ra et sollicitudo sanctae Matris Ecclesiae de filiis suis maxime
 illustribus, tanta Regum Boemiae ac Saxonum fundatorum huius Argentorati
 Universitatis Pragensis ac providentia, ut mihi deesset, quod
 vel a Sorbona vel Roma deservire, et peti necesse foret, in q
 Boemia Studio ^{abest} non habere domesticum. ^{absentia} in super ea libertatis in-
 dulgentia, vel tacite vel aperte diffinulata, ea dicendi libertate
 ut omnibus plurimiq; optimisq; deputationem in genere patriam cum
 injuria, Academicorum cum offensione, neq; rationalis Satis conspi-
 ductu ad ea impleri. Hic profecto audendum mihi aliquid non minus
 quam delectis huius eloquio ratus, licet fortasse nonnullos offendere videretur
 non pro Juventutis Nobilibus pia, at emendata conservatone ^{et studio meo} ~~per~~
 At re velle non ambascio

LIBER XII

De remedijs opportunis, difficultates, autim
pedimenta removentibus, Profectumq; promovendi
bus in virtutis ac Scientiarum institutione Nobilis
Juventutis Patria.

Caput I

Remediorum. Sicut non exigua est varietas, ita
diversa in diversis efficacia, alia preservativa sunt
alia curativa pro varia dispositione Subjecti; certi
ora sunt quae preservant, necessaria autem magis quae
curant.

Assentior Philosophorum Principi Morum no-
minis Alexandri De Universa Juventutis ^{Nobilitate} ~~humana~~ Magistro
Aristoteli libro de moribus ita scribenti: Ut autem a pueritia
quis institutione recta ad virtutem instruitur difficile est. ita Sa-
ne, ut addere mihi liceat; Depravatam aut ^{neglectam} quacunque ratione ju-
ventutem, et affectionibus incultis affectam, reducere ad virtutem
et disciplinam congruam dispositionem in Saper, non diffici-
le tantum, sed longe difficillimum dixerim, nec est qui contra
dicat. per quam difficile sane, nec voluper Magistris Praeceptis
bus. quos tamen difficultas non absterreat ad diutinam patienti-
am ^{et} expectationem lentam in iis. non defuncti remedia live ex
Chilostropho, live ex pueritia, live laudabili Patria atque mori-
petita, necadem omnibus, nec in vanis paucis. quae penitus in
tota Magistri manu tractanda sunt, in defesse, et prope inemissi-
biliter, praecipue, cum mala sunt longas in valetudine moras, et
bilem Adolescentiam tractandi non communis sit methodus.
sed neq; ars obvia, ^{immo} magna ex parte discretionem.

Arist
L. 10. c. 10. de
moribus

ibidem

Nam enim veni ac causam dicta difficultatis, quo hu-
more subiungit idem Philoſophus: ita proſequens hunc
digniffimum fiſe aſſertum: nam temperate toleranterque
vivere Adoleſcentibus iucundum non eſt. quo circa ut opus
ut et educatio, et ſtudia conſtituta legiſſimus, ita enim ſi
ut conſuetudine tractata moleſta eſſe deſignant. Legi ſta-
tam Educationi qua ad mores pertinet, quam ſtudij qua diſci-
plinam ſcientiarum complectuntur, intermedia à Philoſopho
numeraſque offertur, qua difficultati Adoleſcentium inſtitu-
tis, et iuventutis per aſſuetudinem, aut recte educandis aut
ad melius revocandis occurratur in eorum ſcholarij morbi, et
langoribus.

Videntur autem et media, et vitia adolſcentium, et
iſis morbis humanis ac medicatione quandam proportio-
nem habere, tam quoad copiam, quam efficacia diverſitatem
alia enim Media præſervativa ſunt adoleſcentium; alia cu-
rativa, alia magis communia pluribus, alia ſpecialiſſima
et ad paucos reſtricta. alia lenitatem alia generoſitatem ex-
centia tractantis. alia denique inſunt Adoleſcentibus, alia ab eis
et tota accide ut. Huic non ſolum menti Philoſophi, ſed recte ipſi
ratione ac comuni Academicorum recte compositam et ortho-
doxarum mori conformiter, ipſa licet ſem methodum hanc
accommodare voluit, et tanquam convenientiſſimam adver-
ſus defectus, morboſos ſed ſcholares modis, ſed et morales, inſan-
 præſervativum præcipue haberi à hijs in putio, et æquandi
fervore. hinc illa ſtudiorum ratio ſcientiæ ſem, ipſi hinc
Pontificibus et grata, æſtimataque, ut ſupra de ea dictum eſt,
ſola quanta lex aut et regula, ſeu ipſi academia Magiſtri
rum in comuni velis, ſeu ſingularum in particulari, etiam hinc
ad ſeu ipſos Academicos concernentibus ſcientiam hanc
ſed educationem et probitatem conſervandam ordinant.

Nos defuncti p[ro]vid. ad debitam Nobilis Adolescentia
reclamq[ue] ac Orthodoxam institutionem leges sapientissimae p[ro]
batissimaeq[ue]. i[n] tota Europa i[n] viciis cum delecta longaq[ue] diffusi
re assumpta felici ex p[er]icula tota h[ab]itu, probata et collauda
ta. q[ui] com[un]ia omnibus, idoneaq[ue] media sunt, ad p[re]servat[i]onem
p[ro]p[ri]a ac mediam languentibus, aut quaq[ue] ratione male affecti
in p[ro]gressu h[ab]u Adolescentum animis. in deq[ue] q[ui] com[un]ia ac p[ri]
cipua omnibus necessaria sunt ex p[ar]te h[ab]u recte, ad ostendendum
hui[us]modi in methodo viciis vix p[oss]e quidpiam desiderari amplius.

Pr[ae]cipuum itaq[ue] et omni bus com[un]e, reclam Institutio
nem p[ro]sequendi optabili cum fructu. et frequens ad Deum Oratio
et gratia divina imploratio tam ab i[n]formationibus quam ab
i[n]formandis cum debita devotione fundenda, quotidiana, mox i[n]
prima institutionis etate ante quam i[n] Lutinum frequentationi
brevis p[re]mittenda. quam q[ui] cura sua non h[ab]u p[er]it, aut obli
dunt at recitare affuerit; non dem[er]it. ^{si defuerit} p[re]stabit i[n]digne
fuerit Methodus h[ab]u i[n] Natione studiorum ac Regalis p[ro]fessori
com[un]ibus classium i[n]feriorum varias ab omni bus p[ro]bitati
ac pietatis christiana industriae comendando a Regali
p[ar]te ad 10, q[ui] ultimae discipuli i[n]structioni. Oratio Deum h[ab]u

Reg. cum Inf.
infir. v. p[ro]fessori
a 1 usq[ue] ad 10.

p[ro]p[ri]is discipulis, eor[um] Religiosa vita h[ab]u exemplis edificat. i[n]
altiorum Scholarum doctoribus, i[n] h[ab]uendam l[ib]ertatem i[n]ventis
i[n]struenda et talem reflectens p[re]cipit Regula 1. 2. et 3a q[ui] omni
bus com[un]i, q[ui]a concluditis verbis. Discipulos p[re]bere a juven
crebris a p[ar]te Deum p[re]cipis, ac Religiosis v[er]ba h[ab]u exemplis = h[ab]u
fuerit p[ro]fessum ad Orandum Deum. ad exultandam conscientiam
regem ad Sacramenta p[er]nitentia et Eucharistia frequentes ac rite
obsecunda et etc. nec minus ipsis auditoribus h[ab]u illi de Nobilitate h[ab]u
h[ab]u. s[un]t, seu ignobiles, q[ui]d enim Deo debet n[on] n[on] exipere p[oss]et.
Legis sua p[ro]vidari voluit de eodem com[un]i medio, p[ro]p[ri]is p[ar]te, tam effi
cui quam necessariis Regula Auditorum ex laicorum 14. i[n] ap[er]tomen
viduando plurima ita, ordinari. hinc enim animum, p[er]u m[un]d[um] con
servare, ac divinis legib[us] summa diligentia obtemperare nitentib[us],
Deo v[er]o, et p[ro]p[ri]a discipula Virgini, castitatisq[ue] sancti p[er] h[ab]u et h[ab]u

Reg. 3a com[un]i
profess. altior.

Reg. 14. Audi
p[ro]fess. gloriari.

pro circumstantiarum occurrente opportunitate, et quod morbo non variata
 te, cognita et applicata

Caput II.

Remedia, ingenium tardum tarditati affectum in nobili Adolescente excitandi, inertiam ac languorem educationis affectu ne contractum mox in prima institutionis aetate discutiendi.

Ingenij tarditas, non semper Natura, Ac congenita puerorum complexioni tribuenda est, sed vitio danda per quam frequentur, et non raro educationi multum molli, quae in bellis, et in impuni affectu vit, oia quae laborem quem pium exigunt, aut frequenter audita sua cum comoditate cum distractionibus animi obviatur, sed ita agere, ut lente admodum quidpiam addicatur, et languorem omne Studium impositum, quod malum plura haec in rebus institutionem rectam incommoda. Et primum quidem supra librum et Alphabeti condicenda notitia exigitur in pueris ejusmodi, ubi, et lenta nimiam et ultimate misera plurimum, incultaque tam legendi quam scribendi peritia conlegitur, quae initianti in primis Rudimentis Studio omnem prope duplicem et continuam occupationem laboris Molestiam, seu quotidianam in lutione, seu argumensumptione. crescit, languor, et in limine prope quoddam jam tardum animum. Juvenis pulsare videtur tardus, pede ne dicam pigro tota progreditur celeritate. haec quidem sapienter, ut dicitur Educationis vitio evanire solent, et non nunquam Natura in largiendis donis non aequi semper omnibus liberali, originem trahunt, ut licet non ad extremum vivacitas, et promptitudo ingenij liberali peritus deficiat, ad usque soliditatem, deficere tamen ita videtur, ut ad notabilem tarditatem. quod ex eo duceri potest, hujusmodi avellet et laboret, nihilominus lente admodum quidpiam assequitur, quem tamen prudenti instructori facit, ut etiam lente ad perfectum festinare possint pro capacitate sua excolendi, imo in quibusdam, quod quos a congenita Stupiditate contempnibiles communis praeterea censabat opinio, in circa Annos Poetice vel Rhetorice iam exhibuisse intellectus limpiditatem,

Seu acquisitam, seu maturitate natam, quæ altiori in Philosophia
 Studio suos præcederent, quibus in literarum humaniorum stu-
 dio posteriores longè sese exercebant. non itaq̃ illorum feras al-
 cienda est, sed longanimis expectatio animo infusa instructionis est
 necesse. Et Langvori ac tarditati præcipue nobilibus discipulis media
 hæc opportuna admoveenda, quæ ex subjectis, deligere cuiuslibet
 erit.

Primum contra tarditatem et langvorem, seu ille vitiosæ
 naturæ ortum habeat. est Publici studij frequentatio: minimè
 veni privati. Illud namq̃ efficaciter Publicitas studij in hoc mun-
 do, comprobavit, ut si vel una honestatis, et honoris Similitudo
 Nobili animo licet tenero insit, excitare, animare, ac ad fervore
 læssim accendere præ cæteris idonea sit, inde æmulationis
 exercitatio, concertatioq̃ vires ad excitandam, et prævalendum ma-
 jores demit, non læssa in campis pugne tubarum multis clangor
 animos impellit, ad strenue dimicandum, quæ domestica insti-
 tutione vix æquè sperari possent, dum æquidine familiari sti-
 mulis omnis Lepitas Lepiti apparet, quæ enim multum moveat
 aut errare ~~in~~ privato, aut vincere in latibus domesticis.
 at vero errare in publico, quis non erubescat, vinum æmulum
 coram arbitris spectantibus, quis non letat gloriolum sibi, et
 intimè delectandum? Hoc autem studij publici et Metho-
 di brevitatis est beneficium, ut Academicarum velleitationes, coram
 hospitibus, aut patribus de Gymnasio senioribus, et ipso Gymnasij
 capite præsentia sua animant, imò Scholæ Scholæ Scholæ alij
 sit hospes et testis, quo sum quisq̃ rem Scholæ merito exiit,
 præmiisq̃ dignus sit. claudunt in auribus spectatorum multis
 rum laudes, alij tacenti se vident, alij in super erroris hos ridere
 flent, quisq̃ emolumentum sibi portionem non modicam sub-
 frondere, et lucrari potest, aliena aut laude aut derisione cantus
 ne læssa maxime Nobilibus, ne langvore, aut tarditate respon-
 di in discrimen, et censuram cæterorum cum exhibitione se ve-
 jiciat parcendo minimè industriae et labori proprio. Nihil hic læssum
 langvora, seu excusationis, seu alieni laboris subtrahit possent
 totum laudis, aut vituperij meritum ex proprio cuiusvis responso liquet

quantum quisque nempe condidit, aut neglexerit. Si itaque continua inquietatione languidi pulsantur animi, et velut à pure tentati à languore, continuo arcentur dormire aut dormire in re libera. Deinde rebus sumptibusque excoctis tandem tempore, primum quidem ad blutiam tolerabilem deinde ad profectum blutii quærendum aut laudis spe, aut metu confusiois, undique ad hunc afficiant.

Secundum à languore tandigrado Nobilem animum in prima hac institutionis ætate ad alacritatem excitandi medicum non minus efficax est, frequentior mox primis mensibus honoris Scholastici laudis præmiique obtinendi occasionum, oblatio, imo impio. quod vel publica aliqua in Scholis, vel extrinsecus, concertatione petendum proponitur, animumque primum movet, et oblectum minime recreat, victoriamque contra amulos juvenum reddit. Sunt namque Adolescentes, ejusmodi quandoque eo animo constituti, ut nec laudem, nec honorem singulariter anhelant appetitu, quod agrotum sibi laudem et æthimatiois saporem habent, neque si aliqua Cupido est, unde urgendi sunt, et ad concertationes admovendi, nec facile admittendi in publicum nisi penitus, et longa præparationis blutia dispositi, ut tandem libera lenitiam ultra meritum quandoque delibent saporemque ac dulcedinem cognoscant, ex quo fit ut in secati frequentiori victoria decedere, timeant tanto amplius ab alijs ignominiose vincti, et à vincensium honore ac præmiis palam repelli. Simulque ejus opere et periculis consequantur, nec obtentum honorem consequi, neque novum agni absque studio solati, et initio quidem molitur, sed ipsa affectuine, et frequenti laudis ac præmiis concupitione dulcorando magis atque magis. Quapropter patet, esse consultum, in primis mox exercitationibus, suis naturæ viribus relinquere ad desolam, ne languentem lenemque alium honorem appetitum, nec quotato quidem ^{honore} fructu, penitus nova adjecta laboris, ac periculi diffinascia penitus abiciant. non sicut ac pueri illi, qui primam medicinam affert in hysid.

idcirco quam parvissime viue una seu ad discendum de memoria, seu ad con-
endum scribendo imponi ex pedit, ut non magnitudine sed potius bre-
modici beneit rectitudine, profectum praetolano oportet talia
et solertia. ^{aliquid} pariendo in leum, et abstineundo a gratia alijs Adolescenti-
tantiati ingratia, donec discessus tantum per languorem plura imponi admittat.

Quarta aduersus languorem ejusmodi, Scholarem remedi-
bit frequens cumulatamq; adhortatio animatio, seu pulam omnibus
seu qd magis quando penetrabilius est privati alioq; qd, ad ad duplici
autem finem ejusmodi adhortationibus collineandum est. Primum qd
ven, ut illi Adolescenti, desiderium studij diligentius persequendi in-
cedat, alterum ut, opinionem eadem, aut suspitionem alienam
incapacitatis aut penitus evellat, aut saltem imminuat. Languor
libus namq; cum unis hac Propha et quia hili blandiunt dicunt
nil se posse capere, nihil posse memoria retinere, cum tamen
qua eorum cum deo favere videat, et sagaciter latij qd longius
et memoria dicta aliorum retinere, saepe corata hili ac coha-
renter latij excusare nisi noverint. in hili autem artibus libens
condiscendis, inhabiles se faciunt. in quo h' vel modicam fidem
sepe obtinuisse a Moderatoribus advertant, Prondiam, et lan-
guorem suum in talis locatum credunt, ut ab actione bler-
tia imunitatem, et negligentia impunitatem sibi confispe in-
deantur, ne choris Stimulo, ne confusione, aut publici mitoris
metatangentur. rati satis ex culpa, h' talentis se carere debitis
credant, cum tamen eadem in alijs utq; ^{modant} actibus, h' talia faciant. qd
incommodum privati, publicisq; adhortationibus, ab eo Adolescenti
maxime eliminandum, neq; fide usquam dignum, et alijs dictis
fatisq; ejus, sagacitate non carentibus ^{salvitate} ostendat con-
vincat. Ad hoc genus remedium qd ad adhortationem finit
pertinet, h' post moras longiores, moveri non obsequi, etiam inter-
pationes, et femlam minacem ostendere, si praecipue reapse per-
pura, aut potissima habuit languori Prondia. Simili confuendo pu-
nendo pro hoc modis, ejus in facia, unde condiscat aliorum me-
Adolens qd qd Nobili h' timere non tam languori, qua in
tia. et Adverte gratijs et favoribus ac praemijs passim confoveri
pa lang se praeferit, videt languorem, et ad solertia autem quanta.

Sunt namque ista cum una, nataque puerorum animos mordere
ac mortuorum nare, non facit ac liberorum, sed autem coget, et dor-
mituntem in languore suo. Plura pro creta vis particulari-
tatu magis efficacia legget. Talis hinc res prodesse Nobis
maxime. Inventum volens, et pro Genitorum Mastrum consilij, et
in bonum filiorum consilij.

Caput III.

Senio Adolentis Praefendo volatili et in
diversa dissipato, ac praecipiti, quomodo in recta
institutiōnis progressu obviandum, quibusq; medijs
utendum, eos ad aetatis et nobilitatis statum congru-

Morbus hic inter numerosam Academicam Juve-
ntutem non infrequens contrarias, oppositasq; priori est, huc solus
discrepans, quod languor ac tarditas primis institutiōnis annis
secum trahant pudentq; quasi ab educatione primam langu-
nem non satis absterfam; at vero praesens Morbi celeritas mu-
lam, quasi febris acutior, aut sub decursu Humanior
disciplinarum, aut Philosophiae auspiciis, suas crises, annu-
q; habeat climaticas, quibus suam prodit malignitatem.
In teneris enim Scholarum initijs indolesq; ^{admodum} adhuc festiva
continetur, at vero sub tempore Poeticae et Rhetoricae adultio-
re aetate accedente, primaq; libertatis vicinioris a se invicem
ra, fermentum febris erumpit in quendam parvismus, ani-
mum reddens praefervidi astus, ingenij volatilis, non solidi, in-
tellus in plenum dissipati, nulli studio lenio inhaerentis, pra-
pitantia in agibilibus, luculenta non minus, quam crebra pale-
reddidit indicia. febriq; prodest curatio et paulo difficiliorem
neg. mihi, et levi manu. Sed generosa tractandam contra
quam priore capite et positum iuvam. Et quoniam
molestius de Praeceptis Academicis, in tanta Juventutis afflu-
entia ad auidat, aliosq; haud modicum inter turbare natum
est. Majori tamen communiter fieri est, Nobilib; etiam Adolentis
his ^{ferrorem tempore} juveni, quam languidum phlegmate inertia plenum, ni-
malum illud ^{ferrorem} in natura ipsius congenita complexione
radicatum sit profunde, et ad ipsam Judicij debilitate ppen-

Sive utens
ex modo ferre
pauca hanc

plus minus

quo tandem lenius oculus vergere solet, et ad extremum nisi tempori
dum curabili censeat, omni studio concurat. asperit, rursus aut
nunquam seipsum refrigerans. Neque pro eiusmodi aut conge
nito malo, aut ad extremum prevalente, media praesentia configit
sed pro obnoxiis praeservantia, pro tantisper jam effectibus cunctis
a, aut saltem mitigantia spera verum. Multa enim ea sunt, quae
haec fervida febris ex conjunctione in animum invadunt, huius
ex fervore, praecipitania, ex hac volatilis appetitus atque intellectus occu
rentia multiplices, ex istis dissipatio intellectus et distractio in cunctis
hanc copiam, ac deinde lenio profectus, nulla sania superest cogitatio
huic morbo opportuna afferre liceat remedia, nisi forte in extremum
jam deventum sit, ut nec locus sit medelae. ut supra dixi.

Primum itaque huius mali Adolescentis dispositioni, dum vel
in lenius promiscua, vel ad ultior fortius erigi notatur. ut constans, ani
mi occupatio studij erigita, omni conatu otium habendum,
ne evagationibus mentis campus desit. erigendus ab ipso severius
persus scholasticus, majorque auctoritate elaboratus, mini
me veni tumultuarii, ut ab ipso passim fit, expeditus, sed omnis ne
glectus, compensandus illis eodem argumenti genere, memoria uten
danda, ex certatione, aemulatione, multiplicanda eadem in ma
dones ad plenitudinem condiscat, ut ita inhaerere discat menti, ne
facile alio distendi. et vel maxime ad ea quae domi perficienda assi
quantur advertere oportet praecceptore, ut et sufficienter occupent, et
debita elaborata afferant, laxiusque ex animi eadem subiciat, ne du
mi effusus liberius, deinde totum dissipet, quod corrigebat in scholis seu
ad ad mores spectat, seu ad literas. Sicque laboribus menti vagis otij, in
persum scholasticum magis collectus intendere, legem rigorem adigat
quod si aut assignatum scholarem seu memoriam seu argumenti
libendi obligationem exequi, et debet, aut levius est. Senaro
hinc id agendum, ac propius ad cogentia ad auctendum, minus mag
cendum quantum vis Nobilis sit, imo ipso hoc titulo, ad exultandu
et a passionibus continendum, quae maxime Nobilem deducunt, pro ce
dendum est ad salubres correctiones. Quod minus gratas, ut in fir
mum evenit, si una non proit, repetant, amare licet salubres la
mentis tunculi. donec aut ex quibusque penitus morbus, aut milesceat.
nec obest solliciti agere, ut et domi ea praecaveant quae illum reddat

intantum magis alij, quam studi, minus ^{faciant} ~~inducant~~ dispositum
 que lia sunt ipsum obitum, latus minus, ^{vinum} ~~concreta~~ aut potus liberalior
 heri enim Iuveni praefervido maxime noxia, contraria autē saluberrima.
 vinum ad modum lymphati, et aut aqua salubris

Altem ad versum fervorem praecipitem, et animum inconstantem ac distortum, disordinatum quo nihil recto ordine agit, est, natura leni, deliberativ, de certo quopiam vita futura amplectendo, consulti progenitoribus suis ac consuetudine arbitri incunda. Digi lenia deliberativ, non dum resolutionem dno, quoniam Nobilem quomodo Iuvenem non dum annum 16 aetatis hypergypsy suppono, quod si ita tamen maturas reperiunt, nil vetat immo proficuum est resolutionem ipsam huc et tunc. ut hoc emendandum ad animum ^{revocandum} colligendum, recte ^{aut} ~~ad~~ ordinatim procedendum, et ab alijs dissipationibus colligendum per opportunum, ipsi sapientiores de parentibus id ipsum elegenter, et quam sepe huc et tunc uno exigunt tibi mentem filij aperiri, ut et haec ex parte non desit. Len illuminando per ad statum condecibilem ac, ac vita ultimum condecibilem ac semper ultimum fini conformem, adjuvando ac patet ut patet est cooperando. Adolescent, qui dem volatilibus genij et praecipis distractus in plurima, plerumque deprehenditur, de futuro statu vita amplectendo parum sollicitus, ac ne usquam de eo cogitans, institutionis ne studium ac tam liberalium, quam virtutis exercitium, ex parte, magis agit, quam ex fine, nulla mediorum coordinatio, sed pro misera pro occurrentia, praecipis et jam huius, jam illius, aggressio propositi, nulla enim constantia, aut ordine, quia nullo praefixo tibi adhuc fini et statu regulata. Habet hoc in deliberandi genere profecto abusus e quod cogit, resquidam Iuveni etiam nobilissimus, agit de lenio et aeterno quidem, quod non parum attemperare debet exorbitantem Iuventutis fervorem, et resolutionem in domino debite facta, ^{ut} media magis cum debita ad finem eligit, obviaque facta, arripit mordicusque tenet, nec a bono proposito huius cum divina gratia conceptum est, velle lenem finem, huiusque fervorem ^{ut ad idem} ad consequendum hunc finem, convertat et impendat.

optima cum foenore, et maximo cum emolumento. Inde conf
 qui videntur, ^{qua} privata, breuissimum publicorum cohortationum, qu
 publica, ^{vel} alligata, eo dirigi et collineare circa quod. Adolecen
 tes, ut animum ad id ipsum salutis electionis opus ^{et} stimulant, ne
 geant et juguent, in longis libidine salutibus acutis, mundi
 vanitatibus, et magis aternitatis, nemini tamen in particulari ali
 quid annuendo aut statum certum persvadendo, sed ^{et} methodo
 Societatis praescripta. Petiam nostrae Religionis vitam eligere
 parant, totum ad conscientiae arbitrios remittendo et a se am
 vendo, cui usi sufficiat ad deliberandum, inflamare, ad eligendum
 veri Confessarii directionem in omnem, ad faciem bonum ac sa
 lutem illam habere.

Tertiam aduersus dissipationem et precipitantiam n
 imini in Adolescente nobili remedium est, pietatis, ac devotionis
 accuratior pro ceteris observantia ab exigenda, et quandoque
 imponenda. Salubriter, quae in aliqua precum aut lentitiam
 determinatione, ac pia consideratione esset consistit, sed admodum breui
 Nisi forte correctis per habitum praevitute longiore tan
 tiper ferre posse videretur. opportuna in medium hoc influenti
 am ipsa de vocatione et electione Status Deliberatio subministrat.
 Illa enim vel maximum exigit orationem, et gratiae divinae invo
 cationem, illa precum, considerationum, locutionum, et rerum simul con
 plenas suppeditari. ^{ubi} ^{vult} ^{exigit}, et in precipitantia animi quae
 longissimo absque ^{studat} ^{vobis} ^{id est} ^{disfractum} ^{nimum} ^{disfractum}
 ac precipitem ^{sensum} ^{longum} ^{ita} colligere et corrigere nata sunt. ^{et hoc}
 quidem a Methodo Societatis praedicta temporum opportunitate in fa
 venum exercitationem maxime commendat, ut ita frequentius aliunde
 ejus modi pietatis, exercitatio nervat. ubi tamen ex praevalebris
 morbi hujus ratio exigit, cumulatius suppeditanda. Inveni
 indigent. Habent namque etiam morbus huius plerumque in diu
 um illud communiter observatum, quod pietatis exercitio parum
 aut obiter infestat, diuturniora abhorreat, varietate continua rapit
 passim velle, unde quantum licet, illa vanitas in ipsis devotionibus
 illi admittenda, dum modo animo infideat, quae cum illa vanie

le veluti condimento propinata hant salubria documenta. Si
multi salutaris assuli et alia quaeque proficua. Ego rursus

Quartum remedium genus adversus praesentem Nobili
parentis morbum curare potest. prudens ac ingeniosus Nobilis
adolescentis Dum inclinationem ejus tractatis, aumoda ad genus
et utilitatem ejus. quae in multiplici ne facili semper deservi
tate consistit, ad quam necesse est exploratam ejus consuetudinem
habere inclinationem ^{Juvenis} ejus, quod maxime recere, quodve maxi
me abhorreat. praecipue si benevolus in animis adhuc dum habeat
tenuioribus. et ea quae ab illo exigenda sunt, quae ei in hiberna ejus
propensionis condimento condere, sed condita in medelam propinare
conet. Non ita rem calamus, quam exemplum parvulorum
ac utilitatem enarratione dulcarare liceat. Evenit in ipso de
quo Patrius Noster, in Juvene Nobili, in sua institutionis studio
jam Rhetoricis multum in minus utilia distracto, venientibus
animus pictoriam haec distractionem, juvenili modo exercendi, et
colombis exprigendi masculos, animalia, verbes anes, utcumque effor
mare novit, nec aliud tam gratum hibi studium ^{commodum} ~~commodum~~ ^{probat} ~~probat~~, quid
quid ei ad versarentur Praeceptores. Utus est sagacior ex iis unus
huc praesenti modo, et propensionis Junioris huius rem gratam oblatam
petijt, ex eo, an hibi fideret colombis huius et penita in charta effigi
are atque exprimere typis personarum genus quod ei assignabatur. Tactum
tam cunioritate quam artis huius modo Junior proponit illis huius
praecipue de effigiatum quaecumque hibi dictatam habuerit persona.
petijt itaque effigiam ab eo Instruitor. Nobilem incultum, et divitibus
indotum, ~~militum~~ ^{ignavum}. proficij illius praecipiti moris, ad
penicillum et paginam Junior, promptior ad pingendum quam ad pro
cogitandum. et dum magis modus exprimendi petitem non occurreret.
in Praeceptore adjuvari petijt, et dirigere ad id quod exprimi desiderabat.
exconjunctosque filios tum est ad ^{hunc} effigiam namque Nobilem in
cultum. expressa est in persona Nobilitatis, pluma pileum circumdantibus
in capite, at in habitu situ gestus huius a lumbis, vestis potibus
perfusa, Inuicem cartarum Luzoniarum fasciculi e bursis promicantibus
et plura huius humilia, quae in genium Praeceptoris Sagacis suppeditabat.
Itum est ad alteram exprimendi huius faciem, videlicet divitem indo-

indoctum. et juveni non difficulter occurrit *Mydas*. *Plex* i fabulis
 poeticis affumendus, cui quidem regaliter vestitus, aureo gravi, manus pinguis
 aureas, faciem auream capitis, *Super*, et antiquer respecto, cerebri loco *pro* mi
 canter *nam* os aureos, ^{in stramini} et quod totam enormiter contaminabat tabulam
 personam, aures ingentes addidit *Aspini* nas, huc nativo cum colore, mu
 nilibus, ta men gemmis ornatas, cum pluribus alijs notis *risum*, moventibus
 quod juveni admodum charum erat, ad ignominiam augendam *ad* est;
 Idem. actum est de *Mitile* ignavo effigando, in ter arma splendida
 dormiente, *Super* pelle *asini* na. pro *Levis* *curvis*, *Super* cervical *veris* *is*
 et paratis itaqz *tribus* *hipu* *ico* *nifus*, ut *geunq* *pe* *hite* *expressis*, ad *Prageni*
toni *sapien* *tis* manus postulata est opera laudata, quae plurimorum ac ipso
 pro genitores recreavit, et *posita* a *pictore* *filio* *Sigulorum* *significatione*
 respondisse *ferz* *parens*. *ne* *effig* *asti* *et* *concupisti* *tria* *hac* *hominu* *mon*
stra, quae a te concepta desumat melioris artis *pictor* *aliq*. *tuo* *in* *culi*
li *constanter* *appendenda*. *ne* *ipse* *talis* *fias*, *et* *vide* *earz*. *factum* *omnino*
 est ut plurimam *ipso* *in* *filio* *excitarentur* *cultum* *moralis*, *studiorum*
et *oblecta* *constantis* *applicationem*, *monstrorum* *horum* *continua* *admi*
ratione *aut* *contemplatione* *nata*. *Aliud* *in* *lenitione* *nobili* *ad*
lesante *propensionibus* *ludicis* ^{*aimis* *de* *ordo*} *in* *veniam* *inventis* *tangquam* *instrumentis*
~~*com* *ad* *ionibus* *uti* *posse*, *in* *hac* *modi* *quae* *curant* *volunt* *cor* *le* *ad* *iam* *ipso*~~
et *alterum* ^{*in* *qua*} *ad* *venit* *suggent* *ex* *em* *plum*, *lenem* *nobilis* *et* *pueri*, *sed* *a* *lenem*
vagi *in* *lectus*, *et* *multum* *in* *tractabilis* *pro* *ea* *annorum* *paucitate*. *non*
erat *annis* *compluribus* *ad* *igibilis*, *ad* *condiscendum* *et* *nosendum* *vel* *primum*, *Atam* *tandi*
et *phabulum*, *ut* *omnino* *parentis* ^{*et*} *dis* *quis* *ipsi* *ad* *olehere* *eum* *absq* *ipso*
no *Alphabeti* *notitia* *erubescerent*, *contra* *quam* *in* *alijs* *experiebant* *ad* *solatium*,
aperire *solitum* *hunc* *animum*, *Religiosus* *apud* *se* *versanti*, *et* *consilium*
aupere, *ut* *quod* *gratissimum* *na* *puero* *nosset* *edicerent*, *qua* *le* *ludendi*
cre *pudra* *mere* *aret* *maxime*, *et* *ob* *id* *proderent* *sibi*, *et* *observatum*
ei *quod* *lese* *masculis* *pictis*, *quos* *pro* *militibus* *habens* *varie* *ordinabz*
locabat, *Sed* *ita* *verebat*. *fortitudinem* *Religiosus*, *fieri* *illico* *ei*
tot *masculos*, *quod* *litteras* *numeral* *alphabetum*. *Singulis* *litteris* *linguz*
Alphabeti *bene* *et* *scripti* *signando*, *et* *compellando* *militem* *A*,
militem *B*. *militem* *C*. *Ata* *de* *caus*. *placere* *hunc* *puerum*, *et*
in *strum* *et* *ore* *dirigente* *hunc* *lingulos* *huc* *militis* *naus* *nomi*
nare *vocare* *in* *progrum* *faciem* *locare*, *cogebatur* *juxta* *litteram*

litterarum characteres singulos notando; et hoc quoniam inveniuntur, ne
 precor injunctum est factum est panis post dedit, et omnes de memori
 nominare, et characteres litterarum alphabeti discernere possit
 sapienter se scire alphabetum, quod maxime horrebat condisce
 Sic Sapi Iuvenum innotuit quidem de acut inclinatione, et
 de lutea Praeceptorum, in multiplici boni instrumenta, et
 a by media ad morbos dissipati, aut volatili animi agere non
 est impossibile. admodum Salutaria

Caput IV

Deficientibus in progressu Institutionis Scientiarum optimarum, ob defectum pietatis et vitæ probitatis. tam præservativa quam curativa media proponuntur ac porriguntur.

Non est arbitror beneplacitorum medicorum perus, sed ne quæ promptior, quam quæ ad morbum præsentem faciunt, seu præservativam ab eo velis Institutionis Auditorum, seu curativam, in eo iam languentem. Quid quid enim in pietatem et probitatem confert, seu librum, seu prædicationem seu legum vitæ bonæ ac præceptorum tam divinarum quam humanarum, totum id amplissimum exhibet Pharmacopoliæ, unde media arbitrata tuo et conscientia directoris deligere possis et certa et plurima, modo non desit voluntas sincera, atque feruens liberari à malo, et languore hoc quam familiarissimo Juventuti in annos maturiores ^{crenanti} ~~adulescenti~~. ut ne dubitaverim ~~sed ne~~ ^{sed ne} quidpiam conligandum ~~aliquid~~ singulare, cum omne quod piæ ac probæ bonat, ~~sed~~ ad pietatem et probitatem roborandam opportunum. Verum quia non promissum huius pietatis et vitæ probitatis, ex quorumque argumento ago materiam assumpsi. ^{etiam} ~~etiam~~ quæ in Methodo Societatis, et Auditorum legibus compendiosis in sinuata sunt devotionis et vitæ probæ documenta, iterum atque ut opportuna singulariter remedia, quibus non modo sanis præservando, sed et aegri entibus medendo provisum voluit sollicita ~~Juvene~~ ^{Juvene} Juventutis recte instituenda Mater Societas sem.

Habe hic itaque benevole tutor epitomen eorum quæ ad rem morbumque ad ad defectum inde nascentem in progressu institutionis progressu, unitata sunt, aut erigi aut videri in. Adulescentia nobili adulationi solent, sume proficua huius bonam incidunt dispositamque sanari voluntatem; sed culpa infirmi inania sunt.

damenhi qui error est damnosorum maximus, quia irreparabilis
 aut difficillime supplibilis. videat proinde dispiciatq; adolescens
 Nobilis, quanta tam sua eladem inferat felicitati, et vitæ futu-
 ra dispersionem, si nunc in eo longeat, quod ³ nunquam ² tam opportuni
 modo hoc potuit. taceo interpres: quod passim concomitans languori est.
 Lepioribus improbisq; principibus, q' ut Arlem audiri dicitur, hanc
 in Iuventute velut prima maxime hærent depravantq; con-
 tinuo, semperq; indeclinat. inclinant

3° tunc ad pietatem probitatemq; vitæ seu conservandam seu
 regendam remedium est Moderatio et delectus conversationum
 ac amicitiarum particularium cum his evictis. ad quas quidem ma-
 xime proclives esse adolentes, et juvenibus a talibus pronuntiavit Arles⁺ L. 2. Rhut. 912⁺
 licet admodum inconstantem, nec Nobilis ab ea immuni exemptaq; est
 propensione, imo fortasse propensior, quia officiorum completior animi
 in his trahit affectum, et quod inde nati notum est, et similitudine
 morum ad invicem aut invenit, aut afflat. Ingeniiferum sane
 nobilissimum Adolentem, si ejusmodi non semper optimorum, autem
 se non omnium invidisse se incaute, conversationem ac amici-
 tiam deprehendat, tutius egerit profecto ille, qui quam paucissi-
 mus, nec nisi longæ cum delecta castissimus, nec nisi nota a libi a pi-
 tate et probitate, cum en datamq; amplectitur; neminem quidem offendit
 do aut contemnendo. Sed hoc cuius honore officiose præstito, confectu
 finem non admittit, nisi primum probumq; et hoc quidem adhuc ad-
 moderati, tanta in eo præcautio inquit, quod maximam vim in ani-
 mum Adolescentum obtinet, et tamen virus sæpe mortiferum libe-
 ritatis aut officiositatis, aut patriæ moris, specie quadam innocenti
 contegit, egeritq; occultis. Dispiciat proinde quam maxime pietati
 et probitati suæ consulens Nobilis adolens, ne promissa con-
 sationem in consuetudine ac familiaritatem singulari us
 quam contrahat, quam seu sapiens defleat cum iactura ^{Salutis}
 his. tutius est consuetudinibus abstineri ejusmodi, a prole minime
 necessarij, imo institutioni recte admodum noxij, et ob temporis
 et multam in confabulando, aut jucundando dispersionem, seu in

A Studiorum ami-
 corum et studiorum
 sodalium, et o-
 magis Arlem
 prout fecit
 omnia a mihi
 agunt
 omnes bonos
 et meliores
 et si magis
 fuerit omni in
 innocentia latet
 neque unquam
 et eruditio
 non dum in nullis
 decepti sunt. et aliter

portunam ne tandem eorum frequentiam, dum minus mi utiles sunt
mihi ^{me} grati, nec facile auferibiles. Unde remedium confertur

4. ad conservandam, et ad instaurandam vitam probitatem, ne in
societatem delatam minas proborum sua deligendi huius imperitia
standum est Iudicium moderationem horum ac sapientiam Regem in bonis
iudicio ac consilio, cum quibus quantum agere et periclitari, licet Maturum
non nunquam placita huius magis laudentur, quam a proficiant. Ad
centes enim licet nobiliter in studiis deligere illas a se erroris disem
mine propius nequeant, quia ut Philonophus dixit ad amicitiam no
tum et statim etiam ad ultionis praesidio praesides, et studii amici eorum
et studii dotalium, ut omnia in majus ac vehementius faciant. Ita
omnia minus agant... omnes bonos et meliores existimant. Ita enim
innocentia celeros metuant, ac mala plurima ignorant, creduli mi
nimum omnibus quia nondum in multis decepti sunt. Ita illi huius
sola, ut respiciant, consuetudinis communis adolescentis ^{Scholaris} non hoc sed
proborem progenitorum horum ac Moderationem petendum sunt consilium
non placita Juvenis praesidia persequenda. At in hac imbecillitas ad hanc Iudicium
etate licet difficulter error noxius declinari possit in delectu dotalium
quod in consuetudinem admittat, Ignorem quamdam tamquam
edocet in sua institutione mox a leseris, non fallibilem, vel nosse discant
a quorum amicitia et consuetudine penitus abhorreat, ab eorum delectu magis
ma sit remotus. Constat hanc Ignorem ratio, in quibus quibusdam
indiciis, a quibus Adolescentes a probitate deficiunt, ut vix ac ne vix
dem huius temporare per diu possunt, ut videre se ipsos non observant, ne
minus quam famus vel tenuis pro alij nem, penna plurima
eorum discernat ab Olore, aut vox sola animalium naturam non
crevelit, avengit pro alij gigante corniculam, licet optimis planis con
testam. Inde

5. Ad cavendam in confressando, cum aqua libus con
suetudinem, minus proficiam, medium non ex postremis est adverte
re studium Academicum institutionis, ad ea indicia, quae illam
edocent quos potissimum cavere debeat sua probitati in munitione
prodet autem avocari eum, ut fructus arborum bonam malam, eorum
vivendi at agendi, aperti modos, tanquam ex fructibus huius cognoscendi

Sunt autem indicia male constituti Adolescentis, quæ declina-
re præstat antiqua nimirum experientia, et ignoratio, sana judi-
cio probata sequentia potissima, quibus plurima alia complectimur

1° fuga divinorum, et nausea quædam, ut vis aliquid præstan-
gratuito deo velint, nisi obtemperet præceptis divinis, graviter adstricti
et hoc adhuc frigide satij, satijque involi. Nausea cibi prostratusque
appetitus, morbi gravioris aut astutius indicium, aut initium.

2. Templi, locorum Sacrorum, ac personarum irreverentia, unde con-
fabulationes, curiositates risus, et in omnibus ejusmodi dycolis actionibus
vilipensionis quædam contestatio sat aperta, quæ eademque nausea
eodemque morbo consuetudine esse sovent.

3. Progenitorum suorum ac parentum, minor aestimatio, quæ
filialisque observantia. ejusdem ac præceptoribus non frequentius
obsecutio, et reverentia, aut negata debita reverentia; et perturbatio
hæc naturæ rationalis, sana mentis quid nisi morbosam indicat per-
turbationem. vitiatamque omnis cum capite communis fatalis aut.

4. Immunditia in publico, mordacitas, cavillatio hyperbatica
cum contemptu et derisione aliorum minus humana, minusque quædam
nempe ex leviora, in leniori animi dispositionis sunt testimonia

5. Iracundia, injuria et rigas proclivitas. vitiosam bilem
caloresque morbosos loquuntur latere, et si fumo ambitionis ignem
latenter serpantem præsent, cui vicinum esse minime latam et

6. Lingua in multam diacritatem effusa, audax ac ^{mendax} nunquam
in verecunda, in facetias inconvenientes et adæco indecoras, bona
nobilitate educationi, atque colloquia gravitatem olentia. Malis
habitus, olensque male loquela, corruptionis internæ inde est, et
putredinis vicinissimæ, ~~in facie~~

7. Libellorum et imaginum minus convenientium tractatio osten-
tatioque, atque id genus alia, quæ legibus vetantur Scholaribus, cum con-
temptu contraventio, morbum Adolescentis, non initiale, neque pro-
gradientem, sed pessime radicatum indicant, ac non parum aliorum
infectivum.

Spiciant isthæc quorum unum quodque abunde est rebus

^{causa}
 hendi se, quàm nimis otiosissime ab omni cum ipso ne assuetudine, & ne
 lapsus ex peccatis graves, aut scandalum patiaris, atque ita ad verum malum
 committere passus quidem, sed hunc noxium tuam vitam obornabis, probi-
 tate omni amicitia quæ non est sedum deum, et virorem
 Christianam.

Optum denique probitati, ne impendat, aut firmata medi-
 cæ methodo locutatus sum est; Sacramentorum penitentia & Eu-
 charistia frequentia, cum sua animi dolenti dispositione de pe-
 tenita vita fragili infirmitate, et ad subitam meliorem genera-
 tionis aerectione. prima namque omnium medicula morbi, reconciliatio
 est dei, et malignitatis peccantis, & genera et purgatio, unde rectus
 redeat animus malacia, et letitia & bono conspectu testimonio,
 quæ condimentum cum benedictione divina haud modicam presta-
 bit alacritas institutioni, optimarum artium et virtutum profes-
 sui in sistendi, aut ^{eam} respuendi. neque Confessionis huius monita, ne-
 que parentum studia dehortatoria, gravi feras, quin immo magni-
 faciat, et documenta et correctiones paterna sollicitudine pietatis
 ac vera sinceritate plenas, quid enim sublimare poterat ausus pe-
 terna huic cura, quid indignè ferre sibi invigilanti in amulo me-
 tum, Multorum concursus medicorum, ad infirmum artem an ipso
 let, nec levem arguit infirmi estimationem apud populum, neque
 ad bancidis lugurium divertere multos videre est antiquis. Con-
 fessionis Moderatorum, Præceptorum, ac præcipue Sapientissimorum pro-
 genitorum dehortationes, aut adhortationes vocis sunt medicorum
 uno consensu te consanare quærentium. artem auda est ma-
 gis ca charitas, Divina ipsa bonitas, cuius aspirabit gratia, usque vi-
 meni jam jam poterat & filius doloris conpurgat toti domui
 paternæ in filium consolationis.

Subiungo his, quod libro prioris capite 5to ad probitatis
 defectum ob quamdam vestigia laesionem reduci volumus, cum
 nonnulli Nobiles, etiam academici, titulo minus a quo, aut certe
 fundationum stipendijs, aut ignis foundationibus nobilitati, sed
 vere pauperum, autem institutis, aut propinquitate præsumpta

sanguineis ex mente fundatorum lignantibus factis fruuntur, cum
 non reprobales non sint; ideoque ex benedictione divina ~~deficiente~~
 obtractione successum non habent, minusque sperare possunt; his pro
 festo nemo quidpiam salubius, et optabilius susepit, quam aulami
 cam conventionem, aut generosam talis beneficii pauperibus consigna
 ti ven talibus resignationem, deⁱⁿ p^{ro}ximis, ac propria liberalitate generosa facere
 facere, et quae sunt caeteris pariter, quae autem deⁱⁿ pauperibus ejus deⁱⁿ p^{ro}xi
 mis, pauperibus reddere, pulchrum cum merito, et largissimo benedictio
 num divinarum fore. Nobilissima generosa hi facinore re
 demunt.

Caput V

Incauta in opibus et Fortunis Paternis
præfidentia, quæ ratione ex animo evellenda, ne ab
institutionis proposito ac progressu avellat Nobilem
Adolescentem, et in in tempestivam libertatem a
fervore debito abducat.

Quem ad modum in Adolescente Nobili fœsusque opum
et opum ac divitis Patrimonij, Magnificentia, vel ex præjunctis
genitura, vel certa hereditate ingentem animi motum nata sunt
cere, ætati illi proclivi in libertatem, et in voluptatem, multum præ
valentem, ita, et varia passionum obviunt incitamenta, et velu
tibus vivacibus, aut exterritis, aut, incitatus, in ea feratur avi
diffime, quæ opum magnificentiam consequantur. videlicet ambiti
onem, commoditatem honorum cupiditatem, dominandi deside
ria disciplina et odium, ac quod præcipuum plenam quæ omne fœsus
excutiat libertatem, ut nec a parentum paterno moderamine reg
et in observantia contineri, nisi improbo cum labore, et reluctante
contineat. Et quia hæc insolens animi constitutio uno ex for
te totam suam originem habere observatur, quæ est fœvis Adolescenti
tis Nobilis in divitiarum paternarum magnitudine præfidentia
ideo præfocata hæc una Scatebra perniciosa, et lævi influant
non difficili obstruuntur. Detestagrem tamen et umbri fœvis
ad libertatem confestandam, miterat, et morem gerat animus
Nobilis ad meliora compositus suæ malicie, ac institutionis
fœvis.

^{stagnat} ^{occurrent}
Deinde ^{stagnat} proliptimum ad avellendam hæc infortunis
opibusque locatam præfidentiam. quæ loco hæc expositum imus,
quibus si insistatur, rari a pueri ingenium, et parentum astituta

lorem filium Successu carent. 1° divitiarum et fortuna maxima
inconstantis agniti. 2° Progenitorum efficacis voluntas filium
suo institutionis in officio, et filiali observantia continendi.

Primum itaque est, ut Adolescenti Nobili opulentus
hans volubilitatem fortunarum ad divitiarum, in alijs plurimis et ex
summa deolutis quam optimi cognoscat, quod et huiusmodi
clarior, advenit, si vel patris limites circum faciat, in super his
toricas fortunatum Principum vicissitudinis, menti obijciat, legatque,
quibus pleni sunt fasti plenaque omnia, umbrasque cernit inanis et
gares, quae animum illius fallaciter, in in temperatum libertatis fer
vorem, et frantum extorquendum impulerit, et ferociter pro se fecerit.
Hoc usus medio mihi Alexandro Macedo videtur, et ubi edo
cuius ceteros, dum ut passim fertur praesente Philippo Patre, adduc
tum Bucephalum, sed nimia ferocia insolentem, ac nullius patris
sem seipsum rejectumque idem a Patre Rege Macedonum, ipse cum
coercendi potestatem petijt ac tentavit, quod nemo tentare mili
tum Equitumque tibi fidere ^{armis} videtur, quodm equus, nec in se li se fi
bi quidem passus est, ab eius ferocia discrimine plena, nudum
seipsum ferre. Facta ut potestas, eoque petijt Alexandro spectatore Patre
Rege. observaverat autem sagax Alexander Bucephalum umbris exagi
tari. atque ad propriam corporis umbram ipsius varium motum, ⁱⁿ variam feroci
am rapi. fecit Alexander, at Equum fronte huius obvertit, unde omnis
umbra a tergo facta oculos Bucephali effugit, itaque victum reddidit ut
in eum Alexander ^{ceptus} intineret in sidere, velius cum fidere, ac tandem frantum
tenere licuerit. insidens itaque Equum contra huius egit, seque seipsum
ostendit, a quoque dein a se huius umbras inanes ferre, atque huius modo
edocuit, Patre admirante. nec alio posthac unus Equus, neque equus seipsum.
Haud multum abtimile agit cum Adolescenti Nobili huius. opulento, qui
ambitione, fastu, luxu, dominandi aviditate, ac libertatis praeiudice velut
umbra in diversa rapitur, et incitatur ad frantum omne exultandum, ad
huius umbras huius inire agitur, atque ad lucem veritatis huius clariorem ob
vertere. viz divitiarum ad et fortunam nimis quam volubilis huius
certa conditionem oblerere, fastum, ambitionem et luxum. ipse in nigrum
capturam umbrarum esse, honorem estimationem, et ipse nascentem

umbrarum varias & lectiones, & augmenta esse pro vario hominum situ
 et tempore, neque tamen nisi umbras inanes manere, nisi a iure & meli-
 oribus ac liberioribus divitijs, quae sola sunt ^{atque legitima} virtutes, datus sit dita
 ius, & recta institutionis confirmatione ad plenam pervenit, ut dicitur
 his. Multis namque possessionibus urbibus apudque dominari, est multo
 quibusque, eius iustitiam prestare, quae magnam exigunt, prudentia per-
 fectionem, ad quam per institutionis studia Nobilibus adolescentibus planum
 dirigunt in eam comparanda informat. haec si opulento desit dominus,
 propudium parit, non honorem, sed ignominiam nullo vestigio
 auro, aut statulorum obliuiscendam. Dives namque indoctus, et Nobi-
 lis incultus monstrum sunt, quae supra expungi fecimus, quod Aulicis
 cior deideat magis, quam serio veneret, huic utili dantur, non modo
 domini ad ^{placitam} honorandam conducta, clare rite plena dum interim domi-
 nus locupletis umbra haec illudat, atque humiliter delusus ad vani se existimat.
 Neque tam volupe, quam spinosum onerosumque est dives Patrimonij
 hospitium, quod si in super abfit Scientiarum ac virtutum vera pos-
 sessio, recte dixerim vitam Divitis esse spinosissimam onerosissimamque
 quae namque vita curis gravior, iurisque litigijque Judicialibus magis ob-
 noxa, invidia, rapinis magis exposita, lententij, et litij succumbentis
 magis frequens, delusionibus et fallacijs, palpijs solentandis plena
 quot famulis, stipendiarijs alijsque leveantibus numerosa ac multa.
 Pitagoras Dominus parum eruditus, doctusque, quia advertat pro pulchro
 parum in legibus, et Iure linat, qui discernat iustitiam et litis, pro-
 dera, et causarum momenta, an non ille regatur magis, quam regat.
 A domino minus docto ipsa famulitia et palporum dominantia, an quae
 fallaces umbrae, si sapientia doctus deinde in praesidentia divitiarum
 radicata, quas revigilare velit, possit velut Nobilibus filius, optimusque
 cor quid divitiarum in nixas spebus deurbationem recte institutionis, re-
 mediatz urgetz. et luce meridiana clariorem, quotidiana experientia pro-
 batam veritatem velut ad hunc conversus cernet, umbrasque contemnit, et
 ab institutionis progressu abiciens, atque ad studii disciplinarum con-
 sumati comparanda nitens, frenum fert spontaneum, ubi ipse
 dominari doctus, per institutionem Ethicam, Politicam, divitiarum
 verus dominus non delirus. Quid porro censendum erit de castis

de caribus fortuitis, incendij arcium conflagrationibus, bellis vastationibus, multis profecto subiectus est, qui opulentia sua alijs se praefert. praefert, nisi virtutis blanda institutione animam confirmatam et sapientia vera regit, huius habeat, et virtutem fortitudinis, domesticam reddat, si fractas etiam illas orbis.

Alterum itaque est Lenia Sapientum Progenitorum voluntas. Nobilem filium heredem suum, in institutionis accepta progressu et observantia filiali continendi. Generositate hic opus est, ut Bucephalus, Lentia et efforem esse alij arduum, et impavidum et frenorum torquentem suam in sistentem voluntati pro jure suo pateris. ita est recte Pater erga filium jure suo, agit, si ita agit. Ius paternum in filium jure Regij humilitatem habere dignoscitur ab Arle Philo. ita enim scribit: Pater erga filios huius figuram requirit, ut lib. 8 de munib. c. 12.

rationem addit quia curam filiorum regit non minus quam alij populi quia propter et Regem Patrem esse oportebat, ~~Tyrannus et ita Philo regis~~ etiam. Ut autem proinde Sapientis Progenitor de Regis suo optimo in filium heredem a simplicitate reatitram, non sinat in Monstrum deformari tam splendorem profapia huius partum, huius ingentis heredem, ut vel nobilij incultus audiat, vel diversimodis, quali denique huiusmodi in Politicis ex poetis desumptum in Myda, Phila. lib. 1. de 69.

primum virtute dives et Scientia quam nemo ei auferre potest, non alienis quam bis splendore bonis, quae uti fortuitis comparent, disparent etiam, nec verum qui a virtute est parum et splendorem, de adfinitatem, quae lis auream Statua est, ne ne lignum mutans nec lapidem, nec arte ex tollens; Statua ipsa manum virtutis Phydria ex culta deum arte praestantiam, magis huius aum placet, ne ipsum aurum laedat artifi cium; Sit proinde figuram animi paterni decretam: filium habere virtute magis quam aum splendorem, prudentem et Sapientem magis quam opulentum; Tum enim admirabilis Publio, Latio afful gebit gratia gloria, et Prosapia portera. Novae pulchra Antea Mayo rum Imago accedet in monumentum. Sit inimitabilis ineyorabilis Paterna haec voltae Lavinia quidem attamen et fortis, institutioni huius ut.

Iam virtutum quam Scientiarum filius nobilissimus in pectus, si possit, debeat amantius coactus, et inimitabiliter. Si namque, vel semel et emolli

ne seu per se, seu per alios in vota sua fortunam adveniat animi un-
 ac mutari, incrementa huiusmodi fervor, et libertatis ardor, expugnare
 lentabit partem quidam, quae nulli minus firmum expertus pare-
 animam, donec expugnet totum. magna enim vis est precum filia-
 lium continuo in silentium; ut herculem Parentem subinde flectat,
 at non sapientem, nisi alia alia in terendant rationum pondera, non
 sola filij voluntas etiam importuna.

Videtur subinde blandiri huiusmodi filius indolis in signis capa-
 citate in paucis felix, ac genitoribus sua ducere, aut opponere, se na-
 tura felicitate expectare posse, quod animus Parentum in se
 sit, per institutionem eundem et progrediendum esse; ut et sapi-
 entiam, et in agilibus ac moratilibus dignam congruat sapien-
 tiam, absque eo ut obsequia alia prematur praecceptorum, laboribus
 frangatur pudiorum, et tardioram vitam agat, tot adstricta
 legibus devotionum. quae omnia et fortasse maiora his, privata
 in duftiarum adminiculo acceperunt bibere, et molestias Scholasticas
 parere, licebit. Sunt enim haec umbris opposita et confusa in ter-
 umbras mentis opinionibus, minimae blida, et Iunoni in genio
 et sagacitate adinventae; nequidum satis excocta, pronaque in liber-
 tatem, quae privata exercitatione, et natura sola in institutionem
 supplendam perperam credunt. Alia sunt sapientum sententiae, et
 iudicia. Illud quidem Aristotelis magis huc fuit qui ait, Sapiens
 natus nemo est. Sunt pulchra praeterea haec bona, dona quoque. Inge-
 nium perspicax, memoria felicitas, penetrandi facilitas, attamen
 his omnibus habitis veniunt. Sapiens natura nemo est. pulchra
 sunt marmora, pulchra sunt auri argentiq; metalla at nisi ma-
 nus accedat virtuosae, naturae suae nunquam Mercurius fient. ite-
 rum alibi Philo sophus idem, non posse quem primum prudentem esse
 nisi bonus sit manifestum est nisi bonus sit. nemo autem bonus
 nisi pius et probus virtutum sectator; quod non in solis natura donis
 sed morum disciplinis, quae vivere bene doceant et bonum esse non civem
 solum sed et consulem et principem edocent, plurimum procurant
 et maxime sunt aperienda. atque adeo bona quidem sunt naturae be-
 neficia illa, sed absque institutione ad prudentiam et sapientiam vera sub-

Arist. 1. 8 de mo-
 ribus C. 12.

Mora 1. 1. 6 c. 13

limitatem, nisi exercitatione multa excolant, optimis discipli-
nis imbuant, in sufficientia. Salutares primum de leges huius pietatis
et virtutum. Salutares studiorum exercitationes, salutari Institutioni
observantia, quia gradum viamque docent verae Sapientiae consequenda
quod quidem nulla domestica industria tam utiliter compensari, ex-
perimur quia omnis publica emulationis exercitatio: maximam
honestissimumque Iuventutis nobili incedit. ^{ext.} / Subdita est.
Patet itaque dicta haec adolescentiae gravamina, seu phantasmata um-
brata, nil nisi fallaces huiusmodi praesensionesque libertatis, non secus
ac si volucrum cantatorem cavea incluserit orantem et frondere
sibi audiat, se et creatura pulcherrima, et vivere observantem velle,
dumodo extra caveam in domo ei vivere indulgeat. Huiusmodi
credat praesentem, et frondenti, qui nunc avis huiusmodi.

Sit itaque Paternum Imperium et potestas erga Nobilem
magis aperi filium. minimi iners huiusmodi per la ac fortis ga-
Regia quidem, attamen paterna. fortis huiusmodi non cedendo ^{ante sepe huiusmodi} ~~ante~~ ^{avelli}
filium ab institutione, virtutum et verae Sapientiae, Praevigila
filio observanti et arripienti Paternae voluntati, et studia
perseveranti liberales favores, ac animi remissiones, aliosque quatuor
stimulos experiri faciat, quos studio non obsint, sed promoveant et
certumque honoresque cumulatos nova accessione ex ipsa publica ac
seperanti exercitatione appromittant. Hinc libertas relinquenda quod
elegant filius pro matritate sua statum huiusmodi maxime conveni-
entem consilio cum Auguriis baribus communemque conjuncto, seu ille
Politicus sit, seu Ecclesiasticus aut Militaris, proposito huiusmodi huiusmodi
ultimo, quod est: De hoc constans obsequium et Salus animae aeternae, et
quemcumque elegerit, etiam politicum, quod plerumque locupletibus in-
more est, tanto solertius incubendum huiusmodi in consummandam per-
suasum habeat institutionem. nihilque Parentibus sibi negatum in-
noverit filius Sapientiae confectator, ut honoris publici copiosum qua-
liumque condimento reddat, et dulciorum et variorum studiorum deli-
tam prosecutionem, nec impedire ullis parandum. Inde si politicus
excolendus est Status, mox in auxilio Philosophico fervorem inducat
ad exercitandum, excolendumque per Philiam intellectum, cum ea huiusmodi
arum sit Scientia, sed illud nec obiter agat, imo excellenter, cum possit

et debeat ergo velit. nulla prorsus de præterenda publici honoris
 profectus orientandi occasus, ^{rationes} positiones suas per Philosophiam de
 cursum omnem cum splendore defendendi, alia gradus Philosophi-
 cos Sublimi in ordine amplectendi ipsum cursum in lege gloriæ
 legi terminandi; eodem demum modo Iuris peritiam studio pri-
 ter publico auspicio, felicitate persequatur soliter conne-ct honori-
 fice disputationibus publicis, Regijs hab auspicijs et persequatur
 et oppugnando. quod in seculo per Philosophiam Scientiarum veri-
 am palato, tanto ei gustuosi obvenit, quanto per Philosophi-
 am de more publicis conflictationibus, ^{rem} suam tuam exercitatus
 est. reputo, cum per opes suas id possit, ut debeat, quod velit. quon-
 dabit domus paterna solatijs, filius honorum elogijs, Patris
 magni emolumentum accessionibus. Studium Academicum ac illi
 vestiges Reuerentia Gloria bonæq; fame per orbem Europæum in-
 crementis

Sic demum cultus ex cultisq; heredes exemplis filium
 non domui solum paterna, et carissimam, Regumq; gratam fa-
 reddit, æstimatamq; personam, et virtute nobilissima, et Sapi-
 entia conspicuam, quam multiplici exercitatione confectatus
 est. Sapientia ac Scientiarum publicum et famam et populi Aca-
 demici claret in ore omnium testimonium vulgati gradus
 honoris Academici pagine Nobilis tanti nomine contignata
 in perenne memorie monumentum. Virtutis vero et probitatis
 tanto certior arguenda Magnitudo, quanto in ipsius Moralibus
 Philosophiæ Disciplinis Scientijs morum notata vberia quam
 non solum nosse sed et habere virtutem summam docuit. tantum
 Philosophus suis Magnorum moralium libris. non enim de virtute
 de tantum ut sciamus quid sit, est querendum, sed illud quoque in vesti-
 gandum, quibus rationibus parat, ut uteremur volumus, et rem
 nosse et spiritales fieri. eruditus itaq; filius qui soliter nosse vir-
 tutem qua sit, talis quoque fieri condidit, hoc enim et potuit
 et plurimum deuit, quod Sapienter voluit, in se ipso maximam ac
 emolumento felicitate perfecit, Specimen daturus publicum
 cum publicatibus stidentiam suam, seu in ff. hereditatis passio-
 nibus, seu gratiarum in alios dispensatione. Namque Principe
 digni. exhibitione.

Arly Mayn. Mo
 raliū. L. P. C. I.

Caput VI.

Studia Sublimiora, et institutionem Nobili
prolegradi impotentia, in Adolescenti Nobili
ac Ingenio, ex fortuna rum et mediocum inopia
nata, quibus Adminiculis levanda ac propul
sanda sit, cum Patria tum Nobilitatis emola men
to honorificoq; ac Magnifico.

Fortuna aut ^{fuisse} fato ^{habuisse} quer, aut agestatem mortali
imprimis duram in orbem dispensare. credidit Gentilibus, Catholicis
id divina Sapientia orbem huius humanumq; genus Gubernantis
et providentia ejus ex causis altissimis, nobis quantum vis incognitis
cujusvis tamen bonum acurantibus, opus, ac dispositionem Sapientis
finem ac ~~adversum~~ ^{abysso} ~~divi~~ ^{divi} ~~judicium~~ ^{divi} ~~dei~~ ^{divi} ~~pro~~ ^{pro} ~~mar~~ ^{mar} ~~antem~~ ^{antem} ~~adorat~~ ^{adorat}.
Improbos atq; gentes ad sapi feliciores et legimus et spectamus, at
felicitas ^{futuris} est, quae aeternitate caret, cui plures intulit felices
agestas, quam opulentia. In moralis vite humanae recte sentien
tium Societate illud in diversis passim notum venit: paupertas
non est vitium, quia nec voluntaria, neq; culpa nostra accidit, nec
sed plurimis ipsis cum natalibus in conspectum data. ut sit tamen
culpa caret, non caret molestia et afflictione tam mentis quam
corporis, ob duram sustinendam vitam in pauperis rationem. Haec qui
dem virtus voluntaria patientia, et fortitudo animi in calamitate
superior efficere potest ut feratur animo tranquillo, non tamen ut
et ex auferat. Solum ^{obtentum} Subsidium, ^{obtentum} ~~egestas~~ ^{obtentum} ~~an~~ ^{obtentum} ~~sub~~ ^{obtentum} ~~levanda~~ ^{obtentum} ~~conferenda~~ ^{obtentum}
tollendaq; necessitatis est remedium, quod nisi inopi accedat semper
cum inopia luctandum erit, et fortiter et patienter. Egit Sapien
tissima dei providentia, multos in pauperie reliquit in multisq; vix
in subsidium egentium divites opulentosq; levare, illi indigent
divite, ut subsidio ejus vitam agant, divites indigent paupere ut bea
tam sortiantur. Subsidio egentium ergo medela vita, divitum est
liberale Subsidium egentis porro tuum.

In politico vero statu idem veritas obtinuit et charitas

Christiana. felix omnium respublica quae divites excedat, quia
 miserorum levamentum habet in spe vasis subsidij. Nobilitas in super-
 bi diviti accedat, liberalitas ad magnificentiam usque extendenda
 est, si enim plerumque concedat, ut non modo private egentibus
 sed publico ipsi prosit in subsidium, nec subsidium solum pro
 praesentis necessitati, sed etiam in magnificentiam, et cunctis
 ex parte splendore.

Hae quoque mea praefati capite mediocrum intendit laboratio.
 ut dejectis afflictisq. Nobilium Adolentium animis, institutionis
 virtutem ac scientiarum, et donec et propensius opportunitate afferam
 adminiculum Nobili liberalitatis magnificentia petitem. neque enim
 calamitati Nobili atque indigenti Adolenti spes superest reliqua
 quam subsidium, et munificum a potentibus seu amicis seu morena-
 libus, levamen, vix enim Nobiliam aliquis licet fortunis destitutus
 tam miser est, ut in ter a quatuor cognatosq. suis, divites, qui opera
 abundantem sustinendo, non numeret complures, at non semper huius
 indigentia propitios, quos charitas urget Christiana, humanaq.
 natura ex proprio, ac secus alij huius opitulari. Tunc in Regibus
 Boemia Regum Munificentia, et studia Academia erigendo, quibus
 promigere Academiae recte institui adi, erigit quoque domicilia qui-
 bus ad sufficientiam, saltem victu et amictu congruo proficiant Nobili-
 bus vere indigenti Ferdinando Rege Boemia, Casaram II. imitabili
 Regis ad exemplum Reginae pietissimae, Munificentissimaeq. item
 Dynastae nonnulli Regni qui nobilibus egentibus adiectam institu-
 tionem Nobili, aut studia saltem prosequenda, seu stipendiarium
 pecuniarum, seu fundos in pecunie consignarunt, at subsidia be-
 crebrentibus remanentibus, et temporis difficultatibus, multum at-
 nuata, longe vero maxime multitudinis egentium filiorum Nobili-
 tum sunt imparia, ut pro modico etiam ^{tenue} fundationis aut stipendij
 beneficio concurrere quam plurimos videre sit, animi dotibus be-
 tissimos ac dignissimos, ^{canonatos} uno assumpto, redire huius privatos ad domum
 suamq. paternam in calamitatis argumentum, nisi in seniore et indigna-
 animo et statu suo dura, necessitate cum pulchre amplecti velint, qui
 quo huiusmodi huius ac cognatorum honore. Numerari ex parte
 Civium filios copiosius fundationum stipendijs privatos utque
 qd, nec nisi laudare eam charitatem possum, dum verbes et ^{opida} verbecula
 complura, et familia plebeja, suis pro filiis, amicis, nepotibus

Urbanum et magistratum industria, civium testamentis Ecclesiasticorum
personarum ultimis voluntatibus constituta multa quidem de licet
modica, iure presentandi Magistratibus, aut familijs reservato, pro
Studijs persolvendis, ad minicula perpetua sortita sunt. Ad nobilitatem
vixendi rationi, planis omnino est beneficium, majoris
impendij. Sunt etiam, De hac divina provida in Regno patris
tra profecit, dum majori impendio huius Supporem Magistratum et
dynastarum Inchytorum Premia, et animarum et potentia major
studium donavit. qui non dubitavit Christiani charitati Volun-
tatem integras possessiones suas Sacrificare, et studentes in casum
ex hisda^{is} familiae, academias nobilium in substitutionem vocare.
Sapienter dispicientes Sapientissimi scilicet quantum caritatis
opus, quamve publico patriae bono optabile. Regnum Ductus pro
vixum nobilibus, Nobiles vero ad virtutem et scientiarum investi-
tutionem atque culturam congruisque adiutos sub idijs liberalibus

Est autem substitutionum ejusmodi fundatione constituta duntaxat
diversitas non exigua, pro facultate fundatorum, et libera volun-
tate, omnis tamen vera Charitatis opus est, meriti plenum et fore
novis. Sibi de remunerationi reservata. qui dixit Beati misericordias.

+ per semper huius
manuorum et studi-
orum duntaxat

Primi et levioris generis Academicorum eorumque sunt quae
in annua per duplum semestris pensionem pecuniae ad exhibitionem
Academici attestati commendatitij, quavis vice semestris uno elapsi
affiguntur sunt certa, et determinata quantitate, sive ad victu-
landum sufficiat, sive tantum modum ad miniculum lib. v.g. annu-
50. ^{thener} et haec infima quidem censui sortis possunt, ^{gravi stipendiorum} tamen
eigentibus in explicabili comodo, ut si parce ad modum vivere
velint, sufficiat ad victum et provisionem habitationis, talesque
passim aut pro subditis, aut pro meritis, aut civium pensionum
filijs peres Magistratum aut ^{quem} proat fundator nominavit pro sen-
tationis Jure reservato. imo pro parvis sufficiens est, sed egenis

Alterum Stipendiorum paulo liberalius genus est, quod sese
in sufficientiam victus et amictus extendit, procurandi cum adu-
non tamen preciori. cum Obligatione Academici ad sufficien-
dum, ^{gradu in ordine} et sub certis ut supra mox in priore dictum. Idem condicti-
onibus, et hoc ubi pinguius ita proficuum magis, quia compul-

lens ad lenium studium quod gradum egregium consequi faciat, pro
nihil optabilius profectus Academicorum, et hoc pro Philosophis dantur.

Tertio classis Stipendia, sunt optima quae sub certis conditioni-
bus et requisitis. Subinde etiam Nobilitatis, aut ad Religionem aspirantibus
Academici huiusmodi et priora ad exhibitionem Lemesthem
attestati Academicis. in petitis tanta quantitate constituta sunt obvenire, Prudent
distribuit obsequentia, quanta in communi iudicio censetur exigere victus
frugaliter honestasque, civiliter et amictus necessarios et gradus Acade-
micus in ordine assumendus, quod 150 Rheensis optineat posse
comode credi. Sed ille Stipendij clientis Humanioribus Musis seu Phi-
losophia seu Theologia, seu Iuris Canonici et Civilis studia prosequi
continuo velit. et haec profectus rara et pinguis sunt, neminemque
dedecentia etiam Nobilium sibi potiri et vellet et possit.

Videm licet ejusmodi Stipendiorum constitutio Sancta desola-
rens, et multam meritoria, Fundationumque pietas, plurimum laudabilis
fecit, ut tamen semel Academicis Juventutibus accideret proficua
magis, pluribusque incommodis et occasionibus praecavere quibus obno-
xia facile Juventus atque et decursus annorum deprehendit, Multos
Stipendij optimis et diu, et continuo fructus profectum intentam
in virtute et scientijs, fundationum pietati non respondisse, ratio
que sub colore peccatorum minus utiliter expendisse pro libertatis hea-
arbitrio. praecautum est, et meliori Leuicisj provisi modo ut
fundationes Viri illustres prius, in quibus cum pluribus libali-
tate Juvenum praesideret eadem uno domicilia, et non Stipendiorum
locum ad educandam et continendam melius juventutem sub ijs de-
Scholasticis obligationibus transmutantur, quae domicilia
vocari capta sunt, convivis a convivendo sub uno capite. et
Leminaia a leuica juventute florum in pla et placularum
christiane excolenda, princeps nuncupata. finemque eundem habens
nempe Subsidium Academicae Juventutis ad prosequendam insti-
tutionem et efficiendam persolvendam provocatione fundationum ex
delassium ac studij assignatione;

De Seminarijs providere et conviciis, in subsidium Ju-
ventutis studiorum causa erectis, in sinuatum non nihil est supra
libro V. C. B. de Collegiorum Gymnassij. at hic decorum fundati-
onibus in subsidium egentium, tanquam medio Nobilitatis foris

fortuneis desit^{aret} h^{is}, quæ quidem ita lenues olim, et ex cunctis lib^{er}
 duntaxat, liberalij tamen in genij adolescentibus aut pueris con
 stabant elemosinis benefactorum excitata primam domus paupe
 rum vocitabantur, donec Magnifica Ferdinandi II. præsens munifi
 centissimi p^{ro}sp^{er}issimæq^{ue} liberalitas, largam p^{ro} numerisq^{ue} nobili
 bus patria, bellis Boemia diuturnis, ad egentiam devolutis,
 legiam dotasset in Leminariis Braganti fundationem, subla
 pauperum domus nomine minus honorifico, auctoritate Regi
 per rescriptum Domicilium eorum Seminarij S. Wenceslavi nomi
 ne insigniri, et nominari voluit, Romanorum ad normam,
 apud quod Leminarium Romanum aliq^{uod} nationum fundata ej^{us}
 modi Domicilia nuncupari^{et} in more habent. et academiam con
 victionalem non parvam similitudinem, ac et utilitatis paritatem
 habent, p^{ro} Bolesceatibus nobilitatis, etiam nobilium ex eritatu
 re ornandisq^{ue} collendis, saltem linguis, et literis q^{ue} p^{ro} ut fundatis
 res vires ferunt, aut eorum p^{ro}curis, qui ex peculis suis conjuncti victi
 tant, fundationem beneficio non indigi, nisi q^{uod} ad disciplinam
 ea cum commoditate, et laudabili decencia utentes, ut illustri
 Comitum filios, imo principes quoadq^{ue} contentare videntur. sed vivere
 et habitandi, et instituendi ratio constituta.

Haec itaq^{ue} fundationes laudatissimæ sunt nobilibus subdi
 centib^{us} velut in orbibus contina clientum, ac sustentationis benefici
 in patriam et familiam, aut quor^{um} pauperes, aut p^{ro}terit^{us} h^{is} ca
 mulantes, et dubitandi vix h^{ab}eat locum, in caelo h^{ab}entem vivere fun
 dationem, qui etiam post fata, tanta charitatis exercet in pauperes
 Gloria dei, Abbono Eulenia ac patria, opera ac beneficia nobilitati
 Unam itaq^{ue} optabile est Nobilitati Boemæ præcipue
 questui, bellorum calamitatibus plurimum attrita, expositas q^{ue} p^{ro}mo
 fundationem graas in subsidium nancisci, quales quales illæ h^{ab}
 adminiculo tamen non contemnendo h^{ab}ent, et ad statum aliquem
 libi convenientem citra inustam profapia h^{is} leprosa notam el
 tari possint, quemadmodum multis obligit, familia sua decem, et
 fortunas restituisse eborini, quamquam difficillime. dū o
 do non degit virtus probitatis, et laboris constantia subdij
 congruis obtentis, ac in institutionis solidum progressum impendend^{is}

Superest huiusmodi famorem illud insignis beneficij ac
 subsidij genus, quod per orbem Academias, vocamus, uti nunc Roma
 Bononiensis atque Italiae Lovis, Parmae florentiae, Parisi in Gallia Lovis
 le grand. Atque per Europam, ubi omni Scititica nunc datum
 videre est, et Munificentia seu Regia, seu Statuum patris, non solum
 Artium omnium Nobilitatem ornantem, penitissimique Magis-
 tri suis Salaris donati, sed etiam multi Nobiles Academici fundati:
 Sorti ac necessitati suae auriac nacti anchoram absque omni im-
 pendio, suo feliciter reperiunt. Si ita res habet, felix Regnum
 cui haec affulsit gratia; felix Nobilitas, cui tam splendida ac-
 cessionem venit conservationis, facultas. at si propria victi-
 tandum vivendumque in ijs est perperam. rationem Subsidij et
 et medij ad propulsandam Animi nobilitate et impotentij deper-
 tionem, et institutionis desertionem admittit. amittit, de quo
 Locus hic nobis assignando negotium est. quid enim iuvat eos
 Emporia mercantium merciumque loca plebissima, ad omne magnifi-
 centiam spectare, cui nec aurum est nec argentum, ut comparare
 suo comodo, aut necessitati quidquam valeant? Commoditatemque
 demum discendi plurimum offerunt campus apertus famosa haec, et
 multum celebrata academia, quod non contemnendum est, ad pro-
 prium opemque solvendi, et pensasque ferendi, non offerunt, nostro
 quod praesenti argumento non nihil omnino conferunt. praestantque
 fundationes Nobilium privatae, cum subsidio, quam Augusta
 Academicarum Nomina, sine perficiendi medio ne possint regere.
 Locus autem Agratij alere, et informare Nobiles non nullis, vix ca-
 paces ac veri indigens, ex fundatorum mente obligata habet, felices O. Adolescentes, in
 his omnino ^{omnino} medium, quo animum erigant afflictum, habent nobilissi-
 mum, fundatori hoc alterum obstricti, munificij fortuna sua me-
 moria servanda auctoribus. Academia namque ejusmodi, siquidem
 recte constituta, et bona disciplina observantia firmata sit,
 Sapientum est opus multo studio adinventum, multoque consilio,
 Statutis Saluberrimis ut oportet coordinatum, quibus et pictas
 et vitae probitates, non minus quam artium Nobilium condiscendi
 Lectoria indispensabiliter exigat. quod quidem vix obtine-
 bilis in ijs, ubi observantia ~~statutorum~~ ^{statutorum} exigua, et fortasse
 huiusmodi a Juventus ad ultra catholica permixta vivit.

Caput VII

Iva ratione Adolescentes Nobiles
rara cipe ad ultiores primum niendi sunt ad
versus defectuonis ab institutione inchoata felici-
ter, periculum, ex spei melioris promotionis tenuitate
expectationis diuturnitate, et consecutionis plurima dif-
ficultate objecta saepe saepius intentatum.

Commune Orbis et Humanae conditionis Lamentum est
Nullum (aut nam bonum, aut honoris lucrum absq. labore, et multi-
plici molestia comparari, et hoc quod etiam in statu, non semper vi-
vere animo non afflictis. nec unum idem animus et mortalibus constat
aliis aliam sentire. Diverpitatem, Laudat Miles quietem Mura-
toris. Mercator praeter timorem et curam, ex tollit militum letum
cui modica hora portio aut mortis aut victoria absit. deiciunt
utrumq. pulchre exprimit Horatius Sat. 1.

Horat. Sat. 1.

O fortunatum mercatorem! gravis armis
Miles ait, fractus jam longo membra labore:
Contra mercator Navim jactantibus Austris;
Militia est potior! quid enim? concurrunt, hora
Momentis aut cita mors venit, aut victoria laeta

Sed quisq. calamitatem sentit ponderatq. animo, quantum huius
adversatur, aut votis, aut propensionem tenaci.

Quod Nobilis Adolescent ad altiora quae valde, spem tenuem omni-
onis boni aut honoris, ex peratationem longam, difficultatem obtinendi.
maximam, suo flagellum esse animo, ^{Dicit.} ^{quod} cum a consummatione
diu huiusmodi seu Theologice, seu Juridice, institutione, velut in an-
ad scandendum sublimius huius saeculi constitutione, ^{constituit} merito, nimirum
quantum deterret ac repellit. Sed nunquid etiam Opulento et
indies divitijs magis incrementi Mercatori familiare, et domus
hicum quae die quae nocte flagellum est: anideo a Mercando desistat?

quæ fortuna hæc maximam Thesaurum fuit acquisitionem? Nun quid
 Navim jactantibus Austis animum ejusdem male pulsant? Hæc On-
 raria interituta, perq̃ immenses Maris ambages, expectatio diu tur-
 na, et ipsa in portu prope, ad procurandum in non infrequens nau fra-
 gium, aut flammam periculum, labor, et vigilia plurimaz difficultas
 attamen levat malorum horum acerbissimam non modicam; fortitu-
 do animi, Longanimitas prudens. Temperies cupiditate habendi
 et fatiis obtinuisse, sed bene animo q̃ spaciens præterita novissima q̃
 affluentia omnem abspergit afflictis animi nubem, nova q̃ mittit
 navigia. Sibi licet malorū pondere gravata, nec a proposito memandi
 studio deficiat.

Quæ Mercatori libitum felici animi levandi famili-
 ana sunt media, ad insistendum, contra quam Molestia, inconstitudo
 expectationis, et difficultatis timores se habent, propositum semel
 ratione absolute assumpto, in q̃ statum ipsam libi destinato. agas
 id ipsum in, sicuti optima Nobilib; Studiosus. Spei te nui ac
 incerta dundrata promotionis, profectu excellentia adiciat, et
 reddet certiore tuo cum fœnore et fructu, quod meritorium decet
 ad spem certiore, suppleat Excellentis habitudinis prærogativa
 amulis omnibus superior, hancq̃ gradum aut magis expectati di-
 gnitatem quam per concurrem plurimum, optime habili et sapient
 si destinatum p̃fectum habeat. Excellentia, spes honoris raris in-
 certa, est; maxime autem tenuis q̃i sola huius estimatione se digni
 spiritus blandiendo libi, cum reapse non sint opinantur; perat tam
 fallatæ spes meriti excellentiam; quid amabo ex ip̃s quæ habitant
 an Excellentis Sapientia, et virtutis istam aut pariat? aut pudeat.
 ipsa libi virtus et sapientia pretium atq̃ delictum est animo hono-
 ratem amanti, nec minus honorificum. Sine libi magis quam alijs
 imperare. imò si temperantia honoris aviditatem moderet; et sui
 fortasse nimiam corrigat estimationem lenius erit ferre spei hæc
 lenitatem et viam tranquillitatis. hoc namq̃ dicit Philo sophia
 Politico. Mariana. hoc Epictetus hoc in Enchirido dicit; homines turbant
 non rebus, nec spebus, sed quas de rebus, et spebus habent opinionibus.
 plurimas autem mortalium ^{deinde in q̃ dicit} ~~assiduis~~ ^{impunit} opinionibus de spebus huius
 quibus ^{Solis} agitur animus, non rebus ipsis

Statumque hunc figere decrevit Nobis eruditus adolentis animus,
 nec temere, ut confido, nec leviter ponderati. quid proinde quærule
 ad versus desideriorum horum, forte immodica sunt et prima, honori
 aut fortuna melioris confectanda obstacula et difficultates, quas
 neque minores sperare potest, in conservando quod ad votum obtinere
 quam quod quaerendo experitus est grave latius. experiri proinde cuiuspiam
 Status huius eluti communem obsequium, difficultatem laboris, et mani-
 dinem, quam subinde nulla melior dulecet, sed aut levis aut bre-
 vis. non abhorreat proinde difficultatum huius contrariarum can-
 pam sed ultro obtritus pædem occurrente affueat, paratus, non
 fugiendus, ^{to} generosa animi fortitudo, huius vita quoque pericula conti-
 neant, ut Militi in acie, mercatori in mari. hoc etenim Status
 cuiusque leuissimum fuit luctari in acie, agitari fluctibus et ventis ad ve-
 lis, difficultatem obicere, ^{et hostes} politici experiri in desideriis, non ergo fu-
 gere, sed fortitudo et constantia animi, ^{aper} ut multum, fastus, Lipsi-
 cam in adversis et docuit, politior, et ipse condiscere doctus est.
 eas ferendo vincere, in plena tranquillitate Nobili animi, et quæ
 Philomachia Morum Magistra, largiter instillavit, per generose
 allaboret. neque enim sana Ethica Politica difficultates declinare
 præcipit, sed animam in ipsa virtute fortitudinis et prudentia, a de-
 jectione, quæ in institutionis desertionem vergat, roborare, et erigere.
 At primum Politico Adolescenti Virtutis speciem, et lectio-
 nis Ethicæ practicum periculum, et exercitatio, quæ miram in fectu-
 rum tranquillitatem ad videri vivendi quæcumque in hoc pariet facili-
 tatem. hoc enim politicus est res ex maxime principium, quod, epic-
 teti ~~sententia~~ fuit effatum: ne postules ea, quæ sunt, a contrariis
fieri: Sed si Lepis, ita fieri quæcumque velis, uti fiant, præter offe-
san huius Ruminis quod addit doctrina ista, quæ omni Sapia-
tia Gentili sublimior Divina brevitas animum hilarem subn-
pro sua diffusi, adorans in adversis, Sapientissimam ejus voluntatem
nostriq; boni amorem. cuius Sapientia ex omni malo bonum ali-
quod nostrum emere, et dispensare, Solig, et huius magisteriam, et iud-
iciorum ejus infinitabilem opus, a mortalibus absconditum, quæ per-
pter facilem reddet animo spectare. Si ut non in sensibus, Sed in dei
et illas diuigentis dispositione consideret, nec res huius de leuissimum even-
acum odet. Aristoteles Politicus. Hæc proleptis, et prælatio dicitur

Iustus Lipsius
 L. de constantia

Epict. in Ench. c. 12

conscientia difficultatis plena, dei volenti, disponenti, providentia, et
 gubernans omnia in bonum nostrum, quos ex platis his creare tibi com-
 placuit, Sufficiens Catholicis ad roborandum in adversis nobis eventibus
 animum, et tranquillum sero animum, qui dicere possit sapien-
 tissime ac optima de de sentiens, in omnibus audire, et votum
 nostrum emergentibus obstaculis, cum Epistola Politici Philo soph. Epist. C. 13 Eucherius
 Des. Ego defendam te apud hoc et omnia mecum recte agi mure
 dicas, Invenio.

Interim attamen magnam difficultatem exigit por-
 tionem si pluribus munis se perficiat idoneum, qui in institutionem
 plurimarum optimarum, Licentiarum consecutus est. Sunt Regum
 Aula, sunt principum consilia, sunt publici gubernacula, sunt Justi-
 tia Tribunalia, sunt Legationum dignitates, sunt avarij Regij came-
 raria; et plura splendida ac speciosa dignissima animo Nobili ac
 pulchre condito ad plurima quo pluribus innotescat idoneum, et
 potius angit eluctandi spem, brevioris est expectationem, minoris
 longe difficultatem. Tuis proinde partibus non desit prope, aspi-
 ran, ad honores ex cultus Nobili, ^{ne} prope pre laudat summa, nec in odi-
 ce, nec principis lucrum gratiam, intermittat, nec Magnatum, sua
 quo conversatione Nobili virtutem atque prudentiam, atque iustitiam
 et ambitione palam faciat, cetera atque animi comotione unius
 Sapienter Regentis et Gubernantis Dei providentia submittat.
 Sunt namque ipsi tibi nonnunquam obices, sua gradationis, aliqui
 quos in alias conjiciunt, et doctrina licet multa eos possideat, attamen
 mea passio multa quoque abripit, quae aliquantum latens, inter convi-
 vium ex meum incaliscencia, aut pro fervido lusu, aut plurima lo-
 quacitate, se praebeat, animosque sapientum avertit, estimationem universam
 hunc modicum laedit. nihil enim a quo odio tum Nobilitati tu-
 pienti accidit, quam colloqui ambizioso, ad iurgia proclivi, con-
 vivari cum ebrioso; ludenda animum diversiter, ludendo cum
 fervente aut lucra avido, et inde promotionis Patavinia, aut
 sententiam ejusmodi: quantumque Nobili, non tamen sat ex cultu
 merito tribuere vereat. Delicatum sane est praesens saeculum
 nimirum, in hac saepe et ornatum. ut difficile sit placere multis
 ne dum omnibus, et nisi praeter scientiam multiplicem, virtutem
 ac praecipue comitatus, sed et humanitatis, in omnes levitatis sit ex cultu.

Ad Caput VIII post titulum nunc Lowdeletizonas
sequen

Quanta existimatione ac Fame Europæis nationibus
faciunt Regni Boemæ studia patria Pragensis Uni-
versitatis, seu Carolinam vetustiorē flectes Leci-
ipsam hodiernam Ferdinandeam hietatis Jesu
intuearis Carolinam conjunctam unitamq; daben
Regni Boemæ fasti testimonium, et annalium
Patriæ non una pagina bene grandis eloquetur.
Obruit Sæpe Boemiam interim varia calamitas,
et calamitatum varietas, multis alterata Palladium
gena vicibus multiplici cadere coacta est vicissitu-
dini. nempe. Spoliata Lustrissima Scholarum co-
pia, ingentem auditorum amissit et terrarum multi-
tudinem, depravatam Hussij erroribus non una
vidit Scholarem Cathedram, desolatam popularem
Academicum, in factiones, et bellum prope civile
scissum, defecisse à bona fama sua et nomine
splendore et timen et videri poterat, attamen hodie
diedum suo nativo gaudet, imò cultior facta ^{est} de-
cor, imò pulchrior, dum jacturam multitudine
populosa, illustrius compensare cernitur Juventutis
in lignis patriæ nobilitatis, erroribusq; ac hæretica
Hussij pravitate, propulsatis, pura ac intacta
fidei Catholica veritas eorum et possessionem fir-
mam in ea obtinuit, Schismata factionesq; popu-
li Academici in tranquillam illam s. quæ hodie viret
jur: / ^{confidere} confidit malaciam, perenni qd sperare lices
du raturam. En quomodo Studium Universitatis publicæ
Pragensis nil deon: sui nec gratiæ nec utilitatis amis-
sit, amissum tamen affectionis et Patriæ benevolentia quidpiam, dum
libi in fœdera aut privata studia pferri, imò Academicas Academias
à magna affectu sua patria Palladi anteponi et laudibus ante ferri audiri
male cogitur
ingenue

Quis animus ad hoc lenis affectum, in dicitur patria Uni-
versitati? quae utilitas, imo perniciēs Publico Regni, quae
Pragae adolescentiae Nobili ac patriae Juventuti? nemo
non ingemiscit hī sapit: Ad hoc grande discrimen
provertendum, et piam affectionem Regni erga suam
Universitatem ad augendam, leniunt, pro bono
publico zelant, et sincere laborant, solatium et
splendorem majorem cumulandum, et accurandum
praesens caput columnae conseruandum censui de conseruanda in vigore
suo et splendore

Quidem ad augendam primarum Universitatis Patriae Universitatis
splendorem, ac consequentem quoque in Nobili quoque Juventute
republica publicam utilitatem est. Pro bona rectaque de ea
Regni opinio et estimatio sincera. quae prorsus contra
na sit, erronea illi ac Regionis opinioni se se ingerenti,
in quam ^{mali} induci complures huiusmodi, per suadere hī
aliique volunt: quod in alienis longinquis in Academijs aut
plur, aut melius, aut facilius, quam in praesenti patria
Regni Academia ac Universitate Causa. sed in audent
Scientiae artiumque emendatio Nobili a parentibus nostra con-
disis possit, o iniqua prospectio signi regno et ipsi studio publi-
co Praesentis et opinio. neque in alijs Regionibus facile
audita quae omnes seu Regna huius seu provinciae sua
patria studia exultant affectionem aliena. an illa tam amant
sua adversum se opinionem Praemia? Legi quidem et
vidi quod saepe Boemiam ignorare thesauros suos, et non dona.
Lapideus ejicere lapidem ex agro, qui putatio est in agro,
ac tandem, ab extero intelligente artifice politum
grandis emere, quod ipsa Boemia posse potuisse huius
si lapidis contempti rectam actionem, opinionemque ha-
buisset, id an vitij et congeniti, aut infelicitatis climatis
nescio tam mirum est, seu tanta bona tam lubenter ignorare velle.
et ^{rebus} contra quam alij faciunt, pro suis delectationibus.
Lapideus fallitur sua propria emens pro ejus raritatibus.

NB. # Legimus: Magnum proinde studio est.

Caput VIII

Qua ratione vetus Studiorum publicorum, et Academiarum Patria aestimatis et nominis claritas Universitatis Pragensis cum Rectae institutionis laude, conservanda sit augendaq, in commune Regni, ejusq, Magnifica Nobilitatis emolumentum, securitatem et Gloria incrementum.

~~Quanta Estimationis, fama ac frequentia per
naris Europae nationibus fuerit, Publica Boemica Studia, et Pra
gentis vetustissima Universitas, atq, Academia, satis testatur
testatur magna historica pagina non literaria ejusdem Re
gni Patria nostri. Quaeque praestati hoc plurimum varia tam tempore, atq, moru
morum et ~~tempore~~ rerum tempestate, ejusdem fama optime, et
fructuosa ubertatis, eadem Patria Studia hodieum concordantem
finemq, Nominis magnitudinem, oculata publici abunde cognoscere
licet Sapientia vigilantiq, ut frequentia quid emendat
nata, Doctrina autem, et puritate, et multitudine ac furo
re Longe aestimatio, quam heterodoxis Hussij, etiamq, secta
orum temporibus non parum obscurata, et academici populi
diffusiones Religionis ad modum orbata. Atque in futurum laudat
tempora ab hodierna tempestate non solum splendore, et
Patria Regni utilitate, et Nobilitatis inchole emolumentum
securitate ac Gloria incrementum conservari, florentissimamq,
reddi possit, ^{inutiliter impere} ^{memoria} ^{etq, exponere propositum est, et obicere}
utinasq, utili tam in signis boni Patria de te gere, et prope se
remanere.~~

Esperamus quidem pondus, augenda et splendore Studij

Tertio estimanda dignissima sunt Regia illa atq; publica, quae Studio huius patriae promouendo, illud in patriam morem recipere, ut Speculationibus pro munij et subseclij adimplendis. Studij Patriae Academicos pulchre laudabiliterq; eruditos, semper ceteris potiores habeant, ut ipsi doceant, et large cumulentur, quo amplius ampliatq; visa Auditorum estimatione, et multiplicata meritis, praemio, etiam Nobiles animi incendant, siquidem habiles doneq; absolute recte institutos in Regis Studio nominantur. Pulchrum paternum ingenium, non obliuisci Patriae filiorum bene habitum, beneq; de Studio patriae meritum, ut honorifice post Laborem Studij Tutoris, dignis munij et subseclij conquiescant nec alibi locorum vacantiibus, relictis patriae alienis, spem fortunae, seu alibi agere sit Stipendij. seu illa militaria sint, seu politica. ita et iunctior animorum in patriam bonum communem, fidelis consilia et Studij Patriae favor, ac protectio meliorum cum foenore, et honore orbem patriam remq; publicam conseruatam faciet in perenne, recte utq; Iuuentutis animos longe maxime oblectans.

Quarto felicius illos dixerim Regnum provincias, aut res
publicas, qui Academiae Juventuti patrijs studiis exulta, non mi-
do speciosa officia litatorum dignos, et igitur nobilitas inveniri, dum aperiuntur patentes,
patent, quae alijs deferunt, sed ut plurimum, et Academia patria affe-
tis in conspectum laboris de ferre possint, eadem munia ac habellia, et officia
multiplicia reddere et nam arasa habere ^{affabundant} longitudo, amorem
in patrios filios procurant. Ut absolute debili et solentur
semper advertendum, studiorum cursu, famam Academiae et mentis
excellentior, non sit incerta multarum deinde expectatione in de-
cimen oblivionis devolvant, et subnascantibus novis doctissi-
mis quod omni requisita scientia, legum, et juris etiam patrij, annis
lingulis, quem hanc ingemant attenuari, huiusmodi ^{rari} delectationi.
quo fit ut ceteris patrie filijs, et institutionis studia reddant
multo amabiliora ad patriam utilitatem, et Academicam illam
triam frequentiam nobilitatem. neque huiusmodi addicere opus
est, sed modicis nobilitati tamen quasi incipienti congruis, in
quibus negotia publica, aut accurare, aut ad effectum consilij
non minus quam Romani papyri affumebant, aut scitap-
ficerent, et specimen darent, quo munio magis proficere esset

Caput IX.

Anacephalosis Farnetica ad Bormiam

Ut lectissimam Juventutem suam ab aca-
demico Patria ^{studio} non avellat, et suosq; Filios
intra Patria Septa ad excellentiam Virtutis et
Scientiarum erudiri, sublimius tutiusq; ac utilius
persuasum habeat sumo et gloria sua, et et publici
boni emolumento.

Bohemia! Grande nomen. sed grandius ipse
quod est, superasq; clangentem ^{late} famam tui pretio, tua
q; dignitate ac praestantia. Bohemia nobilij formosaq;
illa, Helenae, tot Regum rivalium, ad grandem usq; Lingui-
nis cluviam pro te sponsa desiderata certantium, non
una Graecia non una Troja, sed plurimij. in simul Re-
guis grandibus valentissimis bellopetita, et bellatoru for-
tissimorum armis machinisq; bellicis inundata, calamita-
tibus temporum ferreorum, stragibus inauditis, populorum
depopulatione diuturna hostium viscera petentium tentata
fatigata nunquam fracta, haere fecit circumventionibus, dolo-
ris assultibus, barbaris insentionibus ad usq; ipsam animam
severiter petita. tua tibi attamen tota est Bohemia, tua tibi
constas in regnate inconvulsa, tua potentia et abundantia
bonorum, ex tremas inter hostium rapinas, nunquam exa-
nunquam ad famem, compulsa, tua tibi pars tua tibi suffi-
cis et abundas gratis omnibus Bohemia, pane, adipe, et vi-
no largiter ^{manante} cumulata. Caeli non modo gratia communes, sed
visa sunt ^{in te} pro digna, in expugnata, sine munimentis molibus
in victa est, sine Bellatorum numeritate, in exhausta ^{Chanis}
sine Thesaurorum cumulatione. Dilecta sane ^{deserit} ^{Chanis}
pro te militat aether, indigetq; tui ^{famine} ^{Chanis}
solis, in corrupta

Feirce m amicta
venictalibus.

Matris Ecclesiae Romanae filia, ^{hinc} caput hostis, quae dum ^{ferunt} ~~hinc~~
ferunt, nec patris Manentes, nec toleras inquitinos, nec
Lustiner, Subreptitios. Imperij Romano Germanici pupilla, &
nisi per ^{gloria} affulgeas praerogativis, omnibus amoni natura grati,
coram uberrimis, ornata ac ^{flumina} cumalata augusta Maestate ^{ferunt} ~~ferunt~~

Sed quod his majus dixerim, speciosius velut gemis, augustis
 quoque Lynceis, in patria tua corruscans nobilitate, ^{patria} Magnatum,
 quidem ac dynastarum, Principum, ^{apud} comitum quidem Dominorum
 Magnificentissima. totoque Europaeo orbi laudatissima
 Equitum Illustrum clementia, ac multitudine, ^{et} fulgidissi-
 me repletissima, non teris duntaxat, sed patriam, quas de ^{et} plu-
 rimi profundi illustriumque nobilissimae sanguine, pro deo et
 Ecclesia, absterge ^{bello} Gentilitatis fuditate, Hic ^{arbitri} Martires
 sui coronis pulcherrime hincant rubicone, ac colis ipsis
 donasti, purpureos ^{gloriosos} Palatinos, quos Martirum coronis dignos
 mors illa gloriosa, gentilitatis saeculo, transiit, filios transiit
 immortales. haec eadem fastidium Ecclesiae veterum non mi-
 nima de ^{se} confusit pagina, sed neque praesentibus saeculis tuis, me-
 ritatare voluit elogia. tum tibi nobilitati, tam a populi voce
 quam scriptorum calamo petita, tribuit Antoniniana. titulus
 dignissimo compellens. Boemia Sancta, Nobilitas ducta, magni-
 ficat.

preciosa laus haec, multumque pretiosa, quia in levis admodum
 rara, et quod in creatis est, sola immortalitas, humana vicissitudi-
 ni eximenda videri desiderari, posse, videntur, nisi et fortunata
 tibi, et tibi benedictione firmatam gratulari possem cum Ma-
 gno letitius a vobis ^{participatam saltem} perennitatis cum unionem. Evidentius!
 in illis? Succedunt annonis quercubus, plantae vivide, cedris
 ipsi Larulorum a latere, ac pondenti succumbentibus, nascentes
 in circum radicem nova teneraq; ^{vivacibus} Voboles, nec pro ut a proprio
 Stipite. pro a cedere notant, et succedunt deficientibus pro
 Arborum in Virgis sua, nova germina Senio canoso urgente
 Prunas Arborum Magnitudines labasci. Sic germinare, ha-
 big Successorem deficienti proferre. Quis in gratia et pulchritu-
 dine Mundum creatrix providentia fecit hodiernam in perenn-
 latem Labyrinthum conservari.

[illegible]

60

Dec 1890. 32

circa 1^a

MS. I.
F. N. in *Lucas* both in
gas.

[illegible]

sollicita. ad q^{uod} est primis munis huj^{us} et Instituti totius sui
 ratione et constitutione. Eo Interroga Majores tuos
 et annuntiabunt tibi, quanto et Majestate, sum^{ma} et zelo et asse
 ctu in feni Regnis et ipsi Boemia propensione ad vocare, et pro
 legere, neque Orthodoxa Regis inferri potest, quae cum avversata
 detestaretur, Deum ardentem exoptant, gaudentem amplectere
 tur, et conquam sua Nobilissima etiam Inventum, ac longe
 saluberrimam collaudant, atq^{ue} ita toto pene Europeo conspi
 cipersam, hodie dum vident. quod o tuis gratiam amiserunt in o
 culis velut mihi congrua, quae Majestatem Ora culi visa et
 Pontificibus et probatissima. Eodem prolixo aut tardior^{is} iam
 ips^{orum} Inventum annis et etatis spatio, modo velis Inventum, absolvi
 plurima, et majore soliditate et fructu, Visag^{is} Majoribus tuis compe
 diora, miraq^{ue} veritate amena. F^{acile} Eodem rigore et aut gravis. F^{acile} hunc pro fi
 licet disciplina tam ^{mori} moralis, quam Scientifica, tenaz. quod laudis
 est et libertatem cohibens, quod cum brevitate quod maxime desiderat
 Sollicitudo hac amoris et argumentum, quo magis brevis Metho
 dus Nobilitatis tibi conceditur, in vigilet, et amq^{ue} custodiat^{ur} in
 his majore ^{et estimare} tibi et luculentias com^o on^{is} stat, sola enim pulis
 la arctius claudimus, solentius custodimus. Eod^{em} An ego in eo a
 Methodus brevitatis penatum est, quod Nobilissimam Inventum
 inter pretiosa habeat, arctiusq^{ue} recondat in custodiam legum majore^{is}
 et inde aducti tandem, pleneq^{ue} in^{stituti} sunt coram Regibus, et Caesar^{is} thronis affertant
 et Patre Ministri primi, ut consilia^{re} intimi, ut vice Reges locum tenente,
 Regis in Eubernio publico hanc primis Regi sub^{stantis} sellis conspiciant^{ur}
 non minus quam Majores tui Methodo illa Societatis dignitati
 bus, levati securis, virtute et sapientia catholica conficiat^{ur} ferunt
 Interroga eos et annuntiabunt tibi. Habunt^{ur} hodie dum Regibus estimati s^{unt} suo pa
 trio Nobilitas, non
 Colitaque luculentum felicitatis tuae omnigena fasti dest studio sed ea
 gium, et eorum, quae peregrinis in plagis quereere vident^{ur}, d^{um} meth^{is} quod alim solertia et
 ca plenitudo et abundantia. a fructu frumenti vini et Olei sui fervore. exercita
 multiplicata. Audent plene splendore fervent^{is} Academiae fiones altiorum
 studia Palaestra, perrenes et Olei sapientia et luminum phia diffusi^{is} a
 fontes, Nobellis olivorum pingue Scientiarum solam. quod prompta sua habet
 avellis a terra nata natioa habile semper foemidione Nobilis, et Bon exemplo ad argu^{ent}
 Disputationibus
 publicis faciem
 Scientiarum
 amat, Gradus ipse
 Laureas Magistrum
 (quod Majoribus
 tuis passim in
 et amore in^{stituti} et
 me averset.

esse praestantius putes optabiliusq. et studia privata publicis
praeferi; multorum exempla patria Regni, et libertatis expedit?
Ita per me quidem liceat expediatq. suis accedere consilijs, publi-
cis privata publicis anteferri. Studij alienis ac externis, mini-
mi autem patrii tibi apprimi cognitij, tibi ut cum spectabis tibi
suaq. Nobili Juventutis flumini ^{integre} hinc ac Reliquos in lege
in publicis bonum sollicitis, ac studijssimis; Evid namq.
succensas tuisque Patriae Academicarum et Universitatum
Studijque privatij, cum et ipsa tibi habet domestica, et tam quae
namq. Suprema potestate? Si Tulyi tui Novella olivarum
sunt; annon optimo Topianorum consilio, et artis legi, me-
lion quidem profectus incrementis, terra huius nativo suo ser-
vant et adolescant, at ^{ne cristalli} nec vitreis ita conclusa cubilibus
cubilibus eorum, nec fugitiosis, quae fomentum aera publi-
ci ab aera subducta cum perficiunt ad Maturitatis solidi-
tatem, et fructuum ^{medullis} ac succi ubertatem usq. quam Sol et
lucis publicae, incalentes, ac ventorum non unquam salubri-
ter afflantiam contrarietate faciem egagitali. et cognant
aperient. Si Aquilaram Illustres huius pulli, Nobilesq.
fuerint, nunquid plumae nidis inhaerebant caverisq. in
marmoris Solem spectare ferre affectu et oculis huius non
producta in publicum nec ad volandum provocata con-
dicant? Si Leonuli huius Pentilij Leonis tui partus
generosissimi, à Tenens mox unguiculis, ampliore pulchritudine
inambulans campo publico, quam Nobiliter in doctum po-
pulis ostensum, quales ^{vel} spemini, vel plene confidi possit
et annorum progressu in Patria de protectionem Longi magnanimitas ex furem
Nilpam arbitror Nobili Juventuti magis consentaneum, quam
publicum pra. privato studium. hoc subtrahere, est splendore
Martis in dolis obscurare, et honestissimorum exercitationem
campum Generosa avita Prosapia sanguini negare; est
Atropis Illustissima huiusmodi, inter paucos Crystallinos huius
et fumenta matorna, ad parem cum Natura publica huius virtute
autem, ^{potenti} oblique efficacia ad mirabili provehere et certamq. soliditatem.

Age itaq. Felix Boemia, et hominis Magnitudine
 et Ubertatis omni generi affluentia, digna Immortalitate,
 si rebus illa concedere humanis. perennitatem attamen com-
 unem cum mundo, adusq. laeli confirmationem sperare pote-
 ris et confidere, iuste in laelo tibi adeo propitio. Si Nobilissimam
 Juventutem tuam, continuata Successionum serie longissi-
 ma, Religione in Deum pietate in patriam, virtutum Regiar'
 exemplis in populum. eruditionis omnigenae cumulatione in
 publicum orbem ^{provehas} tuo excoli, institui, et ad splendorem veterem aut alium
 pulcherrimum exornare Studeas, incrementis, non mendicatis a pe-
 reginis Terris incerta, sumptuosq. methodo, Sed tuo in gremio
 florentis Studij publici, et Academiae sapienti confideas, Studeas
 Magisterio. Sen Humanioribus imbuti musis, et prima pietate
 doctrina Catholica, quae tibi nunquam non condiciet, Sen Philosophia
 veritatis Scientia, multipliciq. Mathematica, aut Ethico Histo-
 ricorum disciplina exercitator, atq. ad summa reddi habiles, in telles
 te optime formator potas, Sen Legum et Iuris etiam publici
 peritia ac prudentia clarissima institutor ad Statum Politicum,
 Sen Theologiae et canonum subtilitatibus illustrator, ad Ecclē-
 siae dignitates, et Insulas postules, non est quod tuo hoc Aca-
 demico Patriae Emporio, et abunde ^{tuis} et licentias, tutiusq. repe-
 riar, non est quod ipsa te habere ^{gaudeat} non cognoscas. Tuo res agis
 felicitati incrementis, tui honoris incrementum, tuae perenni-
 tatis in ~~Securitate~~ fulcimentum, Si Academiae tuarum
 publica conforcas Studia, Filiorum tuorum Illustres con frequentia ac con-
 sortio, tuaz con solens a qua deijis opinione, ac estimati-
 onemq. Si ~~Subsidia~~ ^{Subsidia} ferri, et Stimulari, ac Juventuti
 cum ipsis disciplinis Animari ad illius illucium Splendu-
 remq. ^{ipsi} gauderent impendij, ac Theaurum ^{no deat} parte sola, quae
 in persequis, parum proficiat, utinam non prodigi pro-
 fudere ~~lectissimae~~ ^{fortana} filij tuimagna maxima haeredes, clarent pro facto
 magis Minerva Boemia, et Nobilitas Juventutis boni

I N D E X

Quorum, quæ in hac
Parte I de Recta Juventutis
Nobilis Institutione continentur.

A.

Pagina

Academicus

Academicae fundationes Convictorum q^u
tum Nobili Juventuti instituenda
Subsidium L. 12 C. 6

Acatolicus

Acatolicis in academijs an fieri poss
sit profectus debita institutionis L. 2. C. 8

Acta, Actus.

Acta Congregationis Anno 1584. jussu
Admodum Rev. Patris Nostri Gene
ralij Romae habitæ de ratione Studio
rum Societatis Jesu. L. 5. C. 3

Actus publici Academici per Philosophiam
Trionalem Societatis Jesu L8 C. 6.

Ætas

Ætatis divisio ad instituendam Juventutem nobilem
et ratione Studiorum Soc. Jesu L1 C. 7.

Ætates institutionis per Septennium non recte dividun-
tur. L1. C7 Alexander.

Alexander Athenas non coluit nec Hannibal
disciplinas L2. C. 6.

Affluentia

Affluentia nobilibus Juventutis Studium Flammæ facit
et splendore L12. C8.

Aluvium

Aluvium sicut alia uti pluvia prævis Saluta-
ria sūt. L3 C. 2.

Annus

Annorum partitio in rectam instructionem. L1. C7.

Anacephaliosis

Anacephaliosis Paronctica ad Boemiam

pro con fovenda Auditorum bonum Veteri fama,
atq; optima hodiernum Cœstimatione. L12. c9

Applicatio.

Applicatio generosa comunc ad versus morbos Schola
res remedium. L12. c.1.

Aristoteles.

Aristotelis moralium libri in prælectiones Ethic
cas assumti L8 c.4.

Aristotelis Ethici libri breviter doctè & graviter
exponendi & Ratione Auditorū S.I. L9. c5.

B. Baccalaureatus.

Baccalaureatus et Magisteria jam olim in honorum
Academicorum gradus assumpta sunt L. 9. c. 7.
iſdem gradus a' Majoribus Rectorij, et Regibus
ſtimati. *ibidem.*

Boemia

Boemie Nobilitatis quæ præcipue laude, ac vir tu
ter. L. 2 c. 2

Bona Opinio

Bona de Studiis patrij Opinio, et debita eſtimatio
conſervant Juventutem in Studio atq; ipſo
Studio

Bona Religioſorum

Bona Religioſorum ostendunt fidelitatem
Dei promittentis centuplum Religioſis
mundo renunciantibus L. 3 c. 9.

Bona Religioſiora multis Salin oculis sunt. Sa
culanibus præcipue Catholicis L. 3 c. 9.

Bona Religiosorum sunt pro Filij secularium
mundo reuerentiis. ibid.

Bonorum Religiosorum fructum pa-
ticipant Parentes quoque ibidem

Bonorum Religiosorum emolumentum, et
incomparabile ab emolumento seculari-
um L 3 C. 9.

Bucephalus

Bucephalus Alexandri quomodo ad umbras ferax, ad
Solem compositus L 12 C. 5.

Bulla

Bulla Pontificia pro Convictu Pragensi continens in-
signes gratias pro iuventute Epiasti-
ca instituta. L 10 C. 6.

C

Calumnia

Calumnia studio praegenti impacta. L4. C. 10

Calumnia ejusdem ex Authographo copia. ibid
ejusdem refutatio ac defensio studio
rum Societatis Jesu. ibidem

Casus

Casus variores, in quibus studia exterorum Regnorum
frequenter convenit. L11. C. 9

Catalogus

Catalogus librorum editorum hoc saeculo corrente
ab A^o 1700. de facultate Theologica ab
Authoribus Societatis Jesu Provincia Boe
mia. L4. C. 3.

Catalogus librorum similiter editorum hoc eodem
currente saeculo facultatis Philosophicae
ejusdem Societatis Jesu.

Catalogus librorum similiter editorum pro huma
nioribus disciplinis. ibidem.

Causa

Causa non proficientium nobilium in recta institutione. L. 11. C. 1.

earum varietas. Ibidem

idem circumstantia et occasionem. Ibidem
quidam neque in potestate nostram sunt,
aut impeditiles. Ibidem.

Causa non proficientium in prima Institutionis
aetate. L. 11. C. 2. et 3.

Causa non proficientium in Secunda Institutionis
aetate. L. 11. C. 4.

Christianus Politicus

Christianus Politicus spes suas in deo locat,
non in rebus L. 12. C. 7

neque nimium humanis agitur rationibus. Ibidem.

Circumstantia

Circumstantia in quibus quandoque congruit exten-
si in regionibus studia proficere L. 11. C. 9

Cogitatio

- Cogitatio frequens divitiarum paternarum inquietas
impulsat filios nobiles institutionem
maturnius prosequentes ad libertatem. L. 11. C. 4
- Cogitatio divitiarum paternarum sollicitat filios
nobiles ad commoditates et illecebras Ibi
stimulat & ambire honores ibid.
Sensim animum ab institutione avocat,
ad inoptimo Juventutis Nobilij progressu
damnum cum irreparabili Ibi.

Collegium

- Collegium Germanicum ad S. Apollinarem Romae
pro instituendis Nobilibus Ecclesiasticis sub
cura et gubernatione Sr. Jesu L. 10. C. 7.
- Collegium Germanicum Romae, etiam nationis
Boemica Nobilibus favet. eorum recipit. L. 10. C. 7
& praei Arcantibus & exemplis, modus de
sumptus modus ad promovendi Nobiles Ibi.

Compendium

Compendia humanior Societatis Jesu in Gynasij. vide Cij.

Compendium tam disciplinarum quam temporis in Methodo Lectaturae Jesu. L7. C3. L4. C4.

Compendium remedium contra causas deficientium est ratio Studior Societatis Jesu eiusque leges.

Concurrentia

Concurrentia causarum variarum ad rectam nobilium Institutionem L2. C5.

Confessarius

Confessarius proprius in consilium provocatione eligenda adhibendus Adolescenti Nobili. L6. C6.

Consecratio

Consecratio honorati muneris, lenta ac difficili labore facta animam Nobilem etiam ad defectionem. L11. C8.

Consecutionem Lentam fortuna Deus in bonum disponit. L. 12. C. 7.
 praecipue ad Statum politicū aspiranti. Ibid.

Conversatio

Conversationalis promissa frequentia causa defectivus
 saepe est in prospectu Juventutis. L. 11. C. 5.

Convertio

Conversio ad eundem comūiter deficientibus Nobilibus usitata. L. 11. C. 8

Convictus

Convictus Pontificio caesareo Praegenis Insigne Nobilitium Theologica institutionis ad miniculū.
 Sub cura P. D. L. 10. C. 6.

Convictus Pontificio Caesareo Praegenis Sic dictus a
 suis fundatoribus L. 10. C. 6.

Illius singularis gratia et privilegia ibid.
 Magnum commodum Nobilibus Ecclesiasticis in
 Præmia. Ibidem

Convictus Pontificio - Caesareo gratias participant caetera in eo fundationes ad modum proficui. Ibidem
 potest admittere plures fundationes stemma
 sum, amicorum, Urbium ac Comunitatum. Ibidem

Crisis

Crisis varia et inanis in Studium publicum Fragens
 Scholij Jesu, sibi ipse contradicens, nec hibi constans
 in multis. L. 9. C. 5. Responsa ad eam. ibid

Crisis super diuturnitate Studij humanistici sub me
 thodo Lr. Jesu. et responsum ad eam. L. 7. C. 1.

Crisis Super compendij temporis et disciplinarum in
 Latinitate in Scholis Lr. Jesu; et refutatio
 ejus L. 7. C. 2.

Crisis ejusdem alle rapars L. 7. C. 3

Triple compendiorum genus. Ibidem
 paucis multa prestare nobilissimum est com
 pendium Ibidem.

Injuncta Lr. Jesu crisis est, afferens eam
 care oportere Latinitatis compendij ibid

Crisis. fatigatio nimia Inventutis, in dicendis de memo
 ria apud Lr. Jesu. L. 7. C. 4 responsum ad
 eam ibidem

Ostenditur modus et moderamen Lr. Jesu
 in mandandis memoriae Juvenū. ibid
 Varia memoriae vis. Ibidem

quo modo debiles adjuventur Ibidem

Crisis super multitudine festorum et feriarum in
 Scholis Lr. Jesu et refutatio ejus. L. 7. C. 5.

Falsum est festa catholici otio transigi
 a scholasticis Ibidem

Remissiones et vacantiae non sunt singula
 res in Scholis Lr. L. 7. C. 5.

Crisis Super Poetica disciplina tanquam inutili Nobis
libris L. 7. C. 6. responsum ad eam. Ibidem
Leopoldi I Caesaris Poeticorum eliminatio Ibidem
Poeseos multiplex emendatio et ad altiora pro
paratio Ibidem

Crisis Super lingua Graeca Iuvenum lectura in Scholis Sor-Jen
cum responsum ad eam. L. 7. C. 7.

Graeci multiplex utilitas. ex Athanasio Kircher. Ibidem
etiam antiquitas ex La Fontaine Ibidem
Gallica lingua Iuvenuti planissima lectura vide
tur L. 7. C. 7.

Crisis Super Latinitate culta et pura, quae adhuc rara est in
dioni Gymnasio. responsum ad eam L. 7. C. 8

ostendit hanc esse etiam et quodlibet

Latinitas bona vel hanc juvenutis Laus Graecia
lis Boemae Palladis, et in Boemia quod singulare
dra gensi in Studio Gymnastico L. 7. C. 8.

Discipuli de pietate nec Aristoteli tribui. Ibidem.
Multitudo linguarum parit confusionem etiam
Latinae linguae hoc lauto Ibidem.

Crisis Super Styli epistolari epiguo in Scholasticis ab
soluta Institutionis. et responsum. L. 7. C. 8. C. 9

Stylus epistolari Germanicus in parvis proclama et
neg de Germania culpatus. Ibidem

Finis Gymnasij n. i. ex illa Styli epistolari, De fun
damenti boni traditio, cum tempore maturioris iudicij
perficiendi. Ibidem

Legi dum exemplar vernacule Epistolae, et minus
pudentis. Ibidem L. 7. C. 9.

Crisis de Stylo Florido, qui a parvis colitur, De crisi refellitur L. 7. C. 10.

28

quismum hoc hunc Stylus floridus esse
colligat a multis. L. 7 C. 10.

Varia Styli floridi acceptio Ibi.

Optime floridus est, cum moderata et inpro-
rum et figuratum aspersione Stylus Ci-
ceronianus. Ibi.

Minime vero praesenti hunc se in hunc
Stylus calamistratus superfluous. Ibi.

Curatum Beneficium.

Curatum Beneficium igitur Pastorem, medicum
et doctorem animarum. L. 10. C. 4.

Curatum Beneficium igitur et in sacris Scripturis
et controversis versatum. L. 10. C. 4.

Curiositas
Curiositas Juventutis nobilis in varias Regiones
non semper rationalis. L. 2. C. 7.

Curiositas in varias Regiones Nobili damna-
tissima L. 2 C. 7.

D.

Decretum

Decretum Pontificium Super participatione gratiarum
et privilegiorum Foundationis Pontificiae
cum reliquis foundationibus Ecclesiasticis in
Convictu Pontificio Pragati S. I. L. 10 C. 6.

Decretum Caesareum seu diploma Nobilitatis in Lemnino
S. Wenceslai Praga. L. 9. C. 6.

Defectus

Defectus pietatis, causa est defectus institutionis Nobilis
Adolescentis L. 11. C. 4

Defectus pietatis tam curativa quam preservativa medicina
in institutione progredientium. L. 12. C. 4.

Deficientium in progressu Institutionis variae causae
et remedia ibidem L. 12 C. 4

Defectus minus rectae intentionis causa principia in pueris
progressum. L. 11. C. 4.

Defectus fortunarum causat anxi dejectionem ad prosequendam institutionem. L. 11. C. 7.

Dejectio Animi

Dejectio animi, et fortunarum defectus praeclassos Nobiles
Adolescentes deficere facit L. 11. C. 7.

Deliberantes, Deliberatio.

Deliberantes de Statu Adolescentis quomodo juven

tur et methodo Soc. Item L B. C. 2

Deliberatio de Statu si diuturna, est languida
plerumq. L B. C. 2.

Deliberationis Languida propulanda media. L II. C. 9

Deputatio

Deputatio Studij patrij, inimica et recte insti
tuenda Juventuti, maxima L II. C. 9.

Deferio

Deferio institutionis et fortune defectu non semper
culpabilis L II. C. 7.

neq. tantum, et gravi paupere, Deferio
et mediocritate Nobilis deficiet cogit
Adolescentis Nobilis non raro L II. C. 7

Dictatio

Dictatio in calamus in Scholis hujusmodi tractata. L. 9. C. 6

Dictationis in calamus per Philosophicam methodum. L. 9. C. 6

Dictatio in calamus respu aliquorum paucorum supple
ri potest. L. 9. C. 6.

Dispendium

Dispendium sumptuum quantum in Etenis Academijs fa
ciendam Nobili patris Adolescenti L. 12. C. 9.
quam lucrosi fuerit melius in patria et nobili
juventutis utilitate impensum. L. 12. C. 9.

Dispositio

Dispositio ad Sacros Ordines et Regale Sacerdotium
hac Theologica Institutionis aetate absolvi
Missagale branda edict. L. 10. C. 2.

Disputatio

Disputationes Theologiae Theologo Ecclesiastico Nobili
 sume utiles atque convenientes L 10. C 5.
 neque minus Erudus Theologici, ac in
 Jure Canonico. ibidem.

Disputationes publicae non minus gradus ipsi hono-
 rifici nobilitati fuerunt Majoribus nos-
 tris in Boemia. L 9 C 7.

Disputationes publicae in Academico Studio publicae
 a Caesare etiam praemiatas nobiliter in
 Stimulum Juventutis Nobilis. L 9 C 7.

Dives. Divitia.

Dulcis Vita ut tranquilla sit, maxime cultum in vir-
 tute requirit. L 12 C 5.

Dives in doctus, nobilis in cultu monstra sit. L 12 C 3.

Divitia paterna magnum ad libertatem adolescentis
 illicitum L 12 C 4.

Divitia paterna et fescarum umbra sunt abri-
 pientes, et agitant animos Nobilium
 adolescentum heredum. L 12 C 5.
 etiam ad excutiendum fructum. ibidem.

Divitia paterna majus in filio herede requirunt
 institutionis Studium et passionum dominium. L 12 C 5.

Divitiarum fugacium Umbra ad lucem agnitionis. Leipzig
Exponenda Adolescenti praesidenti. L. 12 C. 5.

Drama, Dramaticus.

Dramaticae exhibitiones, et Methodo Societatis Jesu in
Scholis instituta L. 6 C. 10.

Dramaticae actiones miram gratiam habent in oculis
spectatorum. ibidem

Dramaticarum exhibitionum quae finis. L. 6 C. 10
vide infra. Theatrales actiones.

Domicilia, Domus

Domicilia, Convictuum et Seminariarum multi
Idonea sunt ad recte instituendam Juventutem
Nobilem. L. 2 C. 5.

Domus Sapientiae columnarum Septem L. 11 C. 4.

Dona

Dona naturalia etiam cum divitijs simulta sunt
misera sunt. L 12. C. 5.

Ecclesiasticus

Ecclesiastici Status sublimitas. L 3. C. 1.

Ecclesiastici Status descriptio L 3 C 1

Ecclesiasticus in dignitate Horologio publico h.
milis L 3 C 1

Ecclesiasticus Status magnas meritorum campos. Ibid.

Ecclesiasticus Status uti omnia sublimia non caret
periculis. L 3. C 1

Ecclesiasticum ad beneficium, nemo cogendus,
licet laederi possit. L 3 C 3.

Ecclesiastici Status electio et adolescentibus etiam
nobilibus ad eam dispositio L 3 C 3

Ecclesiasticus nobilis Beneficium quaerens quomodo
per Theologicam institutionem formandus
sit. L 10. C 3

Ecclesiasticum Statum eligenti nobili quae in
electione observanda. L 3. C 3.

Ecclesiastici nobilibus varia circumstantia, deliberatione

amicorum suadeat propinationes. L 10 C 3.
 faciendā temporaria electio
 Ecclesiasticus de statu suo deliberans confidenter agere
 debet cum suis confessoria. L 10. C 3.

Educatio

Educatus languida et molli languere facit primum Studi-
 um. L 11 C 2

Languor iste difficulter corrigibilis ibi
 Languor educatione natus transit prope
 in alteram naturam ibidem
 radicalis magis dum defenditur a matre, et
 confocet in otio. ibidem

Egerus

Egeri nobiles in omni regno indigent, indigent patronis
 et potentibus et volentibus eos adjuvare. L 11. C 7
 Maximum nobilissimumq; juvamen Nobili
 fundationes Regni pro iisdem nobilibus patris
 facta. Ibidem.

Electio

Electio nulla ex improvisis est Philosophum.
Aristotelem. L3. C2

Electiois recte faciendae modus L3. C2.

Electio Status ultimo hominis fini sit conformis ibid.

Electio non careat Sapientij consilio aut Confessarij. Ibidem

Electiois cunctatio eligen tium est torpore perissimum.

Electiois faciendae Stimulus in ratione studiorum Societatis Descriptus L3. C3.

Eqves Rhodius

Eqves Rhodius qua rabe victor Draconis Rhodum infestantis. L9. C1.

Error

Error multorum nostri seculi circa rectam Iuventutis nobilibus institutionem L1. C5

Ethica

Ethica Universitatis pragensis ex methodo Pr. J. de
pralectio Eger 18. C. 4.

Ethica traditio cum Historia Universalis critica
centuraz et defendit. 19. C. 5.

Ethica Artis facilis consecutio cum industria Or
dinaria 19 C. 5

Lectioem habet suam lingulis diebus
per tres horas quadrantis. ibidem

Breviter docte et graviter ex aristotele
exponenda. Ibidem.

Exemplum

Exemplum Abrahami deo obedientis absque executio
nis consecratione. 13. C. 8

Exemplum Illustris viri filium suum deo donantis
ad Religionem 13. C. 7

Exemplum Matronae Illustris de Brema pro suscepti
one filij ad Religiosum statum perorantis.
apud Moderatorem Provinciae. 13 C. 7.

Exemplum viri Illustris facili Religiosorum possessi
ones sugillantij. 13. C. 9.

Exemplum industria ingeniosa, erudiendi primam
teneram aetatem. 12. C. 3

Exemplum in dultia ingeniosa corrigendi nobilem adolescentem.

Exercitia S. P. Ignatii

Exercitia S. P. Ignatii deliberantibus cum primis
comendanda L. 3. C. 2

Eadem Juventuti pro hoc modulo accommodanda ibid.

Expectatio

Expectatio diuturna cum se leui Promotionis
dejicit animos progredientium. L. 11. C. 8

Expectatio diuturna promotionis quomodo
mitiganda, et dulcoranda L. 12. C. 7

Expectatio longa comunc etiam divites flagellum
L. 12. C. 7

Expectatio longa nec meratore absterrenda ne
catura. L. 12. C. 7

Experimentalis Physica.

Experimentalis physica non facile avellenda
à speculativa. L. 9. C. 4

melius cum speculativa coniungitur
Suis locis ibidem

Idque ex more universitatum majorum
eorumque praxi et successu. Ibidem

Experimentalis Physica separatio à specula
tiva, non est locietatis methodo usita
ta. L. 9. C. 4.

Multum incommodi Lexim advehit
Latinis Catholicis universitatibus. Ibidem
absque physica speculativa nil prodest
parumque excolit intellectum. Ibidem

Extremus.

Extremis in provinciis Patria nobilitatis Studium ple
rumque inane L. 2. C. 7.

Extremis in provinciis nascuntur varia pericula
patrie nostrae nobilitati. L. 2. C. 7

Extremorum universitates acatholicas jam nasce
re salubriter pro huius filijs nobilibus vi
detur, neque huiusmodi periculum Studiis Patria. Ibidem

Exterorum Studiorum in reditu fens poenitudo et illacry-
matio Parentum. L2. C7

Exteris in regionibus pro patrio Studium quare et pa-
tria et ipsi nobilitati est inducendum. L12 C9.

Exis fructus literarum, quos morum profectus et
cultura in regionibus Juventuti gerenda. L11. C9

F.

Facultas.

Facultatis Theologicae Pragensis quid Status L4 C3.

Fama vetus ac hodierna Studij Pragens L12. C8.

Quomodo Conservanda. Ibidem.

Ferdinandus Imperator

Ferdinandus I Pragensis Universitatis Societatis Sem-

fundator L4. C1.

Ferdinandus II Conservator et Auctor L4. C1.

Ferdinandus III Imperator unio Universitatis Carolina
cum Ferdinanda huius Jesu. L. 4. C. 2.

Feria

Feria Scholarum altiorum in universitate Pragensi
Societatis Jesu Philiae et Theologiae L. 5. C. 8

Fervidus, Fervor.

Fervidus genius, dissipativus animi, precipitantia, difficul-
ter regibilis. causa frequens defectio. L. 11. C. 3

Fervor nimis subinde ad maniam proclivis L. 11. C. 3.
raro & integro, nec nisi lente corrigibilis. Ibidem

Fervor non nimis facilius curabilis quam languor
difficiliter tamen tractabilis L. 11. C. 3

Fervori precipiti accedit communiter Inconstantia
et variabilitas. L. 11. C. 3.

Adolescentes tales parum idonei censentur ad in-
stitutionem profectum, quia non audiunt. Ibidem

Filii Secularium

Filii Secularium sunt qui fruuntur bonis Religiosis, eorum
gubernant. L. 3. C. 9.

Filij Sæcularium sunt, qui conservant augeantq; bona
Religiosa. quali quoddam fidei commissum
pro filij Sæcularium Successoribus. L 9 C 9

Filij Sæcularium sunt hæredes substituti Religiosorum
sedem eam conditionem, ut deserant mundum et
sequantur Christum, quosq; Con filia

Filij Sæcularium participant bona etiam sola mendi-
catione acquisita. ibid

Filiorum Suorum tam filij Sors utilitas quosq; paren-
tum Sæcularium est. Ibidem

Fortuna

Fortunas præferre institutioni, indecorum est No-
bili, et damnosum. L 11. C 8.

Fundatio

Fundatio in Subsidiu Instituta Nobilitati Patriæ
Est deo patriæq; gratissimum, et imor-
tale, ac perpetuum. L 12. C. 6.

Est medium continui meriti, efficacissimū
Egenti Nobilitati, recte instituenda. Ibid

Fundationum mens non servata nec adimpleta
sollet non raro benedictione Institutionis L
L 11. C. 4

G.

Genens claritas.

Genens claritas major cur ab antiquiori origine sumat. L. 2. C. 1.

Genens claritas Stimulus est posteris nobilibus. L. 2. C. 1.

Genens sui claritati labem maxime aspergit in
tia hauris nobilibus. L. 2. C. 1.

Geographia

Geographia et Geometria maxime tradit, quia desiderat. L. 9. C. 5.

Gradi

Gradi tutius est pedetentim, quam festinare. L. 12. C. 7.

Gradus Academici

Graduum academicorum critica restrictio refutata. L. 9. C. 7

Juventuti Nobili Summa noxia ibidem

Gradus academici nobilitati summe convenientes. L. 9. C. 7

Unde hac convenientia desumatur. ibidem

Gradus Academici in Philosophia qualiter aspirant. L. 8. C. 6

et qui dem in ordine secundum menta. Ibidem

Gradus Philosophici Ordo à Leonibus et incertibus sume

Declinat sub varijs nobilium praestigiis. L. 8. C. 6

Graduum Theologicorum consecutio, non levis laboris res
res est. L. 10. C. 5

Honorifica tamen, et splendor in ipsam patriam
praecipue à Nobilibus redandus. ibidem.

Gradus academici a summis Politicis et Ecclesiasticis suscepti.

Roma alibi. L. 9. C. 7

Cardinales ipsi dem alla sapientia decorati. Ibidem

785

grades academici à Fidentino pro Cathedralibus requisiti
et commendati. . Lg. c. 4.

Græca

Græca lingua inutilis esse nostris terris quod non potest
vinci L7 C7

Cris in Græcam linguam refutata. ibidem

Græca lingua notitia adjuvat Latinitatem, et erudi-
tione[m] vanam. Ibidem

Græca lingua traditio omnibus Catholicis Universitatibus
prope communis ob connectionem. L7 C7

Græcam Cato Origenemque condiscere cepit L7 C7

Gymnasia

Gymnasia locis Jesu ad recte instruendâ juventutem
suscepta L5. C. 6.

Gymnasia Nobili Juventuti à breuitate semper colenda
opportunissima. L5. C. 6
et quò modo. Ibidem

Gymnasia locis Jesu adjuncta feminaria, porrigunt
et augent commoditatem Nobilibus informandi. ibidem

H Historia.

Historia universalis tradenda ratio in Scholis
Civitatis Jesu. 16. C. 8.

Historiae rudimenta recens inducta ad inferiores
Scholas à Fr. Jesu 16. C. 8

Historiae universae opuscula G. pro humanioribus. ibi

Appendix de Heradica notitia 16. C. 8.

Historia quae tractatio in Ethica ibidem C. 8.

ejus traditio cum Ethica eodem anno. ~~Ita~~
in Studio Pragensi Lib. 8 C. 4.

Historia tradenda ratio Societatis Pragensis criticae
exagitata, sed defensa. 18 C. 5.

Historiae eruditionem satis unusquisque consequi po-
test in Studio Luth. Pragensi cum Ethica. 19 C. 5.
eo magis in ea proficiet quo maiorem speci-
aliter impenderit industriam Ibidem

Opuscula de praemissa magnū adhuc finē
hant ad miniculum. Ibidem

Humaniora

Humaniorum disciplinarum Studiū S. I. Praga 14. C. 7

Humaniorum mufarum partitio. 14. C. 7

I

Imago

Imago viri Illustris et animi ex celsi vocationem filij
sui promouentis. L. 3. C. 7

Imago Matris Illustris pro filij sui vocatione divina
et seductione perorantis L. 3. C. 7.

Imago nobilis inculti monstra.

Imago Divitis indoti deformis

Imago militis inertis, et pign

Improbilas

Improbilas non modo gravis, sed vel tepor solus pietatis
causa sufficiens est defectionis Adolescentis no-
bilis ab institutione. L. 11. C. 4.

Impugnatio

Impugnatio vocationis divinae Secularium L. 3. C. 6

Defensio Sapientum Vocationis divinae
prosequenda. ibidem

Inconstantia

Inconstantia amicitiarum Juventutis propria L. 11. C. 5.

Indicia

Indicia Adolescentij nobilij parum probi, et male confi-
tuli L 12. C 4

Deoq; cavenda ejus conversatio, profectum
suum amanti Nobili ac probi Adolescenti.

Infima classis

Infima Grammaticae classis à Rudimentis Legata L 6. C 3.

Quæ Methodus literaria Socij Jesu in ea L 6. C 3
in eadem quæ institutio moralis parvulorū L 6. C 3

Influxus

Influxus multiplicium causarum ad promovendam
rectam institutionem nobilium. L 2. C 5.

Initium

Initium Sapientiae timor Domini in Methodo Societatis
Jesu pro Juventute nobili instituenda gijh L 11 C 4

Injuria

Injuria Societati Jesu fit, nihil nisi latine dici in Scho-
lis Grammaticis. L 6. C 1.

Inspectio

Inspectio frequens in Rudia filiorum etiam domestica, lau-
dabilis in parentibus. L 2. C 5.

Institutio

Institutio nobili juvenutis & Methodo Societatis Jesu. L5. C1

Institutionis recta Methodus Societatis Jesu est ratio studiorum ejusdem L5. C1.

Institutionis novum augmentum & historia Traditione per humaniora. L5 C1.

Institutionis hujus beneficio, multi nobiles facti sunt Nobiles. ibid

Imo et Principes Ecclesiastici facti in Regno Patriae nostrae. ibidem

Institutionis patriae profecta facilis ad summa via est Nobili Juventuti. L5. C1

Instituenda juvenutis Nobili gelas ac sincera sollicitudo Societatis Jesu. Ibidem

Institutionis recta definitio circumscriptiva pro hoc Saeculo L2. C4

Institutionis recta et Nobili quatuor causas L2. C4

Institutionis recta quae causa finalis L2. C4

Institutio recta Juventutis Nobili in quo consistat hoc Saeculo. L2 C4

Institutio recta Nobili non est in solis artibus et scientijs L1. C5.

Institutio recta Nobilis juvenutis nec est in sola virtute reponenda L1. C5

Institutio recta in utroque scilicet virtute et Scientia consistit: L1. C5

Id est ex mente Aitii summi Magistri. L1. C5.

Institutionis rectae partes et munia sunt non sola informativae sed etiam generativae Juventutis Nobili L2. C4.

Institutio recta præhabet insuper virtutem scientiæ
in exercitatione quoque. L. 1. C. 5.

Natio hujus ex Aristotele magno

Institutio recta Nobili Juventutis, eligit Scientias
hæc Statui hæc electis conformes. L. 2. C. 4

Institutionem rectam scilicet, sine præfigo certo statu
ridiculum est in Nobili. L. 3. C. 1.

Institutionis prima Etas vocatur Senilis. L. 1. C. 6. 7

Item Etas altera. Ibidem Philoponius

Item Etas tertia Leviorum seu Senis
Adulterum Nobiliam. Ibidem

Institutio Juventutis Nobili non est in rigore alliga-
ta certo ætati. L. 1. C. 7.

Intempestivus

Intempestiva libertas Juventutis Nobili quærit
amicitias. L. 11. C. 5.

In amicitijs juvenibus plurimum in
constans. Ibidem

Excessus vaivæ et temporis ac avaritia
factura in faul. Ibidem

Intempestiva libertas Lætitis et jucunditati ac tu
sui nimio dedita. ibid. 11. C. 5.

Academiarum in ejusmodi Juventute de
solatio parentum luctus Patriæ de Animen
tum totiq. Regno

Judicium

Judicia varia de recta institutione Juventutis No
bilis. 11. C. 6.

Judicium S. Gregorij Papæ de politica hujus mundi
institutione. 11. C. 6.

Judicium de ea Pseudo Politicorum. 11. C. 6.

Judicium de ea Divitum et delicatorum. ibid.

Judicium de ea Sapientum. 11. C. 6.

Judicare

Judicandi regula ac norma, quidnam debeat
nobilitatem vel non. 19. C. 7.

Judicare id ipsum quorum res, quid conveniens
quid inconvenientis Nobili. 19. C. 7.

Julius Menij

Julius menij disputationibus et promotioni
Magistri Philiae destinatus.

Iumenta

Iumenta et animalia omnia natura do
Ant. Durationem prolium L.C.I

Ius Canonicum

Iuris Canonici Gradus Magisterij pro Cathedralibus
deiderat a Tridentino etiam in Nobi
libus L. 9. C. 5

Ius civile

Ius civile ab institutione sortis Iesu Iam
quam Religionem alienum.

Iuridica Facultas

Iuridica facultatis Status optimus in Universitate
Pragensi. L4. C4

Iuridici Studij Pragensis optima fama ac stima-
tio apud exteros. ibid

Iuridica facultatis Collegia publica et privata L4 C4

Iuridica facultatis Pragensis professorum Regiorum
et publicorum nominatio a Caesare ibid

Iuridica facultatis Seniores in Universitate Pragen-
sibus Consilarii Regij sunt et bonorum Admi-
nistratores L4. C4

Iuridica facultatis professorum et pralectionum
partitio. L4 C4.

Iuridica facultatis Pragensis Gradus Academici ibid

Iuridica facultatis Sententia in casibus inhi-
catis ab alijs Regnis et Legionibus simpli-
ter expetita. L4 C4

Iustitia

Iustitia exigit mentem fundatorem ad apicem impleri L4 C4

Juventus Nobilis

Juventutis nobilis Boemae encomia capacitate L2 C3

eiusdem in doli praestantia ad scientiam. ibid

eiusdem bene educata ad pietatem et pro-
bitatem propensio

Juventutis Nobilis Præma numerus conjecturali
 a nunc reperibilis, qui a latem institutioni
 congruam habent. L 8 C 3.

I.

Langvor

Langvor ab incongrua educatione relictus impedit profecti
 Institutionis in nobili adolescente. L 11. C 2.

Langvor talis neglectus transit in naturam. Ibidem
 Langvori tali opponitur fervidus animus genii, præcipue
 dissipatus difficulter tractabilis. L 11. C 3.

Langvor pietatis in 2da a latem, quomodo curandus. L 12. C 4.

Latina Sodalitas

Latinarum Sodalitatum quæ origo in Scholis S. I. L 6 C 9.
 vide: Sodalitas.

Latinitas

Latinitas non sola, sed plurima præteream docentur
 in primis Grammatices annis. a br. Jesu. L 6. C 1.

Libertas

Libertas intempestiva, una ex causis est deficientium
 ab institutione recta. L 11. C 5.

Littera

Littera exortulatoria super calumnia quodam
Studio Pragensi impacta. L. 4. C. 10.

Logica

Logica cui usui? Lvaestio indigna refutaz. L. 9 C. 2

Logica est basis et via ad omnem eruditionem subli-
miorum Nobili Juventuti L. 9 C. 2

Lva dignitas et utilitas Logica exponitur. Ibid.

Logicam per citationem defectum non supplebit
quacumq; Latio Librorum emditorum L. 9 C. 2

Ciceronis Iudicium de Logica et Philosophi-
a uersu ad naturam praelaram. Ibidem.

Logica non officit, quod rari deinceps in discursu cadat apud
Politicos. Ibidem

Logica ~~est~~ simili gladio ficto digladiatoria artij. Ibid.

Logica quid doceat juxta rationem Studiorum. Bre-
tatis Jesu. L. 8 C. 2.

Longinquus

Longinquarum Academicarum Cynositas, et liberta-
tis ibidem opportuna occasio deturbant Nobili
Adolescentem patrum, proficientem licet in
Studio Patrio quam optime L. 11. C. 9.

M

Mater, Maternus

Materna diversa educatio. L2.C5

Materna educatio perversa et impia Trakomira. L2.C5

Materna educatio. Sapiens et pia P. Rudmilla. Ibidem.

Matres Sapientes multum ad rectorum Juventutis instructi-
tutionem in filij suis conferunt. L2.C5.

Macerias

Mathesis

Mathesis disciplina et ratione Studiorum Loc. Isem, et
Methodo ejusdem L8.C5.

Mathematicarum Scientiarum Syllabus L8.C5

Mathematicis pralectionibus publicis indulget
etiam diutius vacare quibus ita placet. Ibidem.Mathesis Scientiarum plures esse maluit spectatores, quam
Auditores Scholares L8.C5Mathematicum Musaeum Pragenae Collegij S. I ad S. Clementem
L8.C5.Mathematicarum Scientiarum Studij Pragenae Loc. Isem
contra irrisum defensio, et informatio. L9.C5Mathesis Studium Pragenae viris patris praclaris illustre
et libris editis, et a Regibus estimatum ibid.

Mathesis Scholarum paucitas in Boemia. L9.C5

Mathesis in Studio Juventutis inconstans. Ibid.

Exemplum hujus paucitatis, et varia ratio. Ibid.

Matheps docet plerumq per Geographiam et Geome-
triam, etiam nobilibus, et desiderantibus
plurimis Ibidem

Mathesis locutis Jesu critica carpitur ut nimis curta
Critico tibi contradicente. L9. C5

Mathematica disciplina et fura studiosa. L9. C5

Mathesos Scientiam querenti Nobili et desideranti
apud Studium Sor. Jesu quae Regularia admini-
cula, videri favent. L9 C. 15.

Media classis

Media Grammatica classis et methodo S. I. L6. C4.

ejus instituta Literaria Ibid.

Item moralis et Christianae doctrinae

Eiusdem Tyrocinium Congregationis
Latinae minoris. Ibidem

Medicus

Medica facultas Pragensis quae et qualis. L4. C5

Medicae Facultatis, Decanus, Senior, Professores
publici Ibidem.

Medicae facultatis qui cives, et membra ibidem

Medicae facultatis Pragensis quae selectio. L4. C5.

Medicae facultatis evolutiones anatomicae,
aliaeq. L4.C5

Medicae facultatis Praecepti gradus et insignia. Ibid.

Mediocris

Mediocris etiam fortuna nobili, institutioni parere non debet ut parcat fortunae suae. L11.C8.

Meditari

Meditandi et mentaliter orandi primam instructionem
dat Syntaxis. L6.C5.

Memoria

Memoria in Juventute bene occupanda. L7.C4

Metaphysica

Metaphysica quid doceat L8.C2

Methodus

Methodus Societatis Iam instituendi Juvenem tam nobilem
L5.C1.

Methodum libertatis, seu odiosam addit Juven
 hi nobili, restrictio libertatis, salutis, et
 vigilantia. L. 11. C. 9

Methodus Soc. Jesu in institutione Juventutis Theo
 gica quae totos Theologos complectitur L. 10. C. 1.
 Juridica et medica disciplina aliena sunt
 uti à libertate, ita à institutione. Ibidem.

Miseria

Miseria magna nobilis dives, et indotus. L. 12. C. 5

Modus

Modus mediis ad conservandam, et promovendam in
 silentio incrementum Universitatem Patria
 Pragensem L. 12. C. 8.

Modus conservanda bona Latinitatis ac cultae L. 7. C. 7.
 Item epistolae styli. L. 7. C. 9.

Mors

Moram doctrinae. seu Ethica ab Aristotele conscripta
 pro summis criminis. L. 1. C. 5.

Multiplex

Multiplicia iudicia Senti hujus de bonis Religio
 sorum. L. 9. C. 9

Multitudo

Multitudo Ordinum religiosorum, ac domiciliorum
non est detrimentum rei publicae saecularium
sed emolumento maximo. L. 3. C. 9.

Multitudo pauperum graduatorum, non obscurat
graduum dignitatem L. 9. C. 7.
neque multitudo militum miserorum derogat
militari gloria, et aestimationi. Ibid.

Museum Mathematicum

Museum Mathematicum, et experimentale Pragense
in Collegio S. J. Praga ad S. Clementem. L. 9. C. 4.

Musica

Musica est pro otiosis iuxta Artem L. 5. C. 7

Musica quae ratione inter disciplinas referenda. Ibid.

Musica cui aetati conveniat. Ibid.

Musica vim addit affectuum versibus. Lib. 5. C. 7

Musicae Harmoniae varia ad varios Rhythmos
et metricos Aristotelis. Ibidem.

N

Nobilitas

Nobilitas quid ex mente Aristotelis lib. 2. c. 1

Nobilitas duplex Stirpis et personae. Solius 12 c. 1.

Nobilitatis praerogativa ubi ubi vis gentium in
honore est 12. c. 1

Nobilitati consequenda, ascribenda, ex Majorum me-
rita adducuntur.

Nobilis in cultu monstrum Rei publicae Patria 12 c. 3

Nobilitas Borussiae.

Nobilitas Borussiae, ex splendore, potentia, et Ma-
gnificentia 12 c. 2

Nobilitatis Regni Borussiae, quis numerus, fami-
liarum tam Principum, Comitum, Baro-
num ac Equitum. 12 c. 2

Nobilitatis Regni Borussiae quis Numerus Saltem
conjecturalis individuorum. idque circa
Annum huiuscurrentis Laetuli. 44. Agri
et. 9um Ibi sem

Nobilitatis praerogativa in Libris Lectoris Iesu ac Philo-
sophiae. 14. c. 6.

Nobiles Academiæ Universitatis Pragensis in Boemia
 Singulæ Professorum cura etiam Societatis
 Jesu fovens et adjuvans. L. 8. C. 7
 Nobiles Philosophi ejusdem Pragensis Universitatis mor
 Sub principium disponunt sensim per honorem
 Academiæ. L. 8. C. 7
 Idq; per solidam doctrinam et exercitationem
 occupationem. Ibidem.

Notitia

Notitia Romana in Collegio Germanico Roma ad
 S. Apollinarem prædest ad modum Nobilibus
 Humanis Ecclesiasticis. L. 10. C. 7.
 Notitia prætor Nobilem Adolescentem ad Collegium
 Roma ad S. Apollinarem promovendi; Ibidem.

O.

Oeconomia

Oeconomia an institutioni Nobili præferenda ab Adolescenti
 te spem promotionis lenuam habente. L12 C1

Omni genera observantia

Observantia omnimoda personis & habenda com-
 munita in ter remedia refertur. L12 C1.

Opinio

Opiniones de rebus quas habent homines affligunt ho-
 mines, non res ipsæ L12 C4

Oratio

Oratio frequens et fervens præcipuum remedium
 contra morbos deficientium Nobilium
 a re vera Nobili Institutione. L12. C1.

Oratio non solum Inventu, sed et præceptum
 frequens fervens curanda. Ibidem.

Ordo Academicus

Ordo in gradibus Academicis, ut honorificus a Nobili ob-
tineatur magnus Professorum Studii in Philo-
sophia accuratus L. 8. C. 4.
Seu gradus sit Baccalareatus seu Magisterij
Ibidem in ordine publico suscipiendus. Ibid.

Ordo Religiosus

Ordinum Religiosorum varietas et multitudo admirabi-
lis etiam in Regno Boemia: L. 3. C. 4.
Ordo Religiosus & Consilii Christi est et vocatio ejus
ad Evangelicam perfectionem. Ibidem
Ordo Religiosus Locupletior est & promissionibus
divinis. L. 9. C. 4.
Ordo Religiosus quodocumque centuplum accipiat etiam in
hoc seculo. L. 3. C. 4.
Ordo Religiosus a periculis remotior a peccandi occa-
sionibus. Ibidem.
Ordo Religiosus quam aetatem requirit & Tridenti-
ni Concilij decreto L. 3. C. 4.
Item quantum tempus probationis. Ibidem.

P

Paranesis

Paranesis ad Regnam Boemia, ne Patios Filios nobilissimos à patrio Studio avelli sinat. L12 c. 9.

Parentes, Pater

Patrius in filium est Regum jta Aristotelem L12. C5.

Parentes videre non expedit filijs institutionem perfectam
declinantibus qd se abundantium divitiarum
Domus Paterna Ibidem

Parentes luxuriosos filijs suis institutionem quovis
modo dulcorare oportet potius, quam eam
libertati, prima relinquere deferenda. L12. C5

Passio.

Passionum animi magna in temperies causas inter fre-
quentes est deficientiam ab institutione ca-
pta. L11. C. 5

Patria

Patria felix quae filios suos promovere stud et multipli-
catis officijs L12 c. 8.

Patrij Studij commendatio, et motiva ad eam L2. C. 7.

Paupertas

Paupertas domestica secularium Nobilium non est
causa sufficiens querelae et muneris contra
bona Religiosorum. L3 C. 9

Periculum

Periculis omnibus carere in mundo nullus vitae Status
obtinet. L. 3 C. 3.

Periculis quae declinari nequeunt obviam proce-
dendum est Ibidem

neglegere humanis viribus nitendo, sed confi-
ducia in deum L3 C. 3

Pervorsus

Pervorsis Adolescentij Lenta et occulta multiplici
venen similij L2 C. 8

Pietas

Pietas et magnificencia Boemiae in Gymnasij Ju-
ventutis fovendi. L1. C. 5.

Pietatis exercenda ratio quae nam sit in institutione
Theologica et Methodo Lov. Jesu. L10. C. 2.

Philosophia

Philosophia Lavi vetus ante Societatem. L8. C. 2

Philosophiam perfectam praestat in hoc cursu triennalem esse quam singularem in ea disciplinam constituere. L8. C. 3

Philosophia triennalis hactenus L8. C. 2

quae ejus max doctrina. L8. C. 2

Philosophicae facultatis Syllabus Librorum editor ab anno 1700. L4. C. 6.

Philosophicae disciplinae quae etiam usum
Audis Pragensi L4 C. 6.

Philosophici Studij Pragensis auctorem in erub
Musaeo Mathematicis. L4. C. 6.

Philosophicae Facultatis hactenus Pragensi in
Universitate Status & profens. L4 C. 6.

Philosophica facultas ex quibus constituantur hactenus
his et hactenus hactenus

quae ejus praestiones publicae triennales, id

quae ejus exercitatus nunc hactenus.

Qui gradus honoris. hactenus

Loca tentamina. ad gradus honoris in
Methodo hactenus L8. C. 6.

Philosophia cui usui sit ostendit, et cetera in
eam refutata L9. C. 1

Philosophicarum disputationum Series ex Metho
do Societatis hactenus L8. C. 6.

eiusdem disputationes hactenus L4 C. 6

Philosophicae actus publici ex hactenus hactenus Metho
do hactenus. L8 C. 6

Philosophicæ institutionis, cursus est ætas
 Secunda Juventutis Nobilis, instituenda
 q. m. Methodo loci. Jesu. L. 8. c. 1.

Philosophia Moralis

Philosophia Moralis, seu Ethica. sub methodo huius
 his sem in universitate Pragensi

Philosophia morum, Aristotelis libros Ethicorum,
 moralium, et Politicorum explanat L. 8 c. 4

Philosophorū ætas institutionis, quæ pietatis et mo-
 rum habeat exercitia. L. 8. c. 1.

Philosophorum Nobilium, quæ ratio exercitiorum pio-
 rum et morum. L. 8. c. 1.

Philosophia Moralis problemata publice decidi lo-
 lita L. 4 c. 6

Philosophia Naturalis

~~Phyica~~ seu Philosophia naturalis seu Phyica loci
 Jesu critici capitur, Bedinaviter. L. 9. c. 4.

Colendum manifestè falsitas crispis. Ibi sem
 Accensentur loci Philia naturalis. etiam ex
 perimentalem complecti

Philosophia seu Phyica naturalis contenta in cursu tria-
 nali est L. 9 c. 4.

Physica experimentalis Curiosa.

Physica experimentalis quomodo huc usque in cursum
annali Boetii Ieri sit inclusa L. 8. C. 3

Physica curiosa quae singulariter expressa in Vienna
li habent. L. 8. C. 3

Physica curiosa aut potius Mathematica^{mat.} Masaeum in
Collegio Academiae S. I. Pragensi ad S. Clementem
erectum magnū experientiarū administratū L. 9. C. 4.

Poetices. Poetis

Poetices classis quae gradus. L. 4. C. 8.

Poetices classis in universitate Pragensi in praesentem
statu L. 4. C. 8.

Poetis eadem sub methodo huius Ieri L. 6. C. 6.

quae ejus constitutio literaria Ibi

quae informatio doctrinae Catholicae ibi

quae pietatis ac morum puritatis. Ibi.

Poetices annus, primus et pro sena deliberatione
circa statum suum L. 6. C. 6

eodem Pöress Anno decurrende prima infi-
ratio vocationis sua apud eos ad quos per-
tinet facienda L6. C6.

Poetices docendi ratio et disciplina L4. C8.

Exercitationes eiusdem. Ibidem

Poetica eruditionis in Studio publico Pragensi specimen
unde colligenda et videnda. L4 C. 8 in fine.

Politici

Politicus Status quis sit et quid complectatur. L3. C1.

Politicus Status in genere complectitur tam Celibem
quam Matrimonialem, ac utraque Milita-
rem. L3. C.

Pseudo Politicus

Pseudo Politicus ac Pseudo Politia Evangelica veritas
est contraria L1 C. 6.

Præfidentia

Præfidentia filiorum in paternis opibus deprendenda in
Institutionis sunt causa aut periculum. L. 11. C. 6.

Frequens divitiarum cogitatio ejusmodi, est
similitudo gliscens et gutta cavans animum no-
bilis Adolescentis opulenti ad defectionem ab
Institutione L. 11. C. 6.

Præfidentia in divitijs paternis quomodo in adolescen-
te nobili corrigenda. lib. 12. C. 5.

Præfidentia in divitijs maxime evellitur consideratio
in constantia fortunarum. 1. 12. C. 5.

Premia

Premia ex avaris publico annui Gymnastis dari
mos multarum Academiarum ab Athenis relin-
quit L. 12. C. 8.

Premia promissa non discipulis modo sed et Prae-
ceptoribus Magistris animos ad solertiam
exacuant. L. 12. C. 8.

Prærogativa

Prærogativa Nobilium speciales in Studio publico
Societatis gem versantium. L. 8. C. 7

Prælagia

Prælagia deficientis jam jam a profectu Adolescentis
Nobilis ex defectu pietatis. L. 11. C. 4.

Primus

Prima institutionis ætas usque ad Rhetoricam com-
putatur etiam Nobili Juventuti L. 6. C. 1

Primæ ætatis ad institutionem inchoandam in Nobi-
libus requisita. Ibidem

Anni idonei. Ibid

Ingenij docilitas Ibid

Ad pietatem propensio Ibid

Ad studia animus

Primæ Institutionis Etatem inchoans penitus
bene sit Lingvæ vernaculæ. L. 6. C. 1.

Bene Legendi et Scripturae tam Latinae
quam vernaculae gnarum

Prima institutionis Adolescentis, vernaculam quam
fecti callet, in thema Scriptionis Scholae
Solam et unam adhibeat. L6. C1.

Prima institutionis Nobilis, instructio moralis, Tenere
Nobilis Adolescentia L6. C2
Item instructio literaria Audientorum
Latinitatis. L6. C2

Primi confessor et Subsellia publica Academica Nobili
tati deferant L8. C7

Primaque Munia Mariana, et Restoratus Tota Li
tatem Academicam eidem servant L8 C7

Prima disputatio Logica seu prolegomenalis Nobilita
ti deferat L8 C7.

Privilegia

Privilegia Convictus Pragensis pro Nobili principi Ju
ventute faventissima. L10. C6.

Privatus

Privata institutio et educatio. quae motiva ad eam L2 C6.

Privata cultura Nobilis adolescentij Lenionis in Concha
Amilis L2. C. 6.

Privata institutio videtur comodior utiliorque in pietate et
literis informando Lenon Nobili L2 C. 6.

Problemata

Problematum publicorum, tam Philosophica. quam Ethica
Mathematica, ac Physica curiosa et experimenta
lis Resolutiones annua in Universitate Pragen
si Soc. J. praeterquam et Theologior. L4. C6.

8

Progenitores

Progenitores Illustres Solis et lunae instar maxime
propitio in flamma suo se movent institu
tionem suorum Nobilium Filiorum L2. C. 5.

Progenitorum promptitudo filios suos deo Vocanti ofe
rentium, Magnae benedictionis scaturigo, est
utrisque L3 C. 3.

Promotio

Promotio Filiorum Patria recte institutorum pro
alijs, iudicant animos ad studia pub-
lica patriamque institutionem. L. 12. C. 8.

Publicus.

Publicum Studium pro privato rationibus defendit
et respondit ad objecta. L. 2. C. 6.

Publica institutio, et domestica applicatio dum utraque
simul conspiciunt Adolescentem Nobilem
in signiter institutum efficiunt. L. 2. C. 6.

Publicitas precii minimam Philosophia calcar maxi-
mum est generoso Nobili Adolescenti. L. 8. C. 6.

Publica institutio privata perficitur ab Aristotele
Philosophorum Moralem Principe. L. 2. C. 6.

Pueri.

Puerorum pedagogum, quoniam diu odierunt facere, ex ve-
teri adagium. L. 1. C. 5.

Pueritia

Pueritia recte instituenda non levis labor, sed neque
mentum exiguum, et solites primarium
medium assumptum. L. 1. C. 5.

R.

Ratio Studiorum S.I.

Ratio Studiorum Soc. Iesu quid sit. L5. C2.

Nationis Studiorum S.I. Origo Historica. L5. C2

Ratio Studiorum S.I. per congregationem Romae conscripta L5C3.

Convocatis etiam ex Austria et Germania Patribus
benemeritis. ibidem

Benedicente Patribus Gregorio Pontifice. Ibidem

Consultis atq; animantibus Cardinalibus. Ibidem

Romae strenue examinata. L5. C. 3

Nationis Studiorum S.I. Epitome. L5. C5.

Ratio Studiorum in partem Institutii S.I. Precepta L5. C5

Ratio Studiorum eadem magis semper perficitur et de ea in
Congregationibus consultatur. L5C4.

Quid in alijs utilius aut commodius in eam
collectum invenitur. Ibidem.

Ratio Studiorum S.I. abunde sufficit ad recte Institu-

endam Nobilem Juventutem L5. C. 4

et quidem tam nobilitatem patriam quam
exerant ibidem.

Recta intentio

Recta intentionis defectus causa est defectionis ab in-
stitutione. nota. LII. C. 4.

Recta Institutio

Recta in Institutionem deferre, ut paratur simpliciter, honeste
non est nec utile. LII C 8

Remedium

Remedium varietas, alia curativa alia praeventiva. L12.C1.

aliqua specialissima, manu penit. Præceptis tractanda

Remedia contra causas deficientium ab institutione L12.C1.

Remedium hominum epitome et compendium est Ratio Auditorum Socii Item L12.C1.

Remedium ad versus ingenij tarditatem, languorem ab educatione molli contractum. L12.C2

frequens præmiij oblatio uno introitu Ibid.

Instructio patientij et peniti assilientia. Ibid.

eiusdem frequentis animatio. Ibidem

Opinio Iuveni evellenda de lenni hoc talento ad studia L12.C2.

reg. talenti lenitatis pro excusatione agendam admittere.

Remedia institutionis recte contra furorem præcipientem et intractabilitatem. L12.C3.

Occupatio constant Iuvenis Mentis. Ibid.

Deliberatio de statu

Prædictis operum, essentia in Eulenia deia Diviniij tractus

Congrua et ingeniosa præceptorum penitor Industria

Remedia deficientium in progressu ob pietatis leporem L12.C4.

Expendendum et ruminandum sepe finij Institutionis. ibidem

Neglectus institutionis considerandus ut dan-
num irreparabile et error in fundamento. *Ibid.*

Moderatio et delectus conversationum cum
consilio parentum. *Ibid.*

Moderatorum Praejudicio standum. *Ibid.*
Signa boni Adolescentis, item mali cavendum
conversatione. *Ibid.*

Sacramentum Eucharistiae et poenitentiae *Ibid.*

Remedium contra praesumptionem Adolescentis Nobilis
in divitijs paternis. L. 12. C. 5

Primum frequenter considerare divitiam
et fortunam inconstantem in alijs. *Ibid.*

Alterum. Ad retundendam Adolescentis pre-
sumptionem voluntas immobilis parentis ad pro-
sequendam plene a filio Institutionem. *Ibid.*

Regularis

Regularis live Religiosus Status quid. L. 3. C. 1.

Regularis Status an Nobili conveniens L. 3. C. 1.

Rhetorica

Rhetorica Studij Academiæ Pragensis 14 C9

Gradus hujus Scholæ. Ibidem

Exercitationum ratio tam in Soluta quam ligata Ibid.

Rhetorica Pragensis multiplex eruditio ex libris

editis publice memoranda 14 C. 9 in fine

Rhetorica Pragensis Historico opusculo recens aucta.
in Scholis Boemicae S. I. Ibid.

Rhetorica Annus integer tribuendus, plures ad
litum desiderantiam. Ibidem.

Rhetoricae Methodi Soci. Jesu 16 C7

Ejusdem pietatis ac virtutem exerci-
tatio. Ibidem

ejusdem mariani Magistratus in
minore Latina Dialectate annua 3us
fragia electio 16 C7.

Rhetorica annus pro vacationis divinae negotio
serio promovendo et petendo. Ibid
ac electione facta petitio.

Romanum Collegium
ac Leminariam.

Romanum Leminariam, Collegium Germanicum
atque Ungaricum, ad continendam Nobilem Juventu-
tem sapienter excolatum. 12. C7

Romanum Studium in Collegio hoc art. Lemniano, cons.
 ipericali, quibus eplem obnoptia sunt. L2 C7

Romanum Studium Nobili, ad Ecclesiasticam dignita-
 tem itq. statu aspiranti summe commendabi-
 le. Ibidem.

Rudimenta

Rudimentorum anno gra. exercitatio moru Nobilita-
 ut tenella pietatis L6 C2

Rudimento rum anno gra. fides ac doctrina: Chia-
 na & positio

Rudimentorum Annus ad Methodum Tricitalij Item
 gratuitus et liberalis est, non neccessarius. Ibid

S.

Sapiens

Sapiens naturā nemo est L 12. C 5.

Sapientia et scientia nulla valde gra et incorrupta
absq timore domini L 11. C 4.
etiam in Gentium Sapientibus. Ibidem

Scientia

Scientia non omnes simul cuius electi statui sunt
necessariae L 2. C. 4.

||

Seminaria

Seminarium Gymnasij non modo Musicae sed etia
Institutioni Nobilium accomodatum. L 5 C. 6
Aut facile accomodabile. Ibidem

Seminarij Gymnasij Juvenes passim pra alijs
excellent. L 2 C. 6.

Seminaria Catholica Nobilium Exterorum Subgub
natione Religiosorum, periculj Juventutis
minus sunt obnoxij L 2. C 7

Seminarijs et Convictibus ubi Nobiles degunt,
exercitationes Nobiles, Linguae Latinae introducta
sunt. L.

Signa

Signa male constituti adolescentij et cavendi L. 12 C 4

Nave te divinorum. L 12. C 4.

praesentia fere tantum coacta in y. Ibi

Templi, et Sacrae personarum irreverentia. Ibi

irreverentia et obsequio erga parentes. Ibi

Immodestia et prociuitas Ibi

Ira contentio et vindicta amicitia Ibi

Lingua impudica et rasonia. Ibi

Lectio et usus libellorum pravorum. Ibi

ut praeparat antecedenti Scriptio

Scriptioes Lectorum, et dictas in calamus in Philis

crisi nova carpendi L 9 C 6.

Actunditur hoc crisi. Ibi

Scriptiois Philosophica magna utilitas L 9 C 6.

minor in com adit in eam in alijs artibz. Ibi

Scriptioes, non vero ex libris tradi Philosophiae potest. et cur.

Scriptioem Lectorum defendit Auctoritas aliarum Univer

Etatum Majorum. L 9 C 6.

Item Majorum nostrorum Nobilium. Ibi

Experientia utilitatis varia Ibi

exeritatur animi, circa Scriptioem labor. Ibi

Scriptio Philosophica non vitia sed perficit bonam

manum Latinitatis L 9 C 6.

Scriptiois celeritas non est vitium sed perficit scribentis. Ibi

Sodalitas

Sodalitates Mariana Latina L. 6. C. 9

quæ de ipsi constituta in ratione studiorum Ibid.

quæ earum origo in scholis huius Ibid.

quæ aggregandis eas Romana præcipit. Ibid.

Sodalitatum Latinarum privilegia et gratia Ibid.

Sodalitates Latinae duplexes maiores et minores. Ibid.

quo modo utraq ad rectam institutionem nobilem introducta. Ibid.

Sodalitates de J. à Pontificibus confirmata Ibid.

quæ earumque eruditiones publicæ ac privatæ Ibid.

Sodalitates Mariana S. J. multis huius et beneficiis de cælo donata Ibid. L. 6. C. 9.

Sodalitas Latina Major Pragensis creata in Collegio S. J. Praga ad S. Clementem. Ibid.

eiusdem filendæ publicus L. 6. C. 9

eiusdem consuetæ devotiones. Ibid.

eiusdem trecentorum confederatio. Ibid.

Iuramenti Marianæ annua renovatio. Ibid.

eiusdem magistratus Marianus de Summa nobilitate et dignitate verorum

Sodalitates minores ipsæ gaudent gratijs et indulgentijs cum Maioribus

Sper.

per tenuis evadendi in multis nobilibus causa defectionis est. L. 11. C. 8.

Si lenis promotionis non debet ab institutionis pro-
gressu notilem deterere Adolescentem. L13 C7

Splendor

Splendor Regni Boemiae, quantus foret, si tanta Patri-
monia in eodem Regno non fuissent a Juven-
tute Nobili male consumpta. L12 C9.

Splendor Academiae Convictuum Nobilium ac
Magnificarum Adium pro patribus Nobili-
bus instituendi, quantus non foret, eadem
causa L12 C9

Splendor foundationum imortalium, in Nobili-
um gentium bonum, ac Regni, et prolapiar
conservandarum ^{emolumentum} quantus non accessisset
et male perditum, male consumpta apud
lenos in provinciis pecuniarum summa. Abil.

Status

Status quid sit in genere. L3 C1.

Status triplex ad quorum unum dirigenda sit institu-
tio Nobili Adolescentis. L3 C1.

Status Ecclesiasticus quid sit. L3 C1

Status Religiosus quid sit. L3. C1

Status Sacerdotalis obligationes variae L3 C3

Status certum ex tribus eligere necesse est ad rectam

Institutionem rationabiliter persequendam L3 C1

Status certi electio non sit praeceptum L3. C1.

Status certum Institutioni a juventute nobili nō praefigum habere, est iter agere, nullo praefigolo termino. L3 C1.

Stipendium

Stipendiorum pro studio etiam nobilibus variae generum in subsidium studiorum. L12. C6.

Studium

Studia publica sunt Pharus Regiorum ad eam Alacem in longam senem fortitudinis. L4. C1.

Studium publicum Regni Boemiae. L4. C1.

Studij Pragensis ac Universitatis historica relatio

Studia publica Gymnasiorum hoc sem in Boemia L4 C1

Studij Academiici Humaniorum per annos singulos distributio L4 C7

Studia publica Boemiae non modo doctores viros Reipublicae, ac Nobiles eruditos, sed et sibi successores parare ac parare sufficiunt. L4. C1

Rudionum longe petitorum ac glerum quis saepe effec-
tus in Nobilitate. LII. C9

Subsidia

Subsidia vana pro Rudentibus in Boemia. LII. C6

Supremus

Sub Suprema Grammaticae classis & Methodo I. I. C6. C5

Suprema Grammaticae classis cur Syntaxis? C6. C5
ejus literaria Constitutio

Suprema Grammaticae classis pietatis ac morum institu-
tio in Nobilibus Ibid.

ejusdem in doctrina Mariana Instructio Ibid

Syntaxis.

Vide Suprema Grammaticae classis ut mox supra.

T

Tertius

Tertia institutio aetas est Suprema tam Ecclesiasticorum quam Politicorum. L. 10 C. 1.

qua complectatur Scientiarum tertia haec aetas institutionum

regumque politicae Iuniorum Scientiarum sub methodo sunt hoc. L. 10. C. 1

Tertia institutionis aetas Ecclesiastica aut Religiosa est Cursum Theologicum L. 10 C. 1.

Timor Domini

Timor Domini quomodo intelligendus L. 11. C. 4

Est initium et basis omnis Sapientiae Scientiae ac eruditionis blanda et nobilissima

Theologia

Theologia speculativa Studium Praeagense summe commendabile Ecclesiastico Nobili L. 10 C. 4

Theologiae cursus et Institutio sub qua Methodo huiusmodi Jesu L. 10 C. 1

Theologiae cursus tertia institutionis aetas Ecclesiastica aut sacerdotali statui. L. 10. cum Iuris canonici studio habet.

Theologicus

Theologiae eruditionis partitio in annos quatuor L. 10. C. 5.

Maximè respu Nobili Auditioni

Theologica facultatis Universitatis Carol. Ferdinanda
Pragensis Constitutio hodierna. L. 4. C. 3

Theologica facultatis Studium quas Scientias universim
complectitur Docendo hodiernum. L. 4. C. 3

Theologica eruditioni dulces in fatua vita fructus Eccl
siasticos Nobili ibidem

Theologici subtilitatem penetrandi non omnes aequè do
nei Intellectus L. 10. C. 4.

Theologici Studij defectum modicam Supplere potest virtus
Nobilior in beneficio non curato. L. 10. C. 4
Dumodo recta ad his deo serviendi intentio. Ibid.

Theologus

Theologus non tam acquirere quam docere probitatem dis
cit hac aetate matura Theologica. L. 10. C. 2.

Theologorum in Christiana pietate moderatior instructio
quam in ceteris L. 10. C. 2

retinet tamen Spirituale ad eos allegoriam in
Scholis praeferri, quamquam rari

Theologo instituendo plene Libelli Ascetici familia
res sint. Ibid.

Item exercitia. S. Patrum ac reuelationes

Tridentinum Conc.

Tridentini decretum de Doctoratu Theologiae et canonice
L. 10. C. 5.

Triennium

Triennium Philosophiae criticae Regellat, sed defen-
ditur L. G. C. 3

Triennium Societatis Philosophiae quid constitutum sit.

Triennium Philiae ex ratione studiorum comen-
datur Maxime pro nostris Scholaribus. L. G. C. 3

Triennium a primavo usitatum Caroli IV tempore
et a maioribus Universitatibus, Laudatum sit.

Triennium sibi dari praeter omnibus alijs artibus me-
retur Philosophia hanciarum Magistra. Itum

Triennij Philosophici decretatio periculosa est L. G. C. 3.
Societas semper stat pro Triennio non gran-
de decubando

Triennium decretatio finendus cum tempore in Juven-
tate patria Nobili, Intellectualis cultura de-
fectus irreparabilis. Itum

Idem Societas pro periculo decretationis
stare non potest, imo neque culpam Itum

V

Vacantia

Vacantia Armissiones humaniorum Scholarum. L5. C8

Vexatio, vexare

Vexantis Religionis propter bona insignis confusio. L3C9

Virtus

Virtutis et morum doctrina, Scientiarum maxima est
Scientia L1. C5.

Virtutis ac morum Scientia Philosophia pars est No
bilissima. neglecta sine altera stult.

Virtus et Scientia alae geminae ad provehendam in subli
me Juventutem Nobilem patriamque L1C5

Universitas.

Universitatis Caroli-Ferdinandea Pragensis fa
cultates quatuor qualiter hodieum constitu
ta. L4C2

Universitatis Caroli-Ferdinandea Pragensis Pri
vilegia et gratia Casam. L4. C2

Universitas Pragensis Carolo Ferdinanda ab
haeresi immunis, et contra eam praemunita
per fidei confessionem L4 C2

Universitas Pragensis Carolo Ferdinanda non
deseruit hodiernum à suo fervore et fide
in excolendis Academicis etiam Nobili-
bus patris L4 C2

Universitatis Carolo-Ferdinanda Pragensis Studi-
um est sufficiens et abundans ad omni-
genam Juventutis Nobilis etiam Patriae In-
stitutionem consummam. L4 C.2

Universitas Pragensis Carolo-Ferdinanda est
hodiernum in tradendis Scientijs auctior
quam alias L4. C2

Univerbus et Universalis

Universam in Philosophiam Societatis Iam cri-
ticorum observationes, earumq; confu-
tationes L9 C1

Universalis Historia eruditio cum Ethica in Studi-
o Pragensi Sufficiens et agnoscibilis. L9 C5

Vocatio

Vocatio ad Religionem nobili Adolescenti est gratia
Divinae beneficium singulare. L3. C5.

Vocatio ad Religionem non differenda L3. C5.

Vocationi ad Religionem prompte obedendum est
etiam Nobili Adolescenti L3. C5

Vocationis ad Religionem proseguenda, ac eligenda
varia motiva. L3. C5

Non solum spiritualia sed temporalia ibi
Imo ludicra, sed in bonum animae conver
sa meritorie Ibid.

Vocationis ad Religionem & levitate animi mirum
& exemplum. Ibidem. p. 196.

Vocationem divinam consequi non semper concedi
tur omnibus. L3 C8.

neq. semper culpa hominis est L3 C8

Vocationis terminum ac finem assignari qui neq.
quid ei agendum.

Vocationi Dei satisfecit Abraham etiam non
occiso Isaac L3 C8

Utile.

Utile esse non potest quod non sit Honestum
iuxta Ciceronem Romanū. L + C 6.

ksiaznica@kc-cieszyn.pl